

C'uā jā va tsja'a Mízhocjimi o
mbös'ü c'o israelita

Cómo Dios ayudó a los israelitas

Mazahua del Estado de México

©2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/mx/>

CONTENIDO

Introducción

Aclaraciones sobre el alfabeto mazahua

Indice de palabras que varían dentro del habla mazahua

La historia basada en el Antiguo Testamento

El período intertestamentario

Introducción

Esta historia de los israelitas está basada en el Antiguo Testamento de las Sagradas Escrituras, e incluye muchos incidentes y personajes de los que se hace referencia en el Nuevo Testamento; estos relatos se escogieron como medio para ayudar en la comprensión del Nuevo Testamento.

Este libro no registra todos los incidentes que aparecen en el Antiguo Testamento ni incluye todos los detalles sobre cada incidente; tampoco cita todas las palabras que dijeron los protagonistas. Sin embargo, las referencias del Antiguo Testamento que se han anotado, a veces representan una parte mayor del texto de la Escritura del que se presenta en este libro.

En algunas ocasiones se citan referencias que no van antecedidas por un título. Estas introducen secciones de una sección mayor. Por ejemplo, en la página 1, las referencias de **Génesis 1.3-5** y **Génesis 1.6-8** introducen secciones menores, mientras que la referencia para la sección mayor es **Génesis 1.1—2.3**, que queda bajo el título: **C'uã jã c'o va dyätä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijömü.**

Algunas referencias del Nuevo Testamento se han incluido también para los incidentes del Antiguo Testamento que semencionan en el Nuevo Testamento.

La información lingüística, histórica y cultural que se ha tomado de otras fuentes distintas al texto de la Escritura se ha puesto entre paréntesis, por ejemplo: (C'ü e jña'a "faraón", dya mi ngueje 'na tjü'ü; je mi jü'sbüji ga cjanu texe c'o xe nda mi manda e Egipto c'o pa'a c'o).

Cuando hayan letras u otros símbolos que no le sean familiares al lector, deberá consultar **Aclaraciones sobre el alfabeto**. Si

encuentra palabras cuyo significado no se entienda, deberá consultar **Índice de variantes.**

Las siguientes palabras del mazahua para números, aunque se usan comúnmente sólo en unos cuantos pueblos, se usan en este libro: **yенcho siete; jñincho ocho; nzincho nueve; dyéch'a cjá yeje doce; dyöte veinte; yeje dyöte cuarenta**. Para representar cantidades mayores, por lo general, se usan números en español, debido a que ésa es la forma que se utiliza en casi todos los pueblos mazahuas.

Aclaraciones sobre el alfabeto mazahua

El mazahua tiene una gran riqueza de sonidos; muchos de ellos no se encuentran en el castellano, o sea, el español. Por eso, en la escritura mazahua, se usan muchas letras que son distintas a las del español.

En seguida se presentan algunas palabras tomadas del español y, a continuación, su traducción al mazahua, utilizando palabras que tienen letras que son distintas a las del español. De esta manera el lector mazahua puede darse cuenta de la pronunciación de cada letra.

Para que	para	a
lo conoce	pärä	ã
lo pega	pärä	ä
lo tejió	o mbe'e	e
ladrones	o mbé'ë	ë
¿Qué es?	¿Pjë ni mbëjë?	ë
hay (libros)	ti'i	i
se emborracha	ti'í	í
está tirado	orü	o
lo pide	örü	ö
él prende la lumbre	örü	ö
esposa	su'u	u
tiene miedo	sü'ü	ü
mastica (caña)	sü'ü (dye)	ü
puntiagundo	na s'ün	ün
vámonos (los tres)	möjö o mö'ö	m
fue vendido	o bö'ö	b
lo vendió	o mbö'ö	mb
se para	böbü	b
lo para	bö'bü	'b

lo voltea	yebe	b
recae	yeve	v
lo quiere	ne'e	n
mitad	nde'e	nd
fue segado (el trigo)	o dagü	d
lo segó	o ndagü	nd
se quiebra (trastes)	chädä	d
¡ven!	¡chjä'dä!	'd
se alivió	o jogü	g
me busca	jongü	ng
lo busca para mí	jonngü	nng
granizo	ngündo	ng
véndemelo	pöcü	c
¡gracias!	pöcjü	cj
te vende	pöc''u	c'
te lo vende	pöc'ü	'c'
me lo venden	pöcüji o pöjcji	jcj
te lo venden	pöc'üji o pö'cji	'cj
te busca	jonc'ü	nc'
lo busca para ti	jonnc'ü	nnc'
nieto	bëche	ch
chiquihuite	bechje	chj
hace tortillas	pëch'i	ch'
lo lava	pe'ch'e	'ch'
lo recogen	pëchiji o pëjchji	jchj
lo lavan	pe'ch'oji o pe'chji	'chj
lo vence	töpü	p
arado	t'öpjü	pj
fue sacado para él	o t'ö'pü	'p'
siguen el camino	tëpiji o tëjpji	jpj
ordeñan (vacas) para él	të'p'iji o të'pji	'pj
lo deja	sogü	s
llave	sjogü	sj
fue dejado	o s'ogü	s'
lo levantó	o xos'ü	s'
lo destapó	o xo's'ü	's'
lo está amamantando	na jötü	t
persona amable	na jonte	nt
está bien	na jotjo	tj

está frío (el agua)	na jöt'ü (ne ndeje)	t'
lo está enfriando	na jö'tü	't'
los están amamantando	na jötüji o na jöjtji	j ^t j
lo están enfriando	na jö'tüji o na jö'tji	'tj
me dice	xitsi	ts
nieve	xitsji	tsj
sientes frío	na sëts'i	ts'
te dice	xi'ts'i	'ts'
me dicen	xitsiji o xijtsji	jtsj
te dicen	xi'ts'iji o xiſsji	jtsj
él lo prohíbe	määrä	m
se conoció	o 'määrä	'm
calabaza	mu'u	m
amo, dueño, autoridad	jmu'u	jm
él da una cosa al buey	jũ'mü	'm
siembra (maíz)	tüjmü (ndëchjö)	jm
lo amarra	tüjjmü	jjm
comió	o ñõönü	ñ
él prendió la lumbre	o 'ñörü	'ñ
cabeza	ñi'i	ñ
tres	jñi'i	jñ
lo envía	pejjñe	jjñ
cera,	vela yo'o	y
perro	dyo'o	dy
pierde conocimiento	jyo'o	jy
está llorando	na huë'ë	hu
una rana	'na 'huë'ë	'hu
barbecha	huãjma	hu
terreno barbechado	juãjma	ju
araña	mexe	x
se endureció	o meze	z
se dilató	o mezhe	zh
el espíritu del agua	menzhe	nzh
él pizca las mazorcas	xenze	nz
mi casa í nzümü		
tu casa i nzümü		
me voy rá ma'a		
él se va ra ma'a		

Indice de palabras que varían dentro del habla mazahua

En la región mazahua, hay diferencias de un pueblo a otro, en algunas palabras que tienen el mismo significado. Por ejemplo, en algunos pueblos se dice 'ña o 'ñaja para significar *otros*, mientras que en otros pueblos se dice dya o dyaja: c'o 'ña nte'e o c'o dyaja nte'e - las otras gentes.

En seguida incluimos un índice de algunas de estas palabras, las cuales se encuentran en este libro, con el propósito de ayudar al lector cuando encuentre una palabra que no sepa porque no se usa en su pueblo.

En el índice, primero se escribe la palabra que se encuentra en este libro, luego las variantes y luego el significado en español.

anxë, angele - ángel

barda, bät'ä - muro

bü'ü - arca, barco, canoa

ca'a - cuervo

céro - hechicero

cierta - logra (o **cierta** o **mbäräji** - lograron saberlo)

cuatü, mutü, pëga - contagia

cushi, uvi, uhui - bicho, insecto

cja c'ü e, c'ä nu - en, a (o **ma'a** **cja c'ü e ngumü**; **jo ma'a c'ä nu ngumü** - se fue a la casa)

cjá nú o, mbo vo, da go - luego *hizo otra cosa* (**cjá nú ma'a, mbo vo ma'a, da go ma'a** - luego se fue)

cjiñi - lo visita

cjíjjñi, mbeñe, zönü, pensago - piensa

cjins'i, närä - se sube

(na) **cjuana, mejme** - es la verdad

cjuädi, cjuañi, huügü, pjongua diji, ë difi, üt'ü diji, carra - corre
cjuärjma, t'ü'ü - hermano

c'o, c'o yo, c'ü yo - esos, esas (**c'o xunt'i** - esas muchachas)

c'odyë, bërra, nguijñi, nzijñi, rreve - mano izquierda, lado izquierdo
c'uã jã c'o, c'uã jã, jã c'o, jã ngu - como (o **tsja'a c'uã jã c'o va xipjiji** - hizo como le habían dicho)

c'ü, c'ä - que (**c'ü e bëzo c'ü na ndä'ä** - ese hombre, que es alto)
c'ü dya jo'o, c'ä dya ga jo'o, c'ü e mbante, c'ü na jmü't'ü - el

espíritu malo, el diablo, Satanás

c'ü e, c'e, c'ä nu - ese, esa (**c'ü e bëzo** - ese hombre)

chëzhi, tät'ä - se acerca

chjorü, tjeze - se acaba
chjotü, cjuatü, cjapü ra ojtjo - lo acaba, lo destruye
(na) chjõnü - de lujo
dadyo - nuevo
dezhe - escalera
dya ejá, dya ca - ya no (**dya ejá ëjë dyebe** - ya no llueve)
dyöte - veinte (**yeje dyöte** - cuarenta)
eme, ës'ë - lo comisiona, lo nombra para hacer algo (**o 'ñeme** - lo comisionó, lo nombró)
hue'e, tío
i, gui, vi - indicador de segunda persona en tiempo pretérito (**i mague** - te fuiste)
in, gui - indicador de segunda persona en tiempo presente (**in pague** - tú vas)
intsjimi, 'nintsjimi, bendecido - lo bendice
¿Jâ...?, ¿Jâ ngue...? - ¿A dónde...?
jâ, jâ c'o, jâ ngo, jâ ngu - donde
¿Jâ nzí...?, ¿Jâ ngu nzí...? - ¿Cuanto(s)...?
¿Jinguâ...?, ¿Jñinguâ...? - ¿Cuando...? (¿**Jinguâ rí mague?** - ¿Cuando té vas?)
jñaxtjovi, o dyojui, chjëntjovi, chjënjui - son iguales o parecidos
jñincho - ocho
jodyë - mano derecha, lado derecho
juesi, jmu'u - juez
lîö - león
lösí - adoratorio, iglesia
mäjä, mägä - está contento
mbäxirojo, mbäixinzhojo - laja, sobre las cuales fueron escritos los mandamientos de Dios
mbempjë - hace ayuno, está en ayunas
mboxpale, mboxtita, mboxgande - bisabuelo, antepasado
me, mi - mucho, muy (**me na jo'o** - es muy bueno)
me rá, mi tá - (**me rá jodü** - lo voy a buscar bien)
Mizhocjimi, Diösi, Palecito, Yösi - Dios, Jehová, él Señor
mota, moca - cuernos
(ni) muvi, valego - vale
'ma o, 'ma mo, 'mü o, ya mo, yam - cuando él (hizo algo) (**'Ma o ma'a,...** - Cuando él se fue,...)
'märä, päräji - se sabe, se conoce

nã, da go, da ri - posiblemente (**ná ra ējē pjë c'o ra 'ne xi'ts'i** -
 posiblemente vendrá a decirte algo)
nana, 'nü, mana - mamá, madre
na ngue..., da ngue..., nanc'ü... - porque...
na yeje, ni yeje - otra vez, la segunda vez
ndare, ndrrareje - río
 (a) **ndä'ä, (mi) nzhä'ä** - ayer
ndäns'i, lulu, pjruta - fruta
(na) ndeme, (na) ndijeme, (na) maña - perezoso
ndentji - patio
ndeze, ndrrizi, nzeze - desde
ndixü, bëjjña - mujer
ndopare, ndoparü, mo'o - zopilote
ndüjmü, ndumü, nzhumü - está triste
ne, nu e, nu - este (**ne t'i'i** - este muchacho)
ngapta - capataz
(na) ngöjö - valiente
nguarü, ngüënda (jünpü o nguarü, jünpü o ngüënda, öñü o
 tönü - lo juzga
ngue c'uã, ngue c'o, ngue c'ü - para, para que
nguec'uã, nguec'o, nguec'ü - por eso
nguejxtjo, nguechjo - sólo, solamente
ngüejme, nguijyeme, nguime, ndötc'ijeme - enfermedad
ngüxipjadü, ngücuëro - carpa, (lit., casa de cuero)
ngündo, ngürojo - granizo
ngüsivi, maxiba - arco iris
ni jyodü, ni stago, nesetao - es necesario
nita, male, ande, gande, ts'ina - abuela
nte'e, te'e - gente
Nuc'uã..., Na nga... - Y luego...
nzá, nzö gá - (nzá jñi'i, nzö gá jñi'i - los tres)
nzhö'ö, nzhötü, trega - lo entrega
nzhumü, nzhübü - pecado
nzincho - nueve
nzö'ö, tjangui - muslo
'na, 'naja, daja - uno, una
'naño, 'nandyo, dandyo - diferente
ñajma, ñójmü, ñijömü, dove - adobe
'ña, 'ñaja, dyaja - otros, otras

- 'ñanto** - seis
- 'ñeje, siji** - tiene (uno o dos, hijos o animales)
- 'ñechje** - medicina
- 'ñõxõmü, 'ñõxijõmü** - arena
- (a) **'ñünü, (a) squina** - (a la) orilla, (en la) esquina
- o, jo, vo** - indicador de tercera persona en tiempo pretérito (o
ma'a, jo ma'a, vo ma'a - se fue)
- pencuë** - se desquita con otra persona
- põnnbütjo, perdonago** - lo perdona
- põnnc'ütjo, perdonagots'ü** - te perdona
- põnngütjo, perdonagozü** - me perdona
- ¿**Pjenga...?**, ¿**Jinga...?**, ¿**Mbe cja...?**, ¿**Fë cu cja...?** - ¿Por qué...?
- pjeñe** - pensamiento, idea
- ¿**Pjë...?**, ¿**Fë cu...?**, ¿**Mbë...?** - ¿Qué...?
- ¿**Pjë pjëzhi...?**, ¿**Pjë mbëjë...?** - ¿Qué es...? (¿**Pjë pjëzhi c'ü o
xi'tsi?** - ¿Qué es lo que te dijo?)
- pjiño, pjindyo** - hierba
- quera, pötjo, pötcjua, pötc'ö** - ojalá que
- ró, rú** - indicador de primera persona en tiempo pretérito (**ró magö**
- me fui)
- rvá, rá** - indicador de primera persona en tiempo pluscuamperfecto
(**ya rvá magö** - ya me había ido)
- sëzhi, sufre, sufrego** - sufre
- si'i o xëdyi, ñõnü** - come (aunque no sea tortilla)
- sizi, sitsji** - me trae (**ro sizgøjme, ro sitscøjjme** - nos traerían)
- su'u, musu, ndrrixü** - esposa
- sübü** - lo castiga (**o zütü c'ü e 'ñiji** - siguió ese camino)
- sjëya, üdü** - se enoja
- tata, ta'a, jyo, pajpa** - papá, padre
- täjä, tägä** - lo envía
- texe, ndexe, ndrrexe** - todo, todos, todas
- tita, pale, ande, gande, ts'ita** - abuelo
- tjä'l'tä** - se echa atrás
- tjezhe, tjeñe** - se ríe
- tjõjõ, 'nõjõ, sjörü** - canto de alabanza
- (**o**) **tjürü** - su manera de vivir o hacer algo
- tâxä, chocho** - chapulín
- t'opjü, merio, mëchi** - dinero

tsjë, ts'ë, ts'ejë - solo (**o matsjë** - se fue solo)
ts'ë, ts'iquë, ch'iquë - un poco (**o pëpji ts'ë** - él trabajó un poco)
ts'ilëlë, ts'imbane - nene, bebé
ts'inana, malecita - imagen de una diosa
ts'ita, palecito - imagen de un dios
ütü, õ's'ü - señala con la mano o con una vara
vilo, ndovilo - tórtola
vinado, 'ñetspete - adivino, adivina
xe, xi - todavía (**xe bübütiyo** - todavía vive)
xe nda, xi ndrra - más ... que (**E Xuva, xe nda na ndä'ä que na**
ngueje e Pegro - Juan es más alto que Pedro)
xipjadü, cuëro - cuero, piel
xiscöma, scuama, scöma - papel o libro
xo 'ñe, xo i 'ñeje - también
xöpüte, xöpinte - maestro o maestra
ya, a - ya (**ya nguarü** - ya se terminó)
ya ngue..., ya i tsjatjo... - ya está para... (**ya mi tsjatjo ro mbedye**
 - ya estaba para salir)
yembeñe, rrempentido - se arrepiente, se cambia la mente
yencho - siete
yo, ya - estos, estas (**yo t'i'i, ya t'i'i** - estos muchachos)
za'a, xijjñö - árbol
(o) zogüzü, (o) zozgä - me dejó, me abandonó
zojjnü, ma'tü, manda ra ma siji - lo cita, lo llama
zö, anque - aunque
(o) zöbü, (jo) pama - se bajó

C'uã jã c'o va dyät'ä Mízhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijõmü

Génesis 1.1—2.3

(Juan 1.1-3; Colosenses 1.16; Hebreos 11.3)

Mi jinguä, dya pjë mi bübü. Mi ojto ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü.
 Xo mi ojto e jyarü 'ñe e zana, 'ñe yo tanse. Dya xo mi cärä o nte'e.
 Mi nguejxtjo Mízhocjimi c'ü mi bübü; na ngue anguezze sido bübü,
 dya ra nguarü.

Mízhocjimi o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü. Dya mi jñetse ne
 jõmü; dyavü o ndeje mi bübü. Xo mi bëxõmü texe.

Génesis 1.3-5
(2 Corintios 4.6)

O mama c'uã Mizhocjimi:

—¡Ra bëbü o jya's'ü! —eñe.

O bëbü c'uã o jya's'ü. E Mizhocjimi o jñanda c'ü e jya's'ü ma jotjo. Nuc'uã o xõcü c'ü e bëxõmü. Nu c'ü e jya's'ü o jñu'sbü ndempa; nu c'ü e bëxõmü o jñu'sbü xõmü. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü ot'ü pa'a.

Génesis 1.6-8
(2 Pedro 3.5)

C'ü na yeje nu pa'a, o mama Mizhocjimi:

—¡Ra xõgü ne ndeje! Nde'e c'ü ra nguejme a xes'e, nde'e c'ü ra nguejme a ndü'bü.

Nuc'uã o xõgü c'ü e ndeje. Nu c'ü o nguejme a nde'e, Mizhocjimi o jñu'sbü e jens'e c'ü. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü na yeje nu pa'a.

Génesis 1.9-13

C'ü na jñi'i nu pa'a, Mizhocjimi o mama:

—C'ü e ndeje c'ü o nguejme a ndü'bü, ra jmuriü cja 'natjo lado, ngue c'uã ra jñetse c'ü e jõmü c'ü rrã dyodü.

Je va cjanu va ts'a'a. C'ü e ndeje c'ü o jmuriü, o jñu'sbü mar; nu c'o ma dyodü, o jñu'sbü jõmü. Mizhocjimi o jñanda ndé ma jo'o texe yo, cjá nú o mama c'uã:

—Ra mbes'e o c'ajna, 'ñe o pjiño, 'ñe pjë c'o ndé ma planta c'o ri quis'i o ndöö. Xo ra mbes'e o za'a c'o ri quis'i o ndäns'i c'o ra s'i'i, 'ñeje c'o dya ra s'i'i.

Je va cjanu va mbes'e o c'ajna, 'ñe o pjiño, 'ñe pjë c'o ndé ma planta. Xo mbes'e pjë ndé ma za'a. Mizhocjimi o jñanda que ndé ma jotjo texe yo. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü na jñi'i nu pa'a.

Génesis 1.14-19

C'ü na nguiyo nu pa'a, Mizhocjimi o mama:

—Ra bëbü c'o ra jya's'ü a jens'e c'ü ra jñetse cja ne xoñijõmü, ngue c'uã xo ra jñetse jã ga cjogü yo pa'a, 'ñe yo zana, xo 'ñe yo cjë'ë.

Je va cjanu va dyät'ä Mizhocjimi yo yeje jya's'ü. Nu c'ü xe nda jya's'ü, ngueje c'ü jñetse 'ma ndempa; nu c'ü dya nda jya's'ü, ngueje c'ü jñetse 'ma xõmü. Nujyo, ngueje e jyarü 'ñe e zana. Xo dyät'ä yo seje. Mizhocjimi o dyät'ä texe yo, ngue c'uã ro unü o jya's'ü cja ne

xoñijõmü. O jñanda texe yo, ndé ma jotjo. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü na nguiyo nu pa'a.

Génesis 1.20-23

C'ü na ts'i'ch'a nu pa'a, Mizhocjimi o mama:

—Ra ngã'ä o jmõ'õ cja yo mar, 'ñe pjë c'o ndé ma animale c'ü ra nzhodü cja ne ndeje. Xo 'ñeje cja yo ndare. Xo ra ngärä o animale c'o ra bübü o juaja.

Je va cjanu va dyät'ä Mizhocjimi yo jmõ'õ, xo 'ñe yo s'ü'ü; ndé 'naño va dyät'ä yo. O jñanda que texe ndé ma jotjo. Nuc'uã Mizhocjimi o zopjü c'o animale c'o vi dyät'ä, o xipjiji c'ü ro puncjüji, ro ngäräji texe cja ne xoñijõmü. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü na ts'i'ch'a nu pa'a.

Génesis 1.24-31

C'ü na 'ñanto nu pa'a, o mama Mizhocjimi:

—Ra ngärä c'o pjë ndé ma animale c'o ri bübü nziyo o ngua'a, c'o ra tsjapüji ra manso, 'ñe c'o dya ra manso. Xo ra ngärä c'o pjë ndé ma ts'icuvi. Xo ra ngärä c'o cjüt'ü o pjeme a jõmü.

Je va cjanu va dyät'ä Mizhocjimi texe yo animale yo bübü nziyo o ngua'a, 'ñe yo cjüt'ü o pjeme, 'ñe yo ts'icuvi. O jñanda que texe ndé ma jotjo. Xo mama c'uã Mizhocjimi:

—Rá ät'äji 'na bëzo c'ü ri nza ejazgöji, c'ü ra manda cja yo animale yo ndé cära cja ne xoñijõmü.

Je va cjanu va dyät'ä Mizhocjimi yo nte'e. Ot'ü o dyät'ä 'na bëzo, cjá nú o dyät'ä 'na ndixü. Cjá nú o xipjivi c'uã:

—Rí mimivi cja ne xoñijõmü, rí tsäräji na puncjüts'üji.

Nu'tsc'evi rí tsjapüvi in tsjacjevi texe yo bübü cja ne xoñijõmü. Rá da'c'ü rí siji yo pjë ndé ma pjiño yo sö'ö ra s'i'i, xo 'ñe yo quis'i cja za'a. Nu yo ts'icuvi, 'ñe yo animale yo cjüt'ü o pjeme, 'ñe yo bübü nziyo o ngua'a, 'ñe yo bübü o juaja, rá unü yo pjiño ra ziji, ra tsjapü o jñõnüji.

Génesis 2.1-3

(Hebreos 4.4)

Je va cjanu va dyät'ä Mizhocjimi yo nte'e. O jñanda texe c'o vi dyät'ä ndé ma jotjo. Nujyo, o dyät'ä Mizhocjimi c'ü na 'ñanto nu pa'a.

'Ma o nguarü c'ü e 'ñanto pa'a, ya vi nguarü vi dyät'äji ne jens'e 'ñe ne xoñijõmü, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. C'ü na yencho nu pa'a,

Mizhocjimi o söya, dya cjá pjë go dyät'ä; nguec'uã va xõcü c'ü na yencho pa'a, o intsjimi, na ngueje c'ü e pa'a c'ü, o söya.

**C'uã jã c'o va dyät'ä Mizhocjimi c'ü ot'ü bëzo,
'ñe c'ü e ndixü**

Génesis 2.4-25
(*1 Corintios 15.45*)

'Ma o dyät'ä Mizhocjimi c'ü ot'ü bëzo, o dyät'ä co o jõmü, cjá nú o jui'chbi cja o xijñu ngue c'uã ro bübü y ro nzhodü. Je va cjanu va mbürü 'ma o mimi c'ü ot'ü bëzo. C'ü ot'ü bëzo mi chjü'ü Adán. Nu jã ni mbes'e e jyarü, mi bübü 'na huérjta c'ü mi chjü'ü Edén c'ü xo vi dyät'ä Mizhocjimi. Nujnu, mi cja'a nu texe c'o pjë c'o ndé ma za'a c'o mi quis'i c'o s'i'i. Je xo ngueje nu o 'ñeme Mizhocjimi e Adán c'ü ot'ü bëzo, ngue c'uã ro mbëpi c'o za'a 'ñe xo ro mbörü c'o.

Nu a nde'e cja c'o za'a, mi 'ne'e 'na yeje za'a. 'Naja c'o za'a, 'ma cjó c'o ro zípi c'o o ndäns'i, o sea, c'o o lulu, ro mbärä c'ü na jo'o, 'ñe c'ü na s'o'o. C'ü 'naja za'a, 'ma cjó c'o ro zípi c'o mi quis'i, ro bübütjo, dya ro ndü'ü. Mizhocjimi o xipji c'ü e bëzo:

—Sö'lö rí sigue texe yo quis'i cja yo za'a yo cja'a cja ne huérjta. Pero dya rí si'i yo quis'i ne za'a nu rgui pärä c'o na jo'o, 'ñe c'o na s'o'o. Na ngueje 'ma jã rgui si'i, rí chü'ü 'ma.

Mizhocjimi o dyät'ä co xijõmü texe yo animale yo cárä; o dyät'ä yo bübü nziyo o ngua'a, 'ñe yo cjüt'ü o pjeme, 'ñe yo bübü o juaja, 'ñe yo ts'icuvi. Cjá nú o dyëdyi c'o animale, o zät'äji nu jã c'o mi bübü e Adán, ngue c'uã ro jñu'sbü o tjü'ü c'o. E Adán o jñu'sbü o tjü'ü nzí 'na animale; ngueje c'o ni chjü'ü dya c'o. Pero e Adán mi 'natsjë, dya cjó mi dyojui cjó ro mbös'ü.

Génesis 2.18-25
(*Mateo 19.4-5; Efesios 5.31; 1 Timoteo 2.13*)

Nuc'uã o mama Mizhocjimi:

—Dya jo'o c'ü 'natsjë ne bëzo. Rá ä'tbä 'naja c'ü ra dyojui, xo ra mbös'ü.

Nuc'uã Mizhocjimi o tsjapü o ijí c'ü e bëzo, cjá nú o ngü'p'ü 'naja o ndo'dye cja o ximatjä. Nuc'uã o jñü'ü c'ü e ndo'dye, cjá nú o dyät'ä 'na ndixü, cjá nú o siji o 'ne jíchi c'ü e bëzo. 'Ma o jñanda c'ü e bëzo, cjá nú o mama:

—Nu rá cjacügö ín dyocjöbe, je t'ät'ä cja ín ts'inguegö nu, xo 'ñe cja ín nzho'dye. Rguí chjü'ü 'na ndixü o 'na bëjjña, na ngue vi t'ät'ä co ín nzho'dyegö nu —eñe e Adán.

Nguec'uã ndeze c'o pa'a c'o, yo bëzo sogü o tata, 'ñe o nana, cjá na mimivi nú su'u, nguec'uã 'natjo nte'e nzá yejui. E Adán o jñu'sbü Eva c'ü nu su'u. E Adán 'ñe e Eva, dya pjë mi jevi, pero dya mi tsevi.

C'uã jã c'o va tsja'a c'ü ot'ü bëzo 'ñe c'ü nú su'u, dya go dyätävi Mizhocjimi

Génesis 3.1-13

C'o c'ijmi, xe nda mi tjümbeñe que na ngueje texe c'o 'ñaja animale c'o vi dyät'ä Mizhocjimi. Na nu pa'a, o ña'a 'na c'ijmi va dyönü c'ü o su'u e Adán:

—¿Pjenga o xi'tsc'evi Mizhocjimi que dya sö'ö rí sivi yo ndäns'i yo quis'i cja texe yo za'a yo cja'a cja ne huérjta?

O ndünru c'uã c'ü e ndixü:

—Sö'ö rá sibe yo quis'i texe cja yo za'a. Nguejxtjo ne za'a nu 'ne'e a nde'e cja ne huérjta, nu o xitsibe Mizhocjimi que dya ra sö rá sigöbe yo quis'i, ni rá tjörübe. Na ngueje 'ma rá sigöbe yo, rá tügöbe.

Pero c'ü e c'ijmi o xipji c'ü e ndixü:

—¡Dya mejme rí chüvi! E Mizhocjimi pärä na jo'o, 'ma rí sivi yo quis'i cja ne za'a, nu'ma, ra xogü in chöguevi 'ma, rí pärävi c'o na jo'o, xo 'ñe c'o na s'o'o. Xo rí pjëzhivi nza cja Mizhocjimi —eñe c'ü e c'ijmi va xipji c'ü e ndixü.

Nuc'uã c'ü e ndixü o jñanda c'o mi quis'i cja c'ü e za'a, ma zö'ö; xo unü ngüënda que ma jo ro zi'i. Xo nguijjñi 'ma ro zi'i, ro mbärä c'o dya mi pärä. Nuc'uã o jñüçü 'naja c'o mi quis'i cja c'ü e za'a, cjá nú o zi'i c'uã. Cjá nú ma unü c'ü o xíra; xo zi'i c'ü. Nuc'uã ijx co xogü o ndövi, o unüvi ngüënda nzá yejui que dya mi jevi o bitu. Nuc'uã cjá nú o ndä'bävi o xi'i 'naja c'o za'a, cjá nú o mbä'bävi.

Nuc'uã c'ü e nzhä'ä, c'ü e bëzo 'ñe c'ü e ndixü o dyärävi mi nzhodü Mizhocjimi cja c'ü e huérjta. Nuc'uã o c'ueñevi o ma tsjövi a nde'e cja c'o za'a. Nuc'uã Mizhocjimi o ma'tü c'ü e bëzo o xipji:

—¿Jä je in bünc'e?

O ndünru c'uã c'ü e bëzo:

—Je rí bünc'ö vã. Ró ärä mi nzhodügue cja ne huérjta, nguec'uã ró sügö, na ngueje dya pjë rí jegö. Nguec'uã rvá c'ueñe.

Mizhocjimi o dyönü c'uã:

—¿Cjó xi'ts'i majxā dya pjë in jegue? ¿Cjo i sigue c'o quis'i c'ü e za'a, c'o ró xi'ts'i dya ri sigue?

O ndünru c'uã c'ü e bëzo o mama:

—Ne ndixū nu i dyacü rá mimibe, ngueje nu o dyacü ró si'i.

Nuc'uã Mizzhocjimi o dyönü c'ü e ndixū:

—¿Pjenga i tsjague ga cjanu i unü o zi'i nu?

Nuc'uã o ndünru c'ü e ndixū:

—Ró cjagö yo, na ngueje ne c'ijmi o dyonncü; nguec'uã rvá sigö c'o mi quis'i cja c'ü e za'a, c'o i xitsibe que dya ro sigöbe.

C'uã jã c'o va castigao Mizzhocjimi c'ü e c'ijmi

Génesis 3.14-15

(Apocalipsis 12.9; 20.2)

Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji c'ü e c'ijmi:

—Na ngueje i tsjague yo me na s'o'o, xe nda rí sufregue que na ngueje texe yo 'ñaja animale yo cárä cja ne xoñijömü. Ndeze nudya, rí tsjüt'ü in pjeme a jõmü rgui nzhodü, y rí si'i c'o ri jäs'ä o jõmü. Nu'tsc'e rá cja c'ü rí ü'lüvi ne ndixū. C'o in mboxbëchegue, xo ra ü'lüji c'o nte'e c'o ri ngueje c'o o mboxbëche ne ndixū. Nu'tsc'e rí sapü o ndüngua c'o; c'ü o mboxbëche ne ndixū, ra benchc'e in ñigue co o ngua'a —eñe Mizzhocjimi va xipji c'ü e c'ijmi.

C'uã jã c'o va tsja'a Mizzhocjimi o castigao e Adán 'ñe e Eva

Génesis 3.16-21

(1 Timoteo 2.14)

Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji c'ü e ndixū:

—Na ngueje i tsjague yo, dya i dyätcä, nudya, 'ma rí mus'ügue in ch'i'i, rí sògue na ü'lü. Zö me ri sò'o na ü'lü 'ma rí mus'ü in ch'i'i, pero rí sëchi na ngueje ri ne'e rí mimivi nu ni xïra; nujnu ra mandats'ü nu —embeji c'ü e ndixū.

Mizzhocjimi o xipji c'ü e bëzo:

—Nu'tsc'e i dyätä nu ni su'u, i si'i c'ü mi jüs'ü cja c'ü e za'a, c'ü ró xi'ts'i que dya ri si'i. Nguec'uã ra s'odü dya ne xoñijömü na ngue in s'ocügue. Nudya rí pëpjigue na puncjü, nguec'uã rí chöt'ü c'ü rí si'i texe yo pa'a yo rí mimi. Ra te'e dya cja ne xoñijömü o planta c'o ri jäs'ä o bidyi. Rí sigue dya c'o ra mbedye cja c'o planta c'o rí chüjmü o rí podü. Rí pëpjigue na zëzhi c'ü me ra jyäpc'ä o ndeje, ngue c'uã rí

chöt'ü c'ü rí si'i. Nuc'uā 'ma ra zädä rí chü'ü, rí nzhogü rí pjëzhitjo o jõmü c'ü rvá ä'c'ä —eñe Mizophjimi va xipji c'ü e bëzo.

Nuc'uā Mizophjimi o canpa o xipjadü o animale, o dyät'ä o bitu, ngue c'uā ro mbä'bä c'ü e bëzo 'ñe c'ü nú su'u.

Génesis 3.22-24

(Apocalipsis 2.7; 22.2, 14)

Cjá nú o mama c'uā Mizophjimi:

—Nudya ne bëzo 'ñe nú su'u, ya mbëzhivi nza cjazgöji, ya pärävi dya c'o na jo'o, xo 'ñeje c'o na s'o'o. Ná ra ma zivi c'o quis'i c'ü 'naja za'a c'ü 'ne'e a nde'e cja ne huérjta. Na ngueje 'ma ra zivi c'o quis'i c'ü, ra yos'ütjovi, ra sidovi jā c'o ga cjavi dya, dya ra ndüvi —eñe.

Nguec'uā Mizophjimi o pjongü c'ü e bëzo cja c'ü e huérjta a Edén, xo 'ñe c'ü nú su'u. Cjá nú o ndäjä c'uā c'ü e bëzo o ma pëpjí cja juäjma. Nuc'uā Mizophjimi o ndäjä jā nzí o anxë c'o mi xijji o querubín, o 'ne mbörüji cja c'ü e huérjta, ngue c'uā dya cjó ro sö'ö ro nzhogü nu jā c'o mi 'ne'e c'ü e za'a, cjá rrü zi'i c'ü ro unü c'ü rví yos'ütjo.

C'uā jā c'o va mbürü va ts'a'a bö't'ünite

Génesis 4.1-24

(Hebreos 11.4)

Nuc'uā 'ma o mbedyevi cja c'ü e huérjta c'ü mi chjü'ü Edén, e Adán 'ñe c'ü nú su'u o tsävi o t'i'i. Nu c'ü ot'ü o jmus'ü mi chjü'ü Caín; c'ü na yeje o jmus'ü mi chjü'ü Abel. E Abel o tsja'a mbörü, mi c'as'ü o ndenchjürü; e Caín mi pëpjí cja juäjma.

'Na nu pa'a, e Caín 'ñe e Abel o ma mbä'sbä Mizophjimi c'o rví mbeñevi. E Caín o ndunü c'o vi pjongü cja c'ü o juäjma, o ma mbä'sbä Mizophjimi. E Abel o juajjnü c'o ts'imë c'o xe nda ma jo'o, cjá nú o ma mbä'sbä Mizophjimi. Mizophjimi o ne'e na puncjü nu c'o o unü e Abel; nu c'o o unü e Caín, jiyö c'o. Nguec'uā e Caín o üdü na puncjü.

O ña'a c'uā Mizophjimi va xipji e Caín:

—Nu 'ma rvi tsjague c'uā jā c'o nzí rgá negö, nu'ma, ro mä'c'ägö co c'o vi päscägö; dya pë'sc'ü ri ünbügue ni cjuärjma. Bëchi bübüütjo cja in mü'bügue c'ü xi'ts'i rí tsjague c'o na s'o'o. Pero ra sö'ö rí chöpü c'o na s'o'o, 'ma rí ñe'e; dya rí tsjague c'o —embeji e Caín.

Génesis 4.8-16
(1 Juan 3.12)

O mezhe jā nzī pa'a o mama e Caín va xipji e Abel:

—Më'ë rá ma nzhöt'üvi cja batjü —embe.

'Ma ya vi mbedyevi na jē'ë, go tsja'a e Caín go mbö'tü e Abel c'ü
nú cjuärjma. Nuc'uã Mizhocjimi o dyönü e Caín:

—Caín, ¿jā je bübü c'ü ni cjuärjma?

O ndünru c'uã e Caín o mama:

—Dya rí pârâ; dya rí pjörügö c'ü.

Mizhocjimi o mama:

—Zö dya ri xitsi, rí pârâgö na jo'o que ya i pö'tü c'ü in
cjuärjma, chjëntjui c'ü ri ngueje o cj'i ri matcügö. Nudya rá cja'c'ü
me rí sufregue 'ma rí pëpji cja juajma; dya cjá ra unü na jo'o c'o rí
chüjmügue. Nguec'uã rí pedye cja in nzungue, rí nzhontjo rí
nzhontjo cja ne xoñijömü, rí jyodü o juajma c'ü ra unü na jo'o, pero
dya rí chöt'ü.

Nuc'uã e Caín o mama va xipji Mizhocjimi:

—Dya rá sëchigö c'o me na s'ëzhi c'o in xitsigö. 'Ma jā ndé rá
nzhodü cja ne xoñijömü, ná cjó c'o ra mbârã cjó nguetscö, ra
mbötcöji —eñe e Caín.

Pero Mizhocjimi o mama:

—'Ma cjó c'o ra mbö'tc'ü, xe nda ra sufre na puncjü que na
ngue'tsc'e.

Nuc'uã Mizhocjimi o meya e Caín, ngue c'uã 'ma cjó c'o ro
chjëvi, dya ro mbö'tü. Nuc'uã e Caín o c'ueñe nu jā c'o vi ñavi
Mizhocjimi, o ma'a nu jā c'o mi chjü'ü Nod. Nujnu, mi nzhontjo mi
nzhontjo, dya 'natjo lado mi mimi.

Génesis 4.17-24

Nuc'uã c'ü nú su'u e Caín o mu'sbü 'na t'i'i c'ü o jñu'sbüvi o tjü'ü
e Enoc. Nuc'uã e Caín o dyät'ä 'na jñiñi.

Nuc'uã 'ma o jyodü o su'u e Enoc, o mu'sbüji 'na t'i'i c'ü o
jñu'sbü o tjü'ü e Irad. Nuc'uã e Irad o ziji o su'u c'ü xo mu'sbü 'na t'i'i
c'ü o jñu'sbü Mehujael. E Mehujael o ziji 'na t'i'i c'ü o jñu'sbü
Metusael. Nuc'uã e Matusael o ziji 'na t'i'i c'ü o jñu'sbü Lamec.

E Lamec o ziji 'na yeje o ndixü c'o mi cjapü nú su'u. C'ü 'naja o
t'i'i e Lamec, ngueje c'ü ot'ü o dyät'ä o ngumü co o xipjadü o
animale; mi c'as'ü o nzhünü 'ñe o ndençhjürü. C'ü na yeje o t'i'i e
Lamec, ngueje c'ü ot'ü o dyät'ä o arjpa c'o mi pjë'biji, xo 'ñe o flauta

c'o mi jüxüji. C'ü na jñi o t'i'i e Lamec, mi herrero c'ü, ngueje c'ü ot'ü o pëpji o t'ëzi, pjë c'o ndé mi ät'ä.

C'uã jã ndo va tsãjã e Adán 'ñe e Eva c'o 'ñaja o t'ivi 'ñeje c'o o bëchevi

Génesis 4.25—6.4

(Hebreos 11.5)

E Adán 'ma ya mi pës'i 'na ciento treinta cjë'ë, xo ziji 'na t'i'i c'ü o jñu'sbü o tjü'ü e Set. Nuc'uã e Adán xe go ziji c'o 'ñaja o t'i'i. E Adán o sã'sätjo 'na novecientos treinta cjë'ë c'o o mimi, cjá nú o ndü'ü.

Nuc'uã e Set xo ziji 'na o t'i'i c'ü o jñu'sbü o tjü'ü e Enós. E Set 'ñe e Enós mi ma'tüvi Mizhocjimi.

E Enós o ziji 'na o t'i c'ü o jñu'sbü e Cainán. E Enós xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. Nuc'uã e Cainán xo ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Mahalaleel. E Cainán xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. E Mahalaleel o ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Jared. E Mahalaleel xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. E Jared o ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Enoc. E Jared xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. E Enoc o ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Matusalén. E Enoc xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i.

E Enoc mi ma'tüvi Mizhocjimi, xo mi ätä na jo'o. Nguec'uã 'ma ya mi édyi jñi ciento sesenta y cinco cjë'ë, Mizhocjimi o zidyi ga ma a jens'e, dya go ndü'ü c'ü.

E Matusalén o ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü Lamec. E Matusalén xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. E Matusalén o ndü'ü 'ma ya mi édyi 'na novecientos sesenta y nueve cjë'ë. E Lamec o ziji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Noé. E Lamec xo tsãjã c'uã c'o 'ñaja o t'i'i. Je va cjanu va mbürü va ngärä na puncjü o nte'e cja ne xoñijömü.

C'uã jã c'o ma mbürü ma ngärä na puncjü c'o nte'e, xo ma mbürü ma bübü na puncjü c'o na s'o'o. Nguec'uã va mama Mizhocjimi:

—Dya rá jëzgö yo nte'e ra ngäräji na puncjü o pa'a cja ne xoñijömü. Ya mezhe rí pë'sbiji pacienza, ya xichazü c'o cjaji, me cjaji c'uã jã c'o ga netsjëji. Rá jëzi ra mimiji xe 'na ciento veinte cjë'ë—eñe Mizhocjimi.

**C'uā jā c'o va mama Mizhocjimi ro mbējjñe
'na trradyebe c'ü ro chjotü c'o nte'e**

Génesis 6.5-22

(Lucas 17.26; 1 Pedro 3.20)

Mizhocjimi o nu'u que c'o nte'e c'o mi cārā c'o pa'a c'o, sido mi cjaji c'o na s'o'o. Texe c'o mi cjijjñi cja q mü'bü ro tsjaji, ijxi ngueje c'o ma s'o'o. Nguec'uā Mizhocjimi me co zö'ö na ü'ü q mü'bü va sentio; mi yembeñe pjenga vi ngama c'o nte'e cja ne xoñijömü. Nuc'uā Mizhocjimi o mama:

—Yo nte'e yo ró camagö, rá chjotügö yo. Xo 'ñeje texe yo animale yo bübü nziyo q ngua'a, xo rá chjotügö yo, zö na nojo, zö ts'iquë. Xo rá chjotügö c'o animale c'o cjüt'ü q pjeme, 'ñe yo ts'icuvi, 'ñe yo bübü q juaja. Nujyo, rá chjotügö texe yo. Me rí sögö na ü'ü í mü'bü, pjenga rvá camagö yo.

C'o pa c'o, mi 'natjo bέzo c'ü mi cja'a c'uā jā c'o nzī ma ne'e Mizhocjimi. C'ü e bέzo c'ü, mi chjū'ü Noé. Mi nhzodü na jo'o cja o 'ñiji Mizhocjimi, mi ätä na jo'o. E Noé o ziji jñi'i q t'i'i, 'naja c'ü mi chjū'ü Sem, 'naja c'ü mi chjū'ü Cam, cja ná 'naja c'ü mi chjū'ü Jafet.

Génesis 6.13-22

(Hebreos 11.7)

Ante que ro 'ñeje o t'i'i e Noé, Mizhocjimi o xipji:

—Ya ró mama rá chjotü texe yo nte'e yo cārā cja ne xoñijömü, na ngueje cjaji na puncjü c'o na s'o'o, me pötü ga chūji yo q dyozi; sido mbeñe ra tsjaji c'o. Nguec'uā rá chjotüji cja ne xoñijömü, pero nu'tsc'e dya rí chūgue, ni xo ri ngueje c'o ri cārā in nzungue. Nudya rí negö rí dyät'äge 'na bü'ü c'ü ri dyavü o za'a, xo rí xocü jā c'o ra ngärä c'o animale, 'ñe jā c'o rí tsärägueji. 'Ma rí cjuarü rí dyät'ä, cja rrí tsos'ü c'o na pe'e a mbo'o 'ñe a tji'i, jā c'o chjäcä c'o za'a, ngue c'uā dya ra cjogü o ndeje. Nu c'ü e bü'ü, ri pë's'i 'na ciento treinta y cinco metro c'ü rrä maya, cja ná 'na veintitres metro c'ü rrä mbät'ä, cja ná 'na catorce metro c'ü rrä ndä'ä; ra jyäns'ä 'na jñi'i ngumü. Xo ra bübü 'na ventana cja q ximatjä c'ü e bü'ü, c'ü ri jyadüvi nde metro nu jā c'o ri cjo'bü. Xo rí dyät'bä 'na ngojxtji cja q ximatjä. 'Ma rí cjuarü rí dyät'ä c'ü e bü'ü, rá cjapügö ra 'ñeje 'na trradyebe cja ne xoñijömü, ngue c'uā ra ndü'ü texe yo cārā vā. Nguejxtjots'ügue rí tsejme, dya rí chü'ü; dya xo ra ndü'ü ne rí 'naja yo rí tsjogüji a mbo'o cja ne bü'ü —eñe Mizhocjimi va xipji e Noé.

Nuc'uā e Noé o tsja'a texe, c'uā jā c'o nzī va manda Mizhocjimi.

C'uā jā c'o va mbējjñē Mizhocjimi c'ü e trradyebe

Génesis 7.1—8.14

(2 Pedro 2.5; 3.5-6)

Nuc'uā 'ma o nguarü o dyät'ä c'ü e bü'ü, cjá nú o xipji c'uā Mizhocjimi e Noé:

—Tsjogü dya a mbo'o cja ne bü'ü, 'ñe yo in ch'i'i, 'ñe ni su'u, 'ñe yo in cjöö. Na ngueje nguejxtjots'ügue in nzhodügue na jo'o, in cjague c'uā jā c'o nzī rgá negö.

Nuc'uā e Noé o cjogü a mbo'o cja c'ü e bü'ü, 'ñe c'ü nú su'u, xo 'ñe c'o q t'i'i, xo 'ñe c'o q cjöö, ngue c'uā dya ro ndüji cja c'ü e trradyebe. Anguezeji xo tsjocüji texe c'o pjë ndé ma animale; c'o mi bübü nziyo q ngua'a, 'ñe c'o ts'icuvi, 'ñe c'o mi cjüt'ü q pjeme, 'ñe c'o mi bübü q juaja, ndé go tsjocüji c'o. Ndé yeje ndé yeje va tsjocüji c'o pjë ndé ma animale c'o dya ma jo'o ro mbä'sbäji Mizhocjimi; 'na macho, cjá ná 'ñe 'na hembra. O tsja'a e Noé c'uā jā c'o va xipji Mizhocjimi, ngue c'uā dya ro chjorü texe c'o animale. C'o pjë c'o ndé ma animale c'o ma jo'o ro unüji Mizhocjimi rvá mbä'sbäji, ndé xo go tsjocüji ndé catorce ndé catorce; yencho macho, cjá ná 'na yencho hembra. 'Ma o zöö yencho pa'a, ya ndé vi cjogüji a mbo'o cja c'ü e bü'ü. Nuc'uā Mizhocjimi o ngot'ü c'ü e ngojxtji.

C'ü e pa'a c'ü, e Noé mi pë'si 'na 'ñanto ciento cjë'ë. C'ü e pa'a c'ü, o xüt'ü texe c'o mbereje c'o bübü cja ne xoñijömü, xo go xogü nu jā c'o mi po'o c'o ndeje a jens'e, o mbürü o 'ñeje c'uā 'na trradyebe. O zöö 'na yeje dyöte pa'a, o sea, 'na cuarenta pa'a va 'ñeje c'ü e trradyebe; xömü ndempa ma 'ñeje. Nuc'uā 'ma o nizhi o ndeje cja ne xoñijömü, o mbürü o ndüs'ü o ndeje c'ü e bü'ü, cjá xo nú nzhodü. Nuc'uā c'ü e ndeje mi ma'a mi nguïns'í, o ngobü c'o t'ejc'e c'o xe nda ma ndä'ä.

Je va cjanu va ndü'ü texe c'o mi tsjons'ü q jñü'ü c'o mi cära a xes'e cja ne xoñijömü. O ndü'ü c'o nte'e 'ñe c'o pjë ndé ma animale c'o mi cära. Nguejxtjo e Noé 'ñe c'o mi cära cja c'ü e bü'ü, c'o dya go ndü'ü.

Nuc'uā Mizhocjimi o mbeñe e Noé 'ñe texe c'o animale c'o mi cära cja c'ü e bü'ü, cjá nú o tsjapü o vü'ü 'na ndäjma cja ne xoñijömü, ngue c'uā go mbürü go zöbü c'o ndeje. Xo go tsot'ü c'o mbereje c'o

bübü cja ne xoñijõmü, xo tsot'ü nu jā c'o mi po'o o ndeje a jens'e, ngue c'uã o söya c'ü e dyebe c'ü mi ējē.

Ndeze 'ma o mbürü o 'ñeje c'ü e dyebe, hasta 'ma go mbürü go zöbü c'o ndeje c'o mi bübü cja ne xoñijõmü, o mezhe 'na tsilch'a zana. C'o pa'a c'o, ngue 'ma o böbü c'ü e bü'ü a xes'e cja c'o t'eje c'o ni chjū'ü Ararat.

C'o ndeje mi ma'a mi zöbü c'o. Ndeze 'ma o mbürü o dagü c'o ndeje, hasta 'ma o mbürü o nguiñ ə ñii'i c'o t'eje, o mezhe 'na yeje zana nde'e.

Nuc'uã xe go zö'ö 'na yeje dyöte pa'a, e Noé o xocü c'ü e ventana c'ü mi bübü, cjá nú ndäjä c'uã 'na ca'a. C'ü e ca'a o ma'a, cjá ndo nú nzhogütjo; je ma ciatjonu, mi pa'a cjá ndo ma nzhogütjo, hasta 'ma cjá dagü c'ü e ndeje c'ü mi bübü cja ne xoñijõmü. Xo 'ñieme e Noé 'na mbaro, nguec'uã ro mbärä cjo ya vi dyot'ü ne xoñijõmü. Nuc'uã c'ü e mbaro o nzhogütjo na yeje cja c'ü e bü'ü, na ngueje dya go chöt'ü o dyodü nu jā c'o ro sö'ö ro mimi, na ngueje ne xoñijõmü xe mi nizhitjo na puncjü o ndeje. Nuc'uã e Noé o pench'i c'uã c'ü e mbaro, cjá nú o tsjocü a mbo'o cja c'ü e bü'ü.

Nuc'uã e Noé xe go nde'be xe 'na yencho pa'a, cjá ndo nú 'ñieme na yeje c'ü e mbaro. Nuc'uã 'ma ya ma pjürü ma bëxõmü ts'ë, o nzhogü c'uã c'ü e mbaro ma cajä 'na ə xi'i o za'a, je ma pench'i cja ə ne'e. Nguec'uã e Noé o unü o ngüenda c'ü ya mi ma'a ro dyot'ü ne xoñijõmü. Nuc'uã e Noé xe ndo go nde'betjo xe 'na yencho pa'a, cjá ndo nú 'ñemetjo na jñi'i c'ü e mbaro. Pero c'ü e mbaro, dya cjá go nzhogü cja c'ü e bü'ü.

O mezhe como xe 'na zana, nuc'uã e Noé o ndëtsi nde'e c'o mi t'üs'ü cja c'ü e bü'ü, o c'o mi bech'e, o jñanda ne xoñijõmü, dya cjá mi tsobü o ndeje. Xe ndo go mezhetjo como 'na yeje zana, ya vi dyot'ü na jo'o.

C'uã jā c'o va tsja'a Mizophjimi o xipji e Noé que dya cjá ro chjorü yo nte'e co ndeje

Génesis 8.15—9.17

Nuc'uã Mizophjimi o zopjü e Noé va xipji:

—Pedye dya cja ne bü'ü co nu ni su'u, 'ñe yo in ch'i'i, xo 'ñe yo in cjö'ö. Xo rí pjongü texe yo animale, ngue c'uã ra möji texe cja ne xoñijõmü ra i'iji na puncjü.

Je va cjanu va mbedyeji texeji cja c'ü e bü'lü. Nuc'uā e Noé o dyät'ä 'na altar nu jā c'o ro ma'tü Mizhocjimi. Cjá nú o juajjnü ndé 'naja ndé 'naja c'o animale c'o s'a'a, c'o bübü nziyo ə ngua'a, 'ñe c'o bübü ə juaja, cjá nú o mbö'tü c'o, o ndüt'ü cja c'ü e altar va mbeñe Mizhocjimi.

Nuc'uā Mizhocjimi me co mäjä na puncjü, o mama:

—Zö ro tsja'a na s'o'o yo nte'e, pero dya cjá rá pëjjñe o trradebe c'o ra chjotü ne xoñijömü. Na ngueje yo nte'e ndeze 'ma ts'iquë, pjürü cjjñiji ra tsjaji c'o na s'o'o. Dya cjá xo rá chjotü yo animale nza cja'a rvá cja'a dya. Mientra xe bübü ne xoñijömü, ra bübü o pa'a c'o rí podüji o ndëjxü 'ñe o pa'a c'o rí chagüji; ra ëjë o pa'a c'o ri járä o së'ë, xo ra ëjë c'o pa'a c'o ri së'bi o trrajyyarü; ra zäda zänto 'ñe ra zäda nguarëxma; sido ra bübü o ndempa, 'ñe o xõmü.

Nuc'uā Mizhocjimi o intsjimi e Noé, 'ñe c'o ə t'i'i, o xipji ga cjavä va bendecigo c'o:

—Rí siji in ch'iji, rí i'iji na puncjü, rí tsäräji texe cja ne xoñijömü. Nu'tsc'eji rí tsjapü in tsjacjeji texe yo animale yo cära cja ne xoñijömü. Texe yo animale, ra sö'ö rí sigueji yo, xo 'ñeje yo pjë ndé ma c'äjna. Dya cjá rá chjotügö co ndeje yo nte'e 'ñe yo animale; dya cjá ra 'ñeje o trradebe c'ü rguí chjorü cja ne xoñijömü c'uā jā c'o nzï va cja'a dya. C'ü rguí pärägueji que dya rá chjotü ne xoñijömü, ngue ne ngüsivi nu jñetse cja yo ngõmü. Texe 'ma ra 'ñeje o dyebe, 'ma rá jandagö c'ü e ngüsivi, rá mbeñegö que dya cjá rá chjotü co o dyebe yo bübü cja ne xoñijömü.

C'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, o pötpü ə jña'a c'o nte'e

Génesis 10.1—11.9

Nuc'uā c'o ə t'i'i e Noé o tsäji na puncjü o t'i'i. Je va cjanu ndo va mbürü o ngärä na puncjü o nte'e cja ne xoñijömü.

C'o nte'e c'o mi cära c'o pa'a c'o, mi 'natjo jña'a mi ñaji. 'Na nu pa'a o mamaji:

—Möjö rá ät'äji 'na jñiñi c'ü me rrä nojo, cjá xo ná 'ñeje 'na torre c'ü me rrä ndä'ä, ngue c'uā ra jñetse me rí pärägöji na puncjü. Dya rá pjöt'üji cja ne xoñijömü; rá cäraji 'natjo jñiñi.

Nuc'uā Mizhocjimi, 'ma o jñanda c'ü e jñiñi c'ü mi ät'ä c'o nte'e, 'ñe c'ü e torre, cjá nú nguïjñi o mamatsjë c'uā:

—Ya mbürü o pëpjiji, dya pjë bübü c'ü ra sö'ö ra ts'a'sbüji. Na ngueje texeji ndé 'natjo o jña'a ñaji, nguec'uā ndé pötü ga dyäräji. Nguec'uā sö'ö ra tsjaji texe c'ü mbeñeji. Nudya rá cjapü ra chjana o jñaji, ngue c'uā dya cjá ra pötü rgá dyäräji, dya cjá ra sö ra mbäräji c'o ri mama yo 'ñaja o dyoji.

Je va cjanu va tsjapü Mizhocjimi o chjana o jñaji. Nguec'uā va jyëziji c'ü e jñiñi c'ü ma ät'äji, cjá nú o mböt'üji texe cja ne xoñijömü. Nu jā c'o mi cäräji 'ma mi ät'äji c'ü e jñiñi, o jñu'sbüji Babel na ngueje, je ngueje nu o tsjapü Mizhocjimi o chjana c'o o jñaji nzá texeji.

C'uā jā c'o va xōcü Mizhocjimi e Abram

Génesis 11.10–12.20; 20.12

(Hechos 7.2-4; Gálatas 3.8)

E Sem c'ü mi ngueje 'naja c'o o t'i'i e Noé, mi siji 'naja o mboxbüche c'ü mi chjü'ü Taré. E Taré go xo tsajä o t'i'i c'ü; 'naja c'ü mi chjü'ü Abram, 'naja c'ü mi chjü'ü Nacor, cjá ná 'naja c'ü mi chjü'ü Harán.

E Harán c'ü mi nzhasë'ë o mu'sbüji 'na o t'i'i c'ü mi chjü'ü Lot, 'ñe 'na o xunt'i c'ü mi chjü'ü Milca. E Nacor o chjüntüvi e Milca c'ü nú sobrena. E Abram o chjüntüvi e Sarai, c'ü o cjü'ü; mi 'naño o nanavi. Anguezoji mi cäräji cja 'na jñiñi c'ü mi chjü'ü Ur; nujnu, mi ngueje 'naja c'o jñiñi jā c'o mi cärä c'o nte'e c'o mi xijji caldeo.

'Na nu pa'a, Mizhocjimi o zopjü e Abram va xipji ga cjavä:

—Nu'tsc'e Abram, pedye vā cja ne jñiñi nu jā c'o in cärägueji yo in dyocjeji, rí ma mimi cja c'ü e xoñijömü c'ü rá jít'si. Nguec'uā rá da'c'ü rí tsägue in ch'igue, 'ñe in bëche, xo 'ñe in mboxbüche, ra ngäräji na puncjüji. Nutscö rá intsjimits'ügö, rá bendecigots'ü na puncjü. Nguec'uā jā c'o ndé ra nänn'äji in chjügue. Nguec'uā xo rá intsjimigö c'o 'naño nte'e c'o dya ri ngueje in mboxbüche. Nu c'o ra zanc'ü, rá cjapügö ra sufre c'o. C'ü rvá juan'c'ügö, ngueje c'ü ra sö'ö rá intsjimigö yo nte'e yo cärä texe cja ne xoñijömü —eñe Mizhocjimi va xipji e Abram.

'Na nu pa'a, e Taré 'ñe e Abram 'ñe e Sarai o mbedyeji cja c'ü e ndajjñiñi a Ur nu jā c'o mi menzumüji, ro möji cja 'na xoñijömü c'ü mi chjü'ü Canaán. Xo möji e Lot. Dya go zät'äji a Canaán, o mimitjoji nu jā c'o mi chjü'ü Harán. Je ndü'ü nu e Taré.

Génesis 12.4-9

(Hechos 7.5; Hebreos 11.8-9)

'Ma ya vi ndū'ū e Taré, e Abram o mbedye a Harán ro ma'a a Canaán, jā c'o nzí va xipji Mizhocjimi; o möji e Sarai c'ü nú su'u, 'ñe e Lot c'ü nú sobrenu, o ndunüji texe c'o mi pë's'iji. C'o q mbörü e Abram 'ñe c'o q mbörü e Lot, o dyëdyiji texe c'o animale c'o ndé mi ngueje q cjajavi.

O mezhe ts'ë c'uã, o zät'äji nu jā c'o mi chjü'ü Betel cja c'ü e xoñijomü a Canaán. Nujnu, mi cárä o nte'e c'o mi xijji cananeo, pero Mizhocjimi o zopjü e Abram o xipji:

—Ne xoñijomü nu, rá unügö c'o in mboxxbéchegue —embe.

Nuc'uã e Abram o dyät'ä 'na altar, nu jā c'o o ma't'ü Mizhocjimi.

Génesis 12.10-20

O ejë c'uã 'na trratjijmi texe cja c'o jñiñi a Canaán. Nguec'uã va mbedye e Abram, o zidy i c'ü nú su'u 'ñe c'ü nú sobrenu, o möji ga ma cja c'ü e país a Egipto. Na ngueje o dyärä que mi bübü pjë ro ziji nu.

'Ma ya mi ngueje ro zät'äji a Egipto, e Abram o xipji c'ü nú su'u:

—Dyärä'ma c'ü rá xi'ts'i, Sarai. Nu 'ma rá sät'äji, ra jñantc'ä c'o menzumü nu, ra mamaji: "Me na jo'o ga jñetse ne ndixü nu. Mö rá pö't'üji nu q xíra, rá sigöji ne ndixü", ra 'ñeñeji. Nguec'uã rí xi'ts'i, rí mangue nguezgö ni 'ñinzhamague, ngue c'uã dya ra mbötçögöji —embeji e Sarai.

Va cja'a c'uã; 'ma o zät'äji a Egipto, c'o mi menzumü nu o jñandaji c'uã c'ü o su'u e Abram, ma zö'ö ma jñetse c'ü. Nuc'uã o ma ngös'üji c'ü e bëzo c'ü mi manda a Egipto, c'ü mi xijji faraón, o xipjiji c'ü cjá vi säjä 'na ndixü c'ü me ma zö'ö. Nguec'uã c'ü e faraón, o sea, c'ü e rey, o manda o zidyiji e Sarai cja q ngumü c'ü, ngue c'uã 'ma ro mezhe jā nzí pa'a, ro ziji nza cja 'naja c'o q su'u. Cjá nú o unüji c'uã e Abram na puncjü o animale; o unüji o nzhünü, 'ñe o camello, 'ñe o burru, 'ñe o ndenchjürü. Xo unüji o bëzo 'ñe o ndixü c'o ro tsjapü q mbëpji c'ü.

Mizhocjimi dya go ne'e ga cjanu, ngue c'uã va mbenpe na puncjü o nguëjme c'ü e faraón. Xo 'ñe c'o mi cárä cja q ngumü, ndé go zürüji o nguëjme, na ngueje vi siji e Sarai. Me mi sufreji.

'Ma o unü ngüënda c'ü e faraón pjë vi 'ñeje c'o nguëjme, o manda o ma siji e Abram, cjá nú o xipji:

—¿Pjenga i tsjacö ga cjanu? ¿Pjenga dya i mama majxā ngueje ni sugue ne ndixū? I mama mi ngueje ni cjügue, nguec'uā rvá mandagö o ma siji, ro cjapügö ín su'u. Bübü dya vā ni su'u, sidyi rí mövi. Rí negö rí pedyeguevi dya, cja nu ín paísgójme —embe.

Cjá nú o mbedye c'uā e Abram a Egipto, mi pöji e Sarai 'ñe e Lot. Xo dyedyiji c'o o animaleji, xo mi tunüji texe c'o mi pë's'iji.

C'uā jā c'o va xögüvi e Abram 'ñe e Lot

Génesis 13

'Ma o mbedyeji a Egipto, o nzhogü o möji a Canaán nu jā c'o vi 'ñeji, o zät'äji a Betel nu jā c'o vi dyät'ä e Abram 'na altar 'ma ot'ü o ejí a Canaán. Je ma'tü nu Mizhocjimi e Abram.

E Abram me mi rico c'ü, mi pë's'i na puncjü o oro 'ñe o plata. Xo mi tsajä na puncjü o animale. Xo mi tsajä na puncjü o mbëpji. Xo ma ciatjonu e Lot, mi rico; xo mi tsajä na puncjü o ndençhjürü 'ñe o nzhünü. Xo mi tsajä na puncjü o mbëpji.

Nu a Betel, dya ma nojo c'ü e xoñijömü nu jā c'o mi camaji c'o animale; dya mi chjénjui ro ñõnü c'o o animale nzá yeje c'o bëzo. Nguec'uā c'o o mbörü e Abram mi chüji c'o o mbëpji e Lot, mi huëji c'o t'ëbi. O nu'u e Abram c'ü dya cjá mi sö'ö 'natjo c'uā ro mimivi e Lot, na ngueje c'o o animalevi, dya cjá mi töt'ü o pjiño pjë xe ro ziji. Nguec'uā va xipji c'ü nú sobrenu:

—Nu'tsc'e ín sobrenuts'ügö; dya jo'o c'ü rá chügövi, ni xo rí ngueje yo ín mbörügövi. C'ü rá cjavi, na jo'o rá xögüvi. Juajjnügue c'uā jā rgui ñe rgui ma'a. Jñant'ma, jyadütjo na jë'ë cja ne xoñijömü, ga mavä 'ñe ga manu. 'Ma rí mangue rgui mague cja in jodyë, nutscö rga magö c'ü 'nanguarü, c'ü ngueje ín c'odyë. 'Ma rí mangue rgui mague ga ma cja in c'odyë, nutscö rga magö ga ma cja ín jodyë, ngue c'uā dya rá chügövi —eñe e Abram va xipji e Lot.

Nuc'uā e Lot o jñanda ga ma a ndü'bü cja c'ü e trrabatjü, nu jā c'o mi cjogü c'ü e ndare c'ü ni chjü'ü Jordán. C'ü e batjü mi pë's'i na puncjü o ndeje c'o mi rriegoji, xo mi jñetse ma zö'ö nza cja'a c'ü e huërta c'ü vi dyät'ä Mizhocjimi a Edén. Nguec'uā e Lot o juajjnü texe c'ü e trrabatjü, je go ma mimi nu, bëjxtjo cja c'o jñiñi c'o mi bübü cja c'ü e trrabatjü. C'ü ya vi nguarü, je go ma mimi cja c'ü e jñiñi a Sodoma. C'o nte'e c'o mi cárä a Sodoma, me ma s'o'o c'o, mi tüs'üji na puncjü o nzhumüji.

Génesis 13.14-18

'Ma ya vi ma'a e Lot, Mizhocjimi o zopjü e Abram va xipji:

—Ndeze nu jā c'o in bëbü dya, jñanda na jo'o texe. Rá da'c'ü texe yo xoñijömü yo in jandague, sido rí tsjapü in tsjacje; xo 'ñeje in mboxxbëche, ra tsjapü o cjaji. Rá cjapügö ra i'i c'o in mboxxbëchegue, rrä puncjüji nza cja'a yo 'ñoxömü yo járë cja ne xoñijömü, c'ü dya cjó ra sō'ö ra mbezhe. Böbü, cjá rrí mague texe c'ü na maja, 'ñe texe c'ü na mbät'ä ne xoñijömü, na ngueje rá da'c'ügö nu.

Nuc'uã e Abram o juacü c'ü o ngumü c'ü mi dyavü o cuëro, c'ü mi xiji ngüxipjadü, cjá nú o mbürü o nzhodü texe cja c'ü e xoñijömü, je 'ñe mimi a Mamre nu jā c'o mi cja'a o za'a, c'ü bëjxtjo mi bëbü cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Hebrón. Nujnu, je dyät'ä nu e Abram 'na altar, cjá nú o mbö'tü o animale c'o o mbä'sbä Mizhocjimi va ma'tü.

C'uã jā c'o va ñanaji e Lot, o tsja'a e Abram

Génesis 14

'Ma mi bëbü e Abram nu jā c'o mi chjü'ü Mamre, o ts'a'a 'na chü'ü bëjxtjo a Sodoma. C'ü mi rey a Sodoma, 'ñeje c'ü mi rey a Gomorra, 'ñeje c'o 'ñaja rey, o dyëdyiji c'o o tropaji, o ma chüji c'o xe 'ñaja rey. O ndöjö c'o 'ñaja rey; o ndöpütjoji c'o mi rey a Sodoma 'ñe a Gomorra, 'ñe c'o o dyoji. Nguec'uã mi cja ro c'ueñeji. Nu cja c'ü e batjü nu jā c'o mi chüji, mi bëbü o t'ore c'o mi po'o c'o ma pe'e; a xes'e ma cojnü. C'ü mi rey a Sodoma 'ñeje c'ü mi rey a Gomorra, go nguejxpevi go zo'ovi nu. C'o rey c'o mi ngueje o dyoji o c'ueñeji, je vi möji cja t'ejé.

Nuc'uã c'o rey c'o vi ndöjö, o cjogüji cja c'o jñiñi a Sodoma 'ñe a Gomorra, o ma ndunbüji c'o me ni muvi c'o mi pë's'i c'o mi menzumü nu. Xo dyëdyiji c'o ndixü. Ante que ro mbedyeji nu, xo cjogüji nu jā c'o mi bëbü e Lot c'ü mi ngueje o sobrenu e Abram, xo zidyiji c'ü. Xo ndunbüji e Lot texe c'o mi pë's'i. 'Na bëzo c'ü o c'ueñe, c'ü dya go zürüji, o ma'a jā c'o mi bëbü e Abram, o ma xipji c'o vi ts'a'a.

Nuc'uã 'ma o mbärä e Abram que vi zidyiji e Lot c'ü nú sobrenu, o jmutü texe c'o o mbëpjì c'o mi tsajä, mi söji 'na trescientos dieciocho bëzo. Cjá nú o möji, o ma zürüji c'o rey cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Dan. Cjá nú o zöji c'uã c'o rey, pero c'o rey o c'ueñeji, nguec'uã o tsja'a e Abram o chäji, je sta ma zürüji c'o rey cja c'ü e

jñiñi c'ü mi chjū'ü Hoba, jā c'o o ma ndunbüji texe c'o mi ndunü c'o rey. Je va cjanu va mbös'üji e Lot, o tsja'a e Abram. Xo nzhopcüji e Lot c'o pjë ndé mi pë's'i c'o vi pönbüji. Xo ngamaji libre texe c'o nte'e c'o mi dyëdyiji: c'o ndixü, 'ñe c'o t'i'i, 'ñe c'o xunt'i.

Génesis 14.17-20

(Hebreos 7.1-10)

'Ma ya ma nzhogü e Abram, 'ma ya vi nguarü vi ndöpü c'o rey, nuc'uä c'ü cjá mi dadyo rey a Sodoma, o mbedye o ma ndünrü e Abram. Cja c'ü e jñiñi a Salem, mi bübü 'na rey c'ü xo mi ngueje o mböcjimi Mízhocjimi. Angueze mi chjū'ü Melquisedec. Nuc'ü, xo mbedye o ma ndünrü e Abram. 'Ma o chjëvi, o intsjimi c'uä e Abram na ngueje vi ndöpü c'o rey c'o vi zinbi c'ü nú sobrenu, o xipji ga cjavâ:

—Mízhocjimi c'ü o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijömü, ra intsjimits'ü. Rí unügue 'na pöjö Mízhocjimi c'ü me na nojo, na ngueje o mboxc'ü i chöpü c'o vi 'ne zinnc'i in sobrenu —eñe e Melquisedec.

Nuc'uä e Abram o unü e Melquisedec 'na parte, o sea, o diezmo de c'o vi ndunbü c'o rey cja c'ü e chü'ü.

Génesis 14.21-24

Nuc'uä c'ü cjá mi rey a Sodoma, 'ma o chjëvi e Abram, o mama:

—Dyacügö yo nte'e yo vi dyennguijme c'o 'naño rey; ra nguejmets'ügue c'o pjë ndé i chunbügue c'o.

O ndünrü e Abram va xipji:

—Jiyö. Nza ärä Mízhocjimi c'ü o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijömü, que dya pjë rá jüngö c'ü ngueje in tsjague, ngue c'uä dya rí mamague ngue'tsc'e i tsjacü ró pë's'i na puncjü c'o me ni muvi. Nguec'uä sö'ö rí chunü texe yo in tsjacje —embeji c'ü cjá mi rey a Sodoma.

Cjá nú o ma'a c'uä e Abram cja c'ü o ngüxipjadü.

C'uä jā c'o va tsja'a Mízhocjimi, o xipji e Abram que ro ziji 'na t'i'i

Génesis 15

(Hechos 7.6-7; Romanos 4.3, 13; Gálatas 3.6)

'Na nu pa'a e Abram o jñanda Mízhocjimi, nza cja'a 'ma ro nguich'í 'na t'íjí. Mízhocjimi o zopjü e Abram va xipji:

—Dya rí sūgue, jo rá pjöxc'ü. Xo rá da'c'ü c'o me na jo'o, na ngueje in ätcägö.

Nuc'uā e Abram o ndünrrü va mama:

—¿Pjë ra dye'e c'ü rí dyacü? In párägue que dya rí sijigö ne rí 'naja ín ch'i'i c'ü rá sopcü c'o rí dyacügö —eñe.

Nuc'uā Mizhocjimi o zidyi e Abram a tji'i, cjá nú o xipji c'uā:

—Jñandaxä ne jens'e; pezhe yo tanse, cjo ra sö'ö rí pezhe. Je xo rgá cjanu rrä puncjü c'o in mboxxbéchegue.

Nuc'uā e Abram o jñut'ü o mübü que ro tsja'a Mizhocjimi c'uā jā c'o nzí va xipji, ro unü 'na t'i'i, xo ro unü na puncjü c'o o mboxxbéche. Nguec'uā Mizhocjimi o mama que e Abram mi ngueje 'na bëzo c'ü ma jo'o. Mizhocjimi sido o xipji e Abram:

—Ni jyodü rí unnc'e ngüienda, c'o in mboxxbéchegue je ra ma mimiji 'naño jñiñi, nu jā c'o dya ri menzumüji. Nujnu, ra tsjapüji ra mbëpiji c'o ri menzumü nu, ra tsjapüji ra sufreji na puncjü, ra zö'ö 'na nziyo ciento cjé'ë rgá sufreji. Pero nutscö rá nzhopcü c'o na s'o'o c'o ra tsja'a c'o ri menzumü nu, rá cjapü me ra sufreji na puncjü, na ngueje ri cjapüji ra sufre c'o in mboxxbéchegue. Nuc'uā c'o in mboxxbéche ra mbedyeji nu jā c'o me ri sufreji, ra ch'unüji c'o me ni muvi, ra tsjapü o cjaji. Nu yo xoñijömü yo in täcägue, rá unügö in mboxxbéchegue yo, ra tsjapü o cjaji, ndeze cja c'ü e ndare a Egipto hasta cja c'ü e ndare c'ü na nojo, c'ü ni chjü'ü Eufrates —eñe Mizhocjimi va xipji e Abram.

C'uā jā c'o va mus'üji e Ismael

Génesis 16

(Gálatas 4.22)

Xe go mezhe c'uā, pero e Abram 'ñe e Sarai, dya be mi sijivi o t'i'i. Ya vi cjogü dyéch'a cjé'ë ndeze 'ma ot'ü vi xipji Mizhocjimi e Abram ro unü c'ü e xoñijömü a Canaan; xo 'ñeje c'o o mboxxbéche, xo ro tsjapü o cjaja c'o.

Cja o ngumü e Abram, mi bübü 'na ndixü c'ü mi pépi e Sarai. Nuc'ü, mi chjü'ü Agar, je mi menzumü a Egipto. 'Na nu pa'a e Sarai o xipji e Abram:

—Jñant'ma, Mizhocjimi dya jëtsqui rá mus'ü o t'i'i. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí juntavi e Agar nu pëpqui, xä'ma ra mus'ü 'na t'i'i, c'ü xo rá cjapü ín ch'igö.

E Abram o tsja'a jā c'o nzī va xipji e Sarai, o juntavi e Agar. Nuc'uā e Agar, 'ma o unü ngüënda c'ü ya mi ndunte, o mbürü o tsjapü menu e Sarai, dya cjá xo mi ne'e ro dyätä. Nuc'uā e Sarai o xipji e Abram c'o mi cja'a e Agar. Nuc'uā e Abram o ndünrrü va mama:

—Jñant'ma, e Agar je bübü dya, cja in dyëgue, sö'ö rí tsjapü jā c'o nzī rgui ñegue.

Nuc'uā e Sarai o mbürü o mbärä e Agar, o tsjapü ro pëpji na puncjü. Nguec'uā 'ha nu pa'a, o c'ueñe a Agar, o ma'a ga ma cja 'ha majjyadü jā c'o dya cjó mi nzheñe. Nuc'uā 'naja o anxë Mizhocjimi o ma chöt'ü nu e Agar, mi bëjxtjo cja 'na mbereje. Cjá nú o mama c'ü e anxë o xipji:

—Nzhogü rí ma'a cja o ngumü c'ü e ndixü c'ü in pëpigue, tsja'a texe c'o ra xi'ts'i rí tsja'a. Nutscö rá da'c'ü rí tsägue na puncjü in mboxbëche. Nu c'ü in ch'i'i c'ü rí mus'ü, rí jñu'sbü o tjü'lü e Ismael, na ngueje Mizhocjimi jantc'â me in sufregue. 'Ma ya ri bëzo c'ü in ch'igue, ra jyonbü o chü'lü c'o 'ñaja nte'e, ra zöji. C'o 'ñaja nte'e, ra zöji co angueze —eñe c'ü o anxë Mizhocjimi va xipji e Agar.

Nuc'uā e Agar o nzhogü o ma'a cja o ngumü e Abram. 'Ma o zäda c'ü e pa'a c'ü o mus'ü o t'i'i e Agar, e Abram o jñu'sbü o tjü'lü Ismael.

C'uā jā va mama Mizhocjimi ro tsjapü o nte'e c'o o mboxbëche e Abram c'o cjá ro ngärã

Génesis 17

(Hechos 7.8; Romanos 4.17-18)

'Ma ya mi édyi 'na noventa y nueve cjë'ë e Abram, Mizhocjimi o zopjü na yeje va xipji:

—Nguecscö rí Mizhocjimi, ndé sö'ö rá cjagö yo me na nojo, 'ñe yo ts'iquë. Nu'tsc'e rí nzhodügue na jo'o co nutscö, rí tsjague c'uā jā c'o nzī rgá negö. 'Ma rí tsjague ga cjanu, rá cjapiugö me rrä puncjü c'o in mboxbëchegue. Angueziji ra xõgüji, jā c'o ndé ra zät'äji, ndé ri 'naño xoñijömü jā c'o ra mimiji. Angueziji, na puncjü c'o ra mbëzhi na nojo, ra mandaji. Yo jña'a yo rí xi'tsc'ö, chjéntjovi c'ü ro päbävi 'na xiscömü, c'ü ri jüs'ü pjë pjëzhi c'o rá cjago, 'ñeje c'o rí tsjagueji. Nutscö sido ri nguecscö in Mizhocjimigue, 'ñe o Mizhocjimi c'o in mboxbëchegue, dya rá jëtsc'öji. Rá da'c'üji texe ne xoñijömü a Canaan nu ngueje ne xoñijömü jā c'o in bübügue; dya ra nguarü rgui

tsjapü in tsjaji. Nutscö sido ri nguetscö in Mizhocjimiji. Dya rí jyombeñegue nu rí xi'ts'i. Nu'tsc'ejí rí circuncidaoji texe c'o in ts'it'iji; ngueje c'ü rí meyaji c'o, rí dyopcüji o ts'ixipjadü c'ü co'p'ü o ts'ins'üji. C'ü rgui tsjagueji ga cjanu, ngueje c'ü rguí jñetse que ró quejmegöji na jo'o c'ü e jña'a c'ü ró xi'ts'i: nu'tsc'ejí ri ngue'tsc'ejí ín ch'itsc'öji, nutscö ri nguetscö in Mizhocjimigueji. Ndeze nudya ga ma a xoñi, texe c'o ri bëzots'ejí, ndé ra jmeya ga cjanu c'o, 'ma cjá rguí zötjo chjün ra jmus'ü. Nu c'ü e jmeya, rí pë'sc'ejí texe c'o pa'a c'o rí mimiji. Je rgá cjanu rgá jñetse c'ü ra ts'a'a c'ü e jña'a c'ü ró xi'ts'iji. Nu c'ü dya ra ne'e ra dyopcüji o ts'ingue rgá jmeya, dya ra sö'ö rí minc'ejí c'ü, na ngueje dya ne'e ra dyärä c'o jña'a c'o ró quejmegöji na jo'o —eñe Mizhocjimi va xipji e Abram.

Mizhocjimi o xipji e Abram c'ü dya cjá rví chjü'ü Abram, ya rví chjü'ü Abraham, na ngue ro mbëzhi o mboxpale na puncjü o nte'e; e Sarai, ya rví chjü'ü Sara, na ngue ro mbëzhi o nana na puncjü o jñiñi. Xo xipji Mizhocjimi e Abraham:

—Rá da'c'ü 'na t'i'i c'ü ra mu'sc'ü e Sara.

E Abraham o ndüñijömü; c'ü o ndë'ë, mi chjëvi a jõmü, mi cjíjjñi a mbo'o cja o mü'bü: "¿Cjo xe sö'ö rá cjagö o tata? Maco ya rí édyi 'na cien cjë'ë. ¿Cjo xe ra sö'ö ra muxt'i e Sara? Maco ya édyi noventa cjë'ë."

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji:

—Ya ró xi'ts'i, nu in sugue ra mu'sc'ü 'na t'i'i c'ü rí jñu'sbü e Isaac. Ra chjüncjë, ra mus'ü c'ü e ts'it'i.

Nuc'uã e Abraham o tsja'a c'o vi xipji Mizhocjimi, c'ü e pa'a c'ü, o dyopçü o ts'ingue va meya e Ismael c'ü o t'i'i. Xo dyopçü o ts'ingue va meya texe c'o bëzo c'o mi pëpji cja o ngumü. Nuc'uã e Abraham xo dyocü o ts'ingue va meyatsjë.

C'uã jã c'o va tsja'a Mizhocjimi, ndo go xipjitjo e Abraham que ro muxt'i e Sara

Génesis 18.1-15

(Romanos 9.9)

'Na nu pa'a, Mizhocjimi o ëjë nu jã c'o mi bübü e Abraham, o 'ne nguiñi. E Abraham ya vi mimitjo cja o ndentji c'ü o ngûxipjadü. Nuc'uã 'nango jñanda 'na jñi'i c'o mi jñetse nza cja'a o bëzo, bëjxtjo mi böbüji.

Nuc'uā e Abraham o böbü, cjá nú o xipji ro 'ne söyaji cja o xõrü c'ü e za'a c'ü mi 'ne'e nu. Nuc'uā o xipji 'naja c'o o mbëpjí ro ma tū'ü o ndeje, cjá rrü mbe'chbe o ngua'a c'o cjá vi säjä. Xo xipji c'o 'ñaja ro dyät'äji o jñõnü. 'Ma ya o nguarü o dyät'äji c'ü e jñõnü, e Abraham 'ñe c'o vi säjä, o mimiji o ziji c'ü e jñõnü a ngua'a c'ü e za'a.

Nuc'uā c'o vi säjä, o tsjapüji tönü e Abraham va xipjiji:

—¿Jä bübü e Sara c'ü ni sugue?

O ndünru c'uā e Abraham va mama:

—Je na bübütjo a mbo'o cja ne ngumü —eñe.

Cjá nú o mama c'uā 'naja anguezeli, o xipji e Abraham:

—Dyärä nu rí xi'ts'i, nutscö rá nzhögü rá ëtcjö vã ra chjüncjë, rá 'ne cjinnccitjo na yeje. Nu'ma, e Sara c'ü ni sugue ra mu'scü 'na ts'it'i —eñe va mama.

E Sara ma bübütjo a mbo'o cja c'ü e ngüxipjadü, ma äratjo c'o mi mamaji. Nuc'uā e Sara o tjezhetsjë va mama:

—¿Cjo xe sô'ö rá tjëgö o t'i'i? Maco ya rí nitagö, 'ñe nu ín dyocjöbe, ya xo tita nu —eñe.

Mizhocjimi ya iix mi pârã que vi tjezhe e Sara, nguec'uā va xipji e Abraham:

—¿Pjenga o tjezhe e Sara? ¿Cjo dya creo majxä ra sô'ö ra ndunte, zö ya male? Nutscö rí Mizhocjimigö, sô'ö rá cjagö texe c'o rí mbeñegö —eñe Mizhocjimi.

C'uā jä va tsja'a e Abraham o dyötü Mizhocjimi c'ü dya ro chjotü c'o nte'e a Sodoma

Génesis 18.16-33

'Ma o nguarü o ziji c'o jñõnü, c'o vi 'ne ñaji e Abraham, o böbüji c'uā ro möji ga ma cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Sodoma. E Abraham o mbedye ro ma zogü cja 'ñiji c'o vi 'ne zëngua. O mamatsjë c'uā Mizhocjimi: "Na jo'o iix tá xipjigö e Abraham yo rá cjagö, na ngueje e Abraham ra tsja'a mboxtita cja na puncjü o nte'e. Ya ró xipji, por medio anguezze, rá intsjimigö yo nte'e yo cárä texe cja ne xoñijõmü, zö dya ndé ri ngueje o mboxxbëche nu. Nutscö rí Mizhocjimigö, ró juajjnügö e Abraham ngue c'uā ra zopjü c'o o t'i'i, ra xipjiji jä ga cja'a ín 'ñijigö, ngue c'uā ra tsja'a c'o na jo'o c'o o t'i'i, ngue c'uā c'o o bëche, 'ñe c'o o mboxxbëche xo ra dyätcäji, ra tsjaji c'o na jo'o. 'Ma ra tsjaji ga cjanu, nu'ma, rá intsjimigö c'o, jä c'o ya nzí rvá xipji e

Abraham. Nguec'uā na jo'o ijk tá xipji e Abraham yo cjá rá cjagö", eñe e Jehová c'ü Mizhocjimi. Nuc'uā Mizhocjimi, o xipji e Abraham:

—Rí ärägö me na s'o'o c'o menzumü a Sodoma 'ñe a Gomorra, ya ni ma ni tsjadi c'o na s'o'o, tūs'üji na puncjü o nzhumüji. Je rga magö dya ga manu, rá ma nu'u cjo mejme cjadi c'o me na s'o'o c'o rí ärägö. Rá cjagö ga cjanu, ngue c'uā ra jñetse na jo'o jā ga cja'a anguezeki. 'Ma mejme cjadi c'o na s'o'o, ijk tá chjotügö c'o —eñe Mizhocjimi va xipji e Abraham.

Cjá nū o xögü c'uā c'o yeje c'o ndé vi ma nguiñi e Abraham, cjá nū o mëvi ga ma a Sodoma. Mizhocjimi o nguejmetjovi e Abraham, mi ñavi cja c'ü e ñiji. Nuc'uā e Abraham o xipji Mizhocjimi:

—Ma rí chjotügue c'o cja'a na s'o'o, ¿cjo xo rí chjotü c'o cja'a na jo'o? Ná 'ma ri cárä 'na cincuenta nte'e c'o cja'a na jo'o, ¿cjo dya ra sö'ö rí jyëzi xe ra ngärätjo c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o, ngue c'uā dya ra ndü'ü c'o cincuenta c'o cja'a na jo'o? Rí pärägö c'ü dya rí tsjapü 'natjo c'uā ra ndü'ü c'o cja'a na jo'o, co c'o cja'a na s'o'o. Nu'tsc'e in jueś texe cja ne xoñijömü, in pärä cjó ngueje c'o pë'sc'ü rí tsjapü ra sufre, 'ñe c'o dya rí tsjapü ra sufre. ¿Cjo dya rí tsjague dya, c'o ni jyodü rí tsja'a? —embeji Mizhocjimi, eñe e Abraham.

O ndünru c'uā Mizhocjimi o mama:

—Nu 'ma rá töt'ü a Sodoma 'na cincuenta nte'e c'o ri cja'a na jo'o, nu'ma, dya rá chjotü 'ma c'ü e jñiñi c'ü —eñe Mizhocjimi.

E Abraham o yepe o xipjitjo c'uā:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, xe rá rrezgatjo rá ö'tc'ü rí dyätcä, zö rí jõmütjogö y dya pjë ni muvizügö. Ná 'ma dya ri sö'ö cincuenta c'o cja'a na jo'o; ná 'ma ri cuarenta y cincotjo c'o, ¿cjo rí chjotü c'ü e jñiñi c'ü, na ngueje c'ü ri bëzhtjo ts'i'ch'a c'ü rguí zö'ö cincuenta?

O ndünru c'uā Mizhocjimi o mama:

—Ma rá töt'ü cuarenta y cinco, dya xo rá chjotö 'ma c'ü —eñe.

Ndo go mantjo c'uā e Abraham:

—Ná 'ma ri sötjoji cuarenta, ¿cjo rí juëtsëgue texeji 'ma?

O mama c'uā Mizhocjimi:

—Dya rá chjotü 'ma c'ü e jñiñi, na ngue c'ü rga juëtsë c'o cuarenta.

Ndo go mantjo c'uā e Abraham:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, jí ra ünc'ü, xe rá ö'tc'ü. ¿Ná 'ma ri cárä 'na treinta nte'e c'o cja'a c'o na jo'o?

O mama c'uā Mizhocjimi:

—Dya xo rá chjotü, 'ma ri cárä 'na treinta —eñe.

Ndo go nzhogü go xipjito c'uā:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi ín Jmuts'ügö, ḡná 'ma ri cārātjo 'na veinte?

O mama c'uā Mizhocjimi:

—Dya rá chjotü 'ma, na ngueje c'ü rga juētsē c'o veinte.

Xe ndo go mantjo c'uā e Abraham:

—In Jmuts'ügö, dya ra ünc'ü; ya nguejxtjo ne favor nu xe rá ö'tc'ü dya, dya cjá xe rá molestaots'ü. ḡNá 'ma ri cārātjo 'na dyëch'a nu c'o cja'a na jo'o?

O ndünrü c'uā Mizhocjimi o mama:

—Dya rá chjotü, na ngueje c'ü rga juētsē c'o dyëch'a —eñe.

Cjá nú o ma'a c'uā Mizhocjimi. Xo 'ñe e Abraham o nzhogü cja ə ngumü c'ü.

C'uā jā c'o ma cja'a c'o na s'o'o c'o mi cja'a c'o nte'e a Sodoma

Génesis 19.1-11

(Romanos 1.24, 26-27)

Ya vi nzhä'ä 'ma o zät'ä a Sodoma c'o ə anxë Mizhocjimi c'o mi jñetse nza cja'a o bëzo. Nu cja c'ü ə ngojxtji c'ü e barda c'ü mi cjotü c'ü e jñiñi, mi jürü nu e Lot c'ü nú sobrenu e Abraham. 'Ma o jñanda e Lot c'o yeje c'o ma ējē nu, o böbü c'uā, ngue c'uā ro zëngua anguezevi. Cjá nú o ndüñijömü cja ə jmivi va mbë'sbivi t'ëcjañömü, cjá nú o xipjivi:

—Nu'tsc'evi ni t'ëcjañömüvi, rí ö'tc'üvi rá möjö cja ín s'öyagö, je rí ma oxüvi nu. Ra xörü, ts'i rgui ñangavi, cjá rrí mëvi.

O ndünrü c'uā c'o anxë o xipjivi:

—Iyö, je rá oxütjobe cja 'ñiji —eñeji.

E Lot, o dyötüvi na puncjü ro möji cja ə ngumü c'ü. Cjá nú o nevi c'uā, o möji anguezze cja ə ngumü. Nuc'uā e Lot o dyä'tvävi o jñönü, cjá nú o ziji.

'Ma dya be mi obüji, go ējē c'uā texe c'o bëzo c'o mi menzumü cja c'ü e jñiñi, go xinchbijí c'ü e ngumü; ndé mi cārā c'o cjá mi t'i'i, 'ñe c'o ya mi bëzo, 'ñe c'o ya mi pale. Go ma't'üji c'uā e Lot va xipjiji:

—¿Jā je bübü c'o bëzo c'o säjä cja in nzumügue mi ndajme?

Rí negójme rí pjongü c'o, ngue c'uā rá obügójme c'o —eñeji.

Nuc'uā e Lot o mbedye, cjá nú o ngot'ü c'ü e ngojxtji, cjá nú o xipjiji:

—Nu'tsc'oji ín amigots'ügöji, rí ö'tc'üji que dya rí tsjaji ga cjanu c'o na s'o'o —embeji c'o nte'e.

Anguezeji, dya go neji ga cjanu, nguec'uā va xijji e Lot:

—¿Cjó ngue'tsc'e in xitsijme rí cjajme c'o na s'o'o? Maco dya in menzumügue vā. Chjās'äge cja ne ngojxtji, nguec'uā ra sö'ö rá cjogüjme rá pjongüjme c'o bëzo c'o. 'Ma jiyö, xe nda ra jñus'ü c'ü rá cja'c'ojme, que na ngueje c'ü ro cjapüjme c'o bëzo c'o in ñanague —mi embeji.

Nuc'uā go chëzhiji, cjá nú o ndütüji e Lot, mi cja ro 'huacüji c'ü e ngojxtji ngue c'uā ro cjogüji. Nuc'uā c'o anxë, o c'uana o dyëvi o pënh'ivi e Lot, o tsjocüvi a mbo'o cja c'ü e ngumü, cjá nú o ngot'üvi c'ü e ngojxtji. Nuc'uā o tsjapüvi o chich'i o ndö'ö texe c'o mi cära a tji'i, ndeze c'o cjá mi t'i'i hasta c'o ya mi pale, dya cjá mi sö'ö ro jñandaji. Nguec'uā, dya go sö'ö ro chöt'üji c'ü e ngojxtji. Go xichaji c'uā, cjá nú o möji.

C'uā jā c'o va pjongüji e Lot, 'ma o chjotüji a Sodoma

Génesis 19.11-29

(2 Pedro 2.6-8; Judas 7; Lucas 17.28-29, 32)

Nuc'uā c'o yeje anxë o xipjivi e Lot:

—C'ueñe dya cja ne jñiñi. 'Ma in tsâjā in ch'i'i, 'ñe in xunt'i, 'ñe in 'meñe, xipji ra mbedyeji rí möji. Na ngueje rá chjotübe dya ne jñiñi vā. Na ngueje Mizhocjimi ya dyärä c'o o xipjiji, c'ü me na s'o'o c'o cja'a yo menzumü vā; nguec'uā va ndäcjöbe angueze rá 'ne chjotübe yo —embeji e Lot.

Nuc'uā e Lot o mbedye o ma'a nu jā c'o mi bübü c'o së'ë, c'o ro chjüntüji c'o o xunt'i, o ma xipjivi:

—Möjö, rá c'ueñeji cja ne jñiñi vā, na ngueje Mizhocjimi ya ra chjotü —embeji c'o.

Pero c'o së'ë, dya go ngö'tbüvi 'ñiji e Lot, me mi tjenbetjovi. O nhogüitjo c'uā e Lot, dya cjó go ejui.

'Ma cjá ma jya's'üijo, c'o anxë o xänbävi c'uā e Lot, o xipjivi:

—Xädä dya, rá möjö. Sidyi nu in su'u, 'ñe yo in xunt'i. 'Ma dya rí pedyeji, xo rí chüji 'ma rá chjotcöbe yo nte'e yo cära cja ne jñiñi —embeji e Lot.

Pero e Lot, nza cja'a c'ü dya mi ne'e ro mbedye cja c'ü e jñiñi. Cjá nú o tsja'a c'uā c'o anxë, o pënhbivi o dyë'ë e Lot, 'ñe o dyë'ë c'ü

nú su'u, 'ñe o dyë'ë c'o o xunt'i. Cjá nú o pjongüji cja c'ü e jñiñi, na ngueje Mizhocjimi o juëtsë na puncjü e Lot.

Nuc'uã 'ma cjá vi mbedyeji cja c'ü e jñiñi, o mama c'uã 'naja c'o anxë o xipji e Lot, 'ñe c'ü nú su'u, 'ñe c'o o xunt'i:

—Möji dya na niji, pero dya rí ñezheji rí jñandaji ga ma in xütjüji, ni xo rí böbüji cja ne trrabatjü vã. Rí pura rí möcjeji cja t'eje; 'ma jiyö, rí chüji —eñe c'o anxë va xipjivi e Lot.

O ndünrrü c'uã e Lot o xipjivi:

—Nu'tsc'evi ni t'ëcañõmüvi, ya i tsjacövi c'o me na jo'o, i pjongüziüvi cja c'ü e ndajjñiñi ngue c'uã dya rá tûgö. Pero dya rí xitscojme rá möjme cja ne t'eje nu. 'Ma jiyö, ná pjë c'o rá cjagöjme, rá tûgöjme. Chjä, ga ma ín xo'ñiji järä 'na ts'ijjñiñi c'ü bëjxtjo bübü. Jyëzgujme je rá mötcjöjme nu, ngue c'uã dya rá tûjme.

O ndünrrüvi c'uã o xipjivi:

—Na jo'o c'ü. Rá jëts'c'i rí tsejmetjoji cja ne ts'ijjñiñi jã c'o in xitsi rí tsejmeji; dya rá chjotübe nu. So möji dya na niji, nguec'uã xe rá ten'c'öbe xe 'na ts'indäjme. 'Ma cjá rí sät'äji, cjá rá chjotübe nu jã c'o rvá ëji —eñe c'o anxë.

Cjá nú o möji c'uã na niji. Nuc'uã 'ma ya ma pes'e e jyaru, ya ma sät'äji cja c'ü e ts'ijjñiñi a Zoar. Nuc'uã Mizhocjimi o tsjapü o jyäbä o sivi 'ñeje o asufre a Sodoma 'ñe a Gomorra, o chjotü c'o ngumü 'ñeje c'o nte'e. Xo ndë'ë texe c'o planta c'o mi cja'a. C'ü nú su'u e Lot, dya go tsja'a c'uã jã c'o nzï va mama c'o anxë; angueze o jñanda a xütjü c'uã jã c'o vi 'ñeji. Nguec'uã c'ü e ndixü, ijk co mbëzhi 'na ndojo o õ'õ.

Nu c'ü e xôrû, e Abraham o ma'a c'uã jã c'o vi ñavi Mizhocjimi 'ma o xipji ro chjotü a Sodoma 'ñe a Gomorra. O jñanda ga ma a Sodoma, 'ñe a Gomorra, 'ñe texe cja c'ü e trrabatjü c'ü. Ma c'os'ü 'na trrabipji c'ü me ma potjü, nza cja'a 'ma tjë'ë 'na trrasivi. Je va cjanu va chjotüji c'o ndajjñiñi c'o mi bübü cja c'ü e trrabatjü. Mizhocjimi o mbeñe c'ü vi dyörü e Abraham, que dya ro chjotü c'o ndajjñiñi. Nguec'uã va pjongü e Lot, nguec'uã dya ro ndû'ü cja c'ü e trrasivi.

C'uã jã c'o va mus'üji e Isaac

**Génesis 20.1; 21.1-4
(Hebreos 11.11; Hechos 7.8)**

O zädä c'o pa'a 'ma o mbedye e Abraham c'uã jã c'o mi bübü, o ma mimi cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Gerar. O zädä c'uã c'o vi xipji

Mizhocjimi e Abraham, que e Sara ro mu'sbü 'na ts'it'i, zö ya mi palevi. Je mus'üji nu c'ü e ts'it'i. Nuc'uā e Abraham o jñu'sbü Isaac o tjü'ü c'ü e ts'it'i.

'Ma o zöö chjün c'ü vi jmus'ü c'ü e ts'it'i, o circuncidaoji c'ü; o tsja'a e Abraham c'ü nú tata c'uā jā c'o va xipji Mizhocjimi.

C'uā jā c'o va tsjapüji burla e Isaac, o tsja'a e Ismael

Génesis 21.8-21

(*Gálatas 4.29-30*)

'Ma ya o jñüpcüji c'ü e ts'it'i Isaac, c'ü dya cjá ro siba, e Abraham o tsja'a 'na trrambaxua. 'Ma o tsjaji c'ü e mbaxua, e Ismael mi cjapütjo burla e Isaac. Nuc'uā 'ma o jñanda e Sara c'o mi cja'a e Ismael, o ma ngös'ü e Abraham c'ü nú xíra, o xipji:

—Rí negö rí chäjä ne ndixü nu pëpquigövi, 'ñe nu o t'i'i nu. Na ngueje nu o t'i'i nu, dya pjë rá sopcövi; nguejxtjo e Isaac c'ü ín ch'igövi, rá sopcüvi texe —embe.

Me go üü c'uā o mü'bü e Abraham, na ngueje c'ü e jña'a c'ü vi mama e Sara c'ü nú su'u. Na ngueje e Ismael, xo mi ngueje o t'i'i c'ü, ngue c'uā dya mi ne ro ndäjä.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Abraham:

—Dya ra üü in mü'bügue na ngueje ne t'i'i nu in juëtsë. Dyätä e Sara ni sugue, tsjague texe c'ü ra xi'ts'i, na ngueje c'o o t'i'i e Isaac 'ñe c'o o bëche, ngueje c'o ra xijji in mboxbëchegue c'o. Nu ne Ismael, xo rá intsjimigö nu, ngue c'uā xo rrä puncjü c'o o t'i'i, 'ñe c'o o bëche, 'ñe c'o o mboxbëche, na ngueje xo in ch'igue nu.

Nuc'uā e Abraham ts'i vi nanga c'ü xörü, o unü o tjömëch'i e Agar. Xo unü 'na cuëro c'ü mi po'o ndeje, cjá nú o ndäjjnä ro mövi e Ismael c'ü o t'i'i. 'Ma o mövi, je vi mövi cja 'na majyyadü nu jā c'o dya cjó mi nzheñe, mi nhodüvi ga mavä ga manu.

O tjeze c'uā c'ü e ndeje c'ü mi po'o cja c'ü e cuëro. Nguec'uā c'ü e t'i'i, dya cjá mi huanta, na ngueje ya mi ojtjo c'ü e ndeje c'ü ro zi'i. Nuc'uā e Agar o zidiy c'ü e t'i'i, o ma zogü cja o xörü 'na za'a, na ngueje me ma pa'a. Cjá nú o xögü cja c'ü e t'i'i, o ma mimitsjë na ts'i jë'ë. Na ngueje, dya mi ne'e ro jñanda jā rvá ndü'ü c'ü o t'i'i. Nuc'uā c'ü e t'i'i o mbürü o huë'ë na jens'e c'ü. Mizhocjimi o dyärä me mi huë'ë c'ü e t'i'i, nguec'uā va juëtsë.

Nuc'uā 'naja c'o o anxë Mizhocjimi o ma'tü c'ü e ndixü va xipji:

—¿Pjë in cja'a, Agar? Dya ra pi'ts'i, na ngueje Mizhocjimi ya dyärä hué'ë ne t'i'i jā c'o jüriü, ya xo juëtsë nu. Böbü rí ma'a, rí ma xos'ü ne t'i'i rí sidyi, dya rí jyëzi. Na ngueje ne t'i'i nu, rá cjapü ra tsajä na puncjü o t'i'i, 'ñe o bëche, 'ñe o mboxbëche —eñe c'ü o anxë Mizhocjimi va xipji e Agar.

Nuc'uã, Mizhocjimi o tsjapü ro jñanda e Agar 'na mbereje c'ü bëjxtjo mi bübü. Nuc'uã e Agar o ma'a, o ma nichi o ndeje c'ü e cuëro, cjá nû o ma unû o zi'i c'ü e t'i'i. Mizhocjimi o intsjimi c'ü e t'i'i, xo mbös'ü o te'e c'ü, hasta 'ma go bëzo. Mi ätä o flecha, mi pjëchi na jo'o ra pjat'ü o animale. Je mi bübü cja c'ü e majyyadü c'ü mi chjü'ü Parán. C'ü nû nana, o ma'a cja c'ü e xoñijömü a Egipto, o ma dyotpü nu o su'u. Nuc'uã e Ismael o chjüntüvi c'ü e ndixü c'ü. O tsävi na puncjü o t'ivi, 'ñe o bëchivi, xo 'ñe o mboxbëchevi.

C'uã jã c'o va tsja'a Mizhocjimi, ngue c'uã ro jñetse cjo ro tsja'a e Abraham c'o ro xipji

Génesis 22.1-18

(Hebreos 11.17-19; Gálatas 3.16; Santiago 2.21-22)

'Na nu pa'a Mizhocjimi o zö'ö e Abraham, cjo ro tsja'a c'ü ro xipji, o jiyö. Nguec'uã va xipji:

—Abraham, rí negö rí sidyi e Isaac nu in ch'igue nu me in ne'e, rí mëvi ga ma cja c'ü e xoñijömü a Moríah, cja 'naja c'o t'eye c'o rá xi'ts'i. 'Ma rí sät'ävi nu, rí pöt'ü nu in ch'igue, cjá rrí chjüt'ü rgui pascägö —eñe.

Nuc'uã c'ü jyas'ü, ts'i vi nanga e Abraham, o mbärä o za'a, cjá nû o jyäs'ä c'ü o burru. Cjá nû o ma'a c'uã nu jã c'o vi xipji Mizhocjimi, mi zidyi e Isaac c'ü nû t'i'i, cjá ná 'na yeje o mbëpji. O zö'ö jñipa, cjá zät'äji cja c'ü e xoñijömü a Moríah. O unû c'uã ngüënda e Abraham jã c'o mi järä c'ü e t'eye nu jã c'o ro zät'ä, cjá nû o xipji c'uã c'o o mbëpji:

—Chepquetjovi vâ co ne burru; rá mëgöbe e Isaac cja ne t'eye nu vá bübü nu, rá ma ma'tc'öbe Mizhocjimi. Cjá rrü möjö, 'ma rá nzhogöbe —embeji c'o mbëpji.

Cjá nû o züçü c'uã e Abraham c'o za'a c'o mi tüs'ü c'ü e burru, cjá nû o ndütü e Isaac o ndüs'ü c'o. E Abraham o jñünü c'ü rví ndütü c'ü e sivi, cjá ná 'na tjëdyi c'ü rví mbö't'ü e Isaac. Cjá nû o mëvi c'uã nzá yejui. Dya go mezhe, 'ma cjá mi pëtjovi cja 'ñiji, e Isaac o xipji c'ü nû tata:

—¡Mi tatats'ügö! —eñe.

O ndünrü c'uā e Abraham o xipji c'ü e t'i'i:

—¿Pjë i ne'e, ín ch'itsc'ö?

Cjá nú o xipji c'ü nú tata:

—Rí tunügövi yo za'a, 'ñe c'ü rgui chjüttü c'ü e sivi, pero ¿jä bübü dya c'ü e ts'imë c'ü rá pö'tüvi rga pä'sbävi Mizhocjimi? —eñe c'ü e t'i'i.

Cjá nú o mama c'uā e Abraham:

—Mizhocjimi pärä jää rga tsjapü, ngue c'uā ra bübü c'ü e ts'imë —eñe e Abraham, va xipji c'ü o t'i'i.

'Ma ya o zätävi nu jää c'o vi mama Mizhocjimi, e Abraham o nguiji o ndojo, cjá nú o dyätä 'na altar nu jää c'o o dyüs'ü c'o za'a. Cjá nú o pënc'h'i c'ü nü t'i'i, o jyü'tbü o dyé'ë 'ñe o ngua'a. Cjá nú o ngö's'ü c'uā a xes'e cja c'o za'a c'o mi quis'i cja c'ü e altar. Cjá nú o jñü'ü c'uā c'ü e tjëdyi ro mbö'tü c'ü nü t'i'i. 'Ma ya mi tsja'a ro mbö'tü, 'nango ña'a c'uā 'naja o anxe Mizhocjimi ndeze a jens'e, o xipji e Abraham:

—¡Abraham! ¡Abraham!

Cjá nú o ndünrü c'uā e Abraham va mama:

—Je rí bünc'ö vã; ¿cjo pjë rí xitsi?

O mama c'uā c'ü e anxe:

—Dya rí pö'tügue ne t'i'i. Ya ró pâ'c'ä dya, que in ejmegue Mizhocjimi, in cja'a c'ü xi'ts'i. Na ngueje dya i tsänbä nu 'natjo in ch'i'i nu o dyö'tc'ü Mizhocjimi—embe.

Nuc'uā e Abraham 'nango jñanda 'na ngalo c'ü vi ngäjjna o mota cja o dyeza. Cjá nú o ma'a c'uā e Abraham, o ma ts'ücü c'ü e ngalo. Cjá nú o mbö'tü va mbä'sbä Mizhocjimi, nzï c'ü ro mbö'tü c'ü o t'i'i. Nuc'uā, c'ü o anxe Mizhocjimi o xipji e Abraham:

—Dyärrä na jo'o yo xi'ts'i Mizhocjimi: "Abraham, nu'tsc'e i tsjague na jo'o, dya i tsänngä nu 'natjo in ch'i'i nu in sijivi e Sara. Nguec'uā ya ró mamatsjégö rá intsjimits'ü na puncjü; rá cjacü me rrä puncjü c'o in mboxbëchegue, ri chjëntjui nza cja'a yo seje yo bübü a jens'e, me na puncjü yo. Xo ri nza cja'a c'o 'ñoxömü c'o järrä a 'ñünü cja mar. Nu c'o in mboxbëchegue, ra ndöji cja chü'ü, ra ndöpüji texe c'o ri ñuji na ü'ü. Je ngueje cja in mboxbëchegue c'ü rga intsjimigö yo nte'e yo cárä texe cja ne xoñijömü. Na ngueje i dyätcä ín jñagö." Je ga cjanu c'ü e jña'a c'ü va pen'c'e Mizhocjimi —eñe c'ü e anxe.

Nuc'uā e Abraham 'ñe e Isaac, o nzhogü o mövi nu jā c'o ma te'be c'o mbëpji. Ndo go nzhogüji c'uā a Beerseba, cja o ngumü e Abraham.

C'uā jā c'o va ndū'ū e Sara

Génesis 23

(Hechos 7.16)

Go mezhe c'uā, cjá nú o ndū'ū e Sara; ya mi èdyi 'na ciento veintisiete cjé'e 'ma o ndū'ū. Nuc'uā e Abraham o ma'a, o ma zopjü c'o nte'e c'o bëjxtjo mi cärä, o xipjiji:

—Nu'tsc'oji ni t'écjañomüji, cjá ndū'ū mi sugö. Nguec'uā rí ö'tc'oji 'na favor rí pöcüji jā c'o rá öögü c'ü e añima —eñe e Abraham.

Cjá nú o mböpüji c'uā 'na përaso o xoñijomü. Nuc'uā e Abraham o ndunü c'ü e añima, o ma dyögü cja 'na cuëva c'ü mi bübü cja c'ü e xoñijomü. E Abraham ya vi pale na jo'o. Ya vi intsjimi na puncjü Mizhocjimi anguezze.

C'uā jā c'o va tsja'a e Abraham, o ndäjä 'na o mbëpji ro ma jyonbü o su'u e Isaac

Génesis 24.1-10

E Abraham mi siji 'na mbëpji c'ü ya xe nda vi mezhe que na ngueje texe c'o 'ñaja mbëpji. Nu c'ü e mbëpji, ngueje c'ü mi pjötpü texe c'o mi pë's'i e Abraham. 'Na nu pa'a, o mama e Abraham va xipji c'ü o mbëpji:

—Rí ö'tc'ü rí ñädägue Mizhocjimi c'ü manda a jens'e 'ñe texe cja ne xoñijomü, rí jurague c'ü rí tsjague c'o rá xi'tsc'ö dya. Ijx tí xi'tsc'ö rí jyonbü dya o su'u e Isaac nu ín ch'igö, pero dya rí jyonbü cja yo menzumü vã a Canaán; je rí ma jyonbü nu jā c'o rvá ëgö, rí ma dyötpü o su'u cja c'o ín dyocjöjme —eñe e Abraham va xipji c'ü o mbëpji.

Cjá nú o ndünrü c'uā c'ü e mbëpji o mama:

—Nu'tsc'e ni t'écjañomü. Ná 'ma dya ra ne'e c'ü e ndixü ra ëjë ga 'ñevä cja ne xoñijomü jā rí bünc'öji, ¿cjo rá nzhogü rá 'ne sidyi nu in ch'igue, cjá rrü ma sogü ga manu, ngue c'uā ra mimivi c'ü e ndixü c'ü ra tsjapü o su'u? —eñe c'ü e mbëpji.

O ndünrü c'uā e Abraham o xipji:

—Jiyö, dya rí ma sogü ga manu. Mizhocjimi o xitsi ró pedyeji nu, ró ëjì ga 'ñeva. Xo xitsi: "Rá da'c'ü ne xoñijomü a Canaán rí

tsjapü in tsjague. Xo 'ñeje c'o in ch'igue, 'ñe c'o in mboxbëchegue, xo ra tsjapü o cjaji c'o", enzegö c'ü. Angueze ra ndäjä o anxë ra 'ne jí'ts'i jä rgui tsjapü, ngue c'uã ra sö'ö rí chöt'ügue nu 'na xunt'i c'ü ra mimivi nu ín ch'igö. Nu'tsc'e rí siji ga 'ñevä c'ü. 'Ma dya ra ne ra eñë c'ü e xunt'i, rí jyëzitjo 'ma, na ngue ya rgui tsjague c'o rí xi'tsc'ö, ¿pjë xe rí tsjague? Dya rí sinngui ga manu nu ín ch'i'i —embeji c'ü e mbëpji.

Cjá nú o ndünrrü c'uã c'ü e mbëpji va mama:

—Nu'tsc'e ín jmuts'ügö, nza ärä Mízhocjimi, rá cjagö texe c'o in xitsi —eñë.

Nuc'uã c'ü e mbëpji, o jmutü c'o ro unü cja c'ü e t'öte, o juajjnü c'o xe nda ma jo'o c'o mi pë's'i c'ü o lamu. Cjá nú o jyä's'äji 'na dyëch'a camello; ngueje c'o rví ndunüji nu c'o ro unü cja t'öte. Cjá nú o möji c'uã c'o 'ñaja mbëpji, je mi möji cja c'ü o jñiñi e Nacor, o sea, c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Harán cja c'ü e xoñijõmü a Mesopotamia.

C'uã jä va mbärä c'ü o mbëpji e Abraham cjó mi ngueje c'ü ro tsjapü o su'u e Isaac

Génesis 24.11-27

'Ma o zät'äji nu, ya mi nzhää. Ya mi ngueje c'ü e hora 'ma mi pedye c'o ndixü 'ñe c'o xunt'i, mi pöji cja 'na mëjë c'ü mi bübü cja o 'ñünü c'ü e jñiñi, mi pa ö'büji o ndeje.

'Ma o zät'ä c'o o mbëpji e Abraham cja c'ü e mëjë, o tsjapüji o söya nu c'o camello. Nu c'ü e mbëpji c'ü vi xipjiji ro ma jyonbü o su'u e Isaac, o ma'tü Mízhocjimi va mama: "Nu'tsc'e Jehová, o Mízhocjimits'ü e Abraham c'ü ín lamugö, rí ö'tc'ü rí pjöxcügö, rí juëtsëgue c'ü ín lamugö, jítscö cjó ngueje c'ü e xunt'i c'ü rá sidyi, ra tsjapü o su'u e Isaac. Rí bünc'ö vã cja ne mëjë. C'o xunt'i c'o menzumü cja ne jñiñi vã, ya ra 'ne ndunüji o ndeje dya. C'ü rá cjagö, rá zopjü c'o xunt'i, rá ötüji o favor rga xipjiji: Rí cö'pe'ü in tsjimi, sëngü, rí súcü nu in xäjnä rí dyacö ts'ë ndeje rá sigö, rá embe.

Nuc'uã 'ma ra ndünrrü 'na xunt'i rgá xitsi ga cjavä: Jä, pjenga jiyo tío, si'i. Xo rá ö'bügö o ndeje c'ü ra zí'i yo in camellogue, ra 'ñenze, nu'ma, rí ö'tc'ü que ri ngueje c'ü ya rgui juajjnügue rá sinbi e Isaac, ngue c'uã ra tsjapü o su'u. 'Ma ra ts'a'a c'uã jä c'o rgá ö'tc'ügö yo, nu'ma, iqx tá pärä c'ü ya i pjös'ü c'ü ín lamugö 'ma", eñë c'ü e mbëpji va ma'tü Mízhocjimi.

'Ma dya be mi cjuarü mi ma'tü Mizzhocjimi c'ü e mbëpjì, o jñanda ma éjë 'na xunt'i ma tüs'ü o xäjnä. Nu c'ü e xunt'i, mi ngueje o xunt'i e Betuel, c'ü mi ngueje o t'i'i c'ü ndo nu Nacor, c'ü mi cjuärjmavi e Abraham. C'ü e xunt'i, mi chjü'ü Rebeca. Ma zö'ö ma jñetse; angueze cjá mi xunt'itjo, dya be mi juntavi o bëzo.

O säjä cja c'ü e mëjë, o 'ne dyö'bü o ndeje. Cjá nú o ndüs'ü c'uä c'ü o xäjnä, ya mi matjo. O cjuädi c'uä c'ü e mbëpjì, o ma xipji:

—Põnngütjo süngü, ¿cjo rí dyacö ts'ë ndeje rá si'i —embe.

Cjá nú o ndünrü c'uä c'ü e xunt'i:

—Jä'ä, pjenga jiyö tío, si'i —embe.

O züçü c'uä na zëzhi c'ü o xäjnä, cjá nú o unü o zi'i. 'Ma o nguarü o zi'i o ndeje c'ü e mbëpjì, o mama c'uä c'ü e xunt'i:

—Xo rá ö'bügö ndeje c'ü ra zi'i yo in camellogue. Cjá ra nguarü ra ziji o ndeje, cjá rrü magö —eñe c'ü e xunt'i.

Nuc'uä c'ü e xunt'i, o ma'a cja c'ü e t'ore jä c'o mi si'i o ndeje c'o animale. Cjá nú o xich'i c'ü e ndeje c'ü mi po'o c'ü e xäjnä. Cjá xe nú o cjuädi o ma tü'ü o ndeje cja c'ü e mëjë; je va cjanu va tsja'a, hasta 'ma cjá nguarü o zi'i o ndeje c'o camello.

Me mi mbeñe c'ü o mbëpjì e Abraham ma jñanda c'uä jä c'o ma tsja'a c'ü e xunt'i, pero dya pjë be xipji; xe mi te'betjo ngue c'uä ro mbärä cjo mi ngueje c'ü e xunt'i c'ü vi juajjnü Mizzhocjimi.

'Ma o nguarü o zi'i o ndeje c'o camello, nuc'uä c'ü e mbëpjì o jñümü 'na anilio c'ü mi dyavü o oro, c'ü mi nza cja'a o s'üçyü, cjá nú o ndün'tbü cja o xijñü c'ü e xunt'i. Xo unü 'na yeje pulsera c'o mi dyavü o oro, c'o mi cöt'ü o dyë'ë o ndixü. Xo tsja'a tönü c'ü e mbëpjì va xipji c'ü e xunt'i:

—Dispensaozü süngü, ¿cjó ni tatague? Pärä, ¿cjo dya jyadü cja o s'öya ni pajpa, ngue c'uä ra dyacö sjëtsi rá oxügö ne xõmü dya —eñe c'ü e mbëpjì.

Cjá nú o ndünrü c'uä c'ü e süngü:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañõmü, mi tatagö ngueje e Betuel, c'ü o t'i'i c'ü ndo mi pale Nacor, 'ñe c'ü ndo mi male Milca. Jä'ä, pjenga jiyö, tío, jyadü jä c'o rí sóyague. Xo rí pë's'ijme na puncjü pjë ra zi'i yo camello, 'ñe o paxa jä c'o ra sóyaji —eñe c'ü e xunt'i.

'Ma o dyärä ga cjanu c'ü e mbëpjì, o ndüñijõmü c'uä, cjá nú o ma'tü Mizzhocjimi va mama ga cjavä: "Nu'tsc'e Jehová, o Mizzhocjimits'ügue c'ü ín lamugö e Abraham, me na jontets'ügue, me na jo'o vi pjös'ü angueze c'uä jä c'o nzï vi xipji, i sizigö ró säjä vã nu

jā cārā o dyojo c'ü ín lamugö", eñe c'ü e mbëpji va unü 'na pöjö Mizhocjimi.

C'uā jā c'o va ts'a'a c'ü e t'öte

Génesis 24.28-54

Nuc'uā c'ü e xunt'i, o cjuādi o ma ngös'ü c'ü nū nana, va xipji texe c'o vi dyärä 'ñe c'o vi jñanda. C'ü e xunt'i, mi siji 'naja o 'ñinzhömü c'ü mi chjū'ü Labán. Nuc'ü, 'ma o dyärä jā ma cja'a c'o mi mama c'ü nū cjur'ü, 'ñe 'ma o jñanda c'ü e anilio c'ü vi ndün'tbüji cja o xijñu, 'ñe c'o pulsera c'o ya mi cöt'ü a dyë'ë, o cjuādi o ma'a cja c'ü e mëjë nu jā c'o ma bübü c'ü o mbëpji e Abraham. Cjá nū o xipji c'uā:

—Me na jonte c'ü e Mizhocjimi c'ü in mangue o sits'i na jo'o, tío. Dya ni jyodü rí oxütjogue a 'ñünü cja ne jñiñi. Chjä'dä rá më'ë a s'oya, rí ma oxü; ya ró xā'ma jā c'o rí oxügue, 'ñe c'o in dyocjeji. Xo ró xā'ma jā c'o ra söya yo camello —eñe e Labán va xipji c'ü o mbëpji e Abraham.

Cjá nū o mbös'ü c'uā c'ü e mbëpji 'ñe c'o mi dyojji, o dyëdyiji c'o camello, cjá nū o züpcüji c'o pöjö c'o mi tüs'ü c'o, cjá xo nū o unüji pjë ro zi'i c'o. Cjá xo nū o unü o ndeje c'ü e mbëpji, 'ñe c'o nū mimbëpjiji, ngue c'uā ro mbe'ch'e o nguaji. Cjá nū o xi'sbij o jñõñü ro ziji. Nuc'uā c'ü o mbëpji e Abraham o mama ga cjavā:

—Pönngütjojme, së'ë, dya be rá sijme yo ts'ixëdyi; ot'ü rá mama pjë rvá ëgójme, cjá rrü sigójme o xëdyi —eñe.

Cjá nū o ndünrü c'uā e Labán c'ü o nzhasë'ë e Rebeca, o mama:

—Ra sö'ö rí ñague, tío, dya rí pë's'i ndumü —o 'ñeñe c'ü.

Cjá nū o mama c'uā c'ü o mbëpji e Abraham:

—Nuzgö o mbëpjizü e pale Abraham c'ü ngueje in dyocjeji, c'ü je bübü ga ma cja c'ü e xofijömü a Canaán. E Abraham c'ü ín lamugö, ya pë's'i na puncjü c'o ya mbös'ü Mizhocjimi c'ü. Nuc'ü, tsäjä na puncjü o nzhünü 'ñeje o ndençhjürü, 'ñe o camello, 'ñe o burru. Xo tsäjä na puncjü o mbëpji. Xo pë's'i o plata 'ñe o oro. E male Sara c'ü nū su'u c'ü ín lamugö, cjá mu'sbü 'na t'i'i 'ma ya mi nita. Nu c'ü e t'i'i, ngueje c'ü ra tsjapü o cjaja texe c'o pë's'i c'ü ín lamugö; je va cjanu va mama c'ü ín lamugö.

'C'o pa'a c'o ya cjogü, o xitscö que ro jonbü o su'u c'ü o t'i'i. Pero dya ro jonbü cja c'ü e jñiñi nu jā c'o rí bünjme; o xitscö ro ëcøjö vā cja ne jñiñi jā c'o mi bübü c'ü ndo nū tata, 'ñe nu jā c'o xo cārā o dyojo,

ro 'ne jonbü ə su'u c'ü ə t'i'i, enze. O xitscö iqx to nädä Mizophjimi rva juragö, que ro cjagö c'uā jā c'o nzī va xitsi. Nguec'uā rvá ējēgö ga 'ñevā.

"Ma ró säjä a 'ñünü cja ne jñiñi vā, ró töt'ü c'ü e mëjë nu jā c'o i ma sizi, je ró söyajme nu. Nuc'uā ró ma'tügö Mizophjimi, ró ötü ro mböxcü, ró xipjii: "Nu'tsc'e ə Mizophjimits'ü c'ü ín lamugö Abraham, nu 'ma ngue'tsc'e ə ñegue ə sizgö ga 'ñevā, rí ö'tc'ü rí jítscö cjó ngueje c'ü e xunt'i c'ü rá sidygö, ra tsjapü ə su'u c'ü ə t'i'i c'ü ín lamugö. Nutscö rí bünc'ö vā cja ne mëjë. C'o xunt'i c'o menzumü cja ne jñiñi vā, ya ra 'ne ndunüji o ndeje dya. C'ü rá cjagö, rá zopjü c'o xunt'i, rá ötcöji favor rá xipjiji: Rí cö'pc'ü in tsjimi, süngü, rí sücü nu in xäjnä, rí dyacö ts'ë ndeje rá sigö, rá embe. Nuc'uā 'ma ra ndünru 'na xunt'i ra xitsi ga cjavā: Jā'ā, pjenga jiyö; si'i. Xo rá ö'bügö o ndeje, rá unü yo in camellogue ra zi'i, ra 'ñenze, nu'ma, rí ö'tc'ü que ri ngueje c'ü ya rgui juajjnügue, nguec'uā ra chjüntüvi c'ü ə t'i'i c'ü ín lamugö", rí embe Mizophjimi.

"Ma cjá ma ma'tügö Mizophjimi, ró janda jā c'o mi pa'a ne Rebeca. O zät'ä c'uā cja c'ü e mëjë, mi tunü c'ü ə xäjnä. 'Ma o nguarü o dyö'bü o ndeje, ya ma ëtjo c'uā. Nuc'uā ró xipjigö ga cjavā: "Põnngütjo süngü, dyacö ts'ë ndeje rá si'i", ró embe. Nuc'uā iqx co züçü na zézhi c'ü ə xäjnä o xitsi: "Jā'ā, pjenga jiyö; si'i, tío. Xo rá ö'bügö o ndeje rá unngö yo in camellogue ra ziji", enze. 'Ma ró cjuarü ró sigö c'ü e ndeje, ne xunt'i xo go unü o ndeje c'o ín camellogöjme.

"Ma o nguarü o unü ndeje c'o animale, cjá rrü öni c'uā: "¿Cjó ni pajpague, süngü?", rí embe. Cjá nú o xitsi c'uā: "Mi pajpagö ngueje e Betuel, c'ü ə t'i'i c'ü ndo mi pale Nacor, 'ñe c'ü ndo mi male Milca", enze. Nutscö ró jümü c'uā 'na anilio, ró tjün'tbü cja ə xijñu ne xunt'i. Xo ró unü yo pulsera. Cjá rrü ndüñijömögö c'uā, ró ma'tü c'ü ə Mizophjimi c'ü ín lamugö, ró unü 'na pöjö, na ngueje o sizgö ró sägö vā jā c'o in cärägueji, nu'tsc'eji in dyocjeji c'ü ín lamugö. Ró unü 'na pöjö Mizophjimi na ngueje o jítscö ne xunt'i nu ə bëche c'ü ndo nú cjuärjma c'ü ín lamugö, nu ra chjüntüvi c'ü ə t'i'i c'ü ín lamugö. Nguec'uā rí ö'tc'ügöji, rí xitsiji cjo rí tsjapüji c'ü e favor c'ü ö'tc'üji c'ü ín lamugö. 'Ma jiyö, xo rí xitsiji, ngue c'uā rá pärä pjë mbëjë c'ü ra söö rá cjagö —eñe c'ü ə mbëpjii e Abraham.

Cjá nú o ndünrii c'uā e Labán 'ñe e Betuel, va xipjivi:

—Nutscöjme, dya söö pjë rá mangöjme. Texe yo, je vi 'ñeje cja Mizophjimi yo. Nguec'uā dya söö rá xi'tsc'öjme cjo jā'ā, cjo jiyö.

Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, bübü dya vā e Rebeca; ra sö'ö rí sidyiji c'uā jā c'o nzī va xi'ts'i Mizhocjimi, ngue c'uā ra mbézhi o su'u c'ü o t'i'i c'ü in lamugue —eñe e Betuel, 'ñe e Labán c'ü nú nzhaseñ'ë c'ü e xunt'i.

Cjá nú o ndünrü c'uā c'ü o mbépji e Abraham:

—Na jo'o c'ü —eñe.

Cjá nú o ndüñijomü c'uā c'ü e mbépji, o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Nuc'uā o xüçü c'o pöjö c'o vi tūlū, cjá nú o ndumü c'o o unü c'ü nú nana c'ü e xunt'i, 'ñe c'ü nú nzhaseñ'ë. Xo unü c'uā o bitu e Rebeca, 'ñe pjé c'o ndé ma regalo c'o mi dyavü o oro 'ñe o plata. Cjá nú o ñöñüji c'uā. 'Ma o nguarü o ñöñüji, cjá nú o søyaji c'uā.

C'uā jā c'o va zidyiji a Canaán c'ü e xunt'i c'ü ro chjüntüvi e Isaac

Génesis 24.54-25.11

Nuc'uā c'ü jyas'ü, o mama c'ü o mbépji e Abraham:

—Ya rá möcjöjme dya, cja o ngumü c'ü ín lamugöjme —eñe.

Cjá nú o ndünrü c'uā c'ü nú nzhaseñ'ë c'ü e xunt'i, 'ñe c'ü nú nana:

—Este ... pe dya be ra sö'ö ra ma'a ne pjamilia. Ná 'ma xe rí che'beji zö xe ri dyäch'a pa'a, cjá rrí sidyigueji nu —eñevi.

Cjá nú o ndünrü c'uā c'ü o mbépji e Abraham, va mama:

—Dya cjá xe rí sümçjögöji vā, na ngue Mizhocjimi o mböxcügö ró töt'ü c'ü vi ndäcjä c'ü ín lamugö, nguec'uā, ijxi pë'sc'ü rá magö dya cja o jmi'i anguezze —eñe c'ü o mbépji e Abraham.

Cjá nú o ndünrü anguezevi:

—Che'be rá önxäji c'ü e xunt'i pjé ra mama.

O ma'tüji c'uā c'ü e xunt'i, cjá nú o dyönüji va xipjiji:

—¿Cjo rí möji dya yo tío ga ma jā c'o vá bübü c'ü rí tsjapü ni xíra? —embeji.

Cjá nú o mama c'uā c'ü e süngü:

—Jä'ä, rá möjme —eñe.

O jyéziji c'uā. Cjá nú o xipjiji e Rebeca:

—Nu'tsc'e ín pjamiliats'ügöjme, rí negöjme ra ch'a'c'ü rí tsäjä in ch'i'i, 'ñe in bëche, 'ñe in mboxbëche, ngue c'uā rrä puncjüji. Xo rí negöjme ra ch'unü anguezzeji ra ndöpüji texe c'o 'ñaja nte'e c'o ri chüji —embeji.

Nuc'uā e Rebeca o chägä 'naja c'o camello. Xo 'ñe c'o ndixū c'o mi ngueje o mbëpji e Rebeca, xo chägä c'o. Cjá nú o möji c'uā c'ü o mbëpji e Abraham 'ñe c'o 'ñaja mbëpji c'o vi 'ñeji c'ü.

'Na nu pa'a, 'ma ya mi nzhä'ä, e Isaac o mbedye cja o ngumü ro ma nzhöt'ü ts'ë. 'Nango jñanda c'uā ma ëjë c'o camello, ya mi bëjxtjo ro säji. Nuc'uā e Rebeca o jñanda e Isaac, cjá nú o dagü c'uā cja c'ü e camello c'ü mi chägä, va mbë'sbi t'écjañomü e Isaac.

Nuc'uā c'ü e mbëpji, o xipji e Isaac texe c'uā jā c'o va mbös'ü Mízhocjimi anguezze o chöt'ü c'ü e xunt'i c'ü ro tsjapü nú su'u. Ndeze c'uā e Isaac o tsjapü o su'u e Rebeca, o zidyi cja c'ü e ngüxipjadü nu jā c'o mi bübü e Sara 'ma dya be mi tū'ü, o tsjapü o ngumü c'ü. E Isaac mi sufre, na ngueje vi ndü'ü c'ü nú nana. 'Ma o chjüntüvi e Rebeca, me go mäpä c'ü, ngue c'uā va jyombeñe c'ü mi ndumü.

E Abraham o säsä 'na ciento setenta y cinco cjëë, cjá nú o ndü'ü c'ü. Cjá nú o ma dyögüji nu jā c'o vi dyögüji e Sara, o tsja'a e Isaac 'ñe e Ismael. Texe c'o mi pë's'i e Abraham, ngueje e Isaac o zopcüji c'o.

C'uā jā c'o va mus'üji e Jacob 'ñe e Esaú c'o mi ngueje o t'i'i e Isaac

Génesis 25.19-28

(Romanos 9.10-12)

E Isaac mi edyi yeje dyöte o cjëë 'ma o chjüntüvi e Rebeca. Anguezevi je mimitjovi cja c'ü e xoñijomü a Canaán.

O mezhe c'uā, e Rebeca, dya mi söö ro muxt'itjo c'ü. Nuc'uā e Isaac o ma'tü Mízhocjimi, o dyötü ro unü 'na t'i'i e Rebeca. Mízhocjimi o dyärä c'ü vi dyörü e Isaac, ngue c'uā o intsjimi e Rebeca, o tsjapü o ndüs'ü o t'i'i. Mi ts'i cuate c'o mi o'o a mbeme, me mi sövi. Nguec'uā e Rebeca o tsjapü tönü Mízhocjimi, o dyönü pjë mi cja'a.

O ndünrrü c'uā Mízhocjimi o xipji c'ü jā rvá cja'a c'o yeje t'i'i c'o mi tüs'ü, ro i'ivi, ngue c'uā rvá puncjü c'o o mboxbëchevi. Xo xipji c'ü ri 'naño jñiñivi, 'ñe ri 'naño nu jā c'o ro ngärä nzí 'naja c'o yeje grupo. C'o o mboxbëche c'ü e t'i'i c'ü rví nguarü rvá jmus'ü, ngueje c'o ro manda; ro ndöpüji c'o o mboxbëche c'ü e t'i'i c'ü ot'ü ro jmus'ü. Ngueje c'o o mama Mízhocjimi va xipji e Rebeca.

'Ma o zädä c'ü e pa'a c'ü ro zö'dyë e Rebeca, o mus'ü 'na yeje ts'it'i, c'uā jā c'o nzí va mama Mízhocjimi. C'ü e ts'it'i c'ü ot'ü o

jmus'ü, ma mbans'ü ma jñetse. Xo mi cja'a na puncjü o ts'ixi texe cja o cuérjpo. Nuc'ü, o jñu'sbüji o tjü'ü Esaú c'ü. Cjá xo nú o jmus'ü c'ü 'naja t'i'i. Nuc'ü, mi pënbchi o ndüngua e Esaú 'ma o jmus'üvi.

Nguec'uã va jñu'sbüji e Jacob c'ü. (C'ü e tjü'ü Jacob, mi ne ro mama "Na nte'e c'ü pënbchi o ndüngua c'ü 'naja", o sea, 'na nte'e c'ü pârã jã rgá tsjapü, ngue c'uã pjé c'o ra ndënbi o ra jñünbü c'o o dyoji.)

O te'e c'uã c'o ts'it'i c'o, o bëzovi. E Esaú, jã c'o ndé mi pedye, mi jünü c'ü o arjco 'ñe c'o o flecha, mi pa pjat'ü o animale c'o mi cárã cja t'eye, cjá ma zaji c'o. E Jacob, dya ma cjanu c'ü; angueze, dya nda mi pedye na jé'ë, mi c'as'üjo o ndençhjürü 'ñe c'o 'ñaja animale c'o mi tsäji. E Isaac, xe nda mi s'iya e Esaú que rí ngueje e Jacob, na ngueje mi söö na quijmi o ts'ingue c'o animale c'o mi pö'tü e Esaú, cjá ma dyä'tbä c'ü nú tata. E Rebeca, ngueje e Jacob c'ü nda mi s'iya c'ü.

C'uã jã c'o va tsja'a e Esaú, o mbö'ö c'ü mi tsja'a ndat'i angueze

Génesis 25.29-34

(Hebreos 12.16-17)

(C'o pa'a c'o, 'ma ra ndü'ü 'na bëzo, je ngueje c'ü nú ndat'i'i c'ü xe nda ra zopciiji c'o mi pë's'i c'ü nú tata. Nu c'o 'ñaja o t'i'i, dya nda ra zopciiji c'o; nguejxtjo ndé 'na nde'e c'ü vi zopciiji c'ü e ndat'i'i. Xo 'ñeje c'o jña'a c'o vi xipjiji c'ü e bëzo, c'ü jã rvá intsjimi Mizzocjimi c'ü, ngueje c'ü e ndat'i c'ü ra xipjiji c'o, nguec'uã Mizzocjimi xo ra intsjimi angueze.)

'Na nu pa'a, o ma'a e Esaú ga ma cja t'eye, o ma jyodü o animale c'o ro pjat'ü. 'Ma o nzhogüi, ya me vi mbotjo o cuë'ë, me xo mi sät'ä. E Jacob ma ät'ä o jñönü. Nguec'uã va mama e Esaú o xipji e Jacob:

—Rí sät'ä, ya ngueje rá tügö o tjijmi. Rí cö'pc'ü in tsjimi rí dyacö ts'ë ne jñönü nu na mbaja nu ná ät'äge, rá si'i —eñe e Esaú.

Cjá nú o ndünruü c'uã e Jacob o xipji:

—Jää'ä, pjenga jiyö. Rá da'c'ü o jñönü, pero rí negö rí dyacö c'ü ni tsjague nzhasë'ë, ngue c'uã chjëntjui c'ü ya nguezgö ri nzhasë'ë —embe.

Cjá nú o mama c'uã e Esaú:

—¿Pjé dye'e dya c'ü rí nzhasëgö 'ñe c'ü ra zocüzgö yo pë's'i e pajpa? Chjä'dya, ya ngue rá tügö o tjijmi —eñe.

Nuc'uā e Esaú, o unü c'ü mi tsja'a nzhasē'ẽ angueze. Cjá nú o tsja'a c'uā e Jacob o unü c'o o zi'i e Esaú, o unü o tjōmēch'i 'ñe c'ü e jñōnū c'ü ma ät'ä.

C'uā jā c'o va ma'a e Isaac a Gerar

Génesis 26

C'o pa'a c'o, o ts'a'a 'na trratjijmi; jā c'o ndé mi bëzhi pjë ro ziji. Nguec'uā e Isaac 'ñe c'o mi cärā cja ə ngumü, o mbedyeji ro möji ga ma a Egipto. C'ü e 'ñiji c'ü mi ma'a a Egipto, mi ejogü cja 'na jñiñi c'ü mi chjūlū Gerar. 'Ma o zät'äji nu, Mizhocjimi o zopjü e Isaac va xipji:

—Dya cjá rí möcjeji ga ma a Egipto. Tsejmetjoji vā a Canaán, sido rí mimiji vā. Nutscö rá intsjimits'ü, rá da'c'ü c'o na jo'o. Texe c'o ró xipji e Abraham c'ü in tatague, rá cjagö na ngueje o dyätcä, xo tsja'a texe c'o ró xipji. Jā c'o rvá xipjigö e Abraham, ra i'i c'o in ch'igue, 'ñe c'o in bëche, nguec'uā rrā puncjü c'o in mboxbëchegue. Na ngueje por nuc'o, rá intsjimigö yo nte'e yo cärā texe cja ne xoñijömü —eñe Mizhocjimi va xipji e Isaac.

Nu c'ü e cjë'ẽ c'ü, o jogü na jo'o nu c'o o mbodü e Isaac, na ngueje Mizhocjimi o intsjimi c'ü.

'Ma ya mi pë's'i yeje dyöte cjë'ẽ e Esaú, o jyodü c'uā ə su'u, o chjüntüvi 'na yeje ndixü c'o mi menzumü a Canaán. Nguec'uā e Isaac 'ñe e Rebeca me mi sentiovi.

C'uā jā c'o va dyonpüji e Isaac, o tsja'a e Jacob c'ü nú t'i'i

Génesis 27.1-40

(Hebreos 11.20)

'Ma ya mi pale e Isaac, dya cjá mi janda. 'Na nu pa'a e Isaac o zojjnū e Esaú. 'Ma o säjä e Esaú, o mama c'uā e Isaac va xipji:

—Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, ya rí palegö, dya cjá zëtscö; ná dya ra mezhe rá tū'ü. Nguec'uā rvá zon'c'ü, na ngueje rí ne rá intsjimits'ü, nudya xe rí bübü, rá ötögö Mizhocjimi ra mböxc'ü. C'ü rí tsjague, jñiñüngue c'ü in arjco 'ñe c'o in flecha, mague ga ma cja t'eye, rí ma jyodü 'na ts'i animale. 'Ma ya rgui sürü, rí 'ñeje rí 'ne dyätcä 'na jñōnū c'ü rrā quïjmi, jā c'o rgá negö, cjá rrī chuncü rá sigö, ngue c'uā rá intsjimits'ü —eñe e Isaac va xipji e Esaú.

Cjá nú o ma'a c'uā e Esaú ga ma cja t'eye, o ma jyonbü c'ü ro zi'i c'ü nú tata.

Texe c'o jña'a c'o o mama e Isaac, xo dyärä e Rebeca c'o, cjá nú o ma ngös'ü e Jacob, va xipji:

—In ch'itsc'ö, ró ärägö c'ü ni tata ma ñavi e Esaú c'ü ni cjuärjma, o xipji ro ma jyonbü 'na ts'i animale, cjá rrü 'ne dyä'tbä c'uã o jñönü, ra unü ra zi'i, ngue c'uã c'ü ni tata ra dyötü Mízhocjimi ra intsjimi c'ü ni cjuärjma —eñe e Rebeca va xipji e Jacob c'ü nú t'i'i.

Cjá xo nú o mama c'uã e Rebeca:

—Rí negö rí tsja'a c'ü rá xi'ts'i dya; mague 'na va diji ga ma'a jã c'o vá cää c'o chivo, ma juajjnü yeje ts'ichivo c'o xe nda na jo'o, rí siji ra ëjë c'o, cjá rrü pö'tü. Nutscö rá ä'tbägö c'ü ni tata, c'uã jã c'o nzï ga ne'e c'ü, cjá rrü chjënbï c'uã, rí ma unü ra zi'i, ngue c'uã je ngue'tsc'e ra intsjimits'ü ante que ra nzhogü c'ü ni cjuärjma.

Cjá nú o ndünriü c'uã e Jacob, va xipji c'ü nú nana:

—Pero, ná ra tsja'a ra jagüzügö c'ü mi tata, ra mbärä que dya nguetscö e Esaú c'ü mi cjuärjmagö. Na ngueje e Esaú, peje na puncyü o xi'i c'ü; nutscö, dya nda pezgö c'o. Nu'ma, dya cjá ra intsjimizgö 'ma c'ü, ra zangö 'ma c'ü —embe c'ü o nana.

Cjá nú o ndünriü c'uã e Rebeca:

—Jiyö, ín ch'itsc'ö. 'Ma ra zanc'ü, jo nguezgö ra ndöcö c'ü e s'ante c'ü, dya ngue'tsc'e. Ixí tí mague dya, rí ma siji c'o ts'ichivo c'o rá xi'tsc'ö —embe.

O ma'a c'uã e Jacob, o ma siji c'o ts'i animale, o mbö'tü c'o, cjá nú o quiiji c'o ts'ingue, o 'ñe unü c'ü nú nana. C'ü nú nana, o dyätä c'uã 'na jñönü c'ü ma quijmí, c'uã jã c'o nzï ma ne'e e Isaac. Xo o ma canpa c'o o bitu e Esaú, cjá nú o jyeche e Jacob. Cjá nú o ngo'p'ü o xipjadü o chivo cja o dyëë, 'ñe cja o dyizi, xo 'ñe cja o jyüçjü.

Cjá nú o ma'a c'uã e Jacob, o ndëdyi c'ü e jñönü, ro ma unü c'ü o tata. O xipji c'uã:

—¡Pajpa! —embe.

Cjá nú o ndünriü c'uã e Isaac o xipji:

—Jä'ä, rí büntjo. ¿Cjo ngue'tsc'e e Esaú, majxä ngue'tsc'e e Jacob? —eñe.

Cjá nú o ndünriü c'uã e Jacob va mama:

—Nguetscö e Esaú ni nzhat'izü. Ya ró cja'a c'ü i xitsi, ró ma jonn'ü pjë rí sigue, ya rvá tjëë ne jñönü. Ñanga dya, ín tatatsc'ö, rí si'i, cjá rrü intsjimizü —embe.

Cjá nú o mama c'uã e Isaac:

—In ch'itsc'ö, ¿jä va cja'a vi chöt'ü? Maco dya go me'ts'e —embe.

Cjá nú o ndünrü c'uã e Jacob o xipji:

—C'ü e Mizhocjimi c'ü in ma'tügue o mböxcü, nguec'uã ts'i rvá töt'ügö c'ü —embe.

Cjá nú o ndünrü c'uã e Isaac va xipji:

—Ma na cjuana ngue'tsc'e ín ch'itsc'ö e Esaú, chëzhi rgui 'ñeje vã, rá tjönc'üxã, ngue c'uã rá pärä cjo na cjuana ngue'tsc'e e Esaú o jiyö —embe.

Cjá nú o chëzhi c'uã e Jacob nu jã c'o mi jürü c'ü nú tata, ngue c'uã va ndödü, cjá nú o xipji:

—Nu 'ma in ñague, rí ärä nza cja'a o jña'a e Jacob. In dyëgue, rgá tjödü nza cja'a o dyë'ë e Esaú yo —embe.

Nguec'uã dya go mbärä e Isaac cjo mi ngueje c'ü. Cjá nú o yepe o dyönü va xipji:

—¿Cjo mejme ngue'tsc'e e Esaú? —embe.

O ndünrü c'uã e Jacob o xipji:

—Jâ'â, nguetscö —embe.

Nuc'uã e Isaac o creo c'ü e jña'a c'ü vi mama e Jacob, que mi ngueje e Esaú. Nguec'uã va zi'i c'ü e jñönen c'ü vi ndunbüji, cjá nú o intsjimi e Jacob, o xipji:

—Rí ötögö Mizhocjimi ra mben'c'e o dyebe, ngue c'uã rí jñüs'ü na puncjü pjè rí s'i. Xo 'ñeje c'o in ch'i'i c'o rí tsäjä, 'ñe c'o in bëche, 'ñe c'o in mboxbëche. Mizhocjimi ra dya'c'üji rí mandagueji; ra mbë'pc'iji c'o 'naño nte'e. C'o nte'e c'o ra nuc'üji na jo'o, Mizhocjimi ra intsjimi c'o. C'o ra nuc'üji na ü'ü, Mizhocjimi xo ra nu'u na ü'ü c'o.

'Ma o nguarü o intsjimiji e Jacob, o mbedye c'uã. Nzí va mbedye c'ü, nzí va säjä e Esaú c'ü vi 'ñeje cja t'eje. E Esaú, o dyät'ä c'uã c'ü e jñönen c'ü vi dyörü e Isaac, cjá nú o tjë'ë, o 'ne unü ro zi'i. 'Ma o säjä o xipji:

—Mi tatatsc'ö, ñanga dya, rí sigue ne jñönen nu ró ä'tc'ä c'uã jã c'o nzí vi xitsi, ngue c'uã rí intsjimizü —eñe e Esaú va xipji c'ü nú tata.

O ndünrü c'uã e Isaac o xipji:

—¿Cjó ngue'tsc'e? —embe.

O ndünrü c'uã e Esaú va mama:

—Nguetscö in nzhat'izü e Esaú —eñe.

Nuc'uã me go pizhi e Isaac, me xo go mbi'i. Cjá nú o dyönü c'uã:

—¿Cjó ngueje c'ü o ejé vā mi ndājme, o tjénnqui o jñōnū? Maco o xitscō mi ngue'tsc'e. Nutscō ró sigö c'ü e jñōnū, cjá rrū intsjimigö c'ü, ró ötü Mizhocjimi ra mbös'ü —embeji e Esaú.

'Ma o dyärä e Esaú c'o jña'a c'o, go mapjü c'uā na jens'e va huë'ë, cjá nú o mama:

—Jo ca chjéjnu c'ü e tjū'ü Jacob c'ü i jñu'sbü c'ü 'na in ch'igue, na ngueje ya na yeje va dyoncügö. C'ü ot'ü o tsja'a, o jñünngü c'ü e sjëtsi c'ü mi pë'sc'ö na ngueje rí ndat'i, ro s'ocüzgö c'ü e herencia c'ü sopcüji o ndat'i. Nudya ndo go jñünngü c'ü e jñancjimi c'ü rvi intsjimizügö —eñe e Esaú.

Cjá xe nú o ña'a c'uā, va dyönü c'ü nú tata, o xipji:

—¿Cjo dya cjá xo sö'ö rí intsjimizü, pajpa? —eñe.

Cjá nú o ndünru c'uā e Isaac o xipji:

—Nu c'ü rvá intsjimigö c'ü ni cjuärjma e Jacob, ngueje c'ü ro intsjimits'ügö. Nguec'uā, ¿pjé in negue dya c'ü xe rá da'c'ü, ín ch'itsc'ö? Ojtjo xe 'na jña'a c'ü rga intsjimits'ü —embe.

Cjá nú o ndünru c'uā e Esaú o mama:

—Pero, ¿cjo ijxi ngucjxtjo c'o jña'a c'o mi pë'sc'e c'o, pajpa? Xo rí intsjimizügö dya, pajpa —eñe.

Cjá nú o ndünru c'uā e Isaac o xipji:

—Nu'tsc'e, co in spadague rgui minc'e, 'ñe c'o in ch'i'i. Ra manda c'ü ni cjuärjma 'ñe c'o o t'i'i; ngue'tsc'ejí rí pëpigueji c'o. Ra zädä 'ma ra sö'ö rí pedyeji libre, ya ri mandatsjëgueji 'ma —eñe.

C'uā jã c'o va ünbüji e Jacob, o tsja'a e Esaú

Génesis 27.41-28.4

Ndeze c'uā, e Esaú go ünbü e Jacob, na ngueje c'ü vi tsjapü ga cjanu. O mamatsjé e Esaú a mbo'o cja o mü'bü: "Dya cjá ra mezhe ra ndü'ü c'ü mi tatagö. Nu c'o pa'a c'o rga huëpigöjme c'ü, ngueje 'ma ra sö'ö rá pö'tügö e Jacob c'ü mi cjuärjma", o 'ñeñetsjé.

O mbärä c'uā e Rebeca c'o mi mbeñe ro tsja'a e Esaú. Nguec'uā va manda ro ma siji e Jacob. 'Ma o säjä, nuc'uā e Rebeca o ña'a va xipji:

—In ch'itsc'ö, ró zon'c'ügö, ngue c'uā rí pärägue yo ró ärägö; c'ü ni cjuärjma mbeñe ra mbö'tc'ügue c'ü. Nguec'uā rí tsja'a dya, c'ü rá xi'ts'i. Ijx tí c'ueñe rí mague ga ma a Harán, je rí sät'ä cja o ngumü c'ü mi 'ñinzhömöögö e Labán. Je rí ma mimi nu, hasta 'ma cjá ra c'ueñe c'ü o mbecuë e Esaú, xo ra jyombeñe c'ü i tsjapü. 'Ma cjá rá

pen'c'e 'na jña'a rí 'ñeje, cjá rí 'ñeje 'ma —eñe e Rebeca va xipji e Jacob.

O cjogü c'uā jā xe nzī pa'a, nuc'uā e Rebeca o zopjü e Isaac va xipji:

—Me xichazü nzá yeje c'o q su'u e Esaú c'o ijxi menzumü vā a Canaán. 'Ma xo ra tsja'a e Jacob ra jyodü vā q su'u, na jo'o rá tūgö 'na va diji, na ngueje dya rá huantagö —embe.

Nuc'uā e Isaac o ma'tü e Jacob, cjá nú o xipji:

—In ch'itsc'ö, ró ma'tc'ü ngue c'uā rā xi'ts'i, c'ü dya rí negö rí jyonnc'e ni su'u cja yo jñiñi yo tsja'a vā a Canaán. Xe nda na jo'o rí mague ga ma'a cja c'ü e xoñijömü a Padán-aram, nu jā c'o vā bëbü c'ü ni 'huegue e Labán, ngue c'uā rí chjüntüguezvi 'naja q xunt'i c'ü —embeji e Jacob.

C'uā jā c'o va nguich'ī 'na t'ījī e Jacob

Génesis 28.10-22

Dya go mezhe c'uā e Jacob o mbedye, ro ma'a ga ma a Harán c'ü mi tsja'a a Padan-aram. 'Ma o zät'ä nu jā c'o mi sö'ö ro oxü, dya cjá xe go ma'a a xo'ni, je oxütjo nu, na ngueje ya vi nguibi e jyarü. O jñü'ü c'uā 'na ndojo c'ü ro jñuijnü, cjá nú o dyobü o ījī.

Nuc'uā o nguich'ī 'na t'ījī, o jñanda mi bëbü 'na dezhe c'ü mi chjëvi cja ne xoñijömü, xo mi sät'ä a jens'e. Xo jñanda c'o q anxë Mizhocjimi mi dagüji cja c'ü e dezhe c'ü, cjá ndo ma nguís'itjoji na yeje. Xo mi jñetse nu Mizhocjimi, mi bëbü cja c'ü e dezhe. Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Jacob:

—Nguezgö e Jehová, o Mizhocjimizü e Abraham c'ü ndo ni palegue, 'ñe e Isaac c'ü ni tatague. Ne xoñijömü vā, jā c'o in orügue, rā da'c'ügö nu; 'ñe c'o in ch'igue, 'ñe c'o in bëchegue, 'ñe c'o in mboxbëchegue, xo rā unügö c'o. Rá pjöxc'ügö texe c'uā jā c'o rí ma'a, na ngueje rí bünc'ö co nu'tsc'e. Rá nzhogü rā sits'itjo ga 'ñevar, rā cjapü ra i'i c'o in ch'igue 'ñe c'o in bëche, ngue c'uā me rrā puncjü c'o in mboxbëche. Na ngueje por mediotsc'e 'ñe por in mboxbëche, rā intsjimigö yo 'naño nte'e yo cárä texe cja ne xoñijömü —eñe Mizhocjimi va xipji e Jacob.

O zö'ö c'uā a t'ījī e Jacob, cjá nú o mamatsjë: "Ijx na cjuana bëbü Mizhocjimi vā, y nutscö, dya rmi pârâgö", eñe. Me go zü'ü c'uā, cjá nú o mama: "Ngueje vā q ngumü Mizhocjimi, xo ngueje 'na ngojxtji c'ü rguí cjogü 'na nte'e a jens'e", eñe.

Nuc'uā c'ü xōrū, ts'i vi nanga e Jacob. O jñüs'ü c'ü e ndojo c'ü vi jñujjnü, cjá nú o bö'bü, cjá xo nú o xis'i o aste c'ü rví mbeñe Mizhocjimi. O jñu'sbü c'uā Betel c'ü e lugar c'ü. (C'ü e jña'a Betel ne ra mama "O ngumü Mizhocjimi".)

Cjá nú o mama c'uā e Jacob: "Nu 'ma ra mböxcügö e Jehová ra zinzi rá sätägö na jo'o jā c'o rrä magö, 'ma xo ra dyacü c'ü rá si'i 'ñe c'ü rá je'e, 'ñe 'ma xo ra sizitjo na yeje cja o ngumü c'ü mi tatagö, nu'ma, ngueje e Jehová c'ü rá cjapcö ín Mizhocjimigö", eñe e Jacob. Nuc'uā e Jacob o ma'tü Mizhocjimi va xipji: "Texe c'o rí pjöxcü rá tõgö, rá da'c'ü o diezmo", eñe e Jacob va xipji Mizhocjimi.

Nuc'uā e Jacob, o sido o ma'a cja c'ü e 'ñiji.

C'uā jā c'o va zät'ä e Jacob cja o ngumü e Labán

Génesis 29.1-14

'Ma ya mi tsjatjo ro zät'ä a Harán, e Jacob o jñanda 'na mëjë. Nu cja c'ü e mëjë, je mi bübü nu 'na jñi'i punta o ndençhjürü, na ngueje je mi unüji nu o ndeje c'o. Nuc'uā e Jacob o dyönü c'o mbörü c'o ma cã'nu:

—Pönngütjoji së'ë, ¿jā je in menzumügueji? —embe c'o.

Cjá nú o mama c'uā c'o mbörü:

—Je rí menzumügöjme vã a Harán —eñeji.

O mama c'uā e Jacob:

—¿Cjo in päräji e Labán, c'ü o bëche c'ü ndo nu Nacor?

O ndünruji c'uā va xipji:

—Jä'ä, rí pärägöjme c'ü —eñeji.

Cjá nú o mama c'uā e Jacob:

—¿Cjo dya rí dyacüji rraso, pjë cja'a e tío Labán, cjo büntjo?

—embeji c'o mbörü.

O mama c'uā c'o mbörü:

—Büntjo c'ü, dya pjë cja'a. Chjä ne xunt'i nu va ë'ë yo ndençhjürü, ngueje o xunt'i c'ü e tío c'ü in önnugüjme; ni chjü'ü Raquel nu —eñeji.

'Ma xe mi ñatji e Jacob c'o mbörü, o säjä e Raquel, ma ë'ë c'o ndençhjürü c'o mi c'as'ü c'ü. O ma'a c'uā e Jacob cja c'ü e mëjë, o ma ngüs'ü c'ü e trra mbäxirojo c'ü mi cjo'bü c'ü, cjá nú o unü c'uā o ndeje c'o ndençhjürü c'o ma ë'ë e Raquel. Cjá nú o mama c'uā e Jacob va xipji e Raquel:

—Nu'tsc'oji ín dyocjöji; e Rebeca c'ü mi nanagö, ngueje o cjū'ü e Labán c'ü ni tatague —embe.

'Ma o dyärä ga cjanu e Raquel, o cjuädi o ma'a c'uä cja o ngumü, o ma ngös'ü c'ü nú tata. 'Ma o dyärä ga cjanu e Labán, o cjuädi c'uä, o 'ne ndünrrü e Jacob. 'Ma o chjëvi, o njaji c'uä e Jacob, o tsja'a e Labán. Cjá nú o zidyi c'uä cja o ngumü.

C'uä jää c'o va tsja'a e Jacob, o tsjapü o su'u c'o o t'ijjuë e Labán

Génesis 29.15-30.24

E Labán mi siji yeje o xunt'i. C'ü mi nzhasüngü, mi chjū'ü Lea c'ü; c'ü xe mi sëbi, mi chjū'ü Raquel. E Lea, ma zö'ö c'o o ndö'ö; e Raquel ma zö'ö ma jñetse texetjo c'ü.

'Ma ya vi mimi 'nazana e Jacob cja o ngumü e Labán, e Labán o dyönü e Jacob, jää nñi mi ne ro ndöjö c'ü mi mbëpi. O ndünrrü c'uä e Jacob va mama:

—Nutscö rá pë'pc'i 'na yencho cjë'ë, ngue c'uä rí dyacü in xunt'igue e Raquel, rá chjüntübe c'ü —eñe.

Cjá nú o ndünrrü c'uä e Labán va xipji:

—Jää, rá da'c'ü; nu'tsc'e rí tsejmetjo vã, rí pëpqui yencho cjë'ë, cjá rrü da'c'ü —eñe.

Nguec'uä e Jacob o pëpji jää c'o nñi va xipji e Labán, ngue c'uä ro sö'ö ro chjüntüvi e Raquel. E Jacob o zö'ö mi cjogü na zëzhi c'o yencho cjë'ë, nza cja'a c'ü dya xo go mezhe, na ngueje me mi ne'e c'ü e xunt'i c'ü ro tsjapü o su'u.

'Ma o zädä c'o yencho cjë'ë, nuc'uä e Jacob o xipji e Labán:

—Ya zädä yo cjë'ë yo ró mamagövi; dyacü dya in xunt'i, rá cjapü ín su'u —embe.

Cjá nú o ndünrrü c'uä:

—Jää, ya rá da'c'ü dya —eñe e Labán.

Nuc'uä 'ma o ts'a'a c'ü e chjüntü, e Jacob ot'ü o ma'a cjá c'ü o ngüxipjadü. Ya vi bëxomü 'ma o zät'ä e Labán, mi sidyi e Lea.

Nuc'uä c'ü jyas'ü, cjá unü ngüënda e Jacob c'ü dya mi ngueje e Raquel c'ü vi zinbijji cja c'ü o ngüxipjadü; mi ngueje e Lea. Nguec'uä va ma reclamao c'ü nú ndä'ä, o xipji:

—¿Pjenga i tsjacö ga cjanu? ¿Cjo dya ngueje e Raquel nu ró ñagövi ro pë'pc'igö yo yencho cjë'ë? ¿Pjenga i dyoncügö va cjanu? —embe.

Cjá nú o mama c'uã e Labán c'ü nü ndă'ã:

—Já'ã, ró xi'ts'i ngueje e Raquel, pero dya je ga cjanu ga tsjaji cja ne jñiñi vã. Nuvã, ot'ü chjüntpüji c'ü e nzhasüngü, cjá rguí nguarü c'ü e tsñí. Mimiguevi 'nanzo e Lea c'ü e nzhasüngü; 'ma cjá ra nguarü ne mbaxua, cjá rá da'c'ü c'uã e Raquel, xo rí tsjapü in su'u. Pero rí pëpqui xe ndo yencho cjé'ë —embe.

Nuc'uã 'ma o cjogü c'ü 'nanzo, e Labán o chjüntpü e Raquel co e Jacob. Nuc'uã e Jacob, xe go mezhe xe yencho cjé'ë va mbëpi e Labán, o säsä'na dyéch'a cjá nziyo cjé'ë. C'o cjé'ë c'o, o mu'sbüji e Jacob 'na dyéch'a cjá 'naja o t'i'i c'o mi chjü'ü ga cjavã: e Rubén, 'ñe e Simeón, 'ñe e Leví, 'ñe e Judá, 'ñe e Dan, 'ñe e Neftalí, 'ñe e Gad, 'ñe e Aser, 'ñe e Isacar, 'ñe e Zabulón 'ñe e José.

C'uã jã va mbë's'i na puncjü o animale e Jacob

Génesis 30.25-43

Nuc'uã e Jacob o dyötü o sjetsi e Labán, ngue c'uã ro zidiy c'o o su'u 'ñe c'o o t'i'i, ro möji a Canaán.

Nuc'uã e Labán o xipji e Jacob:

—Xe rí tsejme cja ín jmigö, ngue c'uã rí pëpqui. Xitsi jã nzí in ne rí chôjö; jo rá cjo'tc'ü c'ü rí xitsi.

Cjá nú o mama c'uã e Jacob:

—Ma rí ñegue c'o jña'a c'o rá xi'ts'i, nu'ma, já'ã, rá quejme rá pë'pc'i. Nudya, rá juajjnügö c'o ndenchjürü c'o na potjü, 'ñe c'o chivo c'o ts'ipinto; ngueje c'o rguí tsjötcü. Je xo rgá cjacronu c'o cjá ra mimi.

Cjá nú o ndünrrü c'uã e Labán:

—Na jo'o 'ma rí tsjague ga cjanu.

O ma'a c'uã e Labán, o ma xocü c'o ndenchjürü c'o ma potjü, 'ñe c'o chivo c'o mi pinto, cjá nú o unü c'o o t'i'i, ngue c'uã je 'haño ro ma mbörüji c'o.

Nuc'uã e Jacob sido go ma mbörütjo c'o 'naja ndenchjürü c'o dya ma potjü, 'ñe c'o chivo c'o dya mi pinto. O tsja'a c'uã e Jacob, o jyodü o ts'iza'a, cjá nú o mbü'tü. Nuc'uã 'ma mi tjiñi c'o animale c'o xe nda ma jo'o, e Jacob mi übü c'o ts'iza'a cja c'ü e mëjë jã c'o mi siji o ndeje. Nguec'uã 'ma mi mimi c'o animale, mi mus'üji c'o ma potjü 'ñe c'o mi ts'ipinto. Nguec'uã c'o o animale e Jacob, xe nda ma jo'o c'o, que na ngueje c'o o animale e Labán. Je va cjanu va mbëpi e

Jacob c'ü nú ndä'ä, xe 'na 'ñanto cjë'ë; nguec'uã va sötü 'na dyöte cjë'ë c'o vi mimi a Harán.

C'uã jã c'o va mbedye e Jacob a Harán

Génesis 31

'Ma o nu'u e Labán c'ü xe nda ma jo'o c'o o animale e Jacob, que na ngueje c'o o cjaja c'ü, o üdü c'uã, xo 'ñe c'o o t'i'i, mi ünbüji e Jacob. Nuc'uã Mizhocjimi o zopjü e Jacob, o xipji:

—Nzhogü rí ma'a jã c'o vá bübü c'ü ni tata, rí dyëdyi texe c'o in tsajä, xo rí chunü texe c'o in pë's'i. Nutscö rá magö co nu'tsc'e —eñe Mizhocjimi va xipji e Jacob.

Nuc'uã e Jacob o ñají e Lea 'ñe e Raquel c'o o su'u, o xipjivi que vi mama Mizhocjimi ro mbedyeji nu. E Jacob, dya go xipji e Labán c'ü nu ndä'ä, majxä ro mbedyeji nu.

'Na nu pa'a o xampjä e Jacob ro mbedyeji. Dya mi bübü e Labán c'ü nú ndä'ä, vi ma 'ñaxa c'o o ndëncjhürrü. Nguec'uã e Raquel, o pönü c'o ts'ita c'o mi ma'tü c'ü nú tata. Cjá nú o mbedyeji c'uã, go möji.

C'ü na jñi'i nu pa'a, cjá mbärä e Labán que vi c'ueñe e Jacob, ndé vi möji c'o o su'u, 'ñe c'o o t'i'i, 'ñe c'o o animale. Cjá xo nú o unü o ngüënda que vi pönbüji c'o o ts'ita.

Nuc'uã e Labán, o jmutü c'o o dyoji, o möji ro ma zürüji e Jacob. O zöö 'nanzo c'ü vi nzhodüji ma möji cja 'ñiji, cjá ma zürüji e Jacob cja c'ü e t'eje c'ü ni chjü'ü Galaad. Cjá nú o mama c'uã e Labán va xipji e Jacob:

—¿Pjenga i c'ueñeji ga cjanu? Maco dya i xitsiji 'ma i pedyeji.
¿Pjenga i pönngüji c'o in ts'ita? —eñe.

Cjá nú o ndünrü c'uã e Jacob, o xipji:

—C'ü rvá pedyegöjme, mi sëgö ná dya rvi jyëzi yo in ch'ijjuëgue ro écjöjme. Pero dya pjë rvá jüngöjme c'ü ri ngueje in tsjague. C'o ts'ita c'o in mamague, 'ma cjó c'o rí chö'tbügue rva quiiji c'o, nu'ma, rá pö'tüji 'ma c'ü —eñe e Jacob.

E Jacob dya mi pärä majxä ma quiiji e Raquel c'o ts'ita.

Nuc'uã e Labán o cjogü, cjá nú 'hueñe nzí 'naja c'o ngüxipjadü jã c'o mi oxü e Jacob 'ñe c'o mi dyoji, pero dya go chöt'ü c'o o ts'ita. 'Ma o cjogü e Labán cja c'ü o ngüxipjadü e Raquel, e Raquel ma jü'ü a xes'e cja c'ü e tjüjjnnü c'ü mi tjäs'ä c'ü o camello 'ma ra chägä. Na ngueje c'o o ts'ita c'ü nú tata, vi ngötü a mbo'o cja c'ü e tjüjjnnü. E

Raquel o xipji c'ü nú tata c'ü dya mi sö'ö ro böbü rvá mbë'sbi o t'écjañomü, na ngueje mi sövi o rregla. Nguec'uā dya va chöt'ü e Labán c'o o ts'ita.

Nuc'uā c'ü xörü, ts'i vi nanga e Labán, cjá nú o zü'tbü o jmi'i c'o o bëche va 'ñezechí, cjá xo ná 'ñeje c'o o t'ijjuë. Cjá nú o xipjiji:

—Rí negö ra intsjimits'üji na puncjü —embeji c'o.

Cjá nú o möji c'uā e Labán c'o o dyozi, o nzhogüji ga ma a Harán cja c'o o ngumüji.

C'uā jā c'o va jñu'sbüji Israel e Jacob

Génesis 32

E Jacob 'ñe c'o mi pöji, go sido go möji cja c'ü e 'ñiji. Nuc'uā e Jacob, o ndäjä jā nzí c'o o mbëpji angueze, ro ma ñaji e Esaú c'ü nú cjuärjma. Nuc'uā 'ma o zät'ä c'o mbëpji jā c'o mi bübü e Esaú, cjá nú o xipjiji c'uā:

—Nu'tsc'e ni t'écjañomü, rvá ēcjöjme, na ngueje va pen'c'e 'na jña'a e Jacob c'ü ni cjuärjma. Rvá 'ne xi'ts'ijme, ya ró pedyejme a Harán co e Jacob, ya rvá ēcjöjme ga 'ñevä, rvá ejme na puncjü c'o o animale angueze. Xo na puncjüzümje rí pëpjime angueze, rvá ēgöjme c'ü. Angueze te'be pjë c'o rí mamague, ni t'écjañomü; xo ne'e que rí mäcje 'ma ra säjä c'ü —eñe c'o o mbëpji e Jacob, va xipjiji e Esaú.

Nuc'uā e Esaú, o jmutü 'na nziyo ciento c'o o mbëpji angueze, cjá nú o möji ro ma ndünrüji e Jacob c'ü nú cjuärjma. Ya vi ot'ü c'o o mbëpji e Jacob, c'o vi ma ñaji e Esaú. 'Ma o zät'äji jā c'o ma bübü e Jacob, cjá nú o xipjiji:

—Ró chjégöjme e Esaú c'ü ni cjuärjma, va ejë angueze co 'na nziyo ciento o bëzo, va 'ne tjün'c'üji —eñeji.

Me go zü'lü c'uā e Jacob, mi pëzhi angueze ná ma ejë e Esaú co c'o o dyozi, ro 'ne mbö'tüji c'o. Cjá nú o ma'tü c'uā Mizhocjimi va xipji: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, me na jontets'ügue co nutscö. Xo i xitsi ri intsjimizügö. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí ñangagö cja mi cjuärjmagö, ngue c'uā dya pjë ra tsjacügö c'ü", eñe e Jacob va dyötü Mizhocjimi.

Nuc'uā e Jacob o xöcü na puncjü pjë c'o ndé ma animale c'o mi tsäjä c'ü, cjá nú o ndäjä c'o o mbëpji ro dyëdyiji c'o animale, ro ma zopciüji e Esaú c'ü nú cjuärjma. E Jacob mi cijjjñitsjë: "Co nu yo rá penpe, ná xo ra ndis'i o mbeceuë c'ü mi cjuärjma, ra säcjä rá sät'ä cja o jmi'i", eñe va mbeñetsjë.

Nuc'uā c'o mbëpji, o dyëdyiji c'o animale. Cjá nú o bëpja c'uā e Jacob, 'ñe c'o o su'u, 'ñe c'o o t'i'i, cjá ná yeje c'o o mbëpji. 'Ma o zät'äji cja c'ü e 'ñinzhe c'ü mi chjū'ü Jaboc, e Jacob o xipji c'o mi pöji ro ot'ü ro mbes'eji; angueze ro nguentjo c'ü 'nanguarü cja c'ü e ts'inzhare.

Nuc'uā c'ü e xõmü c'ü, 'nango chëzhi cja o jimi'i e Jacob 'naja c'ü mi jñetse nza cja'a 'na bëzo, o mbürü o chüvi. 'Ma o jya's'ü, xe mi chütnovi. Nu c'ü e bëzo, o mbärä que dya mi söö ro ndöpü e Jacob, nguec'uā va ya'p'ü a xes'e cja o nzö'ö; iix co jñöntbü. Pero sido mi pënch'itjoji c'ü e bëzo, mi cja'a e Jacob, dya mi jëzi ro ma'a. Cjá nú o mama c'uā nu c'ü mi jñetse nza cja'a bëzo:

—Jyëzgui rá ma'a, na ngueje ya na jyas'ütjo.

Cjá nú o mama c'uā e Jacob:

—Dya rá jëtsc'i. 'Ma cjá rí intsjimizü, cjá rá jëtsc'i 'ma —eñe e Jacob.

Cjá nú o dyönü c'uā c'ü mi nzï bëzo:

—¿Pjë ni chjüts'ügue?

Cjá nú o ndünrü:

—Ni chjüzgö Jacob —eñe.

Cjá nú o mama c'uā c'ü mi nza cja'a bëzo, va xipji e Jacob:

—Ndeze ne padya, dya cjá rguí chjüts'ü Jacob; nudya, rguí chjüts'ü Israel. Na ngueje i sögueji yo nte'e, xo i sövi Mizhocjimi; ndé i chöpügue.

Cjá nú o mama c'uā e Jacob:

—Rí ö'tc'ü rí xitsi dya, ¿pjë ni chjüts'ügue?

Cjá nú o ndünrü c'uā c'ü mi nzï bëzo:

—¿Pjë ni dyönngü ín chjü'ü?

Cjá nú o intsjimiji c'uā e Jacob. Nuc'uā e Jacob o jñu'sbü Peniel nu jã c'o vi zövi c'ü mi nzï bëzo, na ngueje o mama: "Ró jandba o jmi'i Mizhocjimi, pero xe rí bübüjogö", eñe. 'Ma o mbes'e e jyarü, cjá mbedye c'uā nu e Jacob, mi me'dye ma ma'a, na ngueje c'ü o nzö'ö c'ü vi jñönt'ü.

C'uā jã c'o va chjëvi e Jacob e Esaú

Génesis 33; 35

Nuc'uā 'ma ya mi bëjxtjo ro chjëvi e Esaú, e Jacob o ndüñijömü va mbë'sbi t'ëcjañömü. Nuc'uā e Esaú o cjuädi o ma nda'bü, cjá nú o

zü'tbü o jmi'i, cjá nú o huë'ëvi nzá yejui va mäjui, na ngueje vi chjëvi. Cjá nú o mama c'uā e Esaú:

—Ná yo animale yo ró chjëgöjme ga ma cja 'ñiji, cjuärjma, ¿pjë vi chäcje yo? —embe.

O ndünrrü c'uā e Jacob va xipji:

Nuyo, ró da'c'ö yo, cjuärjma, c'uā jā c'o nzí va xi'ts'i c'o ín mbëpjigö —embe.

Cjá nú o mama c'uā e Esaú:

—Jiyö cjuärjma, dya ni jyodü rí dyacö in animalegue, na ngue xo rí tsätcjö na puncjü —embe.

Cjá nú o mama c'uā e Jacob o xipji:

—Jiyö cjuärjma, dyëdyi yo rí da'c'ü, na ngueje me rí mäcjö rvá chjëgövi —eñe.

O sido o xipji. Nguec'uā e Esaú, o dyëdyi c'o animale c'o vi mbëjjñe a xo'ñi e Jacob.

Nuc'uā e Jacob 'ñe c'o mi pöji, sido go nhodüji. 'Ma o zät'äji a Siquem c'ü mi tsja'a a Canaan, o söyaji nu. Nujnu, je ndömü nu e Jacob 'na xoñijömü, cjá nú o ndä's'ä c'o o ngüxipjadü, cjá nú o dyät'ä 'na altar. Je xo dyö'bü nu 'na pozo.

'Na nu pa'a, Mizzhocjimi o zopjü e Jacob va xipji:

—Pedyeli dya vã a Siquem in texeji, dyëdyiji yo in animaleji, möcjeji ga ma a Betel, rí ma mimiji. Nujnu, rí dyät'ä 'na altar nu jā c'o rí matcügö. Na ngueje, je ngue nu i jñandgagö 'ma i tsjichü c'ü e tñjí, 'ma mi c'ueñe cja in nzumü, na ngue mi sügue c'ü ni cjuärjma —eñe Mizzhocjimi va xipji e Jacob.

Cjá nú o xipji c'uā e Jacob c'o o pjamilia, 'ñe texe c'o o mbëpji:

—Möjö rá pedyeji vã, rá möjö a Betel, ngue c'uā rá ät'ä 'na altar nu jā rá ma'tü Mizzhocjimi, na ngueje o mböxcü 'ma rmi sügo ro mbötciü c'ü mi cjuärjma. Xo pa'a co nutscö jā c'o ndé rí pa'a. Nguec'uā rí xi'tsc'öji rí pjongüji texe c'o in ts'itagueji c'o in ma't'üji, rí dyacöji c'o. Rí xaji, cjá rrí jyeji c'o in bituji c'o ya rguí bedye —embeji.

Cjá nú o quiji c'uā c'o o ts'itaji, o 'ne unüji e Jacob. Nuc'uā e Jacob, o dyö'bü cja o dyü'ü 'na menza c'ü mi 'ne'e nu, cjá nú o dyögü c'o ts'ita. Cjá nú o möji c'uā a Betel.

'Ma o zät'äji a Betel, e Jacob o dyät'ä c'ü e altar, c'uā jā c'o nzí va xipji Mizzhocjimi ro dyät'ä. Dya go mezhe va mimiji nu; cjá nú o möji c'uā ga ma a Efrata co texe c'o o animaleji. 'Ma ya mi bëjxtjo ro zät'äji nu, o zö'dyë e Raquel, o mus'ü 'na ts'it'i c'ü o jñu'sbüji o tjü'ü

Benjamín. E Raquel o ndū'ū 'ma o nguarü o mus'ü c'ü e ts'it'i. Cjá n ú o dyögüji c'uā a 'ñünü cja c'ü e 'ñiji c'ü mi bëjxtjo a Efrata. C'ü e jñiñi a Efrata, ngueje c'ü ni chjū'ū dya Belén.

Cjá xe n ú o möji c'uā, o zät'äji a Mamre nu j ä c'o mi bübü e Isaac c'ü n ú tata e Jacob. Xe go mezhetjo j ä xe nzí cjë'ë, cjá n ú o ndū'ū e Isaac. 'Ma o ndū'ū, ya mi edyi ciento ochenta cjë'ë. E Jacob 'ñe e Esaú, o dyögüvi c'ü n ú tatavi a Mamre, nu j ä c'o xijji Hebrón.

C'uā j ä c'o va ünbüji e José, o tsja'a c'o q jäcuärjma

Génesis 37.2-25

'Naja c'o q t'i'i e Jacob, mi chjū'ū José; mi ngueje c'ü ot'ü vi mus'ü c'ü ndo nu Raquel.

'Ma ya mi edyi diecisiete cjë'ë e José, mi pjös'ü c'o q jäcuärjma, mi c'as'üji c'o q ndëncjürü c'ü n ú tataji. Nu 'ma mi nhogüji cja q ngumüji, e José mi cös'ü c'ü n ú tata, mi xipji que dya mi cja'a na jo'o c'o q jäcuärjma, ma s'o'o ma tsjaji.

E Jacob mi ne'e na puncjü e José; c'o 'ñaja q t'i'i, dya nda mi ne'e c'o. C'ü mi ne'e ga cjanu, ngueje c'ü vi mus'ü e Raquel, 'ma ya mi ts'ipale e Jacob. Nguec'uā va dyä'tbä 'na mabitu c'ü me ma zö'ö, cjá n ú o unü ro jye'e. 'Ma o unü ngüénda c'o q jäcuärjma que xe nda mi s'iyaji e José, o ünbüji c'uā c'ü.

'Na nu pa'a, e José o nguich'í 'na t'íjí. 'Ma o zö'ö a t'íjí, o ngös'ü c'uā c'o q jäcuärjma j ä va nguich'í, o xipjiji ga cjavä:

—Rá xi'ts'iji 'na t'íjí c'ü ró cjichc'ö. Ró cjich'í rmá cäji cja juajma, rmá tü'tüji o manaxo o ndëjxü. Nuc'uā 'naja manaxo c'ü cjá rvá tü'tügö, ijk co nanga va böbü na jo'o. Nuc'uā c'o in manaxogueji, o ngäräji a 'ñünü, o ndüñijömüji va mbë'sbiji t'ëcjañömü c'ü ín manaxogö —embe c'o q jäcuärjma.

O xijji c'uā e José:

—¿A poco in mangue rí tsjague o rey, rí mandazgöjme?
—embeji.

Nguec'uā xe nda va ünbüji e José. Xe ndo 'na pa'a, o nguich'í c'uā c'ü ndo 'na t'íjí. Go yepe go xipjitjo c'uā c'o q jäcuärjma, o mama:

—Ndo ró cjich'ítjo 'na t'íjí, ró janda e jyarü 'ñe e zana, cjá n á 'na dyëch'a cjá 'naja seje, ndé go ndüñijömü cja ín jmigö c'o —embeji.

E José cjá xo n ú o xipji c'ü n ú tata. C'ü q tata, 'ma o dyära ga cjanu, o sjëya c'uā, cjá n ú o huënc'h'i e José, o xipji:

—¿Pjë ma t̄ijī nu i tsjīch̄ī? ¿A poco iñ c̄ijjñigue rá ndüñijōmujme cja in jmigue, nutscō 'ñe ni nana, 'ñe yo ni cjuārjma? —embe.

C'o q jäcjuārjma, me mi ünbüji e José, na ngueje mi c̄ijjñiji que e José mi cjapü me ma nojo, ma xipjiji c'o t̄ijī c'o mi c̄jīch̄ī. E Jacob me mi mbeñe c'o t̄ijī c'o vi nguich̄ī c'ü q t̄i'i, dya go jyombeñe c'o.

'Na nu pa'a, c'o q jäcjuārjma e José o mbedyeji c'uā, o dyēdyiji c'o q ndēnchürü c'ü nú tataji, o möji na jē'ē, o ma jyodüji jā c'o mi cja'a o t̄ebi c'o ro zil'i c'o ndēnchjürü. O mezhe c'uā jā nzī pa'a, nuc'uā e Jacob o ma'tü e José c'ü nú t̄i'i, cjá nú o xipji ga cjavā:

—C'o ni cjuārjma, vá bübiji na jē'ē, vá pjörüji c'o ndēnchjürü. Rí negö rí mague, rí ma ñu'u pjë vá cjaji, cjo bübütjoji na jo'o cjo jiyö; cjá ná 'ñeje c'o ndēnchjürü, cjo xo cārātjo na jo'o c'o. Cjá rrí 'ñeje, rí 'ne xitsi —eñe e Jacob va xipji e José.

Cjá nú o mbedye o ma'a c'uā e José. 'Ma ya mi tsjatjo ro zät'ä jā c'o ma cā'ä c'o q jäcjuārjma, o jñandaji ma jē'ē ma ējē c'ü. Cjá nú o mamaji c'uā:

—Ya va ējē nu, nu c̄jīch̄ī o t̄ijī. Ná, 'ma rá te'beji ra säjä, cjá rrū pö'tüji, cjá rrū ma pant'aji cja 'naja trrat'ore c'ü dya cjá po'o o ndeje. Nuc'uā cjá rrū ma mamaji: "O ējē 'na animale c'ü o 'ne mbö'tü, cjá nú o za'a c'uā", rá embeji c'ü ín tataji. Rá nuxāji pjë ra ts'a'a co c'o q t̄ijī c'ü —eñeji anguezoji va mamatsjéji.

E Rubén c'ü mi nzhasëë, o jyodü jā rvá ts'a'sbü c'o q cjuārjma, ngue c'uā dya ro mbö'tüji e José; o mama va xipji c'o q cjuārjma:

—Jiyö, dya rá xo'tbüji q cji'i nu mi cjuārjmaji. C'ü rá cjaji, rá pant'atjooji cja ne pozó nu bëjxtjo bübü, nu dya po'o ndeje; dya rá pö'tüji nu —embe c'o q cjuārjma.

C'ü vi mama ga cjanu e Rubén, ngueje c'ü mi mbeñe, 'ma ya rví pant'aji e José cja c'ü e pozó, nuc'uā ro nzhogü ro 'ne ngüs'ü, cjá rrū zidyi ro mëvi cjá c'ü q tatavi, mi mbeñetsjë.

'Ma o säjä e José, o pënc'hiji c'uā, cjá nú o ts'o'sbüji c'ü e mabitu c'ü ma zö'ö c'ü mi je'e, cjá nú o ma pant'aji cja c'ü e pozó c'ü dya cjá mi po'o o ndeje. 'Ma ya vi nguarü vi pant'aji nu, nuc'uā c'o q cjuārjma o mimiji, o ñõnüji.

C'uã jã c'o va mböji e José

Génesis 37.25-35

(Hechos 7.9)

'Nango jñandaji c'uã, ma éjë jã nzí o bëzo c'o pjë c'o ndé mi tõmü, cjá ndo ma mbötjoji na yeje. Nuc'o, vi 'ñeji a Madián, me möji ga ma a Egipto. Ma éji c'o ə camelloji c'o ma tüs'ü c'o pjë ndé ro ma mböji a Egipto. Cjá nû o mama c'uã e Judá o xipji c'o ə cjuärjma:

—¿Pjë rá tögöji 'ma rá pö'tc'öji nu mi cjuärjmagöji? Mö rá pöpüji yo bëzo yo va éjë nu. Dya rá pö'tüji; ngueje mi cjuärjmaji —eñe.

O ma pjon's'üji c'uã e José cja c'ü e pozo jã c'o vi pant'aji, cjá nû o mböpüji c'o bëzo c'o mi cjogü; anguezoji o ngöt'üji 'na dyöte merio c'o mi dyavü o oro. Cjá nû o zidyiji c'uã e José ga ma a Egipto.

E Rubén, dya me bübü 'ma o mböji e José; pe jã c'o vi ma'a. Nuc'uã 'ma o nzhogü cja c'ü e pozo ro 'ne pjon's'ü e José, dya cjá go chöt'ü. Nguec'uã va xü'tü c'o ə bitu, na ngueje vi pizhi, me xo mi nzhumü. Nuc'uã, go nzhogü go ma'a jã c'o ma bübü c'o ə cjuärjma, o ma xipiji:

—E José, dya cjá vá bübü jã c'o ı ma pant'aji; ¿pjë rá cjagö dya? —eñe e Rubén.

Cjá nû o xijji c'uã e Rubén c'uã jã c'o va mböji e José, o mböpüji c'o mi nzhodü, pjë c'o ndé mi pö'ö. Cjá nû o mamaji c'uã, que na jo'o ro mbö'tüji 'na ts'ichiva, cjá rrü 'ñöt'üji c'o ə cji'i cja c'ü e mabitu c'ü vi ts'o'sbüji e José. Je va cjanu va tsjaji.

Cjá nû o ndäji c'uã 'naja c'o mbëpji c'o mi pöji, o ngana c'ü e mabitu, o ma jíchi e Jacob, xo xipji ga cjavã:

—Va täcjä c'o in ch'igue, rá 'ne jí'ts'i ne mabitu nu mamaji o chöt'üji. Xo va täcjäji rá 'ne önnec'ü, cjo ngueje ə bitu e José nu rvá cágö, cjo jiyö —eñe c'ü e mbëpji va xipji e Jacob.

E Jacob, iix mi pärä que mi ngueje ə bitu e José c'ü ə t'i'i. Cjá nû o mama c'uã:

—Pe ngueje 'na animale c'ü na s'o'o, c'ü o za'a c'ü ín ch'igö —eñe.

Me go nzhumü c'uã, go mezhe va huëpi c'ü ə t'i'i, na ngueje mi pëzhi ya vi ndü'ü.

C'uā jā c'o va ngot'üji a pjörü e José

Génesis 39

'Ma o zät'ä a Egipto c'o bëzo c'o vi ndömü e José, o mböji c'ü, o mböpüji e Potifar. E Potifar, mi manda cja c'o q tropa c'ü e faraón, c'ü mi rey a Egipto. (C'ü e jñ'a a "faraón", dya mi ngue 'na tjü'ü; je mi jü'sbüji ga cjanu texe c'o mi manda a Egipto c'o pa'a c'o.)

E José mi pëpji cja q ngumü e Potifar, mi cja'a na jo'o c'o bëpji, na ngueje Mizhocjimi mi pjös'ü na puncjü c'ü. E Potifar o unü ngüénda mi bübü Mizhocjimi co e José, mi pjös'ü. Nguec'uā va unü o manda texe cja c'ü q ngumü. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, Mizhocjimi o intsjimi e Potifar, 'ñe c'o q juajma 'ñe c'o mi pës'i cja q ngumü, na ngueje e José mi bübü nu.

E José, mi ngueje 'na sēlē c'ü ma jo'o ma jñetse texetjo. Nguec'uā 'na nu pa'a, c'ü q su'u e Potifar o xipji ro dyobüvi. Cjá nú o ndünru c'uā e José va xipji:

—Dya sö rá cjagö yo na s'o'o yo in xitsi, na ngue e Potifar c'ü ni xira, ngueje ín lamugö c'ü rí pëpi. Nuc'ü, o dyacü rá pjörügö nzá texe yo pës'i c'ü, 'ñe rá nu'u jā ga pëpji c'o 'ñaja q mbëpji; nguec'uā dya pës'i pjë ra mbeñe. Texe yo pës'i anguezze, ndé dyacü; nguejxtjots'ügue o ngänngä, na ngueje q su'uts'ü. Nguec'uā dya sö'ö rá cjagö c'o na s'o'o c'o in xitsi, na ngueje me na s'o'o cja q jmi'i Mizhocjimi c'o —eñe e José.

Pama pama c'ü e ndixü mi xipji e José ro dyobüvi, pero e José dya mi cö'tbü 'ñi'i.

'Na nu pa'a, c'ü q su'u e Potifar ma bübütsjë a mbo'o cja q ngumü. 'Ma o cjogü e José ro ma tsja'a q bëpji, c'ü e ndixü o jñanda c'uā, cjá nú o pënchibi q bitu va xipji ro dyobüvi. E José, dya go ne'e; o cjuädi o mbedye. C'ü e ndixü o ngü'tbü c'ü q bitu c'ü mi je'e, nguec'uā va nguejme c'ü e bitu 'ma o cjuädi e José.

O üdü c'uā na puncjü c'ü e ndixü, cjá nú o mapjü va ma'tü c'o mbëpji. 'Ma o säji, c'ü e ndixü o mama ga cjavä:

—C'ü e israelita c'ü o siji ín xíragö ra 'ne pëpji vā, me cjaciütjogi burla; mi ne ro tsjacü c'o na s'o'o. Nguec'uā rvá mapjü. 'Ma o dyäcä ró mapjü, o cjuädi o mbedye c'uā, o ma'a tji'i; nguejxtjo ne bitu nu mi je'e nu o zogü —embe c'uā c'o mbëpji.

Cü e ndixü, o ngä'sbätjo c'ü q bitu e José, cjá nú o nde'be ro säjä c'ü q xira. 'Ma o säjä c'ü, c'ü e ndixü o mbechpe c'ü e bëchjine

c'ü ya xo vi xipji c'o mbëpji. 'Ma o dyärä ga cjanu e Potifar, go üdü na puncjü, cjá nû o manda o ma ngot'üji a pjörü e José.

Zö ma o'o a pjörü e José, Mizhocjimi mi bübüütjovi c'ü, me xo mi s'iya. Nguec'uã va 'ñünbü q mü'bü c'ü e bëzo c'ü mi manda cja c'ü e pjörü, o tsjapü o s'iya e José; nguec'uã va unü c'ü e bëpji c'ü ro mbörü c'o ñaja c'o ma cjot'ü a pjörü. Zö xe ma o'o a pjörü e José, pero ya mi nzhodü libre a mbo'o.

C'uã jã c'o va mama e José pjë mi ne'e ro mama 'na yeje t'íjí

Génesis 40

C'ü e faraón mi tsajä na puncjü q mbëpji. Xo mi siji 'naja o mbëpji c'ü mi ènbi o vinu, cjá ná 'naja q mbëpji c'ü mi ä'tbä o tjömëch'i. 'Na nu pa'a, c'ü e faraón o ünbü nzá yeje c'o q mbëpji. Nguec'uã va manda o zidyiji, o ma ngot'üji cja c'ü e pjörü nu jã c'o ma bübü e José.

'Na nu xõmü, c'o yeje bëzo o nguich'ivi ndé 'na t'íjí. Nuc'uã c'ü xõrü, 'ma o cjogü e José o ma nu'u c'o ma cjot'ü a pjörü, o jñanda me mi sentio c'o yeje bëzo, cjá nû o dyönüvi:

—¿Pjë ni ndumüguevi dya? —embevi.

Cjá nû o ndünrüvi c'uã:

—Rí ndumübe na ngue mi xõmü ró cjich'ibe ndé 'na t'íjizübe. Dya rí párabe pjë ne ra mama c'o; dya cjó bübü vã, c'ü sõ'ö ra xitsibe.

Cjá nû o mama c'uã e José:

—Nguejxtjo Mizhocjimi c'ü párä pjë ne ra mama yo t'íjí.

Xitsixävi pjë pjézhi c'o i tsjich'ivi; Mizhocjimi ra dyacü rá párägö, ngue c'uã rá xi'ts'ivi pjë ne ra mama c'o.

Nuc'uã c'ü mi ènbi q vinu c'ü e faraón, o xipji:

—Nutscö ró cjich'í mi 'ne'e 'naja q za'a o uva c'ü mi peje jñi'i o dyë'ë. Ró janda nzá jñi'i c'o q dyë'ë c'ü e za'a, nzí ma mbedye c'o ts'idyë, nzí ma nzhäjnätjo; nzí ma nzhäjnä, nzí ma nguis'itjo c'o q uva c'o ya ma jo'o ro s'i'i. Nutscö mi tjëgö c'ü q copa c'ü e faraón. Nuc'uã ró quitsi c'o uva, cjá rrü të'p'i q ndeje cja c'ü e copa, cjá rrü unü o zi'i c'ü e faraón. Ngueje yo ró janda cja ín ch'íjigö.

Nuc'uã e José o xipji:

—C'o jñi'i dyë'uva c'o i tsjich'í, ne ra mama c'ü xe rí mimi jñipa cja ne pjörü, cjá rrü zon'c'ü c'ü e faraón rí nzhogü rí mague na yeje

cja o ngumü, rí ma tsjague c'ü e bëpji c'ü ot'ü mi cja'a. 'Ma rí nzhogü rí mague, dya rí jyombeñezü; ñague na jo'o por nutscö cja c'ü e faraón, ngue c'uã ná xo ra pjongüzügö cja ne pjörü, na ngueje dya ró cjagö c'o na s'o'o.

Nuc'uã c'ü e bëzo c'ü mi ä'tbä o tjõmëch'i c'ü e faraón, xo xipji e José c'ü e t'ijí c'ü vi nguich'í:

—Nutscö ró cjich'í c'ü mi jäs'ä jñi'i bos'i o tjõmëch'i cja ín ñi'i. C'ü e bos'i c'ü mi xes'e, mi quiji na puncjü o tjõmëch'i c'o ma õ'õ, c'o mi tunbügö ro zil'i c'ü e faraón. Cjá nú o ejë c'uã o s'ü'ü, o 'ne ziji c'o tjõmëch'i. Je va cjanu c'ü ró cjich'igö.

Cjá nú o ndünrrü c'uã e José:

—C'o jñi bos'i c'o i tsjich'í, xo ne'e ra mama 'na jñi pa'a c'ü xe rí mimi cja ne pjörü. 'Ma ra cjogü c'o jñipa, c'ü e faraón ra manda ra 'ne pjongüts'üji, cjá rrü jñücts'üji in ñi'i, cjá xo rrü ndün'sc'üji c'ü in cuérjpogue; nguec'uã ra ejë o ndopare ra 'ne zac'üji —eñe.

Je va cjanu va ts'a;a; c'ü na jñi'i nu pa'a, o zädä c'uã jää c'o nzí va mama e José. C'ü e faraón o tsja'a 'na mbaxua, na ngueje vi zo'o o pa'a. Nguec'uã o zojjnü texe c'o o dyoji c'o pjë ndé mi pjézhi. 'Ma o ts'a;a c'ü e mbaxua, c'ü e faraón o manda o ma siji nzá yeje c'o o mbëpji c'o ma o'o a pjörü. 'Ma o sävi, c'ü e faraón o zopjü c'ü e mbëpji c'ü mi édyi o vinu, o xipji ro nzhogü ro mbëpitjo. Nu c'ü e mbëpji c'ü mi ät'ä o tjõmëch'i, o manda o jñüpcüji o ñi'i, cjá nú o ndün'sbüji c'ü o cuérjpo.

Pero c'ü mi édyi o vinu, dya go tsja'a c'o vi xipji e José, o jyombeñe c'o.

C'uã jää va tsja'a e José, o xipji c'ü e faraón pjë mi ne ro mama c'o t'ijí c'ü vi nguich'í

Génesis 41.1-36

Ya vi cjogü yeje cjë'ë ndeze 'ma o mbedye a pjörü c'ü e bëzo c'ü mi énbi o vinu c'ü e faraón. 'Na nu xõmü, c'ü e faraón o nguich'í 'na yeje t'ijí. Nuc'uã o zojjnü texe c'o mi pärä na puncjü, cjá ná 'ñeje c'o vinado, xã'ma ro sö'ö ro mamaji pjë mi ne ro mama c'o t'ijí c'o. Pero c'o vinado, dya xo go mbäräji pjë mi ne ro mama c'o.

Nuc'uã c'ü mi édyi o vinu, cjá mbeñe e José, cjá nú o xipji c'ü e faraón:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañõmü, ¿cjo in mbeñegue 'ma i manda o ma ngocübe a pjörü, nutscö 'ñe c'ü mi ätc'ä o tjõmëch'i? 'Ma rma ogöbe

a pjörü, ró cjich'íbe ndé 'na t'íjí nzí 'nazübe. Nu cja c'ü e pjörü, xo ma bübü nu 'na së'ë c'ü menzumü a Canaán, c'ü ña'a hebreo. C'ü e së'ë c'ü, ró xipjibe c'o t'íjí c'o rvá cjich'íbe; nuc'ü, o xitsibe pjë mi ne ro mama c'o. Nuc'uã o zädä jää c'o nzí va xitsibe. Nutscö i zonncü ró 'ne pë'pc'itjo na yeje; c'ü mi ä'tc'ä o tjöméch'i, i mandague o ma ndün'süji c'ü. Cjá rí mbeñegö dya c'ü o xitsi c'ü e bëzo; o dyötcü ro ñapcä cja in jmigue —embeji c'ü e faraón.

Nuc'uã c'ü e faraón o manda o ma pjongüji a pjörü e José, cjá nú o siji jää c'o mi bübü c'ü. Ma o säjä e José, o mama c'uã c'ü e faraón va xipji:

—C'ü rvá zon'c'ü, rí negö rí xitsi pjë ne ra mama 'na yeje t'íjí c'o ró cjich'í. Na ngue texe yo cără vă, dya cjó pärä pjë ne ra mama c'o t'íjí. Rí ärägö, 'ma cjó c'o xi'ts'i 'na t'íjí, nu'tsc'e in pärägue pjë ne ra mama c'ü —embeji e José.

O ndünrü c'uã e José:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, dya ngue ín pjeñetsjégö c'ü rgá pärä c'o t'íjí; ngueje Mizhocjimi c'ü dacü rá pärägue pjë ne ra mama c'o. Nguec'uã nudya, ra dyacü rá pärägue c'o t'íjí c'o i tsjich'ígue, na ngueje ne'e ra mböxc'ü na puncjü.

O mama c'uã c'ü e faraón:

—Ró cjich'í ma bübüögö cja o 'ñünü c'ü e ndare, ró janda ma pes'e nu 'na yencho baga c'o ma pi'i, me xo ma zö'ö ma jñetseji. Nde'sc'e ma ñönü cja c'ü e nendare c'o, ndo go mbes'e c'uã xe ndo 'na yencho baga c'o ya me vi ndo'dye, ijax ma s'otjo ma jñetseji. C'o baga c'o dya ma pi'i, o 'ne zaji c'o baga c'o ma pi'i, c'o ot'ü vi mbes'e. Ma o nguarü o zaji c'o baga c'o ma pi'i, nu c'o baga c'o ma ndo'dye, mi sido mi ndo'dyetjo c'o, dya xo mi jñetse majxä pjë c'o vi zaji.

'Nuc'uã ró söögö a t'íjí. Ndo ró ijítjo na yeje, ró cjich'í c'ü xe 'na t'íjí, ró janda mi bübü 'na yencho o ñirëxü c'o 'nachc'ü mi tetjo; me ma zö'ö ma jñetse c'o, me xo mi ndüji. Cjá ndo rrü janda c'uã, o te'e xe ndo 'na ndëjxü c'ü mi pë's'i 'na yencho ñirëxü c'o mi ts'iquëtjo, c'o ya me vi dyot'ü. Nuc'uã c'o ñirëxü c'o cjá te'e, c'o dya ma jo'o, o zaji c'o ñirëxü c'o ma jo'o. Nujyo, ngueje yo ró janda cja c'o t'íjí c'o ró cjich'í. Ya ró xipjigö c'o vinado, pero dya cjó go sö'ö ro xitsi pjë ne ra mama c'o —eñe c'ü e faraón.

O ndünrü c'uã e José:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, c'o yeje t'íjí, 'natjo c'ü ne ra mama c'o; Mizhocjimi o jí'ts'i c'o ra tsja'a cja ne xoñijomü. C'o yencho baga c'o ma pi'i, 'ne c'o yencho ñirëxü c'o ma nojo, ne ra mama 'na yencho

cjë'ë c'o rí jñüs'üji na puncjü o ndëjxü. C'o yencho baga c'o mi ndo'dye, 'ñe c'o yencho ñirëxü c'o ya vi dyot'ü, xo ne ra mama 'na yencho cjë'ë c'o ra ts'a'a o tjijmi. Ot'ü ra ejë 'na yencho cjë'ë c'o rí jñüs'üji na puncjü o ndëjxü; nuc'uã, cjá ndo rrü ejë xe ndo 'na yencho cjë'ë c'o dya rí jñüs'üji. Dya ra mezhe ra tsja'a ga cjanu Mizhocjimi.

'Nguec'uã c'ü rí tsjague dya, rí jyodü 'na bëzo c'ü ri pë's'i na jo'o pjeñe, rí unügue ra manda cja c'o gobernador c'o rí 'ñes'egue, nguec'uã anguezeli ra xipiji nzá texe yo menzumü vã a Egipto ra jmutüji o ndëjxü, ngue c'uã nzí 'na tsi'ch'a mape c'o ra jñüs'üji, ra xõcüji 'naja mape, ra mbë's'itjoji cja c'o o jñiniji. Je rgá cjanu rgá jmürü na puncjü o ndëjxü yo cjë'ë yo rrä jo'o, ngue c'uã 'ma ra ejë c'o cjë'ë c'o dya ra jogü o ndëjxü, dya ra ndüji o tjijmi —eñe e José, va xipji c'ü e faraón.

C'uã jã c'o va tsja'a c'ü e faraón, o 'ñes'e e José ro manda a Egipto

Génesis 41.37-57

(Hechos 7.10)

Nuc'uã c'ü e faraón, o ñatsjëji c'o 'naja c'o pjë ndé mi pjëzhi nu, o mamaji que ma jo'o c'ü e jña'a c'ü vi mama e José. Cjá nú o mama c'uã c'ü e faraón:

—E José, na jo rgá manda cja c'ü e bëpji, na ngueje ojtjo xe 'na bëzo nza cja'a anguezze, c'ü ri bübüvi o Espíritu Mizhocjimi —embeji c'o 'naja c'o pjë mi pjëzhi.

Nuc'uã c'ü e faraón o zojjnü na yeje e José, o xipji:

—Dya cjó bübü c'ü ri pë's'i na jo o pjeñe nza cjatsc'e, na ngue Mizhocjimi o dya'c'ü rí pârâgue na puncjü. Nutscö rá da'c'ü rí mandague texe vã cja ín palaciogö, 'ñe texe cja yo nte'e yo rí mandagö. Dya cjó ra mbëzhi xe rrä nojo que na ngue'tsc'e; nguejxtjozgö rá mandats'ü, na ngue rí reygö.

Nuc'uã c'ü e faraón o ts'o't'ü c'ü o anilio c'ü mi cuat'ü o sello, cjá nú o jñu'tbü cja o ñidyë e José. Xo manda o jyecheji e José o bitu c'o me ma jo'o, xo ndepeji 'na tjeve c'ü mi oro.

Xo xipji e José ro ndes'e cja 'na ngarreta c'ü mi cjüt'ü o pjadü, c'ü mi ngueje c'ü na yeje o ngarreta c'ü e faraón; ro ot'ü c'ü e ngarreta jã c'o mi pa'a c'ü e faraón, cjá rrü bëpja c'ü e ngarreta jã c'o

mi pa'a e José, ngue c'uā ro mbārā c'o nte'e cjó mi ngueje e José, ngue c'uā ro dyätäji c'ü. C'ü e faraón xe go xipjitjo e José:

—Zö nguetscö rí mandagö texe vā, pero nu'tsc'e pë'sc'ü ra dyä'tc'ä yo nte; dya ra sö'ö cjó pjë ra tsja'a, 'ma dya rí unügue o sjëtsi —embeji e José.

Nuc'uā c'ü e faraón o jyodü 'na xunt'i c'ü o tsjapü ə su'u e José; c'ü e xunt'i, je mi menzumü a Egipto c'ü.

E José mi édyi 'na treinta cjé'ë 'ma o unüji ro manda a Egipto. C'o yencho cjé'ë c'o mi jüns'iji na puncjü o ndëjxü, e José mi xipji c'o mbëpji c'ü tsjë'ma ro xōcüji o ndëjxü, cjá rrü mbë's'itjoji cja c'o ndajjñiñi.

'Ma dya be ma ëjë c'o yencho cjé'ë c'o dya ro jñüs'iji o ndëjxü, o mu'sbüji e José yeje ts'it'i. C'ü ot'ü ə t'i'i, o jñu'sbü Manasés (c'ü ne ra mama "Jyombeñe"), na ngue o mama e José: "Mizhocjimi o tsjacü ró jyombeñe c'o ín pjamilia 'ñe c'o ró sufregö". C'ü na yeje ə t'i'i, o jñu'sbü Efraín (c'ü ne ra mama "Ñeje o t'i'i"), na ngue o mama e José: "Mizhocjimi o ne'e c'ü ro muscügöji o t'i'i cja ne xoñijömü nu já ró sufregö".

O cjogü c'uā c'o yencho cjé'ë c'o vi jñüs'iji na puncjü o ndëjxü, cjá nú o ëjë c'uā c'o cjé'ë c'o dya jñüs'iji o ndëjxü. O mbürü o ts'a'a c'uā tjíjmi texe cja c'o 'ñaja xoñijömü; nguejxtjo a Egipto nu já c'o dya mi ts'a'a. 'Ma o chjorü c'o ndëjxü c'o mi pë's'itsjë c'o mi menzumü a Egipto, o möji c'uā cja c'ü e faraón, o ma dyötüji c'o ndëjxü c'o vi mbë's'itjoji cja c'o ndajjñiñi. Nuc'uā c'ü e faraón o xipjiji:

—Möji, ma dyötüji e José.

Nuc'uā e José me pöpü o ndëjxü c'o nte'e. Xo ma sääjä a Egipto na puncjü o nte'e c'o mi 'ñeje 'naño país, ma 'ne tömbüji o ndëjxü e José, na ngueje mi ojtjo pjë ro ziji cja c'o ə jñiñiji.

C'uā jā c'o va zät'ä a Egipto c'o ə cjuärjma e José

Génesis 42.1-24

(Hechos 7.11-12)

Cja c'ü e xoñijömü a Canaán, nu já c'o mi bübü c'ü ə tata 'ñe c'o ə cjuärjma e José, xo ts'a'a o tjíjmi nu. Nguec'uā 'ma o mbārā e Jacob que mi pöji o ndëjxü a Egipto, o xipji c'o ə t'i'i ro möji a Egipto, ro ma ndömüji o ndëjxü; cjá nú o möji c'uā. Nguejxtjo e

Benjamín c'ü xe mi sëbi c'ü o nguejmevi c'ü nú tata, na ngueje dya go jyëzi ro ma'a, ná pjë c'o ro tsja'a.

Nuc'uã c'o q cjuärjma e José, 'ma o zät'äji a Egipto nu jã c'o mi bübü anguezze, o ndüñijömüji a jmi'i, o ndëji o chjëvi a jömu. Pero dya go mbäräji e José.

'Ma o jñanda e José c'o q cjuärjma, o mbärä cqjó mi ngueje c'o. Pero o tsjapü c'ü dya mi pärä; o zopjüji c'uã na zëzhi va xipjiji:

—Nu'tsc'eji, ¿pjë in jodüji? ¿Jä in menzumügueji?

O ndünruji c'uã:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañömu, je rí menzumügöjme a Canaán, rvá ëcjöjme rvá 'ne tõmüjme o ndëjxü —embeji e José.

Nuc'uã e José o xipji c'o q cjuärjma:

—Dya mejme yo in mangueji. C'ü vi 'ñegueji, ngue c'ü vá 'ne so'büji vã, vá 'ne nuji jã ga cja'a ne xoñijömu, cjo na zëzhi cjo jiyö.

O ndünru c'uã c'o q cjuärjma:

—Jiyö, dya ngue c'ü rvá ëcjöjme c'ü, ni t'ëcjañömu. Nutscöjme, dya rí cjagöjme c'o; na jontezgöjme. Rí cjuärjmajme; 'natjo in tatajme. C'ü rvá ëcjöjme, ngueje c'ü rá 'ne tõmüjme o ndëjxü.

E José o nhogü o xipjiji:

—Jiyö, dya mejme yo in mangueji. C'ü vi 'ñecjeji, ngue c'ü vá 'ne so'büji vã, ngue c'uã rí ñuji jã rgá sö'ö rí tsjogüji, pjë c'o rí 'ne tsjaji.

O ndünru c'uã na yeje anguezzeji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañömu, mejme yo rí xi'tsc'öjme. Je rvá cäjme cja c'ü e xoñijömu a Canaán. Rí cjuärjmajme; 'natjo in tatajme. C'ü in cjuärjmajme c'ü xe sëbi, o nguejmetjovi c'ü mi tatajme. C'ü 'naja, dya cjá bübü co nutscöjme; co anguezze rmi söjme rmi docejme.

Cjá nú o mama c'uã e José:

—Jä c'o rvá xi'tsc'öji, nu'tsc'eji vá 'ne so'bügueji. Rá nuxäji cjo mejme c'o in mangueji. Nguec'uã, dya ra sö'ö rí möcjeji cja in nzungueji dya; rí tsejmeji vã, hasta 'ma cjá ra ejë c'ü ni cjuärjmaji c'ü xe sëbi. 'Natjo c'ü ra ma'atsc'eji, ra ma siji c'ü; c'o 'ñaja, ra dyo'o a pjörü c'o. Rá nuxäji cjo na cjuana yo in mangueji.

Nuc'uã e José o manda o ma ngot'üji a pjörü c'o q cjuärjma. Nuc'uã c'ü na jñi'i nu pa'a, e José o manda o ma pjongüji a pjörü c'o q cjuärjma, o siji. 'Ma o säßi cja q jmi, o mama e José:

—Nutscö rí ätägö Mizhocjimi; nu 'ma na cjuana yo in mangueji, dya pjë rá cja'c'üji. Nudya, 'natjo c'ü rá cot'ügö vã a pjörü, c'o 'ñajatsc'eji ra sö rí möji, rí chunüji o ndëjxü c'o ra zi'i c'o vá cä'a cja

in nzungueji. Pero rí nzhogüji na yeje a 'ñecjuā, rí siji c'ü ni cjuārjmaji c'ü tsí'i. Rá nuxāji cjo mejme yo in mangueji. 'Ma dya rí siji c'ü ni cjuārjmaji, rí chūji in texeji.

O ndünrüji c'uā, o mamaji:

—Jā'ā, rá cjajme jā c'o nzí gui mangue.

Cjá nú o mamatsjéji c'uā:

—C'ü rgá sufregöji dya yo, ngue c'ü ró cjapüji na s'o'o c'ü mi cjuārjmaji e José. Angueze o dyötcüji co texe o mü'bü ro juëtsëji, pero dya ró cö'tbüji 'hi'i, zö rmi jandagöji me mi sufre c'ü. Nguec'uā rgá sufregöji dya.

O ña'a c'uā e Rubén c'ü mi nzhasë, o xipji c'o 'ñaja o cjuārjma:

—Maco ró xi'tsiji, dya pjé ri tsjapüji c'ü e t'i'i, pero dya i dyätcäji. Nguec'uā nudya rí cjöt'üji c'ü ró cjaji —eñe e Rubén.

Anguezeji, dya mi päräji majxä mi pärä e José pjé mi mamaji, na ngueje 'ma mi zopjü e José anguezeji, mi ña'a c'ü e jña'a egipcio. Pero mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi ña'a nzá yeje c'o jña'a, c'ü e jña'a hebreo 'ne c'ü e egipcio; ngueje c'ü mi xipji c'o o cjuārjma e José c'o jña'a c'o mi mama c'ü. Je xo ma cjatjonu, 'ma mi ña'a c'o o cjuārjma e José, c'ü e bëzo ndo mi xipji e José c'o jña'a c'o mi mama c'o. Nguec'uā anguezeji mi pëzhiji que dya mi pärä e José c'o jña'a c'o ma mamatsjéji. Pero e José mi ärä texe c'o mi mamaji; o unü ngüënda mi mbeñeji c'o na s'o'o c'o vi tsjapüji angueze, 'ma o mböji. Nuc'uā o xögü jā c'o mi bübü c'o o cjuārjma, cjá nú o huëë. Nuc'uā 'ma o nguarü o huëë, o nzhogü c'uā nu jā c'o mi cärä c'o o cjuārjma, cjá nú o manda o 'ne xöcüji e Simeón cja c'o 'ñaja o cjuārjma, cjá nú o jyütbüji o dyëë, mi jandatjo c'o 'ñaja o cjuārjma. Cjá nú o zidyiji c'uā a pjörü.

C'uā jā c'o va cja'a, 'ma o nzhogü a Canaán c'o o cjuārjma e José

Génesis 42.25-38

Nuc'uā e José o manda c'o o mbëpji o ma dyü'tbüji o ndëjxü cja o mape c'o o cjuārjma. Xo xipjiji ro nguidyiji c'o t'opjü c'o ya vi ngö'tü anguezeji, ro dyü'tbüji nzí 'naja c'o o mapeji. C'o o cjuārjma e José, dya mi päräji majxä vi nzhopcüji c'o merio. E José xo xipji c'o mbëpji ro unüji c'o o cjuārjma pjé ro ziji cja 'ñiji, 'ma ro möji.

Nuc'uā c'o o cjuārjma e José, o jyäs'äji c'o o burruji, cjá nú o möji.

Nuc'uā 'ma o nzhä'ä, o zät'äji nu jā c'o ro oxüji. Nuc'uā 'naja anguezeji o xo's'ü c'ü o mape, ro nguibi o ndëjxü ro unü ro zi'i c'ü o burru. 'Ma o xo's'ü c'ü e mape, o nu'u mi quitjo c'o t'opjü c'o vi ngöt'ü c'o ndëjxü. Cjá nú o xipji c'o o cjuärjma; o pizhiji c'uā nzá texeji, me mi mbiji, cjá nú o mamaji:

—¿Pjé pjëzhi dya yo o tsjacüji Mizophcijimi?

'Ma o zät'äji cja o ngumüji a Canaán, o xipiji e Jacob c'ü nú tataji texe c'o vi tsjaji a Egipto, 'ñe c'uā jā c'o nzí va mama c'ü e bëzo c'ü mi manda nu, c'ü xo mi pö'ö o ndëjxü. C'ü e bëzo c'ü, vi xipji anguezeji c'ü mi jyodü ro nhögü ro möji cja c'ü o ngumüji ro ma siji e Benjamín, ngue c'uā angueze ro 'ñeme libre e Simeón, ro pjongü a pjörü c'ü. C'o o cjuärjma e José, xo xipiji c'ü nú tataji c'uā jā c'o nzí va tsja'a 'naja anguezeji; 'ma o xäpcä o ne'e c'ü o mape, o chöt'ü c'o t'opjü c'o mi ngueje o ndürëxü c'o ya vi ngöt'ü.

Nuc'uā c'o o cjuärjma e José, 'ma o dyädäji c'o o mapeji, o chöt'üji ma ëtjo c'o o t'opjüji, mi quiji nzí 'naja c'o o mapeji. Me go pizhiji c'uā na puncjü; xo 'ñe c'ü o tataji, me xo go pizhi c'ü.

Cjá nú o xipji c'uā e Jacob c'o o t'i'i:

—Nu'tsc'eji, mente dya cjá in ne rí jyëtsquiji ne rí 'naja ín ch'i'i. Na ngueje ot'ü o ndü'ü e José; nudya, vá cjot'ü a pjorü e Simeón, ndo in ne rí sinnguiji dya e Benjamín ga ma a Egipto —embeji c'o.

Nuc'uā e Rubén o xipji c'ü nú tata:

—Jyëzgui rá sidyijme e Benjamín; nutscö jo rá pjörügö nu, xo rá sin'c'itjo na yeje. 'Ma dya cjá rá siji, nu'ma, ra sö'ö rí pö'tügue nzá yeje c'o ín ch'igö —eñe e Rubén.

Nuc'uā e Jacob o ndiünru:

—Jiyö, e Benjamín, dya ra ma'a co nu'tsc'eji nu.

C'uā jā va zidyiji e Benjamín ga ma a Egipto

Génesis 43.1-15

C'ü e tjijmi, mi ma mi jñus'ü cja c'ü e xoñijomü a Canaán nu jā c'o mi bübü e Jacob 'ñe c'o o t'i'i. Nguec'uā 'ma o ndezeji c'o ndëjxü c'o vi ma ndömüji a Egipto, e Jacob ndo go xipjitjo c'o o t'i'i:

—Möji na yeje, rí ma chömüji o ndëjxü c'o rá sigöji.

Nuc'uā e Judá o xipji:

—'Ma dya rá sidyijme e Benjamín, dya ra mböcüjme o ndëjxü 'ma. Na ngueje c'ü e bëzo c'ü o mböcüjme o ndëjxü, o xitsijme: "Ma

dya rí siji c'ü ni cjuārjmaji c'ü tsíñ, nu'ma, dya iqx tí 'ñeji jā c'o rí bünc'ö", enzgöjme c'ü —eñe e Judá va xipji c'ü nú tata.

Nuc'uā e Jacob o dyönü c'o o t'i'i:

—¿Pjenga i xipjigueji c'ü e bëzo, c'ü xe in sicjeji 'na in cjuārjmaji?

Cjá nú o ndünrüji c'uā:

—Na ngueje c'ü e bëzo o dyonngüjme cjó mi nguetscójme. O xitsijme: "¿Cjo bëbüti no tatgueji? ¿Cjo xe in sicjeji 'na in cjuārjmaji?", o 'ñenzgöjme c'ü. Nutscójme, ¿jā rva päräjme cjo ro dyötcüjme ro sinbijme nu ín cjuārjmagöjme? —embeji e Jacob.

E Judá o xipji c'uā c'ü o tata:

—'Ma dya in ne rá tûgöji o tjíjmi, jyëzi rá sidyijme ne së'ë; nutscö jo rá pjörügö nu. 'Ma dya rá nzhogü rá sin'c'ijme na yeje, nguetscö rá pë's'i ín s'ocü 'ma.

O ndünrü c'uā c'ü o tataji:

'Ma ixi pë'sc'ü ra ma'a ne së'ë, sidyxäji 'ma. Juajjnügueji c'o xe nda na jo'o c'o rí unüji c'ü e bëzo c'ü, rí dyüt'üji cja in mapeji, cjá rrí chunbüji. Xo rí jñünüji c'o t'opjü c'o ma ëjë cja c'o in mapeji, ngue c'uā rí nzhopcügueji c'o; ná o jyopü o dyüt'üji nu c'o. Xo rí jñünüji c'o rgui chömüji c'o 'ñaja ndëjxü. Sidyiji ni cjuārjmaji, möji na yeje rí ma ñuji c'ü e bëzo c'ü. Me na zëzhi Mizhocjimi, xã'ma ra 'ñünbü o mü'bü c'ü e bëzo, ngue c'uā ra juë'tsc'ëji, ra 'ñeme libre e Simeón, xo ra jyëzi ra nzhogütjo e Benjamín co nu'tsc'ëji. 'Ma jiyö, ri 'natsjë rá quejmegö, dya cjá ri siji ín ch'i'i. 'Ma je rgá cjanu, ¿pjë jo rá cjagö? —eñe e Jacob.

Ndo go yepe go mbedyetjo c'o o t'i'i e Jacob, go möji ga ma a Egipto, mi zidyiji e Benjamín.

C'uā jā c'o va chjëvi e José e Benjamín

Génesis 43.16-34

Nuc'uā 'ma o zät'äji jā c'o mi bübü e José, e José o jñanda e Benjamín mi bübü co anguezeki, o ma't'ü c'uā c'ü e bëzo c'ü mi ngapta cja c'ü o ngumü, cjá nú o xipji:

—Sidyi yo bëzo cja ín nzumögö, cjá rrí ma pö't'ü 'na nzhünü, rí dyät'ä o jñönü. Na ngueje yo bëzo yo, rá sigöjme o xëdyi ra jñisiarü —embeji c'ü e mbëpji.

'Ma ya mi möji cja c'ü e ngumü, me co pizhi c'o o t'i'i e Jacob, cjá nú o mamaji c'uā:

—C'ü ni zinzgöji ga manu, ngueje c'o merio c'o ró töötüji cja ín mapeji 'ma jincjuā. Ná ra pënhgugiji, cjá rrū tsjacüji rá pëpjiji nza cja'a o esclavo. Xo 'ñeje yo ín ts'i animaleji, ra tsjapüji ra pëpjiji yo —eñe c'o o cjuārjma e José.

'Ma ya ro cjogüji cja c'ü e ngumü, o xipjiji c'uā c'ü o mbëpjji e José:

—Bübü 'na jñā'a c'ü rá xi'tsc'ojme. 'Ma ró ēcjöjme 'ma jincjuā ró 'ne tōmüpme o ndéjxü, ró nzhögü ró möcjomjme cja ín nzumüpme. 'Ma ró xo's'ü c'o ín mapejme, ró töötüji c'o ín ch'opjüjme nzí 'nazüpme. Dya rí pärägöjme cjó dyütü c'o t'opjü cja c'o mape. Nudya, rvá ēcjöjme, rá 'ne sogüpme c'o t'opjü c'o. Xo rvá quijme yo rga tōmüpme c'o 'ñaja ndéjxü —eñeji va xipjiji c'ü e mbëpjji.

Cjá nú o mama c'uā c'ü e mbëpjji:

—Dya rí sūgueji, na ngueje c'ü e Mizhocjimi c'ü in ma't'ügueji, ngueje c'ü o dyütü c'o t'opjü cja in mapegueji. Na ngueje nutscö ró quigö c'o t'opjü c'o in tsjöt'ügueji —eñe.

Nuc'uā c'ü e mbëpjji, o ma pjongü a pjörü e Simeón, cjá nú o siji cja o ngumü e José, nu jā c'o ya ma cā'ā c'o 'ñaja o cjuārjma. Cjá nú o unüji o ndeje c'ü rví mbe'ch'e o nguaji, 'ñe xo unüji pjë ro zi'i c'o o burruji.

Nuc'uā c'ü jñisiarü, 'ma o säjä e José cja c'ü o ngumü, o tsja'a c'o o cjuārjma c'o ma cā'ā nu, o ngübüji c'o pjë ndé vi tüji ro unüji e José, cjá nú o ndüñijömüji cja o jmi'i c'ü, hasta 'ma cjá chjëvi a jömu o ndé'ëji. Nuc'uā e José o dyönü c'o o cjuārjma:

—¿Pjë cja'a ni tataji? ¿Cjo bübüjtjo?

Cjá nú o ndüñrüji c'uā:

—Bübütjo; dya pjë cja'a c'ü —eñeji.

Xe go ndüñijömüji na yeje. Nuc'uā e José o jñanda e Benjamín c'ü mi ngueje o cjuārjma, cjá nú o mama c'uā:

—Nujnu, ¿cjo ngueje nu ni cjuārjmaji nu xe sëbi nu in xitsiji?

Cjá nú o ndüñrüji c'uā:

—Jā'ā, ngueje nu —eñeji.

Nuc'uā e José o xipji e Benjamín:

—Mizhocjimi ra mböxc'ü, së'ë.

Nuc'uā e José me go mäjä na puncjü, ijjx co ne'e ro huë'ë, na ngueje vi chjëvi c'ü o cjuārjma c'ü mi 'natjo o nanavi 'ñe o tatavi. Cjá nú o mbedye c'uā na zëzhi, o ma huë'ë cja c'ü o cuarrto. 'Ma o nguarü o huë'ë, o ma mbe'ch'e o jmi'i, cjá nú o cjogü c'uā na yeje nu jā c'o ma cā'ā c'o o cjuārjma.

Nuc'uā e José o xipji c'o ə cjuārjma ro mimiji ro ziji o xëdyi; o xipji ot'ü ro mimi e Rubén c'ü mi nzhasē'ē, cjá nū o xipji ro mimi e Simeón c'ü mi ngueje c'ü na yeje t'i'i. Je va cjanu va xipjiji c'o, hasta cjá vi nguarü o mimi e Benjamín c'ü mi tsījī. Me go dyäji va tsjījtsjēji, na ngueje e José mi pärā na jo'o cjó ngueje c'ü mi nzhasē'ē, 'ñe cjó ngueje c'ü mi tsījī.

E José o zi'i o xëdyi cja 'na mexa; c'o ə cjuārjma ndo 'naño mexa jā c'o o zi'i o xëdyi c'o. Na ngueje je ma cjanu ə tjūrū c'o mi menzumü a Egipto, dya 'natjo c'uā ma ziji o xëdyi co c'o hebreo.

E José o xipji c'ü ə mbëpji ro unü ndé 'na mojmü c'o ə cjuārjma; nguejxtjo e Benjamín c'ü o unüji ts'i'ch'a vez xe nda na puncjü que na ngueje c'o 'ñaja ə cjuārjma. Je va cjanu va ñönüji, nzá texeji me mi mäji.

C'uā jā c'o va tsja'a e José, ngue c'uā ro mbärā cjo vi nzhogü ə mü'bü c'o ə cjuārjma

Génesis 44

'Ma o nguarü o ziji o xëdyi, e José o ñatsjëvi c'uā c'ü ə mbëpji va xipji:

—Nichpi na jo'o o ndëjxü cja c'o ə mape c'o bëzo. Xo rí dyü'tbü c'o t'opjü c'o vi ngöt'üji c'o ndëjxü. Pero cja c'ü ə mape c'ü e së'ē c'ü xe sëbi, rí tsö'tbü c'ü ín copagö c'ü dyavü o plata —eñe e José va xipji c'ü ə mbëpji.

Cjá nū o tsja'a c'uā c'ü e ngapta c'uā jā c'o nzī va mama e José.

'Ma ya ma pjürü ma pás'ä ə tjabü e jyarü, c'o ə cjuārjma e José o mbedyeji a Egipto. 'Ma dya be mi pöji na jë'ē cja c'ü e jñiñi, nuc'uā e José o xipji c'ü ə mbëpji:

—Mague, rí ma surü c'o bëzo. 'Ma rí surü, rí dyönüji c'uā: "¿Pjenga i põnbüji c'ü ə copa c'ü ín lamugö?", rí 'ñembe ga cjanu c'o —eñe e José.

Nuc'uā c'ü e mbëpji o ma'a o ma zürü c'o ə cjuārjma e José, cjá nū o xipjiji c'uā:

—¿Pjenga i põnbüji c'ü ə copa c'ü ín lamugö?

O ndünrü c'uā c'o ə cjuārjma e José:

—Jiyö, dya pjë ró põnbügöjme c'ü in lamugue. Ijx tá sjö'büjme yo ín mapegöjme. Nuc'uā, 'ma cjó c'o rí chö'tbü c'ü e copa, ra sö'ö rí pö'tügue 'ma c'ü, cjá rrí tsjapü in esclavogueji c'o 'ñatscöjme.

Cjá nū o mama c'uā c'ü ə mbëpji e José:

—Rá cja'a c'uā jā c'o nzī gui mangueji. Pero dya rá pō'tü nu c'ü ri tjé'ë c'ü e copa, rá cjapütjo ín esclavogö c'ü. C'o 'ñaja, ra sö'ö ra ma'a c'o —eñe c'ü o mbépji e José.

Nuc'uā o züpcüji c'o mape c'o mi tūs'ü c'o o burruji, cjá nú o xüpcüji o ne'e c'o mape. Nzī 'naja anguezoji o chöt'üji c'o o t'opjüji, ndo ma ejetjo cja c'o o mapeji. Cja c'ü o mape e Benjamín, je chöt'üji c'ü o copa e José. C'o o t'i'i e Jacob, me go pizhiji, me xo go nzhumüji na puncjü. Nuc'uā o jyästjoji na yeje c'o burru, cjá nú o nzhogüji a Egipto.

Nuc'uā 'ma o zät'äji cja c'ü o ngumü e José, o ndüniñjomüji cja o jmi'i c'ü; o ndëji o chjëvi a jõmü. Cjá nú o ña'a c'uā e José va xipji c'o o cjuärjma:

—¿Pjé mbéjë c'ü i tsjagueji? ¿Cjo dya in pärägueji que 'na bëzo nza cjaxgö pjëchi ra divinao?

Cjá nú o ndünrrü c'uā e Judá:

—¿Pjé sö'ö rá xi'tsc'ojme, ni t'ecjañomü? Mízhocjimi o chöctüjme ró cajme c'o na s'o'o. Nguec'uā rá quejmegöjme dya vā, rí tsjacüjme in mbépji nzá rí texejme, dya nguejxtjo nu mi tjé'ë nu in copague.

Cjá nú o ndünrrü c'uā e José:

—Jiyö. Dya in texeji in pë'siji in s'ocijji. Nguejxtjo nu o chö'tbüji nu ín copa nu ra nguejme, rá cjapü ín esclavo; yo 'ñaja sö'ö ra nzhogü ra möji cja o ngumü c'ü nú tataji.

Cjá nú o mama c'uā e Judá o xipji e José:

—Nutscö ró xipji c'ü ín tata ro pjörögö ne së'ë nu. Nguec'uā 'ma dya ra nzhogü co nutscöjme nu, c'ü ín tatagöjme ra ndü'ü nguejxtjo o pensao. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí jyézgui rá quejmegö, nzī 'ma ro nguejme e Benjamín; nujnu, rí jyézi ra ma'a co yo 'ñaja o cjuärjma.

C'uā jā c'o va mama e José, o xipji c'o o cjuärjma, cjó mi ngueje c'ü

Génesis 45.1-15

(Hechos 7.13)

Nuc'uā e José mi sö'ö c'ü dya cjá ro huanta c'o mi ne ro xipji c'o o cjuärjma. Nguec'uā va xipji nzá texe c'o o mbépji ro mbedyeji a tjil'i. 'Ma o nguarü o mbedyeji, e José go huë'ë c'uā, cjá nú o xipji c'o o cjuärjma:

—Nguetscö ni cjuārjmazüji e José. ¿Cjo mejme xe bübütjo c'ü ín tatagö? —eñe.

C'o o cjuārjma e José, me go pizhiji na puncjü, dya mi sö'ö ro ndünrüji. E José o xipjiji c'uã:

—Chézhiji jã rí bübögö. Nguetscö ni cjuārjmazüji e José c'ü i pögueji, nguec'uã va siziji a Egipto. Dya ra pi'ts'iji, ni xo ra ünc'ütsjéji c'ü vi pögüji. Na ngueje Mizzocjimi o ne'e ga cjanu; nguec'uã o jyëzi o siziji ga 'ñevä ro 'ne pjös'ü yo nte'e. Ya pa'a yecjë c'ü bübü o tjijmi cja ne país; xe bëzhi tsilch'a cjë'ë nu c'o dya ra jñüns'üji o ndéjxü. C'ü vi jyëzi Mizzocjimi o siziji, chjënjui c'ü ro ndäcjägö ro 'ne pjöxc'üji, ngue c'uã dya ri chüji o tjijmi. Nudya, möji rí ma siji c'ü ín tatagoji, 'ñe c'o in ch'igueji, 'ñe c'o in su'iji, rí 'ne mimiji ga 'ñevä a Egipto —eñe.

Nuc'uã e José o nda'bü e Benjamín, xo zü'tbü o jmi'i, cjá nú o huëvi nzá yejui, na ngueje o chjëvi. Nuc'uã e José xo nda'bü va zü'tbü o jmi'i c'o 'ñaja o cjuārjma, xo huëji nzá texeji.

C'uã jã c'o va mbedye a Canaán e Jacob 'ñe c'o o pjamilia, o ma ngäräji a Egipto

Génesis 45.16—47.12

(Hechos 7.14)

'Ma o mbärä c'ü e faraón que ma bübü nu c'o o cjuārjma e José, o xipji e José:

—Xipji yo in cjuārjma ra jyäs'äji yo o animaleji, cjá rrü nzhogü ra möji ga ma a Canaán, ra ma siji c'ü nú tataji, 'ñe c'o o pjamiliaji; nutscö rá unüji c'o na jo'o gá jómü ga 'ñevä a Egipto. Xo rí xipjiji ra ndunüji jã nzí ngarreta, ngue c'uã ra sö'ö ra tüji texe c'o vá pë's'iji ga manu —eñe c'ü e faraón c'ü mi manda a Egipto.

Nuc'uã e José, o unü c'o o cjuārjma c'o ngarreta c'uã jã c'o nzí va xipji c'ü e faraón. Xo unüji o jñönü c'o ro ziji rvá möji cja 'ñiji; xo unüji o bitu c'o mi dadyotjo. E José o mbëjjñe 'na dyéch'a burru c'o mi tunü o regalo c'o mi penpe c'ü nú tata. Nuc'uã c'o o cjuārjma e José o mbedyeji a Egipto, mi édyiji c'o burru.

'Ma o zät'äji cja c'ü o ngumü c'ü nú tataji, o xipjiji que mi bübütjo e José. E Jacob, dya mi ne'e ro creo c'o jña'a c'o ma xipjiji. Nu 'ma o xipjiji c'o vi mama e José, 'ñe 'ma xo jñanda c'o regalo c'o vi mbenpeji, nu'ma, cjá go creo 'ma, cjá nú o mama:

—Nudya rí pārāgö c'ü bübüütjo ín ch'igö. Rá ma'a rá ma nugö c'ü —eñe.

Cjá nú o xampjā c'uā e Jacob, go mbedye a Canaán, mi édyi texe c'o mi tsajā; xo mi pöji nzá texe c'o o t'i'i. 'Na nu xōmū o nguichí' na t'ijí, o dyärä mi zopjü Mizhocjimi, ma nänbä c'ü o tjū'ü. Cjá nú o ndünru c'uā e Jacob:

—Rí bübüütjo vā.

Mizhocjimi o xipji c'uā:

—Nguezgö rí Mizhocjimi, o Mizhocjimizü c'ü ni tata. Dya rí sūlū rgui mague a Egipto, na ngueje ga manu rá cjapügö c'o in mboxbëche ra mbëzhi 'na jñiñi c'ü me rrā nojo. Rá magö co nu'tsc'e a Egipto, xo nguezgö rá pjongü c'o in mboxbëchegue nu.

E Jacob 'ñe c'o o dyoji, o möji a Egipto mi chägäji cja c'o ngarreta c'o vi mbëjjñe c'ü e faraón.

Nu a Egipto, e José o manda ro jopcüji c'ü o ngarreta c'ü rví ma ndünru c'ü nú tata, na ngueje vi dyära c'ü ya bëjxtjo ma éji. 'Ma o chjëvi c'ü nú tata, o nda'bü, cjá nú o huëë c'uā na puncjü, na ngueje me mi mäjä c'ü vi jñanda na yeje. Nuc'uā e Jacob o xipji e José:

—Nudya ya ra sö'ö rá tū'ü, dya cjá pjë rá mbeñe, na ngueje ya ró jantc'ágö, ya ró pärä in bübüütjo.

Nuc'uā e José o zidy i Jacob c'ü nú tata, o mëvi jã c'o mi bübü c'ü e faraón, ngue c'uā ro mbäräji e Jacob. E Jacob o zëngua c'ü e faraón va mbë'sbi o t'ëcjañomü, cjá nú o xipji c'uā:

—Nu'tsc'e in faraóngue, rí ötögö Mizhocjimi ra intsjimits'ü na puncjü.

Je va cjanu va zät'ä e Jacob 'ñe c'o o pjamilia a Egipto, jã c'o mi chjü'ü Gosén; je go mimiji nu. Texe c'o bëzo c'o zät'äji co e Jacob a Egipto, mi söji 'na sesenta y sietejí; co e José 'ñe c'o o t'i'i c'o vi mus'üji a Egipto, mi söji 'na setenta c'o mi dyavü o bëzo, na ngueje c'o o suji, dya go mbezheji c'o, ni xo ri ngueje c'o o xunt'iji.

C'uā jã c'o va tsja'a e Jacob, o intsjimi e Efraín 'ñe e Manasés

Génesis 48
(Hebreos 11.21)

'Na nu pa'a e Jacob o zö'dyë. 'Ma o ma ngös'üji e José c'ü mi sö'dyë c'ü nú tata, o ma'a c'uā, o ma nu'u. Xo zidy i nzá yeje c'o o t'i'i,

c'o mi ngueje e Manasés 'ñe e Efraín. 'Ma o zät'äji jā c'o ma bübü e Jacob, o mama c'uã c'ü:

—Dya cjá rmi te'be xe ro jantc'ägö. Pero Mizhocjimi o jyëtsqui ró jantc'ä, cjá ná 'ñeje yo in ch'igue. Nudya yo in ch'igue e Manasés 'ñe e Efraín yo o mus'üji ante que ro sägö vã a Egipto, xo rá cjacü ín ch'igö yo. Na ngueje xo rá sopcügövi o herencia, nza cja'a c'o rá sopcü e Rubén 'ñe e Simeón c'o ín ch'igö. 'Ma cjá xe rí sicje in ch'i'i, nuc'o, rí tsjacü in ch'igue c'o. Pero nuc'o, dya ra ch'unüji o xoñijömü c'o ra tsjacü o cjaji, nguejxtjo c'o ra ngompüji c'o ri pë's'i e Efraín 'ñe e Manasés.

'Dya cjá ra mezhe rá tügö. Mizhocjimi ngueje c'ü ra mböxc'üji c'ü, xo ra pjongü vã a Egipto c'o in mboxbëchegueji, cjá rrü dyëdyiji c'uã cja c'ü e xoñijömü a Canaán jā c'o mi bübü e Isaac c'ü ndo ni palegueji, 'ñe e Abraham c'ü ndo ni mboxpalegueji —eñe e Jacob va xipji e José.

C'uã jā c'o va ndü'ü e Jacob

Génesis 49.29—50.14

(*Hechos 7.15-16*)

'Na nu pa'a, e Jacob o zojjnü c'o q t'i'i, cjá nû o xipjiji c'uã:

—'Ma rá tügö, dya rí dyögüzüji ga 'ñevä a Egipto, je rí ma dyögüzüji ga ma a Canaán, cja c'ü e cuëva c'ü bübü a xo'ñi a Mamre, nu jā c'o o ndömü 'na xoñijömü e Abraham c'ü ndo ín palegö, ngue c'uã ro dyögü nzá texe c'o q pjamilia. Nujnu, je t'ögü nu c'ü mi malegö e Sara, 'ñe c'ü mi palegö e Abraham. Xo t'ögü nu c'ü mi tata 'ñe c'ü mi nana, cjá ná 'ñeje e Lea c'ü mi ngueje ín sugö —eñe.

Nuc'uã 'ma o ndü'ü e Jacob, o tsja'a c'o q t'i'i go ndunbüji c'ü q cuérjpo, go ma dyögüji ga ma a Canaán, nu jā c'o xo vi t'ögü e Abraham 'ñe e Sara, 'ñe e Isaac 'ñe e Rebeca, cjá ná 'ñeje e Lea.

C'uã jā c'o va tsja'a c'ü e dadyo rey a Egipto, o tsjacü o sufre c'o israelita

Exodo 1

(*Hechos 7.17-19*)

O mezhe c'uã na puncjü o cjë'ë; e José 'ñe c'o q cjuärjma, ya vi ndü'ü c'o. Pero c'o q t'iji, ya vi i'iji a Egipto, ya mi cáräji na puncjüji.

Nuc'uā o bëbü 'na dadyo faraón c'ü o manda a Egipto. Nuc'ü, dya mi pârā c'o na jo'o c'o vi tsja'a e José.

C'ü e faraón o zopjü c'o nte'e c'o mi menzumü cja c'o jñiñi a Egipto, o xipjiji:

—Yo israelita, xe na puncjüji 'ñe xe nda na zëzhiji que na nguezgöji. Rá nuxaji pjë rá cjapüji, ngue c'uā dya cjá ra ngäräji na puncjüji. Na ngueje 'ma cjó c'o rá chügöji, ná ra tsja'a yo israelita ra pjöscöji c'o, ra ndöcüji —eñe c'ü e faraón.

Nguec'uā c'o me Egipto, o tsjapüji o pëpji c'o israelita. Mi päräji na puncjü c'o, xo mi unüji na puncjü o bëpji c'o ma jyü'ü; o tsjapüji o jyäbäji yeje jñiñi c'o ma nojo, o jyä'p'äji c'o me Egipto. Xo dyät'äji c'o barda c'o mi cjot'ü c'o jñiñi. Pama pama mi üt'üji o ñajma.

'Na nu pa'a c'ü e faraón o zopjü yeje parjtera c'o mi nu'u c'o ndixü c'o mi israelita 'ma ra mus'üji o léléji, o xipji c'o parjtera ro mbö'tüvi c'o ts'it'i 'ma cjá mi mus'ütjoji. Pero c'o parjtera, dya mi pö'tüvi c'o. Nuc'uā c'ü e faraón, o manda ro ma xipji ga cjavä texe c'o egipcio:

—Rí pant'agueji cja ndare c'o ts'it'i c'o mus'ü yo israelita, pero c'o ts'ixunt'i, rí jyéziji ra bëbüütjo c'o —eñe.

Mizhocjimi dya go jyézi ro mbö't'üji c'ü e ts'it'i c'ü mi chjü'ü Moisés

Exodo 2.1-10

(Hechos 7.20-22; Hebreos 11.23)

Dya go mezhe c'uā, o mus'üji 'na ts'it'i cja c'o israelita; nuc'ü, ma zö'ö ma jñetsë c'ü. C'ü o nana o ngötü jñi'i zana. Pero dya cjá go sö'ö ro ngötü na puncjü o pa'a c'ü ro mezhe. Nguec'uā c'ü e ndixü o dyät'ä 'na canista, cjá nú o ngos'ü c'o na pe'e, ngue c'uā dya ro cjogü o ndeje. Je ngötü nu c'ü e ts'it'i, cjá nú o ndunü ga ma cja c'ü e ndare a Egipto, o ma jyät'ä nu jã c'o mi cja'a o planta c'o mi chjëntjovi nza cja'a o tule. C'ü o cjü'ü c'ü e ts'it'i c'ü, bëjxtjo o nguejme, ngue c'uā ro jñanda cjó ro chëzhi.

Dya go mezhe c'uā, c'ü o xunt'i c'ü e faraón, o ma'a cja c'ü e ndare ro ma xaja. Jo nú jñanda c'uā c'ü e canista c'ü mi tüs'ü o ndeje, cjá nú o ndäjä 'na ndixü c'ü mi ngue o mbëpji, o ma tü'ü c'ü. 'Ma o xo's'ü c'ü e canista, o jñanda mi o'o c'ü e ts'it'i, mi huë'ë. O juëtsë c'uā, cjá nú o mama:

—Nujnu, ngueje 'naja o ts'it'i yo israelita nu —eñe.

Nuc'uā, o chëzhi c'ü o cjū'ū c'ü e ts'it'i, cjá nú o xipji c'ü o xunt'i c'ü e faraón:

—¿Cjo in ne'e rá ma jodü 'na ndixū c'ü ra jötü ne ts'it'i nu?

—Jā'ā, ma sinnqui 'naja —eñe c'ü o xunt'i c'ü e faraón.

Cjá nú o ma'a c'uā c'ü o cjū'ū c'ü e ts'it'i, o ma siji c'ü nú nana.

'Ma o säjui, nuc'uā c'ü o xunt'i c'ü e faraón o mama va xipji c'ü e ndixū:

—Sidyi ne ts'it'i rí chezhe, jo rá cjō'tc'ü.

C'ü e ndixū c'ü mi ngueje o nana c'ü e ts'it'i, o zidyi, o chezhe.

'Ma o te'e c'ü e ts'it'i c'ü, o tsja'a c'ü nú nana, o zidyi o ma zopcü c'ü o xunt'i c'ü e faraón. C'ü o xunt'i c'ü e faraón o jñu'sbü Moisés c'ü e ts'it'i, o tsjapü nza cja'a 'ma ri ngueje o t'i'i. Je va cjanu va te'e e Moisés cja o ngumü c'ü e faraón. Nujnu, o jíchiji na jo'o nu, texe c'o mi päräji a Egipto.

C'uā já c'o va c'ueñe a Egipto e Moisés

Exodo 2.11-23

(Hechos 7.23-29)

'Na nu pa'a, 'ma ya mi bëzo e Moisés, o mbedye ro ma zëngua c'o 'naja israelita. O jñanda c'uā 'naja c'o menzumü a Egipto ma pärä 'naja c'o israelita. E Moisés o mbö't'ü c'ü mi menzumü a Egipto, cjá nú o dyögü cja lñoxömü, mi pëzhi c'ü dya cjó vi jñanda 'ma o mbö't'ü c'ü e bëzo c'ü.

C'ü na yeje nu pa'a 'ma o mbedye e Moisés, o jñanda yeje israelita c'o ma chüvi. Cjá nú o xipji c'uā e Moisés c'ü e bëzo c'ü ma cja'a o dyë'ë:

—¿Pjenga in pärägue nu? Maco ndé in israelitaguevi.

C'ü o pjütü c'ü e chü'lü, o mama:

—¿Cjó ngueje c'ü o 'nempc'egue rí tsjague xo'ní, ngue c'uā rí jñuncügöbe o ngüenda? o ¿majxque in ne rí pötcü nza cja vi pö't'ü a ndä'ä c'ü e nte'e c'ü mi menzumü vñ cja ne Egipto?

Nuc'uā e Moisés o pizhi, o nguïjjñi: "Ya mbäräji dya c'ü ró cjacgo", eñe.

Nuc'uā 'ma o mbärä c'ü e faraón c'ü vi tsja'a e Moisés, mi ne ro mbö't'ü. Nguec'uā va c'ueñe e Moisés, o ma mimi cja c'ü e xoñijömü a Madián. Nujnu, o mbürü o pëpji cja 'na bëzo c'ü mi chü'lü Jetro, mi pjötpü c'o o ndenchjürü. C'ü e bëzo c'ü, xo mi xijji e Reuel. E

Moisés o chjüntüvi 'na o xunt'i e Jetro c'ü mi chjū'ü Séfora, o zivi 'na yeje t'i'i. O zö'ö 'na yeje dyöte cjé'ë o mimi e Moisés a Madián.

C'o pa'a c'o ma bübü nu e Moisés, c'ü e faraón c'ü mi manda a Egipto o ndü'ü c'ü, pero c'o israelita sido mi sufretjo c'o. Mizhocjimi o dyäärä 'ma me mi quejjaji; nuc'uã o mbeñe c'o jña'a c'o vi xipji e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob. Nguec'uã o mama que ro mbös'ü c'o israelita.

C'uã jää c'o va xipjiji e Moisés ro ma mbös'ü c'o nú mi israelitaji

Exodo 3.1—4.17
(Hechos 7.30-35)

'Na nu pa'a, e Moisés ma bübü cja 'na t'efe c'ü mi chjū'ü Horeb, ma c'as'ü c'o o ndençhjürü c'ü nú ndä'ä.

'Nango jñanda c'uã 'naja o anxë Mizhocjimi, c'ü mi bübü cja 'na sivi c'ü mi tjé'ë a nde'e cja 'na planta c'ü mi nza cja'a o rroxaxi, pero dya mi tjeze c'ü e planta. Nuc'uã e Moisés o nguïjjñi: "Rá ma nuxä, pjenga dya tjeze ne planta nu tjé'ë". 'Ma o chézhi, o ña'ä c'uã Mizhocjimi a nde'e cja c'ü e sivi va xipji:

—Moisés, Moisés, dya rí chézhi ga 'ñecjuã. Ts'o't'ü in mbäcuague, na ngueje jää c'o in bübügue me na sjü'ü —eñe Mizhocjimi.

Sido o ña'a c'uã Mizhocjimi va mama:

—Nguetscö o Mizhocjimi c'o in mboxtitague e Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob.

Nuc'uã e Moisés o ngo'bü o jmi'i, na ngueje mi sü'ü ro jñanda Mizhocjimi. Pero Mizhocjimi o xipji c'uã:

—Rí pärägö me sufre na puncjü a Egipto c'o nte'e c'o ró juajjnügö. Nguec'uã ró ëjë, rá 'ne camaji libre cja o dyé'ë c'o menzumü a Egipto, rá pjongüji ra mbedyeji nu, rá édyiji ra möji cja 'na xofijömü c'ü na jo'o. Mague a Egipto, ma zopjü c'ü e faraón c'ü manda nu, rí xipji ra jyëzi c'o ín ntegö ra mbedyeji nu —eñe Mizhocjimi.

Nuc'uã e Moisés o xipji Mizhocjimi:

—Dya pjë pjëtscö para rá ma xipjigö c'ü e faraón ra jyëzi c'o israelita ra mbedyeji —eñe e Moisés.

Nuc'uã Mizhocjimi o mama:

—Rá më'ë, jo rá pjöxc'ü, ngue c'uã ra sö'ö rí tsja'a yo rí xi'tsc'ö.
 'Ma rí cjuarü rí pjongü c'o ín ntegö a Egipto, rí 'ne matcüji ín chjûgö
 cja ne t'eje vã —eñe Mizhocjimi.

O mama c'uã e Moisés:

—'Ma rá nzhogü rá magö a Egipto nu jã vá cã'ä c'o in ntegue, rá
 ma xipjiji: "O Mizhocjimi c'o ín mboxitagöji, va täcjä rá 'ne xi'ts'iji rí
 pedyeji vã", rá embeji. 'Ma ra dyönngüji: "¿Pjë ni chjû'ü c'ü e
 Mizhocjimi c'ü va täc'äge?", ra 'ñenzeji, nu'ma, ¿pjë rá xipjijigö c'o?

O mama c'uã Mizhocjimi:

—Nguetscö c'ü ijxi nguetscö. Nguec'uã rí xipjiji ga cjavã c'o:
 "Mizhocjimi c'ü ijxi bübüjtö, c'ü dya nunca ra nguarü, ngueje c'ü o
 ndäcjägö c'ü; anguezze ngueje o Mizhocjimi c'o ín mboxitagöji e
 Abraham, 'ñe e Isaac, 'ñe e Jacob", rí 'ñembeji ga cjanu. Nuc'uã rí
 jmutü c'o tita nzá doce grupo, cjá rrí möji rí ma ñaji c'ü e faraón c'ü
 rey a Egipto, rí xipjiji ga cjavã: "Rí ö'tc'üjme rí dyacüjme sjëtsi rá
 édyijme texe yo nte'e yo ín dyocjöjme, ngue c'uã pjë c'o ndé rá ma
 pâ'sbäjme Mizhocjimi rga ma'tüjme", rí 'ñembeji c'ü e rey c'ü. Nuc'uã,
 dya ra jyëtsc'iji rí möji, hasta 'ma cjá rá jíchigö jã ga cja'a c'ü na
 zëtsigö. Nuc'uã cjá ra jyëtsc'iji c'ü. 'Ma rí pedyeji, rá 'ñünbügö o
 mü'bü c'o menzumü a Egipto, ngue c'uã 'ma rí dyötüji c'o me ni muvi
 c'o pë's'i anguezzeji, ra dya'c'üji: c'o plata, cjá ná 'ñe c'o oro, cjá xo ná
 'ñe o bitu c'o rí jyegueji, 'ñe c'o in ch'igueji. Rí chunbüji texe c'o pë's'i
 c'o me Egipto.

Exodo 4.1-9

Nuc'uã e Moisés o mama:

—Dya ra creozüji; ra xitsiji: "Dya mejme o ndäc'ä Mizhocjimi",
 ra 'ñenzeji.

Mizhocjimi o xipji c'uã:

—¿Pjë pjëzhi nu in jün cja in dyëgue?

O ndünrü c'uã e Moisés:

—Ngueje 'na za'a nu rrâ c'as'ü o ndëncjürü —eñe.

Cjá nû o mama c'uã Mizhocjimi:

—Pëzixã a jõmü.

'Ma o mbëzi e Moisés a jõmü c'ü e za'a, o mbëzhi 'na c'ijmi c'ü.
 E Moisés o pizhi, ngue c'uã o cjuädi ro ma'a, pero Mizhocjimi o xipji:

—C'uana in dyë'ë, rí pëncħbi o pjixi ne c'ijmi.

'Ma o pëncħ'i e Moisés, ndo go mbëzhitjo na yeje o za'a c'ü. O
 mama c'uã Mizhocjimi:

—Pjo'bü in dyë'ë cja in chijmi.

Nuc'uā e Moisés o pjo'bü o dyë'ë cja o tijmi. 'Ma o ngübü, o jñanda ya mi sö'dyë c'ü o dyë'ë, mi jäs'ä o lepra c'o ma t'öxü nza cja'a o xitsji.

Nuc'uā o ña'a na yeje Mizhocjimi va xipji e Moisés:

—Pjo'bü na yeje in dyë'ë cja in chijmi.

Nuc'uā e Moisés o pjo'bü na yeje c'ü o dyë'ë cja o tijmi. 'Ma o ngübü, o jñanda ya mi ojtjo c'o lepra, ya vi ndis'itjo.

Mizhocjimi o xipji na yeje:

—'Ma rí ma zopjü c'o in dyocjeji c'o israelita, rí jíchi yo cjá i jñandague ró cjagö co nu'tsc'e. 'Ma dya ra dyä'tc'äji co nujyo rí jíchigueji, nu'ma, rí dyö'bü o ndeje cja c'ü e ndare, cjá rrí xi'bi a jõmü, ngue c'uā ra mbëzhi o cji'i —eñe Mizhocjimi.

Exodo 4.10-17

Cjá nú o mama c'uā e Moisés:

—Dya rí pärä jã rga cjapü; dya rí pjëchi rá ñagö na jo'o —eñe.

Cjá nú o mama c'uā Mizhocjimi:

—¿Cjó dyä'tbä o ne'e yo nte'e? ¿Cjo dya nguezgö? Nguec'uā rí xi'tsc'ö rí mague, nutscö rí bëbügö co nu'tsc'e, xo rá da'c'ü o jña'a c'o rí mamague.

Cjá nú o mama c'uā e Moisés:

—Rí ö'tc'ü na puncjü, jyodü c'ü 'naja c'ü rí chäjjnä ra ma'a —eñe.

O üdü c'uā Mizhocjimi, cjá nú o xipji e Moisés:

—Bëbü ni cjuärjma e Aarón; nuc'ü, pjëchi ra ña'a na jo'o c'ü.

Nudya, ya va ëjë ra 'ne jyonc'ü, me ra mäjä 'ma ra jñantc'ä. 'Ma rí chjëguevi c'ü, rí ñavi, rí xipji jã ga cja'a rgá mama. C'o jña'a c'o ró xi'tsc'ö rí xipji c'o nte'e, ngueje e Aarón ra ña'a c'o, chjëntjui c'ü ri ngue'tsc'e ri ñague. Jñünü ne za'a nu in jüngue; ngueje nu rgui tsjague c'o me na nojo, c'o dya jã jandaji.

C'uā jã c'o va nzhogü e Moisés a Egipto

Exodo 4.18-31

(Hebreos 11.24-26)

'Ma o nzhogü e Moisés cja börü, o ma'a c'uā cja o ngumü e Jetro c'ü nú ndä'ä, o ma xipji:

—Rá möcjöjme a Egipto yo ín ch'i'i 'ñe nu mi sugö, nu jā c'o vá cāñä c'o ín dyocjöjme. Rí ne rá ma nu'u pjë cjaji, cjo xe cäxtjoji o jiyö.

Cjá nú o mama c'uã e Jetro:

—So möxäji, rí sät'äji na jo'o —eñe.

Cjá nú o ma'a c'uã e Moisés, mi jünü c'ü e za'a, mi möji c'o o t'i'i 'ñeje c'ü nú su'u. 'Ma cjá mi pötjoji cja 'ñiji, o chjéji c'uã e Aarón c'ü nú cjuärjma e Moisés, ma 'ne tjünrüji c'o. Cjá nú o jizhivi c'uã, c'o vi jizhi Mizzhocjimi, c'o me ma nojo c'o dya jā mi janda c'o nte'e. Nuc'uã c'o israelita o creoji c'o mi mama e Moisés 'ñe e Aarón, me co mäji 'ma o dyäräji que Mizzhocjimi mi pärä texe c'o na jyü'ü c'o mi sufreji, 'ñe ya ro mbös'üji, ngue c'uã dya cjá ro sufreji. Cjá nú o ndüñijömüji va ma'tüji Mizzhocjimi.

C'uã jā c'o va ma'a e Moisés 'ñe e Aarón, o ma ñaji c'ü e faraón c'ü mi manda a Egipto

Exodo 5.1-21; 6.9-12

'Na nu pa'a, e Moisés 'ñe e Aarón o mövi, o ma zopjüvi c'ü e faraón c'ü mi manda a Egipto. 'Ma o zät'ävi, o xipjivi ga cjavä:

—E Jehová c'ü ín Mizzhocjimigöjme, xi'tsi'rí jyëzguijme rá pedyejme, rá möjme nu jā c'o dya cärä o nte'e, rá ma cjajme 'na mbaxua, rga ma'tügöjme angueze, na ngueje o ntezgöjme c'ü —embe va xipjivi c'ü e faraón.

O ndünrü c'uã c'ü e faraón va mama:

—¿Cjó ngueje e Jehová c'ü in Mizzhocjimigueji? ¿A poco ni jyodü rá ätcö c'ü? Nutscö, dya rí pärägö c'ü, nguec'uã, dya rá jëtsc'i rí möcjeji. ¿Pjenga vá écjevi vá 'ne ötcüvi o favor? Ga cjanu in cjapüguevi ra bëzhi o bëpji yo nte'e. 'Ma dya in pë'sc'oji o bëpji, nu'ma, xe nda rá da'c'üji —eñe c'ü e faraón.

C'o mi menzumü a Egipto, bübü c'o mi pjëzhi ngapta; ngueje c'o mi manda cja c'o israelita, mi xipjiji pjë ma bëpji ro tsjaji. Nu c'ü e pa'a c'ü, 'ma o nguarü e Moisés 'ñe e Aarón o ñaji c'ü e faraón, angueze o zopjü c'uã c'o ngapta, o xipjiji:

—Nu yo israelita, na ndemeji, dya ne ra pëpjiji, ne ra mötjoji nu jā c'o ra ma ma'tüji c'ü o Mizzhocjimiji, pjë c'o ra mbä'sbäji c'ü. Nguec'uã c'ü rí tsjagueji dya, dya cjá rí unügueji o paxa c'o rguí dyüt'üji o ñajma. Nudya, iqx ta ma jyodütsjëji c'o paxa. Xo rí

xipjigueji sido ra dyüt'üji, c'uā jā c'o ijsx ca dyüt'üji, dya ra menuraoji c'o —eñe c'ü e faraón.

Nuc'uā c'o ngapta o ma xipjiji c'o israelita, c'uā jā c'o va mama c'ü e faraón. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, c'o israelita mi pë'sc'ü ro ma jyodüji o paxa c'o rví dyüt'üji o ñajma. Nguec'uā dya mi sötü ro dyüt'üji c'o mi xijji. Nguec'uā xo mi cja'a c'o ngapta, mi päräji c'o israelita c'o mi nu'tbü c'o q bëpji c'o nú mimbëpjiji.

Nuc'uā c'o israelita c'o mi nu'tbü q bëpji c'o nú mimbëpjiji, o möji cja o jmi'i c'ü e faraón, o ma xipjiji, 'ma ro sö'o, ro juëtsëji anguezesi, na ngueje me mi sufreji na puncjü.

O ndünrü c'uā c'ü e faraón va mama:

—Nu'tsc'oji na ndemets'ügueji, dya in ne rí pëpjiji. C'ü rí tsjaji, rí puraji ngue c'uā rí sürü rí dyüt'üji c'o ñajma c'o ijsx mi üt'ügueji, 'ma xe mi ch'a'c'eji o paxa —eñe c'ü e faraón.

O mbedye c'uā c'o vi ma ñaji c'ü e faraón. 'Ma ya mi möji, o chjéji c'uā e Moisés 'ñeje e Aarón, cjá nú o xipjiji c'uā:

—Nu'tsc'evi in pë's'i in s'ocüvi; ndeze 'ma i pjürü i ma zopjüguevi c'ü e faraón, xe nda go jñus'ü yo rí sufregójme —embeji c'o.

Ndeze c'ü e pa'a c'ü, c'o israelita dya cjá mi ne ra ngö'tbüji 'ñi'i e Moisés, 'ñeje e Aarón.

Exodo 5.22–6.1; 7.1–13

Nuc'uā e Moisés, o ma'tü Mízhocjimi va xipji:

—In Mízhocjimits'ügö, ¿pjenga in cjapügue ra sufre ne jñiñi? ¿Pjé vi chäcjägö ro ejë? Na ngue ndeze 'ma i xitsi ro 'ñe zopjügö ne faraón, xe nda go jñus'ü c'ü sufre yo in ntegue, y nu'tsc'e dya in emetjogue libre yo.

Nuc'uā Mízhocjimi o xipji ga cjavā:

—Nudya, ijsx tí unügue ngüënda c'ü rá cjapügö c'ü e faraón, 'ñe c'o q nte'e c'ü, ngue c'uā ra jyëts'ëji rí pedyeji rí möji.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Aarón, o yepe o mövi o ma zopjüvi c'ü e faraón, o xipjivi:

—Va pen'c'e 'na jña'a ín Mízhocjimigójme, je xi'ts'i ga cjavā: “Nu'tsc'e in faraón, jyëzi ra mbedye yo ín ntegö, ra ma matcügöji”, eñe ga xi'ts'i Mízhocjimi —eñe e Moisés 'ñe e Aarón va xipjivi c'ü e faraón.

O ndünrü c'uā c'ü e faraón o mama:

—¿Pjë rí tsjaguevi c'ü rga pärägö que mejme ngueje Mizhocjimi c'ü va täc'evi?

Nuc'uã e Aarón, o tsja'a jā c'o nzī va xipji Mizhocjimi, o mbëzi a jõmū c'ü e za'a c'ü mi jün. Nuc'uã c'ü e za'a, o mbëzhi 'na c'ijmi c'ü.

Nuc'uã c'ü e faraón, o ma'tü c'o vinado, 'ñe c'o céro, ngue c'uã ro mbärä cjo xo mi sō'ö ro tsjaji c'o vi tsja'a e Aarón.

'Ma o säji, nzī 'naji o mbëziji a jõmū c'o za'a c'o mi jünji; ndo xo go mbëzhi o c'ijmi c'o. Nuc'uã c'ü o ts'iza e Aarón c'ü ya vi mbëzhi c'ijmi, o za'a texe c'o ñaja c'ijmi. C'ü e faraón, zö ya vi jñanda c'ü me na nojo c'ü vi tsja'a Mizhocjimi, xe nda go mbeñe cja o mü'bü c'ü dya ro jyëzi ro mbedye c'o israelita cja c'ü e xoñijõmū a Egípto.

C'uã jā c'o va mbëzhi o cji'i c'o ndeje c'o mi bübü cja c'ü e ndare a Egípto

Exodo 7.14-24

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Ra xõrü, ts'i rgui mëguevi cja c'ü e ndare; ya rva bünc'evi nu, 'ma ra zät'ä c'ü e faraón. 'Ma rí chjégueji c'ü, rí xipjivi ga cjavä: "In Mizhocjimigöjme ndo go xitscöbe na yeje rá 'ne xi'ts'ibe, c'ü ijax ni jyodü rí tsävgäjme libre rí texejme, ngue c'uã rá möcjöjme", rí 'ñembevi. 'Ma dya ra ne'e ra dyärrä c'o rí xipjivi, nu'ma, ra jñü'ü e Aarón c'ü o ts'iza, cjá rrü ya'bü c'ü e ndeje, ngue c'uã ra mbëzhi o cji'i c'ü —eñe Mizhocjimi.

'Ma o jyas'ü, o tsja'a c'uã e Moisés 'ñeje e Aarón c'uã jā va xipjivi Mizhocjimi, o ma chjéji c'ü e faraón. 'Ma o chjéji, o xipjivi c'uã c'o vi mama Mizhocjimi, ro jyëzi c'o israelita ro mbedyeji a Egípto. C'ü e faraón, dya go ne'e ro tsja'a jā c'o nzī va mama Mizhocjimi.

Nuc'uã e Aarón o jñü'ü c'ü o ts'iza, cjá nú o ya'bü c'ü e ndeje; nguec'uã ijax co mbëzhi o cji'i c'ü. 'Ma ya mi cji'i c'ü e ndeje; o ndü'ü texe c'o jmõ'õ c'o mi cä'ä cja c'ü e ndare, nguec'uã go xizí texe cja c'ü e xoñijõmū a Egípto. Mi ojtjo jā ro ziji o ndeje, nguec'uã va dyö'büji o pozo cja o ñünü c'ü e ndare.

C'uā jā c'o va ngā'ā na puncjü o 'huë'ē cja c'ü e xoñijōmū a Egipto

Exodo 7.25-8.15

O mezhe c'uā 'na yencho pa'a, nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés, ndo ro yepe ro ma zopjü c'ü e faraón, ro xipji ga cjavā: "Ma dya rí dyätä c'ü ín Mizhocjimigöjme, nu'ma, ra ngā'ā na puncjü o 'huë'ē texe cja ni xoñijōmügue", ro 'ñembe c'ü. Pero c'ü e faraón, dya go ne ro dyärä c'ü.

Nuc'uā c'ü na yeje nu pa'a, e Aarón o ūtū c'ü o ts'iza ga ma cja c'ü e ndeje, nguec'uā va mbes'e na puncjü o 'huë'ē; dya mi bübü c'uā jā ri ojtjo o 'huë'ē, na ngueje ndé mi cā'ā cja c'o o ngumü c'o me Egipto, hasta cja c'o o ngamaji, 'ñeje cja c'o o ngojsinaji. Nguec'uā c'ü e faraón, o manda o ma siji e Moisés 'ñeje e Aarón ro 'ne ñaji. 'Ma o sävi, c'ü e faraón o xipji anguezevi:

—Dyötüguevi e Jehová c'ü in Mizhocjimigueji, ra tsjapü ra c'ueñe yo 'huë'ē, nguec'uā rá jëts'iji rí möji, rí ma ma'l'tügeji c'ü.

'Ma ya vi mbedye e Moisés 'ñe e Aarón nu jā c'o mi bübü c'ü e faraón, nuc'uā e Moisés o dyötü Mizhocjimi ro tsjapü ro c'ueñe c'o 'huë'ē. 'Ma o jyas'ü c'ü na yeje nu pa'a, Mizhocjimi o tsjapü o ndü'ü texe c'o 'huë'ē; nguec'uā me go xízí texe cja c'ü e xoñijōmū. Nuc'uā o jmutüji texe c'o 'huë'ē c'o ya vi ndü'ü. 'Ma ya vi ojtjo c'o 'huë'ē, c'ü e faraón xe nda go mbeñe c'ü dya ro jyézi ro ma'a c'o israelita.

C'uā jā c'o va ngā'ā na puncjü o t'o'o

Exodo 8.16-19

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue e Aarón ra jñü'ü c'ü o ts'iza, ra ya'bü a jõmü, nguec'uā ra ngā'ā na puncjü o t'o'o texe cja ne xoñijōmū a Egipto —embeji e Moisés.

O tsja'a c'uā e Moisés c'o vi xipji Mizhocjimi, o zopjü e Aarón. Nuc'uā e Aarón o ya'bü c'ü e jõmü, nguec'uā go mbëzhi o t'o'o c'o go ngā'ā cja c'o nte'e 'ñe cja c'o animale; je va cjanu va ngā'ā o t'o'o texe cja c'ü e xoñijōmū a Egipto. Nu c'o céro, xo mi cja'a ro tsjapüji ro ngärä o t'o'o cja c'ü e jõmü, pero dya cjá go sô'ö. Nguec'uā va xipjiji c'ü e faraón:

—Ijxi jñetsetjo, ngueje Mizhocjimi c'ü o tsja'a yo —embeji c'ü e faraón.

Pero c'ü e faraón, dya go jyézi ro mbedye c'o israelita.

C'uā jā c'o va ngā'ā na puncjü o mörö

Exodo 8.20-32

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji ga cjavā e Moisés:

—Ts'i rgui mague ra xōrū, rí ma xipji c'ü e faraón que rá pējjñegö na puncjü pjë c'o ndé ma mörö, 'ma dya ra jyézi yo ín ntegö ra mbedyeji, ra ma matcüji —embeji e Moises.

'Ma o ma xijji c'ü e Faraón, nuc'ü, dya go ne go dyätä Mizhocjimi, dya go jyézi ro mbedye c'o israelita. Nuc'uā Mizhocjimi o mbējjñe na puncjü pjë c'o ndé ma mörö, o ñe ngārāji texe cja c'ü e xoñijömü a Egipto; nguejxtjo a Gosén jā c'o ma cā'ā c'o israelita, dya go ngārā nu o mörö.

Nuc'uā c'ü e faraón, o zojjnü e Moisés 'ñe e Aarón, cjá nú o xipjivi:

—Xipjiguevi c'ü in Mizhocjimigueji ra tsjapü ra chjorü yo mörö, ngue c'uā rá jëts'iji rí möji rí ma ma'tüji c'ü, pjë c'o rí pā'sbäji. Pero dya rí möcjeji na jé'ē.

Nuc'uā e Moisés o dyötü Mizhocjimi ro tsjapü ro chjorü c'o mörö. Mizhocjimi o dyätä e Moisés; c'ü na yeje nu pa'a, o chjorü c'o mörö. Pero c'ü e faraón, ndo go yembeñetjo, dya go jyézi ro ma'a c'o israelita.

C'uā jā c'o va ndū'ü c'o q animale c'o mi menzumü a Egipto

Exodo 9.1-7

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Mague cja o jmi'i c'ü e faraón, rí ma xipji ga cjavā: “E Jehová c'ü ngueje o Mizhocjimi yo israelita, xi'tsi'rí jyézi ra ma'a yo o nte'e angueze, ngue c'uā ra ma ma'tbüji o tjü'lü, na ngue 'ma dya rí jyézigue ra ma'a yo, nu'ma, angueze ra tsjapü ra ndū'ü c'o in animalegueji c'o vá cā'ā cja batjü. Ra xōrū ra tsja'a ga cjanu, ngue c'uā ra ndū'ü c'o in animalegueji, pero dya ra ndū'ü ne rí 'naja c'o q animale yo israelita”, rí 'ñembe ga cjanu c'ü.

O tsja'a c'uā e Moisés c'o o xipji Mizhocjimi, pero c'ü e faraón, dya go ne'e ro dyärä.

Nguec'uā c'ü na yeje nu pa'a, Mizhocjimi o mbējjñe 'na nguējme c'ü o tsjapü o ndū'ü na puncjü o animale c'o mi cārā cja c'ü e xoñijömü a Egipto; o ndū'ü o pjadü, 'ñe o burru, 'ñe o camello, 'ñe o ndēnchjürü. C'o o animale c'o israelita, dya go ndū'ü ne rí 'naja c'o.

Zö o jñanda c'ü e faraón texe c'o vi tsja'a Mizhocjimi, pero dya go ne ro jyëzi ro ma'a c'o israelita.

C'uā jā c'o va zō'ö 'na nguējme c'o mi menzumü a Egipto, 'ñe c'o o animaleji

Exodo 9.8-12

Nuc'uā Mizhocjimi ndo go yepe go zopjütjo e Moisés 'ñeje e Aarón, o xipjivi ga cjavā:

—Tsidyiguevi jā nzī ts'ipuño o bozivi, mëvi cja o jmi'i c'ü e faraón. 'Ma rí sät'ävi nu, rí pos'üvi a jens'e c'o bozivi, ngue c'uā iqx ta zöji 'na nguējme c'ü me na s'o'o, dya ts'i rguí ndis'iji —eñe Mizhocjimi va mama.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Aarón o tsjaví c'uā jā c'o nzī va xijji; nguec'uā texe c'o me Egipto, go mbes'e cja o ts'ingueji c'o mi nza cja'a o xāxā c'o mi po'o o ngui'dya. Xo 'ñetjo texe c'o o animaleji. Pero c'ü e faraón, dya go jyëzi ro mbedye c'o israelita, ro ma ma'tüji Mizhocjimi. Na ngueje Mizhocjimi vi tsjapü c'ü e faraón xe nda ro mbeñe c'ü dyo ro jyëzi ro möji.

C'uā jā c'o va jyäbä o trrangündö

Exodo 9.13-35

(*Romanos 9.17*)

Nuc'uā Mizhocjimi, ndo go yepe go zopjütjo e Moisés, o xipji ro ma ñavi na yeje c'ü e faraón. Nuc'uā e Moisés o ma xipji:

—In Mizhocjimigöjme o ndäcjä rá 'ne xi'ts'i yo jña'a yo. Angueze je mama ga cjavā: "Jyëzi yo ín ntegö ra mbedye cja in jñiñigue, ngue c'uā ra ma mbenzegö yo. Pero rí pärägö c'ü dya rí tsötcü 'ñi'i nu rí xi'ts'i. Nguec'uā rá pen'c'egoji c'o nda rgui sufregueji. 'Ma ro negö, iqx to chjo'tc'ügoji 'na va diji, pero rí jëts'itjoji xe rí mimiji, ngue c'uā rí jñandagueji c'o me na nojo c'o sö'ö rá cjagö, ngue c'uā yo nte'e yo cárä texe cja ne xoñijomü ra mbäräji iqx tí Mizhocjimigö. Ra xörü mismotjo ne hora dya, rá cjapü ra jyäbä o trrangündö. Nguec'uā rí xipjigue c'o nte'e c'o in dyocjeji, ra ma éji texe c'o o animaleji c'o ri cárä cja batjü, ra tsjocüji c'o. Na ngueje texe c'o nte'e 'ñe c'o animale c'o ri nzhodü cja batjü, ra ndüji co c'ü e trrangündö c'ü ra jyäbä." Ngueje c'o jña'a c'o va pen'c'e Mizhocjimi —eñe e Moisés.

Nuc'uā c'ü na yeje nu pa'a, Mizhocjimi o xipji e Moisés ro c'uā'sā ga ma a jens'e c'o ḥ dyē'ē. O tsja'a c'uā e Moisés jā c'o va xipji Mizhocjimi. Nuc'uā o mbürü o yürü a jens'e, me go juëns'i o dyebe, jā c'o ndé mi sät'ä c'ü mi juëns'i cja c'ü e xoñijõmū a Egipto. O jyäbä 'na trrangündō c'ü dya jā mi janda c'o nte'e c'o mi cárā nu.

Nuc'uā c'ü e faraón, o zojjnū e Moisés 'ñe e Aarón, cjá nú o xipjivi:

—Ró zon'c'üvi, na ngue rí unnc'ö ngüienda rí cja'c'öji c'o na s'o'o. Dyötquevi in Mizhocjimigueji ra tsjapü, dya cjá ra jyäbä ne trrangündō, ngue c'uā ra sö'ö rí möcjeji —eñe c'ü e faraón.

Nuc'uā e Moisés o mbedye a tji'i, cjá nú o c'uā'sā ḥ dyē'ē a jens'e va ma'tü Mizhocjimi. Nuc'uā, dya cjá go jyäbä c'ü e trrangündō.

'Ma o nguarü o jyäbä c'ü e trrangündō, nuc'uā ijk co jñetse c'o za'a, 'ñe c'o pjíño, 'ñe c'o pjë ndé vi ndüjmüji 'ñe c'o vi mbodüji, ya mi ngue ro chjorü c'o. Xo ndü'ü c'o nte'e c'o mi cárätjo a tji'i, 'ñe c'o animale. Nguejxtjo a Gosén nu jā c'o mi cárä c'o israelita, dya go jyäbä nu c'ü e ngüindo.

Nuc'uā c'ü e faraón, dya ndo go tsja'a c'uā jā va mama, dya go jyézi ro mbedye c'o israelita.

C'uā jā c'o va ngä'ña na puncjü o t'äxä

Exodo 10.1-20

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Aarón, ndo go yepe go mövi cja ḥ jmi'i c'ü e faraón, o ma xipjivi ga cjavä:

—Mama Mizhocjimi, 'ma dya rí jyézguijme rá möjme, ra xörü ra mbëjjñe na puncjü o t'äxä. Nuc'o, ijk ta ndeze texe yo ts'iplanta yo xe cja'a, yo dya go chjorü 'ma o jyäbä c'ü e trrangündō —eñe e Moisés 'ñe e Aarón.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Aarón, ijk co mbedyevi cja ḥ jmi'i c'ü e faraón, go mövi.

Nu c'ü e pa'a c'ü, o ma'a c'o ḥ dyoji c'ü e faraón c'o pjë xo mi pjëzhi, o ma dyötüji c'ü e faraón ro jyézi ro ma'a c'o israelita, ngue c'uā Mizhocjimi, dya cjá ro mbenpe c'ü rví sufre c'o me Egipto.

Nuc'uā c'ü e faraón, ndo go manda go ma siji e Moisés 'ñe e Aarón, cjá nú o xipjivi:

—Sö'ö rí möcjeji, rí ma ma'tc'eji in Mizhocjimigueji. Pero xitsigövi dya, ¿cjó ndé ngueje c'o ra ma'a? —eñe c'ü e faraón.

O ndünru c'uā e Moisés o mama:

—Rá möcjöme rí texejme, ndeze c'o t'i'i hasta c'o ya pale. Xo rá édyijme c'o ín nzhenchjürijme, 'ñe texe c'o rí tsājme —eñe e Moisés.

O ndünru c'ua c'ü e faraón o mama:

—Dya mejme c'o in mamaguevi; nguejxtjo in ne rí dyoncügövi nguec'uā rí möcjeji nzá in texegueji, cjá dya rrī nzhogügueji. Jiyö, dya rá jëtsc'i rí möcjeji nzá in texegueji. 'Ma rí möji, nguejxtjo c'o bëzo c'o ra ma'a, ra ma mbeñe c'ü in Mizhocjimigueji —eñe c'ü e faraón va xipji e Moisés 'ñe e Aarón.

Cjá nú o manda o pjongüji e Moisés 'ñe e Aarón, ro mëvi.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés ro ūtū o dyë'ë texe cja c'ü e xoñijömü a Egipto, ngue c'uā va vü'lü 'na trrandajma c'ü vi 'ñeje nu jā ni mbes'e e jyaru. Nu c'ü e ndäjma o tū'ü na puncjü o t'axā; ijk co ngärä na pizhiji texe cja c'ü e xoñijömü a Egipto, nguec'uā ijk ma potjü ma jñetse texetjo. Nguec'uā c'o t'axā ijk co ndeze texe c'o xe mi cja'a, c'o dya vi chjotü c'ü e trrangündo, dya cjá go nguejme ne rí 'naja o xi'i c'o tsiplanta 'ñe c'o za'a.

Nuc'uā c'ü e faraón, go yepe go zojjnütjo e Moisés 'ñeje e Aarón, cjá nú o xipjivi:

—Ró cjagö c'o na s'o'o; dya ró ätagö c'ü in Mizhocjimigueji, dya xo ró co'tc'üvi 'ñi'i. Nguec'uā rí ö'tc'üguevi rí pönngütjovi c'o na s'o'o c'o ró cja'c'üji. Rí ö'tc'üvi dya, c'ü rí dyötiguevi c'ü in Mizhocjimigueji ra tsjapü ra chjorü yo t'axā —eñe c'ü e faraón.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Aarón o mbedyevi cja c'ü e palacio.

Nuc'uā e Moisés o ma'tü Mizhocjimi, o dyötü. ro chjorü c'o t'axā.

Nuc'uā Mizhocjimi, o tsjapü o vü'lü 'na trrandajma c'ü vi 'ñeje nu jā ni nguibi e jyaru, ijk co ndunü c'uā c'o t'axā ga ma nu jā c'o vi 'ñeji.

Nuc'uā 'ma ya vi chjorü c'o t'axā, c'ü e faraón, dya ndo go jyëzi ro ma'a c'o israelita, na ngueje Mizhocjimi o tsjapü xe nda go mbeñe c'ü dya ro jyëzi ro mbedyeji.

C'uā jā c'o va bëxomü nu jā c'o mi cärä c'o egipcio

Exodo 10.21-29

(Apocalipsis 16.10-11)

Nuc'uā Mizhocjimi, ndo go yepe go xipjito e Moisés ro c'uā's'ä o dyë'ë ga ma a jens'e, ngue c'uā ro bëxomü cja c'ü e xoñijömü a Egipto. Nguec'uā 'ma o c'uā's'ä o dyë'ë, ijk co bëxomü na jo'o, o zö'ö jñipa c'ü vi bëxomü. Nguec'uā c'o mi menzumü a Egipto, dya mi sō'ö

ro mbedyeji, jā c'o ro möji. Pero jā c'o mi cārā c'o israelita, ijsx mi bübüütjo o jya's'ü nu.

Nuc'uā c'ü e faraón, ndo go yepe go zojjnütjo e Moisés, cjá nú o xipji:

—Möcjeji dya c'o ni sugueji, 'ñe c'o in ch'igueji, rí ma ma'tügueji c'ü in Mzhocjimigueji. Pero c'o in nzhünügueji, 'ñe c'o in nzhëncjürügueji ra nguejmetjo vā c'o —eñe c'ü e faraón va xipji e Moisés.

O mama c'uā e Moisés:

—Jiyö, ijsx ni jyodü rá ènnç'öjme c'o ín ts'i animalegöjme, na ngueje je rá juajjnügöjme nu c'o rga mbeñegöjme ín Mzhocjimögöjme —eñe e Moisés.

'Ma o dyärä c'ü e faraón va cjanu va mama e Moisés, go üdü c'uā na puncjü, cjá nú o xipji e Moisés:

—Mague dya, dya cjá rí ne rá jantc'ä. Na ngue 'ma rí nzhogü rí 'ñegue vā, ijsx tí chügue 'ma —eñe c'ü e faraón.

O ndünrü c'uā e Moisés va mama:

—Na jo'o c'ü, dya cjá rá chjëvi —eñe.

C'uā jā c'o va xipjiji c'ü e faraón que ro ndū'ü c'o o ndat'i c'o me Egipto

Exodo 11

Mzhocjimi vi xipji e Moisés: "Bübü xe 'naja c'ü rga cjapügö me ra sëzhi c'ü e faraón 'ñe c'o nte'e. Nguec'uā ra xännc'äji rí pedyeji. Na ngueje ra ndexömü, rá cjogö nzī 'na ngumü cja ne xoñijömü vā; ijsx ta ndū'ü c'o o nzhasëë yo menzumü vā, xo ra ndū'ü c'o o animalejji c'o ot'ü o mimi. Pero c'o in nzhasëgueji, dya ra ndū'ü c'o. Dya xo ra ndū'ü ne rí 'naja c'o in animalegueji", eñe Mzhocjimi va xipji e Moisés.

'Ma xe mi bübüütjo e Moisés cja o jmi'i c'ü e faraón, o xipji nu c'o ro tsja'a Mzhocjimi, ro mbö'tbüji c'o o nzhasëë c'o me Egipto. Cjá nú o mbedye c'uā e Moisés.

**C'uā jā va xijji pjē ro tsja'a c'o israelita,
ngue c'uā dya ro ndū'ū c'o o ndat'iji**

Exodo 12.1-28

(Hebreos 11.28; Lucas 22.7-14; 1 Corintios 5.6-8)

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón ro xipjivi ga
cjavā c'o nú mi israelitaji:

—Nzí 'nats'ügueji rí juajjniügueji 'naja in ts'iméji c'ü rí
pö'tügueji, cjá rrí sagueji ra xõmū; nzí 'na ngumü ra zaji 'na ts'imé.
'Ma ri ts'ëtjo c'o nte'e c'o ri cárā cja 'na ngumü, 'ma ijxi jñetse c'ü dya
ra ndezeji texe 'na ndénchjürü, nu'ma, ra sö'ö ra ma't'üji c'o bëjxtjo ri
bübüji, ngue c'uā ra zaji texe c'ü e ts'imé. C'ü e animale c'ü rí
pö'tügueji nzí 'na ngumü, ri édyi 'na cjé'ë. Na jo'o zö ri ts'i ngarjnero,
zö ri ts'ichivo. Pero rrá jo'o gá animale, dya pjē ri cja'a. Rí jyodüji
pjē rí xich'iji c'o o cji'i c'ü e ts'i animale, ngue c'uā rí tsos'ügueji cja o
marjco c'o o ngojxtji in nzumügueji. C'ü e ts'ingue rí jñaxaji, jo rrí
sipiji o c'äjna c'o na cjö'ö. Xo rí siji c'o tjöméch'i c'o dya huás'ävi o
levadura c'o ni tsjapü ra bän'sä. C'ü e ts'ingue, dya rí siji ne rí 'naja
péraso c'ü dya ri tå'ä, dya xo rí siji c'o ri tjä'sä; rí siji c'o rí jñaxatjoji.

Je va cjanu va xipjiji e Moisés 'ñe e Aarón, ro xipjivi c'o nte'e. O
sido o ñatjo Mizhocjimi va xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—Xo rí xipjivi ga cjavā yo ni mi israelitagueji: “Ma rí sigueji c'ü
e ts'ingue, ijk tí siji na zëzhi, ya ri jegueji in bitugueji, ya xo ri
tí'ch'igueji in mbocuagueji, ya xo ri jüns'ügueji c'ü ni chäji. Na
ngueje ne pa'a dya nu, ngueje nu rguí chjü'ü Pascua, na ngueje ne
pa'a, ngueje nu rá cjogügö cja ne jñiñi a Egipto, rá pö'tügö texe c'o o
nzhase'ë yo menzumü vâ. Xo ra ndü'ü c'o o animaleji c'o ot'ü o mimi.
Pero jā c'o ri cja'a c'ü e cji'i cja c'o ngojxtji, nujnu, rá cjogütjo a xes'e,
ngue c'uā dya ra ndü'ü ne rí 'naja c'o ri bübü nu”, rí 'ñembevi ga
cjanu yo nte'e —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés 'ñe e Aarón.

(Nu c'ü e jña'a “Pascua” ne ra mama “Cjogütjo a xes'e”.)
Mizhocjimi go sido go ña'a, go xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—Ne pa'a dya, ngueje 'na pa'a nu ni jyodü rí mbeñegueji, dya rí
jyombeñegueji. Tsjé'ma rí tsjagueji ne mbaxua nu, ngue c'uā rí
mbenzegöji. Ra zö'ö 'na yencho pa'a c'o rí sigueji o tjöméch'i c'o dya
ri chjanavi c'o ni bän'sä. C'ü ot'ü pa'a, rí pjongueji cja in nzumüji
texe c'ü ni bän'sä o tjöméch'i, cjá rrí dyät'ägeji o tjöméch'i c'o dya
ri chjanavi c'o xijji o levadura. Xo rí xipjigueji c'o in ch'igueji, pjē ne
ra mama yo in cjagueji —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o zopjü c'o tita c'o pjë mi pjëzhi cja c'o israelita, o xipjiji jā c'o nzī va mama Mizhocjimi. Anguezeji xo go xipjiji c'o o dyoji. Nuc'uā c'o israelita, o tsjaji c'uā jā c'o nzī va xijji. C'o mi cārā nzī 'na ngumü, o mbö'tüji 'na ts'ingalo, o 'ma jiyö, 'na ts'ichivo. O ngāji c'uā 'na manaxo o ts'impijño, cjá nú o ngāt'āji cja c'ü e cji'i, cjá xo nú o 'ñöt'üji cja c'o o marjco c'o ngojxtji.

C'uā jā c'o va ndū'ü c'o o ndat'i c'o me Egipto

Exodo 12.29-39

Nuc'uā c'ü e xōmü c'ü, 'ma ya vi ndexömü, o ējē 'naja c'o o anxē Mizhocjimi, o 'ne cjogü nzī 'na ngumü cja c'ü e xoñijömü a Egipto. Texe cja c'o o ngumü c'o ijk mi menzumü nu, ijk co ndū'ü c'o o ndat'iji, xo ndū'ü c'ü o ndat'i c'ü e faraón. Nu c'ü e xōmü c'ü, me go nzhumü na puncjü nzá texe c'o nte'e, me mi huëji. Pero cja o ngumü c'o israelita, dya go ndū'ü ne rí 'naja nte'e nu.

'Ma o mbärä c'ü e faraón que ya vi ndū'ü texe c'o o ndat'iji, o zojjnü c'uā e Moisés zö ya vi xōmü, cjá nú o xipji:

—Xampjägueji dya, ijk tí möcjeji in texeji; rí pedyegueji cja nu in jñiñigöjme, rí ma ma'tügueji c'ü in Mizhocjimigueji. Dyëdyigueji c'o in nzhëncjhürügueji, 'ñe c'o in chivogueji, 'ñe c'o in nzhünügueji, jā c'o gui mangueji rí tsjagueji. Xo rí dyötügueji c'ü in Mizhocjimigueji ra intsjimizügö —eñe c'ü e faraón.

'Ma ya ro mbedye c'o israelita, o zopjüji c'o mi menzumü a Egipto, o dyötüji ro unüji c'o mi ngue o oro, xo 'ñeje c'o mi ngue o plata, xo dyötüji o bitu c'o me ma jo'o. Mizhocjimi o tsjapü o tsja'a na jonte c'o mi menzumü a Egipto co c'o israelita; nguec'uā va unüji texe c'o mi ötüji. Je va cjanu va ndunü c'o israelita texe c'o me ma jo'o c'o mi pë's'iji cja c'ü e xoñijömü a Egipto.

Nu c'o israelita, mi söji como 'ha 'ñanto ciento mil, nguejxtjo c'o bëzo; c'o ndixü 'ñe c'o ts'it'i, dya go mbezheji c'o. 'Ma o mbedyeji, xo dyëdyiji c'o o animaleji. Je va cjanu va mbedye c'o israelita cja c'ü e xoñijömü a Egipto.

C'uā jā c'o va xijji c'o israelita c'ü tsjë'ma ro tsjaji c'ü e mbaxua c'ü ni chjū'ū Pascua

Exodo 12.40-13.16

C'ü e xōmü 'ma o mbedye c'o israelita, ijxi ngueje 'ma o zō'ö 'na nniyo ciento cjá treinta cjé'e, ndeze c'ü vi mbürü e Jacob c'ü ndo nú mboxpaleji o mimi cja c'ü e xoñijömü a Egipto.

Nuc'uā Mzhocjimi o zopjü c'o israelita, o xipjiji tsjë'ma tsjë'ma ro tsjaji 'na mbaxua, nguec'uā ro mbeñeji c'ü jā c'o va mbös'üji anguezeji c'ü e xōmü 'ma o mbedyeji nu jā c'o ma cāji. Nu c'ü e mbaxua c'ü, rví chjū'ū Pascua.

Nuc'uā Mzhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—Nu yo jña'a yo rí xit'sc'oji, ngueje yo rí tsjaji 'ma rí tsjaji c'ü e mbaxua c'ü Pascua. C'o dya in menzumügueji, dya ra sō'ö ra ziji c'ü e ts'imë c'ü rí dyät'ägueji. Rí sigueji c'ü e ts'ingue a mbo'o cja in nzungueji, dya cjó rí ma sopcüji ne rí 'naja ts'i péraso. Dya xo rí 'huapcüji c'o o ts'indodye. 'Ma bübü co nu'tsc'eji 'na nte'e c'ü dya in menzumügueji, c'ü xo ne ra tsja'a c'ü e mbaxua rgá mbeñe Mzhocjimi, pë'sc'ü ra circuncidaoji c'ü, ngue c'uā ra sō'ö ra za'a c'ü e ts'imë. Nu c'o dya ra circuncidao, nuc'o, dya ra sō'ö ra zaji c'ü e ts'imë.

Ndo go yepe go zopjütjo Mzhocjimi e Moisés, o xipji:

—Nu c'o in nzhat'igueji, ijk tí dyacöji c'o, ngue c'uā ra mbëpquigöji, na ngueje ngue ín tsjacjö c'o. Xo 'ñeje c'ü dadyo o t'i'i c'o in animalegueji, xo rí dyacöji c'o —eñe.

Nguec'uā e Moisés o zopjü c'o nte'e, o xipjiji c'o jña'a c'o vi mama Mzhocjimi, o xipjiji ga cjavā:

—Texe 'ma rí tsjagueji ne mbaxua, 'ma ra dyönnç'ügueji c'o in ch'igueji pjé ne ra mama c'o in cjagueji, nu'ma, rí xipjigueji ga cjavā: “Nudya rí mbeñegöji c'ü e pa'a, 'ma o mböxcüjme Mzhocjimi ró pedyejme cja c'ü e xoñijömü a Egipto nu jā c'o mi pjézhgöjme esclavo, mi cjacüjme rá pëpcöjme na puncjü c'o mi menzumü nu. Nu c'ü e faraón c'ü mi manda nu, dya mi jëzgujme ro pedyegöjme cja c'ü e xoñijömü. Nuc'uā Mzhocjimi o mbö'tü texe c'o o ndat'i'i c'o mi menzumü nu, xo ndü'ü c'o ot'ü vi mimi c'o o animaleji. Nguec'uā nudya rí unügöjme Mzhocjimi texe yo ot'ü mus'ü yo ín animalegöji. Yo ín ndat'igöjme, nzí c'ü ro pö'tügöjme cjá rrü päs'bajme Mzhocjimi, rí unügöjme o t'opjü rgá mbeñejme c'ü, c'uā jā c'o va

xitsijme”, rí ‘ñembegueji c'o in ch'igueji —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés ro xipji c'o nte'e.

C'uā jā va tsja'a c'ü e faraón 'ñe c'o ə tropa, ngue c'uā ro ma zürüji c'o israelita

Exodo 13.17-22

'Ma ya vi mbedye c'o israelita cja c'ü e xoñijömü a Egipto, nuc'uā Mizhocjimi o jíchi anguezeki je rví möji ga ma cja c'ü e majyadü, mi tēpiji c'ü e 'ñiji c'ü mi ma'a ga ma cja c'ü e Mar Rojo. Xo mi tunüji c'ü ə cuérjpo e José c'ü mi ngueje ə t'i'i c'ü ndo nu Jacob. Na ngueje 'ma dya be mi tū'ü e José, ya iix vi mama ga cjavā: “Rí párágö ra zädä c'ü e pa'a 'ma ra ngampc'ägeji libre cja ne xoñijömü vā a Egipto, jā c'o rí tsjagueji o esclavo. 'Ma ra zädä c'ü e pa'a c'ü, nutscö ya rga tūgö. Nguec'uā rí ö'tc'üji rí chunngüji ín cuérjpogö ga ma nu jā c'o ra dyénts'iji Mizhocjimi rí ma tsäräji, jā c'o ya xipji Mizhocjimi c'o ín mboxpalegoji e Abraham 'ñeje e Isaac 'ñeje e Jacob, ro unüji ro tsjapü ə cjaji”, eñe e José 'ma dya be mi tū'ü.

Nuc'uā Mizhocjimi mi ot'ü cja ə xoñi c'o israelita. 'Ma ndempa mi pa'a Mizhocjimi cja 'na ngömü, mi jíchi jā rví möji; 'ma xömü, mi pa'a cja 'na sivi. Nguec'uā c'o israelita mi sö'ö ra nzhodüji 'ma ndempa 'ñe 'ma xömü.

Nuc'uā c'ü e faraón c'ü mi manda a Egipto, 'ma o jñanda que ya vi ma'a c'o israelita, o yembeñe, nguec'uā va mama: “¿Pjenga ró jézigöji ro möji? Maco mi pëpquigöji yo”, eñe c'ü e faraón.

Nuc'uā c'ü e faraón o jmutü c'o ə tropa, cjá nú o möji ro ma zürüji c'o israelita, ngue c'uā ro ejí na yeje a Egipto. Nuc'uā c'o israelita, 'ma ya vi zät'äji cja c'ü e Mar Rojo, me go pizhiji, na ngueje o jñandaji ma ejé c'o ə tropa c'ü e faraón. Nguec'uā va xipjiji ga cjavā e Moisés:

—¿Pjenga i pjongüzügöjme cja c'ü e xoñijömü jā c'o rma cägöjme, ngue c'uā rá 'ne tūgöjme vā? Xe nda ma jotjo jā c'o rma cägöjme, zö mi cjacüjme rá pëprijme na puncjü —eñe c'o nte'e ma reclamaoji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o xipji ga cjavā c'o nte'e:

—Dya cjá rí sūji, ma'tügueji Mizhocjimi, ngue c'uā rí jñandagueji c'o ra tsja'a anguezze rgá ñangaji.

**C'uā jā c'o va jyadü c'ü e ndeje cja c'ü e Mar Rojo,
nguec'uā va sö'ö o das'ü c'o israelita**

Exodo 14.19—15.21

(Hebreos 11.29; 1 Corintios 10.1-2)

'Ma o zät'äji cja squina c'ü e mar, ya vi bëxömütjo. Nuc'uā c'ü e ngõmü c'ü mi ot'ü a xo'ñi nu jā c'o mi pöji, o nzhogü a xütjü nu jā c'o ma ejé c'o israelita. Nguec'uā ya je mi bübü a nde'e cja c'o israelita, 'ñe cja c'o me Egipto. Nguec'uā mi jya's'ü jā c'o mi pa'a c'o israelita; jā c'o ma ejé c'o me Egipto, mi bëxömü nu. Nguec'uā dya mi sö'ö ro jñandaji jā je mi pa'a c'o israelita.

Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Moisés ro ütü c'ü o ts'iza ga ma cja c'ü e mar. Nuc'uā Mízhocjimi o tsjapü o vü'ü 'na trrandäjma c'ü o vü'tü 'náxömü. Nuc'uā o xögü c'ü e ndeje, nguec'uā va sö'ö o das'üji a nde'e cja c'ü e mar. Na ngueje Mízhocjimi vi tsjapü ro chjéch'ë c'ü e ndeje, ya ma dyodütjo cja c'ü e jõmü. C'ü e ndeje c'ü mi bübü nzá yeje lado, mi jñetse nza cja'a o ndüngümü.

Nuc'uā c'o me Egipto, 'ma ya o säji cja c'ü o squina c'ü e mar, o jñandaji c'ü e 'ñiji c'ü cjá bübü, ijk co möji mi chäji c'o israelita, mi pa'a c'ü e faraón, cjá ná 'ñeje texe c'o o tropa. Nuc'uā Mízhocjimi o jñanda c'ü ya mi bëjxtjo ro zürüji c'o israelita, nguec'uā o tsjapü o c'ot'ü o rueda c'o o ngarreta c'o me Egipto, nguec'uā dya va zürüji c'o israelita.

Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Moisés:

—Ndo rí ütügue na yeje nu in ts'iza cja ne mar, ngue c'uā ra chjéëne ndeje c'uā jā c'o nzí ma cja'a 'ma ot'ü, ra tsobü yo me Egipto —eñe Mízhocjimi.

'Ma o ütü e Moisés c'ü o ts'iza, ijk co chjéë c'ü e ndeje c'ü vi jyadü. Je va cjanu va ndü'ü c'ü e faraón, 'ñe c'o o tropa. Nuc'uā c'ü xörü, c'o israelita o jñandaji c'o tropa egipcio c'o ya vi pjons'ü c'ü e ndeje a squina c'ü e mar, ya ndé vi ndüji. Nuc'uā c'o israelita, o unüji 'na pöjö Mízhocjimi, na ngueje vi mbös'ü vi mbes'eji na jo'o cja c'ü e mar, dya pjë vi tsjaji.

C'uā jā c'o va tsja'a Mzhocjimi, o jocü c'o ndeje c'o ma cjō'õ

Exodo 15.22-27

'Ma ya vi mbes'e c'o israelita cja c'ü e mar, o nhodüji jñipa. C'o jñipa, dya mi töt'iji o ndeje pjë ro ziji. Nuc'uā o zät'äji nu jā c'o o chöt'üji o ndeje, pero dya mi söö ro ziji c'ü, na ngueje me ma cjō'õ. Nguec'uā c'o israelita o reclamaoji e Moisés, o xipjiji:

—¿Pjë ma ndeje rá sigójme vā? Na ngueje ne ndeje nu po'o, dya sōö cjó' ra zi'i nu —eñeji.

Nuc'uā e Moisés o dyötü Mzhocjimi ro mbös'ü. Nuc'uā Mzhocjimi o jíchi 'naja za'a c'ü mi 'ne'e nu, cjá nū o xipji:

—Núcügue ne za'a, cjá rrī pant'ague cja ne ndeje —eñe Mzhocjimi.

Nuc'uā e Moisés o tsja'a c'uā jā c'o va xipji Mzhocjimi, o tunbü c'ü e za'a, cjá nū o pant'a cja c'ü e ndeje. Nguec'uā va jogü c'ü e ndeje, xo sōö o ziji. Na ngueje c'ü ma cjō'õ c'ü e ndeje, nguec'uā va jñu'sbüji Mara, c'ü ne ra mama "Na cjō'õ".

Nuc'uā c'o israelita o sido o möji cja c'ü e 'ñiji c'ü mi cjogü cja majyadü, cjá nū o zät'äji jā c'o mi xijji Elim. Nujnu, mi bübü 'na dyéch'a cjá yeje o mbereje c'o ma jo'o gá ndeje. Xo mi cja'a nu 'na setenta o za'a c'o xijji paljma. Je sóyaji nu jā nzí pa'a.

C'uā jā c'o va tsja'a Mzhocjimi, o mbenpe c'ü e maná c'o israelita

Exodo 16

(Juan 6.31-33, 48-51; 1Corintios 10.3)

Nuc'uā o sido o möji, je zät'äji cja c'ü e majyadü c'ü mi chjū'ü Sin. 'Ma o zät'äji nu, ya vi mezhe 'nazana nde'e ndeze vi mbedyeji a Egipto, nguec'uā c'o mi tunüji ro ziji, ya vi tjezetjo c'o. Nuc'uā c'o nte'e, ndo go yepe go reclamaotjoji e Moisés va xijji:

—Pe xe nda ma jotjo, 'ma dya ro pedyegójme cja c'ü e xoñijõmü a Egipto jā c'o rma cágójme, na ngueje ga manu, dya mi bëzhi c'ü rá sigójme nu. Pero nu'tsc'evi i dyézigójme ga 'ñecjuā rá 'ne tûgójme o tjijmi —eñe c'o nte'e, va xipjiji e Moisés 'ñe e Aarón.

Nuc'uā Mzhocjimi o xipji e Moisés:

—Nudya, rá pen'c'egójme ndeze a jens'e c'ü rí siji. Nguec'uā texe 'ma xörü, rí ma jmutüji c'ü e jñõnü. Rí tsis'iji nguejxtjo c'o rí sigueji

'napa, na ngueje dya ra sö'ö rí pë's'itjogueji c'o, cjá rrí sigueji c'ü na yeje nu pa'a. Je rga cjanu rga nugö, cjo ra dyätcägö yo nte'e o jiyö. C'ü na 'ñanto pa'a nu ngo'o, ni jyodü rí jmutügueji c'ü rí sigueji c'ü e pa'a c'ü, cjá ná 'ñeje c'ü e pa'a c'ü ni zö'ö yencho. Na ngueje c'ü na yencho nu pa'a, dya pjë rá pen'ceji —eñe Mizophjimi.

Nuc'uã e Moisés o xipji c'o nte'e:

—Ya xitsi Mizophjimi ra mbenqueji c'ü rá siji. Nudya ra nzhä'ä, ra dya'c'üji o ts'ingue rí saji. Ra xörü, ra dya'c'üji 'na jñönü c'ü rí tsjapüji in chjõmëch'iji. Ra mben'ceji yo, na ngueje o dyärä 'ma mi reclamaogueji. Na ngueje 'ma mi reclamaozübe e Aarón, iqx mi ngueje Mizophjimi c'ü mi reclamaogueji.

Nuc'uã Mizophjimi o tsja'a jã c'o va mama; nu c'ü e nzhä'ä, o mbejjñe na puncjü o tütjü, o sea, o codorníz, o säji jã c'o mi cära c'o israelita. Nguec'uã va mbaji, cjá nû o mbö'tüji o zaji c'o.

C'ü na yeje nu pa'a, 'ma ya vi ndech'e c'ü e xa'a, o nguejme a jõmü c'o ma t'öxi. Nuc'o, mi ngueje c'o vi mbëjjñe Mizophjimi ro ziji. 'Ma o jñanda ga cjanu c'o nte'e, o mamaji c'uã: "¿Pjë mbëjë yo?"

Nuc'uã e Moisés o xipji c'o nte'e:

—Nujyo, ngueje yo da'c'üji Mizophjimi rí siji. Möcjeji dya, ma jmutüji nguejxtjo c'o rí siji ne pa dya; dya rí pë's'iji c'ü rí siji ra xörü —eñe e Moisés va xipji c'o israelita.

Nuc'uã c'o israelita o möji, o ma jmutüji c'o ro ziji; nu c'ü e jñönü o jñu'sbüji "maná". Mi bübü o nte'e c'o dya go dyätä e Moisés, o jmutüji na puncjü o maná, pero dya go ziji texe, o mbë's'itjöji, nguec'uã ro ziji c'ü na yeje nu pa'a. C'o vi tsja'a ga cjanu, 'ma o jyas'ü, o chötüji ya vi ngä'ä o dyoxü c'o maná c'o vi dyëziji.

Nguec'uã va üdi e Moisés, o ünbü anguezeji.

Texe c'o pa'a, 'ma ya ra jya's'ü, ante que ra pat'ü e jyarü, mi pedye c'o israelita cja c'o o ngüxipjadüji, mi pa jmutüji c'o ra ziji c'ü e pa'a c'ü. C'o maná c'o mi quejmetjo cja jõmü, mi tjech'e c'o.

C'ü na 'ñanto pa'a c'ü e ngo'o c'ü, e Moisés o xipji ga cjavä c'o nte'e:

—Ra xörü ngueje c'ü e pa'a c'ü mama Mizophjimi me na sjü'ü, ngue c'uã rá soyají. Nguec'uã rí xi'ts'iji rí jmutüji na puncjü o maná ne pa dya, rí sigueji texe c'o rí ñeji, cjá rrí dyëziji c'o rí sigueji ra xörü —eñe e Moisés.

Nuc'uã c'o nte'e o ma jmutüji c'o maná. Mi bübü o nte'e c'o o dyëzi c'ü ro ziji c'ü na yeje nu pa'a; xo mi bübü c'o dya go tsja'a ga cjanu, o ndezoji c'o maná c'o vi jmutüji. Nuc'uã c'ü jyas'ü, c'o nte'e

c'o vi dyëzi c'o q jñönüji, o nuji c'o maná c'o vi dyëziji, o chöt'üji ma jotjo c'o, dya mi s'odü. C'o dya vi dyëzi pjë ro ziji c'ü e pa'a c'ü mi sjüpa, o mbedyeji o ma jyodüji pjë ro ziji, pero dya pjë go chöt'üji. Na ngueje ya vi mama Mízhocjimi c'ü dya ro mbenpeji o maná c'ü e pa'a c'ü ro soyaji. Je va cjanu va jíchi Mízhocjimi c'o israelita, c'ü mi jyodü ro soyaji c'ü e pa'a c'ü mi sjüpa.

Nu c'ü e maná, o mezhe 'na yeje dyöte cjë'ë, Mízhocjimi mi sido mi penpeji ro ziji c'ü, hasta 'ma o zät'äji a Canaán. Nu c'ü e maná, ma t'öxü nza cja'a q ndö'ö o cilandro, xo ma törü, 'ñe xo ma õ'ö nza cja'a 'ma cjo c'o sipi o galleta co o miel.

C'uã jã c'o va tsja'a Mízhocjimi, o unü o ndeje c'o israelita

Exodo 17.1-7

O mezhe c'uã jã nzí pa'a, c'o israelita go mbedyeji a Sin, go sido go möji, hasta 'ma go zät'äji nu jã c'o mi chjü'ü Refidim. 'Ma o zät'äji, je oxüji nu. Pero dya mi bübü o ndeje pjë ro ziji. Nguec'uã ndo go yepe go reclamaotjoji e Moisés va xipjiji:

—Dyacójme o ndeje pjë rá sigójme —eñeji.

Nuc'uã e Moisés o xipji c'o nte'e:

—¿Pjë ni reclamaozügöji? Na ngueje ga cjanu, je ngueje Mízhocjimi je in jónbügueji jã rgá ünnügi —eñe e Moisés.

C'o israelita mi sido mi xipjiji o jña'a e Moisés, ma reclamaoji. Nuc'uã e Moisés o ma'tü Mízhocjimi va xipji:

—¿Pjë rá cjagö? Na ngueje yo nte'e, ya me tsjatjo ra pjacö o ndojo yo.

Mízhocjimi o xipji c'uã e Moisés:

—Sidigue yo tita yo pjë pjëzhi cja ne jñiñi, xo rí jñünü nu in ts'iza, cjá rrí ot'ügueji a xo'ñi, ra bëpja yo nte'e; je rgui möcjeji jã c'o rá xi'ts'iji. 'Ma rí sät'äji cja c'ü e ndojo nu jã c'o rva te'pc'egöji, nuc'uã rí ya'bü c'o in ts'iza c'ü e ndojo, ngue c'uã ra mbedye o ndeje c'ü rí sigueji nzá in texegueji —eñe Mízhocjimi va xipji e Moisés.

Nuc'uã e Moisés o tsja'a texe c'uã jã c'o va xipji Mízhocjimi, o zidiy c'o tita, mi pöji a xo'ñi cja c'o nte'e. 'Ma o zät'äji nu jã c'o vi mama Mízhocjimi, e Moisés o jñü'ü c'ü q ts'iza, cjá nú o ya'bü c'ü e ndojo; nguec'uã o mbedye o ndeje cja c'ü e ndojo. C'o pjë mi pjëzhi cja c'o israelita, o jñandaji c'uã jã c'o va mbedye c'ü e ndeje, cjá nú o zi'i texe c'o nte'e, xo 'ñeje c'o q animaleji.

C'uā jā va tsja'a Mizhocjimi, o mbös'ü c'o israelita o ndöpüji c'o amalecita

Exodo 17.8-18.27

'Ma xe ma cāji nu, o ējē c'uā c'o nte'e c'o mi xijji amalecita, o 'ne jyonbüji o chū'ü c'o israelita. Nuc'o, mi xijji ga cjanu, na ngueje je mi mboxbècheji cja c'ü ndo nu Amalec. Nuc'uā e Moisés o ma'tü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Josué, o xipji:

—Juajjnígue jā nzī bëzo c'o rí dyëdyi rí möji, rí ma chjūji c'o amalecita. Ra xörü nuzgö rá cjís'igö ga ma cja ne t'eje, rá jünögö ín ts'iza nu ni mböxcügöji Mizhocjimi —eñe e Moisés.

Nuc'uā e Josué o tsja'a jā c'o va xipji e Moisés, o juajjnü c'o tropa c'o ro möji cja chū'ü, cjá nú o möji c'uā.

Nuc'uā c'ü na yeje nu pa'a, e Moisés o nguís'ü cja c'ü e t'eje, xo zidyi e Aarón, 'ñeje c'ü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Hur. Nuc'uā c'o israelita o zöji c'o amalecita. E Moisés mi jün c'ü o ts'iza. 'Ma mi c'uā's'ä c'o o dyë'ë, nu'ma, mi tōjö c'o israelita; 'ma mi sjö'bü c'o o dyë'ë, nu'ma, ndo mi tōjö c'o amalecita. Nguec'uā, 'ma ya vi üdü o dyë'ë e Moisés ma c'uā's'ä, e Aarón 'ñeje e Hur o jyodüvi 'naja ndojo, jā c'o o mimi e Moisés. Cjá nú o mba'sbüvi c'o o dyë'ë, ndé 'nanguaru va mba'sbüvi. Je va cjanu va c'uā's'ä o dyë'ë e Moisés hasta c'ü o nguibi e jyarü; nguec'uā va ndöjö e Josué cja c'ü e chū'ü, o ndöpüji c'o amalecita.

C'o pa'a c'o, 'ma mi örü o jujticia c'o israelita, mi ngueje e Moisés c'ü mi regla. Me ma s'ëzhi c'ü e bëpji, na ngueje me ma puncjü o nte'e c'o ma ējē, ma 'ne nuji e Moisés ro regla, 'ma pjë c'o mi bübü c'o mi cjaji. Nguec'uā o tsja'a e Jetro c'ü nú ndä'ä e Moisés, o xipji ro juajjnü o bëzo c'o ro mbös'ü ro jñünüpü o nguarü c'o nte'e. Nuc'uā e Moisés o tsja'a c'uā jā c'o nzī va xipji c'ü o ndä'ä. Nu c'o vi juajjnü, ngueje c'o mi regla c'o dya nda ma s'ëzhi c'o mi cja'a c'o nte'e. Mi ngueje e Moisés mi regla c'o xe nda ma s'ëzhi.

C'uā jā c'o va ch'unü e Moisés c'o dyëch'a jña'a c'o o mama Mizhocjimi ro dyätä c'o israelita

Exodo 19-20 (Hebreos 12.18-21)

'Ma ya vi zö'ö jñi'i zana ndeze 'ma vi mbedyeji a Egipto, c'o israelita o zät'äji cja c'ü e majjyadü c'ü mi chjū'ü Sinaí. O ndä's'äji c'o

o ngūxipjadüji a xo'ñi cja c'ü e t'eje c'ü xo mi chjū'ū Sinaí. Nuc'uā Mizhocjimi o zopjü e Moisés, o xipji ro nguīs'ī cja c'ü e t'eje, je ro ma ñavi nu. 'Ma o zät'ä e Moisés a ñi'i c'ü e t'eje, o ña'a c'uā Mizhocjimi va xipji:

—Nu yo jña'a yo cjá rá xi'tsc'ö, ngueje yo rí xipjigue c'o nte'e. Yo jña'a yo rí xiqueji, je ga cjavā yo: "Nu'tsc'ejí i unnc'eji ngüenda jā rvá pjöxc'öji i pedyegueji a Egipto. Nguec'uā rí xi'ts'iji, 'ma rí dyätcägöji, 'ñe xo rí tsjagueji texe c'o rá xi'tsc'öji, nu'ma, ijjx tá cja c'öji ín ntetsc'öji 'ma; xo rá pjöxc'üji, dya rá jëtsc'iji", rí 'ñembeji ga cjanu —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés, o tsja'a jā c'o nzí va mama Mizhocjimi, o ma xipji c'o nte'e. 'Ma o yepe o nguīs'ítjo e Moisés cja c'ü e t'eje, Mizhocjimi o xipji ga cjavā:

—Xipjigue c'o nte'e, ra münü rá ëgö cja 'na ngömü c'ü me na nojo; je ngueje nu je rá zopjügö c'o. Xo rí xipjigue ra xaji, xo ro mbedye o bituji, cjá rrü jyeji, na ngueje ra münü rá ëgö rá 'ne ñagöjme c'o. Xipjigue ndé ra ëji ra 'ne dyäräji c'o rá mangö. Xipjigue que dya cjo' ra nguīs'ī a xes'e cja ne t'eje, ni xo ra ndörü. Dya xo sö'ö ra nguīs'ī c'o nzhünü, ni rí ngueje c'o ndenchjürü. Na ngueje c'o ra nguīs'ī, pë'sc'ü rí pö'l'ügueji c'o, zö ri animale, zö ri ngueje o nte'e. 'Ma rí pö'l'ügueji c'o, dya rí chëzhiji, na jé'ë rgui pjat'ütjoji co o ndojo, o 'ma jiyö, ngueje co flecha. Rí 'ñembegueji ga cjanu —eñe Mizhocjimi.

Nuc'uā e Moisés o zöbü cja c'ü e t'eje, cjá nú o xipji c'o nte'e c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi, ro xaji, xo ra mbedye o bituji, cjá rrü jyeji.

Nuc'uā c'ü na jñi'i nu pa'a, o säjä 'na trrangömü c'ü me ma potjü, o 'ne ngobü c'ü e t'eje. Me mi pjäjjnä, me xo mi juën'si nza cja'a 'ma ëjë dyebe, me xo mi pjüt'ü o bipji. Xo mi tärä o trompeta c'o mi ma'a ra zünü na jens'e. Mi c'os'ü na puncjü o bipji cja c'ü e t'eje, na ngueje Mizhocjimi vi säjä nu co o sivi. Nguec'uā c'o nte'e, me co pizhiji nzá texeji.

Nuc'uā e Moisés o dyëdyi c'o israelita, o zät'äji a ngua'a c'ü e t'eje c'ü mi mbi'i na puncjü.

Exodo 20.1-3

(Marcos 12.32; Hechos 4.12)

Nuc'uā o ña'a Mizhocjimi o xipji c'o nte'e:

—Nguezgö e Jehová c'ü in Mizzhocjimigueji, nguezgö ró pjongüts'üji cja c'ü e xoñijömü a Egípto, jā c'o mi pjézhigueji esclavo. Nguec'uã nguetscö rí matcüji, dya cjo xe rí ma'tügueji.

Exodo 20.4-6

(*1 Corintios 8.4-6; 1 Juan 5.21*)

'Dya pjé rí dyät'ägueji c'ü rí ma'tügueji. Dya pjé rí dyät'ägueji ga cjanu, zö ri jnetse nza cja'a 'naja yo bëbü a jens'e, zö ri jnetse nza cja'a 'naja yo bëbü a jömu, zö ri jnetse nza cja'a 'naja yo cä'ä cja ndeje. Dya pjé rí dyät'äji ga cjanu, cja rrí ndüñijömüji a jmi'i rgui ma'tüji. Na ngueje nguejxtjozügo rí ñezgöji. Nu c'o dya ra nezegö, rá cjapü ra sufre c'o. Xo 'ñeje c'o o t'iji, 'ñe c'o o bëcheji, 'ñeje c'o o mboxbëcheji, xo ra sufre c'o. Nu c'o ra nezegö, ra jyodü jā rgá dyätcäji ín jnagö. Nuc'o, ijax tá s'iyagö c'o, 'ñe c'o o t'iji, 'ñe c'o o bëcheji, 'ñe c'o o mboxbëcheji, hasta c'o 'ñaja c'o cja xe ra ngärä.

Exodo 20.7

(*Mateo 5.33-37; Santiago 5.12*)

"Ma rí ñänngäji ín chjügö, mbeñeji na jo'o cjo nguetscö; dya rí ñänngäji ín chjü'ü nza cja'a 'ma ri ngueje pjé c'o ndé ma tjü'ü. Na ngueje 'ma cjo c'o ra tsja'a ga cjanu, nu'ma, rá cjapü ra sufre 'ma c'ü.

Exodo 20.8-11

(*Marcos 2.27*)

'Sido rí mbeñegueji c'ü na yencho pa'a nu ngo'o, rí söyagueji c'uã jā c'o rvá xi'tsc'öji. Rí pëpjigüeji 'na 'ñanto pa'a; nuc'uã c'ü ni zö'ö yencho o pa'a, rí söyagueji, rgui mbenzeji. Nu c'ü e pa'a c'ü, dya ra pëpji ne rí 'nats'ügueji, ne rí ngueje c'o in ch'igueji, ni xo rí ngueje c'o in xunt'igueji, ni xo rí ngueje c'o in mbëpjigüeji. Dya xo sö'ö ra pëpji c'o in animalegueji; ni xo rí ngueje c'o rva 'ne zënguats'ügueji, dya xo sö'ö ra pëpji c'o. Na ngueje nutscö rí Mizzhocjimigö ró cjapü 'ñanto pa'a rvá ät'ä ne jens'e, 'ñe ne xoñijömü, 'ñe ne ndeje, 'ñe texe yo pjé ndé bëbü, 'ñe yo pjé ndé cja'a. C'ü ni zö'ö na yencho pa'a, ngueje c'ü ró söyagö c'ü. Nguec'uã ró intsjimigö c'ü e pa'a c'ü, ró cjapügö sjüpa c'ü, ngue c'uã rí mbenzegöji.

Exodo 20.12

(*Mateo 15.4; Efesios 6.1-3*)

Mizzhocjimi xo mama:

—Rí ñegueji in tatagueji, xo 'ñe in nanagueji, xo rí dyätqueji yo, ngue c'uā rí mimigueji na puncjü o cjé'ë cja c'ü e xoñijõmū c'ü rí da'c'öji rí ma mimigueji.

Exodo 20.13

(*Santiago 2.11; 1 Juan 3.15; Mateo 5.21-22*)

'Dya rí pö't'üntegueji.

Exodo 20.14

(*Santiago 2.11; Mateo 5.27-28*)

'Nu'tsc'eji in bëzoji, dya rí dyonpügueji c'o nú su'u c'o 'ñaja bëzo. 'Netsc'eji in ndixüji, dya rí dyonpügueji c'o nú xïra c'o 'ñaja ndixü.

Exodo 20.15

(*Efesios 4.28; Tito 2.10*)

'Dya cjó pjë rí põnbügueji.

Exodo 20.16

(*Mateo 19.18; Marcos 10.19; Colosenses 3.9*)

'Dya cjó rí pechpegueji o bëchjine.

Exodo 20.17

(*Romanos 13.9-10; 1 Timoteo 6.6-10*)

'Dya rí ñegueji c'o pë's'i c'o in dyocjeji, c'o bëjxtjo in cãrãgueji; dya rí ñepegueji c'o o ngumüji, dya xo rí ñepegueji c'o nú suji, dya xo rí ñepegueji c'o o mbëpjiji. ni xo rí ngueje c'o o animaleji, ni pjë c'o xe ri pë's'iji, dya rí ñepegueji c'o —eñe Mizhocjimi.

Exodo 20.18-20

(*Hebreos 12.18-20*)

Texe c'o israelita, ma cäji cja o ngua'a c'ü e t'eje, mi äräji c'o jñ'a c'o mi mama Mizhocjimi. Anguezoji xo mi äräji c'o me mi yürü, 'ñe c'ü me ma jens'e ma zünü c'o trompeta. Xo mi jandaji c'o mi juën's'i, 'ñe c'ü e bipji c'ü mi c'os'ü cja c'ü e t'eje. Nguec'uā me co züji, cjá nú o xipjiji c'uā e Moisés:

—Nu'tsc'e Moisés, sò'ö rí ñaguevi Mizhocjimi, cjá rrñ xitsigöjme c'o ra xi'ts'igue c'ü, pero dya rí negöjme c'ü ra zocügöjme. Na ngue ná rá tûgöjme, 'ma ra zocüjme c'ü.

Nuc'uā e Moisés o xipji c'o:

—Dya cjá rí sūgueji, na ngueje Mzhocjimi na jí'tsc'eji c'o sö'ö ra tsja'a c'ü, ngue c'uã rí sūpügueji a jmi'i, dya rí tsjagueji c'o na s'o'o —eñe e Moisés va xipji c'o nte'e.

C'uã jã c'o va xijji c'o israelita pjë mi jyodü xe ro tsjaji

Exodo 20.21-23.19

C'o nte'e, mi böbüütjoji na jéë cja c'ü e t'efe. Nuc'uã e Moisés, ndo go yepe go nguís'itjo cja c'ü e t'efe jã c'o ma bëxõmü, nu jã c'o mi bübü Mzhocjimi, ngue c'uã ro ma dyärä c'o jña'a c'o xe ro mama Mzhocjimi ro tsja'a anguezeli. Nuc'uã Mzhocjimi o xipji e Moisés:

—Nu 'ma cjó c'o pjë ra tsjapü 'na nte'e, 'ma ra ndü'ü c'ü e nte'e, ni jyodü rí pötügueji c'ü e nte'e c'ü o tsja'a na s'o'o. 'Ma cjó c'o ra ünbü c'ü nú mintevi cjá rrü mbö'tü c'ü, nu c'ü e nte'e c'ü o tsja'a ga cjanu xo ni jyodü ra ndü'ü c'ü. 'Ma cjó c'o ra mbärä c'ü nú tata, o pjë c'o xe ra tsjapü, zö ji ra ndü'ü c'ü nú tata, xo ni jyodü ra ndü'ü c'ü e nte'e c'ü o tsja'a ga cjanu. Je xo ga ciatjonu, 'ma cjó c'o pjë ra tsjapü c'ü nú nana, pë'sc'ü ra ndü'ü c'ü o tsja'a ga cjanu. Xo 'ñeje c'ü ra zadü c'ü nú tata 'ñe c'ü nú nana, ni jyodü xo ra ndü'ü c'ü.

'Nguejxtjogö rí mbenzeji, pjë c'o rí päscäji. 'Ma cjó c'o pjë ra mbä'sbä c'o ts'inana 'ñe c'o ts'ita rgä mbeñe, nu'ma, xo ni jyodü ra ndü'ü c'ü.

'Bübü 'na jñi'i mbaxua c'o tsjë'ma rí tsjagueji. 'Ma ra zäda ra ts'a'a c'o mbaxua c'o, nu'tsc'eji in bëzoji ni jyodü ndé rí möcjeji in texeji, jã c'o rva bünc'ö, rí ma päscägöji pjë c'o rgui mbenzgöji —eñe Mzhocjimi.

C'uã jã c'o va tsja'a Mzhocjimi, o ndäjä c'ü q anxë, ngue c'uã ro mbös'ü c'o israelita

Exodo 23.20-33

Mzhocjimi xe go sido go xipjitjo c'o israelita:

—Nutscö rá täjä ín anxëgö, ngue c'uã ra mbö'c'üji cja 'ñiji, xo ra zint'siji na jo'o cja c'ü e xonijõmü c'ü rá da'c'ügöji. Dya rí jyanbügueji c'ü; dyätägueji c'o rá xi'ts'iji, dya rí tsjagueji rebelde na ngue, ngueje c'ü pätcägö c'ü, dya ra perdonao's'iji 'ma dya rí tsö'tbüji 'ñi'i. Pero 'ma mejme rí dyätägueji c'ü, 'ñe xo rí tsjaji texe c'o rá xi'tsc'öji, nu'ma, rá nugö na ü'ü c'o ri nuc'ügueji na ü'ü, xo rá cjacügö ra sufre c'o ra tsja'c'ü rí sufregueji.

'In anxëgö ra ot'ü cja in xo'ñigueji, xo ra zints'iji cja o xoñijömü c'o amorroeo, 'ñe c'o heteo, 'ñe c'o ferezeo, 'ñe c'o cananeo, 'ñe c'o heveo, 'ñe c'o jebuseo. Anguezeji, ijk tá cjapügö ra chjorüji. Dya rí ndüñijömügueji cja o diösi c'o, dya xo rí ma'tügueji c'o. Dya rí tsjagueji c'o cja'a c'o nte'e c'o; c'ü rí tsjagueji, ngueje c'ü rí yä'tägueji texe nu jā c'o tägä c'o o ts'itaji. Matcügöji ín chjügö, na ngue nguezgö in Mizhocjimigueji.

'Ma rí tsjagueji ga cjanu, nu'ma, rá intsjimigö c'o tjömëch'i 'ñe c'o ndeje c'o rí sigueji, xo rá cjapügö ra c'ueñe a ndets'iji c'o nguëjme. Cja in xoñijömügueji, dya ra bübü o ndixü c'o ra yöjxcü o t'i'i, ni xo ri ngueje o ndixü c'o dya ri 'ñeje o t'i'i. Nutscö rá pjö'c'üji, ngue c'uã cja rí chügueji 'ma ya ri titagueji, dya ot'ü rí chüji.

'Nutscö rá cjapügö ra züç'ügueji c'o nte'e c'o ri cárä texe cja c'o jñiñi jā c'o rí sät'ägueji; anguezeji dya cja ra mbäräji pjë ra tsjaji. Xo rá cjapügö ra c'ueñe texe c'o ri nuc'ügueji na ü'lü. Dya ijk tá cjapügö ra mbedyeji 'natjo cjet'é, xe rá jézitjo ra mezhe rgá mbedyeji, ngue c'uã dya ra 'natsjé ra nguejme ne xoñijömü, ngue c'uã dya xo ra ngärä na puncjü o animale c'o na s'o'o c'o ra zac'ügueji. Ts'ë ts'ë rga cjapügö ra c'ueñe cja in jmigueji c'o nte'e c'o vá cä'ä nu, hasta 'ma cja rí tsägueji na puncjü in ch'iji, ngue c'uã ya ra sõ'o rí mandagueji cja c'ü e xoñijömü c'ü rá da'c'üji. Nutscö rá cja'c'ü rí mandagueji ndeze cja c'ü e Mar Rojo, hasta cja o mar c'o filisteo, xo rí mandagueji ndeze cja c'ü e majiyadü hasta cja c'ü e ndare c'ü ni chjü'ü Eufrates; na ngue rá cjapügö rí chöpügueji c'o nte'e c'o cárä cja c'ü e xoñijömü c'ü, cja rrí chäji ra möji.

'Dya rí dyocjeji anguezeji, ni xo rí ma'tügueji c'o o diösiji. Dya xo rí jyézigüeji ra ngärä anguezeji nu jā c'o ri cárägueji. 'Ma jiyö, ná ra tsja'c'üji rí tsjagueji c'o na s'o'o cja ín jmigö rgui ma'tügueji c'o o diösi c'o; na ngue 'ma rí tsjagueji ga cjanu, nu'ma, ijk tí bëzhigueji.

C'uã jā c'o va mama c'o israelita ro dyätäji c'o o jña'a Mizhocjimi

Exodo 24.3-8

(Hebreos 9.18-20; Lucas 22.20)

'Ma o nguarü o dyärä e Moisés c'o jña'a c'o, o zöbü c'uã cja c'ü e t'ejé, o ejé jā c'o ma cä'ä c'o nte'e, o 'ne xijji c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi. Nuc'uã c'o nte'e, 'ma o dyäräji c'o jña'a c'o, o ndünrüji va mamaji:

—Rá cjagöjme texe yo ya mama Mizhocjimi rá cjajme —eñeji.

E Moisés o jñu's'ü texe c'o jña'a c'o ya vi mama Mizhocjimi.

Nuc'uã c'ü xörü, e Moisés o zojjnü texe c'o nte'e; anguezeji o ëji a ngua'a c'ü e t'eje. Nuc'uã e Moisés o nguiji o ndojo, cjá nú o dyät'ä 'na altar. Cjá xo nú o xipji jää nzí o së'ë o mbö't'üji o ts'inzħünü c'o cjá mi nguëlotjo; ngueje c'o o mbä's'äji cja c'ü e altar, va mbeñeji Mizhocjimi. Nuc'uã e Moisés, o xich'i cja ndajmü c'ü nde'e o cjii c'o ts'inguëlo. C'ü e cjii c'ü vi xich'i cja ndajmü, o ndü'bü o ts'impjiño, cjá nú o juancjä va xis'i cja c'ü e altar c'ü vi dyät'ä. Cjá nú o xörü c'uã texe c'o o jña'a Mizhocjimi c'o vi dyopjü, o dyärä c'o nte'e. 'Ma o nguarü e Moisés o xörü c'o jña'a, o mamaji c'uã nzá texeji:

—Rá cjagöjme texe yo ya mama Mizhocjimi —eñeji.

Nuc'uã e Moisés o ndëtsi c'o ndajmü c'o mi po'o c'o cjii, cjá nú o ngäjä o ts'impjiño c'o xijji hisopo, cjá nú o ndü'bü cja c'o cjii, cjá nú o juancjä va xis'i c'o nte'e, cjá xo nú o xipjiji:

—Mizhocjimi o xitscö c'ü o jña'a, nutscö ró jü's'ügö c'o; nu'tsc'ejí in mangueji rí dyätqueji c'o, rí tsjaji texe c'uã jää c'o nzí ga mama, chjëntjui c'ü ro pääbägoji 'na xiscömü co Mizhocjimi. Nu ne cjii nu ró xis'i cja ne altar, 'ñe nu ró xixc'iji, chjëntjui nza cja 'na sello c'ü cuat'ü 'ma cjó c'o pääbä o xiscömü, ngue c'uã ra 'märä ra ts'a'a c'uã jää c'o nzí ga mama c'ü e xiscömü —eñe e Moisés va xipji c'o nte'e.

C'uã jää va xipjiji c'o israelita ro dyät'äji 'na nda ngüxipjadü jää c'o ro ma't'üji Mizhocjimi

Exodo 24.12-30.10; 30.17-21; 31.1-11

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Ndo rí tsjis'igue cja ne t'eje, na ngueje xe rí pë's'i pjë rá xi'ts'igö. Nujnu, je rá da'c'ügö yeje mbäxirojo c'o ró jü's'ügo ín jnagö. Ngueje c'o rí xipjigue yo nte'e, ngue c'uã ra mbäräji c'o.

Nuc'uã e Moisés 'ñeje e Josué o nguïs'ivi cja c'ü e t'eje, pero ot'ü o zopjüvi c'o titá c'o pjë mi pjézhi cja c'o israelita, o xipjivi:

—Rí chepquetjobe vã, hasta 'ma cjá rá nzhogöbe. 'Ma pjë c'o rí tsjaji, bübü e Aarón 'ñe e Hur; ngueje c'o rí tsös'üji c'o, ra xi'ts'iji jää rgá cja'a rgui reglaji —eñe e Moisés.

'Ma o nguïs'ivi cja c'ü e t'eje, ndo go ejë 'na trrangömü, o 'ne ngobü texe c'ü e t'eje. O zö'ö 'na 'ñianto pa'a c'o vi tsobü c'ü e ngömü a ñi'i c'ü e t'eje. C'ü na yencho nu pa'a, Mizhocjimi o zopjü e Moisés, je ña'a a nde'e cja c'ü e ngömü. C'o nte'e c'o ma cä'ä a ngua'a c'ü e

t'eje, o jñandaji que Mizhocjimi mi jñetse nza cja'a 'na sivi, c'ü me ma nojo ma ndë'ë cja o ñi'i c'ü e t'eje. Nguec'uã va unüji ngüënda c'ü me ma nojo Mizhocjimi, me xo ma sjú'ü. Nuc'uã e Moisés, o cjogü a mbo'o cja c'ü e ngõmü nu jã c'o mi bëbü Mizhocjimi. Je mimi nu 'na yeje dyöte pa'a, cjá ná yeje dyöte xõmü.

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue yo nte'e ra jmutüji c'o ra dyacüji. Nu'tsc'e rí jñüpügue c'o, texe c'o ra unüji co texe o mü'büji. Nu yo rá xi'ts'iji, ngueje yo sö'ö ra jünji yo; ra jünji c'o ri oro, xo 'ñe c'o ri plata, xo 'ñeje c'o ri cobre. Xo ra cäji o tjünjmü c'o ri azul cielo, 'ñe c'o rrä cjipobü, 'ñeje c'o rrä mbaja. Xo ra cäji o bitu c'o na jo'o, c'o xijji o lino. Xo ra cäji c'o o xi'i o ts'ichivo, 'ñe c'o o cuëro o ndenchjürü, c'o ya rguí ngät'äji o tsiji c'o na mbaja. Xo ra cäji c'o o xipjadü c'o 'ñaja animale, xo ra tüji o za'a c'o na më'ë, 'ñe o aste, 'ñe o pjiño c'o na quïjmi ga jyärrä. Texe yo rí unügueji, ngueje yo rguí dyät'ägueji 'na ngumü c'ü ri xipjadü; je rá bëbügö nu —eñe Mizhocjimi.

O sido o ña'a c'uã Mizhocjimi, o xipji e Moisés:

—Nu c'ü e ngumü, je ngueje co o xipjadü o animale rgui dyät'ägueji c'ü, ngue c'uã ra sö'ö rí juacüji nza cja'a 'ma jã c'o rí möcjeji, ra sö'ö rí chunügueji c'ü. Nguec'uã 'ma rí sät'äji jã c'o rá xi'ts'iji rí sóyaji, ra sö'ö ndo rí dyät'äji na yeje c'ü. Nu c'ü e nda ngüxipjadü, 'ñe texe c'o ra bëbü a mbo'o, ijax tí dyät'äji jã c'o nzí rgá xi'ts'i. Nu c'ü e ngüxipjadü, ri édyi 'na trece metro nde'e c'ü rrä maja, cjá ná 'na nziyo metro nde'e c'ü rrä mbät'ä, cjá ná 'na nziyo metro nde'e c'ü rrä ndä'ä.

'Nu c'o o ximati jã c'ü e ngüxipjadü, 'ñe c'ü o xütjü c'ü, ri tabla c'o. Cja c'ü o xo'ñi, je ri böbü nu o za'a c'o rguí 'nün's'ü 'na bitu; ri 'nün't'ü cja o ñi'i c'o za'a, ri sät'ä a jõmü. Nujnu, je rguí cjogü nu c'o mböcjimi, ra tsjapüji ngojxtji.

'Nu c'ü e ngüxipjadü, ot'ü ra cjo'bü co 'na bitu c'ü xijji lino fino, c'ü ri cuat'ü na puncjü o anxë. Cjá rrü ma'a c'uã xe 'na jñi'i c'o rrä pizhi c'o rguí tso'büji a xes'e, 'ñe c'o o ximatjä, 'ñe a xütjü; 'naja c'ü ri ngueje o xi'i o chivo, cjá rrü ma dya c'uã c'o ximë c'o ya rguí ngät'äji o tsiji c'o na mbaja, ya rguí nguardü c'o o cuëro c'o 'ñaja animale.

'A nde'e cja c'ü e ngüxipjadü, rí bö'büji nziyo za'a c'o ya rguí tsos'iji o oro. Cjá o ñi'i c'o za'a, je ra 'nün's'ü nu o cuëro o animale, ra zät'ä a jõmü, ngue c'uã ra chödü a nde'e c'ü e ngüxipjadü, ra bëbü yeje o cuarrto. Nu c'ü e cuarrto nu jã c'o ot'ü ra cjogü c'o mböcjimi,

rguí chjū'ū na sjū'ū nu. Nu c'ü e cuarrto c'ü xe ri bübü hasta a mbo'o, rguí chjū'ū me na sjū'ū c'ü.

'Nu cja c'ü e cuarrto c'ü me na sjū'ū, je rí pë's'iji nu c'ü e caja c'ü ri za'a c'ü rí dyät'äji. Nu c'ü e caja, rí xijji arjca c'ü. Nuc'ü, rí tsos'üji o oro a xes'e 'ñeje a mbo'o. Nujnu, rí tsöt'üji c'o yeje mbäxirojo c'o jüs'ü ín jñagö. Xo rí dyät'äji c'ü rguí cjo'bü c'ü e caja; ri dyavü o oro rgui dyät'äji c'ü.

'A xes'e c'ü ni cjo'bü, xo rí dyät'äji yeje c'o ri peje o juaja, c'o nza cja'a o anxë; xo ri dyavü o oro c'ü rgui dyät'äji c'o. Nuc'o, ra böbüvi ndé 'nanguarü cja c'ü ri c'o'bü, ra tsjí'ch'í a jmivi; c'o o juavi ijk ta ngobüvi c'ü e arjca, ri jé'mevi cja c'ü e arjca. A nde'e c'o ri peje o juaja, je ri bübügö nu. Nu c'ü ri c'o'bü c'ü e arjca, je ngueje nu ra xis'iji c'o o cji'i c'o ts'i animale, ra tsja'a c'ü ri ndamböcjimi, ngue c'uã rá perdonaoögö c'o nzhumü c'o ri cja'a c'o nte'e. Cja c'ü ni c'o'bü c'ü e arjca, je rá bünc'ö nu, rá xi'ts'igö c'o rí negö ra tsja'a yo israelita.

'A mbo'o cja c'ü e cuarrto c'ü rrä sjū'ū, nu jā c'o ot'ü ra cjogü o mböcjimi, je rí jyäbäji nu 'na mexa c'ü ya rgui dyät'äji. C'ü e mexa, ngueje o za'a c'ü rgui dyät'äji, cja rrä tsos'üji o oro c'ü. Nujnu, je rí dyü's'üji 'na dyéch'a ejá yeje o tjöméch'i c'o ne ra mama ndé 'naja c'o doce tribu yo israelita.

'Nu c'ü e mexa, rí jyäbäji a mbo'o cja c'ü e cuarrto c'ü rrä sjū'ū, cja c'ü e lado norte. Cja c'ü e lado a sur, rí jyäbäji 'na candelero c'ü ri dyavü o oro rgui dyät'äji. A mbo'o cja c'ü e cuarrto c'ü rrä sjū'ū, bëjxtjo cja c'ü e bitu c'ü ri 'nüns'ütjo a nde'e nu jā c'o rrä sjū'ū 'ñeje nu jā c'o me rrä sjū'ū, xo rí jyäbäji 'na altar c'ü ya rgui dyät'äji. Nu c'ü e altar, ri ngueje o za'a rgui dyät'äji c'ü, cja rrä tsos'üji o oro. Nujnu, ngueje nu jā c'o rí jyät'äji o nguichjünü ra ndë'ë. Texe yo, je ri bübü cja c'ü e cuarrto c'ü rrä sjū'ū. Cja c'ü e ngojxtji, je ngueje nu jā c'o ri böbü c'o za'a c'o ri 'nüns'ü c'ü e bitu c'ü rgui c'ot'ü c'ü e ngüxipjadü.

'A tji'i cja c'ü e ngüxipjadü, je rí jyäbäji c'ü e trra brajsero c'ü t'ëzi c'ü ya rgui dyät'äji. Nujnu, je rí chjüt'üji c'o nzhünü, 'ñe c'o ndënchjürü c'o rgui mbenzgöji. Nzí 'naja o squina c'ü e brajsero, rí dyä'tbäji c'ü ri nza cja'a o mota o nzhünü. Rí tsos'üji o oro texe c'ü e brajsero c'ü. Xo rí dyät'äji c'ü ri nza cja'a 'na tina c'ü ra mbo'o o ndeje, jā c'o ra xiñë c'o mböcjimi, xo ra mbe'ch'e o nguaji; ri dyavü o bronce c'ü rgui dyät'äji c'ü. Nuc'ü, je rí jyäbäji a nde'e cja c'ü e ngüxipjadü, 'ñe cja c'ü e brajsero nu jā c'o ra ndüt'üji c'o animale.

'A squina texe cja yo rí dyät'äji, je rí dyät'äji nu 'na barda c'ü rguí cjot'ü texe c'o ri bübü a mbo'o. C'ü rrä mama c'ü e barda, ri sö'ö 'na yeje dyöte metro. C'ü rrä mbät'ä, ri sö'ö 'na dyöte cjá jñincho metro. C'ü rrä ndä'ä, ra mbë's'i 'na yeje metro. C'ü e barda, ri ngueje o bitu c'ü rrä t'öxü, c'o ri 'nüns'ü cja o za'a. Nu c'ü e ngojxtji nu jää c'o ra cjogü c'o mböcjimi cja c'ü e barda, rí bö'büji nziyo za'a, cjá rrñ chjün's'üji 'na bitu c'ü ya rguí mbeji. Nu c'ü o ngojxtji c'ü e ngüxipjadü, 'ñe c'ü o ngojxtji c'ü e barda, je rguí xogü nzá yeje ga ma jää c'o ni mbes'e e jyaru.

Xo mama Mízhocjimi va xipji e Moisés:

—Ya ró juajjnügö e Aarón ra tsja'a mböcjimi, cjá ná 'ñeje c'o o t'i'i c'o ngueje e Nadab 'ñe e Abiú 'ñe e Eleazar 'ñe e Itamar. Nuc'o, ngueje c'o ra tsja'a ín mböcjimigö c'o. Nu c'ü e Aarón ri ndamböcjimi c'ü, ra manda cja c'o 'ñaja mböcjimi. Nu'tsc'eji rí dyät'ägueji o bitu c'o ra jye'e c'ü, c'o rrä zö'ö, na ngueje nguetscö ra mbëpcö c'ü.

"Ma xörü, 'ma ra jyas'ü, ra tsja'a yo mböcjimi ra mbö't'üji 'na ts'imë c'ü ya ri édyi 'na cje'ë, pero ijk ta juajjnüji c'ü na jo'o gá animale; ngueje c'ü ra mbö't'üji c'ü. Nu c'o o cji'i c'ü e ts'imë, je ra xich'iji cja 'na ndajmü, cjá rrü xis'iji c'o cji'i nzá nziyo 'nanguarü c'ü e brajsero. A xes'e cja c'ü e brajsero, je ra ndüt'üji nu c'ü e ts'imë, ra ndë'ë texe c'o o ts'ingue. Xo ra mbäscägöji o cjünjnü o ndéjxü, 'ñe o aste, 'ñe o ndeje o uva. Texe yo, rí dyacöji 'ma xörü, xo 'ñe 'ma nzhä'ä. Je rgá cjanu rgui mbenzgöji, na ngue rí bübügö co nu'tsc'eji.

"Ma xörü, 'ma ra cjobü e Aarón a mbo'o cja c'ü e ngüxipjadü, ra ma xich'i o aste c'o candelero, ngue c'uã sido ra ndë'ë 'ma xõmü c'o. Cjá xo rrü ma'a cja c'ü e altar, ra ma ndüt'ü c'o ri nza cja'a o nguichjünü, c'o ri quis'i cja c'ü e altar.

'Ya ró juajjnügö e Bezaleel; ngueje c'ü ra manda texe cja yo bëpji yo rguí tät'ä yo ró xi'ts'i. Nuc'ü, ngueje o t'i'i e Uri c'ü, xo ngueje o bëche e Hur; je tsja'a cja c'ü e tribu a Judá. Ya xo ró unügö ín Espíritu e Bezaleel, nguec'uã sö'ö ra nguïjjñi na jo'o, jää rgá cja'a c'ü e ngüxipjadü; xo pärä na jo'o, jää rgá dyät'ä texe yo ya ró xi'tsc'ö.

'Ya xo ró juajjnügö e Aholiab c'ü o t'i'i e Ahisamac, nu c'ü mboxbëche e Dan, ra pëpjivi e Bezaleel. Xo ró juajjnü c'o 'ñaja bëzo c'o ya ijk mi pjëchi pjë c'o ra dyät'ä, xe ró unügö na jo'o o pjeñe, ngue c'uã ra sö'ö ra tsjaji c'o ya ró xi'ts'igö —eñe Mízhocjimi va xipji e Moisés.

**C'uā jā va tsja'a c'o israelita, o dyät'äji 'na ts'ita,
cjá nú o ma't'üji c'uā**

Exodo 32

(Hechos 7.39-41; 1 Corintios 10.7)

'Ma dya be ma sjöbü e Moisés cja c'ü e t'eje, nu c'o israelita o xicha va nde'beji c'ü. Nguec'uā va xipjiji e Aarón:

—Dyätcäjme 'na ts'ita c'ü ra ot'ü cja ín xo'ñigöjme ra mböxcöjme, na ngueje dya rí pärägöjme pjë tsja'a c'ü e Moisés, dya va ëjëtjo c'ü —eñe c'o nte'e.

O mama c'uā e Aarón:

—Ma in neji ga cjanu, ma tsigueji c'o s'ücjü c'o sütü c'o in sugueji, 'ñe c'o in xunt'igueji, 'ñe c'o in ch'igueji —eñe.

Nuc'uā 'ma o quiji c'o, e Aarón o tsjapü o ndech'e cja sivi texe c'o vi quiji c'o nte'e, cjá nú o dyät'ä 'na ts'inguëlo. 'Ma o nguarü o dyät'ä, o jíchi c'uā c'o nte'e. 'Ma o jñandaji c'ü e ts'inguëlo, o mamaji:

—Nujnu, ijxi ngueje nu ín diösigöji nu o pjongüzüji cja c'ü e xoñijömö a Egipto —eñe c'o nte'e.

Nuc'uā e Aarón o dyät'ä 'na altar a xo'ñi nu jā c'o mi bübü c'ü e ts'inguëlo, cjá nú o xipji c'o nte'e:

—Ra xörü rá cjaji 'na mbaxua, rá ma't'üji e Jehová c'ü ngueje Mizhocjimi —eñe e Aarón.

C'ü na yeje nu pa'a, o möji texeji cja o jmi'i c'ü e ts'inguëlo, cjá nú o ndüt'üji na puncjü o animale cja c'ü e altar. Xo ziji o xëdyi va tsjaji c'ü e mbaxua. 'Ma o nguarü o ziji o xëdyi, o böbüji c'uā, cjá nú o nemeji cja o jmi'i c'ü e nguëlo, ijk ma s'otjo ma tsjaji 'ma mi nemeji.

Exodo 32.7-14

E Moisés xe ma ñatjovi Mizhocjimi cja c'ü e t'eje. Nuc'uā Mizhocjimi o xipji ga cjavā:

—Sjöbügue rí ma ñu'u c'o in ntegue, na ngueje ya jyombeñezügö c'o, ya dyät'äji 'na ts'ita. Ya ijk mi pärägö c'o nte'e c'o, me mi meze o mü'büji, dya mi ne ra dyätcägöji. Nudya, ijxi jñetsetjo ga cjanu c'o. Nguec'uā ijk tá chjotügö c'o, na ngueje ya üdü na puncjü ín mü'bügö. Pero nu'tsc'e, rá da'c'ü rí i'igue, rí tsärägueji na puncjüts'ügueji —eñe Mizhocjimi.

Nuc'uā e Moisés o ma't'ü Mizhocjimi va xipji:

—In Jmuts'ügö, ¿pjenga rí chjotügue dya c'o nte'e? Maco ngueje c'o i pjongügue 'ma ma cāji a Egipto. 'Ma rí chjotügue c'o, nu c'o nte'e c'o egipcio ra mamaji: "Mizhocjimi o pjongü c'o israelita, na ngue ya ijk mi mbeñe ro dyedyi, cjá rrū ma mbö'tü cja t'eye c'o, ngue c'uā dya cjá ro ngārāji cja ne xoñijömü", ra 'ñeñeji. Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, mbeñgue c'uā jā c'o vi xipjigue e Abraham, 'ñeje e Isaac 'ñe e Jacob, que ri unügue ro ngārā na puncjü c'o q mboxbëche c'o, rvá puncjüji nza cja'a yo tanse yo me na puncjü. Xo rí ö'tc'ü rí mbeñgue jā c'o vi xipji ri unügue jā c'o ro mimiji —eñe e Moisés va xipji Mizhocjimi.

Nguec'uā Mizhocjimi o dyätä e Moisés, dya go chjotü c'o nte'e.

Exodo 32.15-24

'Ma o zöbü e Moisés 'ñe e Josué cja c'ü e t'eye, e Moisés ma jün c'o yeje mbäxirojo c'o mi cuat'ü c'o q jñā'a Mizhocjimi. 'Ma o sävi jā c'o ma cāä c'o nte'e, o jñandavi c'o mi ejaji, ya ma tōjöji, xo ma nemeji cja q jmi'i c'ü e ts'ita c'ü vi dyät'äji. Nuc'uā e Moisés go üdü na puncjü, go pā'ma a jömü c'o mbäxirojo, ijk co chädä c'o. Cjá nú o ndüçü c'ü e ts'ingüelo jā c'o mi tägä, cjá nú o pant'a a sivi, cjá nú o ngünjnü c'uā. Nuc'uā c'o ngü'oro, o mboch'ü cja ndeje, cjá nú o xipji c'o israelita ro ziji c'ü e ndeje. Cjá nú o xipji c'uā e Aarón:

—¿Pjenga i dyätägue yo nte'e, i dyä'tbägueji c'ü e ts'inguëlo c'ü ro ma't'üji? ¿Cjo dya iñ pärägue c'ü me na s'o'o c'o i tsjapü o tsjaji?

O ndünru c'uā e Aarón va mama:

—Iyö, dya nguezgö rí pë's'i ín s'ocü, ngue anguezeli o tsjaji c'o na s'o'o, o xitscöji ro ät'ägö 'na ts'ita. Nutscö ró xipjiji ro quiji c'o s'üçjü c'o mi oro, c'o mi süütüji. Cjá rrū üt'ügö a sivi c'o, ijk co mbëzhi c'ü e nguëlo c'ü i jñandague —eñe e Aarón.

Exodo 32.25-35

(Apocalipsis 20.15; 21.27)

Nuc'uā e Moisés o zopjü nzá texe c'o nte'e, o xipjiji:

—Nu c'o ne'e ra tsja'a c'uā jā c'o nzī ga mama Mizhocjimi, ra chëzhi ga 'ñevä c'o —eñe e Moisés.

Nguejxtjo c'o mi ngueje q mboxbëche c'ü ndo nu Leví, c'o o chëzhi cja q jmi'i e Moisés. Nuc'uā e Moisés o xipjiji:

—Mizhocjimi mama ijk tí pö'tügueji yo 'ñaja in dyocjeji yo o tsja'a c'o na s'o'o —embeji c'o levita.

Nuc'uā c'o q mboxbëche c'ü ndo nu Leví, o tsjaji c'uā jā c'o nzī va xiji, o mbö'tüji como 'na jñi'i mil c'o nú mi israelitaji. Nuc'uā e Moisés o xipji c'o 'ñaja nte'e:

—Me na s'o'o c'o i tsjagueji; rá ma ötügö Mizhocjimi, xā'ma ra ne'e ra pōnnc'ütjoji, ra jyombeñe c'ü in nzhumügueji —eñe e Moisés va xipji c'o nte'e.

Nuc'uā e Moisés o dyötü Mizhocjimi va xipji:

—Rí ö'tc'ü rí perdonaogue c'ü e nzhumü c'ü o tsja'a yo nte'e, vi dyät'äji 'ha ts'ita. 'Ma dya ra sö'o rí jyombeñegue c'o, nu'lma, rí ö'tc'ü rí borra c'ü ín chjügö nu jā c'o i jñu'sü —eñe e Moisés va xipji Mizhocjimi.

Cjá nú o ndünrü c'uā Mizhocjimi o xipji:

—Jiyö, dya rí borragö o tjü'ü c'o cja'a na jo'o, nguejxtjo c'o cja'a na s'o'o. Nguec'uā rí xi'ts'i, sido rí tsjague o xo'ñi texe yo israelita, sidyigue yo, rí möji jā c'o ya ró xi'ts'i. Nudya, ngueje ín anxëgö c'ü ra ot'ü in xo'ñigueji. Zö dya rá chjotügö yo nte'e yo, pero 'ma ra zädä c'o pa'a, rá cjapü ra sufre c'o o tsja'a na s'o'o —eñe Mizhocjimi.

C'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, o xipji e Moisés ro jocü xe 'na yeje mbäxirojo

Exodo 34.1-27

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Jocügue xe 'na yeje mbäxirojo, jā c'o ma cja'a c'o ot'ü c'o i chä'dägue. Nguec'uā rá ät'ägö na yeje c'o ín jñagö c'o rí xi'tsc'öji rí tsjaji —eñe Mizhocjimi.

Nuc'uā c'ü jyas'ü, e Moisés o nguís'ítjo na yeje cja c'ü e t'eje, mi tjëdyi c'o yeje mbäxirojo. 'Ma o zät'ä e Moisés, Mizhocjimi o xipji:

—Ma rí sät'äji cja c'ü e xoñijömü jā c'o rí ma tsärägueji, rá pjöxc'üji na puncjü, rá cjagö c'o me na nojo c'o rí jñandagueji. Nu c'o nación c'o vá cä'ä jā c'o rí sät'ägueji, rá pjongügö nzá texe jā c'o cäräji, ngue c'uā ngue'tsc'ejí rí ma tsärägueji nu. Pero rí pjötpügueji ngüienda, dya rí tsjapü in dyocjeji c'o. C'o in ch'igueji, dya ra chjüntüji c'o q xunt'i c'o. Rí yä'tbägueji o altar c'o q ts'itaji. Xo rí tunbügueji c'o za'a c'o cjapüji ngueje e ts'ina Asera, c'o bëjxtjo bübü cja c'o altar, ngue c'uā dya xo rí ma'tügueji c'o. Na ngueje, nguejxtjozügö rí matcüji.

Nuc'uā Mizhocjimi xe go xipjitjo e Moisés:

—Dyopjügue yo jña'a yo ya ró xi'ts'igö, na ngueje nza cja'a 'na xiscömü c'ü ro päägöji, nutscö 'ñetsc'eji.

C'uã jã c'o ma cja'a, 'ma mi juëns'i o jmi'i e Moisés

Exodo 34.28-35

(*2 Corintios 3.7-16*)

'Ma o cjogü 'na yeje dyöte pa'a, e Moisés o nhögü o ējē jã c'o mi cärä c'o nte'e. 'Ma xe ma bübüütjo cja c'ü e t'ejé, dya pjë go zi'i c'ü. 'Ma o nhögü, ya ma tjé'ë c'o yeje mbäxirojo, ya ndo mi jüs'ütjo c'o dyéch'a jña'a c'o mi mama q ley Mizhocjimi.

Nuc'uã c'o nte'e o jñandaji e Moisés me mi juëns'i o jmi'i.

Nguec'uã me mi süji, dya mi ne'e ro chézhiji a jmi'i c'ü. Nuc'uã e Moisés o ma'tü nzá texeji; nguec'uã va nhögü e Aarón 'ñe texe c'o mi manda a Israel. O tsja'a c'uã e Moisés o zopjüji. Cjá xo nú o chézhí c'uã c'o 'ñaja israelita. Nuc'uã e Moisés o xipji anguezéji texe c'o vi mama Mizhocjimi cja c'ü e t'ejé a Sinaí. 'Ma o nguarü o zopjü e Moisés texe c'o nte'e, o ngajä c'uã 'na ts'ibitu, cjá nú o ngo'bü o jmi'i.

'Ma mi pa'a e Moisés mi pa ñavi Mizhocjimi, mi cjüs'ü c'ü e ts'ibitu c'ü mi ngo'bü o jmi'i. 'Ma mi ejuarü mi ñavi Mizhocjimi, mi pedye mi pa xipji c'o nte'e c'o jña'a c'o mi mama Mizhocjimi. Nuc'uã, 'ma mi ejuarü mi zopjü c'o, ndo mi cäjätjo na yeje c'ü e ts'ibitu, cjá ndo ma ngo'bütjo c'ü o jmi'i.

C'uã jã c'o va dyät'äji c'ü e nda ngüxipjadü

Exodo 35.4-40.33

E Moisés o xipji c'o israelita c'ü mi jyodü ro jünji texe c'o vi mama Mizhocjimi, ngue c'uã ro dyät'äji c'ü e nda ngüxipjadü. C'o ro jünji, ngueje co texe o mü'büji rví unüji c'o. Nu c'o nte'e c'o mi ne'e ra jün c'o rví bëpji cja c'ü e ngüxipjadü, ma jünji c'o mi xipji e Moisés anguezéji.

'Ma o jmurü texe c'o rví bëpji, nuc'uã e Moisés o zojjnü e Bezaleel, 'ñe e Aholiab, 'ñe texe c'o bëzo c'o vi juajjnü Mizhocjimi ro tsja'a c'o bëpji. Cjá nú o nhötü anguezéji c'o ya vi jmutüji c'o rví dyät'äji c'ü e ngüxipjadü. Nzí 'naja c'o bëzo c'o, o pëpji c'o bëpji c'o mi pjéchi ro tsjaji. 'Ma ya vi nguarü c'o bëpji, o 'ne zopciiji e Moisés; nuc'ü, o unü c'uã ngüienda c'o bëpji c'o vi dyät'äji, ijk mi ngueje c'o vi mama Mizhocjimi. Nuc'uã e Moisés, o dyötpü Mizhocjimi ro intsjimi anguezéji.

Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—'Ma ra zö'ö 'nacjë ndeze 'ma i pedyegueji cja c'ü e xoñijömü a Egipto, c'ü e pa'a c'ü, rí bö'bügueji c'ü e ngüxipjadü.

Je va cjanu va tsjaji; 'ma o chjuncjë, c'ü ot'ü pa'a c'ü e zana c'ü, o bö'büji c'ü e nda ngüxipjadü.

C'uā jā c'o va 'ñe bübü Mizhocjimi a mbo'o cja c'ü e nda ngüxipjadü

Exodo 40.34-38

'Ma o nguarü o bö'büji c'ü e ngüxipjadü c'uā jā c'o va mama Mizhocjimi, nuc'uā c'ü e ngömü c'ü ma ot'ü a xo'ñi 'ma o mbedyeji a Egipto, iix co böbü a xes'e cja c'ü e ngüxipjadü. Nuc'uā Mizhocjimi me co juëns'i cja c'ü e ngüxipjadü. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, c'ü o ngömü Mizhocjimi mi bübüütjo nu textjo c'o pa'a c'o, a xes'e cja c'ü e ngüxipjadü. 'Ma xõmü, mi jñetse nza cja sivi; 'ma ndempa, mi jñetse nza cja ngömü. 'Ma ra ndás'ä c'ü e ngömü, nu'ma, mi ne ra mama c'ü mi jyodü ra xampjä c'o israelita, cjá rrü möji.

C'uā jā rvá cja rvá mbä'sbäji Mizhocjimi c'o rví mbeñeji

Levítico 1-7

(Juan 1.29; 1 Pedro 1.18-19; Hebreos 10.1-10)

Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—'Ma cjó c'o ra dyacü c'ü rguí mbenzegö, ni jyodü ra siji 'na nzhünü. 'Ma dya ri siji 'na nzhünü, nu'ma, sö'ö ra sitjo 'na ts'imë o 'na ts'ichivo. Nu 'ma dya ri 'ñeje o ts'ichivo, ni rí ngueje o ndenchjürü, nu'ma, sö'ö ra sitjo 'na yeje o vilo, o ngueje 'na yeje o mbaro. 'Ma cjó c'o pjë ra siji o ra jün, c'ü rguí mbenzegö, ni jyodü ra säjä cja c'ü o ngojxtji c'ü e barda, cjá rrü nzhö'lö c'ü e animale, ra nzhötü 'na mböcjimi.

'Nu c'ü rva siji c'ü e nzhünü o c'ü e ndenchjürü, ni jyodü ra 'ñe's'e o dyë'ë cja o ñi'i c'ü e ts'i animale; ngueje c'ü ne ra mama, je ngueje c'ü e ts'i animale c'ü ra ndunü c'o nzhumü c'o ri tü'ü c'ü e nte'e. Nuc'uā c'ü e nte'e c'ü, ra mbö'tü c'ü e animale. Nuc'uā c'o mböcjimi ra ndüji c'ü e cji'i, cjá rrü xis'iji cja nzá nziyo c'o o 'nanguarü c'ü e brajsero. Nuc'uā c'ü e nte'e c'ü o siji c'ü e animale, ra xüns'ü, cjá rrü dyocü. Nuc'uā c'o mböcjimi ra nguiji c'o ts'ingue, 'ñeje c'o xëgo, ra dyüs'üji cja c'ü e brajsero, cjá rrü ndüt'üji.

"Ma cjó c'o ne'e ra jüncü c'ü rguí mbenze, 'ma ngueje c'o podü angueze, nu'ma, ni jyodü ra tü'ü o cjünjnü o ndëjxü, 'ñeje o aste, cjá ná 'ñeje o nguichjünü. Nuc'uã c'ü e mböcjimi c'ü ri pëpji cja c'ü e ngüxipjadü, ra chjanba texe c'o. Nuc'uã cjá rrü nguibi ts'ë c'o o huanba, cjá rrü ma ndüt'ü cja c'ü e sivi. Nu c'o ra nguejme, ra zi'i c'o mböcjimi c'o.

'Texe c'o rgui mbenzegöji, rí dyü's'üji o õ'õ. 'Ma cjó c'o ne'e ra mbenzegö na ngueje pärä c'ü rvá intsjimigö c'ü, nuc'ü, ni jyodü ra siji 'na ts'inzħünü o 'na ndënchjürü, o 'ma jiyö, ngueje 'ha ts'ichivo. Nu yo animale yo rí sigueji, rí juajjnugueji c'o xe nda na jo'o. Nuc'uã c'ü e mböcjimi, 'ma ra nguarü ra xis'i c'o o cjii c'o ts'i animale cja nzá nziyo c'o o 'nanguarü c'ü e brajsaro, ra ndüt'ü c'uã c'ü e animale. Nu c'o xëgo 'ñe c'ü o pjixi 'ñe c'o o xempjo, dya ra nguitsiji ra zaji c'o, ra jyëziji ra chjorü rgá ndë'ë c'o. Na ngue, ngueje 'naja jña'a c'ü rí xi'tsc'öji, c'ü dya rí sigueji c'o me na pi'i, ni xo ri ngueje o cjii c'o animale c'o.

"Ma cjó c'o ra tsja'a c'o na s'o'o, tüs'ü o s'ocü cja ín jmigö, zö jí ra unü ngüënda c'ü e nte'e majxä na s'o'o c'o vi tsja'a c'ü. Nguec'uã 'ma cjá ra unü ngüënda c'ü na s'o'o c'o vi tsja'a, nu'ma, ni jyodü ra siji 'na ts'ichivo, o ngueje 'na ndënchjürü c'ü dya pjë ri cja;a; ngueje c'ü rguí mbenzegö c'ü. 'Ma ra siji c'ü e animale, 'ma ra säjä cja c'ü o ngojxtji c'ü e nda ngüxipjadü, ra tsja'a c'ü e nte'e ra 'ñe's'e o dyë'ë cja o ñi'i c'ü e animale. Je rgá cjanu rgá jñetse, je ngueje c'ü e ts'i animale c'ü tunü c'ü e nzhumü, cjá rrü mbö'tüji c'uã. Nuc'uã c'ü e mböcjimi, pjë c'o ra xich'i c'ü e cjii, cjá rrü ngos'ü cja c'o nziyo mota c'o ri bóbü cja c'o o squina c'ü e brajsaro. Cjá rrü xi'bi c'o cjii cja o ngua'a c'ü e brajsaro; nguejxtjo c'o na pi'i c'o ra ndüt'ü c'ü. Je rgá cjanu rgá tsja'a c'ü e mböcjimi, ngue c'uã rá perdonaogö c'ü e nte'e, rá jyombeñe c'o na s'o'o c'o vi tsja'a c'ü.

O sido o ña'a c'uã Mízhocjimi, o xipji e Moisés:

—'Ma cjó c'o pjë ra pönü, nuc'ü, ra ndüs'ü o nzhumü 'ma c'ü.

Nguec'uã pë'sc'ü ra nzhopcü c'ü e nte'e c'o vi pönbü, cjá xe rrü ngöt'ü 'na ts'i'ch'a parte c'ü ni muvi c'o vi pönü. O 'ma dya cjá ri pë's'i c'o rví pönü, nu'ma, ra ngöt'ü c'ü rví muvi, cjá ná 'ñeje 'na ts'i'ch'a parte. Je xo rgá cjanu 'ma cjó c'o cädä c'o ni chöt'ü, pë'sc'ü ra nzhöö c'ü o chöt'ü, ra nzhopcü c'ü e dueñu, cjá ná 'ñeje c'ü e ts'i'ch'a parte c'ü ni muvi. 'Ma cjó c'o ra tsjapü ga cjanu c'o o dyojo ra ndötpü c'o o cjaja, ni jyodü ra nzhötjo na yeje c'o, cjá rrü ngöt'ü c'ü e ts'i'ch'a parte. 'Ma ya ra nguarü ra reglavi, nuc'uã c'ü vi tsja'a na s'o'o, ni jyodü ijx ta

ma'a c'ü e pa'a c'ü, ra jñünü c'ü rguí mbenzegö, o 'ma jiyö, ra zidyi 'na animale. Ra juajjnü 'na ts'imë c'ü dya pjë ri cja'a, cjá rrü zidyi cja c'ü e mböcjimi, ra ma mbä'sbä Mizhocjimi, na ngueje c'ü vi tsja'a c'o na s'o'o c'ü e nte'e. Nuc'uã rá perdonaogö, xo rá jyombeñegö c'ü vi tsja'a c'ü.

C'uã jã c'o va zübü Mizhocjimi e Nadab 'ñe e Abiú

Levítico 10

E Aarón mi tsäjä 'na nziyo o t'i'i c'o xo mi mböcjimi. C'ü n i nzhaseñ'ë mi chjü'ü Nadab, c'ü na yeje t'i'i mi chjü'ü Abiú. 'Na nu pa'a e Nadab 'ñe e Abiú o ndüvi c'o o censariovi, cjá nú o dyüt'üvi o tjéjme c'ü rví ndë'ë c'ü e nguichjünü, cjá nú o mövi c'uã, o ma cjogüvi a mbo'o cja c'ü e nda ngüxipjadü. Pero dya go tsjaví c'uã jã c'o nzí va mama Mizhocjimi. Nguec'uã Mizhocjimi o tsjapü o ndë'ë 'na sivi c'ü o ndüt'ü anguezevi, ijk co ndüvi.

'Ma o mbärä e Moisés c'o vi tsjaví, o zopjü e Aarón va xipji:

—Nujyo, ngue yo mama Mizhocjimi yo: “Nu c'o ra mbëpquigö, ni jyodü ra tsjaji c'uã jã c'o nzí rvá mamagö, ngue c'uã ra mbärä yo nte'e jã ga cjazgö”.

Nuc'uã c'o o dyoji e Aarón, o 'ne ndunüji c'o yeje mböcjimi c'o vi ndü'ü, cjá nú o ma dyögüji.

Nuc'uã e Moisés, o zopjü e Aarón, 'ñe c'o o t'i'i c'o mi ngueje e Eleazar 'ñe e Itamar, cjá nú o xipjiji:

—Dya rí chagü in bitu rgui nzhumüji, ngue c'uã dya rí chügueji, ngue c'uã Mizhocjimi dya xo ra ünbü nzá texe yo israelita. Pero nzá texe yo israelita, sö'ö ra huëpiji c'o o ndü'ü. Dya xo rí pedyegueji cja o ngojxtji ne ngüxipjadü rgui ma ñugueji c'o o ndü'ü; na ngue rí chügueji 'ma rí tsjaji ga cjanu, na ngue o juan'c'ügueji e Mizhojimi rí pëpiji angueze, ngue c'uã dya ni jyodü rí nzhumügueji.

E Aarón 'ñe c'o o t'i'i, o tsjaji c'uã jã c'o va mama e Moisés. Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Aarón:

—Nu'tsc'e 'ñe yo in ch'igue, dya pjë rí sigueji c'ü rgui tígueji 'ma rí tsjogueji cja ne nda ngüxipjadü, ngue c'uã dya rí chügueji. Ni jyodü rí nzhodüji cja in juiciogueji, ngue c'uã ra sö'ö rí pärägueji jã ngue c'o o cjaja Mizhocjimi, 'ñe jã ngue c'o o cjaja yo nte'e. Xo rí pärägueji jã ngue c'o na jo'o 'ñe c'o na s'o'o, ngue c'uã ra sö'ö rí jichigueji yo nte'e texe c'o ín jñagö c'o ya ró xipji e Moisés. Texe yo

rí mandats'ügöji, ndé xo ra tsja'a c'o mböcjimi c'o cjá ndé ra ngärä —eñe Mízhocjimi va xipji e Aarón.

Nuc'uã e Moisés o xipji e Aarón, 'ñe e Eleazar 'ñe e Itamar:

—Nu'tsc'ejí in mböcjimigueji, 'ma va ejë yo nte'e va tūji o ndëjxü c'o ya ni ngünjnüji, c'ü rguí mbeñeji Mízhocjimi, nu c'o cjüntëxü c'o dya rí chjüt'üji, sö'ö rí sigueji c'o, pero je rí sigueji a jmi'i cja c'ü e altar, na ngueje ya rrä sjü'ü c'o. Je xo ga cjatjonu, 'ma va siji o animale c'o rguí mbeñeji Mízhocjimi, rí sapüji o tijmi 'ñe o nzö'ö c'o. C'ü rgui pásbägueji ga cjanu o animale, ngue c'ü rguí pönbütjo Mízhocjimi c'o na s'o'o c'o rví tsjaji.

C'uã jã va mama Mízhocjimi pjë mi sö'ö ro zi'i c'o israelita

Levítico 11.1-23, 29-30, 41-42

(Hechos 10.9-35; 11.5-18)

Mízhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón que ro zopjüvi c'o nte'e rvá xipjivi ga cjavã:

—Yo animale yo bübü nziyo q ngua'a yo sö'ö rí sagueji, nguejxtjo yo jyadü a nde'e q xöjö, 'ñe 'ma xo ndo ñönütjo na yeje c'o ya ni zi'i, nza cja'a o nzühünü, 'ñe o ndenchjürü, 'ñe o chivo. Bübü o animale nza cja'a c'o camello, c'o yepe ñöñü c'o ya ni zi'i, pero dya jyadü q xöjö. Texe c'o animale c'o ga cjanu, dya sö'ö rí sagueji ne rí 'naja c'o. Xo bübü c'o jyadü q xöjö, pero dya yepe ñöñü c'o ya ni zi'i, nza cja'a o cuchi; nuc'o, dya xo sö'ö rí sagueji c'o.

'Nu c'o cää cja ndeje c'o sö'ö rí sagueji, nguejxtjo c'o bübü q ts'ijua 'ñe q mbëxo. Nu c'o dya bübü q ts'ijua 'ñe q mbëxo, dya sö'ö rí sagueji c'o.

'Nu yo ts'i animale yo bübü q juaja, bübü yo dya sö rí sagueji, nza cja'a yo xüjnü, 'ñe yo ca'a, 'ñe yo tujxculu, 'ñe yo ts'ixö. Dya xo sö'ö rí sagueji c'o ndopare, ni ri ngueje c'o c'o'o, ni xo ri ngueje c'o ngöoxömü. Xo 'ñeje c'o pjë ma ts'i animale c'o bübü q juaja, 'ma xo nzhodü a jömö, dya rí sagueji c'o.

'Nu c'o peje q nzö'ö, cjá ná 'ñeje q ngua'a c'ü rguí dacü, nza cja'a o t'axä 'ñe o ngriyo, nuc'o, sö'ö rí sagueji c'o. Dya rí sagueji c'o bübü q ngua'a c'o ts'iquë nza cja'a o comagreja, 'ñe o ngö'ö, 'ñe o corga, 'ñe o sarga, 'ñe o sat'ajma, 'ñe o sandäjnä. Dya xo sö'ö rí sagueji c'o ts'i animale c'o cjüt'ü q pjeme a jömö, zö ri bübü 'na nziyo q ngua'a, zö ri bübü na puncjü q ngua'a, zö ri ojtjo q ngua'a —eñe Mízhocjimi va xipji e Moisés 'ñe e Aarón, c'o jña'a c'o ro xipjivi c'o nte'e.

C'uā jā c'o rvá tsja'a 'na ndixū, 'ma ya rví mus'ü q ts'it'i

Levítico 12.1-8

(Lucas 2.21-24)

Nuc'uā Mizzhocjimi o xipji e Moisés:

—Ma ra mus'ü q lélè 'na ndixū, 'ma ri ts'it'i c'ü ra mus'ü, nu'ma, ra mezhe 'na yencho pa'a hasta 'ma cjá ra jogü ts'ë c'ü e ndixū. 'Ma ra zö'ö chjün, nu c'ü e ts'it'i ra ma circuncidaoji c'ü. Nu c'ü q nana ra nguejmetjo cja q ngumü xe 'na treinta y tres pa'a. 'Ma ra ejogü c'o pa'a c'o, nuc'uā, ya ra sö'ö ra ma'a cja nintsjimi. Pero 'ma ra mus'ü 'na ts'ixut'i, nu'ma, ra mezhe 'na yenzö cjá ra jogü ts'ë, xe ndo ra mimitjo cja q ngumü xe 'na sesenta y seis pa'a. Nuc'uā 'ma ra zö'ö c'o pa'a c'o rguí jogü c'ü e ndixū, zö ri ts'it'i c'ü vi mus'üji, zö ri ts'ixut'i, ra zidiy 'na ts'imë c'ü ya ri édyi 'nacjë, xo ra zidiy 'na mbaro o 'na vilo, ra zinbijí c'ü e mböcjimi; ngueje c'o rguí mbeñe Mizzhocjimi c'o. 'Ma dya ri siji 'na ts'imë, nu'ma, sö'ö ra zidiy 'na yeje vilo, o ngueje 'na yeje mbaro.

C'uā jā c'o rvá tsja'a 'na nte'e, 'ma ro zö'ö o lepra

Levítico 13.1-14.32

(Marcos 1.40-44; Lucas 17.11-14)

Sido o ña'a Mizzhocjimi va xipji e Moisés:

—Ma cjó c'o ra zötsc'ejí c'ü e nguējme c'ü xijji lepra, nuc'ü, ra xögü c'ü, ra ma mimitsjé jā c'o dya cjó ri cära. 'Ma cjó c'o ra chëzhí cja q jmi'i, angueze ra chibi, cjá rrü mapjü rgá mama ga cjavä: "Dya rí chëzhigue cja ín jmigö; ná rá ma cua'c'ü ne nguējme nu rí sögö", ra 'ñeñe.

"Ma ra chjorü c'ü e nguējme c'ü ri sö'ö, nu'ma, ra ma'a cja nintsjimi, ra ma jizhitsjé cja c'ü e mböcjimi; ngueje c'ü ra nu'tbü c'ü e nguējme, ra xipji cjo ya jogü. Nu 'ma ra mama c'ü e mböcjimi que dya cjá sö'dyë, nu'ma, ra manda c'ü e mböcjimi ra ma'a c'ü e nte'e, ra ma siji 'na yeje s'ü'ü. C'ü 'na s'ü'ü, ra mbö'tüji c'ü; c'o q cji'i, je ra xich'iji cja 'na ndajmü c'ü ri po'o o ndeje c'ü me rrä jo'o, cjá rrü xis'iji cja c'ü e s'ü'ü c'ü ri tetjo. Cjá xo rrü xis'iji cja c'ü e nte'e, cjá rrü mama c'ü e mböcjimi que ya jogü c'ü e nte'e. Nuc'uā cjá rrü jyézi ra ma'a c'ü e s'ü'ü c'ü ri tetjo.

'Cjá rrü ma'a c'uā c'ü e nte'e c'ü mi sö'ö c'ü e lepra, ra ma mbedye q bitu, xo ra 'ñaxa texe q ñijxte, xo ra 'ñaxa q c'üdü 'ñe o

xizhö. Cjá rrū xaja, ngue c'uā ra sö'ö ra nzhogü, ra ma mimi co c'o o dyoji.

'Ma ra cjogü 'na yencho pa'a, ra zidyi 'na yeje ngalo, cjá ná 'na ts'isumë c'o ya ndé ri édyi 'nacjë; ngueje c'o rguí mbenze c'o. Je rgá cjanu rgá jogü na jo'o c'ü ri sö'dyë.

C'uā jā c'o ma cja'a c'ü e pa'a 'ma mi põnbüji o nzhumü c'o israelita

Levítico 16

(Hebreos 9.6-12; 7.27; 13.11-13)

'Ma ya vi ndū'ü e Nadab 'ñe e Abiú c'o o t'i'i e Aarón,
Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue e Aarón c'ü dya nda sido ra cjogü cja c'ü e cuarrto c'ü me na sjū'ü, c'ü bëbü a xütjü cja c'ü e bitu c'ü 'nüns'ü, ngue c'uā dya ra ndū'ü. Natjo pa'a nu cjé'ë ra cjogü nu; 'ma ra cjogü, ngueje c'ü e pa'a 'ma rá perdonaogö yo israelita, rá põnbütjoji texe c'o nzhumü c'o o tsjaji c'ü e cjé'ë c'ü. 'Ma ra zädä c'ü e pa'a c'ü, e Aarón ni jyodü iix ta xaja, xo ra pöttü o bitu; c'o bitu c'o ejá ra jye'e, ri ngueje o t'öjxbitu.

'Nuc'uā ra mbö'tü 'na ts'inguëlo c'ü rguí mbenzegö c'ü, na ngueje c'o na s'o'o c'o o tsja'a, 'ñeje c'o o tsja'a c'o o t'i'i. Nuc'uā ra ndū'ü c'o o cji'i c'ü e ts'inguëlo 'ñe c'ü e censario, cjá rrū ndunü a mbo'o cja c'ü e cuarrto c'ü me na sjū'ü. 'Ma ra zätä nu, ra xis'i c'ü e cji'i a xes'e cja c'ü co'bü c'ü e arjca. C'ü o bipji c'ü e nguichjünü ra bö's'ü cja c'ü e arjca, ngue c'uā dya ra jñandgagö e Aarón ri bëbüögö cja c'ü e ngömü a xes'e cja c'ü e arjca. 'Ma jiyö, ra ndū'ü c'ü.

'Nuc'uā cjá rrū mbedye cja o ngojxtji c'ü e nda ngüxipjadü, cjá rrū bëbü cja c'ü e ndentji. Nuc'uā c'o nte'e ra sinpiji 'na yeje ts'ichivo e Aarón; ngueje c'o rguí mbenzeji, nutscö rí Mizhocjimigö. Nuc'uā e Aarón ra mbö'tü 'naja ts'ichivo, ra ndū'sbü c'o o cji'i, cjá rrū ndunü a mbo'o cja c'ü e cuarrto c'ü me na sjū'ü, cjá rrū xis'i c'ü e cji'i cja c'ü e arjca, cjá rrū mbedyetjo na yeje, ra bëbü cja c'ü e ndentji.

'Nuc'uā ra pënc'h'i c'ü 'na ts'ichivo, cjá rrū 'ñe's'ë o dyë'ë cja o ñi'i c'ü, cjá rrū mama texe c'o na s'o'o c'o vi tsja'a c'o nte'e. Je rgá cjanu rgá jñetse que ngueje c'ü e ts'ichivo c'ü ra ndunbü c'o o nzhumü c'o nte'e.

'Nuc'uā 'naja c'o bëzo, ra zidyi na jë'ë c'ü e ts'ichivo, je ra ma 'ñeme cja majyyadü jā c'o dya cjó nzheñé. 'Ma ra nguarü ra tsja'a ga

cjanu c'ü e nte'e c'ü, ni jyodü ra mbedye o bitu, cjá rrü xaja, ngue c'uā ra sō'o ra cjogü na yeje jā c'o ri cārā c'o o dyoji.

'Nuc'uā e Aarón, ndo ra cjogütjo a mbo'o cja c'ü e ngūxipjadü, cjá rrü ts'o's'ü c'o t'öjxbitu c'o ri je'e, cjá rrü xaja na yeje, cjá rrü jye'e c'o o bitu c'o azul. 'Ma ra mbedye cja c'ü e ngūxipjadü, ra juajjnü 'na yeje ts'imë c'o ya ri edyi 'nacjë; 'naja c'ü ra mbäscägö ngue c'uā rá põnbütjo c'o na s'o'o c'o vi tsja'a e Aarón, 'ñeje c'o o t'i'i. C'ü 'naja ts'imë, ngueje c'ü ra mbäscä ngue c'uā rá põnbütjo c'o na s'o'o c'o vi tsja'a c'o nte'e. 'Ma ra mbö'tü c'o, ra jyëbi ndé ts'i péraso, cjá rrü ndüt'ü c'o. Je rgá cjanu rgá dyötcügö rá põnbütjo c'o o nzhumü c'ü, xo 'ñe c'o o nzhumü c'o nte'e. Tsjë'ma tsjë'ma ra tsja'a ga cjanu.

'Nu c'o xëgo, je ra ndüt'ü cja c'ü ín altargö, cjá rrü pjongüji c'ü e ts'inguëlo 'ñe c'ü e ts'ichivo c'o ya rguí mbö'tüji, je ra ma ndüt'üji ga ma jā c'o dya cjó ri cārā, ra ndüt'tbüji c'o o xipjadü, 'ñe c'o o ts'ingue, cjá ná 'ñeje c'o o lama. Nu c'ü e nte'e c'ü ra ma ndüt'ü c'o, 'ma ya ra nguarü ra ndüt'ü, xo ni jyodü ra mbedye o bitu, cjá xo rrü xaja, ngue c'uā ra sō'o ra cjogü na yeje jā c'o ri cārā c'o o dyoji. Tsjë'ma tsjë'ma rí tsjagueji ga cjanu, dya rí jyombeñjeji c'o.

'Tsjë'ma tsjë'ma 'ma ra zö'ö c'o dyëch'a pa'a, c'ü na yencho zana, ngueje c'ü e pa'a c'ü rí dyötcüji rá perdonaots'üji in nzhumüji. Xo rí mbempjëgueji c'ü e pa'a c'ü, na ngueje ri sjüpa; dya xo rí pëpjigueji, ni xo ri ngueje c'o nte'e c'o dya israelita c'o ri cārägeji.

C'uā jā c'o va tsja'a Mzhocjimi, xe go xipji e Moisés pjë xe ro tsja'a c'o israelita

Levítico 18-20

(Mateo 5.48; Romanos 13.9: 1 Pedro 1.15-16)

Mzhocjimi xe go zopjütjo e Moisés va xipji c'o jñā'a c'o ro xipji c'o nte'e:

—Mimigueji na jo'o, c'uā jā c'o nzī rgá xi'tsc'öji. Na ngueje, nutscö in Mzhocjimigueji rí cjagö texe c'o na jo'o.

'Nzi 'natsc'ëji ni jyodü rí dyätäji ni tatagueji, xo 'ñe ninanagueji, rí tsjaji c'uā jā c'o nzī rgá xi'tsc'ëji c'o.

'Rí sùpüji c'o pa'a c'o ró xi'ts'iji rí söyagueji, dya rí pëpjigueji.

'Dya rí ma'tügueji c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana; dya xo rí dyät'ägueji c'o 'naja.

"Ma pjë rí sinquiji o rí jñüncüji c'ü rgui mbenzeji, nu'ma, ni jyodü rí tsjaji c'uā jā c'o nzī rvá xi'ts'iji rí tsjagueji, ngue c'uā rá negö c'o.

"Ma ra säjä c'o pa'a 'ma rí chagü c'o in nzhëjxügueji, dya rí chagüji texe c'o, dya xo rí jmutüji c'o rguí jyäbä. Nuc'o, rí jyëtspiji c'o ts'i próve c'o in dyocjeji, 'ñe c'o dya xo ngueje in dyozi, ngue c'uā xo ra jmutüji ra ziji. Je xo rgá cjanu 'ma rí tsitsiji c'o in uvaji, dya rí 'huës'ëji texe c'o, dya xo rí pëchiji c'o rguí jyäbä a jõmü. Rí jyëzitjoji c'o, ngue c'uā ra mbëchi c'o in dyocjeji 'ñe c'o dya xo ngue in dyocjeji c'o dya pjë nda pë'si.

'Dya pjë rí pönügueji. Dya xo rí mamagueji o bëchjine.

'Dya rí ñänngöji ín chjū'ü, 'ma dya meme c'o in mamagueji. 'Ma rí tsjagueji ga cjanu, in cjapügueji c'ü dya ni muvizügö.

'Dya cjó rí jyonbüji o chū'ü, dya cjó pjë xo rí jñünbüji o rí chjënbiji, dya cjó pjë xo rí sinbiji.

"Ma in 'negueji o mbëpjì, dya rí jñü'sbüji c'ü o raya hasta c'ü na yeje nu pa'a, na ngueje angueze ni jyodü ra ndömbü pjë ra zi'i c'o cãrã cja o ngumü.

'Dya rí sadüji c'o ts'i ngogö. Dya xo rí enbeji c'o dya janda, rgui pëzigueji c'o pjë rguí pje's'e c'o nte'e c'o, rgá zobüji a jõmü. Na ngue nutscö rí Mizhocjimigö, dya rí negö rí tsjaji ga cjanu.

'Nu c'o pjë pjëzhitsc'ëji, ni jyodü ra tsjaji na jo'o jujticia, dya cjó ra unüji o favor, zö ri próve, zö ri jün o t'opjü.

'Dya cjó rí xo'sbüji o bëchjine rgui jyäs'äji. 'Ma jiyö, ná ra mbö'tüji c'ü e nte'e c'ü, zö dya pjë rví tsja'a. 'Ma rgá cjanu, ngue'tsc'ëji rí pë'si in s'ocüji c'ü vi ndü'ü c'ü e nte'e c'ü.

'Dya rí ñuji na ü'ü ni cjuärjmaji.

"Ma rí jñandaji rrä cja'a na s'o'o c'o ni minteji, ni jyodü rí xipjigueji que na s'o'o c'o na cja'a c'o. 'Ma jiyö, o dyotjui 'ma ri pjös'ügueji ro tsja'a c'o na s'o'o, na ngueje dya pjë i xipjigueji, 'ma i jñandaji pjë ma cja'a c'o.

'Dya rí nzhopcüji 'ma cjó pjë ra tsja'a c'üji. C'ü ni jyodü rí tsjagueji, rí s'iyagueji yo ni minteji, c'uā jā c'o nzī ga s'iyatsjë 'na nte'e.

'Dya rí tsjagueji o vinado, rgui ñe rí pärägueji c'o ra ts'a'a.

"Ma pjë rí pögueji, dya rí pönüji cja c'o t'ëdyi; 'ma rí pögueji c'o t'ëdyi co metro, ri tsïzhñ c'ü e metro c'ü rgui dyëdyiji. Xo rgá cjanu, 'ma pjë c'o rí pögueji c'ö sütüji cja o báscula, o xo ngueje c'o édyiji co o litro, o co o juarü, ndé ri tsïzhñ rgui pögueji c'o.

"Ma cjó c'o ra zadü q tata o ngueje nú nana, nuc'ü, iqx ni jyodü rí pö'tügueji c'ü.

"Ma ra tsja'a 'na bëzo ra dyobiüvi q su'u c'ü 'na bëzo, nu c'ü e bëzo c'ü o tsja'a c'o, xo ni jyodü ra ndü'ü c'ü, 'ñe c'ü e ndixü.

"Ma ra tsja'a 'na bëzo ra dyobiüvi c'ü q jänana, nu'ma, xo ra ndü'ü nzá yejui.

"Ma ra tsja'a 'na bëzo ra dyobiüvi c'ü nú cjö'ö, nu'ma, xo ra ndü'ü c'o.

'Je xo rgá cjatjonu, 'ma ra tsja'a na s'o'o 'na bëzo rgá dyobiüvi 'na ndixü c'ü ri ngueje q dyoji, nza cja'a 'ma ri ngueje q nana, o ri ngueje q cjü'ü, o ri ngueje q bëpe o nú cjomixü, o ri ngueje q tía, o ri ngueje q bëche. Ndé ni jyodü ra ndü'ü c'o ra tsja'a ga cjanu, na ngue, ngueje 'na nzhumü c'ü me na nojo.

'Dya xo ga jo'o 'ma ra tsja'a 'na bëzo ra dyobiüvi 'na ndixü c'ü ri sövi q regla.

"Ma ra tsja'a 'na bëzo ra dyobiüvi nú mi bëzovi nza cja 'ma ri ndixü c'ü 'naja, nu'ma, xo ra ndü'ü nzá yejui.

'Dya xo ra tsja'a na s'o'o 'na bëzo o 'na ndixü, rgá dyobiüvi o animale. Na ngueje c'o ra tsja'a ga cjanu, rí pö'tügueji c'o. Na ngueje je nguetscö in Mizhocjimigueji.

'Ne rí 'natsc'eji, dya cjó ra unü q t'i'i rgá mbä'sä cja sivi, rgá mbeñe c'ü e ts'ita c'ü ni chjü'ü Moloc. C'o ra tsja'a ga cjanu, ni jyodü rí pjat'ügueji o ndojo rgui pö'tüji c'o. Na ngueje texe yo na s'o'o, ngueje yo cjaji cja c'o jñiñi jã c'o rí sät'äji. Nguec'uã rvá ünbügö c'o nte'e c'o, nguec'uã rá pjongüji dya, jã c'o cäräji. Nu'tsc'eji, dya rí tsjagueji ga cjanu c'o me na s'o'o.

'Ni jyodü rí dyätcäji nzá texe c'o jña'a c'o ya ró xi'ts'iji. 'Ma dya rí tsjagueji ga cjanu, rá pjongüts'üji cja c'ü e xoñijomü c'ü rá da'c'üji —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés c'o jña'a c'o ro xipji c'o nte'e.

C'uã jã c'o va tsja'a Mizhocjimi, o xipji c'o israelita jinguã ro tsjaji o mbaxua

Levítico 23.5-24.9, 16

(Hebreos 9.1-16)

Mizhocjimi xe go xipitjo e Moisés:

—Nu c'ü e zana c'ü ni chjü'ü Abib, ngueje c'ü ni mbürü zana nu cjë'ë a ndetsc'eji. Nu c'ü e zana c'ü, 'ma ra zö'ö 'na dyëch'a cjá nziyo pa'a, rí pjürü rí tsjaji c'ü e mbaxua. Ngueje c'ü rgui mbeñeji c'ü e pa'a

c'ü i pedyeji cja c'ü e xoñijõmü a Egipto. C'ü e pa'a c'ü, c'ü rgui nzhä'ä, rí pö't'üji 'na ts'imë c'ü ya ri édyi 'nacjé, cjá rrí sagueji c'ü. C'ü na yeje nu pa'a, o sea, c'ü e día quince, rí sigueji o tjõmëch'i c'o dya chjanavi c'o cjapü ra bän'sä; ra zö'ö 'na yencho pa'a rgui sigueji c'o tjõmëch'i c'o, c'uã jã c'o nzí rvá xi'tsc'öji. Nzá yencho pa'a c'o, pama xo rí pö't'ügueji o animale c'o rgui mbenzeji, c'o rí pääcäji cja c'ü e altar. C'ü rgui tsjagueji ga cjanu texe yo, ngueje c'ü rgui mbeñegueji jã c'o rvá pjongüts'ügöji a Egipto, 'ma ma cägueji nu, me ma sufregueji.

"Ma ya rgui sät'ägueji cja c'ü e xoñijõmü a Canaán, 'ma ya rrä jogü c'o ndëjxü c'o rgui podügueji, nu'ma, c'ü e manaxo c'ü ot'ü rí chagüji, ngueje c'ü rí dyacöji rgui mbenzeji.

'Ndeze c'ü e pa'a c'ü rí dyacüji c'ü ot'ü manaxo c'ü rgui chagüji, o sea, c'ü e día dieciseis, rí pjürü rí pezhegueji 'na yencho o ngo'o. 'Ma ra zäda c'o pa'a c'o, nuc'uã rí tsjagueji c'ü e mbaxua c'ü rí jñus'bügueji Dagrëxi. Ngueje 'ma ya rgui cjuarü rgui chagüji c'o in nzhëjxüji. C'o ot'ü tjõmëch'i c'o rgui dyät'ägueji co c'o ndëjxü c'o, rí jñüncügöji 'na yeje tjõmëch'i.

'C'ü ot'ü pa'a c'ü ni zö'ö na yencho zana, nu c'ü e pa'a c'ü, rí tsjaji 'na mbaxua c'ü tsjë'ma xo rí tsjaji. Nu c'ü e mbaxua, me rrä sjü'ü c'ü. Nu c'ü e pa'a c'ü, rí sigueji o animale c'o rgui mbenzgöji, o 'ma jiyö, pjë c'o rí jñüngueji. Xo rí zünt'üji o trompeta rgui matcügöji.

'C'ü e zana c'ü, 'ma ya rgui zö'ö 'na dyéch'a pa'a, ndo ra bübü c'ü 'na sjüpa. C'ü e pa'a c'ü, ngueje c'ü rgui chjü'ü Pa'a c'ü rga pönnç'ütjoji in nzhumügueji. Nu c'ü e pa'a c'ü, rí mbempjëgueji, dya pjë rí sigueji; dya xo rí pépjigueji. Xo rí sinquiji o animale c'o rgui mbenzegöji, 'ñe q cjuñjnü o ndëjxü c'o ya ri chjanavi o aste. Nujyo, rí tsjagueji yo, ngue c'uã rá jyombeñegö c'o in nzhumügueji.

'Nu c'ü e zana c'ü, 'ma ya rgui zö'ö 'na dyéch'a cjá ts'i'ch'a pa'a, rí tsjagueji 'na mbaxua c'ü rgui chjü'ü Ngüdyëza; ngueje 'ma ya rgui cjuarü rgui jmutügueji texe c'o rgui podüji, 'ñe c'o rgui chüjmügueji. Nzá texe c'o in menzumügueji ra jmutüji q xi'i o paljma, 'ñe o dyëxijjño, cjá rrü dyät'äji q ngumüji; je ra mimiji nu nzá yencho pa'a c'o ra ts'a'a c'ü e mbaxua. Ni jyodü rí tsjaji ga cjanu, ngue c'uã c'o in ch'igueji 'ñe c'o in bëcheji, xo 'ñe c'o in mboxxbëcheji ra mbäräji c'uã jã rvá pjöxc'üji, ró da'c'üji jã c'o ri oxüji ndeze 'ma i pedyegueji a Egipto —eñe Mizhocjimi va xipji e Moisés c'o jña'a c'o ro xipji c'o nte'e.

Mizhocjimi xo xipji e Moisés:

—Xipjigue yo nte'e ra tūji o aste o oliva; ngueje c'o rguí ndé'ë c'o sivi c'o bùbü cja c'ü e trra candelero. Pama ra ma cjogü e Aarón a mbo'o cja c'ü e ngũxipjadü, ra xich'i o aste c'o lámpara, ngue c'uã dya ra juéch'ë c'o sivi 'ma xõmü. Chjüma chjüma 'ma ra säjä c'ü e pa'a c'ü rí soyagueji, ra tsja'a 'na mböcjimi ra nguitsi c'o tjöméch'i c'o ri quis'i cja c'ü e mexa c'ü bùbü a mbo'o cja c'ü e cuarroto c'ü na sjúñ, cjá rrü dyú'sü xe ndo 'na dyéch'a cjá yeje tjöméch'i c'o ra mbäscä nu. Nuc'uã e Aarón 'ñe c'o o t'i'i ra ziji c'o tjöméch'i c'o ya rguí nguitsiji.

Xo xipji Mizhocjimi e Moisés:

—Ma cjó c'o ra zanngü ín chjügö, ni jyodü ra ndü'ü c'ü ijk ta pjat'üji o ndojo, ra tsja'a texe yo israelita.

C'uã jã c'o rvá intsjimi Mizhocjimi c'o ro dyätä, xo ro tsjapü ro sufre c'o dya ro dyätä

Levítico 26

Xe go sido go ñatjo Mizhocjimi, va xipji e Moisés:

—Nguezgö in Mizhocjimigueji. 'Ma rí tsjagueji yo rí xi'tsc'öji, rá intsjimits'ügöji na puncjü. 'Ma rí sät'ägejeji cja c'ü e xoñijõmü jã c'o rá da'c'ü rí mimiji, nujnu, ra 'ñeje o dyebe c'o pa'a 'ma ni jyodü, ngue c'uã c'ü e jõmü ra unü na jo'o c'o rí podügueji, 'ñe c'o rí chüjmügueji nu; xo 'ñe c'o rí 'fiech'ëji, ra nguis'i na puncjü o ndäns'i. Nguec'uã dya rí sögueji o tjíjmi, me na jo'o rgui mimigueji nu. Dya cjá rva cää nu o animale c'o rrä sate, na ngueje rá cjapügö ra mbedye c'o. Nu'tsc'oji rí chägueji c'o 'naño nte'e c'o ri nuc'ügueji na ü'ü, xo rí chöpügueji c'o. Nutscö sido rá bùbü co nu'tsc'oji, dya rá jëtsc'iji. Na ngue, nguetscö in Mizhocjimigueji; nu'tsc'oji ngue'tsc'oji ín ntetsc'öji. Rá cjagö nzá texe yo, 'ma rí dyätcäji ín jñagö.

'Pero 'ma dya rí dyärägueji yo rí xi'tsc'öji, nu'ma, rá pen'c'oji c'ü me rgui sügueji, na ngue rá cja'c'ü rí sufreji na puncjü; rá pen'c'oji o nguëjme c'o rí sögueji, xo 'ñeje c'ü me rgui nzhumügueji. 'Ma ra jogü c'o rí chüjmügueji, dya ra sö'ö rí sigueji c'o, na ngue je ngueje c'o nte'e c'o ri nuc'üji na ü'ü c'o ra zi'i c'o. Xo rá ünnç'ügöji, ngue c'uã c'o ri nuc'üji na ü'ü, ra ndö'c'ügueji c'o, cjá rrü tsja'c'üji rí sufregueji. Nutscö rá tägö c'o animale c'o na s'o'o, ra 'ne mbö'tc'ügueji c'o in ch'igüeji, xo ra chjo'tc'üji c'o in nzhiünügueji, 'ñe c'o 'ñaja in animalegueji. Me rí sufregueji o tjíjmi na ngueje, dya cjá rí jñüs'üji o semia ni xo ri ngueje o ndäns'i; ijk ta bùbü 'na tjíjmi c'ü me na nojo, nguec'uã ra zädä 'ma rí satsjëgueji in ch'igüeji. Xo ra ëjë o nte'e c'o

ra 'ne jyonnc'üji o chū'ü ra ndō'c'üji c'o, cjá rrū pjongüts'üji nu jā c'o ri bünc'eji; nguec'uā rí pedyeji, rí sogügueji c'o in xoñijömüji. Nguec'uā 'ma ra zädä rí chügueji, je ra t'ögüts'üji cja ə xoñijömü c'o ri nuc'üji na ü'ü. Zö rva cägueji cja c'o 'naño jñiñi, dya rá chjo'tc'ügöji, dya xo rá jëtsc'öji. C'ü rá cjakö, rá mbeñegö c'o jña'a c'o ró xipjigö e Jacob, 'ñe e Isaac 'ñe e Abraham, rá juëtsc'ëgöji na ngueje nguezgö in Mizhocjmigueji.

C'uā jā c'o va cja'a c'o israelita, 'ma ya ro cjogüji a Canaán

Números 4; 10.11-28

Texe 'ma ya ra xampjä c'o israelita ra möji, c'o mböcjimi mi juacüji c'ü e nda ngüxipjadü, cjá ma jyüt'üji, xo mi pös'üji texe c'o mi jää' a mbo'o, 'ñe c'o mi bübü cja c'ü e ndentji. C'o levita, ngueje c'o mi tüs'ü cja 'niji ma möji. Je va cjanu va tsjaji nzá yeje dyöte cjë'ë c'o o nhodütjoji cja majjyadü.

'Ma ya mi tsjatjo ro zö'lö 'nacjë c'ü vi ngäräji cja c'ü ə ngua'a c'ü e t'ejc'ü ni chjü'ü Sinaí, nuc'uā o jñantji c'ü e ngömü c'ü mi bübü a xes'e cja c'ü e ngüxipjadü, o mbürü o ma'a. Nuc'uā anguezoji o mbäräji c'ü mi jyodü ro xampjäji ro möji; nguec'uā va ndüs'üji texe c'o mi pë'siji. Xo mi tunüji c'ü e nda ngüxipjadü. Anguezoji mi bübüji a ngua'a c'ü e t'ejc', ndeze 'ma o ch'unüji c'o dyëch'a jña'a c'o vi mama Mizhocjimi ro tsjaji, 'ñe c'o pjë ndé vi xipjiji; dya jā vi mbedye ro möji.

'Ma o mbedye o möji, je va cjavä va tsjaji: Nu c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Judá, ngueje c'o mi ot'ü a xo'ñi c'o, cjá ma ma'a c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Isacar, cjá ma ma'a c'uā c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Zabulón. Cjá xo ma ma'a c'uā jā nzí o levita; ngueje c'o mi tunü c'ü e ngüxipjadü. Cjá ma ma'a c'uā c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Rubén, cjá ma ma'a c'uā c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Simeón, cjá ma ma'a c'uā c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Gad. Cjá ndo ma ma'a jā xe nzíñi c'o levita c'o mi tunü c'ü e arjca, 'ñe c'ü e altar, 'ñe c'ü e trra candelero, 'ñeje pjë c'o ndé mi cujpaji cja c'ü e ngüxipjadü. Cjá ma ma'a c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Efraín, 'ñe c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Manasés. Cjá ma ma'a c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Benjamín, cjá ma ma'a c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Dan, cjá ma ma'a c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Aser. C'o ya mi nguarü, mi ngueje c'o ə mboxbëche c'ü ndo nu Neftalí.

C'uā jā c'o va tsja'a e Aarón 'ñe e María, o mamavi mi cja'a c'o na s'o'o e Moisés

Números 12

(Hebreos 3.2)

E Moisés 'ñe e Aarón mi sijivi 'na o cjūvi c'ü mi chjū'ü María.

'Na nu pa'a e María 'ñe e Aarón o mamavi que e Moisés mi cja'a c'o na s'o'o, na ngue vi chjüntüvi 'na ndixü c'ü je mi menzumü a Cus, c'ü xo mi xiji Etiopía. Xo mamavi ga cjavā: "Dya nguejxtjo e Moisés c'ü ni zocügöji Mizhocjimi, na ngue xo zocügövi c'ü". Mizhocjimi o dyärä c'o mi mamavi. E Moisés mi ngueje 'na bëzo c'ü dya mi cjapütsjë rvá nojo; dya mi bübü c'ü ri chjénjui c'ü.

Nuc'uā Mizhocjimi o zojjnü e Moisés 'ñe e Aarón 'ñe e María, cjá nú o xipjiji ro möji nzá jñiji cja c'ü e nda ngüxipjadü. O möji c'uā nzá jñiji. Nuc'uā Mizhocjimi o zöbü cja 'na ngömü, je go 'ñe böbü cja o ngojxtji c'ü e nda ngüxipjadü, cjá nú o ma'tü c'uā e Aarón 'ñe e María, o mëvi c'uā nzá yejui. Nuc'uā Mizhocjimi o xipjivi ga cjavā:

—Dyäräguevi dya yo ín jñagö. 'Ma ra bübü a ndetsc'eji 'na ín profetagö, angueze rá xipjigö co o t'íjí pjé mbëjé c'o ra tsja'a c'ü. Pero co ín mbëpjigö e Moisés, dya rí cjagö ga cjanu. Angueze ngueje c'ü xe nda na jo'o ga tsja'a c'o rí xipjigö. Angueze ijkx tí ñagöbe c'ü, ijkx tí zopjügö rgá xipji pjé ra tsja'a, dya rí cjapügö ra nguich'í o t'íjí ngue c'uā ra tsja'a c'o rí negö; 'ma ijxi jandgagö angueze, ¿pjenga in mamaguevi que cja'a c'o na s'o'o c'ü? —eñe Mizhocjimi.

Mizhocjimi me go ünbü nzá yejui, cjá nú o ma'a c'uā. Xo xögü c'ü e ngömü cja c'ü e nda ngüxipjadü y e María o züri c'ü e nguejme c'ü mi chjū'ü lepra, ya ma t'oxü nza cja'a o xitsji. 'Ma o jñanda e Aarón ga cjanu, o ma xipji c'uā e Moisés: "Nu'tsc'e ni t'ëcañañomü, rí ö'tc'ü que dya rí castigaozübe na ngue ne nzhumü nu ró cjagöbe." Nuc'uā e Moisés o dyötü Mizhocjimi va xipji:

—Nu'tsc'e in Mizhocjimigue, rí ö'tc'ü rí tsjapügue ra ndis'i dya nu —eñe.

Nuc'uā Mizhocjimi o ndünrü va xipji e Moisés:

—'Ma ro tsja'a c'ü o tata angueze ro zo'sbü o jmi'i, e María ro mbörü o tseje 'na yencho pa'a. Nguec'uā pë'sc'ü rí pjongüigueji a ndetsc'eji nu, ra mbedye ra mimitsjë 'na yencho pa'a. Ma ya rguí cjogü c'o pa'a c'o, ya ra sö'ö ra nzhogü 'ma.

Nuc'uā e María o pjongüiji jā c'o mi cárä c'o israelita. O mezhe 'na yencho pa'a va mimi a tji'i. C'o pa'a c'o, dya jā go mbedye ro ma'a

c'o israelita. Nuc'uā, 'ma ya vi cjogü c'o yencho pa'a, e María o nzhogütjo a nde'e jā c'o mi cārā c'o israelita.

Nuc'uā c'o israelita o mbedyeji nu, je go ma soyaji cja c'ü e majyyadü a Parán.

C'uā jā c'o va ma zo'büji c'ü e xoñijömü a Canaán, o tsja'a c'o israelita

Números 13.1-14.9

Nuc'uā Mzhocjimi o xipiji e Moisés:

—Chägue jā nzī bëzo c'o ra ma nu'u jā ga cja'a c'ü e xoñijömü a Canaán, na ngueje rá da'c'üji c'ü.

Nuc'uā e Moisés o zojjnū ndé 'naja bëzo nzī 'naja c'o dyéch'a cjá yeje tribu, cjá nú o xipiji:

—Möcjeji, rí ma so'bügueji jā ga cja'a c'ü e xoñijömü c'ü bübü ga ma cja ín xoñigöji. Xo rí ñugueji cjo na zëzhi c'o nte'e c'o vá cã'ā nu, cjo xo na puncjüji o jiyö. Mzhocjimi ra mböxc'üji rí möcjeji na jo'o.

O ma'a c'uā c'o bëzo, o ma nuji texe cja c'ü e xoñijömü a Canaán. O zö'ö 'na yeje dyöte o pa'a va nuji c'ü e xoñijömü. Cjá nú o nzhogüji c'uā a Cades, nu jā c'o ma bübü e Moisés. 'Ma ya ma nzhogüji, o dyocüji 'na o dyë'ë o uva c'ü me ma nojo, nguec'uā iqx ma tū'ü 'na yeje bëzo c'ü. 'Ma o säji, o ña'a c'uā 'na dyéch'a bëzo c'o vi ma'a, o mamaji ga cjavā:

—Me na jo'o c'ü e xoñijömü a Canaán, me jüns'üji na puncjü o semia, 'ñe o ndäns'i. Rvá tügöjme 'naja o dyë'ë o uva, ngue c'uā rí päräji jā ga cja'a c'o ndäns'i c'o vá cja'a ga manu. Pero nu c'o nte'e c'o vá cã'ā nu, ndé na zëzhiji, 'ñe me na ndäji. C'o o jñiñiji, o dyät'äji na jo'o, 'ñe me na nojo —eñeji.

Nuc'uā o ña'a 'naja bëzo c'ü xo vi ma xo'bü, c'ü mi chjü'ü Caleb. O xipiji c'o nte'e ro dyätpäji c'o o jña'a, cjá nú o mama:

—Na jo'o iqx tá möjö cja c'ü e xoñijömü, rá ma chügöji c'o menzumü c'o, na ngue iqx tá tópcöji c'o —eñe e Caleb.

Nuc'uā c'o dyéch'a bëzo go sido go mamaji:

—Jiyö. Dya ra sö'ö rá tögöji, na ngueje c'o nte'e c'o vá cã'ā nu, me na zëzhi c'o, ndé trrabëzöji; nutscöji nza cjazgöji o t'äxä cja o jmi'i c'o.

'Ma o dyärä c'o nte'e c'o jña'a c'o vi mama c'o dyëch'a bëzo, me co pizhiji, dya go ne ro creoji c'o mi mama e Caleb. Nuc'uã o mbürü o reclamaoji e Moisés 'ñe e Aarón; mi jyëztjo ma mamaji:

—Möjö rá juajjnüji 'na bëzo c'ü ra mbëzhi xo'ñi, cjá rrũ dyënzgöji rá nzhogüji a Egipto —mi eñeji.

Nuc'uã e Josué 'ñeje e Caleb, o xipjivi c'o nte'e:

—Nu c'ü e xoñijömü a Canaán, me na jo'o c'ü. Mizophjimi bübü co nutscöji; ngueje c'ü ra mböxcüji rá cjogüji nu; dya cjá rí sëgueji. ¿Pjenga dya in ne rí dyätqueji Mizophjimi? Maco ya xitscöji ra dyacüji c'ü e xoñijömü c'ü.

C'uã jã c'o va ndü'ñ 'na dyëch'a bëzo c'o vi ma zo'bü a Canaán

Números 14.10-45

(Hechos 3.15-19)

Nuc'uã texe c'o nte'e go üdüji, mi ne ro pjat'üji o ndojo e Josué 'ñe e Caleb. Nuc'uã Mizophjimi o jñetse me mi juëns'i a xes'e cja c'ü e ngüxipjadü, o jñanda c'o nte'e. Nuc'uã Mizophjimi o xipjii e Moisés:

—Maco ya na puncyü rgá jíchi yo nte'e c'ü na zëtsigö; anguezeji dya ne ra dyätcäji. ¿Jinguã ra 'ñejmezügö na jo'o yo? Ix tá penpeji 'na nguëjme c'ü me na s'o'o, ra ndüji nzá texeji ga 'ñevä, dya ra jñandaji c'ü e xoñijömü c'ü ró xipjigö ro unüji. Pero c'o ín mbëpjigö e Caleb 'ñe e Josué, nuc'o, rá jëzigö ra cjogüvi cja c'ü e xoñijömü, na ngueje o 'ñejmezüvi, dya go yembeñevi c'o ín jñagö. Na cjuana c'ü rí xi'ts'iji, nu yo 'ñaja nte'e, dya ra cjogüji nu; nguejxtjo c'o o t'iji c'o ra cjogü nu, 'ma ya ri bëzo c'o. Ra xôrù rí nzhogü rí möcjeji ga ma'a cja c'ü e majyyadü nu jã c'o vi 'ñeji. Nujnu, je rí nzhöt'ütjoji nu 'na yeje dyöte cjë'ë, je xo rí chügueji nu. Nzí 'na pa'a c'ü in ma ñugueji c'ü e xoñijömü, rí sufregueji 'na cjë'ë. Nguec'uã rí sufreji 'na yeje dyöte cjë'ë, na ngueje o zö'ö 'na yeje dyöte pa'a c'ü vi so'büji a Canaán. 'Ma ya rgui chügueji in texeji in nzhanteji, ngueje 'ma cjá ra cjogü c'o in ch'igueji cja c'ü e xoñijömü c'ü —eñe Mizophjimi.

Nuc'uã Mizophjimi o tsjapü o ndü'ñ c'o dyëch'a bëzo c'o ndé vi ma nu'u c'ü e xoñijömü a Canaán, na ngueje 'ma o mamaji c'ü dya ro sö'ö ro cjogüji nu, c'o nú mi israelitaji o mbürü o reclamaoji, pjë c'o ndé mi xipjiji e Moisés.

Nuc'uã e Moisés o zopjü c'o nte'e, o xipjiji texe c'o vi mama Mizophjimi. 'Ma o dyäräji ga cjanu, me co ndumüji c'uã. Nuc'uã c'ü

jyas'ü, o nanga c'o nte'e 'ma xe mi xõxtjo, o nguïs'iji a xes'e cja 'na t'eye, cjá nú o mamaji:

—Ya bëjxtjo rí bübügöji cja ne xoñijömü nu o mama Mizophjimi ra dyacüji. Rí pë's'i ín s'ocüji na ngueje, dya ró ätcöji Mizophjimi, pero möjö, ijk tá cjogüji nu.

Nuc'uã e Moisés o xipjiji:

—¿Pjé dya ni ñe rí dyätägueji Mizophjimi? Maco ya xi'ts'iji c'ü dya ra söö rí tsjogüji nu. Na ngueje dya ra mböxc'ügueji; 'ma rí möcjejeri ga manu, ijk ta mbö'tc'ügueji c'o nte'e c'o vá cã'ã nu —embeji c'o nte'e.

Pero c'o nte'e, dya go ngö'tbüji 'ñi'i e Moisés, o möji c'uã, o ma cjogüji a Canaán. Nuc'uã c'o mi menzumü nu, o mbedyeji o ma zöji c'o israelita; o mböt'üji na puncjü c'o israelita, cjá nú o ndäji c'o xe mi quejme.

Nuc'uã e Moisés 'ñe c'o 'ñaja nte'e c'o dya vi ma zöji c'o mi menzumü a Canaán, o nhhogü o möji cja c'ü e majyadü, jā c'o vi 'ñeji.

C'uã jã va tsja'a e Coré, mi ne ro mbëzhi mböcjimi, zö dya vi juajjnü Mizophjimi.

Números 16.1-40
(Hebreos 5.4; Judas 11)

Mi bübü 'na bëzo c'ü mi israelita c'ü mi chjü'ü Coré. Nuc'uã, mi mboxbëche cja c'ü ndo nu Leví. 'Na nu pa'a e Coré o ñoji e Datán 'ñe e Abiram 'ñe e On. Co jñi'i bëzo c'o, mi mboxbëcheji cja c'ü ndo nu Rubén. Nzá nziyoji o mamaji c'ü dya cjá ro dyätäji e Moisés. Nuc'uã 'na yeje ciento nde'e o bëzo c'o pjé mi pjëzhi cja c'o israelita, o ndeñeji e Coré 'ñe c'o jñi'i bëzo. Cjá nú o möji c'uã, o ma xipjiji e Moisés 'ñe e Aarón:

—¿Pjenga in cjapü que xe nda in mandaguevi? Maco Mizophjimi o juancügöji rí texegöji. ¿Pjenga in cjapüvi c'ü nda na not'süguevi, gui xitsijime c'o pjé rá cjagöjme? —embeji e Moisés 'ñe e Aarón.

'Ma o dyärä ga cjanu e Moisés, o ndüñijömü; c'ü o ñi'i o chjëvi a jömu. Cjá nú o xipji e Coré 'ñeje c'o ma dyojji:

—Xõxtjo ra xõrü, Mizophjimi ra jizhi cjó ngueje c'ü ra juajjnü angueze ra tsja'a xo'ñi cja yo nte'e. Nu'tsc'e Coré, 'ñe yo bëzo yo vá ēcjejeri, o juan'c'ügueji Mizophjimi rí pjös'ügueji c'o mböcjimi; dya

juan'c'ügueji rí tsjagueji o mböcjimi. Nguec'uã, dya jo'o rí ñepeji ne bëpji nu pë's'i e Aarón, dya xo rí xipjigueji o jña'a c'o dya jo'o. Rí xi'ts'iji, ra xõrü rí 'ñegueji cja ne ngüxipjadü, je ngueje vã ra jñetse cjó ngueje c'ü o juajjnü Mizzhocjimi ra tsja'a ndamböcjimi. Nzí 'natsc'eki, rí chûgueji c'o in censarioji, xo rí dyüt'ügueji o ndësivi 'ñe o nguichjünü, cjá rrí 'ñegueji cja o jmi'i Mizzhocjimi. Xo 'ñetjo e Aarón, xo ra tsja'a ga cjanu. Nuc'uã Mizzhocjimi ra jizhi cjó ngueje c'ü o juajjnü ra tsja'a ndamböcjimi —eñe e Moisés.

'Ma ya vi jyas'ü c'ü na yeje nu pa'a, e Coré 'ñeje c'o yeje ciento nde'e o bëzo c'o mi dyojji, o ndüji nzí 'naji c'o o censarioji, cjá nú o dyüt'üji o ndësivi, cjá xo nú o dyüt'üji o nguichjünü, cjá nú o ejí c'uã cja c'ü o ngojxtji c'ü e nda ngüxipjadü. Xo ma bübü nu e Moisés 'ñe e Aarón. Xo jmürü nu na puncjü o nte'e, na ngueje e Coré vi xipji ro möji nu. Nuc'uã texe c'o nte'e o jñandaji o ngui'i Mizzhocjimi, me mi juëns'i ma jñetse. Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—Cueñeguevi jâ c'o cârâ yo nte'e, na ngueje ijk tá chjotügö yo —eñe.

Nuc'uã e Moisés 'ñe e Aarón o ndüñijõmüvi, o ndëvi o chjëvi a jõmüi, cjá nú o mamavi:

—Nu'tsc'e ín Mizzhocjimits'ügójme, ngue'tsc'e in dacügójme c'ü rgá minc'ójme rí texejme, ¿cio rí ünbügue nzá texe yo nte'e 'ma 'natjo bëzo c'ü pë's'i o s'ocü? —eñe va xipjivi Mizzhocjimi.

Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue yo nte'e, ra ndä's'äji jâ c'o járrä c'o o ngüxipjadü e Coré, 'ñe e Datán, 'ñe e Abiram.

Nuc'uã e Moisés o mbedye cja c'ü e nda ngüxipjadü, xo mi pöji c'o titá c'o pjë mi pjëzhi cja c'o israelita, o ma xipjiji c'o nte'e ro ndä's'äji nu jâ c'o mi bübü o ngüxipjadü c'o jñi'i bëzo. Nuc'uã e Datán 'ñe e Abiram o mbedyevi, cjá nú o böbüjtjovi cjá o ngojxtji c'o o ngumüvi; xo 'ñeje c'o o suvi 'ñe c'o o t'ivi. Nuc'uã c'o 'ñaja nte'e c'o pjë mi cjaji c'o bëzo, o ndä's'äji nu. Nuc'uã e Moisés o mama:

—Nudya rí pârâgueji que ngueje Mizzhocjimi c'ü o dyacügö nu pjëtscö. 'Ma ra ndütsjë yo, hasta 'ma ejá ra zädä o pa'a c'ü ra ndüji, nu'ma, ijk ta jñetse que dya nguetscö o juancügö Mizzhocjimi. Pero 'ma ra tsjapü Mizzhocjimi ra xogü ne xoñijõmü nguec'uã ra nguibiji nu, 'ñe nzá texe c'o pë's'iji, nu'ma, ijk tí pârâgueji que nguetscö anguezeji o tsjapüji o üdü Mizzhocjimi, 'ma o reclamaozübe.

Nzí va nguarü e Moisés o mama yo jña yo, nzí va xogü c'ü e jõmüi, ijk co nguibiji nu nzá jñi'i c'o bëzo; xo 'ñe c'o o ngumüji, 'ñe c'o

o suji, cjá ná 'ñe c'o q t'iji, ndé go nguibiji a jõmü. Nuc'uã c'ü e jõmü, ndo go tsot'ütjo na yeje va dyögü nzá texeji, 'ñe c'o mi pë'siji.

Texe c'o israelita o jñandatjoji jã va nguibi a jõmü c'o nte'e c'o. 'Ma o dyäräji jã ma mapjü c'o mi quibi a jõmü, me co pizhiji na puncjü, cjá nû o mamaji:

—Jí ndé rá ma quibigöji a jõmü —mi eñeji.

Nuc'uã Mizzhocjimi o mbëjjñe 'na sivi c'ü o 'ne mbö'tü c'o yeje ciento nde'e c'o ndé vi ndunü c'o q censario a xo'ni cja c'ü e nda ngûxipjadü. Nu c'o q censarioji, dya go ndë'ë c'o, na ngueje ijk mi bronce c'o.

Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue e Eleazar c'ü o t'i'i e Aarón ra ndüs'ü c'o censario, cjá rrü ma mbozü na jë'ë c'o ndësivi c'o xe ri quiqi c'o. Nuc'uã, ra bench'e c'o, ra dyät'ä o lámina, cjá rrü ngo'bü texe c'ü e altar. Nujyo, ngueje yo rguí mbeñe yo israelita, c'ü dya sö'ö cjó ra ndüt'ü o censario cja ín jmigö; nguejxtjo e Aarón, 'ñe c'o q t'i'i, 'ñe c'o q bëche, 'ñe c'o q mboxxbëche.

Nuc'uã e Moisés o xipji e Eleazar nu c'o ya vi mama Mizzhocjimi. Nuc'uã Eleazar o ma'a o ma tsja'a c'o ya vi xipjiji.

C'uã jã c'o va nzhäjnä c'ü q ts'iza e Aarón

Números 16.41-17.13

(Hebreos 9.4)

C'ü na yeje nu pa'a, texe c'o nte'e go mbürü go xipjiji ga cjavä e Moisés 'ñe e Aarón:

—Ngue'tsc'evi i pö'lüguevi c'o q nte'e Mizzhocjimi —eñeji.

Cjá nû o mundoji cja q jmivi. Nuc'uã o jñandaji cja c'ü e ngûxipjadü, na ngueje c'ü e ngõmü c'ü mi tägä a xes'e, ya vi ngobü texe c'ü e nda ngûxipjadü. 'Nango juëns'i c'uã cja c'ü e ngõmü, jã c'o mi bübü Mizzhocjimi. Nuc'uã Mizzhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—C'ueñeguevi jã c'o cärä yo nte'e, na ngueje ijk tá chjotügö yo.

Nuc'uã e Moisés 'ñe e Aarón o ndüñijómüvi va ma'tüvi Mizzhocjimi. Nuc'uã e Moisés o xipji e Aarón:

—Ma chügue c'ü in censario, cjá rrí dyüt'ü o ndësivi c'o qui'i cja c'ü e altar, cjá rrí dyüt'ügue o nguichjünü, cjá rrí ma'a na niji jã c'o vá cä'ä yo nte'e, cjá rrí dyötügue Mizzhocjimi ra perdonao q nzhumüji. Na ngueje ya üdü, ya xo mbürü o mbö'tü yo nte'e —eñe e Moisés.

Nuc'uā e Aarón o tsja'a jā c'o va xipji e Moisés, o ma böbü a nde'e cja c'o nte'e c'o ya vi ndū'ū, 'fie c'o dya be mi tū'ū, cjá nú o dyötü Mizhocjimi ro põnbütjoji c'o na s'o'o c'o vi tsjaji. Nuc'uā, dya cjá xe go ndū'ū c'o nte'e. Nu c'o o ndū'ū c'ü e pa'a c'ü, o zö'ö 'na catorce mil setecientos; dya go mbezheji c'o vi ndū'ū 'ma o ndū'ū e Coré.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue yo nte'e yo manda nzī 'na tribu ra jünji ndé 'na ts'iza. Nzī 'naja c'o ts'iza, rí jñu'sbügue o tjū'ū 'na tribu. Nu c'ü e ts'iza c'ü ra jün yo manda cja c'ü e tribu Leví, rí jñu'sbü o tjū'ū e Aarón. Nuc'uā rí tsidyi c'o ts'iza, rí tsjogü a mbo'o c'ü e cuarrto c'ü me na sjū'ū, jā c'o bübü c'ü e arjca; je rí ma sogügue nu c'o. Na ngueje rá cjapügö ra nzhäjnä c'ü o ts'iza c'ü e bëzo c'ü ya ró juajjnügö ra tsja'a ndamböcjimi. Rá cjagö yo, ngue c'uā yo nte'e, dya cjá pjë ra xi'ts'iguevi yo.

Nuc'uā e Moisés o tsja'a c'uā jā c'o va xipji Mizhocjimi, o nguidyi c'o ts'iza, o ma zogü a xo'ñi cja c'ü e arjca. C'ü na yeje nu pa'a, 'ma o ma'a e Moisés jā c'o ma quiji c'o ts'iza, o jñanda c'ü ya vi mbeje o ts'idyē c'ü o ts'iza e Aarón, ya xo vi nzhäjnä, ya xo mi quis'i o ts'indäns'i c'o mi ngueje o almendra.

Nuc'uā e Moisés o nguis'i c'o ts'iza, cjá nú o ma jíchi nzá texe c'o israelita; anguezeki o jñandaji c'ü e ts'iza c'ü vi nzhäjnä, mi ngueje o cjaja e Aarón. Nuc'uā nzī 'naja bëzo, o ma jñü c'ü o ts'iza c'ü vi unü e Moisés.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Jñünügue na yeje nu o ts'iza e Aarón a mbo'o cja ne ngüxipjadü, je rí ma pë'sigue a xo'ñi cja c'ü e arjca. Ngueje nu rguí jñetse c'ü ngueje e Aarón ró juajjnügö. Rí tsjague ga cjanu, ngue c'uā yo nte'e ra mbötpüji ngüénda, dya cjá sido ra reclamaozüji, ngue c'uā dya ra ndū'ū nzá texeji.

C'uā jā c'o rvá mbë's'i pjë ro zi'i c'o mböcjimi 'ñe c'o levita

Números 18.8-32

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Aarón:

—Texe c'o ra jün c'o nte'e rgá mbenzegö, nutscö ndo rá da'c'ügö c'o, ngue c'uā dya pjë ra bë'ts'igue rí si'i, 'ñe c'o in ch'i'i. Yo jña'a yo cjá ró xi'ts'i, o dyotjui 'ma ro päbagövi 'na xiscöma c'ü dya ra

nguarü. Nu'tsc'e, dya rí chjëgue o xoñijömü nza cja'a c'o 'ñaja israelita, na ngueje nutscö rá da'c'iji texe c'o rguí jyonc'iji.

C'uã jã c'o va tsja'a e Moisés 'ñe e Aarón, dya go dyätävi Mizhocjimi

Números 20.1-13
(*1 Corintios 10.4*)

Ya mi tsjatjo ro zö'ö 'na yeje dyöte cjé'ë, ndeze 'ma vi mbedyeji a Egipto. Sido mi pöji hasta 'ma go zät'äji a Cades, cja c'ü e majjyadü c'ü mi chjü'ü Zin. Nujnu, mi ojtjo o ndeje pjë ro ziji.

Nuc'uã c'o nte'e o jmuruji cja o jmi'i e Moisés 'ñe e Aarón, o xipjiji:

—¡Quera ro tûgøjme 'ma o ndü'ü c'o ín cjuärjmajme c'o o mbö'tü Mizhocjimi! ¿Pjenga i sizgójme ró ëgójme cja ne majjyadü, ro 'në tûjme 'ñe yo ín animalejme? ¿Pjë vi pjongüzüjme a Egipto, i sizijme a 'ñecjuã? Nucuã ojtjo pjë rá sigójme, ne rí ngueje o ndeje.

Nuc'uã e Moisés 'ñe e Aarón o möví cja c'ü e nda ngüxipjadü. 'Ma o zät'ävi cja c'ü o ngojxtji, o ndüñijömüvi, o chjëvi o ndëvi a jömü. Nuc'uã, 'nango ngui'í c'ü me na zö'ö Mizhocjimi, me mi juëns'i ma jñetse. Nuc'uã Mizhocjimi o zopjü e Moisés, va xipji:

—Jñügue c'ü in ts'iza, cjá rrí jmutü yo nte'e, ra mböxc'ü ni cjuärjma e Aarón. Nuc'uã 'ma ya rguí jmuru nzá texeji, nu'tsc'e rí xipji c'ü e ndojo ra xogü, ngue c'uã ra mbeje o ndeje c'ü ra zi'i texe yo nte'e, xo 'ñe yo o animaleji.

Nuc'uã e Moisés o jñü c'ü e ts'iza, jã c'o nzí va xipji Mizhocjimi, cjá nú o möví e Aarón, o ma jmutüvi c'o nte'e a xo'ñi cja c'ü e ndojo, cjá nú o xipjivi ga cjavã:

—Dyärägueji dya. Nu'tsc'evi pöbü in reclamaoji Mizhocjimi, ¿cjo ni jyodü rá cjapübe ra mbeje o ndeje cja ne ndojo rga da'c'übe pjë rí siji?

Nuc'uã e Moisés o mba's'ü o dyë'ë c'ü mi jün c'ü e ts'iza, cjá nú o ya'bü yeje vez c'ü e ndojo. Nuc'uã o mbeje na puncjü o ndeje c'o o zi'i c'o nte'e, xo 'ñe c'o o animaleji.

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Moisés 'ñe e Aarón:

—Nu'tsc'evi, dya i tsjaguevi jã c'o nzí rvá xi'ts'ivi, ngue c'uã ro mbärä yo nte'e c'ü me na jontezgö, 'ñe me xo na zëtscö. Nguec'uã nudya, dya ra sö'ö rí tsjogüvi cja c'ü e xoñijömü nu jã c'o ró xi'ts'ivi ri dyëdyivi yo nte'e.

C'uā jā c'o va ndū'ū e Aarón

Números 20.22-29

Nuc'uā c'o israelita o mbedyeji nu jā c'o mi chjū'ū Zin, cjá nú o zät'äji cja 'na t'eje c'ü ma jens'e c'ü mi chjū'ū Hor. Nujnu, Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Nu ni cjuärjma e Aarón ra ndū'ū vā nu, dya ra zät'ä cja c'ü e xoñijomü nu jā ró xi't'siji na ngueje, dya i dyätcävi c'ü ró xi't'sivi.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Moisés texe c'o ro tsja'a ante que ro ndū'ū e Aarón. Nuc'uā e Moisés o tsja'a jā c'o nzī va xipji Mizhocjimi, o zidiy e Aarón 'ñe e Eleazar c'ü o t'i'i, o nguís'iji cja c'ü e t'eje. 'Ma ya ma cäji cja o ñi'i c'ü e t'eje, nuc'uā e Moisés o ts'o'sbü c'o o bitu e Aarón c'o mi ngueje o bitu o ndamböcjimi, cjá nú o jyeche e Eleazar c'ü o t'i'i e Aarón; je va cjanu va mbëzhi dadyo ndamböcjimi e Eleazar. Nuc'uā e Aarón o ndū'ū a xes'e cja c'ü e t'eje.

Nuc'uā 'ma o mbärä c'o nte'e c'ü ya vi ndū'ū e Aarón, me co ndumüji; o zö'lö 'nazana va huëpiji c'ü.

C'uā jā c'o va dyät'ä e Moisés 'na c'íjmi c'ü mi bronce

Números 21.4-9

(*1 Corintios 10.9; Juan 3.14-15*)

Nuc'uā c'o israelita o sido o möji, pero sido mi reclamaoji Mizhocjimi 'ñe e Moisés, mi xipjiji:

—¿Pjenga i pjongüzüjme a Egipto? ¿Cjo i pjongüzüjme, nguejxtjo c'ü rá tūjme cja ne majyyadü? Nuvā, ojtjo o tjöméch'i pjë rá sijme, ne rí ngueje o ndeje; ya xichazögjme rgá sigójme yo maná —eñeji.

Nuc'uā o üdü Mizhocjimi, nguec'uā va ndäjä o c'íjmi c'o me ma sate, o 'ne zaji c'o nte'e, nguec'uā va ndüji na puncjiji. Nuc'uā c'o nte'e c'o xe mi bübüütjo, o möji jā c'o mi bübü e Moisés, o ma xipjiji:

—Ró cjagójme c'o na s'o'o, na ngueje ró reclamaojme Mizhocjimi, xo 'ñetsc'e. Rí ö'tc'íjme rí dyötü Mizhocjimi ra tsjapü ra c'ueñe yo c'íjme a ndezgójme —embeji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o dyötü Mizhocjimi ro pönbüütjo c'o na s'o'o c'o vi tsja'a c'o nte'e. Nuc'uā Mizhocjimi o mama:

—Dyät'ä 'na c'íjmi c'ü ri bronce, cjá rrí tsö's'ü a xes'e cja 'na za'a, ngue c'uā c'o nte'e c'o ra zaji, ra jñandatjoji c'ü e c'íjmi c'ü ri bronce, ngue c'uā dya cjá ra ndüji —embeji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o dyät'ä 'na c'ijmi c'ü mi bronce, cjá nú o ngö's'ü cja 'na za'a, ngue c'uā c'o nte'e c'o ya vi zaji, mi jandaji c'ü e c'ijmi c'ü vi dyät'ä e Moisés, y dya cjá mi tūji.

C'uā jā c'o va tsja'a c'o israelita, o ndōpüji c'ü e rey c'ü mi chjū'ü Sehón

Números 21.21-31

Nuc'uā c'o israelita o mbedyeji nu, sido o möji hasta 'ma o zät'äji bëjxtjo cja c'ü e jñiñi nu jā c'o mi cárā c'o amorreo. Nuc'uā e Moisés o ndäjjnä c'o o ma ñaji e Sehón c'ü mi ngueje o rey c'o amorreo, ngue c'uā ro ma dyönüji cjo ro unüji o sjëtsi c'o israelita, ro huenbetjoji a nde'e cja c'o jñiñi nu jā c'o mi manda c'ü. 'Ma o zät'ä c'o bëzo cja o jmi'i c'ü e rey, o xipjiji ga cjavä:

—Rvá 'ne ö'tc'ügójme, ni t'ëcjañomü, c'ü rí dyacüjme sjëtsi rá huenbejme cja in paísgue. Ix tá mötjojme cja c'ü e nda'ñiji, dya rá huench'ejme cja in juâjmagueji, dya rá tjö'tc'üjme c'o in uvagueji, dya xo rá sigójme o ndeje cja c'o in pozogueji; dya pjë iqx tá tjö'tc'üjme. Je rga mötjojme cja c'ü e nda'ñiji hasta 'ma cjá rá pedyejme cja in xoñijömügue.

Pero c'ü e rey, dya go jyëzi c'o israelita ro cjogüji cja c'ü e xoñijömü c'ü. Nu c'ü o tsja'a, o jmutü texe c'o o tropa, cjá nú o mbedyeji, o ma zöji c'o israelita. C'o israelita o ndöji cja c'ü e chü'ü; o mbö'tüji c'ü e rey Sehón, cjá nú o tsjapü o cjaji c'o jñiñi c'o.

Nuc'uā go sido go möji, o zät'äji bëjxtjo cja c'ü e ndare a Jordán, cja c'ü e xoñijömü c'ü mi chjū'ü Moab. Nu c'ü e xoñijömü a Moab, ya mi bëjxtjo a Canaán; nguejxtjo c'ü e ndare c'ü mi jyanbüvi.

C'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, dya go jyëzi e Balaam ro jñu'p'ü o maldicio c'o israelita

Números 22-24

(2 Pedro 2.15-16; Judas 11)

Cja c'ü e xoñijömü a Moab, mi pjëzhi rey 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Balac. Nuc'ü, o mbärä jā va ndöpüji c'o amorreo 'ma o zöji c'o israelita. Nguec'uā mi sú'ü c'ü, xo 'ñe c'o nte'e c'o mi cárā cja c'o jñiñi jā c'o mi manda c'ü, na ngueje c'o israelita me ma puncjüji. Nuc'uā c'ü o tsja'a e Balac c'ü mi rey, xo 'ñe c'o nte'e, o ma ñaji c'o tita c'o mi manda cja c'o jñiñi a Madián, o xipjiji:

—'Ma rá söjme yo nte'e yo, ra ndōcüjme, cjá rrū ndēnnguijme ín xoñijömjume.

Nuc'uā e Balac c'ü mi rey, o zojjnū jā nzī o tita c'o ro ndäjjnä ro ma ñaji 'na bezo c'ü mi chjū'ü Balaam, ro xipiji ga cjavā:

—Cja c'o ín jñiñigöjme, o zät'ä na puncjü o nte'e c'o vi 'ñeje a Egipto. Anguezeji, xe nda na zëzhiji que na nguetscöjme. Nguec'uā rí ö'tc'üjme rá möjö, rí ma jñu'p'ü 'na maldicio c'o nte'e c'o, ngue c'uā ná xo ra sō'ö rá tōpjüjme 'ma rá chüjme, cjá rrū täjme ra möji. Rí ö'tc'üjme yo, na ngue rí äräjme mamaji, 'ma cjó c'o in jñu'p'ü o maldicio, nu'ma, töt'ü o nzhumü c'ü, o 'ma cjó c'o in intsjimigue, xo na jo'o ga mbös'ü o cjimi c'ü e nte'e c'ü —ro 'ñembeji e Balaam.

C'o tita c'o ro ma'a jā c'o mi bübü e Balaam, je mi menzumüji a Moab, 'ñe a Madián. Nuc'uā c'o tita o mbedye o möji, ro ma ñaji e Balaam; xo mi jünüji o t'opjü c'o ro unüji, ngue c'uā ro ejë co anguezeji, ro 'ne jñu'p'ü o maldicio c'o israelita. 'Ma o zät'äji, o xipiji texe c'o jña'a c'o vi mama e Balac c'ü mi rey. Nuc'uā e Balaam o mama:

—'Ma rí oxügueji ne xõmü dya, ra xõrū rá xi'ts'iji nu c'ü ra xitscö Mizhocjimi —eñe.

Nuc'uā c'o bëzo c'o vi ndäji, o oxüji cja o ngumü e Balaam. Nuc'uā c'ü e xõmü, Mizhocjimi o zopjü e Balaam o xipji:

—¿Cjó ngueje yo bëzo yo bübü dya cja in nzumügue?

O ndünru c'uā e Balaam o mama:

—Nuyo, ngueje yo va täjä e Balac c'ü rey a Moab, va 'ne xitsiji que na puncjü o nte'e c'o vi 'ñeje a Egipto, o zät'äji cja c'o jñiñi jā c'o manda e Balac. Nguec'uā ne'e angueze c'ü rá magö, rá ma jñu'p'ü o maldicio c'o nte'e c'o o zät'ä nu, xã'ma ra sō'ö ra ndōpüji c'o, cjá rrū pjongüji cja c'o jñiñi c'o tsja'a a Moab.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Balaam:

—Dya rí möcjeji c'o, dya xo rí jñu'p'ü o maldicio c'o nte'e c'o, na ngueje ró intsjimigö c'o.

Nuc'uā 'ma o jyas'ü, o nanga e Balaam, cjá nú o xipji c'o nte'e c'o vi ndäjjnä e Balac:

—Nzhogü mögueji cja in jñiñiji na ngueje Mizhocjimi, dya ne'e c'ü rá magö co nu'tsc'eji.

Nuc'uā c'o vi ndäjjnä e Balac, o nzhogü o möji, o ma xipiji:

—E Balaam, dya go ne ro ejë c'ü —eñeji.

Números 22.15-20

Nuc'uā e Balac, o yepe o ndäjä c'o 'ñaja bëzo c'o xe nda mi manda que na ngueje c'o ot'ü vi ma'a, o ma xipjiji e Balaam:

—E Balac va täcjäjme rá 'ne xi'ts'ijme ga cjavā: “Rí ö'tc'ü, ni t'écjañömü, c'ü rí 'ñesegue; dya rí mangue jiyö. Rá da'c'ü na puncjü o t'opjü, xo rí cjagö texe c'o rí xitsi, pero rí ne rí 'ñeje, rí 'ne jñu'p'ü o maldicio yo nte'e yo ya ró xi'ts'i.”

O ndünrrü c'uā e Balaam o mama:

—Zö ro tsja'a e Balac ro nichí o oro 'ñe o plata c'ü o ngumü, cjá rrü dyacö, pero dya sö'ö rá cjagö c'o dya ne'e Mizhocjimi rá cjagö. Nudya rí ö'tc'üji rí oxüji cja ín nzumügö, ngue c'uā rá pärägö pjë mbëjë c'ü ra xitsi dya Mizhocjimi.

Nu c'ü e xömü c'ü, Mizhocjimi o zopjü e Balaam va xipji:

—'Ma vi 'ñeje yo bëzo ra 'ne zints'iji, 'ma ra jyas'ü, rí ñanga rí möji, pero rí tsja'a nguejxtjo c'o rá xi'tsc'ö.

Números 22.21-40

(2 Pedro 2.15-16)

Nuc'uā 'ma o jyas'ü, ts'i vi nanga e Balaam, o jyäs'ä c'ü o ts'i suburru cjá nú o chägä, xo zidyi yeje o mbëpji, cjá nú o möji c'uā c'o nte'e c'o vi ndäjjnä e Balac. Pero Mizhocjimi o üdü na ngueje e Balaam mi yembeñe, dya nda mi ne ro dyätä.

'Ma mi pöji cja 'ñiji, nuc'uā o ñejë 'naja o anxë Mizhocjimi, o 'ne böbü cja c'ü e 'ñiji nu jã c'o mi pöji, ngue c'uā dya ro jyëzi xe ro möji. Nu c'ü e burru o jñanda c'ü e anxë c'ü mi böbü cja c'ü e 'ñiji, mi jün 'na spada. Nuc'uā c'ü e burru o mbedye cja c'ü e 'ñiji, mi ma'a c'ü 'nanguarü. Nuc'uā e Balaam o üdü, o mbärä c'ü o burru, ngue c'uā ro nzhogü cja c'ü e 'ñiji.

Nuc'uā c'ü e anxë o ot'ü ga ma a xo'ñi, o ma böbü cja c'ü e 'ñiji c'ü mi cjogü a nde'e jã c'o mi bübü yeje barda. Nuc'uā c'ü e burru, 'ma o jñanda na yeje c'ü e anxë c'ü mi böbüto nu, o tsja'a 'na lado, o nguat'ü na jo'o cja 'naja c'o barda, nguec'uā va nguãxä o ngua'a e Balaam. Nuc'uā e Balaam o ya'bü na yeje c'ü o burru.

Nuc'uā c'ü e anxë, xe go mbons'ü ga ma a xo'ñi, o ma böbü nu jã mi s'is'i, nu jã c'o dya mi sö'ö cjó ro mbedye cja c'o 'nanguarü. Nuc'uā c'ü e burru, 'ma o jñanda na yeje c'ü e anxë, dya cjá go mbärä jã rví ma'a, nguec'uā va dyobütjo a jõmü. Nuc'uā e Balaam o üdü na puncjü, cjá nú o ya'bü co c'ü e za'a c'ü mi jün. Nuc'uā Mizhocjimi o tsjapü o ña'a c'ü e burru, o xipji e Balaam:

—¿Pjë rí cja'c'ö? Ya na jñ'i'i gui päräzü.

Nuc'uã e Balaam o ndünrrü va mama:

—Ró päräts'ü, na ngueje ya ni pätçäjtjogö. 'Ma ri jüngö 'na spada, ijsx to pö'tc'ü 'na vá diji.

O ndünrrü c'uã c'ü e burru o mama:

—Nguezgö in burrugue, ya pa'a na puncjü o cjë'ë in chägäzü.

Ndeze c'o pa c'o, ¿cjo rí cja'c'ö ga cjanu?

O ndünrrü c'uã e Balaam va mama:

—Jiyö.

Nuc'uã Mízhocjimi o tsjapü ro jñanda e Balaam c'ü e anxë c'ü mi böbü cja 'ñiji, mi jün 'na spada. Nuc'uã e Balaam o ndünñijõmü a jmi'i c'ü e anxë. C'ü e anxë o xipji ga cjavä e Balaam:

—¿Pjë ni jo'o c'ü ya na jñ'i'i gui pärä ni burrugue? Nutscö ijsx tó ëcjö rá 'ne c'axc'ü, na ngue nu c'ü in mbeñe rí tsja'a, dya ga jo'o c'ü. Ne burru o jñandga, nguec'uã va chjéch'ë. 'Ma dya ro chjéch'ë nu, ya rva pö'tc'ügö dya, ya ri nguejxtjo ne burru nu xe ri bübü —eñe c'ü e anxë va xipji e Balaam.

O mama c'uã e Balaam va xipji c'ü e anxë:

—Ró cjagö na s'o'o. Dya rmi pärägö majxä mi bünc'e a xo'ñi cja ne 'ñiji, pero nudya 'ma in negue, rá nzhogü rá magö cja ín nzumü —eñe e Balaam.

O ndünrrü c'uã c'ü e anxë va mama:

—Jiyö, mögueji dya yo bëzo, pero rí mamague nguejxtjo c'o rá xi'ts'i —eñe.

Nuc'uã e Balaam sido o möji c'o nte'e c'o vi ndäjjnä e Balac. 'Ma o dyäärä e Balac que ya ma ñejë e Balaam, o ma'a c'uã o ma ndünrrü, cjá nú o xipji:

—¿Pjenga dya in 'ñeje 'ma ot'ü ró xipji yo nte'e ro ma sits'iji?

¿Cjo mi pëzhigue c'ü dya rí jüngö rá da'c'ü c'o rvá xi'ts'i?

O mama c'uã e Balaam:

—Ya rí bübügö dya vã. Pero dya ra sö'ö rá mamagö c'ü rá netsjëgö, nguejxtjo c'o jña'a c'o ra dyacü Mízhocjimi rá mama.

Números 22.41-23.13

C'ü na yeje nu pa'a, e Balac o zidy i Balaam a xes'e cja 'na t'eje, nu jã c'o mi jñetse mi ja'ä c'o o ngũxipjadü c'o israelita. Nuc'uã e Balaam o xipji e Balac:

—Dyätcä ga 'ñevä 'na yencho altar, cjá rrí sinqui 'na yencho nguëlo, cjá ná 'na yencho ngarjnero c'o rá pääsbävi Mizhocjimi rga mbeñevi.

'Ma o nguarü o mbä'sbävi Mizhocjimi c'o animale, e Balaam o xipji e Balac:

—Chepquetjo vã, jã bübü yo altar; nutscö xe rá magö ga ma a xo'ñi, rá ma nu'u pjë ra xitsi Mizhocjimi, cjá rrú ëjë rá 'ne xi'ts'i c'o ra xitscö c'ü.

Nuc'uã e Balaam o matsjë jã c'o dya cjó mi bübü. Nuc'uã Mizhocjimi o 'ne xipji e Balaam c'o jña'a c'o ro xipji e Balac, cjá xo nú o xipji:

—Nzhogü rí mague jã c'o vá bübü e Balac, ma xipji c'o ró xi'ts'i.

Nuc'uã e Balaam o nzhogü, o ma xipji e Balac c'ü dya mi sö'ö ro jñu'p'ü o maldicio c'o israelita, na ngueje Mizhocjimi ya vi intsjimi c'o, 'ñe me xo mi pjörü, nguec'uã ma puncjüji.

Nuc'uã e Balac o xipji e Balaam:

—¿Pjë mbëjë c'ü i tsja'a? Ró zon'c'ügö ngue c'uã ri 'ne jñu'p'ü o maldicio yo nte'e yo dya rí negójme; y nu'tsc'e vá 'ne intsjimitjogue yo.

O ndünru c'uã e Balaam o mama:

—Nutscö ijx tó xi'ts'i que ro mamagö nguejxtjo c'ü ro xitsi Mizhocjimi.

O mama c'uã e Balac:

—Chjä'dä rá më'ë, jã c'o dya ra sö'ö rí jñanda texe yo israelita, cjá rrí jñu'p'ü o maldicio yo.

Números 23.14-27

Nuc'uã o zidyiji e Balaam a xes'e cja c'ü e t'ejé c'ü ni chjü'lü Pisga. Nujnu, ndo go yepe go mbä'sbätjovi o animale Mizhocjimi. Cjá nú o mama c'uã e Balaam:

—Chepquetjo vã cja yo altar; nutscö xe rá magö ga ma a xo'ñi, rá ma chjögöbe Mizhocjimi.

Nuc'uã, Mizhocjimi o xipji e Balaam c'o jña'a c'o ro xipji e Balac. 'Ma o nzhogü e Balaam nu jã c'o ma bübü e Balac, e Balac o dyönü e Balaam:

—¿Pjë xi'ts'i dya Mizhocjimi?

Cjá nú o ndünru c'uã e Balaam:

—Nu'tsc'e Balac, Mizhocjimi dya ngueje 'na nte'e c'ü ri mama o bëchjine, ni xo ri yembeñe c'o ya mama; nu c'o mama ra tsja'a,

ngueje c'o cja'a c'ü. Mizhocjimi ya intsjimi yo israelita, nguec'uã zö cjo c'o ro jñu'p'ü o maldicio, dya pjë ra tsja'a yo, na ngueje Mizhocjimi bübü co anguezoji.

O mama c'uã e Balac va xipji e Balaam:

—Chjä'dä rá më'ë cja c'ü 'na t'eje, xã'ma ra jyëts'i Mizhocjimi rí jñu'p'ü nu o maldicio yo nte'e yo.

Números 23.28-24.25

Nuc'uã e Balac o zidy i e Balaam a xes'e cja c'ü e t'eje c'ü ni chjü'ü Peor. Nujnu, xo dyät'ävi xe 'na yencho altar, nu jã c'o o mbä'sväi o animale Mizhocjimi. E Balaam ya vi unü ngüienda que Mizhocjimi mi ne'e ro intsjimi c'o israelita; nguec'uã dya cjá va ma dyönü Mizhocjimi pjë ro mama. C'ü o tsja'a e Balaam, je vi jñanda ga ma cja c'ü e majyadü nu jã c'o mi dä'sä c'o o ngüxipjadü c'o israelita. Nuc'uã o Espíritu Mizhocjimi o ejë o 'ne bübü co anguez, nguec'uã va mama:

—Yo israelita, ya intsjimi na puncjü Mizhocjimi yo; o pjongüji a Egípto, xo unüji c'ü na zëzhiji, nguec'uã ra ndöpüji texe c'o ri nu'u na ü'ü.

Nuc'uã e Balac o üdü na puncjü, me mi juäjjma o dyë'ë va xipji e Balaam:

—Ró zon'c'ügö, ngue c'uã ri 'ne jñu'p'ü o maldicio yo nte'e yo rí ügøjme, pero dya in cjague ga cjanu, ya iix na jñi'i gui intsjimigue yo. Mague dya cja in nzumügue. Ya rvá xi'ts'i ro da'c'ü na puncjü o t'opjü 'ma ri jñu'p'ü o maldicio yo nte'e yo, pero Mizhocjimi o jñünnc'ügue c'o ro da'c'ügö.

O ndünrü c'uã e Balaam va mama:

—Nutsco iix tó xipji c'o bëzo c'o í chäjjnä, zö ri nichigue o plata 'ñe o oro c'ü in nzumügue, cjá rrí dyacügö, pero dya ro sö'ö ro cjagö c'o ro netsjégö; nguejxtjo c'o ro xitsi Mizhocjimi ro mamagö. Ya rá magö dya cja ín jñiñi nu jã rvá ejë, pero ante c'ü rá ma'a, dyärä 'ma c'ü xitsi Mizhocjimi c'ü jã rgá tsjapüji yo in jñiñigueji a Moab, ra tsja'a yo israelita.

Nuc'uã e Balaam o mama c'o ro zädä:

—Rí janda c'o ra ts'a'a; xe ra mezhe na puncjü o cjë'ë 'ma ra zädä c'ü e pa'a c'ü ra ts'a'a c'o. Cja yo menzumü a Israel ra bübü 'na rey c'ü ra ndö'c'üji, 'ma rí sögueji o chü'ü. Je xo rgá cjanu rgá tsjapüji texe c'o jñiñi c'o ri chüji yo —eñe.

**C'uā jā va ndū'ū c'o israelita c'o vi ma't'ü c'o ts'ita c'o mi
ma't'ü c'o menzumü a Moab**

Números 25
(1 Corintios 10.8)

Nu c'o mi menzumü a Moab, mi ma't'üji c'o ts'ita c'o mi chjū'ū Baal. O mezhe c'uā, ma xe ma cāā c'o israelita a Moab, nuc'uā na puncjü c'o bëzo c'o mi israelita o mbürü o tsjaji c'o na s'o'o co c'o ndixü c'o mi menzumü a Moab. C'o ndixü c'o, mi xipjiji c'o bëzo c'o mi israelita ra möji c'o, 'ma pjé c'o mi pa pä'sbäji c'o q ts'itaji ma mbeñeji. Nguec'uā na puncjü o israelita o mbürü o ma't'üji c'o ts'ita c'o mi ma't'ü c'o menzumü a Moab.

Nuc'uā Mizzhocjimi go ünbü c'o israelita, cjá nú o xipji e Moisés:

—Jmutügue texe c'o manda cja yo israelita, cjá rrí pö'tü cja ín jmigö, ngue c'uā ra jñanda texe yo israelita. Je rgá cjanu rgá ndis'i ín mbecuégö.

Nuc'uā e Moisés o xipji c'o mi juesti a Israel:

—Pö't'ügueji texe c'o in dyoji c'o o ma't'ü e Baal-peor.

Nuc'uā c'o israelita o jmuriyi cja c'ü o ngojxtji c'ü e nda ngüxipjadü nu jā c'o mi bübü e Moisés, cjá nú o huëji. 'Ma mi cäräji nu mi huëji, jo nú o säjä c'uā 'na israelita, ma siji 'na ndixü c'ü mi menzumü a Madián. Zö mi janda texe c'o nte'e, pero c'ü e bëzo ijax co tsjocü c'ü e ndixü a mbo'o cja c'ü o ngumü.

E Eleazar c'ü mi mböcjimi, mi siji 'na t'i'i c'ü xo mi mböcjimi; nuc'ü, mi chjū'ū Finees. E Finees xo jñanda c'ü e bëzo ma siji c'ü e ndixü. Nguec'uā o jñü 'na lanza, cjá nú o ma'a c'uā nu jā c'o ma bübü c'ü e bëzo 'ñe c'ü e ndixü, o ma chjopcü cja o pjemevi, ijax co ndüvi. Na ngue c'ü vi tsja'a ga cjanu e Finees, Mizzhocjimi dya cjá xe go tsjapü ro ndü'ū c'o nte'e. Na ngueje ya vi ndü'ū como 'na veinticuatro mil.

Nuc'uā Mizzhocjimi o xipji e Moisés:

—E Finees o tsjapü o ndis'i c'ü e mbecuë c'ü rmi pë'sbigö yo nte'e. Nguec'uā dya cjá xe ró cjapügö ro ndüji. Na ngue e Finees dya go ne'e c'ü xe ro sido ro tsjaji c'o na s'o'o, nguec'uā, nudya rí xipjigö angueze ra sido ra tsja'a mböcjimi; xo 'ñe c'o o t'i'i, 'ñe c'o o bëche, 'ñe c'o o mboxxbëche, ndé ra mbézhiji o mböcjimi, dya ra nguarü rgá tsjaji o mböcjimi.

C'uā jā c'o va mbezheji c'o israelita

Números 26 (1 Corintios 10.5)

C'o israelita xe ma cāji cja զ ngua'a c'o t'eje c'o mi bübü a Moab. Nuc'uā Mzhocjimi o zopjü e Moisés 'ñe e Eleazar, o xipjivi:

—Pezheguevi jā nzī sō'ö c'o bēzo, ndeze c'o ya édyi 'na dyöte cjë'ë, hasta c'o xe édyi na puncjü, c'o ya ri sō'ö ra ma'a cja chū'ü.

Je va cjanu va tsjaji; o zō'ö 'na seiscientos un mil setecientos treinta, dya go mbezheji c'o ndixü ni xo ri ngueje c'o ts'it'i. Texe c'o nte'e c'o mi édyi 'na dyöte cjë'ë 'ma o mbedyeji a Egipto, ya ndé vi ndū'ü c'o, na ngueje dya go dyätäji Mzhocjimi 'ma ot'ü o zät'äji a Cades. Nguejxtjo e Moisés 'ñe e Caleb, xo 'ñe e Josué c'o xe mi bübü.

C'uā jā c'o rvá mbä'sbäji Mzhocjimi c'o rví ma't'üji

Números 28-29

Nuc'uā Mzhocjimi o xipji e Moisés:

—Xipjigue yo nte'e, que dya ra jyëziji pjë c'o ndé ra mbäscägöji. Pama pama ra mbäscäji yeje ts'imë c'o ya ri édyi 'nacjë, 'naja c'ü ra mbäscäji 'ma xörü, ndo 'naja 'ma nzhä'ä. Xo ra xis'iji o vinu cja c'ü e altar. Xo ra mbäscäji yeje kilo զ cjünjnü o ndëjxü c'o ya rguí huanbaji 'na litro զ aste o oliva. Nuc'o, ngueje c'o pama ra ndüt'üji rgá mbäscäji, dya ra jyëziji rgá tsjaji c'o.

'Chjüma chjüma c'ü e sjüpa 'ma in söyaji, rí päscäji yeje ts'imë c'o ri édyi 'nacjë, xo 'ñe զ cjünjnü o ndëjxü c'o ya xo rguí huanbaji o aste. Xo rí xis'iji o vinu cja c'ü e altar.

'C'ü ot'ü pa'a nu zana, rí päscäji yeje nguëlo, cjá ná 'na ngalo, cjá ná 'na yencho o ts'imë c'o ya ri édyi 'nacjë. Nzī 'na animale c'o rí päscäji, xo rí päscäji զ cjünjnü o ndëjxü c'o ya rguí huanbaji o aste, xo 'ñe o vinu c'o rí xis'iji cja c'ü e altar. Xo rí päscäji 'na ts'ichivo; nuc'ü, ngueje c'ü rgui dyötcüji rá pönnc'üji c'o na s'o'o c'o rgui tsjagueji —eñe Mzhocjimi.

C'uā jā c'o va ndū'ü c'o mi menzumü a Madián, na ngueje vi dyonpüji c'o israelita

Números 31 (Apocalipsis 2.14)

Nuc'uā Mzhocjimi xe go zopjüto e Moisés va xipji:

—Ya va sädä c'ü e pa'a c'ü rí chügue, pero ot'ü rí pö'tügueji c'o menzumü a Madián, na ngueje o dyonpiiji yo israelita, o xipjiji ro ma'tüji e Baal.

Nuc'uã e Moisés o xipji c'o nte'e:

—Juajjnüji ndé 'na mil bëzo nzí 'na tributsc'eji, c'o ra ma zöji c'o menzumü a Madián; je rgá cjanu rgá nzhopci Mizhocjimi c'o na s'o o c'o vi tsja'a c'o.

Nuc'uã o juajjnüji ndé 'na mil bëzo nzí 'na tribu. Nuc'uã e Moisés o ndäjjnä o ma zöji c'o me Madián. Cja c'o bëzo c'o mi ma'a cja chjü'ü, je xo mi pa'a nu c'ü e mböcjimi c'ü mi chjü'ü Finees, 'ñe c'o mi pjös'ü anguezze, mi tunüji c'o me ma sjü'ü c'o mi pë'siji cja c'ü e nda ngüxipjadü. Xo mi jünüji c'o trompeta c'o mi zünt'üji 'ma ra zöji o chü'ü.

Nu c'o israelita o zöji c'o madianita, c'uã jää c'o nzí va mama Mizhocjimi; c'o madianita o bëzhiji cja c'ü e chü'ü, o mbö'tüji texe c'o bëzo, xo 'ñe c'o tsi'ch'a o reyji, xo mbö'tüji c'ü e bëzo c'ü mi chjü'ü Balaam. Nu c'o ndixü c'o mi menzumü a Madián, dya go mbö'tüji c'o, ni xo ri ngueje c'o o t'iji; o dyëdyitjoji c'o. 'Ñeje texe c'o animale, ndé xo go dyëdyiji c'o. C'o xe mi pë'siji, ndé go ndunbüji c'o. Cjá nú o ndü'tbüji c'o o jñiñiji 'ñe c'o o ngumüji. Texe nu c'o vi ndunbüji c'o madianita, 'ñe c'o vi jñünbüji, 'ñe c'o vi dyënbiji, o ma unüji e Moisés.

Nuc'uã 'ma o jñanda e Moisés c'ü dya vi mbö'tüji c'o ndixü, o üdü c'uã, cjá nú o xipji c'o nte'e c'o vi dyëdyi c'o:

—¿Pjë dya vi pö'tügueji dya yo ndixü? Ngueje yo o dyonpu c'o ín dyocjöji, nguec'uã va ma'tüji yo ts'ita yo ni chjü'ü Baal. Na ngueje e Balaam o xipji yo ndixü ro tsjaji ga cjanu. Nguec'uã iix tí pö'tügueji dya yo o t'iji, xo 'ñe texe yo ndixü yo dya cjá xunt'i. Nu c'o cjá xunt'itjo, dya rí pö'tüji c'o; rí jyëzitjoji ra mimiji a ndetsc'eji.

Nuc'uã, o tsjaji jää c'o nzí va mama e Moisés, o mbö'tüji c'o ndixü 'ñe c'o ts'it'i; nguejxtjo c'o cjá mi xunt'i c'o o nguejme. Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Moisés:

—Nu'tsc'e 'ñe e Eleazar, xo 'ñe yo manda cja yo nte'e, rí tsjaji o ngüenda jää nzí söö yo xunt'i yo i dyënbiji c'o madianita, xo 'ñe yo animale. Nuc'uã cjá rrí xöciiji a nde'e; 'na nde'e ra tsjapü o cjaja yo o ma'a cja chü'ü, c'ü 'na nde'e ra tsjapü o cjaja yo dya go ma'a cja chü'ü. Nzí 'na tsi'ch'a ciento o animale c'o ra tsjapü o cjaja yo o ma'a cja chü'ü, ra siji 'naja animale, ra 'ne unüji e Eleazar 'ñe c'o 'naja mböcjimi; ngueje c'ü rguí mbenzgöji c'o. Je ga cjanu rgá tsjaji, zö ri

nzhünü, zö ri burru, zö ri ndëncjürü. Nzī 'na ts'i'ch'a ciento o xunt'i c'o ra tsjapü o cjaja yo o ma'a cja chū'ū, ra unüji 'na xunt'i ra mbös'iji e Eleazar 'ñe c'o 'ñaja mböcjimi.

'Nzī 'na cincuenta o animale c'o ra tsjapü o cjaja yo dya go ma'a cja chū'ū, ra siji 'na animale, ra 'ne unüji yo levita yo pëpjí cja ne nda ngüxipjadü. Nzī 'na cincuenta o xunt'i c'o ra tsjapü o cjaja c'o dya go ma'a cja chū'ū, ra unüji 'naja xunt'i yo levita, ngue c'uā ra pjösteji.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Eleazar c'ü mi mböcjimi, o tsjavi jā c'o nzī va mama Mizhocjimi, o mbezheji texe c'o vi dyënbi c'o madianita. Texe c'o ndëncjürü, mi sö'ö 'na seiscientos setenta y cinco mil, cjá ná 'na setenta y dos mil o nzhünü, cjá ná 'na sesenta y un mil o burru. C'o xunt'i, mi sö'ö 'na treinta y dos mil c'o. Nuc'uā e Moisés 'ñe e Eleazar o xöcüvi a nde'e texe c'o animale 'ñe c'o xunt'i; nde'e c'o o unüji c'o o ma'a cja chū'ū, nde'e c'o o unüji c'o dya go ma'a cja chū'ū. Nuc'uā texe c'o israelita, zö vi möji cja chū'ū cjo jiyö, ndé go t'unüji c'o ro ch'unü c'o mböcjimi 'ñe c'o levita c'uā jā c'o nzī va mama Mizhocjimi.

Nuc'uā c'o mi manda cja c'o tropa, o ēji nu jā c'o mi bübü e Moisés o 'ne xipjiji:

—Ya ró pezhejme yo nte'e yo ró möjme cja chū'ū; ndé sötji, dya cjó bëzhi. Nguec'uā rvá quijme yo mi ngue o cjaja c'o madianita, yo dyavü o oro, nza cja'a yo pulsera, 'ñe yo anilio, 'ñe yo s'ücjü, 'ñe yo tjeve. Nujyo, rvá quinpijme Mizhocjimi, rvá 'ne unüjme, na ngueje o mböxcüjme cja c'ü e chū'ū, ndé ró nzhogütjojme rí texejme.

Nuc'uā e Moisés 'ñe e Eleazar, o jñüvi c'o oro c'o vi quiji c'o tropa, cjá nú o nguidyivi cja c'ü e nda ngüxipjadü, o ma mbë's'iji nu; ngueje c'ü rví mbeñe c'o nte'e c'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi o mbös'ü angueziji. Texe c'o oro c'o, o zö'ö como 'na ciento ochenta y cuatro kilo.

C'uā jā c'o va mimi c'o yeje tribu nde'e c'ü 'nanguarü cja c'ü e ndare a Jordán

Números 32

'Ma xe ma cã'ã c'o israelita a ngua'a c'o t'eye c'o mi bübü a Moab, nuc'uā c'o o mboxbëche c'ü ndo nu Rubén, 'ñe c'o o mboxbëche c'ü ndo nu Gad, o möji nu jā c'o mi bübü e Moisés, o ma xipjiji:

—Cja ne xoñijömü vā, na jo'o ga ngärā o animale; cja'a na puncjü o t'ëbi, xo po'o na puncjü o ndeje. Nguec'uā rí ötc'üjme na puncjü rí dyacöjme ne xoñijömü vā, dya rí tsjacüjme rá möjme a Canaán.

O ndünrrü c'uā e Moisés va mama:

—¿Pjenga in ne rí tsjagueji ga cjanu? ¿Cjo in ne rí jyëziji yo in dyocjeji ra mbes'eki cja ne ndare, ra ma zötsjëji c'o vá cā'ã a Canaán?

Cjá nú o mamaji anguezéji:

—Jiyö. Dya ngueje c'o rí negöjme c'o; nu c'o rí negöjme, ngueje c'ü ijsx tá jääbjme o ngumü ga ñievä cja o 'nanguarü ne ndare a Jordán nu jā ra mimi yo ín pjámiliajme, xo rá xinchbijme o barda, xo rá ät'äjme o ngola nu jā c'o rá cot'ü c'o ín animalejme. Cjá rrü möjme a 'nanguarü cja ne ndare, rá ma pjös'üjme yo 'ñaja ín dyojme, 'ma ra ma chūji c'o menzumü a Canaán. Dya rá nzhogü cja ín nzungöjme, hasta 'ma cjá ra ndé'ë o juajima nzī 'naja yo mi cjuárjmajme. 'Ma ya ndé ri tjéji anguezéji o juajmaji a 'nanguarü cja ne ndare, dya cjá pjé rá örögöjme nu, na ngueje ya ri tjéjme ga 'ñeva ín juajmajme —embeji e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o xipjiji:

—Na jo'o 'ma rí tsjagueji jā c'o nzī gui mangueji rí pjös'üji yo in dyocjeji, 'ma ra ma chūji c'o menzumü a Canaán. Nu 'ma ya rguí nguarü rgui pjongüji c'o, ra sò'ö rí nzhogüji cja ne xoñijömü nu i juajjnüji. Pero 'ma dya rí tsjagueji jā c'o nzī gui mangueji, nu'ma, rí chüs'ü in nzhumüji a jmi Mizhocjimi; nuc'ü, ra tsja'c'ü me rí sufregueji —eñe e Moisés.

Nuc'uā e Moisés o tsja'a ja c'o nzī va dyörü c'o o mboxxbëche c'ü ndo nu Rubén 'ñe c'ü ndo nu Gad, o unüji c'o xoñijömü c'o vi juajjnüji. Xo unüji o xoñijömü nu, c'ü nde'e tribu c'o mi ngueje c'o o mboxxbëche c'ü ndo nu Manasés. C'o xoñijömü c'o cjá ro ch'unü c'o o dyoji, je mi tizhi a Canaán c'ü mi bübü c'ü 'nanguarü cja c'ü e ndare a Jordán.

C'uā jā c'o va tsja'a e Moisés, o xipji c'o vi nguarü jña'a c'o israelita

Deuteronomio

'Na nu pa'a 'ma dya be mi cjogüji cja c'ü e xoñijömü a Canaán, e Moisés o jmutü texe c'o israelita, cjá nú o mbenbeji c'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, o mbös'üji ndeze 'ma o mbedyeji a Egipto. Xo

mbenbeji c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi ro tsjaji, 'ñe c'o dya ro tsjaji.

Deuteronomio 6.4-7
(Mateo 22.37-38; Lucas 10.27)

E Moisés o xipji ga cjavā c'o nte'e:

—Dyäräji na jo'o c'ü rá xi'ts'iji dya. Nguezgöji o mboxbëchezüji c'ü ndo nu Jacob c'ü xo mi chjü'ü Israel. E Jehová ngueje ín Mizhocjimigöji c'ü; ojtjo xe 'naja c'ü ri Mizhocjimi. Nguec'uã nu'tsc'eji ni jyodü rí 'ñejmegueji c'ü, xo rí ma'tüji co texe in mü'büji, 'ñeje co texe in pjeñeji, 'ñeje co texe c'ü na zë'ts'iji. Jñut'ü cja in mü'bügueji yo jña'a yo, xo rí xipjiji c'o in ch'igueji ngue c'uã ra dyäräji. Xipjiji yo jña'a yo, 'ma in cáräji cja in nzumüji, xo 'ñe 'ma in nhodüji cja 'ñiji. Nguejxtjo Mizhocjimi rí dyätäji y rí ma'tüji.

Deuteronomio 8.1-3
(Hechos 13.18; Hebreos 3.9; Mateo 4.4)

E Moisés xe go sido go xipjitjo ga cjavā c'o nte'e:

—Dya rí tsjagueji nza cja va tsja'a c'o in tatagueji, 'ma o bëzhi o ndeje ro ziji; mi yembeñeji cjo mi bübü Mizhocjimi co anguezeli o jiyö. Mbeñegueji jã c'o va mböxc'üji Mizhocjimi, 'ñe jã c'o va jyëtsc'i in sufregueji cja c'ü e majjyadü, 'ma mi nhodüji cja 'ñiji c'o yeje dyöte o cje'ë. O tsja'c'üji ga cjanu Mizhocjimi, ngue c'uã ro jñetse cjo ri tsjagueji c'o mi xi'ts'iji, cjo jiyö. Anguez o jyëtsc'i ri sãt'ägejji, pero o dya'c'üji c'ü e maná, ngue c'uã ri uniügueji ngüienda c'ü dya mi sö'o pjë ri tsjaji, 'ma dya ro mböxc'üji c'ü. O tsja'c'üji ga cjanu, ngue c'uã xo ri pâräji c'ü dya nguejxtjo o jñõnü c'ü ni mimi 'na nte'e, xo ni jyodü ra tsja'a c'o mama Mizhocjimi, ngue c'uã ra mimi na jo'o. Mizhocjimi ne'e rá mbennc'eji yo jña'a yo o mama, ngue c'uã dya rí jyombeñeji yo.

Deuteronomio 14.22
(Mateo 23.23; Lucas 11.42)

E Moisés xe go zopjütjo c'o nte'e va xipjiji:

—Mizhocjimi je mama ga cjavā: “Tsjë'ma tsjë'ma 'ma rí cjuarü rí chagüji o ndéjxü, nzí 'na dyëch'a mape c'ü ra mbedye, rí dyacüji 'naja mape. Zö pjë c'o ndé ma ts'i semia, o xo ngueje o ndäns'i, nzí 'na dyëch'a c'o rí jñüs'üji, rí dyacüji 'naja.”

Deuteronomio 16.18-20

'Xo mama Mízhocjimi que rí juajjnígueji o juesi 'ñe c'o pjé ndé ra mbézhi cja in jñiñigueji; ngueje c'o ra jñünpu o ngüënda yo nte'e 'ma pjé c'o ra tsjaji. Anguezeji ni jyodü ra tsjaji na jo o jujticia, dya cjó ra uniji o favor, dya xo ra jñiji o t'opjü, 'ma xipjiji ra ma'a a favor 'na nte'e. Na ngueje bëbü o juesi c'o na jonte, c'o me pärä jã ga tsjapü jujticia yo nte'e pero 'ma ra jñiji o t'opjü, chjéntjui c'ü ro ngo'tbüji o ndö'ö, nguec'uã dya cjá ra sô'ö ra jñünpuji na jo'o nguarü c'o nte'e. Nguejxtjo 'ma rí jñiji na jo'o nguarü, ra mezhe rí mimiji cja c'ü e xoñijomü c'ü ra dya'c'üji Mízhocjimi.

Deuteronomio 18.9-14

"Ma ya rgui tsjogüji cja c'ü e xoñijomü a Canaán, jã c'o o xi'ts'iji Mízhocjimi ra dya'c'üji, dya rí tsjaji c'o me na s'o'o c'o cja'a c'o nte'e c'o cárä nu. Na ngue cárä nu o nte'e c'o pâ's'ä cja sivi c'o o t'iji ga mbeñjeji c'o o ts'itaji. Xo cárä nu o céro, 'ñe o vinado, xo 'ñe c'o cjapü ñají c'o añima; nu'tsc'eji, dya rí tsjagueji c'o, dya xo rí ma tsjaji o tjodü, na ngueje Mízhocjimi ijxi s'o'o c'o cja'a ga cjanu. Mízhocjimi ra mböxc'üji rí chöpüji c'o menzumü a Canaán, rí pjongüji nu jã c'o cáräji, cjá rrí tsjapü in tsjacjeji nu c'o o juájmaji, na ngueje cjaji c'o me na s'o'o c'o dya ne'e Mízhocjimi.

Deuteronomio 18.15-19

(Hechos 3.22-23; Juan 6.14)

'Xo ra zädä c'ü e pa'a, 'ma ra 'ñes'e Mízhocjimi 'na profeta a ndetsc'eji, c'ü ri nza cjazgö. Nuc'ü, ra xi'tsc'eji c'ü o jña'a Mízhocjimi. Nguec'uã ni jyodü rí dyätäji texe c'ü ra xi'ts'iji, na ngueje nu c'o dya ra dyärä, ra jñünpu o nguarü Mízhocjimi c'o.

Deuteronomio 21.22-23

(Juan 19.31; Gálatas 3.13)

'Mízhocjimi xo mama 'ma cjó c'o ra tsja'a c'o na s'o'o c'ü rguí jyodü ijx ta ndü'ü, nu'ma, rí pö't'ügueji 'ma c'ü, cjá rrí chün's'üji cja 'na za'a. Mbeñjeji c'ü dya ra nguejme nu texe c'ü e xõmü c'ü e añima c'ü ri chjüns'ü; pësc'ü rí ts'üciiji, cjá rrí ma dyögüji ante c'ü ra nguibi e jyarü. Na ngueje ya rguí ngöt'ü c'o o nzhumü, nguec'uã dya cjá ni jyodü sido rí jñandaji c'ü o tsja'a na s'o'o a jmi Mízhocjimi.

Deuteronomio 23.24-25

(Mateo 12.1; Lucas 6.1)

E Moisés xe go sido go xipjitjo c'o nte'e:

—'Ma rí tsjogüji cja o juājma yo ni menzumüji, sö'ö rí tsitsiji o uva rí siji, hasta 'ma cjá rí nijmiji, pero dya ra sö'ö rí tsitsiji, cjá rrí dyüt'üji cja in canistaji. 'Ma rí tsjogüji cja 'na juājma c'ü dya in tsjagueji, nu jā c'o ri cja'a o ndéjxü, xo ra sö'ö rí chücüji o ñirëxü, cjá rrí chjö't'üji rí siji, pero dya ra sö'ö rí jñünüji o sjat'ëbi, cjá rrí chagüji. Je ga cjanu ga mama Mzhocjimi.

Deuteronomio 34.1-8, 10-11

'Ma o nguaru o ña'a e Moisés c'o q. jña'a Mzhocjimi, o nguiñ's'i c'uä cja 'na t'eye c'ü mi chjü'ü Nebo. Nujnu, Mzhocjimi o jíchi angueze texe c'ü e xoñijömü a Canaan, cjá nú o xipji:

—Nujnu, ngueje ne xoñijömü nu ró xipjigö e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob, ro unügö c'o q mboxbëcheji. Rí negö rí jñanda nu, zö dya rí tsjogü —eñe.

Je ngueje a xes'e cja c'ü e t'eye c'ü mi bübü a Moab, nu jā c'o o ndü'ü e Moisés, nu c'ü mi ngueje o mbëpji Mzhocjimi. Cjá nú o t'ögü cja 'na batjü; dya cjó pärä jā go t'ögü c'ü. 'Ma o ndü'ü e Moisés, ya mi pë's'i 'na ciento veinte cjë'ë. Zö ya mi tita, angueze xe mi jandatjo na jo'o, 'ñe xo ma zëzhitjo. O zö'ö 'nazana va huëpiji c'ü, o tsja'a c'o israelita.

Ndeze c'o pa'a c'o, dya xe go mimi a Israel 'na profeta c'ü ro chjëntjui e Moisés, c'ü ijk to ñavi Mzhocjimi nza cja'a 'ma cjó c'o ñavi c'ü nú mintevi, 'ñe c'ü xo ro tsja'a c'o me na nojo jā c'o nzí va tsja'a e Moisés a Egipto 'ñe cja c'ü e majyadü. Texe c'o o tsja'a e Moisés ndé go nu'u nzá texe c'o israelita.

Josué 1.1-9

'Ma ya vi ndü'ü e Moisés, Mzhocjimi o zopjü e Josué va xipji:

—In mbëpjigö e Moisés, ya ndü'ü c'ü. Nudya, ngue'tsc'e ndo rí ot'ügue a xoñi cja yo nte'e, rí möji a 'nanguarü cja ne ndare a Jordán. Nutscö rá cja'a c'uä jā c'o rvá xipji e Moisés, rá da'c'üji texe c'ü e xoñijömü jā c'o rí 'ñe'me in cuaji. Texe c'o pa'a c'o rí mimigue, dya cjó ra sö'ö cjó ra ndö'c'üji, na ngue rí bünc'ö co nu'tsc'e nza cja'a rvá bünc'ö co e Moisés. Dya rá jëtsc'i, dya xo rá sogüts'ü c'ü ri 'hatsjë. Rá da'c'ü c'ü rgui zëzhi, nguec'uä dya rí sëgue. Pë'sc'ü rí dyëdyi yo israelita rí sät'äji cja c'ü e xoñijömü, rí tsjapü in tsjacjeji, c'uä jā c'o rvá xipji ro unü c'o in mboxpalegueji. Nguec'uä, dya rí së'ü. Dyätä c'ü e ley c'ü ró unü e Moisés o xi'ts'iji; rí dyätä co texe in mü'bügue c'ü.

**C'uā jā c'o va tsja'a e Josué, o ndäjä yeje bëzo
c'o ro ma zo'bü c'ü e jñiñi a Jericó**

Josué 2
(*Santiago 2.25*)

Nuc'uā e Josué o tsja'a jā c'o nzī va xipji Mízhocjimi, o zojjnū yeje bëzo, cjá nú o ndäjñävi a Canaán ro ma zo'büvi. O xipjivi:

—Nu'tsc'evi, mëvi a Jericó, c'ü e jñiñi c'ü bübü a 'nanguarü cja ne ndare a Jordán, ma ñuvi pjé ndé bübü nu.

O ma'a c'uā c'o yeje bëzo, o zät'ävi cja ə ngumü 'na ndixü c'ü mi tsäjä o bëzo, angueze mi chjü'ü Rahab. Je oxüvi nu.

Mi bübü jā nzī nte'e c'o mi menzumü a Jericó, c'o o jñanda 'ma o zät'ä c'o yeje bëzo. O möji c'uā, o ma xipjiji ga cjavä c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, rvá 'ne xi'ts'ijme, ne nzhä'ä dya, o ejë yeje bëzo c'o israelita, va 'ne so'büvi jā ga cja'a ne jñiñi. Nudya, vá bübüvi cja ə ngumü e Rahab.

Nuc'uā c'ü mi rey a Jericó, o ndäjä o nte'e c'o o ma xipji ga cjavä e Rahab:

—Pjongü c'o bëzo c'o na bübü a mbo'o cja in nzumügue. Na ngue va 'ne so'bü ne jñiñi c'o.

Nuc'uā e Rahab o mama:

—Jā, na cjuana o säjä vā c'o bëzo, pero dya rmi pärägö jā je mi menzumü c'o. 'Ma o nzhä'ä, 'ma ya ro ngot'üji c'ü e ndangoxtji, o mbedyevi; dya rí pärä jā je mëvi. Pero 'ma rí möji rí ma jyodüji, ná xo rí süxtjoji jā c'o cjá pëtjovi —eñe e Rahab va xipji c'o bëzo c'o vi ndäjä c'ü e rey.

E Rahab, ya vi nguís'ü c'o ye bëzo a xes'e cja c'ü ə ngumü, jā c'o mi cäs'ä o pjiño c'o mi chjü lino, c'o vi ngä's'äji ro dyot'ü. Je mi tsjöjö nu c'o yeje bëzo.

C'o bëzo c'o vi ndäjä c'ü e rey, o mbedyeji o möji c'uā; o ndëpiji c'ü e 'ñiji c'ü mi ma'a cja c'ü e ndare a Jordán, o zät'äji jā c'o mi sō'ö ro mbes'eqi cja c'ü e ndare. Nzī va mbedye c'o bëzo, nzī va ngot'üji c'ü e ndangoxtji.

Nuc'uā, ante c'ü ro ïjí c'o yeje israelita, o nguís'ü e Rahab nu jā c'o mi tsjövi, cjá nú o xipjivi:

—Rí pärägö ngue Mízhocjimi o dya'c'eqi ne xoñijomü vā, na ngue rí texcjöjme rí súc'ijme. Rí päräjme jā c'o va tsja'a Mízhocjimi 'ma mi pedyegueji a Egipto; o tsjapü o dyot'ü c'ü e mar, nguec'uā vi pes'eqi na jo'o. Xo rí pärägöjme jā c'o vi pö'tc'eqi e Sehón 'ñe e Og, c'o

yeje rey c'o mi manda a 'nanguarü cja c'ü e ndare; i pō'tc'eji c'o, 'ñe texe c'o o nte'e c'o. 'Ma ró pārāgöjme c'o, ró sūgöjme; dya cjó bübüzgöjme c'ü ro mama: "Mö rá söji c'o", ro 'ñeñe. Rí pārāgöjme, c'ü in Mizzhocjimigueji ngueje c'ü manda a jens'e, 'ñe cja ne xoñijömü. Nguec'uā rí ötc'üvi rí juraguevi Mizzhocjimi c'ü rí pjös'ügueji c'o ín pjamiliagö, já c'o nzí rvá pjöxc'övi. Juraguevi Mizzhocjimi c'ü rí ñangajme, nutscö 'ñe c'o ín 'ñinzhamä, 'ñe c'o ín tsjíjjuë, 'ñe c'ü mi nana, 'fie c'ü mi tata; dya cjó ra mbö'tü c'o.

O ndünrii c'uā c'o bëzo va mamavi:

—'Ma dya cjó rí tsös'ü pjë rvá ēcjöbe, nu'ma, rá cjabe c'o in ötcübe. 'Ma ra dyacüjme Mizzhocjimi ne xoñijömü vã, rá ñanc'agöbe, nu'tsc'e 'ñe texe c'o in dyocjeji.

Nu c'ü o ngumü c'ü e ndixü, je mi cuat'ü cja c'ü e barda c'ü mi cjot'ü c'ü e jniñi. Nguec'uā va mama o xipjivi:

—Je rgui pedyevi cja ne ventana; rá da'c'üvi 'na tjünjmü c'ü rgui dyagüvi a jomü. Nzí rí dyagüvi, nzí rí mëvi cja t'eje. Rí tsjövi jñipa nu, ngue c'uā dya ra chö'c'üji. 'Ma ya rgui nzhogü c'o jonc'üvi, jo rrí pedyevi rí mëvi.

Nuc'uā c'o bëzo, o ngäs'ävi 'na tjünjmü c'ü ma mbaja, cjá nú o xipjivi c'ü e ndixü:

—'Ma ra sääjä c'o ín ntegöjme bëjxtjo cja ne jniñi, rí chüjjmü ne mbatjünjmü cja ne ventana nu jä c'o rá dagübe dya. Cjá rrí zojjnü c'ü ni tata, 'ñe c'ü ni nana, 'ñe c'o ni 'ñinzhamä, 'ñe c'o ni tsjíjjuë, 'ñe texe c'o o dyoji c'ü ni tata, ra ëji cja nu in nzumügue. 'Ma cjó c'o ra mbedye cja ne ngumü 'ma rrä chüji, dya ngue ín s'ocögöbe 'ma ra ndü'ü. Pero 'ma pjë c'o ra tsja'a c'o rrä bübü a mbo'o, nguezgöbe rí pë'sibe ín s'ocübe.

O mama c'uā e Rahab:

—Na jo'o c'ü.

O 'ñezhevi c'uā, cjá nú o dagüvi cja c'ü e ventana, cjá xo nú o mëvi. Nuc'uā c'ü e ndixü, o ngäs'ä c'ü e tjünjmü c'ü ma mbaja, cjá nú o ndüjjmü cja c'ü e ventana.

Nu c'o yeje bëzo, je vi mëvi cja t'eje, o ma tsjövi jñipa. C'o bëzo c'o vi ma jyodüji cja c'ü e 'ñiji, dya go chöt'üji c'o, go nzhogütjoji.

Nuc'uā c'o yeje israelita, o zöbüvi cja c'ü e t'eje. 'Ma o zät'ävi cja c'ü e ndare, o mbes'evi, cjá nú o mëvi jä c'o ma cä'ä c'o 'ñaja israelita. Nu 'ma o zät'ävi cja o jmi'i e Josué, o xipjivi:

—Mizhocjimi ya dyacüji texe c'ü e xoñijömü, rá cjapü ín tsjaji. Na ngue c'o nte'e c'o cárä nu, me sūgüji —eñe c'o yeje bëzo c'o cjá vi nzhogü a Jericó.

C'uã jã c'o va zät'ä c'o israelita a Canaán

Josué 3-4; 5.10-12

Nuc'uã c'ü na jyas'ü, e Josué o xipji c'o israelita ro xampjäji, na ngue ya ro möji. Nuc'uã c'o mböcjimi o juacüji c'ü e nda ngüxipjadü. Ngueje c'o levita c'o o ndüs'ü c'ü e ngüxipjadü, cjá nú o möji texeji. 'Ma o zät'äji cja c'ü e ndare a Jordán, je oxüji nu.

Nu c'ü na jñi'i nu pa'a, e Josué o xipji c'o mböcjimi:

—Chüs'üji ne arjca nu o'o c'o yeje mbäxinzhajo c'o cuat'ü o jña'a Mizhocjimi. Ot'ügueji a xo'ñi, rí dyat'üji cja ne ndeje —eñe e Josué va xipji c'o mböcjimi.

C'o pa'a c'o, ngue 'ma mi ëjë o dyebe; ngue c'uã ma jë'ë c'ü e ndeje cja c'ü e ndare, me ma s'ëzhi cjó ro huench'e.

Nuc'uã c'o mböcjimi c'o mi tüs'ü c'ü e arjca c'ü mi quiji c'o mbäxinzhajo, o ot'üji c'uã, o bëpja c'o 'ñaja nte'e. Nzí va 'ñech'ë o nguaji cja c'ü e ndeje, nzí va xögü c'ü e ndeje, o mundo c'ü mi 'ñeje a xes'e. Nu c'ü e ndeje c'ü mi zöbü ga ma cja c'ü e mar, o tjeze c'ü.

Nuc'uã c'o mböcjimi o böbüji a nde'e cja c'ü e ndare, o nde'beji ro mbes'e texe c'o nte'e. Nuc'uã 'ma ya vi mbes'e nzá texeji, e Josué o zojjnü c'o dyëch'a cjá yeje bëzo c'o ya vi juajjnü, ndé mi 'na bëzo nzí 'na tribu c'o israelita. Nuc'uã e Josué o xipji c'o bëzo:

—Chüs'ëji ndé 'naja ndojo yo bübü a nde'e cja ne ndare, jã c'o böbü yo mböcjimi; jñünnec'ëji jã c'o rá ma oxüji. Texe 'ma rá jandgöji yo ndojo, rá mbeñeji jã va cja va mböxcüji Mizhocjimi ró pes'ëji cja ne ndare a Jordán. 'Ma ra dyönngöji c'o ín ch'iji: "¿Pjë ne ra mama yo ndojo yo?", ra 'ñienzeji, nu'ma, rá xijji jã va cja va mböxcüji Mizhocjimi 'ma ró pes'ëji cja ne ndare a Jordán —eñe e Josué.

Nuc'uã c'o bëzo o tsjaji jã c'o nzí va xipji e Josué, o jñüs'üji ndé 'naja ndojo, cjá nú o ndunüji jã c'o ro oxüji.

Nuc'uã e Josué o juajjnü xe 'na dyëch'a cjá yeje ndojo, cjá nú o mundo a nde'e cja c'ü e ndare; o mundo mero jã c'o mi böbü c'o mböcjimi c'o mi tüs'ü c'ü e arjca. 'Ma o nguarü o mundo c'o ndojo, o mbes'e c'uã c'o mböcjimi cja c'ü e ndare. Nuc'uã c'ü e ndeje c'ü vi böbü, o sido o cjuädi jã c'o ijk ma cja'a 'ma ot'ü.

Nu 'ma o mbes'e c'o israelita, o ma oxüji nu jā c'o mi chjū'ñ Gilgal. Je dyübü nu e Josué c'o dyéch'a cjá yeje ndojo c'o vi jünji a nde'e cja c'ü e ndare.

'Ma o zädä c'ü e pa'a c'ü vi xipji Mzhocjimi ro tsjaji c'ü e mbaxua c'ü ni chjū'ñ Pascua, o tsjaji c'ü. Nu c'ü na yeje nu pa'a, o dyät'äji o tjõmëch'i co c'o ndëjxü c'o vi chöt'üji a Canaán; o dyät'äji jā c'o nzí va mama Mzhocjimi, dya go chjanbaji c'o ni bän'sä.

Ndeze c'ü e pa'a c'ü, Mzhocjimi dya cjá go mbenpe c'o israelita c'ü e jñöñü c'ü mi xijji maná. Na ngue jā c'o vi zät'äji, ya mi cja'a o ndëjxü c'o ro ziji, 'ñe pjë c'o ndé mi bübü.

C'uã jā c'o va zopjüji e Josué, o tsja'a c'ü o anxë Mzhocjimi

Josué 5.13-15

'Na nu pa'a, e Josué bëjxtjo mi nzhodü cja c'ü e jñiñi a Jericó. 'Nango jñanda 'naja c'ü mi jñetse nza cja 'na bëzo c'ü bëjxtjo ma böbü. Nuc'ü, mi jüt'ü 'na spada cja o dyëë. Nuc'uã e Josué o chëzhi cja o jmi'i, cjá nû o dyönü:

—¿Ngue'tsc'e ín dyocjöjme, o maxque ngue'tsc'e c'o nugøjme na ü'ü?

O ndünrü c'uã c'ü mi nza cja bëzo, o mama:

—Nguetscö rí mandaçö cja o tropa Mzhocjimi.

Nuc'uã e Josué o ndüñijömü, c'ü o ndë'ë o chjëvi a jõmü. Cjá nû o dyönü c'uã:

—In Jmuts'ügö, ¿Pjë mbëjë c'ü in ne rá cjagö? —eñe e Josué.

Angueze o ndünrü va xipji e Josué:

—Tso't'ü dya in mbocua, na ngue na sjü'ñ nu jā c'o in böbü.

O tsja c'uã e Josué, o tso't'ü c'o o mbocua.

C'uã jā c'o va chjorü c'ü e jñiñi a Jericó

Josué 6

(Hebreos 11.30-31; Mateo 1.5)

Cja c'ü e jñiñi a Jericó, ya vi ngot'üji o ndangoxtji, na ngue c'o mi menzumü nu, mi süji c'o israelita. Nguec'uã, dya cjó mi pedye, dya cjó xo mi cjogü.

Nuc'uã Mzhocjimi xe go xipjitjo e Josué:

—Ya ró nzhö'c'ü cja in dyëgue yo menzumü a Jericó, 'ñe c'ü e rey, 'ñe c'o o tropa, ngue c'uã rí pö't'ügueji c'o. Dyëgue c'o in tropa,

pama rí xinch'equi 'na vez cja ne jñiñi, hasta 'ma ra zäs'ä 'ñanto pa'a. Rí juajjnügue yencho mböcjimi c'o ra ot'ü a xo'ñi, cjá rrü ma'a c'o levita c'o ri tunü c'ü e arjca. Nu c'o yencho mböcjimi ra jñünü ndé 'naja o mota o ngalo c'o ri zünt'üji. Nu c'ü ya rguí zö'ö na yencho pa'a, yencho rguí xinch'iji cja ne jñiñi. Nuc'uä c'o yencho mböcjimi ra tsjapü ra zünü c'o o mota o ngalo. 'Ma rí xinch'iji c'ü na yencho vez, 'ma rí dyäräji 'naño rgá zünü c'o o mota o ngalo, nu'ma, rí mapjüji na jens'e. Nuc'uä c'ü e barda ra tunü c'ü. Cjá rrü tsjogüji cja ne jñiñi —eñe Mizhocjimi va xipji e Josué.

Nuc'uä e Josué o tsja'a jää c'o nzí va xipji Mizhocjimi, o zojjnü c'o mböcjimi. 'Ma o säji cja o jmi'i, o xipjiji c'uä:

—Chüs'üji dya ne arjca. Ra ot'ü yencho c'o in dyocjeji c'o ri jünü o mota o ngalo; cjá rrü möcjeji c'uä.

Xo xipji c'o tropa:

—Möcjeji, rí ma xinch'iji cja ne jñiñi; nde'e c'o ri ot'ü cja c'o levita c'o ri tunü c'ü e arjca, nde'e c'o ri bëpja.

Je va cjanu va tsjaji. Mi ot'ü c'o nde'e tropa, cjá ma ma'a c'o yencho mböcjimi c'o mi jünü c'o yencho o mota o ngalo. Cjá ma 'ñeje c'uä c'o levita c'o mi tüs'ü c'ü e arjca, cjá ma 'ñeje c'o 'ñaja tropa, mi bëpja c'o. Je ma cjanu ma ma'a texe c'o o xinch'iji cja c'ü e jñiñi a Jericó.

Xo xipji e Josué c'o tropa:

—Dya cjo ra nzheñe ni rí 'nats'equi, ni cjo xo ra ña'a. Hasta 'ma cjá rá xi'ts'iji rí mapjüji, nu'ma, cjá rí mapjüji na jens'e nzá in texeji.

O ndunüji c'uä c'ü e arjca va xinch'iji cja c'ü e jñiñi, cjá nú o nzhogüji nu jää c'o mi oxüji. Pama pama mi pa xinch'iji cja c'ü e jñiñi, hasta 'ma o zö'ö 'ñanto pa'a. 'Ma ya vi zö'ö yencho pa'a, ts'i vi nangaji c'ü xörü. C'ü e pa'a c'ü, yencho va xinch'iji cja c'ü e jñiñi a Jericó. C'o mböcjimi mi pjë'biji c'o o mota o ngalo. 'Ma o nguarü o xinch'iji, e Josué o xipji c'o tropa:

—Mapjügueji dya, na ngue Mizhocjimi ya dyacüji rá tõpüji ne jñiñi, 'ñe texe yo bübü nu. Nguejxtjo e Rahab, 'ñe c'o na bübü cja o ngumü, dya rí pö't'üji c'o. Na ngue c'ü e ndixü o mbös'ü c'o yeje bëzo c'o ró täjä o 'ne zo'bü ne jñiñi.

Xo xipji e Josué c'o nte'e:

—Dya cjo pjë ra jñü'ü yo bübü cja ne jñiñi, cjá rrü tsjapü o cjaja. 'Ma jiyö, ra castigaozüji Mizhocjimi. Nguejxtjo c'o plata, 'ñe c'o oro, 'ñe c'o pjë ndé pjëzhi c'o bronce, 'ñe c'o t'ëzi, rí jñüji rá unüji Mizhocjimi c'o.

C'o mböcjimi c'o mi jün o mota o ngalo, o zünt'üji c'o; c'o tropa o mapjüji na jens'e. Nuc'uā iix co tunü c'ü e barda, cjá nū o cjogü c'o israelita cja c'ü e jñiñi.

Nuc'uā o mbö't'üji co spada texe c'o mi cárā cja c'ü e jñiñi. O mbö't'üji c'o bëzo 'ñe c'o ndixü, ndeze c'o t'i'i, hasta c'o ya mi tita. Xo mbö't'üji texe c'o na nzhünü, 'ñe c'o ndenchjürü, 'ñe c'o burru.

Nuc'uā e Josué o zojjnü c'o yeje bëzo c'o vi ndäjä ro ma zo'bü c'ü e jñiñi, cjá nū o xipjivi:

—Mëvi cja o ngumü e Rahab, ma sivi jā c'o nzī vi xipjiguevi, xo 'ñe texe c'o na cā'ā a mbo'o cja c'ü o ngumü.

O ma'a c'uā c'o yeje bëzo, o ma sivi e Rahab, 'ñe c'ü nū tata, 'ñe c'ü nū nana, 'ñe c'o o 'ñinzhamä, 'ñe c'o o cjijjuë, 'ñe texe c'o o dyoji c'o ma cā'ā a mbo'o cja c'ü o ngumü.

Nuc'uā c'o israelita o ndüt'üji c'ü e jñiñi, co texe c'o mi bübü nu. Nguejxtjo c'o plata 'ñe c'o oro, 'ñe c'o pjë ndé mi pjëzhi c'o mi t'ëzi, c'o o ndunüji o ma mbë'siji nu jā c'o mi bübü c'o o tesoro Mizophjimi.

E Josué dya go jyëzi ro mbö't'üji e Rahab 'ñe c'o o dyoji, na ngue e Rahab vi ngötü c'o yeje bëzo c'o vi ma zo'bü c'ü e jñiñi a Jericó. Nguec'uā e Rahab 'ñe c'o o bëche c'o cjá ndé ngärä, o tsjaji menzumü cja c'o israelita.

C'uā jā c'o va tsja'a na s'o'o e Acán

Josué 7.1-15

Mi bübü 'na bëzo c'ü mi israelita c'ü mi chjü'ü Acán. Nuc'ü, dya go dyätä c'o vi mama e Josué, c'ü dya pjë ro ndörüji cja c'ü e jñiñi. Na ngue Mizophjimi ya vi mama iix to chjorü texe c'o. Pero e Acán o ngana 'na bitu c'ü me mi muvi. Xo jñünü o t'opjü c'o mi plata, 'ñe 'na ts'ibarra c'ü mi oro, o mbë'sitjo cja o ngüxipjadü. Nguec'uā va üdü Mizophjimi, o ünbü nzá texe c'o israelita.

'Ma o cjogü c'o pa'a, e Josué o ndäjä jā nzī bëzo c'o o ma zo'bü c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Hai. Nu c'ü e jñiñi, je mi jäs'ä cja 'na t'eje. 'Ma o nzhogü c'o bëzo, o 'ñe xipjiji e Josué:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, dya ni jyodü ra ma'a texe yo tropa; co 'na yeje o 'na jni mil c'o ra ma'a, iix tá tōpüji c'o vá cā'ā nu, na ngue ts'iquétjo c'ü e jñiñi, xo ts'ëtjo c'o o tropaji —o 'ñeñeji.

Nuc'uā e Josué o ndäjä 'na jni mil o tropa c'o go ma'a cja c'ü e jñiñi a Hai. 'Ma o zät'äji nu, o zöji c'uā. Pero c'o israelita o bëzhi c'o;

o ndōjō c'o mi cārā a Hai, o mbö't'üji como 'na treinta y seis israelita. Nu c'o 'ñaja, o ndäji hasta c'ü 'na jñiñi. Nguec'uā va zü'ü c'o israelita, dya ejá mi ne'e ro tsjadi o chü'ü.

Nuc'uā e Josué 'ñe c'o tita c'o mi xo'ñi cja c'o israelita, o ndagüji c'o q̄ bituji va nzhumüji. O ndüñijömüji a jmi'i c'ü e arjca. 'Ma o ndüñijömüji, o zätä o jmiji a jõmü. Cjá nú o vos'üji o pjöjjömü cja o ñiji. O tsjadi ga cjanu, hasta 'ma o nzhä'ä. Nuc'uā e Josué o dyötü Mizhocjimi va xipji:

—Nu'tsc'e Mizhocjimi, ín Jmutsc'öjme, juenzgöjme. ¿Pjenga i xitscöjme ró das'üjme cja c'ü e ndare a Jordán? ¿Cjo i tsjague yo, ngue c'uā ro sogøjme cja q̄ dyë'ë yo nugüjme na ü'ü, ngue c'uā xo ro ndöcüjme, ejá rrü mbötcüjme? Quera, dya ro das'ügöjme ga 'ñevä. Na ngue 'ma ro quentcjöjme a 'nanguarü ga manu, dya ro ts'acüjme ga cjanu. Nutscö, ¿Pjé rá xicö dya yo nte'e? Maco o ndōjō c'o tropa c'o menzumü a Hai, o tsjapüji o cjuädi c'o ín tropagöjme. 'Ma ra mbärä dya c'o nte'e c'o cārā cja c'o 'ñaja jñiñi a Canaán, ra juntaji, ejá rrü 'ñe chjotcüjme. 'Ma rgá cjanu, ¿jä rgá mbäräji que me na nots'ügue?

Cjá nú o ndünrü c'uā Mizhocjimi o xipji e Josué:

—Böbügue, ¿pjé in cjague dya c'uā a jõmü? Yo israelita o tsjadi c'o na s'o'o, o ndörüji c'o ró xi'tsc'öji ri chjotüji, o pönüji ejá rrü o mbé'sitjoji. Na ngue c'ü vi tsjadi ga cjanu, dya ra sö'ö rí chöji cja chü'ü. 'Ma dya rí pjongüji a ndetsc'oji c'ü e nte'e c'ü o tsja'a ga cjanu, dya ejá rá pjöxc'üji 'ma. Böbügue dya, ejá rrü xipji nzá dyéch'a ejá yeje tribu ra ejí ra xörü, ra jmurüji cja ín jmigö. Nuc'uā rá jí'ts'iji ejó ngueje c'ü e nte'e c'ü o tsja'a c'o na s'o'o. Nuc'ü, rí mandague ra ndüt'üji c'ü, 'ñe texe c'o cārā cja q̄ ngumü; xo ra ndüt'üji c'o o ndörü anguezze. Na ngue, dya go tsja'a c'o rvá mamagö —eñe Mizhocjimi va xipji e Josué.

C'uā jä c'o va castigaoji e Acán

Josué 7.16-26

Nuc'uā c'ü na yeje nu pa'a, e Josué xöxtjo o zojjnü c'o nte'e; ndé 'na tribu va 'ñeji. E Mizhocjimi o jíchi e Josué c'ü e tribu jä c'o mi bübü c'ü e bëzo c'ü vi tsja'a na s'o'o. Nguec'uā, 'ma o säjä cja q̄ jmi'i e Josué c'ü e tribu c'o mi ngue q̄ mboxbëche c'ü ndo nu Judá, o xipji c'ü ro nguejmetjo c'o; ejó c'o mi bübü anguezzeji c'ü vi tsja'a na s'o'o. C'o 'ñaja tribu ro ma'a cja q̄ ngumü c'o. C'o mi mboxbëche cja c'ü

ndo nu Judá, mi cārā c'o xo mi mboxbēche cja c'ü ndo nu Zera, na ngue c'ü ndo nu Zera mi ngue 'naja c'o q t'i'i c'ü ndo nu Judá. Nuc'o, o xijji c'ü ro nguejmetjo c'o; nu c'o 'ñaja mi sö ro ma'a c'o. Nu c'o mi mboxbēche cja c'ü ndo nu Zera, mi cārā c'o xo mi bēche cja c'ü ndo nu Zabdi. Nuc'o, o xijji ro nguejmetjo c'o. Nuc'uā Mízhocjimi o jíchi e Josué 'na bēzo c'ü mi chjū'ü Acán. Nuc'ü, mi bēche cja c'ü ndo nu Zabdi. Nuc'uā e Josué o xipji e Acán:

—Nu'tsc'e sē'ē, ärä Mízhocjimi c'o rí mamague. Xitscō c'o i tsja'a; dya pjë rí tsänngä —embe.

O ndünriü c'uā e Acán va xipji:

—Na cjuana ró cjagö c'o na s'o'o cja q jmi Mízhocjimi, ró tūs'ü ín nzhumü. Nuyo, ngue yo ró cja'a yo: ró cā'ä 'na bitu c'ü me ni muvi c'ü nza cja'a c'o je'e o rey. Xo ró jün 'na yeje ciento o t'opjü c'o plata, cjá ná 'ñeje 'na ts'i péraso oro c'ü na jyü'ü nde kilo. Me ró negö c'o; nguec'uā rvá tjörü. Nuc'o, ró ögü a mbo'o cja c'ü ín ngūxipjadügö —eñe e Acán.

Nuc'uā e Josué o ndäjä jā nzí bēzo, o möji cja c'ü q ngūxipjadü e Acán, o ma xo's'iji cja c'ü e jõmü jā c'o ma t'ögü c'o vi ndörü c'ü. Je chöt'üji nu c'ü e bitu c'ü vi cā'ä e Acán, 'ñe c'o t'opjü c'o mi plata, 'ñe c'ü e ts'i péraso oro. O tūji texe c'o, jā c'o mi bübü e Josué, 'ñe texe c'o nte'e. Nuc'uā e Josué o ma'a cja c'ü e nda ngūxipjadü jā c'o mi ñavi Mízhocjimi, o ndunü c'o vi ndörü e Acán, cjá nú o xipji Mízhocjimi: "Va ējē vā yo o ndörü e Acán".

Nuc'uā e Josué, cjá ná 'ñe texe c'o nte'e, o zidyiji e Acán cja 'na trrabatjü. Xo ndunüji c'o vi ndörü c'ü. Xo zidyiji c'ü q su'u, 'ñe c'o q t'i'i, 'ñe c'o q xunt'i, na ngue ndé mi páräji c'ü vi tsja'a c'ü. Xo dyedyiji c'o q nzhünü, 'ñe c'o q burru, 'ñe c'o q ndénchjürü. Xo ndunüji c'ü q ngūxipjadü, 'ñe texe c'o ndé mi pë's'i e Acán, o ndunüji texe c'o. Cjá nú o mama c'uā e Josué va xipji e Acán:

—Ngue in s'ociügue c'ü rvá bëzhiji cja chü'ü, 'ma ró söji c'o menzumü a Hai. Mízhocjimi ra tsja'c'ü rí tsjöt'ügue dya, c'o na s'o'o c'o i tsja'a —eñe e Josué va xipji e Acán.

Nuc'uā texe c'o israelita o pjat'üji o ndojo va mbö't'üji e Acán 'ñe c'o q pjamilia, 'ñe c'o q animale, cjá nú o ndüt'üji c'o. C'o dya go tjeze va ndë'ë, o ngo'büji co o ndojo c'o.

C'uā jā c'o va chjotüji c'ü e jñiñi a Hai

Josué 8

'Ma o ndū'ü e Acán, Mízhocjimi dya cјá go ünbü c'o israelita. Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Josué que ro dyëdyi texe c'o ə tropa, ngue c'uā ro ma zöji na yeje c'o mi menzumü a Hai. O tsja'a c'uā e Josué, o dyëdyi texe c'o ə tropa. O ndōjō c'o israelita, o mbö'tüji texe c'o mi menzumü a Hai. Nu cja c'ü e jñiñi, mi cārā 'na dyëch'a cјá yeje mil c'o bëzo, 'ñe c'o ndixü. Mízhocjimi xo vi xipji e Josué que dya ro mbö'tüji c'o animale; 'ñe c'o pjë ndé mi pë'si c'o nte c'o, dya xo ro ndüt'üji. Na ngue ya mi toca c'o israelita ro tsjapü ə cjaji texe c'o. Nu 'ma ya vi nguarü vi pjongüji texe c'o ro tsjapü ə cjaji, nuc'uā e Josué o manda o ndüt'üji c'ü e jñiñi.

Nuc'uā e Josué o ma'a cja c'ü e t'eje c'ü mi chjü'ü Ebal, o ma dyät'ä 'na altar nu jā c'o o mbä'sbä c'ü rví mbeñeji Mízhocjimi, na ngue Mízhocjimi ya vi perdonao anguezeki. Nuc'uā e Josué o xörü c'o jñ'a a c'o mi t'opjü cja c'ü e ley c'ü vi xipji Mízhocjimi e Moisés; mi ärä texe c'o nte'e. Nu c'ü e ley c'ü, je mi t'opjü nu, jā rvá cja rvá intsjimi Mízhocjimi anguezeki, 'ma ro tsjaji c'o na jo'o. Je xo mi t'opjü nu, jā rvá cja rvá castigao Mízhocjimi anguezeki, 'ma ro tsjaji c'o na s'o'o. Nuc'uā, 'ma o nguarü o dyäräji c'o jñ'a a c'o, o nzhogüji cja c'o ə ngüxipjadüji.

C'uā jā c'o va dyonpüji e Josué

Josué 9

Nuc'uā, 'ma ya ma cäji cja c'o ə ngüxipjadüji, o säjä jā nzí bëzo c'o mi ne ro ñaji e Josué. Nuc'o, je vi 'ñeji cja 'na jñiñi c'ü mi chjü'ü Gabaón. Nu c'ü e jñiñi c'ü, bëjxtjo mi bübü. Nuc'o, ya vi dyäräji jā ma mbös'ü Mízhocjimi c'o israelita, mi töpüji c'o ñaja nte'e.

Nguec'uā va mbeñeji que dya ro sö'ö ro zöji c'o israelita, na ngueje Mízhocjimi mi bübü co nuc'o. Cjá nú o mbeñeji jā rvá tsjapüji. O mamaji ro möji jā c'o ma bübü e Josué. Pero o ndí'ch'iji o mbocua c'o ya vi c'ügü, xo jyeji o bitu c'o ya mi zëbitu, ya xo mi bë't'ätjo c'o. Xo nganaji o cuëro c'o ya me vi xüt'ü, c'o vi xich'iji o vinu. C'o tjömëch'i c'o ma quiji, ya me vi pojxt'ü c'o. Je va cjanu va säji a Gilgal nu jā c'o mi bübü e Josué. Cjá nú o xipjiji e Josué 'ñe c'o israelita:

—Je rvá ēcjöjme cja 'na xoñijömü c'ü na jë'ë. Rvá 'ne xi'tsc'öjme que ín jñiñigöjme ne'e c'ü rá dyoji, ngue c'uā dya rá chüji.

Cjá nú o dyönü c'uā e Josué:

—¿Jā je in menzumügueji? ¿Jā je vi 'ñecjeji?

Cjá nú o ndünrüji c'uā:

—Nutscojme rvá ēcjöjme cja 'na jñiñi c'ü na jē'ē. C'ü rvá ēcjöjme, rí äräjme que me na nojo c'ü e Mizhocjimi c'ü in ma'tc'eji; ngue c'ü rvá ēcjöjme c'ü. 'Ma ró pegöjme cja ín nzumüjme ro 'ne jonc'üjme, yo tjöméch'i yo ró jünjme, ma patjo yo. Pero nudya, ya pojxt'ü yo, na ngueje o mezhe rvá nzhodüjme. Nu yo cuéro, mi dadyotjo 'ma ró pegöjme; cjá rvá xich'itjojme o vinu. Pero nudya, ya xüt'ü. Nu yo ín mbocuajme, ya tjeze; ya xo xüt'ü ín bitujme, na ngue na jē'ē rvá ēcjöjme —eñe c'o mi menzumü a Gabaón.

Dya ma cjuana c'ü mi mama c'o. Pero e Josué 'ñe c'o titá c'o mi xo'ñi, dya go dyönüji Mizhocjimi cjo mejme c'o mi mama c'o bëzo, dya go dyönüji cjo ro säji cjo jiyö. Nguec'uā e Josué o jura Mizhocjimi va xipji c'o bëzo que dya ro chüji c'o.

O zö'o jñipa, 'ma cjá mbärä e Josué que dya mi mejme c'o vi mama c'o bëzo, vi dyonpütjoji c'ü. Na ngue c'ü o jñiñi c'o, bëjxtjo mi bübü c'ü. Pero e Josué ya vi mama que dya ro mbö'tüji c'o. Nguec'uā c'o tropa, dya go mbö'tüji ne rí 'naja c'o; o jyèziji o ngäxtjo c'o. Pero o tsjapüji ro mbëpiji c'o israelita; 'ñaja c'o mi pa ocü o za'a cjá ma tüji, 'ñaja c'o mi tjeñe o ndeje.

C'uā jā c'o va ndöpüji c'o amorreo

Josué 10.1-27

Cja c'ü e xoñijömü a Canaán, mi bübü 'na jñiñi c'ü mi chjü'ü Jerusalén. Nu c'ü mi rey a Jerusalén, o dyära jā va cja va chjorü c'o mi menzumü a Hai, 'ma o zöji c'o israelita. Xo dyära jā va cja va tsja'a c'o mi menzumü a Gabaón, va joji c'o israelita; 'natjo c'uā mi cáräji anguezeki, mi pëpiji c'o.

Nuc'uā c'ü e rey a Jerusalén c'ü mi chjü'ü Adonisedec o zü'ü, nguec'uā va mbenpe 'na jña'a c'ü mi rey cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü Hebrón. Ndé xo go mbenpe 'na jña'a c'ü mi rey a Jarmut. Xo mbenpe 'na jña c'ü mi rey a Laquis, cjá ná 'ñe c'ü mi rey a Eglón. C'o jña'a c'o o mbenpeji nzí 'naja c'o rey, mi xipji ga cjavä: "Nu'tsc'e ni t'ëcjañömü, dyëgue in tropa, rá ma söji c'o menzumü a Gabaón, rá chjotüji c'o. Na ngue o joji e Josué 'ñe c'o israelita c'o va é'ë c'ü."

Nuc'uā c'o rey, 'ma o dyäräji c'o jñā'a c'o vi mbenpeji, o ēji c'uā, o ēji c'o o tropaji. O juntaji texeji, cjá nú o möji cja c'ü e jñiñi a Gabaón.

Nuc'uā jā nzī c'o mi menzumü a Gabaón, o möji jā c'o mi bübü e Josué, o ma xipjiji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, nutscöjme rí pë'pc'ijme, rvá 'ne ö'tc'ujme rí ma pjöxcüjme. Na ngue bëjxtjo o zät'a cja ín jñiñigójme 'na tsi'ch'a rey c'o édyi o tropa. Vi möji ra ma mbötcüjme.

Nuc'uā e Josué o jmutü texe c'o o tropa, cjá nú o mbedyeji a Gilgal, o möji a Gabaón. Mizhocjimi o zopjü c'uā e Josué va xipjiji:

—Dya rí sūgueji c'o rey 'ñe c'o o tropa c'o. Na ngue, rá da'c'ü rí chöpügueji c'o —eñe Mizhocjimi va xipji e Josué.

E Josué 'ñe c'o o tropa o nzhodüji texe c'ü e xõmü va möji a Gabaón. Nu c'o o tropa c'o tsi'ch'a rey, dya mi päräji majxä ma ejëc'o israelita, ro 'ne mbös'üji c'o gabaonita. Nguec'uā 'ma o jñandaji ma säjä c'o o tropa e Josué, me co pizhiji. O mbürü o zöji c'uā, o ndü'ü na puncjü c'o o tropa c'o tsi'ch'a rey. 'Ma o nuji que ya vi bëzhiji, o cjuädiji va möji.

'Ma ya mi möji, Mizhocjimi o tsjapü o jyäbä o trrangündö, nguec'uā va ndü'ü c'o ya mi c'ueñetjo. Xe nda na puncjü c'o o ndü'ü co c'o ngündö, que na ngue c'o vi mbö'tü c'o israelita.

Nu 'ma mi chäji c'o tropa c'o mi c'ueñe, e Josué o ma'tü Mizhocjimi, cjá nú o mama ga cjavä:

—Nu'tsc'e jyarü, böbügue a Gabaón, dya cjá xe rí nzhodü. 'Netsc'e zana, böbügue a Ajalón —eñe.

Nuc'uā e jyarü 'ñe e zana, dya cjá xe go nzhodüvi, hasta 'ma cjá mbö'tüji texe c'o o tropa c'o tsi'ch'a rey c'o vi 'ñe jyodü o chü'ü a Gabaón.

Dya go bübü ni xo ra bübü 'na pa'a c'ü rví chjëntjui c'ü e pa'a, 'ma o dyätä Mizhocjimi e Josué, o tsjapü o böbü e jyarü 'ñe e zana. Na ngue e Mizhocjimi mi chüji c'o 'naño nte'e ma mbös'ü c'o israelita.

'Ma o ts'a'a c'ü e chü'ü, c'o tsi'ch'a rey o tsjöji cja 'na cuëva. 'Ma o chöt'üji c'o, o ma xijji e Josué. Nuc'uā e Josué o ma'a cja c'ü e cuëva, o ma mbö'tü c'o rey, cjá nú o manda o ndün's'üji cja za'a. Nuc'uā o möji o ma mbö'tüji texe c'o nte'e c'o mi cärä nu jā c'o mi manda c'o rey c'o. Je va cjanu va chjotüji texe c'o mi cärä nu. Cjá nú o tsjapü o cjaji c'o jñiñi 'ñe texe c'o mi bübü nu. Je va cjanu va tsjaji jā c'o nzī va mama Mizhocjimi ro tsjaji.

C'uā jā c'o va ch'unü o xoñijōmū e Caleb

Josué 14-19; 21.1-22.9

(Hechos 13.19)

'Ma xe mi bübüjtjo e Moisés, Mízhocjimi o xipji na puncjü c'o ro tsja'a. Nguec'uā, 'ma ya ro ndü'ū e Moisés, o xipji e Josué ro tsja'a c'o. E Josué o tsja'a c'uā jā c'o va xipjiji. Je va cjanu va tsjapü o cjaja c'o israelita c'ü e xoñijōmū a Canaán, c'uā jā c'o nzī va xipji Mízhocjimi c'o o mboxpaleji. Ngueje e Josué c'ü o unü c'ü e xoñijōmū nzī 'na tribu.

'Na nu pa'a, o ējē e Caleb o 'ne xipji e Josué:

—Nu'tsc'e ní t'ecjañomü, nutscö ya rí édyi 'na ochenta y cinco cjëë, pero xe na zétsitjo nza cja 'ma ot'ü. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí dyacü c'ü e xoñijōmū c'ü o xitsi e Moisés que ro ch'acügö. C'ü e xoñijōmū, ngueje jā c'o bübü c'ü e jñiñi c'ü ni chjū'ū Hebrón. Nujnu, cárā o nte'e c'o na ndá'ā 'ñe xo na zézhiji, pero rí párágö ra mbóxcö Mízhocjimi rá tópügö c'o —eñe e Caleb va xipji e Josué.

Nuc'uā e Josué o dyötü Mízhocjimi ro intsjimi e Caleb. Cjá nú o unü c'ü e jñiñi c'ü mi chjū'ū Hebrón, o xipji je ro mimi nu c'ü, 'ñe c'o o t'i'i, 'ñe c'o o bëche, 'ñe c'o o mboxbëche c'o cjá ro ngärā. Nuc'uā e Caleb o chjotü texe c'o nte'e c'o mi cárā nu.

Pero mi bübü c'o tribu c'o israelita c'o dya go pjongü c'o nte'e c'o mi cárā cja c'o jñiñi a Canaán, dya xo go chjotüji jā c'o nzī va mama Mízhocjimi; o söyaji, dya cjá go tsjaji o chū'ū. Nguec'uā xe go nguejmetjo na puncjü c'o iqx mi menzumü a Canaán, xe mi cárāji a nde'e cja c'o israelita.

'Na nu pa'a, c'o israelita o jmürüji texeji cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjū'ū Silo, o ndä's'äji nu c'ü e nda ngüxipjadü jā c'o mi pë's'iji c'ü e arjca.

'Ma o nguarü o ch'unü o xoñijōmū nzī 'na tribu, nuc'uā c'o nte'e c'o mi tsja'a cja c'ü e tribu c'ü mi chjū'ū Rubén, o nzhogüji o möji a 'nanguarü cja c'ü e ndare a Jordán, na ngueje je mi tizhi nu c'o xoñijōmū c'o vi ch'unüji. Je xo va cjanu c'ü e tribu c'ü mi chjū'ū Gad, cjá ná 'na nde'e c'ü e tribu Manasés.

**C'uā jā va cja'a c'o vi nguarü jña'a c'o o mama
e Josué va zopjü c'o israelita**

Josué 24

O mezhe c'uā jā nzī cjë'ë, 'ma ya mi titá e Josué, o zojjnü texe c'o o menzumüji, o xipjiji ro ma jmuriüji cja 'na jñiñi c'ü mi chjü'ü Siquem. 'Ma o zät'äji nu, o ña'a c'uā e Josué, o mbenbeji jā va mbös'ü Mízhocjimi va ndöji c'o chü'ü, 'ma o zöji c'o mi menzumü a Canaán. Xo xipjiji ga cjavā:

—Na ngue Mízhocjimi o mböxcüji ró tōji ne xoñijömü a Canaán, nudya rá ma'tc'öji c'ü; xo rá ätäji co texe ín mü'büji. 'Ma cjo c'o xe 'ñetjo o ts'ita, o 'ma ngue o ts'inana, jyëziji c'o, dyätäji Mízhocjimi. 'Ma dya in ne rí dyätäji Mízhocjimi, juajjnügueji jā ngue c'o rí dyätäji; cjo ngue c'o ts'ita c'o mi ma'tü c'o ndo ín mboxpalegöji 'ma ma cäji a Egipto, cjo ngue yo ts'ita yo mi ma'tü c'o nte'e c'o ot'ü mi cärä cja ne xoñijömü a Canaán. Pero nutscö 'ñe yo ín ch'l'i, 'ñe yo ín bëche, nguejxtjo Mízhocjimi rá ma'tügöjme —eñe e Josué va xipji c'o nte'e.

Cjá nú o ndünrü c'uā texe c'o nte'e:

—Dya rá jëzgöjme Mízhocjimi, rá sido rá ätcöjme c'ü. Dya rá ma'tc'öjme yo ts'ita. Na ngue, ngueje Mízhocjimi c'ü o mböxcüji ró pedyeji a Egipto, xo 'ñe c'o ndo ín tataji o mbös'ü o mbedyeji nu jā c'o mi cjapüji ra pëpjiji. Xo ngue c'ü mi pjongü c'o nte'e c'o mi cärä vã a Canaán, nguec'uā 'ma rmi sögöji c'o, rmi töpüji. Ngue c'o rgá päräjme nguejxtjo anguezze me na zëzhi, nguejxtjo anguezze Mízhocjimi. Nguec'uā nguejxtjo anguezze rá ma'tc'öjme —eñe c'o nte'e.

O ndünrü c'uā e Josué, o xipji c'o nte'e:

—Nu'tsc'oji in cjaji c'o na s'o'o, dya sö'ö rí tsjapü in Mízhocjmigueji c'ü; nguejxtjo 'ma rí dyätqueji, nu'ma, ra sö'ö. 'Ma rí jyëzgueji Mízhocjimi, cjá ndo rrí 'ñejmeji yo ts'ita yo cärä cja ne xoñijömü, nu'ma, ra tsja'c'ü rí sufregueji na puncjü —eñe e Josué va xipji c'o nte'e.

O ndünrü c'uā texe c'o nte'e va xijji e Josué:

—Iyö, dya rá cjajme ga cjanu. Dya rá ma'tc'öjme yo ts'ita; ngue Mízhocjimi c'ü rá ma'tc'öjme y rá ätcöjme.

Texe yo jña'a yo, o dyopjü e Josué cja c'ü e libro c'ü mi t'opjü o ley Mízhocjimi. Nuc'uā 'ma o nguarü o ñaji yo jña'a yo, o nzhogü o möji c'uā nu jā c'o mi cäräji nzī 'naji.

E Josué o ndū'ü 'ma ya mi ëdyi 'na ciento cjá dyëch'a cjë'ë. O dyögüji cja c'ü e xoñijömu c'ü vi unü Mízhocjimi anguez. Xo dyögüji c'o o ndo'dye e José c'ü mi ngue o t'i e Jacob, na ngueje ndeze 'ma o mbedyeji a Egipto, ma tüji c'o o ndo'dye. Je dyögüji a Siquem cja c'ü e xoñijömu c'ü vi ndömu e Jacob, vi ndömbü c'o o t'i i c'ü e bëzo c'ü mi chjü'ü Hamor.

C'uã jã c'o va ngärä o juesti cja c'o israelita

Jueces 2.7—5.31

(Hechos 13.20b; Hebreos 11.32)

C'o israelita, dya go pjongüji texe c'o mi cárä a Canaán, 'ma o zöji c'o. Nguec'uã xe mi cárätjo o nte'e cja c'o jñiñi, c'o ijx mi bübü nu. Nu c'o nte'e c'o, mi ma'tüji o ts'ita, 'ñe pjë c'o ndé xo mi ma'tüji, mi cjapüji o diösiji. O tsja'a c'uã na puncyü o t'i'i c'o israelita, o chjüntüji co o xunt'i c'o mi menzumü a Canaán. Xo va cjanu, o t'i'i c'o me Canaán, o chjüntüji co o xunt'i c'o israelita.

O mezhe na puncyü o cjë'ë, o ndü'ü texe c'o israelita c'o vi jñanda c'uã jã c'o va mbös'ü Mízhocjimi anguez. Nuc'uã c'o israelita c'o cjá te'e, o tsjaji c'o na s'o'o a jmi'i Mízhocjimi, o mbürü o ma'tüji o ts'ita c'o mi ma'tü c'o menzumü a Canaán, c'o xe mi cárä nu. O 'ñejeji c'o; xo ndüñijömuji a jmi'i c'o. O jyombeñei Mízhocjimi, o mbürü o ma'tüji c'ü e ts'ita a Canaán c'ü mi chjü'ü Baal, 'ñe c'ü e ts'inana c'ü mi chjü'ü Astarot.

Nguec'uã Mízhocjimi o ünbü c'o menzumü a Israel, o jyëzi o zoji cja o dyë'ë c'o mbë'ë, pjë c'o ndé mi pönbüji. Xo zoji cja o dyë'ë c'o 'naño nte'e, nguec'uã dya cjá mi sò'ö ro chüji c'o.

Nuc'uã Mízhocjimi o ngama o nte'e c'o ro ñana c'o o dyoji. Nuc'o, mi xijji juesti c'o; mi pjös'ü c'o israelita 'ma pjë c'o ndé mi sufreji, na ngue Mízhocjimi mi bübü co anguez. C'o juesti mi zopjüji c'o nte, mi xipjiji ra dyätäji Mízhocjimi. Pero 'ma mi tü'ü 'na juesti, c'o nte'e mi nzhogüji cja c'o ts'ita, ndo mi ma'tüji na yeje c'o.

Nguec'uã Mízhocjimi mi jäzi ndo ro zotjoji cja o dyë'ë c'o dya mi israelita. Ot'ü o zoji cja o dyë'ë c'ü e rey c'ü mi manda a Mesopotamia. Nu c'ü e rey, o zö'ö 'na jñincho cjë'ë va manda cja c'o israelita.

Nuc'uã c'o israelita o jyodüji Mízhocjimi; o dyötüji co texe o mü'büji que ro mbös'üji. Mízhocjimi o dyätäji c'ü mi örü c'o; nguec'uã o juajjnü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Otoniel, o 'ñes'e ngue c'uã

ro ñana c'o o dyoji. 'Ma mi juesti c'ü, Mízhocjimi o mbös'ü o ndöpü c'o menzumü a Mesopotamia, o ngama libre c'o o dyoji. O mezhe 'na yeje dyöte cjë'ë va mbëzhi juesti e Otoniel, cjá nú o ndü'ü c'uã. 'Ma ya vi ndü'ü c'ü, c'o nte'e o nzhogü o tsjatjoji c'o na s'o'o, c'uã jã c'o nzñi ma tsjaji 'ma ot'ü.

Nuc'uã Mízhocjimi o jyëzi na yeje c'o israelita; nguec'uã c'ü mi rey a Moab, o ma zöji c'o. O bëzhi c'o israelita, na ngue Mízhocjimi o jyëzi ro ndöjö c'o o tropa c'ü e rey a Moab. Nuc'uã c'o israelita o mbëpiji 'na dieciocho cjë'ë c'ü e rey.

Nuc'uã 'ma o nuji mi sufreji na puncjü, o nzhogüji cja Mízhocjimi, ndo go dyötüji que ro mbös'üji. Nuc'uã Mízhocjimi o mbös'üji, o juajjnü 'na bëzo c'ü mi israelita c'ü mi chjü'ü Aod. Nuc'ü, xo mbös'ü na puncjü c'o o dyoji va ndöpüji c'o o tropa c'ü e rey a Moab. Nguec'uã va mezhe 'na nziyo dyöte cjë'ë va ngäräji na jo'o, dya cjó go 'ne jyonbüji o chü'ü.

'Ma ya vi ndü'ü e Aod, ndo go mbëzhi c'uã juesti 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Samgar. Nuc'ü, xo ñana c'o o dyoji; o jñü'ü 'na ngurvusi, o sea, 'na maza c'ü ni mbüçüji o nzhünü. Co nuc'ü, o mbö'tü 'na 'ñanto ciento o nte'e c'o mi xiji filisteo.

Pero c'o israelita, o yepe o tsjatji c'o na s'o'o, va ma'l'üji c'o o ts'ita, 'ñe c'o o ts'inana c'o nte'e c'o mi cära nu. Nuc'uã Mízhocjimi o jyëzi o zoji cja o dyë'ë nu c'ü e rey a Canaán, nguec'uã va mbëpiji c'ü, mi sufreji na puncjü. 'Ma o zöö 'na dyöte cjë'ë va mbëpiji c'ü e rey, o nzhogü o jyodüji Mízhocjimi, cjá nú o dyötüji que ro mbös'üji, ngue c'uã dya cjá ro mbëpiji c'ü mi rey a Canaán.

Nu c'o cjë'ë c'o, c'ü e juesti c'ü mi manda cja c'o israelita, mi ngue 'na ndixü c'ü mi chjü'ü Débora. 'Na nu pa'a, c'ü e ndixü o zojjnü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Barac, o xipji que ro tsja'a xo'ñi cja c'o o tropoji, na ngueje Mízhocjimi vi xipji ga cjanu.

Nuc'uã 'ma ya vi tsja'a xo'ñi cja c'o tropa, e Barac o ma zöji c'o tropa a Canaán, o ndöpüji c'o. E Débora, xo ma'a cja chü'ü c'ü. Nguec'uã nzá yejui e Barac, o mbös'üvi c'o o dyoji, o mbamavi libre cja o dyë'ë c'ü e rey a Canaán. O zöö c'uã 'na yeje dyöte cjë'ë, o mimiji na jo'o cja c'ü o xoñijomüji, dya cjó cjá mi chüji.

C'uā jā c'o ma tsjapüji ra sufre c'o israelita, mi cja'a c'o madianita

Jueces 6.1-10

Nuc'uā c'o mi menzumü a Israel, ndo go yepe go jyombeñetjoji Mizhocjimi, o ndüñijömüji a jmi'i cja c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana. Nuc'uā Mizhocjimi o jyèzi c'o israelita o zoji cja o dyë'ë c'o mi menzumü a Madián; o mezhe yencho cjë'ë mi cjacüji ra sufreji na puncjü, na ngue c'o madianita me ma s'o'o c'o.

C'o israelita, mi podüji o ndëjxü. Nuc'uā, 'ma ya mi tsjatjo ra jogü c'o ndëjxü, ma ëjë c'o madianita, 'ñe c'o amalecita c'o mi ngue o mboxbëche e Amalec, ma 'ne chjotpüji c'o. Xo ma 'ne ënbiji c'o o animale c'o israelita. 'Ma ra ëjë c'o, xo ma ëji c'o o camelloji. Xo ma tūji o ngüxipjadüji, ngue c'uā jā c'o ndé ra oxüji. Ma ëji na puncjüji, 'ñe c'o o camelloji, nguec'uā dya mi sö'o ro mbezheji c'o, na ngue me ma puncjüji.

Nu c'o israelita ya mi sütjoji 'ma mi jantji c'o madianita. Nguec'uā na puncjü anguezeji c'o mi pa'a cja t'eje, ra ma mimiji cja cuëva, 'ñe jā c'o ndé mi pa tsjöji. C'o madianita mi chjotpüji c'o mi pë's'i c'o israelita, nguec'uā mi pröveji na cjuana. O mezhe va sufreji 'na yencho cjë'ë.

Nuc'uā c'o nte'e a Israel o jyodüji Mizhocjimi, o dyötüji c'ü ro mbös'üji, ro ngamaji libre cja o dyë'ë c'o madianita. Mizhocjimi o dyätä c'o nte'e, nguec'uā va juajjnü 'na bëzo c'ü mi ngue o dyoji. Nu c'ü e bëzo, mi ngue 'na profeta, mi pätpä Mizhocjimi ma zopjü c'o nte'e. O mama c'ü e profeta va xipji c'o nte'e:

—Dyäräji ne jña'a nu xi'tsc'oji Mizhocjimi. Dyäräji na jo'o; Mizhocjimi je mama ga cjavä: "Nguezgö in Mizhocjimigueji. Nutscö ró pjös'ü c'o in mboxpalegueji o mbedyeji a Egipto nu jā c'o mi esclavoji, ró camaji libre cja o dyë'ë c'o menzumü a Egipto. Xo 'ñetsc'oji, ró campc'öji libre cja o dyë'ë c'o mi cja'c'ü rí sufregueji. Xo ró da'c'üji ne xoñijömü vā. Ró xi'tsc'öji c'ü dya ri ndüñijömigueji cja o jmi'i c'o o ts'ita c'o nte'e c'o xiji amorreo, c'o mi cãrā jā c'o in bünc'oji dya. Na ngue nguejxtjozgö in Mizhocjimigueji. Pero nu'tsc'oji, dya in cötcüji 'ñi'i." Ngueje yo jña'a yo o mama Mizhocjimi —eñe c'ü e profeta.

C'uã jã c'o va zopjüji e Gedeón, o tsja'a Mízhocjimi

Jueces 6.11-23

(Hebreos 11.32)

C'o israelita, me mi sufreji cja ə dyë'ë c'o madianita. 'Na nu pa'a, o ejé c'ü ə anxë Mízhocjimi ndeze a jens'e, o säjä cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Ofra. Nuc'uã o mimi cja ə ngua'a 'na meza c'ü mi 'ne'e cja ə juãjma 'na israelita c'ü mi chjü'ü Joás.

C'ü e pa'a c'ü o ejé c'ü ə anxë Mízhocjimi, e Gedeón, c'ü mi ngueje ə t'il'i e Joás, mi pitsi o ndëjxü a mbo'o jã c'o mi yödüji o uva. Na ngueje nujnu, dya mi sõ'ö ro jñandaji majxä cjó c'o ri pëpjì nu. Je mi pëpjì nu e Gedeón, na ngueje mi sú'ü c'o madianita, ná ro jñandaji, ro ëji ro 'ne ndunbüji c'o ndëjxü c'o mi pitsi.

Nu c'ü ə anxë Mízhocjimi o säjä cja ə jmi'i e Gedeón, cjá nú o xipji ga cjavá:

—Mízhocjimi bëbü co nu'tsc'e. Xo da'c'ü c'ü rgui zëzhigue, 'ñe c'ü dya pjë rí sú'ü.

O ndünrrü c'uã e Gedeón va mama:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü. 'Ma bëbü Mízhocjimi co nutscójme, əpjenga rí sufregójme cja ə dyë'ë yo madianita? ¿Jã bëbü c'o na nojo c'o o xitscójme ín tatagójme, c'o o tsja'a Mízhocjimi, 'ma o ngama libre a Egipto c'o ín mboxpalegójme? Nudya ya jyëzguijme; nguec'uã yo madianita cjacüjme rá sëzhijme na puncjü.

Nuc'uã e Jehová, o nguñch'í 'na ts'indajme e Gedeón, cjá nú o xipji:

—Ya ró da'c'ü c'ü rgui zëzhigue; ngue'tsc'e rí ñanague yo in dyocjeji, rí tsama libre cja ə dyë'ë c'o madianita. Nguezgö rí täc'ä rí mague.

O ndünrrü c'uã e Gedeón o mama:

—In Jmuts'ügö, ¿jã rgá sõ'ö rá ñana yo ín menzumögö?

Nutscójme ə mboxbëchezüjme e Manasés, cärä c'o pjamilia cja ne tribu c'o xe na puncjü 'ñe xe na puncjü 'ñe xe na zëzhiji que na ngue ə pjamilia ín tatagö. Nutscö, nguezgö xe rí sëbi cja c'o ín cjuärjma —eñe e Gedeón.

Nuc'uã o ndünrrü e Jehová, o xipji:

—Rá magö co nu'tsc'e, ngue c'uã rí chöpü c'o madianita, nza cja'a 'ma ri 'natjo bëzo c'ü ri söguevi —embe.

O ndünrrü c'uã e Gedeón va mama:

—Rí ö'tc'ü rí dyacü c'ü rga pārāgö, cjo ngue'tsc'e c'ü e Mzhocjimi c'ü o mbös'ü c'o ín mboxpalegöjme mi jinguā. Xo rí ö'tc'ü rí chepque, dya be rí ma'a nde'sc'e rá nzhogö, na ngue rá ma jün c'ü rga mbents'e.

Nuc'uā o ndünrrü va mama:

—Ma'a; rá te'pc'e cjá rí nzhogü.

Nuc'uā e Gedeón o cjogü cja c'ü o ngumü, o ma mbö'tü 'na ts'ichivo, cjá nú o jyä'sä. Cjá xo nú o dyät'ä o tjöméch'i c'o dya mi huana c'ü rví bän'sä. Nuc'uā o jyodü 'na canista, cjá nú o dyüt'ü nu c'o ts'ingue. Xo ndü'lü 'naja s'äbä c'ü o xich'i c'ü e ngüre.

Cjá nú o ma'a c'uā cja c'ü o ngua'a c'ü e meza, mi tunü texe c'o vi dyät'ä. Nuc'uā c'ü o anxë Mzhocjimi o xipji e Gedeón:

—Dyü's'ügue yo ts'ingue 'ñe yo tjöméch'i cja ne ndojo nu bübü vā. Cjá rrī xi's'i ne ngüre a xes'e yo —eñe.

O tsja'a c'uā e Gedeón jā c'o nzī va xipji.

C'ü o anxë Mzhocjimi, mi cöt'ü 'na ts'iza cja o dyë'ë. Nuc'uā o tsjapü o chjëvi o ñi'i c'ü e ts'iza cja c'o ts'ingue 'ñe c'o tjöméch'i. Nuc'uā 'nangua mbedye 'na sivi cja c'ü e ndojo, ijk co ndë'ë texe c'o vi dyü's'ü e Gedeón, ndé go chjorü c'o.

Nuc'uā go ojtjo c'ü o anxë Mzhocjimi, dya cjá xe go jñanda e Gedeón. Nuc'uā ijk co mbärä e Gedeón que mi ngueje o anxë Mzhocjimi c'ü vi 'ne zopjü. Cjá nú o mama c'uā:

—In Jmuts'ügo, ¿pjé rá cjagö? Na ngue ró janda c'ü in anxëgue, chjëntjui nza cjá'a 'ma ri ngue'tsc'e ro jantc'ä —eñe e Gedeón.

Mzhocjimi o ndüntü e Gedeón va xipji:

—Dya rí sügue. Zö i jñandgue c'ü ró täcjö, pero dya rí chügue —embeji e Gedeón.

C'uā jā c'o va tsja'a e Gedeón, o yä'tbä c'ü o altar e Baal

Jueces 6.24-32

Nuc'uā e Gedeón o dyät'ä 'na altar c'ü rví mbeñe Mzhocjimi. Nu c'ü e xõmü c'ü, Mzhocjimi o zopjü e Gedeón va xipji:

—Juajjnügue 'naja c'o o nzhünü ni tata; sidyi rí ma'a cja c'ü e altar c'ü bübü cja o juajma ni tata, nu jā c'o va ëjë c'o nte'e va 'ne pä'sbäji c'o ni mbeñeji e Baal. 'Ma rí sät'ä nu, rí yä'tä c'ü e altar. Xo rí dyocü c'ü e za'a c'ü cjapüji ngueje c'ü e ts'ina Asera, c'ü bëchi bübütjo nu. Nuc'uā cjá rrī dyät'ä 'na altar jā c'o rí matcügö, nutscö in Mzhocjimigue. Nuc'uā rí pö'tü c'ü e nzhünü, cjá rrī pä'sä cja c'ü e

altar, rgui mbenze. C'o rí 'ñörü, ngue c'ü e za'a c'ü cjapü yo nte'e que ngueje c'ü e ts'ina Asera.

O tsja'a c'uã e Gedeón jā c'o va xipji Mzhocjimi ro tsja'a. O zojjnü dyéch'a c'o mi ngue o mbépji. Nuc'o, ngue c'o o mbös'ü ro tsja'a c'o vi xipji Mzhocjimi, pero ya vi xõmü. Na ngue e Gedeón mi sū'ü c'o o dyoji c'ü nú tata, 'ñe c'o 'ñaja nte'e c'o mi cárä cja c'ü e jñiñi; 'ma ro jñandaji, 'na pjë c'o ro tsjapüji. Na ngue me mi ma'tüji c'o o ts'itaji.

C'ü jyas'ü, 'ma o nanga c'o nte'e cja c'ü e jñiñi, o jñantji c'ü ya vi yä'täji c'ü o altar e Baal, 'ñe ya vi dyocüji c'ü e za'a c'ü mi cjapüji ngueje e Asera. Nu jā c'o mi bübü c'o, ya mi bübü 'naja altar c'ü cja mi dadyo, jā c'o ya vi mbä'sbäji 'na nzhusnü Mzhocjimi. C'o nte c'o, mi dyönütsejji:

—¿Cjó je tsja'a yo?

Nuc'uã 'ma o mbäräji que mi ngueje e Gedeón c'ü o t'i'i e Joás c'ü vi tsja'a c'o, o möji c'uã cja o ngumiü e Joás, o ma xiji:

—C'ü in ch'igue e Gedeón o yä'tbä c'ü o altar c'ü e ts'ita Baal, xo o dyocü c'ü e za'a c'ü mi ngueje e ts'ina Asera. Pjongü, rá pö'tügöjme c'ü — embeji e Joás.

Nuc'uã e Joás o xipji texe c'o vi jmürü:

—¿Cjo rí ñanaji c'ü e ts'ita Baal? 'Ma na cjuana ts'ita c'ü, ¿cjo ni jyodü rí pjörtügueji? 'Ma mejme ts'ita, jo ra zübü c'ü o yä'tbä c'ü o altar. Na ngue 'ma cjo c'o pjë ra tsjapü c'ü ín ch'igö, ijk ta ndü'ü ne xörü dya c'ü —eñe e Joás va xipji c'o nte'e c'o vi jmürü.

C'uã jā c'o va tsja'a Mzhocjimi, o mbös'ü e Gedeón o juajjnü c'o o tropa

Jueces 6.33—7.8

Dya go mezhe o pa'a, c'o o tropa c'o madianita, 'ñe c'o o tropa c'o amalecita o 'ne jmürüji cja 'na trrabatjü, ngue c'uã ro zöji c'o menzumü a Israel.

Nuc'uã c'ü o Espíritu Mzhocjimi o 'ne bübü co e Gedeón. Nguec'uã 'ma o zünt'ü 'naja o mota o ngalo, o ejë c'o o dyoji c'o bëjxtjo mi cárä, ngue c'uã ro möji cja chü'ü. Y 'ma o zojjnü c'o mi cárä xe na jëë, xo ejë na puncjüji. Nu c'o o ejë, je mi mboxbëcheji cja e Manasés, xo mi mboxbëcheji cja e Aser, 'ñe cja e Zabulón, 'ñe cja e Neftalí; ngue c'o nziyo tribu c'o o ejë c'o.

'Ma ya vi jmürüji, e Gedeón o dyötü Mizhocjimi va xipji:
 "Mizhocjimi, ín Jmuts'ügö. 'Ma mejme i juancügö rá cama libre yo
 ín dyocjöjme jā c'o nzí vi xitsi, tsjacü rá pärägö dya. Nudya rá cama
 a jõmü 'naja ə xipjadü o ndëncjürü c'ü ri ciatjo o xi'dyo; je rá ma
 cama cja c'ü e tji'i jā c'o rí jät'äjme o ndéjxü. C'ü rga pärägö cjo
 mejme i juancü, ngue c'ü ra xörü 'ma ra jyans'ü, ya rguí c'agü c'ü e
 ximë co o xa'a, y c'ü e jõmü rrä dyodütjo. Nu'ma, ijax ta jñetse c'ü rí
 pjöxcü rá ñana yo ín dyocjöjme", eñe e Gedeón va xipji Mizhocjimi.

Nuc'uã c'ü xörü, o nanga e Gedeón o ma nu'u c'ü e ximë. 'Ma o
 ndödü, ma c'a'a; 'ma o ndë'bi, ijax co nizhi 'na xalo c'ü e ndeje c'ü o
 mbedye. C'ü e jõmü, ma dyodü c'ü.

Nuc'uã e Gedeón o yepe o xipji Mizhocjimi: "In Jmuts'ügö, dya
 ra ünc'ügue. Na ngue xe rí ne rá ö'tc'ü c'ü rga pärägö cjo rí pjöxcü rá
 ñana yo ín dyocjöjme. C'ü rí ö'tc'ü dya, ngue c'ü dya ra c'agü ne
 ximë, nguejxtjo ne jõmü nu ra c'agü."

Je va cjanu va tsja'a Mizhocjimi; c'ü e ximë dya go c'agü c'ü,
 nguejxtjo c'ü e jõmü. Nguec'uã va mbärä e Gedeón c'ü ro mbös'ü
 Mizhocjimi ro ñana c'o ə dyoji.

'Ma o nangaji c'ü xörü, e Gedeón 'ñe texe c'o nte'e c'o vi ndeñe
 anguezze, o möji c'uã, je ma soyaji jā c'o bëjxtjo mi bübü 'na mëjë c'ü
 mi jäs'ä jā na jës'ë. C'ü e trrabatjü jā c'o ma cä'ä c'o madianita, je mi
 bübü ga ma a ndü'bü.

Nuc'uã Mizhocjimi o zopjü e Gedeón va xipji:

—Ijax na puncjütjo yo nte'e yo in edyigue cja chü'ü. 'Ma rá
 pjöxc'ü rí chögueji cja c'ü e chü'ü, bübü c'o ra mama, c'ü vi
 chögueji, ngueje c'ü na puncjütsc'ejí 'ñe na zë'tsc'ejí, ydya ngue c'ü
 rvá pjöxc'üji. Nguec'uã rí xi'ts'i rí xipjigue yo nte'e, 'ma cjó c'o sü'ü ra
 ma'a cja chü'ü, ra xörü sö'ö ra nzhogü ra ma'a cja ə ngumü —eñe
 Mizhocjimi va xipji e Gedeón.

C'ü na yeje nu pa'a, o nzhogü o möji cja ə ngumüji 'na veintidos
 mil o nte'e; xe nguentjo co e Gedeón 'na dyäch'a mil.

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Gedeón:

—Xe na puncjütjo yo nte'e yo. Nudya, dyëdyigue cja ne ndare;
 nujnu, je rá xi'ts'i nu, cjó ngue c'o rí möji, cjó ngue c'o dya rí möji.

Nuc'uã e Gedeón o dyëdyi c'o nte'e ga ma cja c'ü e ndare.

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Gedeón:

—Unnc'e ngüenda jā rgá ziji o ndeje. Bübü c'o ra jñut'ü ə ne'e
 rgá zi'i o ndeje, bübü c'o ra c'uajxtjo ə dyë'ë rgá zi'i. C'o ra c'uajxtjo ə
 dyë'ë rgá zi'i, ngue c'o rí xocü rí möji cja chü'ü —embe.

Nuc'uā 'ma o mbürü o zi'i o ndeje c'o nte'e, na puncjü c'o o jñut'ü o ne'e cja ndeje va ziji; nguejxtjo 'na jñi'i ciento nte'e c'o dya go jñut'ü o ne'e va zi'i o ndeje, o dyö'bütjoji co o dyëji c'ü e ndeje, cjá nú o ziji. Nuc'o, ngue c'o ro ma'a cja chū'ü c'o.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Gedeón:

—Nudya, xipji yo o jñut'ü o ne'e va zi'i o ndeje, ra nzhogütjoji ra möji cja o ngumüji; nguejxtjo yo jñi'i ciento nte'e yo rí möji cja c'ü e chū'ü. Je rgá cjanu rgá jñetse que nguetscö rá pjöxc'üji rí chöpüji c'o madianita, na ngue in ts'ëtcjeji, anguezoji na puncjüji —eñe Mizhocjimi.

Nuc'uā e Gedeón o tsja'a jā c'o va xipji Mizhocjimi, o xipji c'o 'ñaja israelita o möji cja o ngumüji; nguejxtjo c'o jñi'i ciento c'o o dyëdyi cja c'ü e chū'ü, o ma zöji c'o madianita.

C'uā jā c'o va ndōjō e Gedeón, o ndōpü c'o madianita

Jueces 7.9-25; 8.22-23

Nu c'ü e xõmü c'ü, Mizhocjimi o zopjü e Gedeón va xipji:

—Böbügue, dyëdyi yo in tropa, rí möji jā c'o vá cā'ä c'o madianita, na ngueje ya ró mbeñe rá cjapü ra zoji cja in dyëgue. 'Ma in sūgue rí möji, nu'ma, ot'ü rí sidyi e Fura c'ü in mbëpjigue, rí ma dyärävi c'o mama c'o madianita. 'Ma rí dyärä c'o mamaji, dya cjá rí sūgue; ya rí ma söji c'o.

Cjá nú o zöbü c'uā, o mövi c'ü o mbëpji nu jā c'o ma cā'ä c'o madianita. C'o madianita 'ñe c'o amalecita, ya vi inch'iji cja c'ü e trrabatjü, na ngue me ma puncjü c'o nte'e, nza cja'a 'ma ya mundo o t'äxä jā c'o cja'a o pjïño. Xo ma puncjü c'o camello c'o ma cā'ä nu; dya cjó mi sö'ö cjó ro mbezhe c'o.

'Ma o zät'ävi jā c'o ma cā'ä c'o madianita, o dyärä e Gedeón 'na jña'a c'ü mi mama 'na tropa, mi xipji c'ü o dyoju. Nu c'ü mi xipji, mi ngue 'na t'ijí c'ü vi nguich'ü c'ü e tropa. Mi xipji ga cjavä:

—Ró cjich'ü 'na tjöméch'i c'ü mi dyavü o cévara c'ü ma xinch'i ma säjä, mi töt'ü cja 'na ngüxipjadü, ijk mi tunbü.

O ndünru c'uā c'ü 'na tropa o mama:

—Ijxi jñetse c'ü ne ra mama c'ü e t'ijí. C'ü e tjöméch'i c'ü o tunbü c'ü e ngüxipjadü, ne ra mama ngueje e Gedeón c'ü e israelita c'ü o t'i'i e Joás, ra ndöcüji, na ngue Mizhocjimi ra tsjacüji rá soji cja o dyëë —eñe.

Nuc'uā 'ma o dyärrä e Gedeón c'ü e jña'a c'ü, o unü 'na pöjö Mizhocjimi. Cjá nú o nzhogü o ēvi c'ü o mbëpji nu jā c'o mi cárä c'o israelita. 'Ma o säjui, e Gedeón o xipji c'o tropa:

—Ñangaji dya, möjö rá ma söji c'o madianita, na ngue Mizhocjimi ya mama c'ü iqx tá tótpüji c'o —eñe.

Nuc'uā e Gedeón o xöcü c'o q tropa, ndé 'na cien tropa va ngama. E Gedeón mi édyi 'na cien tropa. Nuc'uā cjá nú o unüji nzí 'naja c'o jñi'i ciento tropa ndé 'naja o s'äbä c'ü mi o'o 'na tizhi c'ü mi tjëë. Cjá nú o xipji c'ü c'o tropa:

—Nutscojme rá cjös'üjme cja c'o q ngüxipjadü c'o madianita. 'Ma rá sät'äjme jā c'o jnorü c'o q ngüxipjadüji ga manu, c'ü rá cjagö, xo rí tsjagueji. 'Ma rí dyäräji rá zünt'üjme c'o q mota o ngalo, xo rí züntc'ejí c'o vá jüngueji. Xo rí chä'däji c'o s'äbä. Cjá rrí mapjüji na jens'e rgui mamaji: "Ra ndöjö e Gedeón; na ngue Mizhocjimi ra mbös'ü" rí ñeñeji.

Je va cjanu va xipji e Gedeón c'o q tropa.

Nuc'uā e Gedeón 'ñe c'o cien tropa c'o mi édyi, o ngös'üji cja c'o q ngüxipjadü c'o madianita. 'Ma o zät'äji cja c'o ngüxipjadü ga manu, ya mi ndexömiü, ya mi ngue ro pötü c'o mböte.

Nuc'uā o zünt'üji c'o q mota o ngalo, cjá nú o mbäräji c'o s'äbä c'o mi tunüji, cjá xo nú o c'uä's'äji c'o tizhi c'o mi jünüji. C'o ñaja tropa, je xo va tsjatjonu c'o, o zünt'üji c'o q mota o ngalo, cjá nú o mbäräji c'o s'äbä c'o mi o'o c'o tizhi c'o mi tjëë. Mi jüns'üji co c'ü 'naja q dyëji, na ngue c'ü q jodyëji mi pënh'iji c'ü q mota o ngalo c'ü mi zünt'üji. Xo mi mapjüji ga cjavä:

—Ra ndöjö e Gedeón; na ngue Mizhocjimi ra mbös'ü —mi eñeji.

Pero c'o nte c'o mi édyi e Gedeón, dya go cjogüji jā c'o ma cå'ä c'o madianita, o böbüütjoji a 'ñünü. Nuc'uā c'o madianita 'ñe c'o amalecita, 'ma o nuji ma cjanu, o pizhiji na puncjü, me mi mapjüji ma cjuädiji. Mizhocjimi o tsjapü o zötsjëji c'o q dyoji, o pö't'ütsjëji na puncjüji. Xo tsjapü o c'ueñe c'o ñaja. C'o israelita mi sido mi zünt'üji c'o q mota o ngalo. Nuc'uā, 'ma o jñantji ya mi c'ueñe c'o madianita 'ñe c'o amalecita, iqx co chäji c'o.

Nuc'uā e Gedeón o ndäjä o bëzo c'o o ma'a jā c'o mi cárä c'o israelita c'o mi mboxbëche cja e Efraín. O ma xipjiji c'ü ro zöbüji cja t'je, ro zöji c'o madianita, y c'o ñaja israelita je rví möji cja c'ü e ndare jā c'o ro ma mbes'e c'o madianita c'o ya mi c'ueñe, je ro ts'acüji nu c'o.

Nuc'uā c'o q mboxbèche e Efraín o jmürüji, cjá nú o ma zöji c'o madianita, o zürüji c'o yeje bëzo c'o mi manda cja c'o q tropa c'o madianita, cjá nú o mbö'tüji c'o. 'Ma o nguarü c'ü e chü'ü, c'o israelita o xipjiji e Gedeón:

—Nu'tsc'e Gedeón, rí negójme rí tsjague ín xo'ñijme rí mandazgøjme, na ngue ngue'tsc'e i ot'ü a xo'ñii rvá pö't'üjme c'o madianita, ró pedyeji cja q dyé'ë c'o. Xo ra mandazgøjme c'o in ch'i'i, 'ñe c'o in bëche, 'ñe c'o in mboxbèche c'o cjá ra ngärä.

O ndünru c'uā e Gedeón va mama:

—Ni ri nguezgö, ni xo ri ngue yo ín ch'igö ri tsjapqueji in xo'ñiji. C'ü rí tsjapügueji in xo'ñiji, nguejxtjo Mízhocjimi —eñe c'ü.

O mezhe 'na yeje dyöte cjé'ë, cjá ndü'ü e Gedeón. C'o israelita, ndo go nzhogü go jyézitjoji Mízhocjimi, ndo go nzhogü go ma'tütjoji pjé c'o ndé ma ts'ita c'o vi dyät'äji, c'o mi xijji Baal. C'ü mero mi cjapü q ts'itaji, mi chjü'ü e Baal-berit. O jyombeñesi Mízhocjimi c'ü q Jmuji c'ü vi ngamaji libre cja q dyé'ë c'o mi nuji na ü'ü.

C'uā jā c'o va mbëzhi juesti e Abimelec, 'ñe e Tola 'ñe e Jair

Jueces 9—10

Nuc'uā xo mbëzhi juesti e Abimelec, 'ñe e Tola, 'ñe e Jair. E Abimelec, o mezhe jnítjo cjé'ë va mbëzhi juesti. E Tola, o mbëzhi juesti 'na veintitres cjé'ë c'ü. E Jair, o zö'ö 'na veintidos cjé'ë va mbëzhi juesti.

Nuc'uā c'o israelita ndo go nzhogü go jyézitjoji Mízhocjimi, ndo go nzhogü go ma'tüji c'ü e ts'ita Baal, 'ñe c'ü e ts'inana Astarot. Xo mbürü o ma'tüji c'o ts'ita c'o mi ma'tü c'o menzumü a Siria, 'ñe c'o mi ma'tü c'o menzumü a Sidón. Xo mbürü o ma'tüji c'o ts'ita c'o mi ma'tü c'o menzumü a Moab. Xo mbürü o ma'tüji c'o mi ma'tü c'o menzumü a Amón. Xo mbürü o ma'tüji c'o q ts'ita c'o filisteo. Dya cjá mi ma'tüji Mízhocjimi. Nguec'uā Mízhocjimi o jyézi c'o israelita o zoji cja q dyé'ë c'o filisteo, 'ñe cja q dyé'ë c'o amonita.

C'uā jā c'o va tsja'a juesti c'ü e bëzo c'ü mi chjü'ü Jefté

Jueces 11—12

(Hebreos 11.32)

C'o pa'a c'o, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Jefté. Nuc'ü, me ma ngöjö, dya cjó mi sü'ü. Mi ngue q t'i'i 'na ndixü c'ü mi tsäjä o bëzo. Nu c'ü q tata c'ü, mi ngue 'na israelita c'ü mi chjü'ü Galaad. E Galaad

mi siji 'na o su'u c'ü mi tsäpä o t'i'i. Nguec'uā 'ma o te'e c'o t'i'i c'o, o pjongüji e Jefté, o tsja'a c'o o jäcjuārjma, na ngue mi 'naño o nana c'ü. 'Ma o pjongüji, o xijji ga cjavā:

—Nu'tsc'e, dya pjë ra ch'a'l'ügue yo mi pë's'i c'ü ndo mi tatagöjme, na ngue 'naño in nanague —embeji.

Nuc'uā e Jefté o c'ueñe cja o ngumü c'ü ndo nú tata, o ma'a na jēlē, nu jā c'o mi chjūl'ü Tob. Nujnu, mi cärä nu c'o 'ñaja bëzo c'o dya pjë mi tējme, dya xo mi pëjjii; nuc'o, o ndeñeji anguezze.

O mezhe c'uā jā nzī cjë'ë, c'o mi menzumü a Amón, o 'ne jyonbüji o chūl'ü c'o israelita. 'Ma o jñanda c'o titä c'o mi xo'ñi a Israel c'o mi cja'a c'o amonita, o mbeñeji c'uā e Jefté. Nguec'uā va möji o ma siji jā c'o ma bübü. Na ngue, mi ngue 'na bëzo c'ü ma ngöjöö, xä'ma ro 'ne mbös'üji anguezzeji. 'Ma o zät'äji jā c'o ma bübü e Jefté, o xipjiji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, rvá 'ne ö'tc'üjme rí tsjague ín xo'ñigöjme, ngue c'uā ra sö'ö rá söji c'o amonita.

Nuc'uā e Jefté o ndünrü va xipji c'o vi 'ne dyötü favor:

—Maco nu'tsc'eji mi nugöji na ü'ü, i häcjäji; dya i säcjäji ro mimi cja o ngumü c'ü ndo mi tata. Nudya nuc'üji na ü'ü c'o amonita, vá 'ne jongüji, xo in ne rí sinziji rá ma pjöxc'üji —eñe e Jefté.

Nuc'uā c'o titä, o yepe o ndünrüji va xipjiji e Jefté:

—Ngue c'o rvá ëgöjme dya, rvá 'ne ö'tc'üjme ni t'ëcjañomü, rí ma pjöxcüjme; rí tsjague xo'ñi cja c'o ín tropagöjme, rga söji c'o amonita.

O ndünrü c'uā e Jefté va xipjiji:

—'Ma in negueji rá nzhogüögö, rá ma pjöxc'üji rí sögueji c'o amonita, 'ñe 'ma xo ra ne'e Mizhocjimi rá tópüji c'o, nu'ma, rí negö rí tsjacüji rá pjëzhgö in xo'ñigueji.

O ndünrü c'uā c'o titä, o mamaji:

—Ijxi ärä Mizhocjimi, rá cjajme c'uā jā c'o nzī gui mangue.

Nuc'uā e Jefté o möji c'o titä cja c'ü o jñiñiji c'ü mi chjūl'ü Galaad, c'ü xo mi ngue o tjü'l'ü c'ü ndo nú tata e Jefté. 'Ma o zät'äji nu, nuc'uā c'o nte'e ijx co mamaji que ngueje anguezze ro tsja'a o xo'ñiji, xo ngueje anguezze ro manda cja c'o o tropaji.

Jueces 11.12-27

Nuc'uā e Jefté o ndäjä o bëzo c'o o ma ñaji c'ü o rey c'o amonita. C'ü e jña'a c'ü mi pëjjñe e Jefté, mi mama ga cjavā c'ü:

—¿Pjë ró cja'c'ojme, nguec'uā vá ñgueji cja nu ín xoñijõmögöjme, vá 'ne jonngüijme o chū'ú —mi embe c'ü e rey.

Nuc'uā c'ü e rey, xo mbenpe 'na jña'a e Jefté, va xipji ga cjavā:

—Ma o ñejē c'o in mboxitagueji, 'ma vi 'ñeji a Egipto, o 'ne ndënngöjme ín xoñijõmögöjme c'o. Nguec'uā nudya, rí negö c'ü rí nzhocüzüjme c'o. 'Ma dya rí nzhocüzüjme, pë'sc'ü rá chūji 'ma.

Nuc'uā e Jefté xe go mbenpetjo 'na jña'a c'ü e rey a Amón, o xipji:

—Nu c'o ín mboxpalegöjme, dya go ndënnceji in xoñijõngueji c'o, ni xo ro ndënbi o xoñijõmü c'o moabita. 'Ma vi 'ñeje a Egipto c'o, je das'üji cja c'ü e mar, cjá nú o nzhodüji va 'ñeji cja c'ü e majjyadü. Je va cjanu va säji a Cades. 'Ma o säji nu, o mbenpeji 'na jña c'ü e rey a Edom, o dyötüji sjëtsi ro huenbetjoji nu jā c'o mi cárā c'o edomita. C'ü e rey a Edom, dya go ne'e ro unü sjëtsi c'o.

C'ü e jña'a c'ü o mbenpeji c'ü e rey a Amón, xo mi mama ga cjavā c'ü:

—Nu c'o ín mboxpalegöjme xo mbenpeji 'na jña'a c'ü mi rey a Moab. Nuc'ü, xo dyötüji sjëtsi ro huenbetjoji cja o xoñijõmü c'ü, pero dya xo go ne'e c'ü e rey. 'Ma o nuji c'ü dya mi ne'e ro unüji sjëtsi, dya go huenbeji cja o xoñijõmü c'o, je vi mötji ga ma cja c'ü e majjyadü, o ngös'ütjoji cja c'o xoñijõmü a Amón, 'ñe cja c'o xoñijõmü a Moab. Nguec'uā va zät'äji cja o xoñijõmü c'o amorreo nu jā c'o ot'ü mi tje'ë c'o in mboxpalegueji, pero ya vi mezhe vi tsjapü o cjaja c'o amorreo c'o.

'Nuc'uā c'o ín mboxpalegöjme o mbenpeji 'na jña'a c'ü e rey Sehón c'ü mi manda cja c'o amorreo, xo dyötüji sjëtsi ro huenbeji cja c'o o xoñijõmü c'ü. Na ngue 'ma ro unüji c'ü e sjëtsi, ro sō'ö ro säji ga 'ñecjuā, dya cjá ro ma ngös'üji na jë'ë. Pero c'ü e rey, dya xo go ne'e ro unüji sjëtsi, na ngue mi sū'ü 'na ro tsja'a a dyë'ë c'o ín mboxpalegöjme. Nguec'uā o tsja'a c'ü e rey, o jmutü c'o o tropa, o jyonbü o chū'ú c'o ín mboxpalegöjme. Nuc'uā Mizophjimi o tsjapü o bëzhi c'o; o ndöjö c'o ín mboxpalegöjme. Nguec'uā o tsjapü o cjaji c'o xoñijõmü c'o mi cjapü o cjaja c'o amorreo.

'Je va cjanu rvá cjapü ín tsajime texe ne xoñijõmü nu jā c'o rí cáräjme dya. Na ngue Mizophjimi o mbös'ü c'o ín mboxpalejme o ndöpüji texe c'o nte'e c'o dya go jyëzi ro huench'eji jā c'o mi cárā c'o.

'Nudya ndo in negue rá da'c'ojme yo ya dyacójme Mizophjimi. Maco dya cjá mi tjëgueji yo, 'ma o ñejē a 'ñecjuā c'o ín mboxpalegöjme; ya vi ndënnceji c'o 'ñaja nte'e ndeze mi jinguā. 'Ma

pjë c'o da'c'üji c'ü in ts'itagueji e Quemos, in cjapügueji in tsjagueji c'o; ¿cjo dya mejme c'o rí xi'ts'i? Xo ga cjazgöjme nu, xo rí cjapügöjme ín tsjagöjme yo ya dyacüjme Mizhocjimi ró tójme.

"Yo xoñijömü yo o tsjapü o cjaja c'o ín mboxpalegöjme 'ma o ndöpüji c'o amorreo, bübü yo ot'ü mi cjapü o cjaja c'o menzumü a Moab. Pero e Balaac c'ü mi rey a Moab, dya pjë go xipji c'o ín mboxpalegöjme ro nzhopcüji yo, ni xo ro chüji c'o. Natsc'e, ¿pjenga in ötcöjme dya yo?

Xe go sido go ña'a c'o o mbëpji e Jefté va xipjiji ga cjavä c'ü e rey a Amón:

—Ya mezhe 'na jñi'i ciento cjë'ë c'ü rgá minc'öjme cja yo xoñijömü yo. Maco dya pjë mi xitsijme majxä mi ngue in tsjagueji yo, ¿pjenga cjá ngue dya, in ötcüjme? Nutscöjme, dya pjë rí cja'c'öjme; ngue'tsc'e ijk na s'ots'ü, vá 'ne jonngöjme o chü'ü. C'ü ín Mizhocjimigöjme, ngue c'ü pärä na jo'o cjó ngueje c'o pë's'i rraso, cjo ngue'tsc'eji in amonitaji, o nguezgöjme rí israelitagöjme —eñe c'o jña'a c'o vi mbenpeji c'ü e rey a Amón.

Jueces 11.28-34

Nuc'uã c'ü mi rey cja c'o amonita, dya go ngö'tbü 'ñi'i c'o jña'a c'o vi mbëjjñe e Jefté; ijk co ma'a, o ma tsja'a o chü'ü co c'o israelita.

Nuc'uã o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü co e Jefté, o unü c'ü rví zëzhi, nguec'uã va ma'a, o ma chüji c'o amonita. E Jefté o xipji Mizhocjimi: "Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, 'ma rí pjöxcü rá tópü c'o amonita, rá mbents'egö 'ma. C'ü rga mbents'e, ngue c'ü rá pö'tü cja rrü pä'sc'ä c'ü ot'ü ra mbedye a tji'i, 'ma rá nzhogö cja ne chü'ü rá säjä cja ín nzungo", eñe e Jefté va xipji Mizhocjimi.

Nuc'uã o ma chüji c'o amonita; Mizhocjimi o mbös'ü e Jefté o ndöjö c'ü. 'Ma ya ma nzhogü cja c'ü e chü'ü, 'ma ya ma säjä cja o ngumü, o mbedye c'ü o xunt'i o ma ndünrü. Mi nguejxtjo c'ü e xunt'i c'ü mi siji; dya cjá xe mi siji o t'i'i, ni ri ngueje o xunt'i. 'Ma o jñanda mi ngue c'ü o xunt'i c'ü o ma ndünrü, o mbeñe c'uã c'ü vi xipji Mizhocjimi ro mbö'tü c'ü ot'ü ro mbedye, 'ma rva nzhogü cja c'ü e chü'ü.

Jueces 11.35-40; 12.7

Nuc'uã me go ndumü na puncjü, o ndagü c'o bitu c'o mi jë'ë. 'Ma o chjëvi, o xipji c'uã c'ü o xunt'i:

—Juentsc'e ín xunt'itsc'ö, rí ndumügö por nu'tsc'e, na ngue ró xicö Mizhocjimi 'na jña'a c'ü ro cjagö. Nudya, pë'sc'ü rá cjagö c'ü.

O ndünrü c'uã c'ü o xunt'i o mama:

—Mi tatats'ügö, 'ma i xique Mizhocjimi pjë c'o rvi mbeñe, tsjague c'uã jã c'o nzí vi xipji ri tsja. Na ngue ya mböxc'ü i chöpuji c'o amonita c'o mi nugüji na ü'ü.

'Ma o mbärä c'ü e xunt'i c'ü e promesa c'ü vi tsja'a c'ü nú tata, o mama ga cjavã:

—Mi tatats'ügö, rí ö'tc'ü rí jyëzgui yeje zana rá magö cja t'eje, rá möjme c'o ín dyojme, rá ma huë'ejme, na ngue rá tügö, y dya be rí chjüntü.

O ndünrü c'uã c'ü o tata o xipji:

—Jã, sõö rí möcjeji.

O ma'a c'uã c'ü e xunt'i, o möji c'o o dyoji. O mezhe yeje zana mi nzhodüji cja c'o t'eje, mi huëji. C'ü mi huëji, ngue c'ü dya be mi chjüntü c'ü e xunt'i, dya ro zogü o t'i'i. 'Ma o zöö c'o yeje zana, o nzhogü cja c'ü o ngumü. Nuc'uã c'ü nú tata, o tsja'a c'uã jã c'o va mama ro tsja'a.

Cjá mbürü c'uã c'ü e tjürrü c'ü cja'a c'o xunt'i c'o menzumü a Israel, tsjë'ma pöji 'na nziyo pa'a, pa huëpiji c'ü o xunt'i e Jefté.

Nu c'ü e Jefté o manda cja c'o jñiñi a Israel 'na 'ñanto cjë'ë, cjá nú o ndü'ü c'ü.

C'uã jã va cja'a 'ma o mama Mizhocjimi c'ü ro mimi e Sansón

Jueces 13

Nuc'uã c'o israelita o yepe o ma'tüji c'o o ts'ita c'o 'naño nte'e c'o mi cärä cja c'ü e xoñijomü. Nguec'uã va jyëzi Mizhocjimi o zoji cja o dyë'ë c'o filisteo; o mezhe 'na yeje dyöte cjë'ë c'ü o sëzhiji.

Nu c'o pa'a c'o, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Manoa. Nuc'ü, mi israelita, mi mboxbëche cja c'ü ndo nu Dan. Nu c'ü nú su'u, dya mi muxt'i c'ü. 'Na nu pa'a, ijsx co jñanda c'ü e ndixü o jñetse 'naja c'o o anxë Mizhocjimi, o 'ne xipji:

—Cjimi, süngü. Rí pärägö c'ü dya in muxt'igue. Nudya, rí xi'ts'i rí nduntegue, rí mus'ü 'na ts'it'i. Nguec'uã, rí xi'ts'i que dya rí sigue o vinu, ni pjë c'o ndé ri pjëzhi c'ü rgui tígue. Xo rí xi'ts'i, c'ü e ts'it'i c'ü rí mus'ü, dya rí 'ñaxa, rí jyëtspi ra te'e o ñijxte. Na ngue Mizhocjimi ya juajjnü c'ü, ngue c'uã ra ñana c'o o dyoji, ra ngamaji libre cja o dyë'ë c'o filisteo —eñe c'ü o anxë Mizhocjimi va xipji c'ü o su'u e Manoa.

Jueces 13.6-18

Nuc'uā c'ü e ndixū o ma'a jā c'o ma bübü c'ü o xīra, o ma xipji texe c'o vi mama c'ü o anxē Mizhocjimi. Nuc'uā e Manoa o ma't'ü Mizhocjimi, o xipji: "In Jmuts'ügö, rí ö'tc'ü rí chäjä na yeje c'ü o 'ne zopjü nu ín sugö, ngue c'uā ra 'ne xitsibe jā rgá cja'a rga chezhebe c'ü e ts'it'i".

Mizhocjimi o dyärä c'o vi dyötü e Manoa. Nguec'uā 'na nu pa'a, o ētjo na yeje c'ü o anxē Mizhocjimi, o 'ne zopjü c'ü e ndixū 'ma ma bübü cja juājma. Nuc'uā c'ü e ndixū o ma'a, o ma ma't'ü c'ü nú xīra. 'Ma o sājui jā c'o mi bübü c'ü o anxē Mizhocjimi, e Manoa o dyönü va xipji:

—¿Cjo ngue'tsc'e i ñaguevi nu ín sugö 'ma jincjuā?

Cjá nú o ndünru c'uā c'ü o anxē Mizhocjimi, o mama:

—Jā, nguezgö ró xipji ra mus'ü 'na ts'it'i.

Cjá nú o mama c'uā e Manoa:

—'Ma ra zädä c'o in mangue, jā rgá cja rga chezhgöbe c'ü? Jā rgá cja rga jichcöbe pjë ra tsja'a c'ü?

Nuc'uā c'ü o anxē Mizhocjimi, o ndünru va mama:

—Nu ni sugue ra tsja'a c'uā jā c'o rvá xipji. Dya ra zi'i o vinu, ni pjë c'o ndé rguí tī. Dya xo ra zi'i o jñönü c'o o mama Mizhocjimi c'ü dya jo'o ra s'i'i. Ixj ni jyodü ra tsja'a c'uā jā c'o nzí rvá xipji.

Nuc'uā e Manoa o xipji c'ü o anxē Mizhocjimi:

—Nu'tsc'e ni t'ecjanomü, rí ö'tc'ü rí che'be rá pö'tübe 'na ts'ichivo, cjá rrü siji 'na xëdyi —embe.

O ndünru c'uā c'ü o anxē Mizhocjimi, o mama:

—Zö rá quencjö co nu'tsc'evi, pero dya söö rá sigö c'o jñönü.

C'ü rí tsja'a, mbeñe Mizhocjimi co c'ü e ts'ichivo c'ü ro sigöji.

E Manoa, dya mi pärä majxä mi ngueje o anxē Mizhocjimi c'ü mi ñavi, na ngue ijx mi jñetsetjo nza cja 'na bëzo. Nguec'uā e Manoa o dyönü:

—¿Pjë ni chjütsc'e? Nguec'uā 'ma ra zädä yo jña'a yo i xitsibe, ra söö rá da'c'übe 'na pöjö.

O ndünru c'uā c'ü o anxē Mizhocjimi, o mama:

—¿Pjenga in ne'e rá xi'tsc'ö ín chjügö? Na ngue me na nojo, 'ñe me na zö'ö. Jā rgá söö rí pärägue?

Jueces 13.19-24

Nuc'uā e Manoa o ma'a, o ma zürü 'na ts'ichivo, cjá nú o mbö't'ü, cjá xo nú o mbä'sä cja 'na ndojo va mbeñe Mizhocjimi.

Nuc'uā 'ma o yorü c'ü e sivi jā c'o mi quis'i c'o o ts'ingue c'ü e ts'ichivo, e Manoa 'ñe c'ü nū su'u o jñandavi c'ü o anxē Mizhocjimi mi bübü a nde'e cja c'ü e sivi, mi nguīsī ga ma a jens'e. O unü c'uā ngüénda e Manoa que vi ñaji c'ü o anxē Mizhocjimi. Cjá nū o ndünevi a jömü va ndüñijömuvi a jmi'i.

Nuc'uā e Manoa o xipji c'ü o su'u:

—Nudya, ixj tá tūvi dya, na ngue ró jandavi Mizhocjimi.

O ndünru c'uā c'ü o su'u o mama:

—Ma ri ne'e ro mbötcüvi Mizhocjimi, dya ro ne'e c'ü ró pää'sbävi pjé rvá mbeñevi. Dya xo ro xitsivi texe yo o xitsivi.

O mezhe c'uā jā nzī zana, nu c'ü nū su'u e Manoa o mus'ü 'na ts'it'i, o jñu'sbüji o tjū'ü Sansón. Mizhocjimi o intsjimi c'ü e ts'it'i, nguec'uā va te'e na jo'o.

C'uā jā c'o va cja'a 'ma ro chjüntü e Sansón

Jueces 14.1-19

'Ma ya mi sē'ë e Sansón, o zöbü ga ma cja c'ü e jñiñi a Timnat; ga manu o jñanda 'na xunt'i c'ü mi ngue o t'ijuë 'naja c'o filisteo. 'Ma o zät'ä cja c'ü o ngumü c'ü nū tata, o xipji ro ma dyötpüji c'ü e xunt'i. 'Ma o dyära c'o o tata c'o vi mama c'ü, dya go nevi que ro tsja'a ga cjanu ro chjüntüvi c'ü e xunt'i, na ngue c'o o menzumü c'ü, dya mi ejme Mizhocjimi c'o.

O mama c'uā e Sansón:

--Ngueje c'ü e xunt'i c'ü rí ne rá chjüntübe, ngue c'ü rí ma dyötcüvi.

C'ü nū tata 'ñe c'ü nū nana, dya mi pärävi que mi ngue Mizhocjimi c'ü mi ne'e ga cjanu, ngue c'uā ro mbürü e Sansón ro zöji c'o filisteo. Na ngue c'o pa'a c'o, mi ngueje c'o filisteo c'o mi manda cja c'o israelita.

Nuc'uā e Sansón 'ñe c'o o tata, go möji a Timnat. Nuc'uā 'ma o zät'äji cja c'o juajma a Timnat c'o mi cja'a o uva, o ejë 'na lío c'ü ma ngäxä va chëzhi cja o jmi'i e Sansón. Nuc'uā o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü co e Sansón, nguec'uā va mbö'tü c'ü e lío, zö dya pjé mi jün c'ü rví mbö'tü c'ü. Y xo ts'üdü. Pero dya go xipji c'ü nū tata 'ñe c'ü nū nana cjo vi mbö'tü 'na lío.

Jueces 14.7-14

O mezhe c'uā, o zäda c'o pa'a c'o ro ts'a'a c'ü e chjüntü. Nuc'uā e Sansón, 'ñe c'ü nū tata 'ñe c'ü nū nana, o mbedye o möji cja c'ü o

ngumü c'ü e xunt'i. 'Ma o cjogüji jā c'o bëjxtjo mi 'mana c'ü e líõ, o xögü c'uã e Sansón o ma nu'u c'ü. 'Ma o zät'ä nu, o chöt'ü cja c'o o ndo'dye c'ü e líõ, mi cä'ä o ngüjnü, ya xo mi po'o o miel. Nuc'uã o c'uã'tä o dyë'ë, o ngama c'o miel, mi si'i ma ma'a cja c'ü e 'ñiji.

Nuc'uã 'ma ya o zürü c'ü nú tata, 'ñe c'ü nú nana, xo unüvi c'ü e miel o ziji. Pero dya go xipjivi jā je vi ngama c'ü e miel.

'Ma o zät'äji cja o ngumü c'ü e xunt'i, e Sansón o tsja'a c'uã 'naja mbaxua c'ü o zö'ö 'na yencho pa'a. Nu c'ü o tata c'ü e xunt'i, o zojjnü 'na treinta bëzo c'o mi ngue o dyoji, ro 'ne mimiji cja c'ü e mbaxua. Nuc'uã e Sansón o xipji c'o bëzo, o mama:

—Rá xi'ts'iji dya 'na jña'a. 'Ma rí xitsiji pjë ne ra mama yo jña'a yo, 'ma dya be ri cjuartü ne mbaxua, nu'ma, rá da'c'üji nzí 'natsc'eji c'o rí jyeji, 'ñe c'o rí chëji. 'Ma ra nguarü ne mbaxua, 'ma dya be ri xitsiji pjë ne ra mama yo jña'a yo rá xi'ts'iji, nu'ma, rí dyacöji jā c'o nzí rvá xit'sc'öji rá da'c'üji.

O ndünrü c'uã c'o bëzo, o mamaji:

—Xitsijme c'ü e jña'a c'ü, nguec'uã rá xi'ts'ijme c'ü ne ra mama.

Cjá nu o xipjiji c'uã:

—Nu c'ü e jña'a, je ga cjava c'ü:

Cja c'ü mi ñõnü, je mbedye nu, o jñõnü;

cja c'ü ma zëzhi, je mbedye nu c'ü na õõ —eñe e Sansón.

Jueces 14.15-17

O cjogü jñipa, c'o bëzo, dya mi sö'ö ro nguijjñiji pjë mi ne ro mama c'ü e jña'a c'ü vi mama e Sansón. Nguec'uã o xiji c'ü e xunt'i ro dyönü e Sansón pjë mi ne ro mama c'o jña'a c'o vi mama. Xo o xipjiji c'ü e xunt'i:

—Ma dya rí xitsijme c'ü ne ra mama c'o jña'a c'o, rá tjü'l'c'üjme cja sivi, xo 'ñe o ngumü ni tatague. Na ngue i zoncüjme ró ëgöjme, ngue c'uã ra nganngajme e Sansón c'o rí cäjme, 'ma dya rá xipjijme pjë ne ra mama c'o o jña'a —embeji c'ü e xunt'i.

Nuc'uã c'ü e xunt'i, o jyodü jā rvá dyönü e Sansón, pjë mbëjë c'ü mi ne ro mama c'ü e jña'a c'ü. Nguec'uã, o ma'a cja o jmi'i c'ü, o ma huë'ë va xipji:

—Nu'tsc'e, dya in nezegö, na ngue dya in xitsigö pjë ne ra mama c'ü e jña'a c'ü i xipjigue c'o ín dyocjöjme.

O ndünrü c'uã e Sansón o xipji c'ü e xunt'i:

—Dya cjó rí xicö c'o, ni ri ngue ín tatagö, ni ri ngue ín nanagö. Natsc'e, ¿pjënga in ne'e rá xi'ts'igö c'o? —embeji c'ü e xunt'i.

C'o pa'a c'o xe mi bëzhi ro nguarü c'ü e mbaxua, pama mi huëë c'ü e xunt'i a jmi'i e Sansón, xâ'ma ro xipji pjë mi ne ro mama c'ü e jña'a. 'Ma ro mbärä c'ü e xunt'i jã ma cja'a c'ü e jña'a, ro ma'a c'uã ro ma xipji c'o bëzo, ngue c'uã dya ro ndüt'üji.

Jueces 14.17-19

C'ü e pa'a c'ü ya mi zöö na yencho, ya vi xicha na puncjü e Sansón, nguec'uã va xipji c'ü e xunt'i c'ü mi ne ro mama c'ü e jña'a. Na ngue c'ü e xunt'i, pama pama mi ötü c'ü ro xipji.

'Ma o mbärä c'ü e xunt'i c'ü mi ne ro mama c'ü e jña'a c'ü, ijk co ma'a o ma xipji c'o bëzo c'o mi ngue q menzumüji. Na ngue c'ü e pa'a c'ü, ngue 'ma ro nguarü c'ü e mbaxua. Ya mi ngue ro nguibi e jyarü, 'ma cjá ma'a c'o bëzo, o ma xipjiji e Sansón:

—Rvá 'ne xi'tsc'öjme dya, c'ü ne ra mama c'ü e jña'a c'ü i
xitsijme:

¿Pjë bübü c'ü xe nda na õ'õ
que na ngueje o miel?
¿Pjë xo bübü c'ü xe nda na zëzhi
que na ngueje o lío?

Ngue c'ü ne ra mama c'ü e jña'a c'ü i xitsijme —embeji e Sansón.

O ndünruí c'uã e Sansón va xipjiji:

—'Ma dya rvi sidyigueji ín ts'ibagagö rvi ma huäjagueji, dya ri päräji 'ma, pjë ne ra mama yo jña'a yo rvá xi'tsc'öji.

Nuc'uã q Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü q mü'bü e Sansón, nguec'uã va ma'a cja 'naja q jñiñi c'o filisteo, c'ü mi chjü'ü Ascalón. 'Ma o zät'ä nu, o mbö'tü 'na treinta o nte'e c'o mi menzumü nu, cjá nú o ts'o'sbü c'o mi jeji, 'ñe c'o mi téji. Cjá nú o ma unü c'o bëzo c'o mi ngue q menzumü c'ü e xunt'i. Na ngue ya vi mama ro unü c'o, 'ma ro mamaji pjë mi ne ro mama c'ü q jña'a.

Mi üdü na puncjü e Sansón, na ngue c'ü vi tsja'a c'ü e xunt'i va xipji c'o q dyoji. Nguec'uã 'ma o nguarü o t'unü e Sansón c'o vi mama ro unü c'o bëzo, o nzhogü o ma'a c'uã cja o ngumü c'ü nú tata, o zogü c'ü e xunt'i c'ü ya mi ngue ro mimivi.

C'uā jā c'o ma cja'a e Sansón me ma zëzhi

Jueces 14.20—16.3

(Hebreos 11.32)

Nuc'uā c'ü e bëzo c'ü ro tsjapü q ndā'ā e Sansón, o nguijjñi c'ü dya cja' ro nzhogü na yeje e Sansón ro 'ne mimivi c'ü q xunt'i. Nguec'uā va chjüntpü co 'naja bëzo c'ü mi dyoju e Sansón cja c'ü e mbaxua.

O mezhe c'uā jā nzī pa'a, cjá nú o ējē e Sansón cja o ngumü c'ü e xunt'i, ngue c'uā ya iix ro tsjapü q su'u. 'Ma o säjä, dya go jyëziji ro cjogü nu jā c'o ma bübü c'ü e xunt'i, o xijji c'ü ya vi chjüntpüji co c'ü 'naja bëzo c'ü mi dyoju anguezze 'ma o ts'a'a c'ü e mbaxua.

'Ma o dyärä e Sansón c'ü ya vi chjüntü c'ü e xunt'i c'ü ro tsjapü q su'u, o üdü c'uā na puncjü. Cjá nú o mbedye o ma'a c'uā, o ma zürü 'na jñi'i ciento o animale c'o mi nza cja o miño. Cjá nú o chjünbü c'o q pjixi c'o, ndé yeje va chjünbü. Cjá nú o ndün'tbü 'na tizhi cja c'o q pjixi c'o, cjá nú o ndüt'ü c'o tizhi. Cjá nú o jyëzi c'o animale o cjogüji jā c'o mi cja'a o ndëjxü. Nguec'uā va ndë'ë texe c'o juajma c'o mi cja'a o ndëjxü. Xo ndë'ë c'o uva c'o mi cja'a nu, 'ñe c'o za'a c'o xijji olivo.

Nuc'uā c'o filisteo o mbäräji mi ngue e Sansón c'ü vi tsja'a c'o, na ngue c'ü e bëzo c'ü ro tsjapü nú ndā'ā, vi jyëzi c'ü q xunt'i o chjüntüvi c'ü 'na bëzo. Nguec'uā 'na nu pa'a, o ma'a c'o filisteo o ma ndüt'üji c'ü e ndixü, 'ñe c'ü nú tata. Na ngue anguezjei mi üdüji c'ü vi ndë'ë c'o q ndëjxüji, 'ñe c'o q uvaji.

'Ma o dyärä e Sansón c'ü vi tsjapüji ga cjanu c'ü e bëzo c'ü ro tsjapü q ndā'ā, 'ñe c'ü e ndixü c'ü ro tsjapü q su'u, o ma'a c'uā, o ma mbö'tü na puncjü c'o filisteo. Cjá nú o ma tsjöjö cja 'na cuëva c'ü mi bübü ga ma a Judá. Nuc'uā c'o filisteo o möji a Judá, o ma jyodüji e Sansón.

Jueces 15.9-14

'Ma o zät'ä c'o filisteo a Judá, c'o mi menzumü nu o dyönüji:

—¿Pjë in jonnc'eji? ¿Cjo vá 'ne jonngójme o chü'ü?

O ndünru c'uā c'o filisteo o mamaji:

—Rvá ēcjöjme, rvá 'ne jonnc'ojme e Sansón, ngue c'uā rá cjapüjme jā c'o nzí va tsjacöjme c'ü —eñeji.

Nuc'uā c'o mi menzumü a Judá, o jmürüji 'na jñi'i mil o bëzo, cjá nú o möji cja c'ü e cuëva jā c'o ma tsjöjö e Sansón. 'Ma o zät'äji nu, o xipjiji:

—¿Pjenga i tsjapügue ga cjanu yo filisteo? ¿Cjo dya in pärägue anguezeji me na zézhiji, sö'ö pjë ndé ra tsjacüji?

O ndünrrü c'uã e Sansón:

—C'ü rvá cjagö ga cjanu, ngue c'ü ró nzhopcü c'o vi tsjacüji na s'o'o, o ndüt'üji c'ü e ndixü c'ü ro cjapü in sugö.

O ndünrrü c'uã c'o mi menzumü a Judá, o xipjiji:

--Nudya, rvá 'ne sints'ijme, rá ma nzhöc'üjme cja c'o filisteo.

O ndünrrü c'uã e Sansón:

—Na jo'o c'ü. Pero ñädäji Mizhocjimi c'ü dya pjë rí tsjacüji; nguejxtjo cja c'o filisteo rí ma nzhögüji.

O ndünrrü c'uã c'o mi menzumü a Judá, o mamaji:

—Iyö, dya pjë rá cja c'üjme; nguejxtjo rá ma nzhöc'üjme cja c'o filisteo.

Anguezeji mi canaji 'na yeje tjünjmü c'o cjá mi dadyo. O jyüt'üji c'uã e Sansón, cjá nú o zidyiji jää c'o mi bübü c'o filisteo. 'Ma o jñanda c'o filisteo ma ejë c'o bëzo ma siji e Sansón, me co mäji c'uã, me mi mapjüji va ma ndünrrüji.

Jueces 15.14-19

Nuc'uã c'ü o Espíritu Mizhocjimi ndo go 'ne bübü cja e Sansón. Nuc'uã e Sansón o ndagü c'o tjünjmü c'o vi jyüt'üji c'ü. 'Ma o ndagü c'o tjünjmü, 'nangua ndögütjo c'o, nza cja'a 'ma dya rvá nüxü.

Nuc'uã e Sansón o jñiüü 'naja o sjajne o burru. Co nuc'u, vi mbö'tü 'na mil o bëzo c'o mi filisteo. Cjá nú o mbëzi c'ü e ndo'dye. Nuc'uã me mi ne'e o ndeje e Sansón; nguec'uã va dyötü Mizhocjimi o xipji: "In Mizhocjimitsc'ö. Nudya rí negö o ndeje; ojtjo jää rá si'i. ¿Cjo rí jyëzgui rá tüü o 'nure, nguec'uã ra ndöcü yo nugü na üü?" Nuc'uã Mizhocjimi o dyätä e Sansón, o tsjapü o bübü 'na mbereje. Je zi'i nu o ndeje e Sansón, ijax co ndümbeñe c'uã, ndo go zézhitjo.

Jueces 16.1-3

'Na nu pa'a, o ma'a e Sansón cja 'naja o jñiñi c'o filisteo, c'ü mi chjü'lü Gaza. 'Ma o zät'ä nu, o mbärä 'na ndixü c'ü mi tsâjä o bëzo; je oxü nu cja o ngumü c'ü.

Nuc'uã c'o mi menzumü nu, 'ma o mbäräji c'ü ma bübü e Sansón cja c'ü e ngumü, o ndel'beji texe c'ü e pa'a c'ü, cja c'o o ndangoxtji c'ü e jñiñi, ngue c'uã dya ro sö'ö ro mbedye c'ü, na ngue mi ne ro mbö'tüji. 'Ma o nzhä'lä, o cjot'ü c'ü e ndangoxtji. O mama c'o bëzo c'ü ro möji ro ma ijí, na ngueje dya cjá ro sö'ö ro mbedye

c'ü. Hasta c'ü xörü, 'ma ro jyas'ü, cjá ro mbedye c'ü, ngue c'uā ijsx to mbö't'üji.

Pero e Sansón o nanga 'ma ya mi nde nu xōmü, o zät'ä cja c'ü e ndangoxtji, o ndé'bi c'ü e ngojxtji co texe c'o pila c'o mi pench'i c'ü. Cjá nú o ngö's'ü cja o jyö'lö c'o, o ndnunü, je ma zogü cja o ñil'i 'na t'eje.

E Sansón 'ñe e Dalila

Jueces 16.4-22

O mezhe c'uā jā nzī pa'a, e Sansón o jñanda 'na ndixü c'ü mi menzumü a Sorec, c'ü mi ngueje 'naja o jñiñi c'o filisteo; me go ne'e c'ü. C'ü e ndixü, mi chjü'ü Dalila. C'o mi manda cja c'o filisteo o mbäräji que e Dalila mi dyojjui e Sansón. Nguec'uā 'na nu pa'a o möji, o ma xipjiji ga cjavá:

—Nu'tsc'e süngü, rvá 'ne xi'tsc'öjme 'na jña'a. Dyonpügue e Sansón rgui dyönü jā ga cja ga mbë's'i c'ü na zëzhi. Xo rí dyönü jā rgá sö'ö cjó ra ndöpü. Nguec'uā ra sö'ö rá tōpüpme, cjá rrü jüt'üjme co o tjünjmü. 'Ma rí xitsijme c'o ra xi'ts'i, nu'ma, nzī 'nazgöjme rá da'c'üjme 'na mil cjá 'na ciento o t'opjü c'o ri plata.

'Na nu pa'a, e Dalila o dyönü e Sansón va xipji:

—Rí ö'tc'ü rí xitsi jā je ni 'ñeje c'ü na zë'ts'igue. Nza cja'a 'ma ri tjü'c'ügue, ¿pjé rví tjü'c'ü, ngue c'uā dya ro sö'ö ri ts'üdüğue c'o?

Nuc'uā e Sansón o xipji e Dalila:

—'Ma ro cäji yencho tjünjmü c'o rví dyät'äji co o pjiño c'o na nüxü 'ñe xo rrä c'ängatjo, cjá rrü jyütçüji ín cua'a 'ñe ín dyë'ë, nu'ma, ya rva cjaztjo nza cja yo 'ñaja bëzo, dya ro sö'ö ro c'üdüğö c'o.

Nuc'uā c'ü e ndixü o ma'a jā c'o mi bübü c'o bëzo c'o mi manda cja c'o filisteo, o ma xipjiji c'ü e jña'a c'ü vi mama e Sansón.

Nguec'uā c'o filisteo o ma cäji yencho tjünjmü c'o vi dyät'äji co o pjiño c'o ma c'ängatjo, cjá nú o unüji c'uā e Dalila. O cäjä c'uā c'ü e ndixü, ngue c'uā ro ma jyüt'ü e Sansón. Pero ot'ü o ngädä jā nzī o filisteo, o mbös'ü o tsjöji cja o ngumü. Nuc'uā 'ma ya vi nguarü o jyüt'ü e Sansón, cjá nú o mapjü va mama:

—Sansón, yo filisteo va 'ne jone'üji.

Nuc'uā e Sansón, 'ma o dyärä mi mapjü c'ü e ndixü, o ndagü c'uā c'o mi tjüt'ü, o tsjapü nza cja'a 'ma ri ngue 'na cjüxijmi c'ü dya

cjá ma nüxü. Nguec'uã c'o filisteo o unüji ngüënda c'ü dya mejme c'o vi mama e Sansón jā rvá cja rvá ndöpüji.

Nuc'uã e Dalila o yepe o xipji e Sansón:

—I dyoncütjo, dya mejme c'ü i xitsi. Xitsi dya, ¿pjë rga jü'c'ü, ngue c'uã dya cjá rí ts'üdü?

Cjá nú o ndünru c'uã:

—'Ma rí tsäji o tjünjmü c'o cjá ri dadyo, cjá rrí jyüçüji co nuc'o, nu'ma, dya cjá rrä zëtsi 'ma, ya rga cjazütjo nza cja yo 'ñaja bëzo —embe.

Nuc'uã e Dalila o ma cäjä o tjünjmü c'o cjá mi dadyo, cjá nú o jyüt'ü e Sansón, cjá nú o xipji:

—Sansón, va ñejë c'uã yo filisteo —embe.

Nuc'uã e Sansón o ts'üdü c'o tjünjmü nza cja'a 'ma ri ngue o cjüçijmi c'o dya nüxü; dya xo go sö'ö ro ndöpüji.

Nuc'uã e Dalila o yepe o xipji e Sansón:

—I dyoncütjo na yeje; dya i xitsi c'ü na cjuana. Xitsigö dya, ¿pjë rga jü'c'ü, ngue c'uã dya cjá rí ts'üdü?

Cjá nú o mama c'uã e Sansón:

—'Ma rí xemegue 'na yencho sjejñe ín ñijxtégö co o bitu c'o na nüxü, cjá rrí chjün't'ü cja 'na t'übü c'ü ri pjobü a jõmü, nu'ma, dya cjá rrä zëtsi 'ma —embe.

Nuc'uã e Dalila o nde'be o ïjí e Sansón, cjá nú o tsja'a c'uã jā c'o va mama c'ü. 'Ma o nguarü o ndü'tbü c'o sjejñe co c'o bitu c'o ma nüxü, o ndü'mü c'uã cja 'na t'übü c'ü mi pjobü a jõmü, cjá nú o mama c'uã:

—Sansón, va ñejë c'uã yo filisteo —embe.

O zö'ö c'uã e Sansón, cjá nú o böbü, ngue c'uã ijx co ts'ü's'ü c'ü e t'übü c'ü mi pjobü a jõmü. Nuc'uã e Dalila o xipji na yeje e Sansón:

—¿Pjenga in xitscö in nezegö? Maco ya pa'a jñi'l'i gui dyoncü; dya in ne rí xitsi jā je ni 'ñeje nu na zë'ts'igue.

C'ü e ndixü sido mi öñü e Sansón, jā je mi 'ñeje c'ü ma zëzhi. Ya me vi xicha e Sansón, na ngue sido mi öñü. Nguec'uã va mama c'ü na cjuana, o xipji ga cjavä e Dalila:

—Ndeze 'ma o jmuxcügö, dya ocüzüji ín ñijxte, na ngue o juancügö Mízhocjimi. 'Ma ra dyocüzüji ín ñijxtegö, nu'ma, rá bëzhi c'ü na zëtsi, ya rga cjazütjo nza cja yo 'ñaja bëzo —eñe.

'Ma o mbärä e Dalila ma cjuana c'o vi mama e Sansón, o mbenpe 'na jña'a c'o bëzo c'o mi manda cja c'o filisteo, va xipjiji:

—Chjä!dägueji dya, na ngue e Sansón ya xitsi c'o na cjuana —embeji c'o bëzo.

Nuc'uā c'o mi manda cja c'o filisteo, o ēji cja c'ü ə ngumü c'ü e ndixü, ma jünji c'o t'opjü c'o vi xiji ro unüji c'ü, 'ma ro mbäräji jā rvá ndöpüji e Sansón.

Nuc'uā c'ü e ndixü o tsjapü o ījī e Sansón; anguezze o jñu's'ü ə ñi'i cja ə ngua'a c'ü e ndixü. 'Ma ya vi ījī e Sansón, c'ü e ndixü o zojjnü 'naja bëzo c'ü mi ngueje ə dyojoji, o 'ne dyopcü nzá yencho sjeñē c'o mi bübü cja ə ñi'i e Sansón.

Nuc'uā c'ü e ndixü, o dyö'ö e Sansón, cjá nú o xipji:

—Sansón, va ējē c'uā yo filisteo —embe.

'Ma o dyärä ga cjanu e Sansón, o mamatsjë c'uā: "Dya pjë ra tsjacö yo filisteo; ijk tá tötjögö nza cja c'o 'naja pa'a", eñe. Pero anguezze dya mi pärä majxä Mizhocjimi ya vi jyëzi.

'Ma o säjä c'o filisteo, o zürüji c'uā e Sansón, cjá nú o ngui'p'iji ə ndö'ö, cjá xo nú o zidyiji ga ma cja c'ü e jñiñi c'ü ni chjü'ü Gaza, o ngot'üji a pjörtü. Nujnu, o cäji o cadena, o ndün'tbüji ə ngua'a e Sansón, cjá nú o tsjapüji o ngünjnü o ndëjxü nu. Nuc'uā 'ma ma bübü nu, o yepe o te'e c'o ə njixte.

C'uā jā c'o va ndü'ü e Sansón

Jueces 16.23-31

'Na nu pa'a, nu c'o mi manda cja c'o filisteo o tsjaji 'na mbaxua, ngue c'uā ro mbeñeji c'ü ə ts'itaji c'ü mi chjü'ü Dagón, ro unüji 'na pójö, na ngue vi mbös'ü anguezzeji o ndöpüji e Sansón.

Nuc'uā, o dyörüji c'ü ro siji e Sansón a mbo'o nu jā c'o mi ma't'üji e Dagón, ngue c'uā ro tsjapüji o burla. 'Ma o siji, o bö'büji a nde'e cja yeje pila c'o mi tāls'ä c'ü ə nintsjimi e Dagón.

Nuc'uā e Sansón o xipji c'ü e sē'ē c'ü mi cünpü ə dyë'ë:

—Chéchquigö nu jā c'o bübü c'o pila c'o tās'ä ne ngumü, ngue c'uā rá zëzhigö nu —embe.

Nuc'uā c'ü e sē'ē o chëchi jā c'o va xipji. Nu cja c'ü e ngumü, ma cä'ä na puncjü o bëzo 'ñe o ndixü; xo 'ñe texe c'o mi manda cja c'o filisteo, ndé ma cä'ä nu c'o. Cja c'ü e piso c'ü mi bübü a xes'e, mi cä's'ä como 'na jñi'i mil o bëzo 'ñe o ndixü. Nuc'o, mi jë'ch'ëji jā ma cja'a ma enbetjoji e Sansón.

Nuc'uā e Sansón o dyötü Mizhocjimi va xipji: "Mizhocjimi, ín Jmuts'ügö, mbenzgö dya, xe rí dyacü c'ü rrä zëtscö. Rí ötc'ü ga

cjanu, ngue c'uā ra sö'ö rá nzhopcü c'o filisteo c'ü o tsjacüji, 'ma o nguipquiji ín chö'ö.' Nuc'uā e Sansón o pënc'h'i nzá yeje c'o pila, cja nú o mapjü va mama: "Rá tūgö dya co yo filisteo", eñe va mapjü.

Nuc'uā go ndütü na zézhi c'o pila, ngue c'ua va tunü c'ü e ngumü. O ndibi texe c'o ma cā'ā nu. Xe nda na puncjü o filisteo c'o o mbö'l'tü e Sansón 'ma o ndü'ü, que na ngueje c'o vi mbö'l'tü nzá texe c'o pa'a c'o vi mimi. 'Ma o ndü'ü, je ma dyögüji jā c'o vi t'ögü c'ü ndo nú tata c'ü mi chjü'ü Manoa.

E Sansón o tsja'a juesti cja c'ü e jñiñi a Israel 'na dyöte cjë'ë.

E Rut, c'ü mi menzumü 'naño xoñijömü Rut

'Ma mi cárä c'o juesti c'o mi manda cja c'o jñiñi a Israel, o ejë 'na trratjijmi nu. Nguec'uā bübü c'o o mbedye a Israel, o ma mimiji jā c'o ro sö'ö ro chöt'üji pjë ro ziji.

'Naja c'o nte c'o, mi ngueje 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Elimelec; nuc'ü, mi menzumü a Belén c'ü mi tsja'a a Judá. O zidiy c'ü nú su'u, 'ñe nzá yeje c'o q t'i'i, o möji cja c'ü e xoñijömü a Moab c'ü mi bübü c'ü 'nanguarü cja c'ü e ndare a Jordán, o ma mimiji nu. C'ü nú su'u c'ü e bëzo, mi chjü'ü Noemí. C'o q t'ivi, c'ü 'naja mi chjü'ü Mahlón, c'ü 'naja mi chjü'ü Quelión.

'Ma mi cáräji a Moab, o ndü'ü c'uā e Elimelec; o nguejmetsjë e Noemí co c'o yeje q t'i'i. C'o t'i'i o chjüntüji yeje xunt'i c'o mi menzumü a Moab; c'ü 'naja mi chjü'ü Orfa, c'ü 'naja mi chjü'ü Rut.

O mezhe c'uā 'na dyëch'a cjë'ë ndeze c'ü vi zät'äji a Moab, xo ndü'ü c'uā nzá yeje c'o q t'i'i e Noemí. E Noemí o nguejmetsjë c'uā, 'ñe nzá yeje c'o q cjö'ö.

'Na nu pa'a, e Noemí o dyärä c'ü dya cjá ma ts'a'a o tjijmi a Judá, jā c'o mi menzumü c'ü. Nguec'uā va nguijjñi, ma jo'o ro nzhogü ro ma'a cja c'ü q jñiñi. Nguec'uā va mbedye a Moab, mi sidyi nzá yeje c'o q cjö'ö. 'Ma ya mi pöji cja c'ü e 'ñiji, nuc'uā e Noemí o xipji c'o q cjö'ö.

—Nzhoguevi rí mëvi cja q ngumü c'o in tatavi. Mizophjimi ra mböxc'üvi jā c'o nzí vi s'iyazgövi, jā c'o xo nzí vi s'iyaguevi c'o ndo ín ch'igö. Xä'ma ra ne'e Mizophjimi ndo rí chöt'üvi in xiravi —eñe va xipjivi.

E Noemí o zü'tbü q jmi'i c'o q cjö'ö va 'ñezhevi. Nuc'uā anguezevi o huëvi va mamavi:

—Nutscöbe, rá mëgöbe co nu'tsc'e cja in xoñijömügue.

O ndünru c'uā e Noemí, o xipji c'o q cjö'ö:

—¿Pjë rí ma tsjaguevi jā c'o rrā magö? Na ngue, dya cjá rí sijigö o t'i'i c'o rí minc'eji. Na jo rí nzhogüivi, mëguevi cja in nzumüguevi —o 'ñembevi.

'Ma o nguarü o xipji ga cjanu c'o ə cjö'ö, anguezevi o sido o huë'ëvi. Nuc'uā c'ü 'naja ə cjö'ö c'ü mi chjü'ü Orfa, o zü'tbü ə jmi'i e Noemí va 'ñezhe. Pero c'ü 'naja ə cjö'ö c'ü mi chjü'ü Rut, dya go ne go nzhogü cja c'ü ə ngumü c'ü.

Nguec'uā e Noemí o xipji:

—Nu in mincjögue, ya ni nzhogü ni ma'a cja ə ngumü c'ü nú tata, xo ra ma't'ü c'o ə ts'itaji. Mëguevi dya nu.

O ndünrü c'uā e Rut, o mama:

—Dya rí dyötcü rá sogüts'ü, na ngue jā c'o rí mague, xo rá magö nu. Rí ne rá mimigö nu jā c'o rí minc'e. Jā c'o rí chügue, xo rá tügö. Nu c'ü in jniñigue, xo rá cjapü ín jniñigö c'ü. C'ü in Mizhocjimigue, xo rá cjapügö ín Mizhocjimigö c'ü —eñe e Rut va mama.

'Ma o unü ngüienda e Noemí que e Rut dya mi ne ro nzhogü ro ma'a cja c'ü nú tata, dya cjá pjë go xipji, o sido o mëvi cja c'ü e 'niji c'ü ni ma'a a Belén. 'Ma o zät'ävi a Belén, ya mi pjürü mi ts'a'a o dagrëxü.

Cja c'ü e jniñi a Belén, mi bübü 'na bëzo c'ü mi ngue 'naja c'o ə dyoji e Elimelec, c'ü ndo nú xíra e Noemí. Nuc'ü, mi chjü'ü Booz.

'Na nu pa'a e Rut o ma'a cja 'na juäjma nu jā c'o mi tagüji o ndëjxü, o ma mbëchi o ndëjxü c'o mi sogü c'o ndagrëxü, na ngue je ma cjanu ma tsjaji a Israel. E Rut je zät'ä cja 'naja c'o ə juäjma e Booz.

Nu c'ü e pa'a c'ü, 'ma o ma'a e Booz cja c'ü ə juäjma, o zëngua c'uā c'o mbëpji c'o mi tagü o ndëjxü. 'Ma o jñanda e Rut ma péchi c'o ndëjxü c'o mi sogü c'o mbëpji, e Booz o dyönü c'ü ə ngapta, cjö mi ngue c'ü e xunt'i c'ü mi péchi o ndëjxü nu.

O ndünrü c'uā c'ü e ngapta, o xipji:

—Ngueje ne xunt'i nu menzumü a Moab, nu cjapü ə cjö'ö e Noemí, nu o siji 'ma o ejë.

'Ma o dyärä ga cjanu e Booz, o ma'a c'uā, o ma zopjü e Rut, o xipji ga cjavä:

—Nu'tsc'e süngü, sö'ö rí 'ne péchque o ndëjxü textjo yo pa'a yo rí ñegue. 'Ma rí ñe'e o ndeje, rí ma'a rí ma dyö'bü cja yo xäjnä jā c'o po'o c'ü e ndeje c'ü si'i yo mbëpji.

'Ma o dyärä ga cjanu e Rut, o ndüñijõmü a jmi'i e Booz, cjá nú o xipji:

—¿Pjenga in juëtsquëgö? Maco 'naño rí menzumügö.

Nuc'uã o ndünrü e Booz va mama:

—Ya ró párä texe c'o in tsjague vi juëtsë e Noemí, c'ü ni tsogue. Xo in ma't'ügue c'ü e Mizhocjimi c'ü rí ma'tc'øjme —eñe e Booz va xipji e Rut.

'Ma o zädä ro ziji o xëdyi, o ma't'üji e Rut, xo ë zi'i o zëdyi. 'Ma o nguartü o ziji o xëdyi, nuc'uã e Booz o xipji c'o o mbëpjì que dya pjë ro xipjiji e Rut, ro jyëziji ro mbëchi o ndëjxü c'ü. Xo xipji c'o mi tû'l't'ü o manaxo, c'ü ro jyëziji ro ndögü jā nzï ñirëxü, ngue c'uã xe ro mbëchi na puncjü o ndëjxü e Rut.

E Rut o sido o mbëchi o ndëjxü texe c'ü e pa'a c'ü. 'Ma o nzhä'ä, o ndô'l't'ü c'uã c'o ndëjxü c'o vi mbëchi, cjá nú o mbitsi, cjá nú o ma'a c'uã cja c'ü o ngumü. 'Ma o zät'ä nu, e Noemí o jñanda mi tunü na puncjü o ndëjxü. Cjá nú o dyönü c'uã, jā je vi mbëchi na puncjü o ts'indëjxü. Xo xipji:

—Nu c'ü o mböxc'ü, Mizhocjimi ra mbös'ü c'ü —eñe va xipji.

Nuc'uã e Rut o xipji jā je vi ma mbëchi c'o ndëjxü. Xo xipji cjó je mi ngue o cjaja c'ü e juâjma. Nuc'uã e Rut sido mi pa'a cjá o juâjma e Booz, mi pa pëchi c'o ts'indëjxü hasta 'ma cjá o nguarü o ndagüji c'o ndëjxü.

Rut 4.13-22

(Mateo 1.5)

Dya go mezhe c'uã, e Booz o chjüntüvi e Rut. Na ngue c'o pa'a c'o, 'ma mi tû'l'ü 'na bëzo, 'ma dya mi sogü o t'i'i, nu'ma, mi jyodü 'naja c'o o dyoji c'ü e bëzo ro chjüntüvi c'ü e ndixü. Nuc'uã c'ü ot'ü tû'l'i c'ü ro zivi, ijjx to tsjapü o t'i'i c'ü e bëzo c'ü vi ndû'ü.

Nguec'uã e Rut o mimivi e Booz, o zivi 'na t'i'i c'ü o jñu'sbüvi Obed. E Obed, o ziji 'naja o t'i'i c'ü o jñu'sbüvi Isaí. E Isaí o ziji 'na t'i'i c'ü mi chjü'ü David, c'ü o mbëzhi rey a Israel.

C'uã jā c'o va jmus'ü e Samuel

1 Samuel 1.1—2.11

Cja c'ü e xoñijõmü a Israel, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Elcana. Nuc'uã, mi 'ñeje yeje ndixü c'o mi ngue o su'u; c'ü 'naja mi

muxt'i, c'ü 'naja, dya mi mus'ü o t'i'i c'ü. Nu c'ü dya mi muxt'i, mi chjū'ü Ana.

Tsjë'ma tsjë'ma mi pa'a e Elcana ga ma a Silo, mi pa pä'sbä c'ü mi mbeñeji Mizzhocjimi, mi sidyi nzá yeje c'o ə su'u, 'ñe c'o ə t'i'i. 'Ma mi pöji cja 'ñiji, mi cjapüji burla e Ana na ngue dya mi muxt'i, mi cja'a c'ü e ndixü c'ü mi tsājä ə t'i'i. Nguec'uā e Ana me mi nzhumü, me xo mi huë'ë.

'Na nu cjë'lë 'ma o möji a Silo, e Elcana o dyönü e Ana, o xipji:

—¿Pjenga in huëgue? ¿Pjenga dya in ne rí sigue o xëdyi?
¿Pjenga me ndumü in mülbügue? Zō ri tsägue dyëch'a t'i'i, pero dya ri s'iyats'ü c'o, nza cja rgá s'iyats'ügo —eñe e Elcana.

'Ma o zät'äji a Silo, nuc'uā e Ana o ma'a cja ə ngumü Mizzhocjimi, o ma ma'tü, mi huë'ë ma xipji ga cjavä:

—In Mizzhocjimits'ügo, 'ma rí juëtsquëgö rgui mbenze, rí ö'tc'ü rí dyacü rá mus'ü 'na ts'it'i. Nu c'ü e ts'it'i rá da'c'ü, ngue c'uā ra mbë'pc'i texe c'o pa'a c'o ra mimi c'ü —eñe va xipji Mizzhocjimi.

E Ana o mezhe va dyötü Mizzhocjimi; e Elí ma jandbä ə ne'e c'ü. Pero e Ana dya mi ña'a ma dyötü Mizzhocjimi, nguejxtjo c'ü ə ne'e c'ü mi 'ñölmü. E Elí mi pëzhi que mi t'ilí e Ana, ngue c'uā va xipji:

—¿Cjo dya sö'ö rí jyëzi c'ü e t'ilí c'ü in cjague? Jyëzi c'o vinu, dya cjà rí sigue c'o.

Nuc'uā e Ana o ndümrü va mama:

—Jiyö ni t'ëcjañõmü, dya rí tïgö. C'ü rgá cjagö ga cjanu, ngueje c'ü me rí sufregö, nguec'uā rrä öttü Mizzhocjimi ra mböxcü. Dya rí tsjijñigüe majxä nguezgö 'na ndixü c'ü na s'o'o; na ngue c'ü me rí sufregö, nguec'uā ró öttü Mizzhocjimi ra mböxcü —eñe e Ana.

Nuc'uā e Elí o xipji e Ana:

—Mague dya, dya cjà rí ndumü; Mizzhocjimi ra dya'c'ü c'ü i dyötü —embe.

C'ü na jyas'ü, o mbedye o ma c'uā e Elcana, 'ñe c'o ə su'u, 'ñe c'o ə t'i'i, o nzhogü o möji cja ə ngumüji. E Ana, dya cjà mi ndumü c'ü.

Mizzhocjimi o dyätä c'ü vi dyötü, nguec'uā 'ma o cjogü jää nzí zana, e Ana o mus'ü 'na ts'it'i c'ü o jñu'sbü ə tjü'ü Samuel, (c'ü ne ra mama "C'ü o dyötüji Mizzhocjimi"). O mama c'uā e Ana:

—Rá jü'sbü ga cjanu, na ngue ró öttü e Mizzhocjimi y o dyacü —eñe.

O te'e c'uā c'ü e ts'it'i. 'Ma dya cjá mi siba, o zidyiji c'ü e ts'it'i, go möji cja c'ü o ngumü Mizhocjimi. Nuc'uā e Ana o chézhi cja o jmi'i e Elí c'ü mi mböcjimi nu, cjá nú o xipji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, ¿cjo in mbeñe c'ü e ndixü c'ü me mi huë'ë vā, ma dyötü Mizhocjimi? Nguetscö c'ü e ndixü c'ü. Ró ötcö Mizhocjimi c'ü ro dyacü 'na ts'it'i; y o dyacü dya ne ts'it'i nu rvá siji. Ró xipji, 'ma ro dyacü, ro unügö ro mbëpi angueze. Nguec'uā rvá siji dya, rvá 'ne sogü vā, ra mbëpi Mizhocjimi texe c'o pa'a c'o ra mimi cja ne xöñijomü —eñe e Ana va xipji e Elí.

Nuc'uā e Ana o unü 'na pójö Mizhocjimi.

Nuc'uā e Elcana 'ñe c'o q su'u, 'ñe c'o 'ñaja o t'il'i, o nhogü o möji cjá o ngumüji. E Samuel o nguejmetjo cja c'ü o ngumü Mizhocjimi, mi pjös'ü e Elí ra mbëpivi Mizhocjimi.

C'uā jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, o zopjü e Samuel

1 Samuel 3

C'o cjë'ë c'o, dya nda mi bübü o profeta cja c'ü e jñiñi a Israel, c'o mi sö'ö ro xipji c'o nte'e pjë mi ne'e Mizhocjimi; mi ts'ëtjoji.

'Na nu xömü, 'ma ma ijí e Samuel cja c'ü o ngumü Mizhocjimi, o dyärä 'naja c'ü mi ma't'ü mi xipji: "¡Samuel!" 'Ma o dyärä e Samuel mi ma't'üji, o nanga c'uā, cjá nú o cjuädi o ma'a jā c'o ma bübü e Elí, o ma xipji ga cjavá:

—Rí bünc'ö vā. ¿Pjë rí xitsi? —eñe e Samuel.

O ndünrü c'uā e Elí o xipji:

—Dya rí ma'tc'ügö; ma'a, ma dyobü —embe.

Cjá nú o ma dyobü c'uā e Samuel. Nuc'uā Mizhocjimi ndo go zopjütjo na yeje. Ndo go nangatjo na yeje e Samuel, o ma'a c'uā cja o jmi e Elí, na ngue mi pëzhi ngue c'ü mi ma't'ü. Cjá nú o xipji c'uā:

—Rí bübügö vā. ¿Pjë vi matcügö?

O ndünrü c'uā e Elí o mama:

—Dya rí ma'tc'ügö; ma'a, ma dyobütjo —embe.

C'ü e xömü c'ü, ngue c'ü vi mbürü vi zopjü Mizhocjimi e Samuel, nguec'uā dya mi pärä e Samuel majxä mi ngue Mizhocjimi mi zopjü.

'Ma o zö'ö na jñi'i va ma't'ü, ndo go nangatjo e Samuel, cjá nú o ma'a c'uā cja e Elí, o ma xipji:

—Rí bünc'ö vā. ¿Pjë vi matcü?

Nuc'uā e Elí o unü ngüënda mi ngueje Mízhocjimi c'ü mi zopjü e Samuel. Cjá nú o xipji c'uā e Samuel:

—Nu'tsc'e, ma'a ma dyobü dya. 'Ma rí dyärä xe ra zo'c'ü na yeje, rí chjünrü ga cjavā: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö; nguetscö in mbëpjigue. Ñague dya; jo rá ärägö", rí 'ñembe.

Nuc'uā e Samuel o ma'a, o ma dyobütjo na yeje. 'Ma cjá vi dyobütjo, Mízhocjimi ndo go zopjütjo va xipji:

—¡Samuel!

Nuc'uā e Samuel o ndünrü c'uā jā c'o nzī va xipji e Elí ro ndünrü, o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö; nguetscö in mbëpjigue. Ñague dya; jo rá ärägö —embe.

Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Samuel ga cjavā:

—Rí negö rí pärägue pjë mbëjë c'ü rá cjagö cja yo menzumü a Israel. Rá cjapü ra sëzhi e Elí 'ñe c'o q t'i'i. Nuc'o, xo mböcjmivi, pero cja'a na s'o'o c'o. E Elí, pärätjo texe c'o cja'a c'o q t'i'i, pero dya pjë xipji.

'Ma o nguarü o ña'a Mízhocjimi, o ma dyobütjo c'uā e Samuel.

Nuc'uā c'ü jyas'ü, o nanga e Samuel, o ma xocü c'o ngojxtji cja c'ü o ngumü Mízhocjimi. E Samuel mi sū'ü rvá xipji e Elí c'o vi mama Mízhocjimi c'ü e xõmü c'ü. Nuc'uā e Elí o ma't'ü e Samuel, cjá nú o dyönü:

—¿Pjë mbëjë c'ü o xi'tsc'e Mízhocjimi? Rí ö'tc'ü rí xitsi texe c'ü o xi'ts'i; dya pjë rí tsänngä —embe.

Nuc'uā e Samuel o xipji e Elí texe c'o vi xipji Mízhocjimi; dya pjë go ngänbä. Nuc'uā e Elí o mama:

—Ngue Mízhocjimi c'ü mama ga cjanu; sö'ö ra tsja'a c'uā jā c'o nzī rgá ne'e —eñe e Elí.

E Samuel o te'e y Mízhocjimi mi bübü co anguezze. Texe c'o q jña'a Mízhocjimi c'o mi mama e Samuel 'ma mi zopjü c'o nte'e, ndé go zädä c'o. Nguec'uā c'o israelita c'o mi cärrä ndeze cja c'o jñiñi a Dan hasta cja c'o jñiñi a Beerseba, o mbäräji que e Samuel mi ngueje 'naja c'ü ma cjuana q profeta Mízhocjimi.

Nuc'uā Mízhocjimi ndo go yepe go zopjütjo e Samuel ga ma a Silo, na ngue, je ngueje ga manu nu jā c'o nda mi zopjüji e Samuel, mi cja'a anguezze.

C'uā jā c'o va tsja'a c'o filisteo, o ndunüji c'ü o arjca Mizhocjimi

1 Samuel 4

C'o pa'a c'o, mi jonbüji o chū'ü c'o israelita, mi cja'a c'o filisteo. Nguec'uā c'o o tropa c'o israelita, o mbedyeji ro ma chūji c'o. Nuc'uā 'ma o zöji, o ndōjō c'o filisteo, o zi'i c'o israelita, o ndüji 'na nziyo mil.

Nuc'uā c'o tita c'o mi manda a Israel, 'ma o nuji ya vi bëzhiji, o mamaji c'ü ma jo'o ro ma dyötüji c'o mböcjimi ro tüji c'ü e arjca c'ü mi qui'i c'o mbäxinzhojo c'o mi t'opjü o ley Mizhocjimi. O mamaji, 'ma ro tsjají ga cjanu, ro mbös'ü Mizhocjimi ro ndöji.

Nguec'uā va tüji c'uā e arjca. Pero Mizhocjimi dya go mbös'ü c'o; nguec'uā va bëzhiji cja c'ü e chū'ü, o ndüji na puncjüji. Xo ndü'ü nzá yeje c'o o t'i'i e Elí. C'o tropa israelita c'o xe mi quejme, o züji o c'ueñejí. Nuc'uā c'o filisteo, o ndunüji c'ü o arjca Mizhocjimi.

Nuc'uā 'naja c'o vi c'ueñe cja c'ü e chū'ü, o zät'ä jā c'o mi bübü e Elí. Nuc'uā e Elí o dyönü c'ü e bëzo, pjë vi tsjají jā c'o ma ts'a'a c'ü e chū'ü. Nuc'uā c'ü e bëzo o xipji e Elí c'ü vi ndöjö c'o filisteo, vi ndöpüji c'o israelita y vi ndüji na puncjüji. Xo xipji c'ü ya ndé vi ndü'ü c'o o t'i'i c'ü, 'ñe c'ü e arjca ya vi ndunü c'o filisteo, eñe va xipjiji e Elí.

E Elí, ya mi pale na puncjü, na ngue ya mi édyi 'na noventa y ocho cjé'ë, y dya cjá mi janda. 'Ma o dyärä c'ü vi ndunüji c'ü e arjca, o pizhi na puncjü, o tunü ga ma o xütjü, o zë'bi o jyüçjü, ijk co ndü'ü. E Elí o mbëzhi juesti cja c'ü e jniñi a Israel 'na yeje dyöte cjé'ë.

C'uā jā ma cja'a, 'ma ya ma jä'ä c'ü e arjca cja o xoñijõmü c'o filisteo

1 Samuel 5

Nuc'uā c'o filisteo, 'ma o ndöji c'ü e chū'ü, o ndunüji c'ü e arjca cja 'naja c'o o jniñiji c'ü mi chjü'ü Asdod. 'Ma o zät'äji nu, o tsjocüji c'ü e arjca a mbo'o cja c'ü o nintsjimiji, o jyäbäji a jmi'i cja c'ü e ts'ita c'ü mi ma't'üji, c'ü mi chjü'ü Dagón. Cjá nú o möji c'uā cja o ngumüji.

Nuc'uā 'ma o jyas'ü, o möji cja c'ü e nintsjimi. 'Ma o zät'äji nu, o chöt'üji e Dagón c'ü o ts'itaji, ya mi 'manatjo cja o jmi'i c'ü e

arjca. Nuc'uā c'o mi menzumü nu, o jñüs'üji e Dagón, cjá nū o 'ñe's'eki jā c'o ijsx mi tägä.

Nuc'uā 'ma o ēji c'ü na yeje nu xörü, o chöt'üji e Dagón, ya ndo ma 'manatjo a jõmü cja ə jmi'i c'ü ə arjca Mizhocjimi, ya mi ojtjo o ñi'i, na ngueje ya vi chädä c'ü; 'ñe ə dyé'ë, ya xo vi 'huagü c'o. Nguejxtjo c'ü ə pjeme c'ü xe mi bübü.

Nuc'uā Mizhocjimi o tsjapü o sëzhi c'o filisteo, na ngue vi ndunüji c'ü e arjca; o mbenpeji 'na nguëjme c'ü me ma ü'ü, xo mi tū'ü c'o nte'e. Nguec'uā me mi sūji na puncjü, mi cijjjñiji c'ü dya nda ma jo'o xe ro mbë's'itjoji c'ü e arjca. Nguec'uā va ndunüji ga ma a Gat, c'ü xo mi ngueje 'naja c'o ə jñiñiji. Jā c'o nzī va tsjapüji o sufre a Asdod o zöji o nguejme, je xo va cjațjonu a Gat.

Nuc'uā xo ndunüji c'ü e arjca cja 'naja c'o ə jñiñiji c'ü mi chjü'ü Ecrón. Je xo sëzhiji nu c'ü e nguëjme c'ü vi sëzhi c'o ə dyoji.

Nguec'uā 'ma ya vi mezhe yencho zana ndeze 'ma o ndunüji c'ü e arjca, nuc'uā c'o mi manda cja c'o filisteo, o tsjapüji t'önü c'o mböcjimi 'ñe c'o vinado c'o xo mi filisteo, o dyönüji jā rvá tsjapüji c'ü e arjca.

C'uā jā c'o va tsja'a c'o filisteo, o nhopcüji c'ü e arjca c'o israelita

1 Samuel 6.1—7.1

Nuc'uā c'ü o tsjaji, o dyät'äji 'na ngarreta. Xo 'huéch'iji 'na yonda o baga c'o dya be mi t'ëch'i. Nu c'o baga, xo mi siji ə ts'inguëlo c'o. Cjá nū o ndün't'üji c'uā c'ü e ngarreta cja c'ü e yonda, cjá nū o ngot'üji c'o ts'inguëlo. Xo jyä's'äji c'ü e arjca. Cjá nū o dyüt'üji cja 'na caja, c'o mi unüji Mizhocjimi rvá mbeñeji.

O mamaji 'ma ijsx to ma'a c'o baga ga ma cja c'ü e 'ñiji c'ü mi ma'a ga ma cja c'o israelita, nu'ma, ro jñetse 'ma, na cjuana mi ngueje Mizhocjimi c'ü mi cjapü ra sufreji, mi penpeji o nguejme. 'Ma dya je rví ma'a nu c'o baga, nu'ma, dya ri ngue Mizhocjimi c'ü mi cjapü ra sëzhiji.

Nuc'uā 'ma o jyëziji c'o baga, ijsx co mëtjovi cja c'ü e 'ñiji c'ü mi ma'a jā c'o mi cárä c'o israelita. C'o mi manda cja c'o filisteo, mi sütüji c'o baga c'o mi cjüt'ü c'ü e ngarreta, mi nuji jā rví ma'a c'o. Zö mi mapjü c'o baga ma ma't'ü c'o ə ts'inguëlovi, pero mi sidovi c'ü e 'ñiji.

Je va cjanu va nzhogü na yeje c'ü o arjca Mizophjimi cja c'o israelita. Anguezeji me co mäji, 'ma o jñandaji ma nzhogü c'ü e arjca.

C'uā jā c'o va tsja'a juesti e Samuel

1 Samuel 7.2-17

(Hebreos 11.32)

'Ma o mbëzhi juesti e Samuel cja c'o israelita, nu'ma, xe mi mandatjo c'o filisteo. Xe go mezhetjo 'na dyöte cjë'ë va manda c'o filisteo; nguec'uā c'o israelita me mi sufreji cja o dyë'ë c'o, me xo mi nzhumüji. Nguec'uā va dyötüji na puncjü Mizophjimi ndo ro mbös'üji. Nuc'uā e Samuel o zojjnū c'o nte'e, o xipjiji:

—'Ma na cjuana in ne'e rí nzhogüji cja Mizophjimi co texe in mü'l'büji, c'ü rí tsjagueji, rí jyëziji yo na s'o'o yo in cjaji; dya cjá rí ma't'üji yo o ts'ita yo 'ñaja nte'e. 'Ma rí tsjagueji texe yo, nu'ma, Mizophjimi ra ñanc'äji cja o dyë'ë yo filisteo —o 'ñeñe e Samuel.

Nuc'uā c'o israelita o jyëziji c'o ts'ita c'o mi ma't'üji. Nuc'uā e Samuel o manda je ro jmürüji ga ma a Mizpa. Nujnu, je go ma jmürüji texeji. C'ü e pa'a c'ü, o chjëpa va mbempjëji. Xo dyötüji Mizophjimi ro põnbütjoji c'o o nzhumüji.

'Ma o mbärä c'o filisteo c'ü vi jmürü c'o israelita, o mbedyeji c'uā nu jā c'o mi cäraji, o möji ga ma a Mizpa, ro ma chüji c'o israelita. C'o israelita ma ma't'üji Mizophjimi.

'Ma o mbäräji ya ma ējë c'o filisteo, nuc'uā e Samuel o mbö't'ü 'na ts'imë, cjá nú o mbä'sbä Mizophjimi va mbeñe. Xo dyötü Mizophjimi c'ü ro mbös'üji. 'Ma cjá ma jäxätjo c'ü e ts'imë, o yürü na jens'e va ndünrü Mizophjimi. Go zü'ü c'uā c'o filisteo, o mbürü o c'ueñeji. Nguec'uā va zi'i c'o; o ndöjö c'o israelita. Je va cjanu va mbös'ü Mizophjimi c'o israelita.

C'uā jā c'o va tsja'a c'o israelita, o dyötüji e Samuel ro jyonbüji 'na rey

1 Samuel 8.1—10.8

'Ma ya mi ts'itita e Samuel, o 'ñies'e ro tsja'a juesti nzá yeje c'o o t'il'i. Nu c'o o t'il'i, dya mi cjavi na jo'o jā c'o nzí ma tsja'a c'ü nú tatavi mi cja'a na jo'o. Na ngue mi cjapüvi jujticia nguejxtjo c'o mi unüvi o t'opjü. Nguec'uā c'o titi a Israel, 'ma o nuji je ma tsjatjonu c'o, o ēji o 'ne ngös'üji e Samuel, o xijji ga cjavä:

—Nu'tsc'e ya in palegue, y c'o in ch'igue, dya cja'a na jo'o jā c'o nzī vi tsjague. Nguec'uā rí ö'tc'ügöjme dya, rí juajjniügue 'naja bëzo c'ü rá cjapüjme rey, jā c'o nzī ga 'ñeje o rey yo 'ñaja nación. Nuc'ü, ngue c'ü ra mandazüjme dya —eñe c'o tita.

'Ma o dyäärä e Samuel c'o jña'a c'o vi xipjiji, me go sjëya c'ü. Nguec'uā va ma't'ü Mizhocjimi, o xipji pjë mbëë c'ü mi ne'e c'o nte'e.

Nuc'uā Mizhocjimi o ndünrrü va xipji:

—Tsjague c'o xi'tsc'e yo nte'e, na ngue, dya ngue'tsc'e jëtsc'eji, je nguezgö. Na ngue, dya neji xe rá mandagö yo —eñe va mama Mizhocjimi.

'Na nu pa'a, Mizhocjimi o xipji e Samuel jā je mi menzumü c'ü e bëzo c'ü vi juajjnü ro tsja'a rey. O xipji ga cjavä:

—Ra xörü, ne hora dya, ra ejë 'na bëzo c'ü menzumü cja c'ü o tribu e Benjamín, pjë c'o ra 'ne dyönnc'ügue c'ü. Nu c'ü e bëzo c'ü, ngueje c'ü ra tsja'a rey cja ne jñiñi a Israel, ra ñanc'äji cja o dyë'ë yo filisteo. Nuc'ü, rí xi'sbigue o aste cja o ñii'i, ngue c'uā ra jñetse ya ró juajjnügö ra tsja'a rey.

C'ü na yeje nu pa'a, o zädä jā c'o nzī va xipji Mizhocjimi e Samuel; o säjä c'uā 'naja bëzo c'ü mi chjü'lü Saúl. Nuc'ü, mi ngue 'naja c'o o t'i'i e Cis, c'ü je mi mboxxbëche cja c'ü ndo nu Benjamín; o ejë o 'ne ñavi e Samuel. Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Samuel:

—Nujnu, ngueje ne bëzo nu ró xi'tsc'ö ro ejë; ngueje nu ra tsja'a rey, ra manda cja ne xoñijõmü a Israel.

E Saúl je oxü nu c'ü e xõmü c'ü. Nuc'uā c'ü na jyas'ü, e Samuel o xi'sbi o aste cja o ñii'i e Saúl, ngue c'uā ijk to jñetse mi ngue Mizhocjimi vi juajjnü ro manda cja c'o israelita.

C'uā jā c'o va tsja'a e Saúl, dya go dyätä Mizhocjimi

1 Samuel 15

O cjogü c'uā jā nzī cjë'ë, e Saúl ya vi mezhe vi tsja'a rey. 'Na nu pa'a o ejë e Samuel, o 'ne ñavi e Saúl, o xipji:

—Mizhocjimi je mama ga cjavä: “Rá nzhopcü c'o amalecita, c'o na s'o'o c'o o tsja'a c'o. Na ngue 'ma ya vi mbedye a Egipto c'o in mboxxpalegueji, 'ma ma ejí cja 'ñiji, o ts'acüji c'o, o tsja'a e Amalec 'ñe c'o o t'i'i, cjá nú o jyonbüji o chü'lü. Nguec'uā nudya, rí ma chjotü c'o; rí pöt'ü c'o bëzo, 'ñe c'o ndixü, xo 'ñe c'o cjá ts'iquë. Xo rí pöt'ügue c'o nzhünü, 'ñe c'o ndenchjürü, 'ñe c'o burru, 'ñe c'o

camello, texe c'o ri bëbü nu." Ngue c'o o mama Mízhocjimi c'o —eñe e Samuel va xipji e Saúl.

Nuc'uã e Saúl o jmutü 'na yeje ciento mil o tropa, cjá nú o möji c'uã, o ma chüji c'o amalecita, o mbö't'üji c'o nte'e 'ñé c'o animale. Pero e Saúl dya go mbö't'ü c'ü mi cjapüji c'ü o reyji c'ü mi chjü'ü Agag, o sijitjo c'ü. Dya xo go mbö't'ü texe c'o animale, go ë'ëtjo c'o ma jo'o gá animale.

Nguec'uã Mízhocjimi o zopjü e Samuel, o xipji c'o vi tsja'a e Saúl. Nguec'uã e Samuel o ma'a, o ma jyodü e Saúl ngue c'uã ro dyönü pjenga vi tsja'a ga cjanu. 'Ma o chjëvi, o mama c'uã e Saúl:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañömü, ya ró cjagö jã c'o nzí va manda Mízhocjimi —eñe e Saúl.

Nuc'uã e Samuel, o xipji:

—'Ma mejme i tsjague c'o o mandats'ü Mízhocjimi, ¿pjë ne ra mama c'o ndenchjürü c'o rí ärägö huë'ë, 'ñé c'o nzhünü c'o rí ärägö yu'u?

Nuc'uã e Saúl o mama:

—Nujyo, ngueje c'o tropa c'o o ë'ë yo; o juajjnüji yo ndenchjürü yo xe na jo'o, 'ñé yo nzhünü. Na ngueje, ngue yo rguí mbeñei Mízhocjimi yo. C'o 'ñaja, ró chjotüjme texe c'o.

E Samuel o mama c'uã:

—Nu'tsc'e, ¿jã gui tsjijjñi? ¿Jã ngue c'ü xe nda ne'e Mízhocjimi rí tsjague? ¿Cjo ngue c'ü pjë c'o rí unügue rgui mbeñei, majxque ngue c'ü rí dyätä? Dyärä dya c'o rá xi'ts'i. Cja o jmi'lí Mízhocjimi, xe nda na jo'o c'ü rí dyätä, que na ngue pjë c'o rí unügue. Na ngue 'ma dya rí tsjague c'ü ra xi'ts'i Mízhocjimi, in tüs'ügue in nzhümü 'ma, xo chjëntjui nza cja'a 'ma ri vinadogue. Nu c'ü dya cja'a c'uã jã c'o ga manda Mízhocjimi, chjëntjui c'ü ri ëjeme o ts'ita c'ü. Na ngueje i tsjague ga cjanu, dya i dyätä Mízhocjimi c'ü o mandats'ü, nudya Mízhocjimi ya mama c'ü dya cjá rí tsja'a rey cja o jmi'lí c'ü —eñe e Samuel va xipji e Saúl.

Nuc'uã e Saúl o xipji e Samuel:

—Jã, ró cjagö c'o na s'o'o. Pero ngueje c'o nte'e c'o o mama c'ü dya ro chjotüjme c'o animale; nguec'uã ró xijji c'ü dya ro mbö't'üji c'o. Nguec'uã rvá cjagö c'o na s'o'o cja o jmi Mízhocjimi —eñe e Saúl.

Nuc'uã e Samuel o xipji e Saúl:

—Ne pa'a dya, Mízhocjimi ya mama c'ü dya cjá ra mbë'tsc'e rey cja o jmi'lí c'ü, na ngue ya unü ra tsja'a rey 'naja c'ü xe nda na

jo'o que nu'tsc'e. Nudya, siji ga 'ñecjuā e Agag c'ü o rey yo amalecita —eñe e Samuel.

O ma c'uā e Saúl, o ma siji c'ü e rey. 'Ma o säjui, nuc'uā e Samuel o tsja'a c'o vi manda Mízhocjimi, o mbö't'ü c'ü e rey Agag.

C'uā jā c'o va tsja'a Mízhocjimi, o juajjnü e David ro tsja'a dadyo rey

1 Samuel 16

O ejē 'na nu pa'a, Mízhocjimi o jíchi e Samuel cjó ngue c'ü ro mbëzhi c'ü na yeje rey cja c'o menzumü a Israel; nu c'ü ro mbëzhi o rey, mi ngueje 'naja o t'i'i 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Isaí. Nu c'ü e bëzo, mi tsajā 'na jñincho t'i'i c'ü. Je mi bübü cja c'ü e jñini c'ü mi xijji Belén. Nguec'uā e Samuel o ma'a ga manu.

'Ma o zät'ä nu, o mbürü o juajjnü c'o o t'i'i e Isaí, ngue c'uā ro mbärä jā ngue c'ü mi ne'e Mízhocjimi ro mbëzhi rey. 'Ma o jñanda e Samuel c'ü e nzhasé'ë, o mbeñe pe mi ngue c'ü ro mbëzhi rey c'ü, na ngue mi trrabëzo, 'ñe me ma jo'o ma jñetse.

Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Samuel:

—Nu'tsc'e in jandague jā ga cja'a 'na bëzo; 'ma na jo'o ga jñetse, in pëzhgue ngue c'ü rí juanncjö c'ü. Jiyö; nutscö, dya rí cjagö nza cja yo nte'e. Na ngue c'o rí juanncjö, rí jandbagö cja o mü'bü c'o —embe Mízhocjimi e Samuel.

Nuc'uā e Isaí ndé 'naja va zidyi c'o o t'i'i cja o jmi'i e Samuel, pero Mízhocjimi dya go juajjnü ni rí 'naja c'o. Nuc'uā e Samuel, 'ma o nu'u c'ü dya vi juajjnü Mízhocjimi ni rí 'naja c'o t'i'i c'o ma cã'a nu, o dyönü c'uā e Isaí va xipji:

—¿Cjo dya cjá xe in sigue o t'i'i? —embe.

Nuc'uā e Isaí o mama:

—Jā, xe rí siji 'naja; ngue c'ü xe sëbi. Nudya, dya bübü, o ma'a a börü —eñe va ndünrü e Isaí.

Nuc'uā e Samuel o xipji e Isaí:

—Chajjä cjó c'o ra ma'a, ra ma ma't'ü ra ejē.

O ma siji c'uā c'ü e t'i'i c'ü mi mbörü. Nuc'ü, mi chjū'ü David. 'Ma o säjä c'ü e t'i'i, e Samuel o jñanda c'ü me ma jo'o ma jñetse. Nuc'uā Mízhocjimi o xipji e Samuel:

—Ne t'i'i, ngueje nu ra tsja'a in reygueji nu. Ijx tí xi'sbi o aste o ñi'i; ngueje nu ró juajjnü ra tsja'a rey —eñe Mízhocjimi.

Nuc'uā e Samuel o xi'sbi o aste o ñil'i e David. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, o Espíritu Mizhocjimi ijsx co bübüvi e David. E David, dya ijsx co tsja'a rey, na ngueje xe mi bübüti e Saúl, xe mi pjézhitjo rey.

C'ü o Espíritu Mizhocjimi o jyëzi e Saúl, na ngueje dya vi tsja'a c'o vi manda c'ü. O ejë c'uā 'na s'ondajma, o ë bübüvi e Saúl na ngue Mizhocjimi vi ndäjä ro ejë. Nu c'ü e s'ondajma, bübü 'ma ijsx mi cjapü ra sufre na puncyü e Saúl; pjë c'o ndé mi mbeñe ma sufre. Nguec'uā e Saúl o manda o ma jyodüji 'naja c'ü ri pjéchi ro mbë'bi c'ü e arjpa. Na ngueje cjó c'o vi xipji, 'ma ro dyära c'ü e bizhi c'ü ma zö'lö ma zünü, nu'ma, xä'ma ro jyombeñe c'o mi sufre ma mbeñe.

Nuc'uā 'naja c'o o mbëpji c'ü e rey, o mama que e David mi pjéchi ra mbë'bi o arjpa. Nuc'uā c'ü e rey, o manda o ma siji e David. Nuc'uā 'ma mi sufre e Saúl, e David mi pjë'bi c'ü e arjpa. Nguec'uā mi jyombeñe e Saúl, c'o mi cjapüji ra sufre, mi cja'a c'ü e s'ondajma. Nuc'uā e David mi nzhogü cja o ngumü, mi pa pjörü o ndënhjürü.

Jã c'o va ndõjõ e David, o mbö't'ü e Goliat

1 Samuel 17

(Hebreos 11.32)

'Na nu pa'a, c'o filisteo o jmutü c'o o tropaji, ngue c'uā ro ma zöji c'o israelita. 'Ma o jñanda ga cjanu e Saúl, xo jmutü c'uā c'o o tropa ro ma zöji. C'o israelita o ma ngäräji cja 'na t'ele; c'o filisteo, je ndo ma cäji cja 'na t'ele c'ü mi tsjí'ch'í a jmivi. Jã c'o mi bübü c'o t'ele, mi jyadü 'na batjü. Nu cja c'ü e batjü, xo mi cjogü 'na ts'inzhare.

Nuc'uā o ejë 'naja bëzo c'ü me mi nädätjoji cja c'o filisteo, o 'ne böbüti cja c'ü e batjü. Nuc'ü, mi chjü'ü Goliat. Mi trrabëzo, mi pë's'i 'na jñi'i metro c'ü ma ndä'ä. Mi jüt'ü o ñi'i 'naja o casco c'ü mi t'ëzi. Xo mi je'e dyavü o t'ëzi c'o ma jyü'ü, c'o mi sütü cincuenta y cinco kilo. Xo mi jün 'na trrata lanza c'ü ma maja.

E Goliat ma dyojjui 'na bëzo c'ü mi pjös'ü. C'ü e bëzo, mi ot'ü a xo'ñi c'ü, mi jüns'ü 'na t'ëzi c'ü rví ts'a's'ü c'o flecha o c'o lanza c'o ro pjat'üji e Goliat. E Goliat mi jonbü o chü'ü c'o israelita, mi mapjü, mi xipjiji ga cjavä:

—¿Pjenga vá ëgueji vá 'ne cjagueji o chü'ü? Juajjnügueji 'naja c'o in dyocjeji c'ü ne'e ra ejë rá 'ne sögöbe. 'Ma ra ndöcü, nu'ma, rá

cjagöjme in mbëpjigueji. 'Ma rá tõpügö, nu'ma, rá cja'c'öjme ín mbëpjigöjme — mi eñe e Goliat ma mapjü.

Pama pama 'ma xörü, 'ñe 'ma nzhä'ä, ma ëjë e Goliat ma 'ne jonbü o chü'ü c'o israelita; o zö'lö yeje dyöte pa'a va 'ñeje c'ü. 'Ma mi ärä c'o israelita c'o jña'a c'o mi mama e Goliat, me mi pizhiji na puncjü. Na ngue, dya cjó mi ne'e ro ma zövi c'ü, ndé mi sütjoji.

Nu c'o jñi'i o cjuärjma e David c'o mi nzhasë'ë, ndé mi pjëzhi o tropa e Saúl c'o. Nguec'uã 'na nu pa'a, e Isaí c'ü nú tataji, o ndäjä e David o ma zopcü pjë ro zil'i c'o o cjuärjma.

'Ma o zät'ä e David jää c'o ma cä'ä c'o tropa israelita, o ma ñaji c'o o cjuärjma; nguec'uã 'ma o mapjü e Goliat, e David o dyärä texe c'o mi mama angueze. Xo jñanda que me mi pizhi c'o o dyoji 'ma mi äräji ga cjanu; 'ñaja c'o mi ne'e ro c'ueñë. Nuc'uã e David o mama:

—¿Pjenga va ëjë ne filisteo va 'ne jonbü o chü'ü yo o tropa Mizhocjimi? Maco dya ma't'ü Mizhocjimi nu.

Nuc'uã c'o tropa c'o vi dyärä vi mama ga cjanu e David, o möji o ma xipjiji e Saúl. 'Ma o mbärä e Saúl c'o jña'a c'o vi mama e David, o manda o ma siji c'ü. Nuc'uã e David o ñavi e Saúl va xipjiji:

—Dya rí sëgueji c'ü e trrabëzo; nutscö rá ma sögöbe c'ü —eñe e David.

Nuc'uã e Saúl o mama:

—Dya ra sö'ö rí ma söguevi c'ü, na ngue, cjá in t'itjogue; angueze, ngueje 'na trrabëzo. Xo ijxi tropa ndeze 'ma cjá mi t'i'i —eñe e Saúl.

O ndünrü c'uã e David o mama:

—Nu'tsc'e ni t'écjañomü, nutscö rí mbörügö. Bübü 'ma va ëjë c'o animale c'o na sate nza cja o lío 'ñe o oso, va 'ne za'a c'o ndënchjürü. 'Ma ya ni zürü, rí pa sinbigö c'o. Nuc'uã 'ma ra tsja ra zagüi, rí xe'chbegö o ne'e c'o, cjá rrü pö't'ü. Jä c'o nzí rgá cjapcö c'o, je xo rgá cjanu rga cjapcö ne bëzo nu me cjapü burla yo o tropa Mizhocjimi. Mizhocjimi pjöxcü, nguec'uã dya pjë ejacü c'o animale; xo ngueje c'ü ra mböxcü, ngue c'uã dya pjë xo ra tsjacü ne filisteo.

Nuc'uã e Saúl o xipjiji e David:

—Mague rí ma söguevi nu; Mizhocjimi ra mböxc'ü —embe.

Nuc'uã e Saúl o manda ro jyecheji e David c'o bitu c'o mi je'e angueze 'ma mi pa'a cja chü'ü, ngue c'uã ro sö'ö ro ma zövi e Goliat. Xo manda ro jñu'sbüji c'ü e casco c'ü mi t'ëzi. E David, dya go ne'e ga cjanu, na ngue dya jää mi je'e c'o mi je'e o tropa.

Nuc'uā e David o jñüs'ü c'ü q ts'iza, cjá nú o ma'a c'uā. 'Ma o cjogü cja c'ü e ts'inzhare c'ü mi cjogü cja c'ü e batjü, o nguis'i 'na ts'i'ch'a ts'indojo, cjá nú o dyüt'ü cja c'ü q ts'imapē. O ngā'ā c'uā c'ü o t'ēnzhö. Cjá nú o ma chjëvi e Goliat.

'Ma o jñanda e Goliat cjá mi t'itjo e David, o ndenbetjo va xipji:
—¿Cjo in pëzhgue nguezgö 'na dyo'o c'ü rí 'ne pärägue co za'a?
—embe.

Cjá nú o tsja'a c'uā e Goliat o nänbä q tjū'ü c'o q ts'ita va zadü e David. Cjá nú o xipji ga cjavā:

—Chjä'dägue ga 'fiécjuā rá pö'tc'ü, cjá rrū unüögö in ts'inguegue c'o ndopare 'ñe c'o miño, ngue c'uā ra zac'liji —eñe e Goliat.

Nuc'uā e David o ndünru va mama:

—Nu'tsc'e vá ēcje vá 'ne pötcügö co in spada 'ñe in lanza. Pero nutscö, rvá ēgö rvá 'ne sögövi cja q tjū'ü Mizophjimi c'ü me na zëzhi, c'ü ngueje q Mizophjimi yo israelita; ngueje angueze in jõnbügue o chū'ü. Mizophjimi ya ne'e c'ü rí sogue cja ín dyégö, rá pö'tc'ü. Nguec'uā ra mbärä yo nte'e que me na zëzhi Mizophjimi c'ü rí ma'tc'ojme. Nuc'uā, ra mböxcüjme; nu'tsc'eji rí sogueji dya cja ín dyégöjme —eñe e David va ndüntü e Goliat.

'Ma o dyärä ga cjanu e Goliat, o ējē c'uā, ro 'ne mbö'tl'ü e David. Nuc'uā e David, xe go ma'a c'uā cja q jmi'i e Goliat. Cjá nú o jñümü 'naja ts'indojo c'o vi jñut'ü cja c'ü q ts'imapē, cjá nú o jñut'ü cja c'ü q t'ēnzhö, cjá nú o pjat'ü e Goliat. Jotjo va ndöt'ü c'ü e ndojo cja q ndë'ē e Goliat, iix co nüçü a jõmü. Cjá nú o ma'a c'uā e David jā c'o mi 'mana e Goliat, o jñü'sbü c'ü q spada, cjá nú o dyopcü q ñi'i. Je va cjanu va tsja'a e David, 'ma o ndöpü e Goliat; nguejxto co 'na t'ēnzhö vi ndöpü.

Nuc'uā c'o tropa c'o filisteo, 'ma o nuji ya vi ndü'ü c'ü e bëzo c'ü me mi nädätjoji mi pjëchi ra tsja'a o chū'ü, go züji, go c'ueñeji c'uā. Nuc'uā c'o tropa israelita o chäji c'o filisteo, o ma mbö'tl'iji na puncjü c'o.

C'uā jā c'o va tsja'a e Saúl, o unbü e David

1 Samuel 18.1—22.5; 23.14—24.22

'Ma ya o nhogüji cja c'ü e chū'ü, nuc'uā c'o ndixü c'o mi cära texe cja c'o jñiñi a Israel, o mbedyeji o ma ndünruji c'ü e rey, mi tōji 'na tjöjö c'ü mi mama ga cjavā:

E Saúl o mbö'tl'ü 'na mil filisteo;

e David o mbö't'ü 'na dyéch'a mil.

'Ma o dyärrä e Saúl c'ü mi tōjō ga cjanu c'o ndixü, me co üdü na puncjü. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, me mi nu'u na ü'ü e David.

Cü na yeje nu pa'a, ndo go ējē c'ü e s'ondājma c'ü mi cjapü ra sufre e Saúl. Nuc'uā e Saúl, 'nango jñü'ü 'na lanza, cjá nú o pjat'ü e David. Pero e David o tsja'a lado, nguec'uā dya go ndöt'ü c'ü e lanza. Ndo go yepe go pjat'üto; e David dya pjë xo go tsja'a.

E Saúl mi sū'ü e David, na ngue ya vi unü ngüienda, Mizhocjimi mi bübü co e David, y anguez ya vi c'ueñe o Espíritu Mizhocjimi. Nguec'uā e Saúl o 'ñeme e David ro manda cja 'na mil c'o tropa israelita, ro ot'ü a xo'ñi 'ma xe ro ma chüji c'o filisteo.

E Saúl mi siji 'naja o xunt'i c'ü mi chjü'ü Mical. Nuc'ü, mi ne'e na puncjü e David. 'Ma o mbärä e Saúl mi ne'e na puncjü e Mical e David, o mäjä c'uā, o mbeñe jā rvá tsjapü, ngue c'uā ro ndü'ü e David. Nuc'uā e Saúl o ma't'ü c'o o mbëpji, o xipjiji:

—Möji cja e David, ma xipjiji rí mäcjö, rí ne'e rá chjüntü e Mical c'ü ín xunt'i, ra chjüntüvi c'ü. Xipjiji, dya pjë rí negö ra dyacü por c'ü ín xunt'igö; nguejxtjo 'na cien o xipjadü c'o cjo'bü o cuérjpo yo bözo, ra ma dyopcü c'o filisteo —eñe e Saúl va xipji c'o o mbëpji.

E Saúl mi ne'e c'ü ro mbö't'üji e David, ro tsja'a c'o filisteo.

Nuc'uā c'o mbëpji o ma xipjiji e David c'o mi ne'e e Saúl, ngue c'uā ro sö'ö e David ro chjüntüvi e Mical. Nuc'uā e David o mbeñe que ma jo'o c'o jña'a c'o. Nguec'uā o ma'a o ma mbö't'ü c'o filisteo; dya nguejxtjo 'na cien c'ü o mbö't'ü, o mbö't'ü 'na yeje ciento. Cjá nú o dyopcü c'uā c'o xipjadü c'o mi cjo'bü o cuérjpoji, o canpa c'uā c'ü e rey.

Nuc'uā e Saúl, zö mi ne'e c'ü ro ndü'ü e David cja o dyë'ë c'o filisteo, o tsja'a c'uā jā c'o va mama, o chjüntü c'ü o xunt'i, o tsjapü o 'meñe e David.

E Saúl mi siji 'na o t'il'i c'ü mi chjü'ü Jonatán. E Saúl o zopjü c'o pjë mi pjézhi cja c'ü e palacio, o xipjiji ro mbö't'üji e David. Xo xipji ga cjanu e Jonatán, ro mbö't'ü e David. E Jonatán me mi jovi e David, nguec'uā dya go ne'e ro mbö't'ü c'ü; o ma'a nu jā c'o mi bübü e David, o ma xipji ga cjavä:

—In tatagö manda ra bö'tc'ügue, nguec'uā rí xi'ts'i na jo'o rí c'ueñgue dya, rí jyodü jā c'o rí ma tsjöjö.

Cü jyas'ü c'ü na yeje nu pa'a, 'ma mi bübüvi e Jonatán c'ü nú tata, o ña'a e Jonatán va ñapcä e David cja c'ü o tata, o xipji que dya ro mbö't'ü. Nuc'uā e Saúl o nädä Mizhocjimi va mama:

—Pārā Mizhocjimi, dya rá pō'tc'ö c'ü —eñe.

Nuc'uā e David o nzhogü o 'ne mimi cja c'ü e palacio.

O mezhe ts'ē c'uā, e Saúl ndo go yembeñetjo, go mbeñe ro mbö't'ü e David. Yeje va tsja'a ro mbö't'ü, pero dya go mbö't'ü, na ngueje e David ndo go c'ueñe, go ma tsjötjo. Ndo go chjévi c'uā e David e Jonatán, e David o mama c'ü xe ro tsjötjo, nde'sc'e ro ma'a e Jonatán ro ma nu'u cjo xe mi üdütjo c'ü nú tata. 'Ma jiyö, xā'ma ro sö'ö ro nzhogü e David, ndo ro ma'a cja c'ü e palacio.

Nuc'uā 'ma o zät'ä e Jonatán jā c'o ma bübü c'ü o tata, o unü ngüénda c'ü ijsx mi ne'e ro mbö't'ü. Nguec'uā e Jonatán o ma xipji e David ro c'ueñe ro ma'a, na ngue e Saúl ijsx mi ne'e ro mbö't'ü. 'Ma o dyärä ga cjanu e David, o 'ñezhe c'uā e Jonatán, xo chjës'ivi va huëvi, na ngue me mi jovi. Nuc'uā e David o c'ueñe o ma'a; e Jonatán o nzhogü o ñejë cja c'ü e palacio.

E David, je vi ma'a cja c'ü e 'ñiji c'ü ni ma'a jā c'o dya nda mi cárā o nte'e. 'Ma mi cjogü cja c'ü e nda ngüxipjadü jā c'o mi bübü e Ahimelec c'ü mi mböcjimi, ya mi sät'ä c'ü. Nguec'uā va dyötü o tjöméch'i c'ü e mböcjimi. Pero mi ojto tjöméch'i c'o mi sö'ö ro s'i'i; nguejxtjo c'o tjöméch'i c'o ma sjü'ü c'o vi mbä'sbäji Mizhocjimi. Nuc'o, nguejxtjo o mböcjimi c'o mi sö'ö ro zi'i. Na ngue vi dyörü e David c'ü ro zi'i, 'ñe ro unü c'o o dyoji, nguec'uā e Ahimelec o unü e David c'o tjöméch'i c'o ma sjü'ü.

Nuc'uā e David o sido o ma'a, na ngue mi c'ueñe angueze. O ma'a cja 'na cuëva c'ü na nojo, o ma tsjöjö nu, jā nzī pa'a. Nuc'uā c'o o cjuärjma e David 'ñe c'o o dyoji, 'ma o mbäräji je ma tsjöjö nu, o möji c'uā, go ma chjëji. Ts'ē ts'ē va jmürüji nu; o zö'ö 'na nzíyo ciento o bézo.

Nuc'uā e David o ma'a, o ma ñavi c'ü mi rey a Moab, o xipji:

—Rí ö'tc'ü, ni t'ecjañömü, rí unügue sjëtsi c'ü ín tatagö 'ñe c'ü ín nanagö, ra mimivi cja in xoñijömügue, nde'sc'e ra jñetse jā rgá cja rgá mböxcüjme Mizhocjimi —eñe e David.

Nuc'uā c'ü e rey a Moab o unü sjëtsi. Nguec'uā c'ü nú tata e David, 'ñe c'ü nú nana, o mimivi a Moab texe c'o pa'a c'o mi tsjöjö e David.

'Na nu pa'a, o xipjiji e Saúl nu jā c'o ma tsjöjö e David 'ñe c'o o dyoji. Nuc'uā e Saúl o juajjnü 'na jñi'l mil o tropa, cjá nú o möji o ma jyodüji e David, na ngue ijsx mi ne'e ro mbö't'ü c'ü. Na ngue e Saúl, dya mi ne'e ro bëzhi c'ü mi manda. 'Ma o zät'äji nu jā c'o mi bübü c'o cuëva, nuc'uā e Saúl o cjogü ts'ē a mbo'o cja 'naja c'o

cuëva, mi ne'e ro ma nzhodü. Nu c'ü e cuëva c'ü, ijk mi ngue nu jā c'o mi tsjōjō e David 'ñe c'o mi dyoiji.

Nuc'uā c'o q tropa e David, 'ma o jñandaji ma jū'tū e Saúl cja c'ü e cuëva, mi ne ro ma mbö'tüji. Pero e David, dya go jyëzi c'o. Nuc'uā o tsja'a e David, jmanch'a va zät'ä jā c'o mi jürü e Saúl, cjá nú o dyopcü 'na përaso cja squina c'ü q bitu c'ü mi je'e. Dya xo go unü ngüienda e Saúl 'ma o dyopcüji c'ü q bitu.

Nuc'uā e Saúl, 'ma o böbü nu jā c'o ma jū'ü, o mbedye cja c'ü e cuëva, sido go möji c'o q tropa go ma jyodüji e David. 'Ma ya vi möji, nuc'uā o mbedye e David cja c'ü e cuëva, cjá nú o ma'l'tü c'uā e Saúl va xipji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, ¿pjenga in pëzhigue c'ü rí ne rá pö'tc'ügö? Jñanchjä, va ejë vā 'na përaso in bitugue nu in jegue; nguetscö ró ocüts'ü. 'Ma ri negö ro pö'tc'ügö, ijk to pö'tc'ü 'ma ró ocüts'ü ne bitu. Nutscö, dya pjë ró cja'c'ü; nátsc'e, ¿pjenga in ne rí pötcö?

C'o jña'a c'o o mama e David, go zät'ä cja q mü'bü e Saúl; go unü c'uā ngüienda c'ü ma s'o'o c'o mi cja'a. Nguec'uā o ndünru va xipji:

—Nu'tsc'e me na jontetsc'e, na ngue dya ı pötcügö 'ma mi dyocüzü ín bitu. Nutscö, nguetscö na s'ozgö, na ngue rí cja'c'ö c'o na s'o'o. Nudya, ijk tí pârágö ngue'tsc'e rí tsjague rey cja yo jñini a Israel —eñe e Saúl.

Nuc'uā e Saúl o nzhogü o möji c'o q tropa.

C'uā jā c'o va ndü'ü e Saúl

1 Samuel 28.3-25; 31.1-13

Nu c'o pa'a c'o, c'o filisteo o jmutüji na puncjü o tropa, cjá nú o möji go ma jyonbüji o chü'ü c'o israelita.

Nuc'uā e Saúl, 'ma o mbärä ma ejë c'o filisteo ma 'ne jonbüji o chü'ü, xo go jmutü c'o q tropa c'ü, ngue c'uā ro ma zöji. 'Ma o jñanda e Saúl c'o q tropa c'o filisteo me ma puncjüji, me co pizhi na puncjü. Nuc'uā xo dyönü Mizhocjimi, xä'ma ro xipji jā rvá tsjapü, pero Mizhocjimi, dya go dyätä.

'Ma ri bütjö e Samuel, e Saúl ro dyönü jā rvá tsjapü ngue c'uā ro ndöpü c'o filisteo. Pero ya vi ndü'ü e Samuel. Nguec'uā e Saúl o mbeñe ro zojjnü 'na nte'e c'ü mi cjapü mi ñaji c'o añima. Pero c'o nte'e c'o, dya mi pârä e Saúl jā c'o mi cáräji, na ngue ya vi pjongü

texe c'o mi vinado, 'ñe c'o mi cjapü mi ñaji c'o añima. Nguec'uā va xipji c'o q mbëpji ro ma jyodiji 'na nte'e c'ü ro sō'ö ro ma't'ü c'ü ndo nu Samuel, ro ñavi c'ü.

Nuc'uā anguezeki o xipjiji e Saúl:

—Cja c'ü e jñiñi a Endor, je bübü nu 'na ndixü c'ü ma't'ü c'o ya ndü'ü, cjá na ñaji c'o.

Nuc'uā e Saúl o pötü c'o q bitu, ngue c'uā dya ro mbärä c'ü e ndixü majxä mi ngue e Saúl c'ü mi rey, cjá nú o zidiyi 'na yeje bëzo, go möji c'ü xõmii. 'Ma o zät'äji jää c'o mi bübü c'ü e ndixü, nuc'uā e Saúl o xipji:

—Rí ne rá ñagöbe c'ü e añima c'ü rá xi'ts'i —embe.

Nuc'uā c'ü e ndixü o mama:

—¿Cjo dya in pärägue, c'ü e rey Saúl, dya ne'e cjó xe ra tsja'a yo? Nguec'uā va manda o pjongüji cja ne xoñijomü a Israel.

Nguec'uā dya sö'ö rá cjagö dya, c'o in xitsi —eñe c'ü e ndixü.

Nuc'uā e Saúl o xipji c'ü e ndixü:

—Ixí ärä Mizhocjimi, dya cjó pjë ra tsja'c'ü 'ma rí tsjague yo rí xi'tsc'ö —eñe e Saúl.

Nguec'uā c'ü e ndixü o dyönü, cjó mi ngue c'ü e añima c'ü ro ma't'ü. O ndünru c'uā e Saúl, o xipji mi ngueje c'ü ndo nu Samuel. Nguec'uā c'ü e ndixü o ma't'ü e Samuel. 'Ma o jñanda c'ü ijk na cjuana go ëjë, me co pizhi c'ü e ndixü. Xo unü c'uā ngüienda mi ngue e Saúl c'ü vi 'ne dyötü ro ma't'ü e Samuel. Nguec'uā va xipji e Saúl:

—¿Pjenga i dyoncügö? Nu'tsc'e ngue'tsc'e e rey Saúl —eñe c'ü e ndixü.

Nuc'uā e Saúl o xipji c'ü e ndixü:

—Dya rí sügue; dya pjë rá cja'c'ü. ¿Pjë in jandague dya?

Nuc'uā c'ü e ndixü o mama:

—Rí jandgö 'na ts'ipale nu va ëjë, va chibi.

Nuc'uā e Saúl o mbärä mi ngue e Samuel, nguec'uā va xipji ga cjavä:

—Me rí sentiogö na puncjü, na ngue c'o filisteo ya ëji rá 'ne sögöjme c'o. Mizhocjimi dya cjá pjöxcöjme, dya cjá xo ätcä 'ma pjë c'o rí ötü. Nguec'uā ró zon'c'ü, ni t'ecjañomü, rí xitsigö pjë ni jyodü rá cja'a —eñe e Saúl.

Nuc'uā e Samuel o xipji e Saúl:

—C'ü vi jyëts'i Mizhocjimi, ngue c'ü dya i tsja'a c'ü o mandats'ü, 'ma o xi'ts'i ri ma pö't'ü texe nu c'o q mboxbëche e Amalec. 'Ma i mague, dya ijk i pö'tc'e texe c'o. Nguec'uā Mizhocjimi

o jyëtsc'lí, dya cјá pjöxc'ü. Ra xõrtü c'o filisteo ra mbö'tc'üji, xo 'ñeje c'o in ch'igue. 'Ma rí chügue, ngue e David c'ü ra mbëzhi rey —eñe e Samuel.

Cјá nú o ma'a c'uã e Saúl, jа c'o ma cä'ã c'o o tropa.

C'ü na yeje nu pa'a, ijsx co zöji c'o filisteo. 'Ma ya mi söji c'ü e chü'ü, nuc'uã o mbö'tc'üji e Jonatán, cјá ná 'na yeje o cjuärjma c'ü. Nuc'uã go s'i's'i ji e Saúl ma zöji, go ndöt'ü o flecha. E Saúl mi sü'ü ro ējë c'o filisteo pjë c'o ro 'ne tsjapüji, nguec'uã va bö'bü c'ü o spada, cјá nú o dyos'ü va pö'tütsjë.

'Ma o mbärä c'o israelita ya vi ndü'ü e Saúl 'ñe c'o o t'i'i, o c'ueñei c'uã, go mbedyeji go möji. Nuc'uã na puncjü c'o filisteo o ma ngäräji cja c'o o jñiñi c'o israelita.

C'uã jà c'o va tsja'a rey e David

2 Samuel 5.1-4, 10; 7.1—8.14

(Hechos 13.22-23)

'Ma ya vi ndü'ü e Saúl, c'o israelita o tsjapüji o reyji e David.
'Ma o mbürü o tsja'a rey, ya mi ēdyi 'na treinta cjé'ë.

'Na nu pa'a Mízhocjimi o zopjü e Natán c'ü mi profeta, o xipji 'na jña'a c'ü ro ma xipji e David. 'Ma o zät'ä, o xipji ga cjavä:

—Dyärä ne jña'a nu va pen'c'e Mízhocjimi: “Ra tsja'a rey 'naja c'o in ch'i'i. 'Naja c'o in mboxbëche, dya ra nguarü rgá manda cja yo nte'e yo ró juajjnügö.” Ngueje yo o mama Mízhocjimi —eñe e Natán va xipji e David.

Mízhocjimi mi intsjimi e David; jà c'o ndé mi pa'a, mi pjös'ü. Nguec'uã 'ma mi chüji c'o nte'e c'o mi cärä cja c'o jñiñi c'o vi mama Mízhocjimi ro unü c'o o mboxpale c'o israelita, mi töjö e David, mi tópüji c'o nte'e c'o.

C'uã jà c'o va tsja'a na s'o'o e David

2 Samuel 11.1—12.25

'Na nu pa'a, o ma'a c'o o tropa e David, o ma zöji c'o o mboxbëche e Amón. E David, dya go ma'a c'ü, o nguejmetjo cja c'ü o palacio a Jerusalén. Nuc'uã 'ma mi nzhöt'ü a xes'e cja c'ü o palacio, o jñanda 'na ndixü c'ü ma xaja. Nuc'ü, mi ngue o su'u 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Urías. C'ü e bëzo vi ma'a cja c'ü e chü'ü, na ngueje mi ngue 'naja c'o o tropa e David. C'ü e ndixü mi chjü'ü Betsabé. E David o ne'e c'uã c'ü e ndixü, na ngueje ma zö'ö ma

jñetse c'ü. Nguec'uã, zö ya mi tsajã na puncjü o su'u, pero o manda o ma siji c'ü e ndixü, o dyobüvi c'ü.

Cjá nú o ma'a c'uã c'ü e ndixü cja o ngumü. 'Ma o unü ngüënda ya mi ndunte, o mbenpe 'na jña'a e David, ngue c'uã ro mbärä ya vi ndüs'ü o t'il'i c'ü.

'Ma o mbärä e David ya mi ndunte e Betsabé, mi ne'e ro ngo'bü c'ü na s'o'o c'ü vi tsja'a, nguec'uã va manda o ma siji e Urías c'ü nú xíra c'ü e ndixü, c'ü ma bübü cja chü'ü. 'Ma o säjä c'ü, e David o tsjapü t'önü jää ma cja'a c'o tropa, cjo mi töji cja c'ü e chü'ü. Xo xipji ro ma'a cja c'ü o ngumü, ro ma oxüvi c'ü nu su'u, cjá rrü nzhogü c'ü na jyas'ü, ro ma'a cja c'ü e chü'ü.

Pero e Urías dya go ma'a cja o ngumü, o oxütjo a tji'i cja c'ü e palacio, na ngue mi mbeñe c'o o dyoji c'o ma cäl'ä cja c'ü e chü'ü, mi cjogüji c'o na s'ëzhi. Nguec'uã va mbeñe, dya ro ma'a cja c'ü o ngumü ro ma oxüvi c'ü nú su'u.

'Ma o mbärä e David c'ü dya vi ma'a e Urías cja c'ü o ngumü, o xipji c'uã ro oxü xe 'naja xõmü, cjá rrü nzhogü c'uã c'ü na jñi'i nu pa'a, ndo ro ma'a nu jää c'o ma ts'a'a c'ü e chü'ü. Cjá nú o tsja'a c'uã e David, o xipji e Urías ro zivi o xëdyi. 'Ma o zivi o xëdyi, xo xi'chbi na puncjü c'ü rví tñ'i, nguec'uã va tñ'i e Urías. Mi pëzhi e David, 'ma ro tñ'i e Urías, nu'ma, ro mbedye cja c'ü e palacio ro ma'a cja o ngumü. Pero dya xo go ma'a c'ü.

'Ma o mbärä e David c'ü dya vi ma'a c'ü e bëzo cja c'ü o ngumü, o jñu's'ü c'uã cja xiscömü 'na jña'a c'ü ro mbenpe e Joab c'ü nda mi manda cja c'o tropa, cjá nú o unü c'uã e Urías o ndëdyi 'ma o nzhogü o ma'a cja c'ü e chü'ü. C'ü e jña'a c'ü o mbëjjñë, je mi mama ga cjavä: "Ma rí sögueji c'o amonita, rí chäjä e Urías ra ot'ü a xo'ñi cja yo 'ñaja tropa, ngue c'uã ra ndüs'ü c'ü", eñe c'ü e jña'a c'ü o jñu's'ü e David.

Nuc'uã c'ü mi manda cja c'o tropa israelita, o tsja'a jää c'o nzï va mama c'ü e jña'a c'ü vi mbenpeji, o 'ñeme e Urías ro ot'ü a xo'ñi cja c'o tropa, nguec'uã va ndüs'ü c'ü.

'Ma o mbärä e David c'ü ya vi ndüs'ü e Urías, nuc'uã o ma siji e Betsabé, cjá nú o tsjapü o su'u. 'Ma o zö'dyë e Betsabé, o mus'ü 'na ts'it'i.

Mizhocjimi o mama c'ü dya ma jo'o c'ü vi tsja'a e David. Nguec'uã va zopjü c'ü e profeta Natán, o ndäjä ro ma zopjü e David, ro xipji ga cjavä:

—Cja 'naja jñiñi mi bübü 'na yeje bëzo. C'ü 'naja, mi pë's'i na puncjü o merio, xo mi tsäjä na puncjü o ndëncjhjürü, 'ñe o baga. C'ü 'naja bëzo, dya pjë mi pë's'i c'ü, nguejxtjo 'na ts'i sumë c'ü vi ndõmü, cjá nú o chezhe. Nu c'ü e bëzo c'ü, me mi s'iya c'ü o ts'imë, mi cjapü nza cja'a 'ma ri ngueje 'naja c'o o xunt'i.

O sido o ña'a e Natán o xipji:

—'Na nu pa'a o ëjë 'na bëzo c'ü vi 'ñeje na jë'ë, o säjä cja c'ü o ngumü c'ü e bëzo c'ü mi tsäjä na puncjü o ndëncjhjürü. Nuc'uã c'ü e bëzo c'ü mi menzumü, dya go ne'e ro mbö't'ü 'naja c'o o ndëncjhjürü, ne ri ngue 'naja c'o o nzhünü, ngue c'uã ro unü ro zi'i c'ü e bëzo c'ü cjá vi sätjo. O tsja'a c'uã c'ü e bëzo, o ma zinbi c'ü o ts'imë c'ü e bëzo c'ü 'natjo mi siji. Nuc'uã o mbö't'ü, cjá nú o unü o zi'i c'ü vi 'ne zëngua —eñe e Natán, va xipji e David.

Nuc'ua 'ma o dyärä ga cjanu e David, me co üdü na ngue o mbeñe, na s'o'o c'o vi tsja'a c'ü e bëzo, vi zinbi c'ü o ts'imë c'ü e bëzo c'ü mi próve. Nguec'uã va mama ga cjavâ:

—Nu c'ü o tsja'a ga cjanu, ijk ni chjënjui ra ndü'ü c'ü, xo ra ngõt'ü 'na nziyo ts'imë. Na ngue, dya go juëtsë c'ü e bëzo c'ü mi siji 'natjo ndëncjhjürü —eñe e David.

Nuc'uã c'ü e profeta Natán, o xipji e David:

—Nu c'ü e bëzo c'ü o tsja'a ga cjanu, ijk ngue'tsc'e c'ü. Nudya, ijkxi xi'ts'igue ga cjavâ Mizhocjimi: “Nutscö ró juan'c'ügö rí tsjague rey cja yo menzumü a Israel. Xo ró pjöxc'ügö na puncjü 'ma mi ne'e ro mbö'tc'ü e Saúl. Xo ró da'c'ü in pë'sc'e na puncjü. Xo in tsägue na puncjü in sugue. Maco in pârâgue c'ü dya rí negö c'o na s'o'o c'o i tsjague, ¿pjenga i tsjague c'o? In pë's'i in s'ocügue, chjëntjui c'ü ri ngue'tsc'e ri pò't'ügue e Urías, cjá ni sinbi c'ü o su'u, i tsjapü ni sugue. Nguec'uã rí xi'ts'i, c'ü e ts'it'i c'ü ra mus'ü e Betsabé, ijk ta ndü'ü c'ü, 'ñe pjë c'o xo rí sufregue.” Ngue yo jña'a yo xi'ts'i Mizhocjimi —eñe e Natán va xipji e David.

Nu c'ü e ts'it'i c'ü o mus'ü e Betsabé, o ndü'ü c'ü. 'Ma o cjogü c'o zana, e Betsabé o mus'ü xe ndo 'na ts'it'i. Nuc'ü, o jñu'sbüji o tjü'ü Salomón.

C'uã jã c'o va tsja'a e Absalón, mi ne'e ro tsja'a rey

2 Samuel 3.3; 15.1--19.8

E David, xo mi siji 'naja o t'i'i c'ü mi chjü'ü Absalón. Nuc'ü, mi ngue o t'i'i c'ü 'naja o su'u e David.

Mizhocjimi ya vi juajjnü e Salomón; ngue c'ü ro tsja'a rey 'ma ro ndū'ü c'ü nú tata. E Absalón ijsx mi ne'e ro tsja'a rey, pero dya mi ne'e ro nde'be hasta 'ma cjá ro ndū'ü c'ü nú tata. Nguec'uã va jmutü o tropa, ro zövi c'ü nú tata. E David o mbeñe c'ü dya ma jo'o ro zövi c'ü o t'i'i. Nguec'uã va c'ueñe; o mbedye a Jerusalén, o ma'a c'uã cja c'ü 'na jñiñi.

Nuc'uã e Absalón 'ñe c'o o tropa, o chäji e David, o ma zöji c'o o tropa c'ü, je zöji cja 'na ts'it'eje. O ndõjö c'uã c'o o tropa e David; c'o o tropa e Absalón, ijsx co bëzhi c'o. Co 'ñaja tropa c'o dya mi tū'ü, mi c'ueñeji. Xo 'ñetjo e Absalón, xo mi c'ueñe mi ma'a c'ü, mi chägä 'na mula.

Nuc'uã c'ü e mula o cjogü jää c'o mi cja'a na puncjü o za'a, nguec'uã e Absalón ijsx co tora nu, ya mi chjüns'ütjo. Cjá nú o ejë c'uã 'naja c'o o tropa e David, o jñanda e Absalón je mi chjüns'ü cja c'ü e dyënza. Dya mi cja'a ro mbö'tü, na ngueje e Absalón mi ngue o t'i'i c'ü e rey. Nuc'uã c'ü mi manda cja c'o o tropa e David, o mbärä je mi chjüns'ü nu e Absalón, cjá nú o ma'a, o ma mbö'tü.

Nuc'uã, 'ma o dyärä e David c'ü ya vi ndū'ü c'ü o t'i'i, me co mbeñe na puncjü, mi mama: "Absalón, nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, quera ri nguestscö ro tügö; dya ri ngue'tsc'e", eñe. Cjá nú o nhogü c'uã e David a Jerusalén 'ñe texe c'o o tropa.

C'uã jää c'o va tsja'a e David, o mama, ngueje e Salomón c'ü ro tsja'a rey

1 Crónicas 28-29

O mezhe c'uã, 'ma ya mi pale e David, o mbëjjñe o jña'a c'ü ro ejë texe c'o mi manda cja c'o jñiñi a Israel, xo mbenpe o jña'a texe c'o o tropa. 'Ma ya vi jmürü nzá texeji, e David o ña'a c'uã, va mama:

—Nu'tsc'iji ín cjuârjmats'ügöji, dyärägueji yo rá mangö dya. Nutscö rmi mbeñegö ro jääbä 'na nintsjimi jää c'o ro pë's'iji c'ü o arjca Mizhocjimi. Ya rvá mbeñe jää rvá cja'a c'ü e nintsjimi. Pero Mizhocjimi o xitsi ga cjavä: "Nu'tsc'e, dya rí jyäbä c'ü e nintsjimi, na ngue ya me i tsjague o chü'ü, ya xo i pö'lü na puncjü o nte'e", enze Mizhocjimi. C'ü ndo mi tatagö, mi tsäjä na puncjü o t'i'i; nguetscö o juannco Mizhocjimi ró cjagö rey. Xo dyacü Mizhocjimi ró tsägö na puncjü ín ch'i'i. Nuc'o, nguejxtjo e Salomón c'ü o juajjnü Mizhocjimi ra tsja'a dya rey, ra manda texe cja yo jñiñi a Israel. Ya xo xitsi Mizhocjimi, ngueje ín ch'igö e Salomón c'ü ra dyät'ä c'ü e nintsjimi

c'ü mi mbeñe ro jäbägö. Xo mama Mzhocjimi, 'ma ra manda na jo'o e Salomón, y dya ra tsja'a c'o na s'o'o, nu'ma, ijk ta unü c'ü dya jā ra nguarü rgá manda —eñe e David va xipji c'o tita c'o mi manda cja c'o jñiñi a Israel.

Nuc'uā e David o zopjü e Salomón, o xipji:

--Nu'tsc'e Salomón ín ch'itsc'ö. C'ü e Mzhocjimi c'ü rí ma'tügö, ngueje c'ü xo rí ma'tügue c'ü, rí pëpigue co texe in mü'bügue, dya rí sügue. Tsjague c'uā jā c'o rgá xi'ts'igue c'ü, na ngue anguezze pârā na jo'o jā ga mbeñe ín mü'bügöji. Nguec'uā 'ma dya rí jyombeñegue c'ü, ijk ta mböxc'ügue, pero 'ma rí jyëzgue c'ü, ijk ta jyëts'i. Anguezze o juan'c'ügue rí dyät'ä c'ü e nintsjimi jā c'o ra bübü anguezze. Nguec'uā rí xi'ts'i rí tsjacjuana rí dyät'ä.

O zädä c'uā c'ü e pa'a, 'ma o mbëzhi rey e Salomón. E David o unü texe c'o ya vi jmutü c'o rví dyät'äji c'ü c'ü e nintsjimi. Nuc'uā c'o tita c'o mi manda cja c'o dyëch'a cjá yeje tribu a Israel, 'ñe texe c'o bëzo c'o mi tsähä o t'i'i, xo t'unüji c'o rví dyät'äji c'ü e nintsjimi. Mi unüji o oro, 'ñe o plata, 'ñe o tëzi, xo 'ñe o ndojo c'o me mi mivi. Mi unüji co text o mü'büji.

Nuc'uā, dya cjá go mezhe 'ma o ndü'ü e David.

C'uā jā c'o va tsja'a e Salomón, o dyötü Mzhocjimi ro unü c'ü rví mbärä na puncjü.

1 Reyes 3.5-28

'Na nu pa'a, 'ma ya mi rey e Salomón, o nguich'í 'na t'ijí, o jñanda Mzhocjimi c'ü mi zopjü, mi xipji:

—Dyötcü c'ü rí ñegue; rá da'c'ü —embe.

O ndünrü c'uā e Salomón va xipji:

—Nu'tsc'e ín Mzhocjimitsc'ö, ngue'tsc'e i 'ñexque ró mimigö rey cja ne xoñijömü a Israel, nu jā c'o mi rey c'ü ndo mi tatagö. Nutscö, cjá rí t'itcjö, dya rí pârā na puncjü o jña'a jā rga zopjü yo in ntegue yo i juajjnü. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí dyacü rá mbeñe na jo'o, ngue c'uā rá pârägö jā ngue c'o na jo'o, 'ñe c'o na s'o'o, ngue c'uā ra sö'ö rá pârägö na jo'o, jā rga mandagö, 'ñe jā rga cjapiögö na jo'o o jujticia yo in ntegue —eñe e Salomón va dyötü Mzhocjimi.

Nuc'uā Mzhocjimi o nu'u ma jo'o c'o mi örü e Salomón, ngue c'uā va xipji:

—Nu'tsc'e Salomón, dya i dyötcü ri minc'e na puncjü o cjëë, dya xo i dyötcü ri jñügue na puncjü o t'opjü. Nu'tsc'e i dyötcü rá

da'c'ü rí párāgue na jo'o, jā rgui mandague cja yo nte'e. Nguec'uā ijx tí xi'ts'i rá da'c'ü c'o i dyötcü. Rá da'c'ü 'na mü'bü c'ü me ri párā jā rgui mandague cja yo nte'e. Nguec'uā texe c'o pa'a c'o rí minc'e, dya ra bübü o rey c'o rí chjéntcjevi —eñe Mizhocjimi va xipji e Salomón 'ma o nguichĩ c'ü e t'íjí.

'Na nu pa'a, o ejě 'na yeje ndixū cja o jmi'i e Salomón. Nuc'o, jā c'o ndé mi tsävi o bëzo. Anguezevi ma tjëvi ndé 'naja ts'ilélë. Nu c'ü ma tjës'i c'ü 'naja ndixū, mi te'etjo c'ü; c'ü ma tjës'i c'ü 'naja, ya vi ndü'ü c'ü.

O mama c'uā 'naja c'o ndixū:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, nutscö 'ñe ne ndixū nu, 'natjo c'uā rí bübübe. Nutscö ró mus'ü 'na lélë. Nuc'uā 'ma ya mi ènnç'ö jñipa, xo mus'ü 'na lélë ne ndixū nu. Mi xõmü, o ndü'ü q lélë anguezze, na ngueje 'ma o dyobü, go dyos'ü c'ü. 'Ma o nu'u ya vi ndü'ü c'ü o t'i'i, o ma ngöbü cja ín jmigö, cjá nú o zinngui nu ín ch'igö. Nutscö rma igö, dya ró sôgö. 'Ma ro jötügö ne ts'ilélë, cjá ró nugö ya vi ndü'ü. 'Ma o jya's'ü, ijx tó janda, dya ngue ín ch'igö nu, na ngue ijx tí párägö na jo'o nu ín ch'igö —eñe va mama c'ü e ndixū.

Cjá nú o mama c'uā c'ü 'naja ndixū:

—Dya mejme c'ü mama nu. Ngue ín ch'igö nu rí tjëgö; o t'i'i anguezze, ya ndü'ü —eñe.

Nuc'uā c'ü 'naja, ndo go yepetjo go mama, c'ü dya mi ngue o t'i'i c'ü vi ndü'ü. Nuc'uā o mbürü go zövi o jña'a cja o jmi'i c'ü e rey Salomón. Nuc'uā c'ü e rey, 'ma o nu'u me ma sövi o jña'a, o manda ro jünji 'na spada. Nuc'uā, 'ma o jünji c'ü e spada, e Salomón o mama:

—Dyocügueji a nde'e ne ts'ilélë nu dya be tü'ü, cjá rrí unüji ndé nde'e yo ndixū —eñe e Salomón.

Nuc'uā c'ü e ndixū c'ü ijx mi ngueje c'ü o nana c'ü e ts'ilélë, o mama ga cjavã:

—Dya rí dyocüji a nde'e nu ín ch'igö; xe nda na jo'o rá unü ne ndixū nu, ra tsjapü o t'i'i. Dya rí pö'tüji —eñe va mama c'ü.

Nuc'uā c'ü 'na ndixū o mama ga cjavã:

—Jiyö. Na jo'o ijx tí jyëdyiji a nde'e, ngue c'uā dya cjó ra tsjapü o cjaja ne ts'ilélë nu —eñe va mama.

'Ma o dyärä ga cjanu c'ü e rey, o mama c'uā:

—Unügueji ne ts'ilélë ne ndixū nu dya ne'e que ra ndü'ü ne ts'ilélë, na ngueje ijxi ngueje o nana ne lélë nu —eñe e rey Salomón.

O unüji c'uā c'ü e ts'ilélë, o ndës'i c'ü e ndixü c'ü ijsx mi ngue nú nana, cjá nú o ma'a c'uā cja o ngumü.

'Ma o mbärä c'o israelita c'ü o tsja'a na jo'o o jujticia c'ü e rey, xe nda go züpüji c'uā a jmi'i c'ü. Ijsx co mbäräji ngueje Mizhocjimi vi unü ro mbärä na puncjü jā rvá manda.

C'uā jā c'o va tsja'a e Salomón o dyä'tbä c'ü o nintsjimi Mizhocjimi

1 Reyes 5.1—6.38; 7.13—8.66
(*Hechos 7.46.50*)

C'o pa'a c'o o mimi rey e Salomón, o mbürü o jyäbäji a Jerusalén 'na nintsjimi jā c'o ro mbë's'iji c'ü o arjca Mizhocjimi. C'ü e ngumü jā c'o ot'ü mi pë's'iji c'ü e arjca, ngue c'ü mi xijji nda ngüxipjadü. Nuc'ü, vi tätä co o xipjadü 'ñe o za'a. C'ü e nintsjimi c'ü ro dyätäji, ri ngue co o ndojo 'ñe o za'a c'ü rví dyätäji; me rvá nojo c'ü e nintsjimi. Nguec'uā c'ü e rey Salomón o manda o jmutüji na puncjü o mbëpji c'o mi cärä a Israel, ro pjösteji cja c'ü e bëpji. O zö'ö 'na treinta mil o mbëpji c'o o ma'a ga ma cja c'ü e jniñi a Tiro, o ma pjösteji va jyéch'iji c'o za'a c'o rví dyätäji c'ü e nintsjimi. C'o ñaja mbëpji c'o mi tüs'ü c'o na jyü'ü, mi söji 'na setenta mil. Nuc'o, dya mi israelita, mi 'naño menzumü c'o, pero mi cäräji a Israel. C'o mbëpji c'o mi qui'bi o ndojo, cjá rrü yaxü, mi söji 'na ochenta mil; angueziji xo mi 'naño menzumüji. Xo mi cärä 'na jñi'i mil cjá 'na jñi'i ciento o ngapta c'o mi manda cja c'o mbëpji. Xo mi cärä na puncjü c'o 'naño menzumü, nza cja'a c'o mi tsja'a a Tiro, 'ñe c'o mi tsja'a a Gebal, xo pëpjiji cja c'ü e bëpji.

O mezhe 'na yencho cjë'ë va dyätäji c'ü e nintsjimi. 'Ma o nguarü o bö'büji c'o ndüngümü, 'ñe 'ma o nguarü o dyüs'üji, nuc'uā o ngos'üji dyavü oro a mbo'o cja c'ü e nintsjimi.

Nu cja c'ü e ngüxipjadü jā c'o ot'ü mi pë's'iji c'ü o arjca Mizhocjimi, mi 'nüns'ü nu 'naja bitu a nde'e, mi xöçü c'o yeje cuarrto. C'ü 'naja cuarrto, mi xijji ma sjü'ü; c'ü 'naja cuarrto, mi xijji me ma sjü'ü.

Cja c'ü e cuarrto c'ü ma sjü'ü, ma jä'ä nu c'ü e trra candelero, 'ñe c'ü e mexa jā c'o mi pë'sbäji o tjömëch'i Mizhocjimi. Je xo ma jä'ä nu c'ü e altar, nu jā c'o mi tjü'tbüji Mizhocjimi c'o me ma jo ma jyära.

Cja c'ü 'naja cuarrto nu c'ü mi xijji me ma sjü'ü, je ma jä'ä nu c'ü e arjca. Jā c'o ma cja'a c'ü e ngüxipjadü, je xo ma cjanu va dyätäji

c'ü e nintsjimi, o ndün's'üji 'na bitu ngue c'uā ro bübü yeje cuarrto. Nu cja c'ü e cuarrto c'ü ma sjū'ü, xo jyäbäji c'ü e trra candelero, xo jyäbäji c'ü e mexa jā c'o mi pā'sbäji o tjömëch'i Mizhocjimi. Je xo jyäbäji c'ü e altar. Nu cja c'ü e cuarrto c'ü me ma sjū'ü, je ro jyäbäji nu c'ü e arjca.

Nuc'uā 'ma o nguarü c'ü e nintsjimi, e rey Salomón o zojjnü texe c'o israelita, ngue c'uā ro 'ne unüji 'na pöjö Mizhocjimi. 'Ma o jmurüji a Jerusalén, nuc'uā c'ü e rey Salomón o manda c'o mböcjimi o ma tūji c'ü e arjca c'ü je ma jää cja c'ü e ngüxipjadü, ro ne jyät'äji cja c'ü e nintsjimi. 'Ma ya o tūji c'ü e arjca o 'ne zogüji cja c'ü e nintsjimi, nuc'uā Mizhocjimi ijsx co jñetse nza cja'a 'na ngömü c'ü me mi juëns'i, texe a mbo'o cja c'ü e nintsjimi.

C'o nte'e me mi tōji ma unüji 'na pöjö Mizhocjimi. Nuc'uā e rey Salomón o dyötti Mizhocjimi ro intsjimi c'ü e nintsjimi c'ü ya vi nguarü. Nuc'uā c'o mböcjimi o mbö't'üji na puncjü mil o ts'imë, 'ñe o nzhünü, c'o o mbä'sbäji Mizhocjimi va mbeñeji.

C'ü na jyas'ü, ante c'ü ro möji cja o ngumüji, o dyötpüji Mizhocjimi ro mbös'ü c'ü e rey. Texeji me mi mäji, na ngueje vi mbös'ü Mizhocjimi anguezeli o jyäbäji c'ü e nintsjimi. Xo mi mäji na ngueje Mizhocjimi vi tsja'a c'uā jā c'o va xipji c'ü ndo nu rey David.

C'uā jā c'o va xögü e Salomón cja o 'ñiji Mizhocjimi

1 Reyes 11.1-13

C'o pa'a c'o o mimi rey e Salomón, o tsājā na puncjü o ndixü c'o dya mi menzumü a Israel. Na puncjü c'o o tsjapü o su'u, xo na puncjü c'o dya go tsjapü o su'u, o sitjo cja c'ü o palacio, o 'ne ngäräji nu. Nuc'o, je mi tsjají cja c'o haño jñiñi jā c'o dya mi ejmeji Mizhocjimi. Nguec'uā 'ma ya mi titá e Salomón, xo mbürü o ma't'ü c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana c'o mi ma't'ü c'o ndixü. Nguec'uā va xögü cja o 'ñiji Mizhocjimi. E Salomón o manda o dyä'tbäji o templo c'o o ts'ita c'o o su'u, 'ñe c'o 'ñaja ndixü c'o mi cárä cja c'ü e palacio, je ro ma't'üji nu c'o o ts'itaji 'ñe c'o o ts'inanaji. Nguec'uā va ünbü Mizhocjimi e Salomón.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Salomón:

—Nu'tsc'e, dya i tsjague texe c'o ró xi'tsc'ö, dya i ñe ri dyätcä ín jñagö c'ü mama que dya rí ma't'ügue yo ts'ita, ni ri ngueje yo ts'inana. Nguec'uā rá jünnc'ü dya c'ü ni tsjague rey. Dya ijsx ngue'tsc'e rá jünnc'ü c'ü ni tsjague rey; ngueje c'ü in ch'igue. Na

ngueje c'o pa'a c'o xe rí bünc'e, rá jéts'i sido rí tsja'a rey, na ngueje e David c'ü ndo ni tata sido mi matcügo, dya go jyézgui. Nuc'uā' ma ra mimi rey c'ü in ch'igue, rá jünbü c'ü rguí manda, rá unü c'ü 'na nte'e c'ü menzumü vā a Israel ra tsja'a rey. C'ü e nte'e c'ü, dya ra manda texe cja yo distrito; rá jézitjo c'ü in ch'igue sido ra manda nu jā c'o cārā c'o o mboxbèche e Judá, 'ñe c'o o mboxbèche e Benjamín. Na ngueje c'ü ndo ni tatague sido mi matcö c'ü —eñe Mizhocjimi va xipji e Salomón.

C'uā jā c'o va mbürü va mimi yeje rey cja c'o israelita

1 Reyes 11.43—16.33

Nuc'uā Mizhocjimi o tsja'a jā c'o nzī va xipji e Salomón; 'ma o ndū'ū c'ü, o mbézhi c'uā rey 'naja o t'i'i, c'ü mi chjū'ū Roboam. Angueze mi manda nguejxtjo nu jā c'o mi cārā c'o o mboxbèche e Judá, 'ñe c'o o mboxbèche e Benjamín; mi yetjo tribu c'o mi manda. Nu c'ü e distrito nu jā c'o mi cārā c'o, mi chjū'ū Judá.

Nu c'o xe dyéch'a tribu, o tsjapü o reyji 'na bëzo c'ü mi chjū'ū Jeroboam. Nu c'o dyéch'a distrito nu jā c'o mi manda c'ü, mi xijji Israel.

Je va cjanu va zädä c'o vi mama Mizhocjimi, o mimi yeje rey c'o mi manda cja c'o israelita. Nuc'o, dya mi ñuvi na jo'o; nu c'o o tropavi sido mi chjūj.

C'ü e nintsjimi c'ü vi dyät'ä e rey Salomón, je mi järä a Jerusalén cja c'ü e xoñijömü a Judá. Nguec'uā c'o israelita mi pöji nu, mi pa pä'sbäji c'ü mi mbeñeji Mizhocjimi. Dya nguejxtjo c'o mi cārā a Judá, xo 'ñe c'o 'naja israelita c'o mi cārā cja c'o 'naja tribu jā c'o mi manda e Jeroboam, xo ma ëji a Jerusalén, ma 'ne pä'sbäji c'o mi mbeñeji Mizhocjimi.

'Na nu pa'a, o mbeñe e Jeroboam o mama: "Ma sido ra ma'a yo ín ntegö ga ma a Jerusalén, 'na ra zädä ra nhögü ra möji co c'ü e rey a Judá. Ijx tá ät'ägö o ts'ita, nguec'uā, dya cjá ra möji ga manu", eñe c'ü e rey.

Nuc'uā o dyät'ä 'na yeje ts'inguëlo c'o mi oro, cjá nú o manda o ma 'ñe's'oji c'o ts'inguëlo ndé 'nanguarü cja c'o xoñijömü jā c'o mi manda c'ü, cjá nú o xipji c'o mi cārā a Israel nu jā c'o mi manda angueze:

—Nu'tsc'oji in menzumüji vā a Israel, dya cjá ni jyodü xe rí möcjeji a Jerusalén rí ma sogüji c'ü ni mbeñguejeji Mizhocjimi. Na

ngue yo ts'inguëlo yo, ngueje yo diösi yo o mbös'ü c'o ín mboxpalegöji o mbedyeji a Egipto, jā c'o me ma sëzhiji. Nguec'uā ijsx ni jyodü rí mbeñegueji yo —o 'ñeñe c'ü e rey Jeroboam.

Nuc'uā c'o nte'e, o mbürü o tsjaji c'o na s'o'o, va ma'tüji c'o ts'ita c'o dya ma cjuana. Nuc'uā, dya cjá go möji a Jerusalén ro ma ma'tüji Mizhocjimi; ijsx co mbürü go ma'tüji c'o ts'inguëlo c'o vi dyät'ä e Jeroboam.

Xo 'ñejo c'o nte'e c'o mi cärä a Judá, o mbürü o dyät'äji o ts'ita, 'ñe o ts'inana, cjá ma ma'tüji c'o. Xo jyä'p'äji c'o o ts'i nintsjimiji a ñii'i c'o t'eje.

'Ma xe mi bübü e Roboam, nu c'o o tropa c'ü, sido mi söji c'o o tropa e rey Jeroboam.

1 Reyes 15.1—16.33

'Ma o ndü'ü e Roboam, o mimi rey a Judá 'naja c'o o t'i'i angueze, c'ü mi chjü'ü Abiam. E Abiam, o tsja'a c'o na s'o'o, jā c'o nzí va tsja'a c'ü o tata.

'Ma o ndü'ü e Abiam, o mbëzhi rey c'ü o t'i'i c'ü mi chjü'ü Asa. E rey Asa, o tsja'a na jo'o; o manda o pjongüji c'o pjë ndé ma ts'ita c'o vi dyät'ä c'o o titaji.

'Ma xo o ndü'ü e Jeroboam c'ü mi rey cja c'o dyëch'a tribu a Israel, o mbëzhi c'uā rey 'naja c'o o t'i'i, c'ü mi chjü'ü Nadab. Nuc'ü, xo tsja'a c'o na s'o'o cja o jmi'i Mizhocjimi, o tsjatjo c'uā jā c'o va tsja'a c'ü nú tata. E Nadab, dya go mezhe va mbëzhi rey, o mbö'tüji c'ü; o tsja'a 'na bëzo c'ü o menzumütsjéji c'ü mi chjü'ü Baasa.

'Ma o mbö'tüji e Nadab, nuc'uā e Baasa o mbëzhi rey cja c'o dyëch'a tribu. Ijsx co chjotü c'uā texe c'o o t'i'i e Jeroboam. E Baasa, o mezhe 'na veinticuatro cjë'ë va mbëzhi rey, cjá nú o ndü'ü.

'Ma o ndü'ü c'ü, o mbëzhi rey 'naja c'o o t'i'i angueze. Nuc'ü, dya go mezhe va tsja'a rey, na ngue ijsx co mbö'tüji c'ü. Nuc'uā c'ü e bëzo c'ü vi tsja'a a dyë'ë, o mimi rey cja c'ü e xoñijömü a Israel. Je va cjanu va ndü'ü na puncjü o rey cja c'o dyëch'a tribu a Israel; mi pö'tüji c'o.

O cjogü c'uā jā nzí cjë'ë, cjá nú o mbëzhi rey a Israel 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Acab. Nu'ma, xe mi reytjo e Asa a Judá. Nu c'ü e rey Acab, xe go jñus'ü c'o na s'o'o c'o go tsja'a a jmi'i Mizhocjimi, que na ngueje c'o 'ñaja rey c'o vi manda a Israel. Na ngue ijsx co tsja'a c'uā jā c'o va tsja'a e Jeroboam 'ma mi rey. Dya nguejxtjo yo; c'ü xo tsja'a, o chjüntüvi 'na ndixü c'ü mi menzumü a Sidón. Nuc'ü, mi ngue o xunt'i

'na bëzo c'ü mi pjëzhi rey a Sidón, c'ü mi chjū'ü Et-baal. Nu c'ü e ndixü, mi chjū'ü Jezabel c'ü.

Xo tsja'a e Acab, o mbürü o ma'tü e Baal, mi cjapü o ts'ita. Dya nguejxtjo c'o na s'o'o c'o o tsja'a, xo manda o jyä'p'äji 'na ts'i nintsjimi e Baal jā c'o ro ma'a texe c'o nte'e, ro ma ma't'üji c'ü; je jyäbäji a Samaria c'ü e nintsjimi. Xo dyät'ä 'na ts'inana c'ü mi chjū'ü Asera. Nguec'uã xe nda ma s'o'o e Acab cja o jmi'i Mizhocjimi, que na ngueje c'o 'ñaja c'o vi tsja'a rey a Israel.

C'uã jā c'o va tsja'a Mizhocjimi, mi penpe pjë ro zi'i e Elías

1 Reyes 17.1-6

Mizhocjimi ya vi juajjnü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Elías, ngue c'uã ro tsja'a profeta, ro zopjü c'o nte'e.

'Na nu pa'a, Mizhocjimi o xipji e Elías ro ma'a jā c'o mi bübü c'ü e rey Acab, ro ma zopjü. O ma'a c'uã e Elías, o ma xipji ga cjavá:

—Nu'tsc'e Acab, rvá 'ne xi'ts'i 'na jñia'a c'ü o mama Mizhocjimi c'ü ín Jmugö. Ijxi ärä Mizhocjimi; mama anguezze c'ü dya ra 'ñeje o dyebe, ni xo ra bübü o xa'a 'ma xörü. 'Ma cjá rá mangö, cjá ra bübü 'ma —eñe e Elías va xipji c'ü e rey Acab.

Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Elías ro mbedye, ro ma'a c'ü 'nanguarü cja c'ü e ndare a Jordán, ro ma tsjöjö cja c'ü e ts'inzhare c'ü mi chjū'ü Querit. Na ngue nujnu, mi po'o o ndeje pjë ro zi'i. Mizhocjimi o mama ro ndäjjnä o ca'a, ro ma zopcü pjë ro zi'i e Elías.

Nuc'uã e Elías o tsja'a texe jā c'o va xipji Mizhocjimi; o ma'a c'uã, o ma mimi cja c'ü e ts'inzhare c'ü mi chjū'ü Querit. Nuc'uã 'ma xörü 'ñe 'ma nzhä'ä, ma ejë c'o ca'a, ma 'ne sopcüji o ts'ingue, 'ñe o tjõmëch'i c'ü.

E Elías 'ñe c'ü e ndixü c'ü mi menzumü a Sarepta

1 Reyes 17.7-16

(Lucas 4.25-26)

O cjogü c'uã jā nzí pa'a o dyot'ü c'ü e ts'inzhare, na ngue dya cjá mi ejë dyebe cja c'ü e xoñijömü. Nuc'uã Mizhocjimi o xipji e Elías:

--Mague cja c'ü e jñiñi c'ü ni chjū'ü Sarepta, c'ü je tsja'a a Sidón, je rí ma mimi nu. Na ngue je bübü nu 'na ndixü c'ü dya cjá 'ñeje o xíra. Nuc'ü, ngue c'ü ra dya'c'ü pjë rí sigue —eñe Mizhocjimi.

(A Sarepta 'ñe a Sidón, dya mi ngue o jñiñi c'o israelita.)

Nuc'uā e Elías o ma'a a Sarepta. 'Ma o zät'ä cja c'ü e jñiñi, o jñanda 'na ndixü c'ü mi pëchi o ts'idyënza ro 'ñörü. Nuc'uā e Elías o ma'tü c'ü e ndixü, cjá nú o xipji:

—Dyacö ts'ë ndeje rá si'i —embe.

'Ma ya mi ma'a c'ü e ndixü ro ma tū'ü c'ü e ndeje, e Elías xe go xipji:

—'Ma ra sō'ö, xo rí dyacü 'na tjõmëch'i c'ü rá si'i —eñe.

Nuc'uā c'ü e ndixü o mama ga cjavā:

—Ijx tí xi'ts'i c'ü na cjuana; ärä c'ü in Mizophjimigue, ojtjo pjë rá da'c'ü, ne ri 'naja tjõmëch'i. Ts'inguilétjo o cjüntëxü c'ü xe qui ji cja bote, cjá ná ts'ë este c'ü xe po'o cja c'ü e xalo. Nguec'uā nudya, ró ejë ró 'ne pëchi o ts'i dyëenza c'o rá ñörü, rga ät'ä 'na tjõmëch'i c'ü rá sigö, 'ñe c'ü ín ch'i'i. Cjá rrü tügöbe c'uā o tjijmi —eñe va mama c'ü e ndixü.

Nuc'uā e Elías o xipji:

—Dya rí súgue majxä rí chüguevi. Ma'a, ma tsja'a c'o in mbeñe rí tsja'a. Pero ot'ü rí dyät'ä 'na ts'itjõmëch'i, cjá rrí jñüncü rá si'i, cjá rrí dyät'ä c'o rí siguevi. Na ngue e Jehová, c'ü Mizophjimi a Israel, o mama ga cjavā. "Dya ra tjeze c'ü e cjüntëxü c'ü qui ji cja c'ü e bote, ni xo ri ngueje c'ü e este c'ü po'o cja c'ü e xalo. Cjá ra tjeze c'o, 'ma cjá ra tsjapü Mizophjimi ra 'ñeje o dyebe cja ne xoñijömü." Je ga cjanu va mama Mizophjimi —eñe e Elías va xipji c'ü e ndixü.

Nuc'uā c'ü e ndixü, o ma tsja'a jā c'o nzí va xipjiji; ot'ü o dyä'tbä c'ü o zi'i e Elías, cjá nú o dyät'ä c'ü o zi'i anguez, 'ñe c'ü o t'i'i. 'Ma o cjogü na puncjü o pa'a, c'ü e cjüntëxü 'ñe c'ü e este, dya go tjeze c'o, ijx co zädä jā c'o nzí va mama Mizophjimi va xipji e Elías; dya mi bëzhi pjë ro ziji.

1 Reyes 17.17-24

Nuc'uā 'na nu pa'a, o zürrü o nguëjme c'ü o t'i'i c'ü e ndixü, nguec'uā va ndü'ü c'ü. Nuc'uā c'ü e ndixü o xipji e Elías:

—Pe xe ma jo'o 'ma dya rvi sägue vã cja ín nzungö, na ngue ya züçö Mizophjimi na ngue c'o na s'o'o c'o ró cjagö, nguec'uā va ndü'ü nín ch'igö —eñe c'ü e ndixü.

O ndünrrü c'uā e Elías o xipji:

—Dyacü ga 'ñecjuā nu in ch'igue —embe.

O ndës'i c'uā e Elías c'ü e t'i'i c'ü ya vi ndü'ü, cjá nú o zidyi cja c'ü e cuarrto nu jā c'o mi oxü anguez, o ma ngö's'ü cja c'ü o ngama, cjá nú o dyötü Mizophjimi va xipji: "Nu'tsc'e ín Mizophjimitsc'ö,

¿pjenga i jyëzgue o ndü'ñu nu o t'i'i ne ndixñu nu dacö pjë rá sigö, xo dacü jā c'o rá oxü?" Cjá nú o dyos'ü c'uā a xes'e cja c'ü e t'i'i; jñingua dyos'ü. Mi ötu Mizhocjimi ro tsjapü ro tetjo na yeje. Nuc'uā Mizhocjimi o dyära c'ü mi örü e Elías, o tsjapü o tetjo na yeje c'ü e t'i'i. Nuc'uā e Elías go zidyí nu jā c'o mi bübü c'ü o nana, cjá nú o xipji:

—Jñanchjā dya nin ch'i'i; ya tetjo na yeje —eñe e Elías.

Nuc'uā c'ü e ndixñu o mama:

—Rí pärägö dya c'ü ngueje Mizhocjimi c'ü o juan'c'ü rí zopjü yon te'e. Xo rí pärägö que na cjuana c'o in mangue —eñe c'ü e ndixñu.

E Elías 'ñe c'o o profeta e Baal

1 Reyes 18

(Santiago 5.17-18)

O zädä c'uā jā c'o nzí va mama e Elías 'ma o zopjü e rey Acab, ya mi ngue ro zö'ö 'na jñi'i cje'ë, c'ü dya mi ëjë o dyebe. Texe c'o nte'e c'o mi cärä cja c'o jñiñi a Israel, mi sëzhiji na puncjü, na ngue mi ojto pjë ro ziji. Xo mi ojto pjë ro zi'l c'o o nzhünüji, 'ñe c'o o ndëncjürüji.

Co cje'ë c'o, c'ü e rey Acab mi manda ra ma jyodüji e Elías, pero dya mi tot'üji. Nuc'uā 'ma ya o zö'ö c'o jñicjë'ë, Mizhocjimi o xipji e Elías ro ma ñavi e Acab. O ma'a c'uā e Elías. 'Ma o chjëvi, o mama ga cjavä c'ü e rey:

—¿Pjë rí 'ne xitskö? Maco ngue'tsc'e in cjapü ra sëzhi yo nte'e vã a Israel —embeji e Elías.

Nuc'uā e Elías o ndünrrü va mama:

—Jiyö, dya nguetskö rí ejagö c'o; ngue'tsc'e in pë's'i in s'ocü, na ngueje, dya in ätägue Mizhocjimi. Co in ätägue ngueje c'o ts'ita c'o xijji Baal. Nudya rí xi'tsc'ö rí zojjnü texe yo nte'e yo menzumü a Israel, rí xipji ra möji cja c'ü e t'efe c'ü ni chjü'ñ Carmelo, je ra ma jmürüji nu. Xo rí zojjnü c'o nziyo ciento nde'e c'o cjapü profeta cja c'o ts'ita Baal. Xo rí zojjnü c'o nziyo ciento c'o o profeta c'ü e ts'ina Asera. E Jezabel c'ü ni sugue, ngueje c'ü 'huiñi, 'ñe xo jeche c'o —eñe e Elías.

Nuc'uā e Acab o zojjnü texe c'o mi menzumü a Israel. Xo zojjnü c'o mi ngueje o profeta e Baal, 'ñe e Asera. 'Ma ya vi jmürüji cja c'ü e t'efe c'ü ni chjü'ñ Carmelo, e Elías o huënc'h'i c'o nte'e va xipjiji:

—¿Jinguā rí jyézgueji c'ü ni yembeñeji? 'Na ndājme in ma't'üji yo ts'ita 'ñe yo ts'inana; 'na ndājme in cjapü in ma't'üji Mizhocjimi. Ix tí xi'tsc'öji dya, nu 'ma ngueje e Jehová c'ü Mizhocjimi, ma't'ügueji c'ü; nguejxtjo anguez rí dyätäji. Nu 'ma ngueje e Baal c'ü Mizhocjimi, nu'ma, ngueje anguez c'ü rí ma'tc'eji —eñe e Elías.

C'o nte'e, dya go ndünruji ne ri 'naja jña'a. Nuc'uā e Elías o ña'a na yeje, va xipji texe c'o nte'e:

—Nu c'o o profeta Mizhocjimi, ya mbö't'üji texe c'o; nguejxtjoziögö xe rí bübü. Nujyo o profeta e Baal, na puncjü yo; ijxi söji 'na nziyo ciento nde'e. Nudya, rá nuji cjó ngueje c'ü nda na zézhi, cjo ngueje Mizhocjimi, cjo ngueje e Baal. C'ü rí tsjaji, ma siji yeje nzhünü. Nuc'uā yo o profeta e Baal ra juajjnüji jā ngue c'ü ra mbö't'üji, cjá rrü dyocü rgá mbä'sbäji e Baal a xes'e cja c'o za'a c'o quis'i cja c'ü e altar. Pero dya ra ndütüji o sivi cja c'o za'a. C'ü 'na nzhünü, rá pä'sbägö Mizhocjimi c'ü. Jā c'o nzí rgá tsja'a yo o profeta e Baal, je xo rgá cjanu rga cjagö. Dya xo rá tjüti o sivi cja yo za'a. Nuc'uā, yo o profeta e Baal, 'ma ra nguarü ra dyü's'üji c'o o ts'ingue c'ü e nzhünü cja c'ü e altar, ra ma't'üji c'ü o ts'itaji, ra dyötüji ra tsjapü ra ndë'e c'o ts'ingue c'o ri pä'sbäji. 'Ma ra nguarü ra ma't'üji c'ü, nutscö rá ma'tc'ö Mizhocjimi, xo rá ötü ra tsjapü ra ndë'e o sivi cja ne altar nu rí pä'sbägö. Nguec'uā rí xi'tsc'öji dya, c'ü ra tsjapü ra ndë'e o sivi cja o altar, ijxi ngue c'ü nda na zézhi; ngue c'ü rí ma'tc'eji c'ü —eñe e Elías.

Nuc'uā c'o nte'e o mamaji, ma jo'o ga cjanu.

1 Reyes 18.25-29

Nuc'uā c'o o profeta e Baal, 'ma o nguarü o dyü's'üji c'o ro mbä'sbäji c'ü e ts'ita, o mundoji c'uā cja c'ü o altarji, cjá nü o mbürü o ma't'üji e Baal, mi xipjiji: "Ts'ita Baal, dyätcägöjme", mi eñeji. O cjogü 'ha nde'e pa'a ma mapjüji, pero dya go ndünru c'ü o ts'itaji. Nguec'uā e Elías o tsjapütjo burla va xipjiji:

—Xe rí mapjügueji na jens'e, ngue c'uā ra dyä'tc'eji c'ü. 'Na cjó c'o vá ñavi, nguec'uā dya ga dyärä. 'Ma jiyö, ná pjë c'o vá cja'a; ná o mbedye o ma'a na jé'ë. O ná vá ñijito, nguec'uā pë'sc'ü rí mapjüji xe na jens'e, ngue c'uā ra zö'lö —eñe e Elías va tsjapü burla c'o o profeta e Baal.

Nuc'uā c'o o profeta e Baal xe go mapjüji na jens'e. Mi jünji o tjëdyi, mi jas'üji o dyëji, o jmiji, jā c'o ndé mi jas'üji; mi pibi na

puncjü o cjiji. O sido o ma'tüji c'ü o ts'itaji, hasta 'ma ya mi ngue ro nguibi e jyarü. Pero dya cjó go ndüntüji.

1 Reyes 18.30-46

Nuc'uā e Elías o xipji c'o nte'e ro chëzhiji cja o jmi'i. 'Ma ya vi chëzhiji, e Elías o jñüs'ü c'uā 'na dyéch'a cjá yeje ndojo, cjá nú o jocü c'ü o altar Mizhocjimi c'ü ya vi yät'ä. Cjá nú o dyö'bü a jömü cja o squina c'ü e altar. Cjá nú o dyü's'ü c'uā o za'a cja c'ü e altar. O mbö't'ü c'uā c'ü e nzhünü, o dyodü, cjá nú o dyü's'ü c'o ts'ingue a xes'e cja c'o za'a.

Cjá nú o manda c'uā o tūji o ndeje, o ñüs'üji cja c'o ts'ingue; ijk co c'agü c'o za'a. Ndo go mandatjo na yeje, o xi's'iji o ndeje. 'Ma ya mi ma'a na jñi'i ma xi's'iji o ndeje, ya vi c'agü na jo'o c'o za'a, ya mi pibitjo c'ü e ndeje. Xo mbo'o na puncjü o ndeje cja c'ü e ts'isäjä c'ü vi dyö'bü e Elías, ijk co nizhi c'ü.

Nuc'uā e Elías o dyötü Mizhocjimi va xipji: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö; o Mizhocjimits'ügue e Abraham, 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob. Rí ö'tc'ü rí tsjapque ra ndë'ë yo rrä pä'sc'ä cja ne altar, ngue c'uā ijk ta mbärä yo nte'e c'ü ngue'tsc'e in Mizhocjimigue a Israel. Rí ö'tc'ü rí tsjague ga cjanu, ngue c'uā xo ra mbärä yo nte'e que nguezgö in profetague, i mandazögö ró cjagö yo. Dyätcögö dya, ín Mizhocjimits'ü. Tsjague ga cjanu, ngue c'uā ra mbärä yo nte'e, nguejxtjotsc'e in Mizhocjimigue, nguejxtjotsc'e nda na zë'ts'i. Xo rí tsjapü ra mbäräji que in negue ra nzhogü ra ma'tc'üji na yeje", eñe e Elías va dyötü Mizhocjimi.

Nuc'uā, ijk co ējë 'na sivi c'ü vi 'ñeje a jens'e, o 'ne ndüt'ü c'o za'a, 'ñe c'o ts'ingue 'ñe c'o ndojo. Ijk co dyot'ü c'ü e ndeje c'ü mi po'o cja c'ü e sajä.

'Ma o jñanda c'o nte'e que vi tsja'a ga cjanu Mizhocjimi, o züji c'uā, ijk co ndüñijömüji va ndüneji a jömü. Cjá nú o mamaji:

—¡E Jehová ngueje c'ü Mizhocjimi; ngueje angueze rá ma'tc'öjme! —eñeji.

Nuc'uā e Elías o manda o pënh'iji c'o o profeta e Baal; cjá nú o manda o dyëdyiji ga ma cja c'ü e ts'inzhare c'ü bëjxtjo mi cjogü, je ma mbö't'üji nu c'o.

Nuc'uā e Elías o xipji c'ü e rey Acab:

—Ijk tí sigue dya o xëdyi, cjá rrä nzhogü rí mague cja in palaciogue, na ngue ya ra 'ñeje 'na trradyebe —eñe e Elías.

Nuc'uā, 'ma o nguarü o zi'i xëdyi c'ü e rey Acab, o mbedye o ma'a c'ü. 'Ma ya mi ma'a c'ü e rey, o mbürü o 'ñeje 'na trradyebe.

C'uā jā c'o va c'ueñe e Elías, ngue c'uā dya ro mbö't'üji

1 Reyes 19.1-8

E Jezabel c'ü nú su'u e Acab, mi ngue 'na ndixü c'ü me mi ma'tü c'o ts'ita c'o mi xijji Baal; me mi ējme na puncjü c'o.

C'ü e pa'a c'ü o 'ñeje c'ü e trradyebe, 'ma o säjä c'ü e rey Acab cja c'ü e palacio, o xipji c'uā e Jezabel texe c'o vi ts'a'a c'ü e pa'a c'ü. O xipji jā c'o va tsja'a e Elías o jmutü c'o nte'e. Xo xipji jā va dyätä Mizhocjimi c'ü vi dyötü e Elías. Xo xipji jā c'o va mbö't'üji texe c'o o profeta e Baal.

Nuc'uā e Jezabel, 'ma o dyärä c'o, me co üdü c'ü, cjá nú o mbenpeji 'na jña'a e Elías. C'ü e bëzo c'ü o jñünü c'ü e jña'a, o ma xipji ga cjavā:

—E Jezabel o ndäcjö rá 'ne xi'ts'i, angueze ya nädä c'o ts'ita va jura, ne hora dya ra xörü, ya rguí mbö'tc'üji jā c'o nzí vi pö't'ügue c'o o profeta e Baal.

Nuc'uā e Elías, 'ma o mbärä vi mama e Jezabel ro mbö't'ü, o mbedye o ma'a cja c'ü e majjyadü jā c'o dya mi cárä o nte'e. Ya me vi mbo'o q cué'ë na ngue vi chjëpa va nhodü. Cjá nú o mimi c'uā cja o xörü 'na za'a c'ü mi 'ne'e nu. Ya vi tögü na puncjü o mü'bü, ya mi ne'e ro ndü'ü. Nguec'uā va dyötü Mizhocjimi o xipji:

—Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, jyëzgui rá tögö dya, na ngueje rí sögö, dya cjá xe rá huanta yo na s'ëzhi yo rí cjogö —eñe e Elías.

Cjá nú o dyobü c'uā cja o ngua'a c'ü e za'a, ijk co ijítjo nu.

Nuc'uā o ejé 'naja c'o o anxë Mizhocjimi, o xipji:

—Ñangague dya, Elías, cjá rrí sigue yo bübü in jmi'i —eñe c'ü e anxë.

Cjá nú o jñüs'ü c'uā o ñii'i, o jñanda 'na tjömëch'i, cjá ná 'naja xalo o ndeje. Cjá nú o nanga o zi'i c'uā, cjá ndo nú o ijítjo na yeje.

Nuc'uā c'ü o anxë Mizhocjimi o ejéjtjo na yeje, o 'ne 'ñünü e Elías va dyö'ö, cjá nú o xipji:

—Ndo rí ñangague, xe rí sigue yo, na ngueje rí mague na jé'ë —eñe c'ü e anxë.

Nuc'uā e Elías o nanga, cjá nú o zi'i c'o mi bübü cja o jmi'i; nguec'uā go huanta o nhodü 'na yeje dyöte pa'a, cjá ná 'na yeje dyöte xõmü. Dya xo go zät'ä, dya cjá pjë xe go zi'i.

C'uā jā va tsja'a Mizhocjimi, o zopjü e Elías

1 Reyes 19.9-18

(*Romanos 11.2b-4*)

Nuc'uā e Elías o nzhodü o zät'ä cja c'ü o t'eye Mizhocjimi c'ü ni chjū'ū Horeb. 'Ma o zät'ä nu, o cjogü c'uā a mbo'o cja 'na cuëva.

Nuc'uā Mizhocjimi o zopjü va xipji:

—¿Pjë in cjague dya vā, Elías? —embe.

O ndünrrü c'uā e Elías o mama:

—In Jmuts'ügö, ya ró pë'pc'igö na puncjü. C'o israelita, dya ne ra dyä'tc'ägeje; ya yä'tc'äji c'o in altargue, ya xo mbö'tüji c'o 'ñaja in profetague. Nguextjozgö xe rí quejme, nguec'uā me jongüji ra mbötcüji —eñe e Elías.

Nuc'uā Mizhocjimi o ndünrrü va mama:

—Pedyegue cja ne cuëva jā c'o ná bübü, cjá rrí böbüütjo a tji'i, jo rá zo'c'ügö —eñe Mizhocjimi.

'Ma xe ma bübüütjo e Elías a mbo'o cja c'ü e cuëva, o cjogü c'uā Mizhocjimi; 'ma o cjogü anguez, o ejé 'na trrandäjma c'ü me ma zëzhi, me go yë'bi c'ü e t'eye, xo go chädä c'o trrandojo. Pero dya je go ña'a nu Mizhocjimi. 'Ma o nguarü o cjogü c'ü e trrandäjma, nuc'uā jo nú cjogü 'na ñijjömü. Mizhocjimi dya je xo go ña'a nu c'ü. 'Ma o nguarü o cjogü c'ü e ñijjömü, nuc'uā o cjogü 'na sivi c'ü mi yorü. Dya je xo go ña'a nu Mizhocjimi.

'Ma ya vi cjogü c'ü e sivi, nuc'uā e Elías o dyärä 'na jña'a nza cja'a 'ma cjó c'o ri tsjojnetjo ga ña'a. 'Ma o dyärä ga cjanu, ijk co mbärä mi ngueje Mizhocjimi mi zopjü. Nguec'uā va ngo'bü o jmi'i co c'ü e bitu c'ü mi tjejë, cjá nú o mbedye c'uā cja c'ü e cuëva. Nuc'uā ijk co dyärä c'ü mi xipji Mizhocjimi:

—Elías, ¿pjë in cjague dya c'uā? —eñe.

Nuc'uā o ndünrrü va mama:

—Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, je ró tsjögö vā, na ngue c'o nte'e jongüji ra mbötcüji. Na ngue nutscö rí ma'tc'ügo, 'ñe rí zopjü yo nte'e, xä'ma ra nzhogü o mü'büji ra ma'tc'igueji. Na ngueje ya jyëtsc'iji, ya xo yä'tc'äji c'o in altargue, ya xo mbö'tüji c'o in profetague. Nguextjozgö xe rí quejme, nguec'uā jongüji ra mbötcüji —eñe e Elías.

Nuc'uā Mizhocjimi o mama:

—Nzhogü, mague dya, jā c'o vi 'ñejegue; je rgui mague cja c'ü e 'ñiji c'ü ni ma'a a Damasco. 'Ma rí sät'äge nu, rí jyodü e Hazael.

Nuc'uā 'ma rí chöt'ü, rí xi'sbi o aste q ñi'i, na ngueje ró juajjnügö ra tsja'a rey cja c'ü e xoñijömü a Siria. Xo rí jyodü e Jehu, cjá rrí xi'sbi o aste q ñi'i, na ngueje ra tsja'a rey a Israel, ra manda cja c'o dyëch'a tribu. Xo rí xi'sbi o aste q ñi'i e Eliseo, na ngueje ra pä'tc'ägue, ra tsja'a profeta 'ma dya cjá ri biunc'e. Anguezeki, ya ró juajjnügö c'o, ngue c'uā ra mbö'tüji texe c'o ma'tü e Baal.

'Nu'tsc'e in mangue nguejxtjots'e in matcö, pero rí xi'tsc'ö, xe cárä a Israel 'na yencho mil o nte'e c'o ätcägö, c'o dya ma'tü e Baal, dya xo ndüñijömüji cja q jmi'i c'ü —eñe Mizhocjimi va xipji e Elías.

C'uā jā c'o va tsja'a profeta e Eliseo

1 Reyes 19.19-21

O ma'a c'uā e Elías jā c'o vi 'ñeje. 'Ma o zät'ä cja 'na jniñi c'ü mi chjū'ü Abel-mehola, o jnanda e Eliseo c'ü ma huäjma. Cja q xo'ñi e Eliseo, mi pa'a 'na dyëch'a cjá yeje yonda, anguezze mi édyi c'ü mi nguarü yonda. O chézhi c'uā e Elías jā c'o ro cjogü e Eliseo. Nuc'uā c'ü q bitu c'ü mi tējë, o ndëjjñi e Eliseo. C'ü vi tsja'a ga cjanu, ngue c'ü ijax to mbärä e Eliseo ro tsja'a q profeta Mizhocjimi. Cjá nú o ma'a c'uā e Elías.

Nuc'uā e Eliseo ijax co zogü c'ü e yonda c'ü mi ë!ë, o cjuädi o ma zürü e Elías, cjá nú o xipji:

—Dyacü sjëtsi rá ma'a, rá ma ëzhë ín tata 'ñe ín nana, cjá rrü ëgö rá më'ë —eñe e Eliseo.

Nuc'uā e Elías o xipji:

—Ya juan'c'ügue Mizhocjimi rí tsjague profeta, pero sö'ö ot'ü rí mague, rí ma 'ñezhe c'o —eñe e Elías.

Cjá nú o ma'a c'uā e Eliseo, xo mbö'tü c'o nzhünü, cjá nú o dyocü. C'o q za'a c'ü e t'öpjü, ngue c'ü vi ndä'ä c'o q ts'ingue c'o nzhünü. 'Ma ya vi ndä'ä c'o, o unü c'uā c'o q dyoji o ziji. Je va cjanu va 'ñezhe c'o mi cárä cja q ngumü.

Nuc'uā e Eliseo o ndeñe e Elías, o mbös'ü va mbëpivi Mizhocjimi. Na ngueje ya vi mama Mizhocjimi je rvá cjanu rvá tsja'a.

C'uā jā va zidyiji e Elías ga ma a jens'e

2 Reyes 2.1-18

O mezhe ts'ë c'uā, cjá nú o zädä 'ma ro zidyi Mizhocjimi e Elías. C'ü e pa'a c'ü, e Elías mi bübüvi e Eliseo, cjá mi mbedyevi cja c'ü e jñiñi a Gilgal. Nuc'uā e Elías o xipji e Eliseo:

—Rí tsejmetjo vā, na ngue Mizhocjimi täcjö rá magö a Betel —eñe.

Nuc'uā e Eliseo o mama:

—Ijxi ärä Mizhocjimi, 'ñetsc'e, dya rá quejmegö vā; ijk tá mögövi —eñe e Eliseo.

Nuc'uā ijk co mövi a Betel. Nujnu, je mi cärä nu jā nzí së'ë c'o mi ngue o profeta Mizhocjimi. Nguec'uā 'ma ya ma sät'ä e Elías 'ñe e Eliseo, anguezeli o mbedyeji cja c'ü e jñiñi, o ma ndünriji c'o. Cjá nú o xipjiji e Eliseo:

—Nudya Mizhocjimi ra zinnc'i nu ni xöpütegue. ¿Cjo in pärägue?

Nuc'uā e Eliseo o ndünri o mama:

—Jä'ä, rí pärägö c'o. Dya rí mbennguegöji c'o.

Nuc'uā e Elías o mama va xipji e Eliseo:

—Tsejmetjogue vā, na ngue Mizhocjimi täcjö rá ma'a cja c'ü e jñiñi a Jericó.

O ndünri c'uā e Eliseo va mama:

—Xo rá mögövi —eñe.

Cjá nú o mövi c'uā a Jericó. 'Ma ya mi ngue ro zät'ävi, xo mbedye c'o o profeta Mizhocjimi c'o mi cärä nu, o ma ndünriji e Elías 'ñe e Eliseo. Nuc'uā o xipjiji e Eliseo:

—Nudya Mizhocjimi ra zinnc'i nu ni xöpütegue. ¿Cjo in pärägue?

Cjá nú o ndünri c'uā e Eliseo:

—Jä'ä, rí pärägö c'o. Dya cjá rí mbennguegöji c'o —eñe e Eliseo:

Nuc'uā e Elías ndo go xipjitjo na yeje:

—Rí tsejmetjo vā; rá magö cja c'ü e ndare a Jordán.

Nuc'uā e Eliseo o mama:

—Jiyö, nutscö, dya rá quejmegö, ijk tá më'ë —eñe.

Cjá nú o mövi c'uā cja c'ü e ndare a Jordán. Xo ma ejë cja o xütjüvi 'na cincuenta së'ë c'o mi profeta. 'Ma o zät'ävi cja nendare, o böbüjtovi nu. C'o cincuenta profeta c'o ma ejë a xütjü, dya ijk co zät'äji cja c'ü e nendare, o böbüjtoji na ts'i jë'ë.

Nuc'uā e Elías o cho't'ü c'ü օ bitu c'ü mi tējē, cjá nú o ya'bü c'ü e ndeje. Nuc'uā c'ü e ndeje, ijk co jyadü, cjá nú o dat'üvi cja c'ü e ndare, o huench'evi nza cja'a 'ma ro nzhodüvi cja 'na 'ñiji c'ü na dyodü. 'Ma ya vi mbes'evi c'ü 'nanguarü c'ü e ndare, e Elías o xipji e Eliseo:

—Dyötcü c'o in negue rá da'c'ü, na ngue Mizhocjimi ya ra zinzi; nu'tsc'e rí tsejmetjo —eñe.

Nuc'uā e Eliseo o mama:

—Rí ötc'ö rí dyacö c'ü xe nda rgúi zëtsigö cja օ bëpji Mizhocjimi, օ dyojui 'ma ro tsja'a 'na bëzo, xe nda ro zopcü o herencia c'ü օ ndat'i, que na ngueje c'o 'ñaja օ t'i.i.

Nuc'uā e Elías o ndüntü e Eliseo va xipji:

—Me na s'ëzhi c'o in örü. Pero rí xi'ts'i, 'ma rí jñandga jā rga magö 'ma ra zinzi Mizhocjimi, nu'ma, ijk tí pärägue c'ü ya ch'a'c'ü c'ü i dyötcü. Nu 'ma dya rí jñandga jā rga magö, dya ra ch'a'c'ü c'ü i dyötcü —eñe e Elías.

Nuc'uā 'ma mi ñavi ma mövi, 'nango ëjë 'naja ngarreta c'ü mi dyavü o sivi, xo 'ñeje c'o pjadü c'o mi cjüt'ü c'ü e ngarreta; xo mi dyavü o sivi c'o. Nuc'uā e Elías o nguís'i cja c'ü e jmuchézhë. Nuc'uā o mapjü na jens'e e Eliseo va mama:

—In tatats'ügö, ngue'tsc'e i pjös'ü yo nte'e a Israel co c'ü e bëpji c'ü mi cjague —eñe e Eliseo.

E Eliseo dya cjá go jñanda e Elías.

Nuc'uā e Eliseo o ngäs'ä c'ü e bitu c'ü mi tējē e Elías, na ngueje 'ma o nguís'i ga ma a jens'e, o ndögü c'ü. Cjá nú o nzhogü c'uā cja c'ü e ndare. 'Ma o säjä cja c'ü e nendare, nuc'uā o ya'bü c'ü e ndeje, jā c'o nzī va tsjapü e Elías 'ma o sävi cja c'ü e ndare. Xo dyötü Mizhocjimi va mama: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, ¿cjo rí pjöxcügö jā c'o nzī vi pjös'ü e Elías?", eñe. Nuc'uā ijk co jyadü c'ü e ndeje, nguec'uā va sö'ö o das'ü e Eliseo. C'o cincuenta profeta, mi böbüütjoji na ts'i jë'ë cja c'ü e nendare. 'Ma o jñantji o tsja'a ga cjanu e Eliseo, o mamaji c'uā:

—Mizhocjimi ya unü e Eliseo c'ü na zëzhi, jā c'o nzī va unü e Elías —eñeji.

O möji c'uā, o ma chjëji, o mäpäji. Cjá nú o xijji:

—Nutscöjme, rí cáräjme 'na cincuenta bëzo yo na zëtsijme. 'Ma rí ñegue, rá möcjöjme rá ma jodüjme c'ü mi xö'c'ügue. Ná o tsja'a Mizhocjimi o ngüs'ü vã, o ma zogü ga ma cja t'eje, o ngue cja majyadü —eñeji.

E Eliseo o mama:

—Jiyö, dya rí ma jyodüji.

Nuc'uā c'o profeta o sido o xiji e Eliseo c'ü ro ma jyodüji.

Nguec'uā va mama e Eliseo ro sö'lö ro möji. O ma'a c'uā c'o cincuenta nte'e, o ma jyodüji e Elías. O zö'lö 'na jñipa c'o vi jyodüji, pero dya go chöt'üji c'ü, go nhogütjoji a Jericó, já c'o ya mi bübü e Eliseo. 'Ma o säji, o mamaji que dya vi chöt'üji. Nguec'uā va mama e Eliseo:

—Maco ijk tó xi'ts'iji c'ü dya ri ma jyodüji —eñe.

C'uā jā va ndis'i e Naamán c'ü mi menzumü a Siria

2 Reyes 5

(Lucas 4.27)

C'o pa'a c'o, Mizhocjimi mi pjös'ü c'o mi menzumü a Siria ro ndöji cja chü'lü. Cja c'ü e xoñijömü a Siria, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü'lü Naamán. Nu c'ü e bëzo c'ü, mi manda texe cja c'o o tropa c'ü e rey a Siria. C'ü e rey me mi ne'e e Naamán, na ngue e Naamán ya me vi ndöjö cja chü'lü. Me ma zëzhi e Naamán, me xo mi pärä jā rvá tsja'a o chü'lü. Pero mi sö'dyé, mi sö'o 'na nguëjme c'ü mi xiji lepra.

C'o cjë'ë c'o, c'o tropa a Siria mi pöji ga ma a Israel, mi pa jonbüji o chü'lü c'o mi cära nu, mi sürüji c'o nte'e, cjá rrü siji a Siria, ra 'ne tsjapüji o mbëpjiji. Nu cja o ngumü e Naamán, mi bübü 'na ts'ixunt'i c'ü mi menzumü a Israel. Nuc'ü, mi pépi c'ü o su'u e Naamán.

'Na nu pa'a, c'ü e ts'ixunt'i o xipji ga cjavä c'ü e ndixü:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañömü. Cja c'ü e jñiñi a Samaria, bübü 'na bëzo c'ü ngueje o profeta Mizhocjimi. 'Ma ra ne'e c'ü in xírague ra ma'a jā c'o vá bübü c'ü e profeta, ra ma dyötü, nu'ma, ra tsjapü ra ndis'i c'ü e nguëjme c'ü sö'o —eñe va mama c'ü e ts'ixunt'i.

Nuc'uā c'ü e ndixü o xipji c'ü o xira, c'o vi mama c'ü e ts'ixunt'i. Nuc'uā e Naamán o ma xipji c'ü e rey. C'ü e rey o mama ga cjavä:

—Na jo'o c'ü. Mague dya a Samaria jā c'o in mangue vá bübü c'ü e bëzo c'ü profeta c'ü mamaji sö'o ra tsja'c'ü ra ndixc'igue. Nutscö rá ät'ä 'na xiscömü c'ü rí chjëdyi, rí unü c'ü e rey a Israel, ngue c'uā ra xipji c'ü e profeta ra jocüts'igue —eñe c'ü e rey a Siria.

O ma'a c'uā e Naamán, xo mi jünü na puncjü o t'opjü, cjá ná 'na dyëch'a o bitu c'o mi jeji, nza cja o pâjjna, 'ñe o mbocua, 'ñe c'o mi tëji; ngue c'o ro unüji c'ü e profeta 'ma ro jogü e Naamán. Xo mi tjëdyi c'ü e carta c'ü vi dyät'ä c'ü e rey a Siria; nuc'ü, mi jüs'ü ga

cjavā c'ü: "Ma ra zät'ä cja in dyëgue ne carta nu, rí pärägue rí tän'c'ä e Naamán nu ngueje ín mbëpjigö, nguec'uã rí tsjapü ra ndis'i ne lepra nu sövi", mi jüs'ü ga cjanu c'ü e xiscõmü c'ü mi tjëdyi e Naamán.

'Ma o zät'ä e Naamán jää c'o mi bübü c'ü e rey a Israel, o unü c'uã c'ü e carta c'ü mi tjëdyi anguezze. Nuc'uã 'ma o nguarü o xorü c'ü e carta, c'ü e rey a Israel o pizhi, o ndagü o bitu, cjá nú o mama:

—Dya nguezgö Mizophjimi; dya söö rá unngö c'ü rgui mimitjo 'na nte'e, o c'ü ra ndü'ü. C'ü e rey a Siria, chaque va täncä ne bëzo, ötcü rá jopcü c'ü o nguëjme. Pero c'ü ne'e anguezze, ngueje c'ü ra jyonngü o chü'ü.

'Ma o dyära e Eliseo me vi pizhi c'ü e rey, nuc'uã o mbenpe 'na jña'a va xipji ga cjavä:

—¿Pjenga i chague in bitu? ¿Pjenga in sëgue? Chäncägö ga 'ñecjuã c'ü e bëzo c'ü sö'dyë, ngue c'uã ra mbärä c'ü ijk na cjuana bübü 'naja o profeta Mizophjimi cja ne xoñijomü a Israel —eñe e Eliseo.

Nuc'uã c'ü e rey a Israel o ndäjjnä e Naamán ro ma'a jää c'o mi bübü e Eliseo. Nuc'uã e Naamán o ma'a c'uã, 'ñe texe c'o mi dyojji. 'Ma o zät'äji cja c'ü e ngumü jää c'o mi oxü e Eliseo, o böbüjtjoji cja o ngojxtji c'ü e ngumü. Nuc'uã e Eliseo o ndäjä c'ü o mbëpji c'ü mi chjü'ü Giezi, o ma xipji ga cjavä e Naamán:

—Mama e profeta Eliseo rí mague ga ma cja c'ü e ndare a Jordán, rí ma xaja; yencho rgui tsibi cja c'ü e ndeje. Nuc'uã ijk ta ndixc'igue —eñe e Giezi.

Nuc'uã 'ma o dyära ga cjanu e Naamán, me co sjëya, cjá nú o mbedye o ma'a c'uã, cjá xo nú o mama:

—Nutscö mi pëzhgö ro mbedye c'ü e profeta ro 'ne chjëgöbe, cjá rrü nänbä o tjü'ü c'ü o Mizophjimi rvá ndönngü cja ín ts'ingue jää c'o rí sö'dyë. Nguec'uã ijk to jogüzü. 'Ma rva pärägö ro xitsi ne profeta ni jyodü rá xagö cja ndare ngue c'uã ra jogüzögö, nu'ma, ijk to xaja ga ma cja c'o ndare c'o vá cjogü ga ma cja ín xoñijomügöjme, ya ro ndixquitjo dya. Na ngue c'o ndare c'o vá cjogü nu, xe nda na jo'o c'o, que na ngue ne ndare a Jordán nu jää täcjä rá ma'a, rá ma xaja —eñe e Naamán, me mi üdü c'ü.

Nuc'uã c'o o mbëpji o xipjiji c'ü:

—In jmuts'ügöjme, 'ma ro xi'ts'i c'ü e profeta ri tsjague c'o xe na s'ëzhi, ¿cjo dya ri tsjague? C'ü xi'tsc'e rí tsja'a c'ü, dya s'ëzhi c'ü;

nguejxtjo c'ü rí mague, rí ma xaja cja c'ü e ndare a Jordán, jo ra ndixc'igue —eñe c'o mbëpji va xipji e Naamán.

Nuc'uā e Naamán o tsja'a jā c'o nzī va xipji e profeta Eliseo, o ma'a c'uā cja c'ü e ndare a Jordán, o ma nguibí 'na yencho vez. Ijx co ojtjo c'uā c'ü e lepra c'ü mi sö'ō.

Nuc'uā e Naamán 'ñe c'o mi dyoiji, o nzhogü o ëji cja o ngumü e Eliseo. 'Ma o zät'äji, o mama c'uā e Naamán va xipji e Eliseo:

—Nudya rí pärägö que ijx na cjuana Diösi c'ü bübü a Israel. C'o 'ñaja diösi c'o bübü cja ne xoñijömiü, dya cjuana c'o. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí jñügue yo rvá jün'c'ü rá da'c'ü.

Nuc'uā e Eliseo o mama:

—Ijxi ärä Mizhocjimi c'ü jandga, dya rá jüngö c'o rí dyacü —eñe.

E Naamán mi jodü jā rvá unü e Eliseo c'o mi ne'e ro unü, pero e Eliseo, dya go ne go jñünpü. Cjá nú o mama c'uā e Naamán:

—Ndeze ne pa'a dya, dya cjá rá mbeñegö c'o ts'ita; ijxi nguejxtjo Mizhocjimi c'ü o jocütügö c'ü rá mbeñegö —eñe e Naamán.

Cjá nú o 'ñezhe c'uā.

'Ma ya vi möji na ts'i jë'ë, nuc'uā e Giezi c'ü mi ngueje o mbëpji e Eliseo, o mbeñe va mama: "Nu ín lamugö, dya go ne'e ro jñü'ü c'o mi unü e Naamán. Nutscö rá magö dya, rá ma sürü e Naamán. Rá nugö jā rga cjapü, ngue c'uā pjë c'o ra dyacö", eñe. Cjá nú o ma'a c'uā, o ma zürü.

'Ma o jñanda e Naamán ma cjuädi ma ëjë e Giezi, o dagü c'uā cja c'ü o ngarreta, cjá nú o xipji:

—¿Cjo pjë c'o i tsjaví? —embe.

Nuc'uā e Giezi o mama:

—Ojtjo; nguejxtjo ín jmugö c'ü va täcjä, rá 'ne xi'ts'i cjá säjä 'na yeje së'ë c'o xötpü ra tsja'a profeta cja Mizhocjimi, je vi 'ñejui na jë'ë. Nguec'uā o ndäcjä rá 'ne xi'ts'i cjo dya rí ñegue rí unü c'o së'ë 'na jñi'i mil merio c'o plata, cjá ná 'ñeje o bitu c'o rguí pötüvi —eñe va mama e Giezi.

Nuc'uā e Naamán o xipji e Giezi:

—¿Pjenga jiyö? Va ëjë vã 'na 'ñanto mil o merio yo plata; jñügue yo —eñe e Naamán.

Cjá xo nú o unüji c'uā e Giezi o bitu c'o vi dyörü. Nuc'uā e Naamán o ndäjä yeje c'o o mbëpji, o möji e Giezi, o ndunüvi c'o merio.

'Ma o zät'äji cja o ngumü e Giezi, angueze o ndü'ü c'o t'opjü 'ñe c'o bitu c'o ma tüs'ü c'o o mbëpji e Naamán, cjá nú o xipji que ro mëvi. Nuc'uã e Giezi o ngötü c'o vi unüji, cjá nú o ma'a c'uã nu jã c'o ma bübü e Eliseo. 'Ma o zat'ä nu, e Eliseo o dyönü va xipji:

—¿Jä vi 'ñegue, Giezi?

O ndünrrü c'uã va mama:

—In jmuts'ügö, dya mpo ró magö —eñe.

Nuc'uã e Eliseo o xipji:

—Dya mejme c'o in mangue. Na ngueje 'ma o dagü e Naamán cja c'ü o ngarreta va dyä'tc'ägue c'o i ma xique c'ü, nutscö ró pärägö chjëntjui c'ü ro jandagö. Dya jo'o c'o i tsjague. Nguec'uã c'ü e nguëjme c'ü mi sö'ö e Naamán, ngue'tsc'e rí sögue dya c'ü, 'ñe c'o in ch'igue, 'ñe c'o in dyocjeji c'o cjá ra ngärä; dya ra bëzhi cjó c'o ri sö'ö c'ü e nguëjme —eñe e Eliseo va xipji e Giezi.

Nuc'uã e Giezi o mbedye nu jã c'o ma bübü. Nzí va mbedye, nzí va zö'ö c'ü e lepra c'ü mi sö'ö e Naamán.

C'uã jã ma cja'a c'ü e profeta Jonás

Jonás 1.1-14; 2 Reyes 14.25

Mi bübü 'naja o profeta Mizhocjimi c'ü mi chjü'ü Jonás. 'Na nu pa'a, Mizhocjimi o xipji ga cjavã:

—Jonás, mague ga ma cja c'ü e trrajjñiñi c'ü ni chjü'ü Nínive.

'Ma rí sät'ä nu, rí zopjü c'o nte'e c'o va cä'ä nu, rí xiqueji rá

chjotügöji. Na ngueje ya mezhe rí pärägö me cjaji c'o na s'o'o.

E Jonás, dya go ne'e ro ma'a nu jã c'o mi täjä Mizhocjimi.

Nguec'uã va mbeñe ro c'ueñe ro ma'a ga ma a Tarsis. Nuc'uã e Jonás o ma'a cja c'ü e jñiñi c'ü mi chjü'ü Jope. Nu c'ü e jñiñi c'ü, je mi järä

cja o squina c'ü e mar, nu jã c'o ma säjä c'o barco c'o jã c'o ndé mi

'ñeje.

'Ma o zät'ä nu, o chöt'ü 'na barco c'ü je mi ma'a a Tarsis; nuc'ü, ya mi ngue ro mbedye. Nuc'uã e Jonás o ngöt'ü c'ü o pasaje, cjá nú o nguïs'ü cja c'ü e barco.

Mizhocjimi mi pärätjo c'o mi cja'a e Jonás. 'Ma ya mi pa'a cja mar c'ü e barco, Mizhocjimi o tsjapü o vü'ü 'na trrandäjma. C'o mi pa'a cja c'ü e barco, mi jandaji cjac'ü xo ro 'huagü c'ü e barco. Nuc'uã c'o mi pëpji cja c'ü e barco, mi ötü c'o o ts'itaji ro mbös'üji, ngue c'uã dya ro nguibiji nu. Xo mboch'üji cja mar, texe c'o mi tunüji, ngue c'uã dya cjá nda ro jyübü na puncjü c'ü e barco.

E Jonás vi dagü a ndü'bü cja c'ü e barco, vi ma ïjí. Nuc'uã c'ü e bëzo c'ü mi manda cja c'ü e barco, o zöbü a ndü'bü cja c'ü e barco, o chöt'ü e Jonás ma ïjítjo. Cjá nú o xipji:

—¿Pjenga in itjogue? Ñangue dya, dyötü c'ü e Diösi c'ü in ma'tügue; xá'ma ra juëtscöji ra mböxcüji, ngue c'uã dya rá tüji —eñe c'ü mi manda cja c'ü e barco.

Nuc'uã c'o mbëpji, o mamaji:

—Möjö rá echaji o suerte, ngue c'uã rá päräji cjó ngue c'ü pë's'i o s'ocü, nguec'uã ga tsja'a ga cjanu ne mar —eñei.

Nuc'uã o tsjaji ga cjanu; ngueje e Jonás c'ü o toca c'ü e suerte. Nguec'uã va mbäräji mi ngueje angueze mi pë's'i o s'ocü. Nuc'uã o dyönüji e Jonás va xipiji:

—Xitsköjme pjë i tsjague, nguec'uã va 'ñeje ne trrandäjma. ¿Jä je vi 'ñegue? ¿Jä je xo in menzumügue? ¿Cjó ngue c'o in mboxpalegue? —embeji.

Nuc'uã e Jonás o mama:

—Nutscö rí hebreogö, rí ejmegö e Jehová c'ü bübü a jens'e, c'ü o dyät'ä yo mar 'ñe ne xoñijömü. Angueze mi täcjä ro magö cja c'ü e jñiñi a Nínive, pero dya ró ne'e ro ma'a ro ma cjagö c'o o xitsi c'ü. Nguec'uã rvá ëtjo dya vã co nu'tsc'eji.

Nuc'uã c'o 'ñaja bëzo o xipiji e Jonás:

—¿Pjenga i tsjague ga cjanu? ¿Pjë rá cja'c'öjme dya, ngue c'uã ra söya ne trrandäjma, 'ñe ne ndeje?

O ndünrii c'uã e Jonás o mama:

—Pëenchquiji, cjá rrí pätcäji cja ne mar, ngue c'uã ra söya ne ndeje. Rí pärägö ngueje ín s'ocügö, c'ü ni 'ñeje ne trrandäjma —eñe e Jonás.

Nuc'uã c'o bëzo c'o mi mbëpji cja c'ü e barco, o jñüji c'uã c'o za'a c'o xijji o remo, mi cja'a ro chëzhiji cja o squina c'ü e mar, ngue c'uã ro dagü e Jonás. Pero dya go sö'ö ro chëzhiji, na ngue mi ma'a mi zëzhi na puncjü c'ü e trrandäjma. Nuc'uã o pät'äji e Jonás cja c'ü e mar; nguec'uã ijx co söya c'ü e trrandäjma, 'ñe c'ü e ndeje.

C'uã jä c'o va ts'üt'üji e Jonás, o tsja'a 'na trrajjmō

Jonás 1.15-2.10

(Mateo 12.40)

'Ma o zo'o e Jonás cja c'ü e mar, o ejë c'uã 'na trrajjmō c'ü vi ndäjä Mizhocjimi, o 'ne ts'üt'ü e Jonás. Nguec'uã va dyo'o cja o

pjeme c'ü e jmō'ō 'na jñi'i pa'a, cjá ná 'na jñi'i xõmü; dya go ndū'ū e Jonás.

'Ma ya mi o'o e Jonás cja o pjeme c'ü e jmō'ō, o yembeñe c'o vi tsja'a, o nzhogü o mü'bü. Nguec'uā va dyötü Mizophjimi, o mama: "In jmuts'ügö, mi pëzhigö iqx to tügö cja ne ndeje; nu'tsc'e, dya i jyëzgui ro tū'ü, i ñegue ga cjanu c'ü ro pätcägöji cja ne mar. Nutscö rmi pëzhigö ya vi jyëzgui. Xo rmi pëzhigö dya cja ro janda c'ü in ndanintsjimigue, ro ma'tc'ö nu. Pero dya va cjanu, na ngueje, dya i ñegue ro tügö. Na ngue i juëtsquëgö, nguec'uā rí bübüjtö. Nudya, rá cja'a c'uā jää c'o nzí gui ñegue", eñe e Jonás.

Nuc'uā 'ma o zö'ö jñipa, cjá ná 'na jñixõmü, Mizophjimi o manda c'ü e trrajjmō o ma'a ga ma cja o squina c'ü e mar, o ma zogü e Jonás cja jõmü, jää c'o dya mi po'o o ndeje.

C'uā jää c'o va nzhogü o mü'bü c'o mi menzumü a Nínive

Jonás 3

(Mateo 12.41; Lucas 11.32)

Nuc'uā Mizophjimi o yepe o xipji ga cjavä e Jonás:

—Mague cja c'ü e trrajjnïni a Nínive. 'Ma rí sät'ägue nu, rí xipjigue c'o nte'e c'o jña'a c'o rá xi'tsc'ö.

A Nínive, mi ngueje 'na trrajjnïni, na ngueje 'ma cjó c'o ro ne'e ro xinch'i texe cja c'ü e jñiñi, iqx to tsjapü 'na jñipa.

Nuc'uā e Jonás o ma'a a Nínive. 'Ma o zät'ä nu, o mbürü o mama c'uā c'o vi xipji Mizophjimi ro mama. C'ü e pa'a c'ü, iqx co chjëpa va nzhodü; jo mi nzhodü, jo mi mapjü, mi mama ga cjavä:

—Ya mama Mizophjimi que ra chjo'tc'ügueji in texeji; ya bëzhitjo 'na yeje dyöte pa'a ra ts'a'a c'o —mi eñe e Jonás ma mapjü.

'Ma o dyäräji ga cjanu, me go pizhiji na puncjü. Nguec'uā iqx co mbempjéji, xo go jyeji o bitu c'o ma särä va nzhumüji. Xo dyötüji Mizophjimi c'ü dya ro chjotüji. 'Ma o dyärä c'ü e rey a Nínive que ya vi mama Mizophjimi ro chjotü c'ü e jñiñi c'ü, iqx co yembeñe c'o na s'o'o c'o vi tsja'a, o nzhogü o mü'bü. Xo manda texe c'o nte'e va xipjiji:

—Dya ra zi'i o jñõnü, ne rí 'na nte'e, dya pjë xo ra t'unü ra zi'i c'o animale, ni xo ri ngueje o ndeje. C'ü rí tsjagueji, ngue c'ü rí jyeji o bitu c'o na ãrã rgui nzhumügueji, xo rí ma'tüji Mizophjimi co texe in mü'bügueji. Jyëzigueji in texeji c'o na s'o'o c'o in cjaji, xã'ma ra

perdonaozüji Mizhocjimi, ngue c'uā dya cjá ra chjotcügöji c'ü —eñe c'ü e rey.

Mizhocjimi o jñanda c'o nte'e mi nzhogü ə mü'büji, mi jëziji c'o na s'o'o. Nguec'uā va mama, dya cjá ro tsja'a jã c'o nzí va mama ro chjotü c'ü e jñiñi a Nínive.

C'uā jã c'o va üdü e Jonás

Jonás 4

E Jonás o üdü c'uā, na ngue mi ne'e c'ü ro tsja'a Mizhocjimi jã c'o nzí va mama. Pero Mizhocjimi dya mi ne'e ro chjotü c'o nte'e, na ngue ya vi nzhogü ə mü'büji. Nguec'uā e Jonás o xipji Mizhocjimi:

—In Jmuts'ügö, 'ma ma bünc'ö ga ma cja ín xoñijömügö, ijk mi mangö c'ü dya ri chjotque ne jñiñi nu. Nguec'uā, dya ijk mi ne'e ro ègö vã. Nguec'uā rvá ma'a ga ma a Tarsis. Ijk mi cjijñigö ga cjanu, na ngue rí pärägö nu'tsc'e me na jontets'ü, dya ts'i ni ünc'ü. Na ngueje 'ma ya ni mangue rí tsjapü ra sëzhi 'na jñiñi, pero 'ma in janda nzhogü ə mü'büji, nu'ma, ndo in perdonaotjogue c'o —eñe e Jonás.

Xo mama e Jonás:

—Rí ö'tc'lü rí tsjacü rá tügö dya; pe xe na jo'o 'ma rá tügö que na ngue 'ma rá mimitjo.

Mizhocjimi o mama ga cjavã:

—¿Cjo in cjijñigue na jo'o c'ü ni ünc'ügue ga cjanu?

Nuc'uā e Jonás o mbedye na ts'lí jë'ë cja c'ü e jñiñi, ngue c'uā ro ma nu'u pjë ro ts'a'a cja c'ü e jñiñi, cjo ndo ro yembeñe Mizhocjimi, ro chjotü jã c'o nzí va mama 'ma ot'ü. Nuc'uā o nguis'i jã nzí dyënza, o dyät'ä 'na ngumü jã c'o ro tsjötü, na ngueje me ma pa'a e jyarü. Je mimitjo nu, mi te'be pjë ro ts'a'a a Nínive.

Nuc'uā Mizhocjimi o tsjapü o mbes'e 'na planta c'ü mi nza cja o mu'u, ijk co te'e na zëzhi c'ü. Nguec'uā c'o ə xi'i c'ü e planta, xe nda mi tsjötü e jyarü, que na ngue c'o dyënza. E Jonás me mi mäjä, na ngue dya cjá ma pa'a.

'Ma o jyas'ü c'ü na yeje nu pa'a, Mizhocjimi o ndäjä 'na dyoxü c'ü o 'ne zapü ə dyü'ü c'ü e planta. Nguec'uā 'ma o mbes'e e jyarü, ijk co dyot'ü c'ü e planta. Nuc'uā Mizhocjimi o tsjapü o ëjë 'na trrandäjma, c'ü me ma pa'a ma vü'ü. Me xo mi së'bi o jyarü e Jonás, me ma pa'a ma zö'ö. Nguec'uā anguez ya vi tögü o jyarü, ijk mi ne'e ro ndü'ü c'ü. Nguec'uā mi mama:

—Xe na jo'o 'ma rá tūgö, que na ngue 'ma rá mimitjogö —mi eñe e Jonás.

Nuc'uā o mama Mizhocjimi va xipji:

—¿Cjo ünc'ügue na ngueje o dyot'ü ne ts'iplanta? —eñe Mizhocjimi.

O mama c'uā e Jonás:

—Jā, me üngügö na puncjü, na ngue rí sö'ö ra mbötcü ne paja.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Jonás:

—Nu'tsc'e Jonás, dya i chūjmügue ne planta, dya xo i tsjapque o te'e nu. Zō 'natjo xōmü o te'e nu, c'ü 'na xōmü ijx co ndü'ü, pero nu'tsc'e in juëtsëgue nu. Maco in juëtsëgue ne planta, ¿cjo dya in cijñigüe c'ü nda ni jyodü rá juëtsëgo ne jniñi a Nínive nu cárā 'na ciento veinte mil o nte'e c'o dya párä jā ngue c'o na jo'o, 'ñe c'o na s'o'o? Xo cárā na puncjü o animale cja ne jniñi; juéjme yo —eñe Mizhocjimi.

C'ü e profeta Oseas

Oseas

(*Romanos 9.25-26*)

Mi bübü 'naja o profeta Mizhocjimi c'ü mi chjū'ü Oseas.

Angueze mi zopjü c'o nte'e c'o mi cárā cja c'o dyéch'a tribu a Israe; ngueje 'ma mi manda a Judá c'ü e rey Uzías, 'ñe c'ü e rey Jotam, 'ñe c'ü e rey Acaz, cjá ná 'ñeje c'ü e rey Ezequías, 'ñe 'ma xo mi manda a Israel c'ü e rey Jeroboam, c'ü mi ngueje o t'i'i 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Joás. E Oseás mi zopjü c'o nte'e c'o mi cárā cja c'o dyéch'a tribu a Israel.

'Na nu pa'a Mizhocjimi o xipji e Oseas:

—Yo nte'e yo in menzumügueji, chjëntcui nza cja 'na ndixü c'ü jézi c'ü nü xíra, cjá na möji c'o dya ngue o xíra. Na ngueje nujyo, dya cjá ätcoji, je ätäji dya yo ts'ita, 'ñe yo ts'inana yo ma't'üji. Rí negö c'ü ra unüji ngüënda jā rgá jandgö c'ü cja'a yo. Nguec'uā rí xi'tsc'ö rí mague, rí ma jyodü 'na ndixü c'ü tsäjä o bëzo, rí tsjapü in su'u, rí minc'ui —eñe Mizhocjimi va xipji e Oseas.

Nuc'uā e Oseas o ma jyodü 'na ndixü c'ü mi tsäjä o bëzo. Nu c'ü e ndixü, mi chjū'ü Gomer. 'Ma o minc'ui e Oseas c'ü, o mus'ü 'na t'i'i.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Oseas:

—Nu'tsc'e rí jñu'sbü Jezreel nu in ch'igue. Na ngueje rá cjapü ra chjorü yo tropa a Israel, je ra bëzhiji cja c'ü e majyyadü c'ü ni chjü'ü Jezreel. Ndeze c'ü e pa'a c'ü, dya cjá ra mimi o rey cja yo menzumü vã a Israel —eñe Mizophjimi.

O mezhe c'uã, c'ü nû su'u e Oseas, ndo go mus'ü 'na ts'ixunt'i. Nuc'uã Mizophjimi o mama que ro jñu'sbüji Lo-ruhama. (Nu c'ü e tjü'ü c'ü, ne ra mama “Dya juëtsë”.) Xo mama c'uã Mizophjimi:

—Rí jñu'sbüji ga cjanu, na ngueje nutscö, dya cjá xe rá juëtsco yo nte'e vã a Israel.

Nuc'uã 'ma ya vi jñüpçüji c'ü e ts'ixunt'i, e Gomer xe ndo go mus'üijo 'na ts'it'i. Nuc'uã Mizophjimi o xipji e Oseas ro jñu'sbüji Lo-ami. (C'ü e tjü'ü c'ü, ne ra mama “Dya ngue ín ntegö yo”.) Mizophjimi xe go mama ga cjavã:

—Je rga cjanu rgui jñu'sbü, na ngue nu'tsc'eji, dya cjá rá cja'c'öji ín ntets'ügöji, dya cjá xo rí tsjacöji in Mizophjimigueji —eñe va mama Mizophjimi.

Xe go mama ga cjavã:

—Zö ra ts'a'a texe yo, pero ra zädä 'na pa'a 'ma ra i'i na puncyü c'o menzumü a Israel; ijk ti nza cja'a yo ñöökömü yo járä a squina yo mar, yo dya cjó sö'ö ra mbezhe. Zö ya rvá xipji ga cjavã yo nte'e: “Nu'tsc'eji, dya ngue ín ntetsc'öji”, pero ra zädä 'ma ra xipjiji ga cjavã: “Nu'tsc'eji ijxi ngue'tsc'eji o ntetsc'eji Mizophjimi c'ü ijxi bübüjtö”. Xo ra jmürü c'o nte'e c'o menzumü a Judá, xo 'ñé c'o nte'e c'o menzumü a Israel, cjá rrü 'ñes'eji 'naja bëzo c'ü ra manda nzá yeje jñiñi —eñe Mizophjimi.

Mizophjimi xe go xipjitjo e Oseas:

—Jä c'o ga cja ga tsja'a in sugue, xo ga cjanu ga tsja'a ne jñiñi nu. Na ngue nu'tsc'e in negue na puncyü c'ü, pero angueze, dya nets'e; nguec'uã ya ma'a o ma minc'ui c'ü 'na bëzo, y dya pjë tseje c'ü. Je xo ga ciatjonu yo cárä cja ne jñiñi, dya cjá nezeji, me cjaji c'o na s'o'o ga ma't'üji o ts'ita, dya ne ra jyëziji c'o. 'Ma dya ra jyëziji c'o ts'ita, rá cjapü ra sëzhi yo. Pero ra ejë 'na nu pa'a, rá cjapü ra jyombeñjeji texe c'o ts'ita c'o ma't'üji, dya cjá xe ra nänbäji o tjü'ü c'o.

O yepe o xipji Mizophjimi e Oseas:

—Mague, ma jyodü c'ü in sugue. 'Ma rí chöt'ü, sigue rí s'iya, zö ya mëvi c'ü 'na bëzo. Jä c'o nzï gui jyonnc'e c'ü in su'u, je xo ga ciazgo nu, me rí negö yo nte'e a Israel. Zö ya tsajji c'o na s'o'o va

ma't'üji c'o ts'ita, pero nutscö xe rí jodütjoji, rí ne'e c'ü ra nzhogüji cja ín jmigö —eñe Mizophjimi.

Nuc'uã e Oseas o ma'a, o ma siji c'ü nú su'u; mi jyodü ro unü o t'opjü 'ñe o ndëjxü, nguec'uã o sö'ö o siji cja ə ngumü. O xipji c'uã c'ü nú su'u:

—Nu'tsc'e ín suts'ügö, dya cjá rí juntaguevi c'o 'naño bëzo; ni ri nguetscö rá juntagövi. Ra mezhe ts'ë, pero je rgá cjanu rgá ts'a'a —eñe va mama e Oseas.

Nuc'uã e Oseas o xipji c'o nte'e pjë mi ne'e ro mama c'ü e jña'a c'ü vi xipji c'ü nú su'u:

—Ra zädä c'ü e pa'a c'ü dya cjá ra mimi o rey vă a Israel, ni xo ra bübü ə altar Mizophjimi, ni xo ri ngueje o mböcjimi. Yo nte'e, dya cjá ra mbeñeji c'o ts'ita, pero dya xo ra mbeñeji Mizophjimi. 'Ma ya rguí ejogü na puncjü o ejë'ë, nuc'uã yo nte'e cjá ra jyodüji na yeje Mizophjimi. Xo ra dyätäji c'ü ə reyji, c'ü ri ngueje 'naja c'o ə mboxbëche e David.

E Oseas, xo zopjü c'o mböcjimi va xipjiji ga cjavă:

—Nu'tsc'eji in mböcjimiji, rí sëzhgueji na puncjü na ngue, ngue'tsc'eji in pë's'iji in s'ocüji. Na ngue in jichiji yo nte'e ra ma't'üji yo ts'ita, chjëntjui c'ü ri pä'p'agüeji o trampa yo nte'e.

Xo mama e Oseas va xipji c'o nte'e c'o mi tsja'a cja c'o dyëch'a tribu a Israel:

—Nu'tsc'eji in cärägueji vă a Israel, mama Mizophjimi que dya in cö'tbügueji 'ñi'i c'ü; nguec'uã dya cjá xe rí minc'eji vă. Na ngue ra pjö'tc'üji c'ü, nguec'uã je rí ma mimiji cja c'o 'naño xoñijomü, 'ñe yo in ch'ligueji, 'ñe c'o in bëcheji. Mizophjimi xo mama: "Na ngueje dya in ne rí nzhogüji co nuzgö rí dyätcäji, nuzgö rá tägö c'o tropa c'o menzumü a Asiria, ra 'ne jyonnc'üji o chü'ü, ijk ta ndö'c'üji. Xo ra chjo'tc'üji texe yo in pë'sc'eji cja ni xoñijomüji. Xo ra dyënts'iji ga ma cja c'o ə jñiñiji. Nuc'uã c'o ə reyji, ngue c'o rí dyätqueji c'o. Je rgá cjanu rgui sufreji." Nguejyo o mama Mizophjimi —eñe e Oseas.

Oseas 14

Xe go sido go matatjo e Oseas:

—Zö ra ts'a'a texe yo me rí süfreji, pero Mizophjimi xo mama ga cjavă: "C'o ra nzhogü ə mü'lbü cja ín jmigö, nuc'o, rá juëtsëgö c'o", eñe. Nu c'o ne'e ra nzhogü ə mü'lbü cja Mizophjimi, ra mamaji ga cjavă: "In Jmuts'ügö, rí ö'tc'ügö rí pönngütjo c'o na s'o'o c'o rá cja'a; juëtsquëgö. Jyëzgui rá nzhogü cja ín xoñijomügö, ngue c'uã rá

ma'tc'ü in chjū'ü", ra 'ñeñe c'o nte'e, rgá xipjiji Mzhocjimi. Xo ra xipjiji ga cjavā: "Nudya, ijk tí pārāgöjme, dya ngue yo menzumü a Asiria yo ra ñangöjme; dya xo rí pëtsagöjme c'ü ra sō'ö rá pedyetsjégöjme. Nudya, dya cjá rá ma'tc'öjme c'o ts'ita, na ngue, nguejxtjots'e in nezegöjme, nguejxtjots'e ín Mzhocjimitsc'öjme." Je rgá cjanu rgá xipjiji Mzhocjimi. Ga cjanu, ra pōnnnc'ütjoji Mzhocjimi c'o na s'o'o, ijk ta mböxc'üji —eñe e Oseas.

C'uā jā va zopjü e Amós c'o nú mi israelitaji, o xipjiji c'o vi jíchi Mzhocjimi ro ts'a'a Amós

E Amós mi ngueje 'na mbörü c'ü mi c'as'ü o ndenchjürü; mi menzumü cja c'ü e jñiñi a Tecoa c'ü mi tsja'a a Judá. Angueze mi zopjü c'o nte'e 'ma mi manda e Uziás a Judá 'ñe mi manda e Jeroboam a Israel. 'Na nu pa'a, Mzhocjimi o jíchi e Amós c'o ro ts'a'a; nguec'uā va jñanda nza cja'a 'ma ro nguich'lí 'na t'ijí. O jíchiji ga cjanu e Amós, ngue c'uā ro zopjü c'o nú mi israelitaji c'o mi cárä a Israel, 'ñe c'o xo mi cárä a Judá, ro xipjiji c'o jña'a c'o mi ne'e Mzhocjimi c'ü ro mbäräji.

Nuc'uā e Amós o zopjü c'o israelita, o xipjiji c'ü ro zübü Mzhocjimi c'o 'naño nte'e, c'o bëjxtjo mi chäcäji, ro tsjapü ro sëzhiji, na ngueje vi tsjapüji na s'o'o c'o israelita. C'o nte'e c'o ro zübüji, ngueje c'o mi menzumü cja c'ü e jñiñi a Damasco, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja'a cja c'ü e xoñijömü a Siria. Xo ro sufre c'o mi menzumü a Gaza, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi jā c'o mi cárä c'o filisteo. Xo 'ñeje c'o mi menzumü cja c'ü e jñiñi a Tiro, 'ñe c'o mi menzumü cja c'o xoñijömü a Edom 'ñe a Amón, xo 'ñe a Moab, ndé ro tsjapüji ro sufre c'o.

Xo mama e Amós c'ü xo ro zübü Mzhocjimi c'o israelita c'o mi cárä cja c'ü e xoñijömü a Judá; ro jyëzi ro ndöpüji cja o chü'ü c'o, na ngueje dya cjá mi ätpäji c'o o jña'a, ya mi ma't'üji o ts'ita 'ñe o ts'inana.

Xo mama e Amós c'ü xo ro zübü Mzhocjimi c'o israelita c'o mi cárä cja c'ü e xoñijömü a Israel, na ngueje mi cjaji c'o me ma s'o'o. C'o mi ne'e, mi cjapüji na s'o'o c'o o dyoji c'o mi ts'ipröve, dya mi juëtséji. C'o juesti c'o mi jünpu o ngüënda c'o nte'e, dya mi cjapüji o jujticia c'o ts'ipröve. Na puncjü c'o mi menzumü a Israel mi pa ma't'üji c'o ts'ita, 'ñe c'o ts'inana, xo mi obüji co c'o ndixü c'o ijk mi cárä cja c'o lösi jā c'o mi bübü c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana. Dya xo mi

jëziji ra ña'a c'o profeta, 'ma mi xipjiji c'ü o jña'a Mizzocjimi anguezeji.

Xe go sido go ñatjo e Amós, o xipji c'o mi menzumü cja c'ü e xoñijömü a Israel, zö Mizzocjimi ya vi tsjapü ro sufre anguezeji, dya go ne ro dyätäji, sido mi cajatoji c'o na s'o'o. Nguec'uā zö mi pä'sbäji Mizzocjimi c'o ma mbeñeji, angueze dya mi ne'e c'o, na ngueje dya mi jëziji c'o na s'o'o c'o mi cjadi. Zö mi tōji c'o jñacjimi ma ma't'üji Mizzocjimi, angueze dya xo mi ne'e ga cjanu.

E Amós xe go zopjü anguezeji va xipjiji, 'ma dya ro nzhogü o mü'l'büji cja Mizzocjimi rvá jyéziji c'o na s'o'o c'o mi cjadi, nu'ma, ro ējē c'o ro 'ne jyonbüji o chü'ü anguezeji, iqx to ndöpüji, c já rrü dyëdyiji cja 'naño xoñijömü nu jā c'o ro ma mbëpiji c'o rví ndöjö cja c'ü e chü'ü.

Amós 9.10-11
(Hechos 15.16-18)

Xo mama e Amós, zö ro tsjapüji ro sëzhi na puncjü c'o menzumü a Israel, ro zädä c'ü e pa'a 'ma ro nzhogüji, ro 'ne dyätäji na yeje c'o o jñiñiji nu jā c'o ro bübü 'naja c'ü ro mbèzhi na nojo. Nuc'ü, ro tsja'a jā c'o nzí va tsja'a e David, ro manda a Israel 'ne nzá texe cja c'o xoñijömü c'o mi chäcätjöji.

Je ga cjanu c'o jña'a c'o o jíchi Mizzocjimi e Amós, ngue c'uā ro xipji c'o nte'e c'o mi cärä a Israel.

**C'uā jā va dyëdyiji a Asiria c'o israelita c'o mi
cärä cja c'ü e distrito a Israel**

2 Reyes 17.1-23

O mezhe c'uā jā nzí cjë'ë, 'ma o zädä c'o vi mama Mizzocjimi. O ējē c'uā c'o tropa c'o mi menzumü a Asiria, o 'ne ngäräji texe a 'ñünü cja c'ü e jñiñi a Samaria c'ü mi mero ndajjñiñi a Israel, nguec'uā dya cjó sö'ö ro cjogü nu, ni xo ro mbedye. O mezhe jñi'i cjë'ë, 'ma c já sö'ö o cjogü c'o tropa o zöji c'o israelita, o ndöpüji c'o. Cjá nú o dyëdyiji na puncjü c'o israelita ga ma cja c'o pjë ndé ma jñiñi c'o mi tsja'a a Asiria. Na puncjü o israelita c'o mi cärä cja c'o ts'ijjñiñi a Israel, ya vi dyëdyiji c'o. Je va cjanu va mböt'ü c'o israelita, ndé 'naño jñiñi jā c'o mi cäräji.

C'uā jā va 'ne ngārā a Samaria c'o 'naño nte'e

2 Reyes 17.24-41

Nuc'uā c'ü mi rey a Asiria, o ñë'ë o nte'e c'o dya mi israelita, nguec'uā ro 'ne ngārāji cja c'o pjé ndé ma jñiñi a Samaria, o sea, cja c'ü e distrito a Israel. Nu c'o nte'e c'o, je mi menzumüji ga ma a Babilonia, 'ñe cja c'o jñiñi c'o bëjxtjo mi bübü ga manu. Anguezeki, dya mi ma't'üji Mizhocjimi, ndé mi ma't'üji c'o q ts'itaji. Nguec'uā 'ma cjá vi sätjo ro 'ne ngārāji nu, Mizhocjimi o ndäjä o lío c'o ma 'ne sa'a c'o nte'e. Nguec'uā va ma xijji c'ü e rey c'ü mi manda a Asiria.

Nuc'uā c'ü e rey, 'ma o mbärä c'o mi ts'a'a, o manda ro zidyiji 'naja c'o mböcjimi c'o mi tsja'a a Israel, c'o vi dyëdyiji, nguec'uā ro nhögü a Samaria ro ma zopjü c'o nte'e c'o dya mi israelita c'o ma cä'ä nu, ro jíchiji jā rvá 'ñeje meji Mizhocjimi, ngue c'uā dya cjá ro sido c'o lío ro zaji c'o.

Je va cjanu va nzhogü 'naja c'o mböcjimi c'ü vi zidyiji ga ma a Asiria, o 'ne jíchi c'o nte'e jā rvá ma't'üji Mizhocjimi. Pero c'o nte'e, ya ndé mi pë's'iji c'o q ts'itatsjéji 'ñe c'o q ts'inanatsjéji c'o mi ma't'üji, c'o je ndé 'ñe's'eji a mbo'o cja c'o ts'ilösi c'o vi dyät'ä cja t'eje c'o israelita c'o ot'ü mi cärañ nu. Na ngueje xo mi ma't'üji c'o pjé ndé ma ts'ita.

Nuc'uā c'o nte'e c'o vi 'ñeje cja c'o 'naño jñiñi vi 'ne ngārāji a Samaria, xo mi ma't'üji nu c'o q ts'itaji, pjé c'o ndé mi pä'sbäji ma mbeñejeji. Bübü c'o mi pä's'ä cja sivi c'o q t'i'i, ma mbeñe c'o q ts'itaji. Nu c'o nte'e c'o, mi ma't'üji Mizhocjimi 'ñe c'o q ts'itaji. Je xo ma cjanu ma tsja'a c'o q t'iji, 'ñe c'o q bëcheji.

C'uā jā ma cja'a c'ü e profeta Isaías mi zopjü c'o nte'e c'o mi cärañ a Judá

Isaías 1—2

'Ma o dyëdyiji a Asiria c'o israelita c'o mi cärañ a Samaria cja c'ü e distrito a Israel, c'o israelita c'o mi cärañ cja c'ü e distrito a Judá xe mi cärañtjoji cja c'o q jñiñiji.

'Ma dya be mi édyiji c'o mi menzumü a Israel, Mizhocjimi o juajjnü 'na bëzo c'ü mi chjiñ'ü Isaías, o jíchi pjé mbëjë c'o ro ts'a'a cja c'ü e distrito a Judá, 'ñe a Jerusalén c'ü mi mero ndajjñiñi nu. C'ü e bëzo c'ü, mi ngueje q profeta Mizhocjimi c'o pa'a 'ma mi pjëzhi rey a Judá e Uzías, 'ñe e Jotam, 'ñe Acaz, 'ñe e Ezequías.

E Mizophjimi o jíchi e Isaías c'o jña'a c'o ro xipji c'o nte'e a Judá.Nuc'uā e Isaías o zopjü c'o nte'e va xipjiji:

—E Mizophjimi mama ga cjavā: “Ró chezhegö ín ch'i'i hasta 'ma ya ma noji, pero anguezeji, dya cjá ne'e ra dyätcäji.Maco yo nzhünü 'ñe yo burru päräji cjo ngueje c'ü o jmu'u c'ü pjörü 'ñe 'huiñi yo, pero yo israelita, dya cötcüji 'ñi'i; chjéntjovi c'ü dya ri pácäji, maco nguezgö o jmu'u yo.Anguezeji ya xögüji cja c'ü e 'ñiji c'ü na jo'o, o ndüs'üji na puncjü o nzhumüji, na ngueje me cjaji c'o na s'o'o.Ya jyézgujiji, dya cjá cötcüji 'ñi'i, maco nguezgö o Mizophjimizüji, 'ñe anguezeji ngueje ín ntegö yo.”Ngueje yo mama Mizophjimi —eñe e Isaías va zopjü c'o nte'e.

Xe go ña'a e Isaías va zopjü c'o nte'e a Judá:

—Dyäräji yo jña'a yo mama Mizophjimi: “¿Pjë ni muvi c'ü ni pö't'ügueji na puncjü o animale, cjá rrí páscaji? ¿Pjë xo ni muvi c'o pjë ndé in dacüji gui mbenzeji? Zö ri ū's'üji in dyégueji rgui matcüji, nutscö, dya rá ä'tc'ägöji.Na ngueje co in dyégueji c'o in ū's'üji, ngueje c'o ni tsjapügueji na s'o'o c'o in dyocjeji.Nguec'uā ri xi'tsc'öji, jyéziji c'o na s'o'o c'o in cjaji, xötpü rí tsjaji c'o na jo'o.Tsjapüji c'o na jo'o texe c'o in dyocjeji, pjös'ügueji c'o nte'e c'o cjapüji ra sufre. Tsjapüji o jujticia c'o jyoya, 'ñe c'o ndixü c'o ya ndü'ü nú xíra.'Ma rí nzhogüji co nuzgö, rá pönncc'ütjoji texe c'o in nzhumüji, zö me na s'o'o c'o.'Ma xo rí dyätcäji, rá intsjimits'üji 'ma.Pero 'ma dya rí jyéziji c'o na s'o'o c'o in cjaji, nu'ma, ra ejë 'naño nte'e c'o ra 'ne mbö'tc'üji.Nguetskö Mizophjimi, nguec'uā yo rí xi'tsc'öji ra ts'a'a, ixj ta ts'a'a yo.”Ngueje c'ü xi'tsc'leji Mizophjimi —eñe e Isaías va zopjü c'o nte'e.

Nujyo, ngueje yo 'ñaja jña'a yo o jíchi Mizophjimi e Isaías pjë ro ts'a'a a Judá 'ñe a Jerusalén:

—C'o cjë'ë c'o ya rgui nguarü, ne ndajjñiñi a Jerusalén nu jā c'o bübü nu o ngumü Mizophjimi, ngueje nu xe nda ra mbözhi na nojo texe cja c'o ndajjñiñi c'o bübü cja ne xoñijömü.Nguec'uā ra ejë na puncjü o nte'e c'o jā ndé cáräji cja ne xoñijömü.Na ngueje ra mamaji: “Mójö rá cjis'iji cja o t'ele Mizophjimi, nu jā c'o bübü o ngumü c'ü, ngue c'uā ra jítscöji o jña'a;jä rga nzhodügöji cja o 'ñiji”, ra 'ñeñe c'o nte'e.E Jehová c'ü Mizophjimi ra jñünpu ngüénda c'o nte'e, jā c'o ndé cáräji cja ne xoñijömü.Texe c'o nte'e ra dyät'äji o rrexo o t'öpjü co c'o o spadaji, xo ra dyät'äji o sat'ëbi co c'o o lanzaji.Ne ri 'na jñiñi xe ra chüvi c'ü 'naja jñiñi, dya cjá xo ra xötpüji jā rgá tsjaji o chü'ü. Nguec'uā ra ngäräji na jo'o, dya cjá ra chüji.

'Nu'tsc'eji in israelitagueji, o mboxbëchets'üji e Jacob, möjö rá jëziji ra dyaciiji c'ü o jya's'ü Mizhocjimi a mbo'o cja ín mü'büji, ngue c'uã rá cjaji c'o na jo'o.

E Isaías xo mama 'na jña'a va xipji Mizhocjimi: "Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ya i jyëzi yo o mboxbëche e Jacob, na ngueje cärä na puncjü o vinado 'ñe o 'ñetspüte nu jää c'o pa'a cja tjodü yo nte'e.Yo in ntegue, juntaji c'o 'naño nte'e c'o dya ma'tc'ügue, pjë c'o ndé pöpüji, nguec'uã ya jünji na puncjü o t'opjü.Ya xo jmutüti na puncjü o pjadü 'ñe o ngarreta c'o ni ma tsjaji o chü'ü.Jää c'o ndé xo bübü o ts'ita c'o ät'ä yo nte'e, cjá na ma't'üji c'o.Nguec'uã ya i jyëzgue yo."

**Isaías 2.10-22
(Apocalipsis 6.15)**

E Isaías xe go sido go zopjü c'o nte'e, va xipjiji ga cjavä:

—Ra zädä c'ü e pa'a 'ma ra tsja'a Mizhocjimi ra jizhi c'ü nguetsjë anguezze c'ü me na nojo 'ñe me na zëzhi.C'ü e pa'a c'ü, texe c'o nte'e c'o mi cjapü me na nojo, 'ñe c'o mi cjapü me mi pärä, 'ñe c'o mi cjapü me ma jo'o, ndé ra züji, ra ma tsjöji cja o cuëva; ri cjijñiji xä'ma dya ra sö'ö Mizhocjimi ra jñandaji.C'ü e pa'a c'ü, ra tsja'a c'o nte'e ra mbozüji c'o o ts'itaji —eñe e Isaías va mama o jña'a Mizhocjimi.

**C'uã jää va tsja'a e Isaías, o jñanda
c'ü me na nojo Mizhocjimi**

**Isaías 6
(Apocalipsis 4.8; 15.8)**

'Na nu pa'a, e Isaías o jñanda Mizhocjimi, nza cja'a 'ma ro nguichl'í 'na t'ljjí; ngueje c'ü e cjë'ë 'ma ya vi ndü'ü e Uzías c'ü mi rey e Judá.E Isaías o jñanda Mizhocjimi c'ü mi jürü cja 'na trono c'ü me ma jens'e 'ñe me ma zö'ö.C'ü o mabitu c'ü mi je'e Mizhocjimi, ijk ma säjä a mbo'o cja c'ü e ndanintsjimi, mi tich'i texe nu. A xes'e jä c'o mi bübü c'ü, mi cärä o serafín; anguezzeji ndé mi pë's'iji 'ñanto o juaji, yeje juaja c'o mi co'bü o jmi'i c'o, yeje juaja c'o mi co'bü o nguaji, yeje c'o mi chüdü ma pjüujuaji.Anguezzeji mi pötü ma mamají:

—Me na sjü'ü e Jehová nu Mizhocjimi; je jñetse texe cja ne xoñijomü c'ü me na nojo, 'ñe me xo zëzhi —eñeji.

C'ü e jña'a c'ü, mi mama 'naja c'o, cjá ma ndünrü c'ü 'naja, cjá xo ma ndünrü c'ü 'naja; ndé mi mamaji ga cjanu ma ma't'üji Mizophjimi.

Xo mama e Isaías:

—Me ma jēs'ē ma t'ärä c'o ə jñaji, nguec'uā c'o ə marjco c'o ə ngojxtji c'ü e ndanintsjimi, me mi mbi'i c'o.Xo jyä'ä o bipji texe cja c'ü e nintsjimi.Ró mamatsjëgö c'uá: "Juënzgö, na ngueje dya sö'ö ra mbedye ga cjanu cja ín tegö c'o jña'a c'o me na zö'ö rga ma'l'lügö Mizophjimi, na ngueje rí cjagö c'o na s'o'o. Xo rí cáräjme yo nte'e yo ndé rí cjagöjme c'o na s'o'o. Juënzgö, ya ró janda c'ü mero Rey; ngueje Mizophjimi c'ü me na nojo", ró eñetsjëgö.Nuc'uā 'naja c'o serafín, o ejë jää c'o mi bübügo, ma jün 'na tjëjme c'ü me mi nis'i, c'ü je vi jñümü cja c'ü ə altar Mizophjimi.Nuc'uā o tsjapü o chjëvi cja ín tegö c'ü e tjëjme, cjá nú o xitsi: "O chjëvi in tegue ne tjëjme, nguec'uā ya põnnclütjoji in nzhumü, ya ndí'tsc'iji in mü'bü", enzegö c'ü.

'Nuc'uā, ró ärä ə jña'a Mizophjimi c'ü mi mama: "¿Cjó rá täjä ra ma'a, ra ma xipji in jñagö yo nte'e?", eñe.Nuc'uā cjá rrü tjünrügö ró mama: "Rí bübüjtjögö vã; häcjä rá magö".

'Nuc'uā Mizophjimi o xitsi ro xipjigö ga cjavä c'o nte'e: "Nu'tsc'ejí in äräji, pero dya in unügueji ngüénda jää ga cja'a c'o jña'a c'o xi'ts'iji; xo in jandaji, pero dya pjë in tendiogueji.Nguec'uā xe nda ra meze in mü'bügueji, dya rí tsjapü ra nhogü in mü'bügueji co nuzgö.Nguec'uā dya ra sö'ö rá jocüts'ügöji."

'Nuc'uā cjá rrü öönü Mizophjimi rvá xipji: "Nu'tsc'e ín Jmut's'ügö, ¿jingüä ra nhogü ə mü'bü yo nte'e?"Nuc'uā o xitsi ga cjavä: "Nu yo nte'e yo, cjá ra nhogü ə mü'büji, 'ma cjá ra chjorü yo jñiñi jää c'o cáräji; dya cjá cjó ra bübü cja c'o jñiñi.C'o juäjma, dya cjá ra mbéppi c'o, na ngueje ijk ta tsja'a nza cja'a jää c'o dya cjó ri cárä.Ra nhogü jää nzí nte'e c'o ra 'ne mimi vã; nuc'o, xo ra chjorü c'o.Pero yo ín ntegö ndo ra ngärätjoji, xo ra chjëntjui nza cja'a 'na za'a c'ü 'ne'e, 'ma ya dyocüji, nguejxtjo c'ü e nguaza'a c'ü xe quejme, pero c'ü e nguaza'a ndo yepe tetjo c'ü." Je va cjanu va xitscö Mizophjimi —eñe e Isaías.

C'uā jā c'o va tsja'a e Isaías, o zopjü e Acaz

Isaías 7

(Mateo 1.23)

'Ma mi rey e Acaz cja c'ü e xoñijömü a Judá, o tsja'a c'uā c'ü e rey c'ü mi manda a Siria, o juntaji c'o o tropa c'ü e rey a Israel, mi mëvi a Jerusalén ro ma chüji c'o o tropa e Acaz.Pero 'ma o chüji, dya go sö'ö ro ndöpüji c'o o tropa e Acaz.Na ngueje 'ma dya be ma säjä c'o tropa c'o mi menzumü a Siria, 'ñe c'o mi menzumü a Israel, Mizhocjimi o xipji e Isaías:

—Mague, rí ma chjéguevi e rey Acaz.Xipjigue c'ü dya cjá ra zü'ü, na ngueje c'o rey, dya ra sö'ö ra tsjaví c'o mbeñe ra tsjaví —eñe Mizhocjimi.

Je va cjanu va tsja'a e Isaías, o xipji e Acaz:

—Mizhocjimi je mama ga cjavá: “Nu'tsc'e Acaz, dya rí sügue, na ngueje c'o yeje rey, dya ra ndö'lügue c'o.Rí da'c'ü c'ü rgui pârâgue que dya ra ndö'lüji; ra bübü 'na ndixü c'u cjá ri xunt'itjo c'ü ra mus'ü 'na ts'it'i c'ü ra jñu'sbü o tjü'ü Emanuel.Ante que ra mbärä c'ü e ts'it'i c'o na jo'o 'ñe c'o na s'o'o, ra zädä 'ma ra ndöpüji c'o rey c'o, ra tsja'a c'o 'naño nte'e, ra s'odü c'o o xoñijömüji, dya cjá xe ri cja'a o planta.” Ngueje yo mama Mizhocjimi —eñe e Isaías va xipji e Acaz.

E Isaías xo go xipji e Acaz que ro zädä 'ma ro tsja'a Mizhocjimi ro tsjapü ro sëzhi c'o mi menzumü a Judá.Na ngueje ro ejë c'ü e rey c'ü ri manda a Asiria, ro ë'ë na puncjü o tropa, ro 'ne ndetspeji c'o menzumü a Judá c'o ya rví mbodüji, 'ñe c'o planta c'o rví ngäťtäji.

C'uā jā va mama e Isaías ro jñanda o jya's'üc'o nte'e c'o mi nhodü cja bëxömü

Isaías 9.1-7

(Mateo 4.15-16; Lucas 1.32-33, 78-79)

'Na nu pa'a, e Isaías o mama que Mizhocjimi vi jyëzi o ejë c'o 'naño nte'e, nguec'uā va tsjapü o sufre c'o o mboxbëche c'ü ndo nu Zabulón, 'ñe c'o o mboxbëche c'ü ndo nu Neftalí c'o mi cära a Galilea.Nguec'uā chjéntjui c'ü mi nhodüji cja bëxömü.Pero xo mama e Isaías que ro zädä o cjë'ë 'ma ro jñandaji 'na jya's'ü c'ü me rvá nojo.Nu'ma, cjá ro mäji c'uā.Na ngueje dya cjá ro ejë c'o 'naño nte'e ro 'ne ndöpü c'o, cjá rrü tsjapüji me ro sufreji.

O mama e Isaías va xipje c'o nte'e:

—Ra jmus'ü 'na ts'it'i a ndezgöji; 'ma ya rguí nocü, ra mandazügöji c'ü.Na jo'o rgá zocügi c'ü, ri ojtjo xe 'naja c'ü ra sō'ö ra xitscöji o jña'a nza cja'a angueze.Nuc'ü, ngueje Mzhocjimi c'ü me na zézhi, xo ngueje ín Tatagöji c'ü ijxi bübüütjo, c"ü dya ra nguarü.Me xo rrá jonte, ra dyacüji c'ü rga mimiji na jo'o.Jä c'o va cja'a va manda e David c'ü ndo ín mboxpalegöji, je xo rgá cjanu rgá manda c'ü e nte'e c'ü ra jmus'ü a ndezgöji.Pero dya ra nguarü c'ü o bëpji rgá manda.Ra manda na jo'o c'ü na ngueje ra tsjapü o jujticia texe yo nte'e —eñe e Isaías.

C'uã jã c'o rvá manda 'naja o mboxbëche e David

Isaías 11.1-10; 35.5-7

(Apocalipsis 5.5; 22.16; Romanos 15.12; Mateo 11.5; Lucas 7.22)

Xo mama ga cjavã e Isaías c'ü 'na jña'a:

—C'ü o Espíritu Mzhocjimi ra bübü cja o mü'lbü 'naja c'o o mboxbëche e Isaí c'ü mi ngueje o tata e David, ra unü c'ü ra mbeñe na jo'o, nguec'uã xo ra sō'ö ra zocüji na jo'o.Xo ra unü c'ü me rrä zézhi.Q Espíritu Mzhocjimi xo ra 'ñünbü o mü'lbü c'ü e nte'e, nguec'uã ra dyätä Mzhocjimi.C'ü e nte'e c'ü, 'ma ra jñünpü o nguarü c'o nte'e, dya ijk ta creo pjë c'o ndé ra xipjiji c'ü.Na ngueje 'ma pjë c'o ra ts'a'a, ra dyönü na jo'o, ra tsjapü o jujticia yo nte'e, ra castigao c'o rví tsja'a na s'o'o; dya cjó ra unü o favor.

"Ma ya ri manda angueze, dya cjá rrä s'o'o c'o animale.Nguec'uã c'o animale nza cja'a c'o miño, 'ñe c'o tigre, 'ñe c'o liõ, ra ngärätjoji na jo'o c'o chiva, 'ñe c'o ts'imë'ë, 'ñe c'o ts'inguëlo, 'ñe c'o 'naja animale, dya pjë xo ra tsjapüji c'o. Texe c'o animale, ra sō'ö 'na ts'it'i ra ts'as'ü c'o, dya pjë xo ra tsja'a c'ü. Xo 'ñe c'o nzhünü 'ñe c'o oso ra dyoiji na jo'o, 'natjo c'uã jã ra ñönüji.C'o ts'inguëlo 'ñe c'o ts'i oso, xo 'natjo c'uã jã ra dyobüji.C'o líõ, dya cjá ra za'a c'o 'naja animale; ya ri satjoji o pjiño nza cja'a o nzhünü.C'o c'ijmi, dya cjá xo rrä s'o'o c'o; zö ra tsja'a 'na lëlë ra c'uã't'ã o dyë'ë cja o tjocü c'o, pero dya ra zaji c'ü.

"Ma ya ri manda c'ü o mboxbëche e Isaí, dya cjó ra tsja'a c'o na s'o'o, na ngueje ne xoñijömü ra nizhi o jya's'ü Mzhocjimi, jã c'o ga cja'a ga nizhi o ndeje cja yo mar.Nguec'uã ra mbäräji Mzhocjimi texe cja ne xoñijömü.

Xo mama e Isaías:

—'Ma ra zädä c'o rí xi'ts'iji, yo dya janda, ijk ta jñanda yo; yo dya ärä, xo ra dyärä yo. Yo dya sö'ö ra nzhodü, xo ra sö'ö ra dacüji nza cja'a o pjant'e rgá mäji.Yo dya ña'a, ra sö'ö ra ña'a yo.Nu já c'o bëzhiji o ndeje, ya ri bübü na puncjü o mbereje.

C'uã jã rvá cja'a c'ü e nte'e c'ü ro ot'ü a xo'ñi cja c'ü o _mboxbëche e David

Isaías 40.3-8
(*Mateo 3.3; Marcos 1.3; Juan 1.23*)

Xo mama e Isaías:

—Ra bübü 'na bëzo cja majyadü, c'ü ra mapjü ga cjavã rgá xipji c'o nte'e: “Ni jyodü rí jocüji in 'ñigueji, ngue c'uã dya cjá rrá s'o'o c'o, na ngueje ya ra ejë c'ü ín Jmugöji”.

’Nuc'uã ró ärä 'na jña'a c'ü mi xitsi:“Mapjügue”, enzgö.Nuc'uã ró önögö: “Pjë mbëjë c'ü rá mamaqö rga mapjü?”, ró embe.Nuc'uã c'ü e jña'a o xitsi: “C'ü rí mangue, je ga cjavã c'ü: Texe yo nte'e chjëntjui nza cja'a 'na ts'impjiño. 'Na ts'impjiño, me na zö'lö o ndäjnä, pero dya mezhe ga dyot'ü c'ü e pjiño, cjá na juenzhänätjo.Je xo ga ciatjonu yo nte'e bübü yo päräji 'ñe yo ät'äji yo na zö'lö, pero nujyo, dya xo ra mezhe ra chjorü yo.Pero o jña'a Mizhocjimi, ra sidotjo, dya ra chjorü c'ü.”

Je va cjanu c'ü e jña'a c'ü ro mapjü e Isaías rvá xipji c'o nte'e.

C'uá já rvá cja'a c'ü o mbëpji Mizhocjimi

Isaías 42

(*Lucas 3.22; 9.35; Mateo 12.18-21; Juan 8.12; Hechos 13.47*)

Mizhocjimi o mama ga cjavã:

—Bübü dya vã nu ín mbëpjigö, nu rí pjös'ügö. Ró juajjnögö nu, me xo rí mäpägö anguez. Ró unügö ín Espíritu, ngue c'uã ra tsjapü o juijticia texe yo nte'e yo cárä cja ne xoñijömü.Nujnu, dya ra tsjapütsjë c'ü me ri pärä. Dya xo ra ña'a rrá jens'e nu, dya xo ra ña'a cja nda'ñi ngue c'uã ra dyärä na puncjü o nte'e.Cárä o nte'e c'o nza cja 'na dye'e c'ü ya cho't'ü, na ngue dya nda zézhi ga creoji o jña'a Mizhocjimi.Xo cárä c'o nza cja 'na sivi c'ü me pjüt'ü, na ngue dya nda bübü o jya's'ü cja o mü'buji.Pero nu ín mbëpjigö, dya ra chjotü c'o; ra mbös'üji.Nguec'uã ra zädä 'ma ra tsjaji c'o na jo'o.

'Angueze dya ra mbo'o q cuë'të, dya xo ra söya, hasta 'ma cjá ra nguarü ra tsja'a o jujticia cja ne xoñijömü. C'o nte'e c'o cárä cja isla, ra dyäräji c'o ri jizhi nu ín mbëpjigö —eñe Mizophjimi.

Mizophjimi c'ü o dyät'ä na nojo ne jens'e, xo dyät'ä ne xoñijömü 'ñe c'o bübü nu. Angueze unü c'ü rguí mimi yo nte'e yo bübü vã, angueze o xipji ga cjavä c'ü q mbëpjji:

—Nutscö rí Mizophjimigö ró mat'tc'ü, cjá rrú pënhch'i in dyë'ë , nguec'uã rí tsjague ín mbëpjigö, rí tsamague libre yo nte'e. Ró ä'l'ägo, nguec'uã ra zäda texe c'o ya ró xipjigö yo ín ntegö. Xo ró ëxcl'ëgö rí tsjague jya's'ü cja yo 'naño nación. Rí negö rí tsjapügue ra jñanda yo dya janda, 'ñe rí pjongü yo na cjot'ü cja pjörü, nu jã c'o na bëxömü.

'Nuzgö, nguezgö e Jehová, ijxi ngueje ín chjügö nu. Dya rá jëzigö rí ma't'ügueji c'o ts'ita c'o dya nguezgö, dya xo rá jëzigö rí 'ñejmegueji c'o. Jñandagueji jã va zäda yo ró mamagö mi jinguã. Nudya rá mamagö c'o dadyo jña' a c'o dya in pârâgueji; ijk tí xi'ts'igöji, ante que ra zäda c'o —eñe Mizophjimi.

E Isaías xo mama ga cjavä:

—Tôpügueji tjöjö Mizophjimi, texetsc'eli in bübüji nu jã c'o jnorü ne xoñijömü, 'ñe texetsc'eli in pojí cja barco, 'ñe c'o cárä cja c'o mar, 'ñe c'o cárä cja isla; ndé ra tôpü o tjöjö Mizophjimi c'o. Ra mäjä c'ü e majiyadü, 'ñe c'o jñiñi c'o bübü nu, 'ñe c'o nte'e c'o cárä cja c'ü e tribu c'ü ni chjü'ü Cedar. Xo ra mäjä rgá tójö c'o menzumü a Sela, c'o je bübü a xes'e cja t'ele; me ra mäji rgá ma'tüji Mizophjimi. Xo ra tóji o tjöjö cja c'o isla c'o bübü cja mar.

'Mizophjimi ra mbedye nza cja 'na trrabëzo, ra tsja'a o chü'ü nza cja o tropa; ra mapjü rgá mama ya ra ts'a'a o chü'ü. Ijk ta ndöpü c'o nu'u na ü'ü c'ü. Mizophjimi mama ga cjavä: "Na puncjü o pa'a rvá co't'ü in tegö, dya pjë rmi mamagö, pero nudya rá mapjügö nza cja 'na ndixü c'ü na mus'ü q t'i'i, c'ü me na sufre, me xo jeya. Rá yä't'ägo dya yo t'ele 'ñe yo boro, rá cjapügö ra dyot'ü texe c'o pjiño c'o cja'a nu. Xo rá cjapügö ra dyot'ü yo ndare 'ñe yo zapjü. C'odya janda, je rga sidiyigö cja o ñiji c'o dya mi pârâji, rá cjapügö je ra nzhodüji nu. Rá cjapügö ra mbëzhi o jya's'ü c'o bëxömü c'o bübü cja o xo'ñiji, rá cjapügö ra jogü nu jã ri nzhodüji; ngue yo rá cjagö co anguezeji, dya rá sogüji. C'o ma't'ü c'o ts'ita, 'ñe c'o ts'inana ga xipjiji. Ngue'tsc'eli ín diösitsc'ojme, ga 'ñeñeji, me ra tseje rgá c'ueñeji cja ín jmigö. Nu'tsc'eli in ngogöji, dyäräji na jo'o; nu'tsc'eli in ngoröji, jñandají na jo'o. Dya bübü c'ü xe nda ri ngorö 'ñe c'ü xe

nda ri ngogō que na ngueje yo ín ntegō, yo ró juajjnügö ro tsja'a ín mbëpjigö, ngue c'uā ro mama jā ga cjazgö.Zö pjë c'o ya me jñandaji, pero dya cjapüji ngüenda c'o, sō'ö ra dyäräji, pero dya cö'tbüji 'ñi'i c'o äräji. Ngueje c'o mama Mizophjimi c'o —eñe e Isaías.

Nuc'uā e Isaías o xipiji c'o nte'e:

—Mizophjimi c'ü ngueje e Jehová c'ü ra salvazüji, o ne'e ro jíchi nu o jñiñi jā ga cja'a c'ü o ley, me na jo'o 'ñe me na zö'ö.Pero cja ne jñiñi vā, va ejē c'o 'naño nte'e, va 'ñe pönüji, cjá xo na ngot'üji a pjörtü yo cäřā vā. Töpüji anguezoji, dya bübü cjó ra ngamaji libre; xo edyiji cja 'naño jñiñi, y ojtjo cjó ra ñana yo.

'Pero, ¿cjó bübüts'ügueji c'ü cö'tbü 'ñiji yo? ¿Cjó bübüts'ügueji c'ü ne ra dyärä c'o ra ts'a'a? ¿Cjó ngue c'ü o jyëzi ne jñiñi a Israel, nu o jñiñi e Jacob, ngue c'uā ro yät'äji, cjá rrú pönüji c'o mi bübü nu? ¿Cjo dya mejme c'ü ijxi ngue Mizophjimi c'ü o tsja'a ga cjanu? Anguezoji o tsjaji c'o na s'o'o jmi'i Mizophjimi, dya go ne'e ro ndépiji c'ü e 'ñiji c'ü ya vi jíchiji c'o, dya xo go neji ro dyätpäjic'o o jña'a Mizophjimi.Nguec'uā Mizophjimi o ünbüji, cjá nú o castigaoji co 'na chü'ü c'ü me na s'lézhi, cü ijx co tsjapüji go sufreji na puncjü, o dyoju 'ma ro ndëji cja sivi.Zö go tsjapüji va cjanu c'o, pero dya go ne ro dyäräji.

C'uā, jā c'o rvá tsja'a Mizophjimi, ro ngama libre c'o israelita

Isaías 43

E Isaías xe go zopjütjo c'o israelita va xipjiji:

—Nudya, nu'tsc'eji in israelitaji o mboxbëchets'üji e Jacob, Mizophjimi c'ü o dyä'c'äji, xi'ts'iji ga cjavā: "Dya rí sügueji, na ngue ya ró cjöt'ügö c'ü ni tsärägueji libre; nutscö ró zo'c'üji co in chjügueji, nu'tsc'eji in tsjatsc'öji. 'Marí tsjogügueji cja trrareje c'o me na zëzhi c'ü ri sö'ö ra ndunc'ügueji, jo rá bübügö co nu'tsc'eji, ngue c'uā dya rí tsjünt'ügueji.' Ma rí tsjogüji cja sivi, dya ra ndëts'ügueji, dya xo ra ndü'c'ügueji c'o. Na ngue, nguetscö Mixhocjimi c'ü in ñantegueji, nguetscö in Mizophjimigueji, nu'tsc'eji in menzumüji a Israel; me na sjüzgö."

C'ua jā ga cja'a c'o nte'e c'o ät'ä c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana

Isaías 44.6-20

(Apocalipsis 9.20-21; 22.13)

Xo mama ga cjavā Mzhocjimi va xipji e Isaías:

—Nutscö ijk mi bübüjtjogö ndeze mi jinguā, xo sido rá bübüjtjogö; ojtjo xe 'naja c'ü ri tsjapü in Mzhocjimigueji, ojtjo xe 'naja c'ü ri nza cjazgö me rrā zēzhi, c'ü ri pëtsagueji ra mböxc'üji.

'C'o nte'e c'o ät'ä o ts'ita 'ñe o ts'inana, dya ni muvi c'ü e bëpji c'ü cja'a c'o; zö ra dyät'äji me rrā zölö yo, pero dya xo ni muvi yo. Na ngueje yo nte'e, ijxi pärätjofi c'ü dya janda yo ts'ita, dya xo pensaji. Zö päräji ga cjanu, pero sido ät'äji yo, xo sido ma't'üji yo. ¿Pjé dye'e dya c'ü ni dyät'äji yo ts'ita? ¿Pjé xo dye'e dya c'ü ni ma't'üji yo? Maco c'o ät'ä yo, ntetjo c'o. C'ü cjaji, ijk 'na tsetjo; ra tsjapüji ra tseji, me xo ra pixhiji.

'Tsjijñiji jā ga dyät'äji yo ts'ita 'ñe yo ts'inana. 'Na herrero, pa't'ü c'o t'ëzi cja o tjëjme, cjá na jñü'lü c'ü o marjtie 'ñe c'ü o cincel, cjá na ya'bü na zēzhi c'ü e t'ëzi, ngue c'uā ra dyät'ä c'ü e ts'ita o c'ü e ts'inana. Pero ijxi jñetse que ntetjo c'ü e herrero, na ngue pël'sc'ü ra zil'i o xëdyi 'ñe o ndeje; 'ma jiyö, ts'i rguí mbo'otjo o cuë'ë.

'C'ü e nte'e c'ü ät'ä o ts'ita co o za'a, jün c'ü e za'a, 'ñe c'o o rramienta, cjá na mbürü na dyät'ä. Cjá na söya, 'ma ya jñetse c'ü e za'a nza cja 'na nte'e, cjá na ma 'ñe's'e jā c'o ra ma't'ü.

'C'ü e za'a c'ü ni dyät'ä c'o ts'ita, bübü 'ma 'netjo cja t'ejie. 'Ma ra nguarü ra dyocü c'ü e za'a, cjá na tü'lü ra 'ne mbärä a nde'e. 'Na nde'e c'ü e za'a, ra 'ñörü; c'ü 'na nde'e ngueje c'ü ni dyät'ä 'na ts'ita o 'na ts'inana, cjá na ndüñijömü cja o jmi'i c'ü. C'ü e za'a c'ü ra 'ñörü, ngueje c'ü ni jñaxa o ts'ingue, 'ñe c'ü ni pa't'ü. Ra mimi bëjxtjo cja c'ü e sivi, ra zil'i c'ü e jñönü hasta 'ma ra nijmi, xo ra mama: "Me na jotjo rgá pa't'lígö cja ne sivi", ra 'ñeñe. Nuc'uā c'ü e za'a c'ü ra nguäbä, ra jñü'lü, cjá rrü dyät'ä 'na ts'ita o 'na ts'inana, cjá rrü ndüñijömü a jmi'i, xo ra xipji: "Pjöxcügö, na ngue, ngue'tsc'e in Mzhocjimits'ügö", ra 'ñembe c'ü e ts'ita.

'C'o nte'e c'o cja'a ga cjanu, chjëntjui c'ü dya tjümbeñe, chjëntjui c'ü tsot'ü o ndöji, nguec'uā dya sö'ö ra unüji ngüënda jā ga cja'a c'o cjaji. 'Ma ri tjümbeñoji, ro mamaji ga cjavā: C'ü e za'a, nde'e c'ü ró òrü rvá jäxä o ts'ingue, nde'e c'ü rvá ät'ägö 'na ts'ita. Maco xo za'atjo nu, dya mejme Mzhocjimi, ¿pjenga rí ndüñijömügö

cja o jmi'i rgá ma't'ügö nu?", ro 'ñeñetsjë rvá mbeñe. Pero dya cjíjjñji ga cjanu, na ngueje dya ni muvi jā c'o ga mbeñe. Nguec'uā c'o ät'ä o ts'ita, 'ñe c'o ma't'ü c'o, dya tjümbeñeji na jo'o; chjéntjui nza cja'a 'ma cjó c'o ri c'a'sbü, nguec'uā dya sō'ö ra nguïjjñji na jo'o, nguec'uā dya xo unüji ngüénda c'ü dya mejme diösi c'ü e ts'ita c'ü ät'ätjoji.

Yo jña'a yo, ngueje yo o mama e Isaías va xipji c'o nte'e, jā c'o nzí va mama Mizhocjimi.

C'uā jā rvá sufre c'ü o mbëpjí Mizhocjimi, 'ñe jā rvá ndöjö c'ü

Isaías 52.14-53.12

*(Mateo 8.17; 1 Pedro 2.24-25; Apocalipsis 5.6;
Hechos 8.32-33; Lucas 22.37)*

Nuc'uā e Isaías xo mama jā rvá cja'a c'ü e bëzo c'ü ro 'ne manda a Israel:

—Mizhocjimi mama ga cjavā: “Nu c'ü ín mbëpjigö, pjë c'o ndé ra tsjapüji c'ü, nguec'uā o jmi'i, dya cjá ra jñetse majxā ri ngueje o jmi'i 'na nte'e. Nguec'uā yo nte'e, me ra pizhiji, dya ra mbârã pjë ra mamaji. 'Ñe c'o ri manda, ra unüji ngüénda c'o dya mi pârâji, c'o dya cjó vi xipjiji”, eñe Mizhocjimi va xitscö.

Xo mama e Isaías:

—C'ü o mbëpjí Mizhocjimi ra te'e nza cja'a 'na ndäjnä c'ü te'e cja o jömü c'o na dyodü. Angueze, dya ra ngö'tbüji 'ñiji, na ngueje dya rrä jo'o rgá jñetse. Angueze ra tsjapüji c'u dya pjë ni muvi, dya xo ra neji c'ü. Ra sufre na puncjü, pero nutscöji, dya ri unügöji ngüénda pjë rguí sufre c'ü.

'Ri matmatjogöji que angueze vi tsja'a c'o na s'o'o, ngue c'uā Mizhocjimi rrä ejapü ra sufre. Pero angueze rrä sufre rgá pätcägöji, na ngue dya rí ne'e rá ätagöji Mizhocjimi, dya xo rí ne'e rá jëzgöji c'o na s'o'o. Angueze me ra sufre, ngue c'uā nutscöji rrä jozüji cja o jmi'i Mizhocjimi. C'ü rguí nda's'ügi angueze, ngueje c'ü rguí ndixquigöji c'ü.

'Texezgöji ró xögüji cja o 'niji Mizhocjimi, nza cja'a o ndënchjürü c'o xögü, cjá na ma'a jā c'o ndé ne'e ra ma'a. Pero Mizhocjimi ra tsjapü ra ngötcü ín nzhumögöji, c'ü o mbëpjí angueze.

'C'ü o mbëpjí Mizhocjimi me ra tsjapüji c'o na s'o'o, dya xo ra juëtsëji, pero dya ra ndünrrü; ra tsja'a nza cja'a 'na ndënchjürü c'ü ni

zidyiji ra ma mbö't'üji o ra ma 'ñaxaji, pero dya huë'ë ga ma'a. Je xo rgá cjatjonu c'ü o mbëpji Mizhocjimi, 'ma ya rguí zidyiji ra ma mbö't'üji; dya pjë ra mama rgá pjendio tsjapüji.

'Angueze dya ra tsjapüji o jujticia; ra zidyiji ra ma mbö't'üji, zö dya pjë vi tsja'a. Ra mbäräji, cjá rrü mbö'l't'üji, pero yo nte'e, dya ra unüji ngüénda majxä ngueje o nzhumü anguezeji c'ü rguí ngü'ü c'ü.

'Mizhocjimi ra jyëzi ra sufre c'ü o mbëpji angueze ngue c'uã 'ma ya rguí ndü'ü rgá ngötcü c'o ín nzhumügöji, ndo ra tetjo, ra bübütxo na yeje y ra mezhe rgá mimi. Nuc'uã, cjá ra bübü na puncjü o nte'e c'o ra ndät'ä co angueze, nza cja'a 'ma ri ngueje o t'i'i c'ü. Je rgá cjanu rgá zädä c'o vi mbeñe Mizhocjimi. Nguec'uã, zö vi sufre c'ü e mbëpji, pero me ra mäjä c'ü. Mizhocjimi ra unü c'ü rguí mbëzhi na nojo c'ü, na ngueje rví nzhötsjë ro ndü'ü. C'o nte'e ra mamaji que vi tsja'a c'o na s'o'o c'ü o mbëpji Mizhocjimi, nguec'uã va ndü'ü. Pero jiyö. C'ü rguí ndü'ü c'ü, ngueje c'ü rguí ndunngüji ín nzhunc'oji rí texeji. Cjá rrü ñacöji cja o jmi'i Mizhocjimi c'ü.

C'uã jã c'o rvá mbös'ü Mizhocjimi c'o ro 'ñejme angueze

Isaías 55; 61.1-2

(Juan 7.37; Apocalipsis 21.6; 22.17; Lucas 4.18-19; Mateo 5.4)

Mizhocjimi o xipji c'ü e profeta Isaías ro xipji ga cjavä c'o nte'e:
—Texetsc'oji, 'ma in neji o ndeje, chjä'däji cja ín jmigö rí 'ne
siji o ndeje. Zö dya ri jüngueji o t'opjü, pero chjä'dägueji rí 'ne siji
pjë c'o ndé ma jñönnü.

'Dya cjá rí chömögueji c'o dya ni njigmigueji; dya cjá xo rí gasto
in ch'opjüji rgui chömüji c'o dya ni muvi. C'ü rí tsjagueji, dyätcöji
yo ya ró xi'ts'iji. Nu 'ma rí tsjagueji ga cjanu, rí tsärägueji na jo'o.
'Ma rí 'ñejmezgöji, nu'ma, rí bübütxogüji 'ma. 'Ma rí dyätcögöji,
nu'ma, rá cjagö c'uã jã c'o nzi rvá xipji e David c'ü ndo in
mboxtitagueji —eñe Mizhocjimi.

Xe go mama Mizhocjimi jã rvá cja'a c'ü o mbëpji. Nuc'u, ro
xipji ro ejëc' o 'naño nte'e c'o dya mi päßji angueze; anguezeji ro ejë
ro 'ne dyätäji c'ü, ro chëzhiji cja o jmi'i, na ngueje Mizhocjimi ya rví
unü c'ü rví mbëzhi na nojo c'ü.

E Isaías xo mama ga cjavä va zopjü c'o nú mi israelitaji:

—Jyodügueji Mizhocjimi, nudya xe sölö rí chöt'üji; ma'tügueji
c'ü, nudya xe bëjxtjo bübü. Xo rí xi'tsc'öji, nu c'o mbeñe c'o na s'o'o
cjá na tsja'a c'o, ni jyodü ra jyëziji c'o cjaji, dya cjá xo ra mbeñeji

c'o. Xo ra nzhogü զ mü'büji ra dyätäji Mizhocjimi. 'Ma rí tsjagueji ga cjanu anguezze ra juē'tsc'ëji, ra pönnec'ütjoji texe c'o na s'o'o c'o i tsjaji. Na ngueje me na jonte Mizhocjimi. Anguezze xitscöji ga cjavä: "Nu'tsc'ëji 'ñetscö, dya rí chjëntcøj: 'naño rgá mbeñegö, 'naño gui mbeñegueji. In pärâgueji jā ga cja'a a jens'e, xe nda na jës'ë que na ngueje ne xoñijömü. Je xo ga cyatjonu c'ü rí mbeñegö, xe nda na jo'o que na ngueje c'o in mbeñegueji. Xo 'ñeje c'o rí cjagö, xe nda na jo'o que na ngueje c'o in cjagueji. 'Ma ëjë o dyebe, 'ñeje 'ma jäbä o xitsji, dya iix ta nzhogü jā c'o vi 'ñeje c'o; ot'ü ra ziñi cja ne jõmü, ngue c'uã ra sö'ö ra mbes'e c'o in tûjmügueji 'ñe c'o in podügueji, cja rrü te'e c'o, ngue c'uã rí pë's'igueji pjë rí siji, xo rí pë's'igueji c'o rí chûjmüji 'ñe c'o rí podüji c'ü na yeje nu cjem'ë. Jä c'o ga cja'a ne dyebe 'ñe ne xitsji, je xo ga cyatjonu ín jñagö, dya nzhogütjo, ijxi siñi cja զ mü'lbü yo nte'e, nguec'uã ra zädä c'o rí negö ra ts'a'a. Ra zädä 'ma rá empc'ji libre, me rí mäcjeji rgui pedyegueji nu jā c'o rva cägueji. Nguec'uã ra 'mârâ c'ü me na nozgö nutscö e Jehová rí Mizhocjimi, dya cja ra jyombeñezüji", eñe Mizhocjimi.

E Isaías o mama jā rvá cja rvá ña'a c'ü զ mbëpjji Mizhocjimi, je ro mama ga cjavä:

—Q Espíritu Mizhicjimi bübü co nutscö. O juancügö, cja nú o ndäcjà rá 'ne zopjü yo ts'ipröve 'ñe yo dya pjë pjëzhi, rá xipjiji o jña'a c'o rguí mäji. Xo ndäcjà rá 'ne pjös'ü c'o me nzhumü 'ñe c'o me sëzhi, ngue c'uã dya cja ra sëzhiji. Xo rá cama libre c'o na cjot'ü a pjörü. Xo ndäcjà Mizhocjimi rá 'ne xipji yo nte'e que ra zädä c'o pa'a 'ma ra mbös'ü Mizhocjimi na puncjü o nte'e. Nu'ma, xo ra zübü Mizhocjimi c'o vi tsjapü na s'o'o c'o զ nte'e.

C'uã jā va ña'a e Miqueas զ jña'a Mizhocjimi

Miqueas 1.1-4.4; 4.10; 5.2, 12-15; 6.9-12

C'o p'a 'ma mi bübü c'ü e profeta Isaías, xo mi bübü 'naja profeta c'ü mi chjü'ü Miqueas.

C'ü e profeta Miqueas o zopjü c'o nú mi israelitaji, o xipjiji c'ü ro zübü Mizhocjimi anguezzeji, na ngueje c'o me na s'o'o c'o mi cjaji. O xipjiji que ro ëjë c'o 'naño nte'e, ro 'ne yä't'äji a Samaria c'ü mi ngueje զ ndajjñiñi c'o israelita c'o mi cärä cja c'ü e distrito a Israel. Xo ro ëjë c'o 'naja nte'e, ro 'ne yä't'äji a Jerusalén c'ü mi ngueje զ ndajjñiñi c'o israelita c'o mi cärä cja c'ü e distrito a Judá. Xo ro

chjotpüji c'o q ts'itaji 'ñe c'o q ts'inanaji c'o mi ma't'üji. Cjá rrñ pjongüji c'o nte'e, ro dyëdyiji ga ma cja c'o 'naño xoñijömü.

'Na nu pa'a, e Miqueas o ña'a va xipji a cjavä c'o nte'e:

—Nu'tsc'ejji bübü c'o mbeñe 'ma xõmü pjë mbëjë c'o na s'o'o c'o ra tsjaji. Nuc'uã 'ma ya ra jyas'ü, ijsx ta nangaji ra ma tsjaji jã c'o nzí va mbeñeji, na ngueje ya päräji na jo'o jã rgá tsjaji. Nuc'o, nepejì o ngumü c'o 'ñaja nte'e, 'ñe q juãjmaji, cjá na jyodüji jã rgá ndënbi c'o. Je ga cjanu ga tsjapüji ra sufre c'o nú mi mejñiñiji. Juëntsc'ejji c'o in cjaxi ga cjanu, na ngueje Mizhocjimi ra tsja'c'üji me rí sufregueji.

Xo mama e Miqueas que c'o nte'e, dya mi ne'e ro dyäräji c'o jña'a c'o mi mama c'o q profeta Mizhocjimi, 'ma mi xipijiji c'ü ro castigaoji c'o. C'ü mi ne ra dyäräji, ngueje c'o jña'a c'o mi mama c'o mi dya mejme mi profeta. E Miqueas o jyëtsa jña'a va xipji c'o mi manda cja c'o israelita:

—Dyärägueji dya, nu'tsc'ejji in mandaji a Israel, ¿cjo dya ngue'tsc'ejji tocats'üji rí tsjaji o jujticia? Pero nu'tsc'ejji, dya in ne'e rí tsjagueji c'o na jo'o, xe nda in ne'e rí tsjagueji c'o na s'o'o; o dyojui 'ma ri opciugueji ts'ingue yo in ntegö, ya nguejxtjo c'o q ndo'dye c'o xe in sopcüji. Nu'tse'ejji me in cjapüji ra sufre yo ín ntegö, o dyojui 'ma ri sagueji tetjo yo: xo dyojui 'ma ri c'üpçügueji_ts'ingue yo, cjá rrñ 'huapcügueji o ndo'dye, in cjapügueji nza cja'a 'ma ri ngueje o ts'ingue c'o jä's'äji —eñe e Miqueas.

—Bübü c'o jün na puncyü o t'opjü, pero na s'o'o va tsjaji ngue c'uã va ndöji c'o. Nutscö rí s'ogö c'o cja'a c'o nte'e c'o dya edyi na jo'o c'o pöji. ¿Jä xo rgá sö'ö rá perdonao c'o dya sütü na jo'o 'ma pjë c'o pöji? Pë'sc'ü rá cjapü ra sufreji —eñe Mizhocjimi.

E Miqueas xo mama jää ma cja ma tsja'a c'o mi manda 'ñe c'o mi juesti, mi unüji o favor c'o nte'e c'o mi jün o t'opjü.

E Miqueas xo mama jää ma cja ma tsja'a c'o mböcjimi a Jerusalén, 'ñe c'o profeta. C'o mböcjimi, dya mi xöpü c'o nte'e; nguejxtjo 'ma ra ts'ö'l'üji, ra xöpüji 'ma. Je xo ma cjacronu c'o profeta c'o dya ma cjuana, xo mi ne'e c'ü ro ts'ö'l'üji.

Mizhocjimi o xipji e Miqueas ro xipji ga cjavä c'o nte'e:

Rá chjo'tc'üji c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana c'o in ma't'ügueji, 'ñe c'o ndojo c'o me in süpijji, ngue c'uã dya cjá rí ma'tügueji c'o. Xo 'ñe c'o za'a c'o in cjapügueji ngueje e Asera, xo rá tunbügö c'o.

Xo mama e Miqueas, zö ro dyëdyiji c'o israelita ga ma cja c'o 'naño xoñijömü, ro zäda 'ma ro tsja'a Mizhocjimi ro ngama libre

anguezeji, cjá rrū ëji na yeje cja c'ü o_xoñijömütsjéji. Xo mama e Miqueas, 'ma ra' zädä c'o pa'a c'o rguí nguarü, e Jehová c'ü Mizhocjimi ra manda a Jerusalén. Cjá rrū ëjë c'uā c'o nte'e, jā c'o ndé rguí 'ñeji, ri mamaji: "Möjö nu jā c'o vá bübü Mizhocjimi, ngue c'uā ra jítscöji o 'ñiji, ngue c'uā ra sō'ö rá nzhodüji jā c'o nzí ga ne'e c'ü.".

Xo mama e Miqueas que Mizhocjimi ra tsja'a juesti, ra jñünpü nguarü yo nte'e pjë c'o ndé ma chū'ü c'o ri bübü cja ne xoñijömü. Nguec'uā c'o arjma c'o ni tsjaji o chū'ü, ra pa't'üji cja sivi, cjá rrū dyät'äji o rramienta c'ü rguí pëpjiji cja juajma; dya cja ri ngueje o arjma. Nguec'uā dya cja ra ts'a'a o chū'ü, dya cja cjó xe ra zü'ü c'o 'ñaja nte'e. Xo mama e Miqueas:

—Nu yo jña'a yo, ngueje yo mama Mizhocjimi c'ü sō'ö ra tsja'a texe c'ü mbeñe —eñe.

Miqueas 5.2 *(Mateo 2.6)*

C'ü 'naja o jña'a Mizhocjimi c'ü o xipji e Miqueas c'o nte'e, je ga cjavä c'ü:

—Nu'tsc'ëji in menzumüji a Belén, ts'iquë nu in jñiñiji; xe nda na nojo c'o 'naja jñiñi a Judá. Pero ra te'ets'üji 'naja c'ü ra manda vā. Nuc'ü, ijxi bübütjo ndeze mi jinguā.

C'uā jā va ña'a e Joel o jña'a Mizhocjimi

Joel 1.1—2.14, 28-32
(Hechos 2.16-21; Romanos 10.11-13)

Mi bübü 'naja o profeta Mizhocjimi c'ü mi chjü'ü Joel; nuc'ü, mi ngueje o t'il'i 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Petuel. Mizhocjimi o unü o jña'a e Joel, ngue c'uā ro zopjü c'o israelita c'o mi tsja'a cja c'ü e distrito a Judá. 'Ma o ña'a e Joel, o mbenbe c'o nte'e jā ma cja ma sufreji, cjá nú o xipjiji ro nzhogü o mu'büji, cjá rrū dyötüji Mizhocjimi ro mbös'ü angezeji. Na ngueje vi sääja na puncjü o t'âxä, vi 'ne chjotpüji c'o o ndëjxüji 'ñe pjëc'o ndé ma tsi semia. Xo vi ndetspeji c'o uva c'o mi quis'i, 'ñe c'o higo, 'ñe c'o olivo, 'ñe c'o granada, 'ñe có dátíl, 'ñe pje c'o ndé ma ndäns'i. Dya cjá xo mi ejë o dyebe, nguec'uā c'o semia c'o xe mi tûjmüji 'ñe c'o mi podüji, dya mi pes'e c'o. Dya cjá xo mi cja'a o pjiño c'o ro zi'i c'o animale, dya xo mi po'o o ndeje c'o ro ziji; nguec'uā mi tû'ü c'o. E Joel xo xipji

c'o nte'e que ro nzhogüji cja Mizhocjimi, me ro huë'ë rvá nzhumüji, na ngueje c'o na s'o'o c'o vi tsjaji.

O mama e Joel va xipji c'o nte'e c'o:

—Tsjapüji ra nzhogü in mü'büji, na ngueje Mizhocjimi me na jonte, me juëtscoji c'ü. Nuc'ü, me pëscöji na puncjü paciencia, dya ts'i ni üdü. Xo bübü ra perdonaozüji 'ma ra nzhogü ín mü'bügoji, ra pönngütjoji c'o na s'o'o. Xã'ma ra intsjimits'üji, ndo ra dya'c'üji c'o ndëjxü, 'ñe c'o ñaja semia; xe ndo ra nguis'itjo o uva. Nguec'uã ra chjenjui c'ü rí sigueji, xo 'ñe c'ü rí pâ'sbäji Mizhocjimi.

C'ü 'na jña'a c'ü o xipji Mizhocjimi e Joel, je ga cjavä c'ü:

—C'o cjë'ë c'o ya rguí nguarü, rá täjä ín Espíritugö, ra 'ne bübü cja o mü'bü yo nte'e yo cärä texe cja ne xoñijömü, ngue c'uã ra mbëpquiji. Nuc'uã c'o së'ë ra mamaji ín jñagö, 'ñe c'o süngü, rgá zopjüji c'o 'ñaja. Nu c'o së'ë 'ne c'o süngü rgá zopjüji c'o 'ñaja. Nu c'o së'ë 'ñe c'o süngü xo ra nguich'iji o t'ijí, pjé c'o rá jíchi anguezoji. Xo 'ñe c'o nzhante, xo ra nguich'iji o t'ijí. Rá jizhigö c'o me na nojo a jens'e 'ñe cja ne xoñijömü; nuc'o, ngueje c'o rguí jñetse pjé c'o ndé ra ts'a'a. Nguec'uã me ra nguijjñi c'o nte'e, me xo ra züji. Ra jñandaji o cji'i, 'ñe o sivi, 'ñe o trrabipji c'ü ri nza cja'a o trrangömü. Ra bëxomü e jyarü; xo 'ñe e zana ri jñetse nza cja'a o cji'i. Nu 'ma ya rguí zädä yo, nuc'uã ra ejë c'ü e pa'a 'ma ra tsja'a Mizhocjimi me ra castigao c'o vi tsja'a na s'o'o. Nuc'uã, texe c'o ra dyötcü rá pjös'ügö, rá pjös'ügö, c'o, ngue c'uã sido ra bübüütjoji —eñe Mizhocjimi.

C'uã jã c'o va ña'a e Abidás o jña'a Mizhocjimi

Abdiás

C'o pa'a 'ma ya vi ndöpüji c'o mi cärä a Judá, 'ma ya xo vi yä't'äji a Jerusalén c'ü mi ngueje c'ü o ndajjñiñiji, mi bübü'naja c'o o profeta Mizhocjimi c'ü mi chjü'ü Abdiás. Mizhocjimi o tsjapü o mbäräe Abdiás c'ü ro zübüji c'o nte'e c'o mi cärä a Edom, na ngueje vi tsjaji c'o na s'o'o.

Nu c'o mi menzumü a Edom, mi ngueje o mboxbëche c'ü ndo nu Esaú. Nu c'o israelita, mi mboxbëcheji cja c'ü ndo nu Jacob; nguec'uã c'o israelita mi cjuärjmaji c'o edomita. Zö mi cjuärjmaji, pero 'ma o ejë c'o 'naño nte'e o 'ne ndöpüji c'o israelita, nu c'o mi menzumü a Edom, dya go ngöt'ü 'ñi'l'i ro mbös'üji c'o. Anguezoji me xo mi mäji, na ngueje c'o israelita o ndöpüji c'o. Xo 'ñe 'ma o tsja'a

c'o 'naño nte'e o ndunbüji c'o mi pë's'i c'o israelita, nuc'uā c'o edomita pjë c'o xo ndunü c'o.Xo 'ñetjo 'ma mi c'ueñe c'o israelita c'o dya vi mbö't'üji cja chü'ü, o tsja'a c'o me Edom o zürüji c'o, cjá nú o mbö't'üji, o 'ma jiyö, o nzhöji cja c'o 'naño nte'e.

Nguec'uā va mama Mizhocjimi que ro chjotü c'o menzumü a Edom, ngue c'ua anguezoji dya cjá ro ngäräji já c'o mi cäräji.Nuc'uā ro zädä 'ma ro tsja'a c'o israelita, ro tsjapü o cjaji c'ü e xoñijõmü a Edom.Je ga cjanu c'ü e jña'a c'ü o jíchi Mizhocjimi e Abdías.

C'uā jää c'o va ña'a e Nahúm o jña'a Mizhocjimi

Nahúm

C'o pa'a 'ma ya vi dyëdyiji ga ma a Asiria c'o israelita c'o mi cärä cja c'ü e distrito a Israel, mi bübü 'naja o profeta Mizhocjimi c'ü mi chü'ü Nahúm. Mizhocjimi o tsjapü o mbärä e Nahúm pjë mbëjë c'ü ro tsjapüji c'o mi menzumü a Asiria, na ngue vi tsjapüji na s'o'o c'o 'ñaja nte'e.

C'ü e bëzo c'ü mi rey a Asiria vi ndäjä c'o o tropa o ma yä't'äji a Samaria, 'ñe c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja'a a Israel.Xo vi möji vi ma ndöpüji c'o mi menzumü a Egipto 'ñe c'o mi menzumü a Etiopía. Cja 'naja jñiñi a Egipto, o tsja'a c'o tropa a Asiria o ts'ë'biji a jõmü c'o ts'it'i va mbö't'üji c'o.

E Nahúm o mama que c'o asirio, mi chjëntjoji nza cja o lío c'o sa'a c'o nú mi animaleji.Mizhocjimi o jíchie Nahúm c'ü ro chjotüji a Nínive, c'ü mi ngueje c'ü e ndajjñiñi a Asiria.Nguec'uā ro mäjä na puncjü o nte'e, na ngue já c'o ndé vi sufreji cjá o dyë'ë c'o asirio.

Nu yo jña'a yo, ngueje yo o mama e Nahúm.

C'uā jää va ña'a e Habacuc o jña Mizhocjimi

Habacuc 1-2

'Naja o profeta Mizhocjimi mi chjü'ü Habacuc; Mizhocjimi o jíchi e Habacuc pjë mbëjë c'o ro ts'a'a a Judá.

C'o mi menzumü a Asira ya vi ndöpüji c'o, vi tsja'a c'o mi menzumü a Babilonia c'o mi xijji o caldeo.

E Habacuc me ma ü'ü ma zölö o mü'bü, na cngueje c'o nte'e a Judá, mi cjaji c'o na s'o'o.C'o nte'e c'o ma s'o'o, mi cjapüji ro sufre c'o ma jonte; dya xo mi bübü o jujticia.Nguec'uā e Habacuc o ma't'ü Mizhocjimi va dyönü:

—¿Jā nzī xe ra mezhe rá ö'tc'ügö pjë c'o rí tsjague, ngue c'uädyra sido ga cjanu c'o na s'o'o a ndezgöjme? ¿Jā nzī xe ra mezhe cjā rí dyätcägö?

Nuc'uà Mizzocjimi o jíchi e Habacuc nu c'ü ya vi mbeñe ro tsja'a; ro ndäjä c'o caldeo, ro 'ne jyonbüji o chü'ü c'o israelita c'o mi cärä a Judá, cjá rrü ndöpüji c'o. Mizzocjimi o mama ga cjavä:

—Nutscö ya ró juajjnü c'o caldeo. Anguezeli me na s'oji, dya juëtsënteji. Jäc'o ndé sät'äji, xo tjënbiji o xoñijömü c'o nte'e c'o cärä nu —embeji e Habacuc.

O mama c'uã e Habacuc va tsjapü t'önü Mizzocjimi, pjenga mi ngueje c'o caldeo c'o vi juajjnü Mizzocjimi ro 'ne castigao c'o israelita, maco xe nda ma s'o'oc'o, que na ngueje c'o isra elita.

O ndünru c'uã Mizzocjimi va xipji e Habacuc c'ü je rvá cjanu rvá ts'a'a, ro zübüji c'o mi menzumü a Judá, pero 'ma ro zädä c'ü e pa'a c'ü ya vi mbeñe, xo ro ndöpüji c'o caldeo, nguec'uã dya cjá ro mandaji cja ne xoñijömü. Je rvá cjanu rvá tsjapüji c'o, na ngueje vi tsjapüji me na s'o'o c'o israelita, cjá ná 'ñeje c'o 'naño nte'e.

O mama Mizzocjimi:

—Nu c'o na s'o'o, cjapüjime na notsjëji, pëzhiji c'ü dya pjë ra tsjaji, pero ra chjotüji c'o. Nu c'o cja'a na jo'o, ëch'ë o mü'bü rá pjös'ügö c'o, xo cjaji c'o jña'a c'o rí mamagö; nguec'uã sido ra bübtjo c'o.

C'uã jã va ña'a e Sofonías o jña'a Mizzocjimi

Sofonías

C'o pa'a 'ma mi profeta e Nahúm 'ñe e Habacuc, 'ñe 'ma xo mi rey a Judá e Josías, Mizzocjimi o juajjnü ro tsja'a o profeta 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Sofonías, o jíchi que ro tsjapü ro sufre c'o mi menzumü a Judá, na ngueje ma puncjü anguezeli c'o sido mi ma'tü c'ü e ts'ita Baal. Xo mi cärä o mböcjimi e Baal. Xo mi cärä c'o mi ma't'ü e jyarü, 'ñeje e zana, 'ñeje yo seje. Xo mi cärä c'o mi ma't'ü Mizzocjimi, pero xo mi ma't'üji e Moloc.

Xo jíchiji e Sofonías que Mizzocjimi ro zübü c'o filisteo 'ñeje c'o mi menzumü a Amón 'ne a Moab, 'ñe a Asiria, 'ñeje c'o mi cärä cja c'o 'ñaja xoñijömü.

E Sofonías o mama que mi cja'a na s'o'o c'o mi manda a Jerusalén, 'ne c'o mi jueci, 'ñe c'o mi mböcjimi. E Sofonías xo xipji c'o nte'e c'o:

—Nu'tsc'ejí mi cjuārmats'ügöji, jmürügueji dya, ndé rí jyëziji c'o na s'o'o c'o in cjaji, ante que ra chjo'tc'ügueji Mizhocjimi.Xo 'ñetsc'ejí in ätäji Mizhocjimi, jyodügueji c'ü, xä'lma dya pjë rí tsjaji 'ma ra zübüji yo 'ñaja in dyocjeji —eñe e Sofonías va xipji o jña'a Mizhocjimi c'o nte'e.

E Sofonías xo mama ga cjavã:

—Mizhocjimi xi'ts'iji ga cjavã:"Ra zädä c'ü e pa'a 'ma rá éts'iji rí nzhogüji cja in xoñijömügueji, rí 'ne tsäräji na jo'o", eñe Mizhocjimi.

C'uã ja va ña'a e Jeremías o jña Mizhocjimi va zopjü c'o nte'e a Judá

Jeremías 1.1-3;2.1—3.22;5.12-31;6.16-30

Mizhocjimi xo 'ñeme ro tsja'a profeta 'na bëzo c'ü mi mböcjimi cja c'o israelita; c'ü e bëzo c'ü, mi chjü'lü Jeremías.Mi profeta a Judá 'ma mi rey e Josías, 'ñeje 'ma mi rey e Joacim, xo 'ñeye 'ma mi rey e Sedequías.Angueze mi zopjü c'o nte'e c'o mi menzumü a Judá, mi xipjiji c'o jña'a c'o mi mama Mizhocjimi.

Mizhocjimi o xipji e Jeremías ro zopjü c'o nte'e a Judá, ro xipji que anguezeji mi chjëntjoji 'na ndixü c'ü vi chjüntü, pero o zogü c'ü o xïra, cjá nú o möji c'o 'ñaja bëzo.Na ngueje c'o nte'e c'o, dya cjá mi ätäji Mizhocjimi, ya ndo mi mat'tüji c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana.Xo 'ñetjo, c'o mi manda 'ñe c'o juesti, dya mi cjapüji jujticia c'o nú mi israelitaji c'o mi ts'ipröve.'Ma mi cja'a c'o profeta mi xipji c'o nte'e ro nzhogü o mü'büji, cjá rrü jyëziji c'o na s'o'o c'o mi cjaji, dya mi cö'tbüji 'ñil'i c'o.C'o nte'e, sido mi pöji cja c'ü e ndanintsjimi a Jerusalén, pjë c'o mi pa unüji Mizhocjimi.Pero angueze dya mi ne'e ga cjanu, na ngue mi cjuarü mi cjaji c'o, cjá ndo ma nzhogü ma tsjatjoji c'o na s'o'o.Nguec'uã Mizhocjimi ya mi ngueje ro ndäjä c'o 'naño nte'e c'o ro 'ne ndöpü c'o mi cärrä a Judá, pero dya ro jyëzi ro chjotüji texe c'o.

C'ü pjë mi ne'e ro mama c'ü e xäjnä c'ü o ndömü e Jeremías, cjá nú o ts'ë'bi a jömö

Jeremías 19

'Na nu pa'a Mizhocjimi o xipji e Jeremías:

—Mague, ma chömö 'na xäjnä, cjá rrü zojjnü c'o manda cja ne jñiñi, 'ñe c'o ndamböcjimi.'Ma ya rguí jmürüji, rí möcjeji cja c'ü e

cöt'ü c'ü in xiqueji Ben-hinnom c'ü bübü a 'ñünü cja ne jñiñi, xo rí chunü c'ü e xäjnä.'Ma rí sät'äji nu, rí xipjiji c'o jña'a c'o rá xi'ts'igö.

Nuc'uã e Jeremías o tsja'a c'uã jã c'o va mama Mízhocjimi, o ma ndõmü c'ü e xäjnä, cjá nú o zojjnü c'o mi manda 'ñe c'o mi ndamböcjimi, cjá nú o möji c'uã.

'Ma o zät'äji, o mama c'uã e Jeremías c'ü e jña'a c'ü vi xipji Mízhocjimi; o xipji ga cjavä c'o mi pjëzhi na nojo:

—Nut'sc'eji in mandaji vã a Jerusalén, 'ñetsc'eji xo in cáräji vã, dyäräji ne jña'a nu xi'ts'iji c'ü ín Mízhocjimigoji c'ü me na zëzhi: "Nutscö rá chjotügö vã, xo rá cjapü me ra sufre yo cárä, nguec'uã 'ma cjó c'o ra dyärä c'ü vi ts'a'a, ra pizhi, dya ra mbärä pjë ra nguíjjñi.Rá cjapügö ga cjanu yo nte'e, na ngueje ya jyézguiji, xo jäätbäji o nguichjünü yo ts'ita ga mbeñeji, 'ñe xo pás'äji cja sivi c'o o ts'it'iji ga mbeñeji c'o ts'ita Baal.Nutscö, dya rí xicöji ra tsjaji ga cjanu. Nguec'uã ra zädä c'o pa'a 'ma dya cjá rguí chjü'u Ben-hinnom ne cöt'ü vã, ya rguí chjütjo Cöt'ü jã c'o o mbö'l'tüji na puncjü o nte'e.Na ngueje nutscö rá chjotü ne jñiñi, ijk tá chjotü na jo'o, nguec'uã c'o ra jñanda, ijk ta pizhiji; me ra dyätjoji rgá jñandají jã c'o rgá chjorü ne ndajjñiñi.Na ngue ra ejë c'o 'naño nte'e ra 'ne ngäräji a 'ñünü cja ne jñiñi, ngue c'uã dya ra sö'ö cjó ra cjogü ni cjó xo ra mbedye. 'Ma ya rguí tjeze texe c'o ri siji cja ne jñiñi, nuc'uã yo mejjñiñi ra mbö'l'tüji c'o o ts'it'iji, cjá rrü zaji.Xo ra pötü rgá pö'l'ütsjëji, cj'a rrü zaji c'o o dyoji c'o ya rguí ndü'ü.Nuc'uã ra cjogü c'o ri cárä a 'ñünü, cjá rrü mbö'l'tüji yo cárä vã.Nuc'uã, ra ejë c'o ndopare 'ñe c'o miño ra 'ñe zapü c'o o ts'ingueji", eñe o jña'a Mízhocjimi c'ü o xipji e Jeremías c'o nte'e.

Nuc'uã e Jeremías xo tsja'a c'uã jã c'o nzí va mama Mízhocjimi, o chä'dä c'ü e xäjnä, cjá nú o xipji c'o mi pjëzhi na nojo a Jerusalén:

—Mízocjimi c'ü me na nojo, je mama ga cjavä: "Ma cjó c'o chä'dä na jo'o 'na xäjnä. dya cjá só'ö ra mbéchiji c'o mëndemojmü, cjá rrü chäcäji ngue c'uã ra nguejme jã c'o macja'a 'ma ot'ü.Je xo rgá cjatjonu ne jñiñi, ijk tá chjotügö na jo'o nu, xo 'ñe yo cárä vã."Ngueje yo o mama Mízhocjimi —eñe e Jeremías va xipji c'o nte'e.

Nuc'uã e Jeremías o nzhogü cja c'ü e jñiñi, o cjogü a mbo'o cja c'ü e ndanintsjimi, o ma böbü nu jã c'o ma cä'ä c'o nte'e.Cjá nú o xipjiji c'uã.

—Mízhocjimi je mama ga cjavä: "Rá castigaogö yo cárä vã, 'ñe yo cárä cja yo jñiñi yo chäcätjoji rá cjapü ra sufreji jã c'o nzí rvá

xipjiji.Na ngueje ya meze օ mü'büji, dya ne ra dyätcäji ín jñagö", eñe.

C'uā jā va tsja'ae e Pasur, o manda o mbäräji e Jeremías

Jeremías 20.1-6

'Ma o ña'a e Jeremías a mbo'o cja c'ü e ndanintsjimi, ma bübü nu c'ü e ndamböcjimi c'ü mi chjū'ü Pasur. 'Ma o dyära mi mama ga cjanu e Jeremías, o manda o mbäräji c'ü, cjá nú o gnot'üji.C'ü na yeje nu pa'a, ePasur o manda o pjongüji e Jeremías jā c'o ma cjot'ü.

Nuc'uā e Jeremías o mama va xipji e Pasur:

—Ngueje yo jña'a yo o xitsigö Mizhocjimi yo rá x'its'igö dya: "Ra zädä c'ü e pa'a 'ma rí jñandague rva ëjë c'o tropa c'o rguí 'ñeje ga ma a Babilonia, xo rí jñandague jā rgá ndü'ü c'o me in jogueji na jo'o. Na ngueje rá nzhögö cja օ dyé'ë c'ü e rey a Babilonia texe yo nte'e; ra mböl't'üji yo, o 'ma jiyö, ra dyëdyiji ga ma a Babilonia. Xo ra nduñc'igueji yo me na chjönü yo in pë's'igueji vã, 'ñe c'o ndé ni muvi ndé ra ndunü c'ü e rey a Babilonia. Nu'tsc'e ra zints'iji preso ga ma a Babilonia, xo 'ñeje c'o bübü cja in nzumügue, xo ra dyëdyiji c'o. Je rí ma chügueji nu, je xo ra dyögüts'iji nu. Xo 'ñeje texe c'o nte'e c'o o ngö'tc'ü 'ñi'i 'ma i mamague c'o dya cjuana, i xipjiji c'ü dya pjë ri tsjaji xo ra ma ndüji nu, je ra dyögüji nu c'o", eñe Mizhocjimi.

C'uā jā rvá tsja'a Mishocjimi, ndo ro jmutü c'o israelita c'o ya rví mböt'ü

Jeremías 23.1-6

'Na nu pa'a, e Jeremías o zopjü c'o nte'e a Judá, va mama ga cjavä:

—Mizhocjimi je mama ga cjavä: "Juējme c'o ró eme ro mbörü c'o ín nzhenchjürögö. C'o mbörü c'o, pë's'ü ra sufreji na ngueje ya xögü c'o ín nzhenchjürögö, ya xo bëzhiji. Nutsc'oji in mbörüji, dya i pjörügeji na jo' c'o in nzhenchjürögö, i pjölt'ügeji c'o, nguec'uā ndé va xögüji. Nguec'uā rá cja'c'ü rí sufregueji. Pero rá égö na yeje c'o in nzhenchjürü, rguí 'ñeji nu jā c'o ya rguí nböt'üji, zö rrä jë'ë rva cají. Ndé ra ngärätjoji junto, xo ra ngäräna puncjü o ts'imë. Xo rá emegö c'o ra mbörü na jo'o, nguec'uā c'o ndéñchjürü ri ojtjo pjë rguí xü'ü c'o, dya xo ra bëzhi ne rí 'naja. Nguetscö Mizhocjimi rí xi'tsc'löji yo", eñe c'ü.

'Mizhocjimi xo mama: "Ra zädä 'na pa'a 'ma ra tsja'a rey 'naja c'o ə mboxbëchë e David. Nuc'lü, ra manda na jo'o, nguec'ā ra bübü o jujticia. 'Ma ra mimi c'ü e rey c'ü, ra mbös'ü c'o ri cärä a Judà 'ñe a Israel, nguec'uā ra mimiji na jo'o, ra ojtjo pjë rguí züji."

C'uā jā va cdöpüji c'o mi cärä a Judá, o tsja'a c'o caldeo

2 Reyes 24.10-20

Nuc'uā, 'ma o cjogü jā nzī cjé'ē, o zädä c'o vi mama Mizhocjimi ro ts'a'a, o säjä c'uā c'o ə tropa e Nabucodonosor c'ü mi rey a Babilonia, o 'ne ngäräji a 'ñünü a Jerusalén. Nguec'uā dya go sö'ö cjó ro cjogü ni cjó xo ro mbedye. Nuc'uā xo go ejē nu e Nabucondonosor. E Joaquín c'ü mi rey a Jerusalén, 'ñe c'ü nú nana, 'ñe c'o ə dyoji c'o pjë xo mi pjëzhi, o mbedyeji sa nzhötsjëji cja e Nabucoconosor.

Dya go mezhe c'uā, c'o tropa caldeo c'o vi 'ñeje a Babilonia o sö'ö o cjogüji a mbo'o a Jerusalén, o ndöpüji c'o israelita. Na puncjü c'o israelita c'o o dyëdyiji ga ma a Babilonia; o zidyiji e Joaquín, 'ñe c'ü nú nana, 'ñe c'o 'ñaja c'o mi pjëzhi na nojo 'ñe c'o ə dyoji. Xo dyëdyiji c'o tropa israelita c'o xe nda mi meya ra tsja'a o chü'lü, 'ñeje c'o 'ñaja nte'e c'o mi meya na jo'o pjë ndé ra dyät'ä. C'o nte'e c'o ts'iprøve, o zogütjoji, dya go dyëdyiji c'o.

'Ma o nzhogü o ma'a c'o ə tropa e Nabucodonosor cja c'ü ə jñiñiji a Babilonia, xo ndunüji c'o mi pë's'iji cja c'ü ə palacio e Joaquín c'ü mi rey, 'ñe c'o mi oro 'ñe c'o mi plata c'o mi bübü cha c'ü e ndanintsjimi a Jerusalén. O zädä c'o vi mama Mizhocjimi ro ndöpüji c'o israelita, ro tsja'a c'o caldeo.

Nuc'uā e Nabucodonosor o juajjnü 'na bëso c'ü ro tsja'a rey a Judá nu jā c'o mi rey e Joaquín 'ma ot'ü. C'ü e bëzo c'ü o 'ñemeji ro tsja'a rey, mi ngueje c'ü ə tío e Joaquín; nuc'uā mi chjü'lü Matanías, angueze mi édyi 'na veintiún cjé'ē. C'ü e rey Nabucodonosor o pötpü c'ü ə tjü'lü e Matanías, o jñu'sbü Sedequías.

C'uā jā va tsja Mizhocjimi, o tsjapü ro jñanda e Jeremías c'o canista c'o mi qui'i o higo

Jeremías 24.1-10

'Ma o dyëdyiji c'o israelita ga ma a Babilonia, o nguejme e Jeremías a Jerusalén. Nuc'uā Mizhocjimi o jíchi e Jeremías, nza cja'a 'ma ro nguich'lí 'na t'íjí nguec'uā va jñanda 'na yeje canista c'o

mi quijsi o higo; c'o yeje canista mi järä a xo'ñi c'ü e ndanintsjimi.
 'Na canista mi quijsi c'o na jo gá higo; c'ü canista mi quijsi o higo c'o
 dya cjá ma jo'o, nguec'uã dya cjá mi sö'lö ro s'i'i c'o.

Nuc'uã Mízhocjimi o dyönü e Jeremías:

—¿Pjë in jandague, Jeremías? —embe.

E Jeremías o ndñrü va mama:

—Rí jandagö yeje canista. Nu 'naja, quijsi o higo yo me na jo'o
 ra s'i'i; nu 'na canista, quijsi o higo yo ya s'odü, yo dya cjá sö'lö ra
 s'i'ti.

Nuc'uã Mízhocjimi o xipji e Jeremías:

—Nuyo, ngueje yo ne ra mama c'o in jñandague: C'o higo c'o na
 jo'o ra s'i'i, ijxi ngueje c'o nte'e c'o ya dyëdyiji a Babilonia. Rá
 pjörügo na jo'o c'o; zö ra mezhe o cjé'ë ra ngäräji nu, pero ra zädä
 c'ü e pa'a 'ma ra nhögütoji, 'ñe c'o o t'iji, 'ñe c'o o bëcheji. Rá
 ñünbügö o mü'lbüji ngue c'uã ra mbäräji que ijxi nguetscö rí
 Mízhocjimi. Anguezeji ijk ti ngueje ín ntegö c'o, y nuzgü ri nguezgö
o Mixhocjimiji. Na ngue ijxi mejme ya rguí nhögü o mü'lbüji cja in
 jimgö.

'C'ü ne ra mama c'o higo c'o dya cjá ga jo'o, ijxi ngueje e
 Sedequías c'ü o 'ñeme e Nabucodonosor ra manda vã a Jerusalén,
 'ñeje yo o dyoji yo pjë xo pjëzhi, cjá ná 'ñeje yo 'ñaja yo o nguejme
 vã, 'ñeje c'o o ma mimi a Egipto, na ngue me na s'oji. Pero ra zädä
 c'ü e pa'a 'ma ra ejë c'o 'naño nte'e ra 'ne mbö't'üji na puncyü yo xe
 ri cärä. Xo na puncyü c'o ra ndü'ñ tjijmi 'ñe o nguëjme, hasta 'ma cjá
 ra chjorüji, dya cjá ra ngäräji cja ne xoñijömü nu vã jää c'o ró unü co
o mboxpaleji, 'ñe anguezeji —eñe Mízhocjimi.

C'uã jää va tsja'a e Jeremías, o mbenpe 'na carta c'o israelita c'o vi dyëdyiji ga ma a Babilonia

Jeremías 29.1-10

Nuc'uã e Jeremías o dyät'ä 'na carta, o mbenpe c'o israelita c'o
 vi dyëdyiji ga ma a Babilonia, o xipji ga cjavä: "Nguetcjë
 Mízhocjimi o mbeñe c'ü rví étsc'leji a Babilonia; angueze xi'ts'iji que
 ra me'ts'iji 'na setenta cjé'ë a Babilonia. Nguec'uã jo'o rí jyäbägueji
 in nzumüji jää c'o in cärägueji, xo rí tsät'äji o uva 'ñe pjë c'o ndé ma
 planta. Rí tsägueji na puncyü t'i'i 'ñe o xunt'i. Xo ra chjüntü
 ch'igueji, xo ra tsäji o t'iji. Xo ni jyodü rí pëpjiji na jo'o, ngue c'uã
 c'o menzumü a Babilonia ra mimiji na jo'o. Xo rí dyötpüji

Mizhocjimi ra mbös'ü c'o. Na ngueje 'ma ra ngärä na jo'o anguezeki, nu'ma, xo rí minc'eji na jo'o. Dya rí creogueji c'o cjapü ña'a in jñagö, xi'ts'iji c'ü dya ra mezhe c'ü rguí manda yo menzumü a Babilonia. Na ngueje ijk tí tsärägueji nu 'na setenta cjë'ë, cjá rrí nzhogüji cja in xoñijömügueji", eñe c'ü e carta c'ü o dyätä e Jeremías.

C'uã jã rvá cja'a c'ü e dadyo pacto c'ü ro tsja'a Mizhocjimi co c'o israelita

**Jeremías 31.31-34
(Hebreos 8.8-12; 10.16-17)**

'Na nu pa'a, e Jeremías o zopjü c'o nte'e c'o mi cärä a Jerusalén, o xipjiji c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi:

—Nu yo jña'a yo, ngueje yo o mama Mizhocjimi rá xi'tsc'öji: "Ra zädä 'na pa'a 'ma rá cjagö 'na dadyo pacto co nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, 'ñetsc'eji in menzumüji a Judá, chjëntjovi c'ü ro pábägöji 'na xiscömü. C'ü e convenio c'ü rá cjagöji, dya ri chjënjuí c'ü e convenio c'ü ró cjajme c'o in mboxitagueji, 'ma ró pjös'ü o mbedyeji cja c'ü e xoñijömü a Egipto. Na ngueje anguezeki, dya go respetaoji c'ü e convenio c'ü rvá cjagöjme, dya go dyätäji c'o ín leygö. C'ü e convenio c'ü ejá rá cjagö co nutsc'eji, je rga cjavä c'ü: Nu in leygö, rá cjapügö ra bübü a mbo'o cja in mü'lügueji 'ñeje cja in ñigueji. Nu'ma, ri nguezgö in Mizhocijimigueji; nu'tsc'eji mejme ri ngueje ín ntetsc'öji. Dya ejá rguí jyödü ejó c'o ra zopjü c'ü o dyojui rgá xipjii: Nutscö rá jí'tsí, nguec'uã rí pärägue Mizhocjimi, ra ñembe. Na ngueje nzá in texegueji ndé rí pácätjogöji ndeze c'o ejá rá ts'iquë hasta c'o ya ri ts'ipale. Nutscö rá perdonaocts'üji texe c'o na s'o'o c'o vi tsjagueji, rá jyombeñegö c'o." Ngueje yo mama Mizhocjimi —eñe e Jeremías va xipji c'o nte'e.

C'uã jã va mama Mizhocjimi que ro yä'täji c'ü e jñiñi a Jerusalén

2 Reyes 24.18; 25.1-2; Jeremías 34.1-19; 37.8

E Sedequías, ya vi 'ñes'eji ro tsja'a rey a Jerusalén, pero anguezeki dya mi ne ro dyätä c'ü mi rey a Babilonia, mi ne ro joji c'o mi menzumü a Egipto nguec'uã ro pjö's'üji c'o, ro ndöpüji c'o mi menzumü a Babilonia. Nguec'uã 'ma ya vi mezhe nzincho ejë'ë c'ü

mi rey e Sedequías, o tsja'a rebelde, dya cjá mi ätä c'ü mi rey a Babilonia.

Nguec'uã e Nabucodonosor 'ñe c'o o tropa, ndo go mbedyeji a Babilonia go ēji a Jerusalén. Dya go sö'ö ro cjogüji na ngueje mi cjot'ü 'na trra barda texe cja c'ü e jñiñi, ngue c'uã c'o israelita, dya cjó sö'ö ro mbedye, ni cjó xo ro cjogü. C'o caldeo xo ngäräji a 'ñünü cja c'o jñiñi a Laquis 'ñe Azeca; na ngueje c'o jñiñi c'o, xo mi cjot'ü o trra barda c'o. Nguejxtjo c'o jñi'i jñiñi c'o mi cjot'ü c'o.

Nuc'uã Mízhocjimi o zopjü e Jeremías, o xipji ro ma zopjü e Sedequías c'ü mi rey a Jerusalén, ro xipji que ro ndöjö e Nabucodonosor c'ü mi rey a Babilonia, 'ñe c'o o tropa, ro cjogüji a mbo'o a Jerusalén, cjá rrü ndüt'üji c'ü e jñiñi c'ü. Cjá nú o ma'a c'uã e Jeremías o ma xipji e Sedequías c'o vi mama Mixhocjími.

Mi bübü c'o israelita c'o mi tunpüji o merio, mi tü'ü c'o o dyoji. Nguec'uã va tsjapüji o mbëpjiji nza cja'a 'ma ri siji 'na animale. C'o o ley Mízhocjimi mi mama que nzí 'na yencho cjé'ë, mi jyodü ro jyéziji ro mbedye c'o o mbëpjiji c'o mi ngueje o dyotsjéji, dya cjá ro tsjapüji ro mbëpji. Pero c'o nte'e, dya cjá mi cö'tbuji 'ñi'i c'ü e ley c'ü mi mama ga cjanu.

'Ma o ëjë c'o tropa caldeo o 'ne ngäräji a 'ñünü a Jerusalén, e Sedequías o xipji c'o nte'e c'o mi cárä a Jerusalén ro ngamaji libre c'o o mbëpjiji. C'o nte'e o tsjaji ga cjanu, o ngamaji libre c'o. Pero dya go mezhe, 'ma go yembeñetjoji go siji na yeje, o tsjapüji na yeje o mbëpjiji. Mízhocjimi o xipji e Jeremías que dya mi ne'e ga cjanu; nguec'uã ro jyézi ro nhodü o nguéjme c'o me rví zö'dyë c'o nte'e, xo ro mbéjjñe o tjijmi 'ñe o chü'ü c'ü me rví sufreji.

C'uã jã dya va tsja'a e Sedequías c'o mi xipji e Jeremías

Jeremías 37.11—38.28; 39.15-18

Nuc'uã c'o tropa egipcio o mbedyeji a Egipto ro ēji a Jerusalén ro 'ne mbös'üji c'o israelita. C'o tropa caldeo c'o mi cárä a 'ñünü a Jerusalén, 'ma o mbäräji c'ü ma ëjë c'o egipcio, o nhogü o möji cja c'o o jñiñi.

'Ma mi möji, o mbedye e Jermías a Jerusalén ro ma'a cja 'na jñiñi c'ü bëjxtjo mi bübü. 'Ma ya ro mbedye cja c'ü o ngojxtji c'ü e ndajjñiñi, o ts'acüji c'ü, o tsja'a c'ü e bëzo c'ü mi pjörü c'ü e ngojxtji, na ngueje mi pëzhi c'ü mi mbedye e Jeremías ngue c'uã ro möji c'o caldeo. Nuc'uã c'ü e mböngojxtji, o zidi e Jeremías nu jã c'o mi

cārā c'o pjë mi pjëzhi, o ma xipjiji que vi jñandaji e Jeremías mi mbedye ro möji c'o caldeo.

'Ma o dyäräji ga cjanu, go üdüji, ngue c'uã o manda o mbäräji e Jeremías, cjí xo nú o manda ro ngot'üji cja ə ngumü 'na bëzo c'ü, mi chjü'ü Jonatán c'ü mi secretario. Na ngue ə mgumü c'ü e bëzo c'ü, mi cjapüji nza cja'a 'ma ri ngueje o pjörü, je cjot'ü nu e Jeremías na puncjü o pa'a. Nuc'uã e Sedequías c'ü mi rey a Jerusalén, o manda o ma pjongüji e Jeremías, cjá nú o siji cja ə jmi'i. 'Ma o säjä, o ñatsjévi va xipji:

—¿Cjo bübü 'na jña'a c'ü va penquegö Mizhocjimi?

O ndünru c'uã e Jeremías va xipji e Sedequías:

—Jä. Ngueje c'ü ra ndõ'c'ü e Nabucodonosor c'ü rey a Babilonia, ra tsja'c'ü jä c'o nzí rgá ne'e anguezze —eñe e Jeremías.

Xo mama e Jeremías va xipji:

—Xitsi, ¿pjë pjëzhi c'ü na s'o'o' c'ü ró cjagö, nguec'uã vi jyëzi o ngocüji? Ná c'o bëzo c'o cjapü profeta, c'o mi xi'ts'i c'ü dya ro ëjë c'o tropa caldeo, ¿pjenga in ätägue c'o? Maco o ëjë c'o tropa. Nudya rí ö'tc'ü, dya rí jyëzgue ra zinziji na yeje jä c'o mi cjocö; 'ma jiyö, je rá ma tügö nu.

Nuc'uã e Sedequías o manda c'ü dya ro zidyiji e Jeremías jä c'o ot'ü mi cjot'ü. Nguec'uã va nguejmetjo e Jeremías cja c'ü e palacio nu jä c'o mi pjörüji c'o 'ñaja preso. Xo manda e Sedequías ro 'huiñji e Jeremías, pama pama ro unüji 'na tjömëch'i c'ü cjá rvi dyät'äji.

'Ma ma cjot'ü e Jeremías cja ə ndentji c'ü e pjörü, anguezze mi zopjü c'o nte'e, mi xipjiji que ndo ro nhogü ro ëjë c'ü mi rey a Babilonia, ro 'ne ndöpü c'o mi cárä a Jerusalén. Xo mi mama, nu 'ma cjó c'o ro mbedye a Jerusalén ro ma nhötsjë cja c'ü e rey, ro bübüütjo c'o, dya ro ndüji, pero c'o ro nguejme a mbo'o cja c'ü e ndajñiñi, ro ndü'ü o tjijmi c'o; 'ma jiyö, ro ndüji o nguëjme o ro mbö'l'üji, ro tsja'a c'o caldeo.

C'o pjë mi pjëzhi cha c'ü e palacio, mi juhi na ü'ü e Jerenías. 'Ma o dyäräji c'o jñ'a c'o mi mama c'ü, o möji jä c'o mi bübü c'ü e rey Sedequías o ma xipjiji ga cjavâ:

—C'ü e bëzo c'ü, pë'sc'ü ra ndü'ü, na ngueje pjë c'o ndé xipji c'o ín tropagöji ñe c'o 'ñaja nte'e. 'Ma ra sido ra tsja'a ga cjanu c'ü, ná ra tögü ə mü'bü yo nte'e, dya cjá ra ne ra chüji 'ma cjó c'o ra 'ne jyonbüji o chü'ü.

Cjá nú o ndünru c'uã e Sedequ'ias:

—Angueze bëbü cja in dyëgueji, tsjapüji jā c'o nzī rgui ñegueji. Na ngue, nutscö dya sō'ō pjë rá cja'a rga c'axc'üji—eñe.

Nuc'uā o zidyiji e Jeremías e pozo c'ü mi bëbü cja զ ndent ji c'ü e pjörü, cjá nú o cāji o tjünjmü va sjö'büji. C'ü e pozo, dya mi po'o ndeje, nguejxtjo o mbëmü c'ü mi cā'ā, nguec'uā va nguibi na jē'ē e Jeremías.

Cja c'ü e palacia mi bëbü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Ebed-melec; angueze je mi mensumü a Etiopía. 'Ma o mbärä jā va tsjapüji e Jeremías, ijj co ma'a jā c'o ma bëbü e Sedequías o ma xipji:

—Nu'tsc'e ni t'ëjañomü ín reyts'üg'o, me na s'o'o c'ü o tsjapüji e Jeremías, o ma 'ñech'eji cja c'ü e pozo. Na ngue ra ndü'ü o tjimi nu c'ü, na ngueje ya xo ojtjo pjë ra s'i'i cja ne jñiñi.

Nuc'uā e Sedequías o xipji e Ebed-melec ro zidy jā nzī bëzo, ro ma ngübüji e Jeremías. Cjá nú o möji c'uā, o ngübüji, ndo go nguejmetjo e Jeremías cja զ ndentji c'ü e pjörü.

Nuc'uā c'ü e rey Sedequías ndo go manda ro ma siji e Jeremías. 'Ma o säjä, o mama c'uā c'ü e rey:

—Rá cja'c'ügö; rí negö ijjx tí xitscö c'ü na cjuana.

Cjá nú o ndünrü c'uā e Jeremías va xipji:

—'Ma rá tjünrtügö c'ü e t'önüc'ü rí dyöñgü, bün'ma rí mandague ra mbötüji. Nu 'ma rá xi'ts'igö 'na jñ'a jā c'o rgui tsjapü, bün'ma dya rí tsötcügö 'ñi'i.

Nuc'uā e Sedequías o xipji ga cjavä e Jeremías:

—Mbärä Mizhocjimi, dya rá mandagö ra mbö'tc'üji, dya xo rá nzhöc'ü cja զ dyë'ë c'o ne ra mbö'tc'ü.

Nuc'uā e Jeremías o mama, 'ma ro nzhötsjë e Sedequías 'ñe xo ro jyëzi ro cjogü c'o զ tropa eNabucodonosor, dya pjë ro tsjapüji 'ma c'ü; ni xo ri ngueje c'o զ pjamilia, dya pjë xo ro tsjapüji c'o. Dya xo ro ndüt'üji c'ü e ndajjñiñi.

Cjánú o ndünrü c'uā e Sedequías:

—Rí sügo c'o ín dyöçjöji c'o ya rinde; 'ma rá rindegö dya, 'na ra tsja'a c'o caldeo ra nzhögöji cja զ dyë'ë anguezeji nguec'uā me ra tsjacüji rá sufregö.

Cjá nú o ndünrü e Jeremías o xipji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, dya ra nzhöc'ügueji cja զ dyë'ë anguezeji. Dyärägue զ jñ'a Mizhocjimi nu rí xi'ts'igö, ngue c'uā dya ra mbö'tc'üji. Pero 'ma dya rí rinde, nu c'o caldeo c'o manda c'o tropa ra zinnnc'iji yo ndixü yo crärä cja in palaciogue. Nuc'uā c'o ndixü ra tsja'a c'üji burla rgá mamaji ga cjavä: “ C'o pjë mi pjëzhi c'o

mi cyocjeji, o dyon'c'üji, o xi'ts'iji c'ü dya ro ndöjo c'omenzumü a Babilonia", ra 'ñents'eji.

Cjá nú o mama c'uã e Sedequías:

—'Ma dya in ne rí chügue, dya cjó rí xipji pjë pjëzhi c'o ró ñagövi. Na ngueje 'ma ra mbärä c'o ñaja bëzo c'o pjë mbëjë c'ü ró ñatsjëvi, ra ejí ra 'ne tsja'c'üji t'önü pjë mbëjë c'ü in xitscö, 'ñe jā rvá tjünrügö. Ra xi'ts'iji, 'ma rí xipjiji texe, nu'ma, dya pjë ra tsja'c'üji anguezeli. C'ü rí neg?o rí tsjague, rí xipjiji, c'ü rá ñagövi, nu'tsc'e mi ötcügö 'na favor c'ü dya ro mandagö ro zints'iji na yeje cja o ngumü c'ü secretario—eñe e Sedequías va xipji e Jeremías.

Je va cja c'uã, 'ma o dyönüji e Jeremías pjë vi ñavi c'ü e rey, o ndünrü jā c'o nzí va mama c'ü e rey va xipji ro ndünrü. Nguec'uã c'o pjë mi pjëzhi, dya mi sö'ö pjë ro tsjapüji e Jeremías, na ngueje dya cjó vi dyära c'o jña'a c'o vi mama e Jeremías 'ñe e Sedequías, na ngueje vi ñatsjëvi. E Jeremías o nguejme cja c'ü e pjörü c'ü mi bübü cja c'ü e palacio.

'Ma xe ma bübütxo e Jeremías cja c'ü e pjörü, Mizophjimi o xipji:

—Xipjigue e Ebed-melec rá pjörügö c'ü, ngue c'uã c'o bëzo c'o sülü anguezeli, dya ra sö'ö pjë ra tsjapüji c'ü. Rá pjös'ügö na nagueje jüt'ü o mülbü que rá pjös'ügö c'ü.

C'uã jā va ndöjöc'o caldeo, o ndöpüji c'o israelita c'o mi cärä a Jerusalén

Jeremías 39.1-14; 40.1-6

Dya go mezhe, 'ma o nhogü e Nabucodonosor 'ñe c'o o tropa, ndo go ejí o 'ne ngäräji na yeje a 'ñünü cja c'ü e ndajjñiñi a Jerusalén. O mezhe va ngäräji a 'ñünü, nguec'uã c'o mi cärä cja c'ü e ndajjñiñi, ya mi bëzhi pjë ro ziji. Nuc'uã c'o tropa caldeo o sö'ö o dyöt'üji cja c'ü e trra barda c'ü mi cjot'ü c'ü e jñiñi, cjá nú o cjogüji a mbo'o, pero je ngärätjoji cja c'ü e ndangoxtji.

'Ma o nu'u e Sedequías c'ü ya vi cjogü c'o caldeo, o mbedye cja c'ü e jñiñi, c'ü e xõmü c'ü, cjá nú o c'ueñe va möji c'o tropa israelita. Pero c'o tropa caldea o unüji ngüénda que mi c'ueñe c'o israelita, nguec'uã va chäji, cjá ma zürüji e Sedequías 'ñe c'o o tropa cja 'na batjü c'ü mi bübü a Jericó. E Sedequías o zidyiji nu jā c'o mi bübü c'ü a rey Nabucodonosor. Nuc'uã e Nabucodonosor, omanda o mbö'tp'üji o t'i'i e Sedequías, o jñüpüciyi o ñi'l; mi jandatjo e

Sedequías. Nuc'uā o ngui'p'iji օ ndö'ö e Sedequías, cjá nú o zidyiji ga ma a Babilonia. C'o caldeo o ndüt'üji c'ü e palacio nu jā c'o mi bübü e Sedequías, xo ndüt'üji c'o ngumü, cjá nú o yä'täji c'ü e ndüngümü c'ü mi cjot'ü c'ü e jñiñi a Jerusalén. Nuc'uā e nabuzaradá c'ü mi manda cja c'o օ tropa e Nabucodonosor, o dyëdyi a Babilonia c'o tropa c'o mi israelita, 'ñe c'o 'ñaja nte c'o pjë mi pjëzhi. Pero c'o nte'e c'o dya pjë mi tējme, dya go dyëdyiji c'o, ojyëztjoji ro nguejmeji nguec'uā ro mbëpiji c'o uva 'ñe c'o xoñijömü. E Jeremías o pjongüji a pjörtü c'ü. C'ü e rey Nabucodonosor o 'ñeme 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Gedalías ro tsja'a gobernador a Judá.

Ante que ro dyëdyiji c'o israelita ga ma a Babilonia, e Nabucodonosor o xipji e Nabuzaradán:

—Dya pjë rí tsjapügue e Jeremías, rí unü texe c'o ra dyö'tc'ügue.

Nuc'uā e Nabuzaradán o dyönü e Jeremías cjo mi ne ro zidyiji ga ma a Babilonia ro ma mimi nu, o majxque mi ne'e ro nguejmentjo a Judá. E Jeremías o ndünrü c'ü mi ne ro nguejmetjo a Judá. Nuc'uā e Jeremías o mövi e Geldalías, o ma mimivi a Mizpa, c'ü mi ngueje c'ü 'na jñiñi c'ü mitoca a Judá.

C'uā jā va tsja'a e Jeremías, o xipji c'o israelita que dya ro möji a Egípto

Jeremías 40.7—43.7

E Gedalías o xipji c'o nte'e ro dyätäji c'o caldeo, ro nguejmetjoji a Judá, ngue c'uā ro pëpjiji cja juajma. O xipjiji 'ma ro tsjaji ga cjanu, ro ngäräji na jo'o. Pero mi bübü 'na bëzo c'ü israelita c'ü o mbö't'U e Gedalías; c'ü e bëzo c'ü, mi chjū'ü Ismael. Mi bübü c'ü 'naja bëzo c'ü mi chjū'ü Johanán. Nu c'ü e bëzo, zö dya mi ne'e ra dyätä c'ü e rey Nabucodonosor, pero 'ma o dyärä c'ü vi mbö't'üji e Gedalías, o dyëdyi c'o օ tropa ro möji ro ma chüji e Ismael 'ñe c'o օ dyoji. E Ismael o c'ueñe o ma'a cja c'ü e xoñijömü a Amón.

Nuc'uā e Johanán o mbeñe ijx to mbedye a Judá ro möji a Egípto c'o օ dyoji, na ngueje mi sū'ü c'o caldeo, mi pëzhi 'ma ro dyärä c'o caldeo c'ü vi mbö't'üji e Gedalías, ro ëji pjë c'o ro 'ne tsjapüji c'o xe mi cără a Judá. Pero e Johanán 'ñe c'o օ dyoji, ot'ü o möji jā c'o mi bübü e Jeremías, o ma xipjiji:

—Rí ö'tc'ügöjme rí dyötügue Mizhocjimi ra jí'ts'i pjë pjetzhi c'ü rá cjagöjme. Zö rá negöjme c'ü e jña'a c'ü ra xitsijme, zö dya rá negöjme, pero rá ätäjme c'ü.

Cjá nú o mama e Jeremías va xipjiji, 'ma ro nguejmeji a Judá, ro mimiji na jo'o, pero 'ma ro möji ga ma a Egipto ro ma mimiji, ro dnüji o tjjimi, 'ñe o nguëjme, xo ro ndüji 'ma ro ts'a'a o chü'lü.

'Ma o nguarü o ña'a e Jeremías, nuc'uã e Johanán 'ñe c'o)o dyoji o xipjiji e Jeremías c'ü dya mi mejme c'ü vi mama. Nuc'uã, dya go dyätpäji c'ü o jña'a Mizhocjimi c'ü vi mama e Jeremías va xipji anguezeji; c'ü o tsjaji, o jmutüji na puncjü o nte'e c'o xe mi cärä a Judá, cjá nú o möji ga ma a Egipto. Xo zidyiji e Jeremías, o zät'äji a Egipto cja 'na jñiñi c'ü mi chü'lü Tafnes.

C'uã jã ma cja'a, 'ma ya ma cã'ã a Egipto c'o israelita, mi sido mi ma't'üji c'o ts'ita

Jeremías 43.8—44.30; 50—52; Daniel 5.30-31

'Ma mi cäräji a Tafnes, Mizhocjimi o zopjü e Jeremías, o xipji c'o jña'a c'o ro xipji c'o nte'e. Nuc'uã e Jeremías o zopjü c'o nte'e va xipjiji:

—Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji, me na zëzhi c'ü. Bübü 'na jña'a c'ü xi'ts'iji ga cjavä: "Nu'tsc'oji ya í jñandagueji jã c'o va yä't'äji c'ü in ndajjñiñigueji a Jerusalén, 'ñe jã c'o va yä't'äji c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja'a a Judá. Nguetskö ró mbeñegö ro zädä ga cjanu, na ngueje c'o in mboxpalegueji mi cjadi c'o na s'o'o, xo 'ñe c'o in palegueji, 'ñe c'o in tatagueji. Xo 'ñetsce'oji xo in cjagueji c'o na s'o'o. C'o mi cja'a anguezeji, mi ma't'üji c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana c'o mi ma't'ü c'o 'naño nte'e. Xo 'ñetsce'oji, xo in ma't'ügueji c'o. Na puncjü rvá juajjnögö o bëzo c'o o tsja'a profeta, o xi'ts'iji que dya ri tsjagueji ga cjanu, na ngueje dya rí negö, me rí s'ögö c'o. Nu'tsc'oji, dya mi ätcägöji, ni xo mi cötcügöji o 'ñi'l'i. ¿Pjenga in sido in cjagueji ga cjanu? Na ngueje 'ma rí sido rí tsjagueji c'o, me rí sufregueji. O rí chüji o chü'lü, o 'ma jiyö, o tjjimi rgui chüji, texetsc'oji in menzumüji a Judá, zö ri ngue o bëzo o ri ngueje o ndixü o ri ngueje o ts'it'i; zö xo ri ngue c'o cjá lëlëtjo", ents'eji Mizhocjimi —eñe e Jeremías.

Cjá nú o ndünrü c'o ma't'ü c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana, o xipjiji e Jeremías:

—Dya rá cö'tbügöjme 'ñi'l'i c'ü e jña'a c'ü in mangue o xi'ts'i Mizhocjimi, sido rá cjajme c'o rí cjajme.

Pjë c'o ndé go mamaji va xipjiji e Jeremías. Nuc'uā e Jeremías o xipji c'o nte'e c'ü ro ējē e Nabucodonosor 'ñe c'o q tropa ro 'ne ndōpüji c'ü mi rey a Egipto. Xo xipjiji c'ü ro chjotüji c'o israelita c'o mi cārā a Egipto. O zädä jā c'o nzī va mama Mizzocjimi, o dnōpüji c'ü mi rey a Egipto, o tsja'a e Nabucodonosor 'ne c'o q tropa.

E Jeremías xo mama c'ü ro ējē 'na pa'a 'ma ro ndōpüji c'o mi menzumü a Babilonia, ro ndójō c'o 'naño nte'e. Nu e'ü e jñā'a c'ü, xo zädä; o ndōpüji c'o menzumü a Babilonia, o tsja'a c'o mi menzumü a Media 'ñe a Persia.

C'uā jā c'o va tsja'a Mizzocjimi, o juajjnū e Ezequiel ro tsja'a profeta

Ezequiel 1.2—2.8

Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Ezequiel. C'ü e bëzo c'ü, mi ngueje 'na mböcjimi c'ü mi tsja'a cja c'ü e xoñijömü a Judá. 'Ma mi rey e Nabucodonosor, 'ma ot'ü o dyëdyiji c'o israelita ga ma a Babilonia, xo zidijiji e Ezequiel.

'Na nu pa'a, 'ma mi bübü e Ezequiel a Babilonia, o xogü a jens'e; nguec'uā e Ezequiel o jñanda Mizzocjimi nza cja'a 'ma ro nguich'í 'na tñjí. Xo jñanda que mi jñetse me na jo'o Mizzocjimi, me xo na nojo, me xo na zö'ö. Nguec'uā va ndüñijömü e Ezequiel hasta o zät'ä o ndëe a jõmü.

Nuc'uā e Ezequiel o dyärä 'na jñā'a c'ü o xipji:

—Nu'tsc'e in bëzotjo, pero böbügue, na ngueje rí ne rá ñagövi.

Nuc'uā c'ü o Espíritu Mizzocjimi o cjogü a mbo'o cja o mü'bü e Ezequiel, nguec'uā ijax co tsjapü o böbü. Nuc'uā c'ü e jñā'a c'ü vi dyärä e Ezequiel, ndo go ña'a va xipji:

—Nu'tsc'e in bëzotjo, pero rí êxc'ëgö rí zopjügue yo 'ñaja israelita. Angueziji dya ätcägöji, pero rí zopjügue rgui xipjiji: "Dyäräji c'ü xi'ts'iiji Mizzocjimi", rí 'ñembeji. Zö ra ngo'tc'ügueji 'ñi'i zö jiyö, pero pë'sc'ü rí zopjügueji. Nu 'ma rí tsjague ga cjanu, ra unüji ngüienda que nguetscö ró juan'c'ügö rí zopjügueji, xo ra mbäräji ijxi ngue ín jñagö c'o vi xipjigueji. Dya rí sügue yo nte'e, zö ra zanc'ügueji, zö pjë c'o ra tsja'c'üji. Na ngueje pë'sc'ü rí xique c'o jñā'a c'o rá xi'tsc'ö, zö ra dyä'tc'äji o jiyö. Angueziji, dya ne ra dyätcägöji. Nu'tsc'e rí tsjacjuna rí tsjague yo rí xi'tsc'ö, dya rí tsjague c'uā jā c'o ga tsja'a angueziji —eñe Mizzocjimi.

Nguec'uā e Ezequiel o tsja'a c'uā jā c'o va mama Mizhocjimi, o zopjü c'o nú mi israelitaji.

C'ü ə bëpji e Ezequiel, ri chjëntjovi c'ü ə bëpji 'na guardia c'ü pjörü 'na jñiñi

Ezequiel 3.16-21; 18.26-32; 33.1-13

Nuc'uā c'ü 'na pa'a, Mizhocjimi o zopjütjo e Ezequiel va xipji:

—Ne bëpji nu ya ró da'c'ügö rgui zopjü yo nte'e, chjëntjui nza cja o bëpji c'o pë's'i o guardia c'o pjörü 'na jñiñi. 'Na guardia, 'ma ra jñanda rva ējē o tropa c'o 'naño menzumü, ra zünt'ü c'ü ə corneta, ngue c'uā ra mbärä c'o ə dyoji cjó c'o va ējē va 'ne jonbüji o chü'ü. 'Ma cjó c'o ra dyärrä ra zünü c'ü e corneta, pero dya ra ngö'tbü 'ñi'i, nu'ma, 'ma ra mbö'tüji cja chü'ü c'ü e nte'e c'ü, ijxi nguetsjé angueze c'ü ra mbë's'i ə s'ocü. 'Ma ra jñanda c'ü e guardia rva ējē c'o 'naño tropa, pero 'ma dya ra zünt'ü c'ü e corneta, nu'ma, ngueje c'ü e guardia c'ü ra mbë's'i ə s'ocü, 'ma ra mbö'tüji c'o ə dyoji.

'Je xo ga cjatsc'e nu. Rí xi'tsc'o cjó c'o ra ndü'ü na ngueje cja'a c'o na s'o'o, nuc'uā 'ma dya rí zopjügue c'ü e nte'e rí xipji ra nzhogü ə mü'bü ra jyëzi c'o na s'o'o, nu'ma, ra ndü'ü 'ma c'ü e nte'e na ngue vi tsja'a na s'o'o, pero ngue'tsc'e rí pë's'i in s'ocü; chjëntjui c'ü rvi pö'lügue c'ü, na ngueje dya pjë vi xipji. 'Ma rí zopjügue c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o rí xipjiji ra nzhogü ə mü'büji ra jyëziji c'o na s'o'o, nu 'ma dya ra dyä'tc'ägeje, nu'ma, ra ndü'ü 'ma c'ü e nte'e na ngueje vi ndüs'ü c'ü ə nzhümü; nu'tsc'e, dya rí chügue na ngueje ya rgui zopjü —eñe Mizhocjimi va xipji e Ezequel.

C'ü 'na pa'a, o mama Mizhocjimi va xipji e Ezequel:

—'Ma cjó c'o cja'a c'o na jo'o, pero ra jyëzi c'ü e 'niji c'ü na jo'o, cjá rrü mbürü ra tsja'a c'o na s'o'o, nu'ma, ra ndü'ü c'ü e nte'e c'ü. 'Ma cjó c'o cja'a c'o na s'o'o, pero ra jyëzi c'o na s'o'o c'o cja'a, cjá rrü mbürü ra tsja'a c'o na jo'o, nu'ma, dya ra ndü'ü c'ü, ra bübüütjo, na ngueje o ndümbeñe cjá nú o jyëzi c'o na s'o'o —eñe Mizhocjimi.

C'ü 'na jña'a c'ü o mama Mizhocjimi c'ü ro xipji e Ezequel c'o nte'e, je ga cjavä c'ü:

—Ihx na cjuana c'o rí mamagö; dya rí negö ra ndü'ü c'o cja'a na s'o'o. C'ü rí negö, ngueje c'ü ra jyëzi c'o na s'o'o c'o na cja'a, ngue c'uā dya ra ndü'ü, ra bübüütjo. Nu'tsc'ejí in israelitaji, 'ma dya in ne rí chüji, jyëziji c'o na s'o'o c'o in cjaji —eñe Mizhocjimi.

**C'uā jā rvá tsja'a Mizhocjimi, ro mbös'ü c'o israelita,
'ma ro nzhogü ə mü'büji**

Ezequiel 36.16-36

C'ü ndo 'na pa'a, Mizhocjimi o zopjü e Ezequiel o xipji ga cjavā:

—Nu yo israelita, 'ma xe ma cāji cja c'ü ə xoñijõmüji, ijsx mi cjaji c'o na s'o'o, dya ma jo ma ngäräji. Dya rmi negö c'o mi cjaji, me mi s'ögö c'o. Anguezeli mi cjapüji c'o na s'o'o c'o ə dyotsjëji, xo mi pö'tünkteji. Xo mi ma'tüji c'o ts'ita 'ñe c'o ts'inana. Nguec'uā ró jézgö o ma'a c'o 'naño nte'e, o ma ejí yo israelita; nguec'uā nudya, jā c'o ndé pjöt'üji cja ne xoñijõmü. Nguec'uā c'o menzumü cja c'o 'naño país jā c'o ndé pjöt'ü yo israelita, dya päräji jā ga cjazgö, dya unüji ngüienda que dya cjó rí chjëntcjöbe; nguec'uā ga mamaji: “¿Pjë cja'a c'ü ə Mizhocjimi yo israelita? Maco o jyëzi o ndöpüji yo, cjá nú o pjongüji cja c'ü ə xoñijõmüji”, eñeji. Nguec'uā me go zö'ö na ü'ü ín mü'bü, na ngue ngue'tsc'eji in israelitagueji in pë's'i in s'ociiji, nguec'uā c'o 'naja nte'e, dya sö'ö ra mbäräji na jo'o jā ga cjazgö.

'Pero ra zädä c'o pa'a c'o rá pjongüts'üji cja yo xoñijõmü jā c'o dyënts'iji, ngue c'uā ra sö'ö rí nzhogueji cja in xoñijõmugueji. Xo rá tji'tsc'üji in mü'büji, nguec'uā dya cjá rí ma'tügueji yo ts'ita. Dya in ne rí 'ñemezügöji, na ngueje na me'e in mü'bügueji. Pero rá cambiats'üji jā ga mbeñe in mü'büji, nguec'uā rí 'ñe rí dyätcägöji. Xo rá da'c'üji in Espíritugö, ngue c'uā ra sö'ö rí tsjagueji jā c'o nzí ga mama c'o in leygö. Nuc'uā rí mimigueji cja c'ü e xoñijõmü nu jā c'o ró xipji ro unü c'o in mboxitagueji. Ri ngue'tsc'eji in ntets'ügöji, ri nguezgö in Mizhocjimigueji. Rá cjapü ra puncjü c'o ndëjxü, dya cjá rá pen'c'eji o tjijmí. Xo rá cjapü yo za'a ra nguis'i na puncjü o fruta, 'ñe yo in juâjmagueji ra jogü na jo'o c'o rí podüji 'ñe c'o ri chüjmüji, nguec'uā dya rí bëzhi in tsegueji cja yo 'naño jñiñi na ngue ri ojtjo pjë rí siji. 'Ma rí mbeñeji c'o na s'o'o c'o mi cjagueji, rí tsetsjëji na ngue in tüji na puncjü in nzhumüji 'ñe c'o na s'o'o c'o mi cjaji.

'Nutscö rí Mizhocjimi rí mamagö: Ijsx tí pärägueji, nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, c'ü rga cjagö ga cjanu, dya ngue c'ü ri merecidogueji yo; na ngue na s'o'o c'o in cjagueji. Nujyo, rá cjagö yo, ngue c'uā yo 'naja jñiñi yo bëjxtjo bübü, ra mbäräji nguezgö rí cjagö yo, rí bö'bü c'o ya ni tunü, xo rí tûjmü jā c'o dya pjë cja'a. Nuzgö rí Mizhocjimi, ró mamagö, xo rá cjagö yo ya ró mama —eñe Mizhocjimi va mama.

C'uā jā va tsja'a e Daniel 'ñe c'o զ dyoji, dya go tsjaji c'o na s'o'o a jmi Mizhocjimi

Daniel 1

'Ma ya ma cā'ā a Babilonia c'o israelita c'o vi dyëdyiji nu, c'ü e rey Nabucodonosor o zojjnü c'ü e bëzo c'ü mi manda cja c'o 'ñaja mbëpji c'o mi pëpji cja c'ü e palacio, cja nū o xipji:

—Cja c'o sē'ē c'o israelita c'o ró ejí ga 'ñevā, juajjnügue c'o xe nda na jo'o ga jñetse 'ñe xe nda tjümbéñe. Cjá rrí jíchiji ra ñaji nu ín jñagöji, 'ñe yo pjé ndé rí pärägöji. Xo rí mandague ra unüji ra ziji c'o rí sigö, dya ri 'naño. Ra mezhe jñi'i cjé'ë rguí jíchiji c'o, nguec'uā 'ma ra nguarü c'o jñi'i cjé'ë, ra mbëpquiji cja ne palacio —eñe e Nabucodonosor c'ü mi rey a Babilonia, va xipji c'ü զ mbëpji.

Nuc'uā c'ü e mbëpji o tsja'a jā c'o nzí va mama c'ü e rey, o ma juajjnü jā nzí c'o israelita. Cja c'o sē'ē c'o o juajjnüji, mi bïbü 'na nziyo sē'ē c'o mi mboxbëche cja c'ü ndo nu Judá. C'o sē'ē c'o, mi ngueje e Daniel, 'ñe e Ananías, 'ñe e Misael, 'ñe e Azarías. (C'ü e tjü'ü Daniel ne ra mama "Mizhocjimi ngueje c'ü e juesti c'ü cjacügö jujticia". C'ü e tjü'ü Ananías ne ra mama "Me na jonte Mizhocjimi, me juëtsquëgö".) C'ü e tjü'ü Misael ne ra mama "C'ü ni 'ñeje cja Mizhocjimi". C'ü e tjü'ü Azarías ne ra mama "Mizhocjimi ngueje c'ü pjöxcügö".) C'ü e bëzo c'ü mi manda cja c'o 'ñaja mbëpji, o pötpü զ tjü'ü c'o sē'ē, o jñu'sbüji o tjü'ü c'o mi päräji a Babilonia. Nguec'uā e Daniel o jñu'sbüji Beltsasar, e Ananías o jñu'sbüji Sadrac, e Misael o jñu'sbüji Mesac, e Azarías o jñu'sbüji Abed-nego.

'Ma mi 'huiñiji c'o sē'ē c'o vi juajjnüji, mi unüji ra ziji c'o jñonü c'o mi si'i c'ü e rey. Pero e Daniel dya go ne'e ro zi'i c'o. (Dya go zi'i na ngueje c'o ts'ingue vi mbä'sbäji va mbeñeji c'o ts'ita c'o mi ma'tü c'o nte'e c'o mi menzumü a Babilonia; 'ñe xo mi ngueje զ ts'ingue o animale c'o vi mama Mizhocjimi c'ü dya ro zi'i c'o israelita.) E Daniel mi pärä que 'ma ro zi'i c'o jñonü c'o, dya rvá jo'o a jmi'i Mizhocjimi. Nguec'uā e Daniel o ñatsjëvi c'ü e mbëpji c'ü mi manda cja c'o 'ñaja mbëpji, o dyötü c'ü dya ro tsjapü ro zi'i c'o jñonü c'o mi si'i c'ü e rey. Mizhocjimi ya vi 'ñünbü զ mü'bü c'ü e mbëpji, nguec'uā ma ne'e e Daniel, pero o ndünrü va xipji e Daniel:

—Huënu, na jo'o c'ü in mangue, pero dya ra sö'ö rá da'c'ü sjëtsi rí sigue 'naño jñonü, na ngueje rí sügö c'ü ín jmuçö c'ü e rey. Angueze ya xitsi pjé pjëzhi c'o ra dya'c'üji rí sigueji. Nu 'ma rá da'c'üji sjëtsi c'ü dya rí sigueji c'o, ná dya rga zë'ts'iji nza cja c'o 'ñaja

sẽ'ẽ c'o si'i c'o jñonü, ná dya cjá xo rgá jo'o rgá jñetsets'üji. Nuc'uã 'ma ra jñantc'âji c'ü e rey que dya cjá jo'o rgá jñetsets'üji, nu'ma, nguezgö ra manda ra mbötcögöji, na ngue rvá da'c'üji sjëtsi ri siji 'naño jñonü. Nguec'uã, dya sõ'ö rá dac'üji c'ü e sjëtsi c'ü in ötcüji —eñe va mama c'ü e mbëpji.

C'ü e mbëpji c'ü mi manda, ya vi juajjnü xe 'na mbëpji, vi xipji ro 'huiñi e Daniel 'ñe c'o jñi'i sẽ'ẽ c'o mi ngueje o dyoji. Nuc'uã e Daniel o zopjü c'ü e mbëpji c'ü mi 'huiñi c'o sẽ'ẽ, o xipji:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, nutscö 'ñe yo jñi'i ín dyocjöjme, rí ö'tc'üjme rí tsjague 'na preva, zö ri dyéch'atjo pa'a. Rí dyacujme rá sijme nguejxtjo o c'âjna, 'ñe o harina o ndëjxtü, 'ñe o ndeje. Nuc'uã 'ma ra zädä c'o dyéch'a pa'a, rí ñugojme jã rgá jñetsezüjme, xo rí ñu'u jã rgá jñetse c'o sẽ'ẽ c'o si'i c'o jã c'o nzí ga zí'i c'ü e rey, cjá rrí tsjacüjme jã c'o nzí gui mbeñegue na jo'o —eñe va mama e Daniel.

Nuc'uã c'ü e mbëpji o ne'e va cjanu, pama pama mi unü c'o nziyo t'i'i ra ziji dyavü o c'âjna 'ñe o harina o ndëjxtü 'ñe o ndeje. 'Ma o zö'ö c'o dyéch'a pa'a, o jñanda c'uã c'ü e mbëpji que xe nda ma jo'o ma jñetse e Daniel 'ñe c'o o dyoji, que na ngueje c'o 'ñaja sẽ'ẽ; 'ñe xe nda ma zëzhiji. Nguec'uã c'ü e mbëpji xe go sido go unü ro ziji c'o vi dyörüji. Mizhocjimi mi pjös'ü na puncjü c'o sẽ'ẽ c'o, o unüji na puncjü o pjeñe, nguec'uã o mbäräji na jo'o c'o mi quis'i cja c'o libro c'o mi bübü a Babilonia. Xo unüji ro mbäräji pjë pjëzhi c'o na jo'o. Mizhocjimi xo unü e Daniel jã rvá mbärä pjë mi ne ro mama c'o tijí.

Nuc'uã 'ma o zädä c'o jñicjë, c'ü e mbëpji c'ü mi manda cja c'o 'ñaja mbëpji, o dyëdyi texe c'o sẽ'ẽ, o möji cja o jmi'i e Nabucodonosor c'ü mi rey. Nuc'uã c'ü e rey o tsjapü o t'önü c'o sẽ'ẽ. Nguec'uã va unü ngüënda c'ü xe nda ma jo'o ma ndünrrü e Daniel 'ñe c'o o dyoji, que na ngueje c'o 'ñaja sẽ'ẽ. Nguec'uã va 'ñes'eji c'o nziyo sẽ'ẽ ro mbëpji c'ü e rey. C'ü e rey, xo unü ngüënda c'ü xe nda ma jo'o ma ndünrrü anguezeki que rí ngueje c'o bëzo c'o me mi pärä.

C'uã jã va nguich'í 'na t'ijí e Nabucodonosor

Daniel 2.1-13

'Na nu xõmü, c'ü e rey Nabucodonosor o nguich'í o t'ijí c'o me go pizhi na puncjü, nguec'uã dya cjá mi sõ'ö ro ijí. Nuc'uã 'ma o jyas'ü, o manda o ma siji c'o vinado 'ñe c'o céro, 'ñe c'o 'ñaja c'o me mi pärä, ngue c'uã ro ejí ro 'ne xijji c'ü e rey, pjë mi ne ro mama c'o tijí c'o vi nguich'í c'ü. 'Ma o säji cja c'ü e palacio, c'ü e rey o xipjiji:

—Ró cjīch̄ĩ 'na t̄iñjí c'ü me rí mbeñegö, rí ne rá pārā pjë ne ra mama c'ü. Nguec'uã rvá manda o ma sits'iji.

Nuc'uã c'o caldeo o xipjiji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e in rey, sido rí bübüjtjogue. Rí ö'tc'üjme rí xitsijme pjë mbëjë c'ü i tsjīch̄igue, nguec'uã rá xi'ts'ijme pjë ne ra mama c'ü.

O ndünru c'uã c'ü e rey va xipji c'o caldeo:

—Ya ró jyombeñegö pjë mbëjë c'ü ró cjīch̄igö. 'Ma dya rí xitsiji pjë mbëjë c'ü ró cjīch̄ĩ, 'ñe pjë ne ra mama c'ü, nu'ma, ijk tí chūgueji in texeji, xo rá manda ra yä'tc'äji in nzumügueji. Pero 'ma rí xitsiji pjë mbëjë c'ü ró cjīch̄ĩ, 'ñe pjë xo ne ra mama c'ü, nu'ma, pjë c'o ndé rá da'c'üji 'ma; xo rá cja'c'üji rí pjëzhiji na nojo —eñe e Nabucodonosor.

Nuc'uã c'o bëzo c'o me mi pārā, ndo go xipjitjoji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, xitscojme pjë mbëjë c'ü i tsjīch̄igue, nguec'uã ra sö'ö rá xi'ts'ijme pjë ne ra mama c'ü —eñe c'o bëzo c'o me mi pārā.

O ndünru c'uã c'ü e rey va mama:

—Ijk na cjuana rí pārāgö que nu'tsc'eji ná cyatjoji tiempo, na ngue in nují que ró jyombeñegö c'ü e t̄iñjí. 'Ma dya rí xitsiji pjë pjëzhí c'ü, ya in pārātjoji pjë ra ts'a'c'üji —eñe c'ü e rey.

Nuc'uã c'o me mi pārā o ndünru va mamaji:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, me na s'ëzhi c'ü in ötcüjme rá xi'ts'ijme. Na ngue c'o rey c'o ot'ü o ngärä, zö me ma noji zö me ma zëzhiji, dya bübü 'naja c'ü ro tsja'a 'na t'önü nza cja'a nu in önnögöjme dya. Dya xo bübü ne rí 'na bëzo c'ü ra sö'ö ra tsja'a c'o in örügue, nguejxtjo c'o diösi c'o ra sö'ö ra tsja'a c'o, pero angueziji dya bübüji a nde'e cja yo nte'e.

Nuc'uã 'ma o dyärä c'ü e rey c'o jña'a c'o o xipjiji, me go üdü na puncjü, nguec'uã va manda ro mbö'tüji texe c'o bëzo c'o me mi pārā c'o mi cärä a Babilonia. Nuc'uã 'ma ya mi jodüji c'o 'naja nte'e ro mbö'tüji, xo o ma jyodüji e Daniel 'ñe c'o jñi'i o dyojoji.

C'uã jã va tsja'a e Daniel, o mama pjë mi mbëjë c'ü vi nguich̄ĩ e Nabucodonosor

Daniel 2.14-35

C'ü e bëzo c'ü mi manda cja c'o mbëpji c'o ro mbö'tü c'o vinado 'ñe c'o sëro 'ñe c'o me mi pārā, mi chjü'ü Arioc. 'Ma ya mi bübü e Daniel cja o jmi'i e Arioc, o dyönü va xipji:

—¿Pjenga o manda c'ü e rey ra mbö't'üji yo nte'e yo me pärä?

Cjá nú o ndünrü c'uã e Arioc, o xipji e Daniel c'ü pjë vi tsja'a ga cjanu c'ü e rey. Nuc'uã e Daniel o ma'a nu jã c'o ma bübü c'ü e rey, o ma xipji c'ü xe ro nde'be ts'ë, nguec'uã ro sö'ö ro xipji pjë mbëjë c'ü e t'ijí c'ü vi nguich'í, 'ñe pjë mi ne ro mama c'ü. C'ü e rey, o mama c'ü xe ro nde'be.

Nuc'uã e Daniel o ma'a cja o ngumü. 'Ma o zät'ä jã c'o ma cã'ä c'o o dyoji, o xipjiji c'o jña'a c'o vi ma xipji c'ü e rey. Xo xipjiji que vi mama c'ü e rey, xe ro nde'be ts'ë, nuc'uã e Daniel ro nzhogü ro ma xipji pjë mbëjë c'ü vi nguich'í.

Nuc'uã e Daniel 'ñe e Ananías 'ñe e Misael 'ñe e Azarías, o dyötüji Mizhocjimi c'ü ro jíchiji pjë mbëjë c'ü vi nguich'í c'ü e rey, nguec'uã dya ro mbö't'üji anguezeli, 'ma ro mbö't'üji c'o ñaja bëzo c'o me mi pärä, c'o mi menzumü a Babilonia.

Nu c'ü e xõmü c'ü, Mizhocjimi o jíchi e Daniel c'ü e t'ijí c'ü vi nguich'í e Nabucodonosor, 'ñe c'ü mi ne ro mama c'ü. Nuc'uã e Daniel o unü 'na pöjö Mizhocjimi na ngue vi jíchi c'ü e t'ijí c'ü vi nguich'í c'ü e rey.

Nuc'uã c'ü na yeje nu pa'a, e Daniel o ma'a o ma ñavi e Arioc. 'Ma o chjëvi, o xipji ga cjavä:

—Dya rí pötügue c'o vinado 'ñe c'o sëro 'ñe c'o me pärä. Sinzigö dya cja o jmi'i c'ü e rey; nutscö rá xipji pjë mbëje c'ü e t'ijí c'ü o nguich'í, 'ñe c'ü ne ra mama c'ü e t'ijí.

Nuc'uã e Arioc o zidyi e Daniel cja c'ü e rey Nabucodonosor. 'Ma o zät'ävi nu, o 'ña'a c'uã e Arioc va xipji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, cja c'o israelita c'o ró ejí ga 'ñevä, ró töt'ü 'na bëzo nu ra xi'ts'i pjë ne ra mama c'ü e t'ijí c'ü i tsjich'í.

Nuc'uã c'ü e rey o xipji e Daniel:

—¿Cjo sö'ö rí xitsi pjë pjëzhi c'ü e t'ijí c'ü ró cjich'í, 'ñe pjë ne ra mama c'ü? —eñe e Nabucodonosor.

O ndünrü c'uã e Daniel va mama:

—Dya bübü ne rí 'na bëzo c'ü ra sö'ö ra xi'ts'i c'ü e t'ijí c'ü i tsjich'igue; zö me ri pärä na puncjü, pero dya ra sö'ö ra xi'ts'igue c'ü. Pero bübü 'na Mizhocjimi c'ü jizhi yo dya sö'ö ra mbärätsjë yo nte'e. Anguezze ne'e c'ü rí pärägue c'o ra ts'a'a c'o cjë'ë c'o va ejë.

O sido o ña'a e Daniel va xipji e Nabucodonosor:

—Nu c'ü e t'ijí c'ü i tsjich'igue, je ga cjavä c'ü: I jñandague 'na statua c'ü je mi böbü cja in xo'ñigue. Nu c'ü e statua c'ü, ma nojo 'ñe me xo mi juëns'i, me xo ma s'o'o ma jñetse. C'ü o ñi'i c'ü, ijx mi

dyavü o oro. Q t̄jimi 'ñe c'o q dyë'ë, mi dyavü o plata c'o. Q pjeme 'ñe c'o q nzō'ō, mi dyavü o bronce c'o. Nu c'o q jo'o mi ngueje o t̄ëzi. Nu c'o q ngua'a, nde'e c'ü mi t̄ëzi, nde'e c'ü mi pëjo c'ü ya vi ndā'ā.

"Ma xe mi jandatjogue c'ü e statua, 'nango xät'ä 'na ndojo c'ü mi jūs'ü cja 'na t̄eje. C'ü e ndojo, dya cjó vi ndütü c'ü. 'Ma o ndögü, o ejē o 'ne ya'bü o ngua'a c'ü e statua. Ijx co nzünt'ü c'ü e statua, nguec'uã texe c'o ts'i përaso c'o o mbedye, ijk co ndunü o ndājma c'o, nza cja ga ndunü o ndājma c'o paxa, 'ma cjó c'o pitsi o ndëjxü. Nuc'uã c'ü e ndojo, o te'e na nojo, go mbëzhi 'na t̄eje c'ü me na nojo c'ü ijk co nichí ne xoñijömü.

'Nujyo, ngueje yo i jñandague 'ma i tsjich'ī c'ü e t̄ijí c'ü —eñe e Daniel.

C'o o mama e Daniel pjë mi ne ro mama c'ü e t̄ijí

Daniel 2.36-49

O sido o ña'a c'uã e Daniel va xipji c'ü e rey Nabucodonosor:

—Nudya rá xi'ts'i, c'ü ne ra mama c'ü e t̄ijí c'ü i tsjich'ī. Nu'tsc'e me na nots'igue, in mandague nzá texe cja yo 'ñaja rey; ojtjo xe 'na rey c'ü ri chjencjevi. Pero ngueje Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e c'ü o dya'c'ü o pjeñe 'ñe c'ü me na zé'ts'i, nguec'uã o so'ö in mandague ga cjanu texetjo cja yo 'naño jñiñi. Xo ngueje Mizhocjimi c'ü o dya'c'ü ri mandague texe yo pjë ndé bübü. Ngueje c'ü ne ra mama c'ü e ñi'i c'ü mi dyavü o oro.

"Ma ra nguarü c'ü ni mandague, cjá ná 'ñeje c'o in dyocjeji, nu'ma, xe ra bübü 'naja c'ü ra manda, c'ü ri menzumü 'naño jñiñi, pero dya ra chjënjui jā ga cja gui mandague. Ngueje c'ü ne ra mama c'ü o t̄jimi 'ñe c'o q dyë'ë c'o mi dyavü o plata.

"Ma dya cjá ri manda c'o nte'e c'o, xe ndo ra ejē 'naño nte'e c'o ra manda texe cja ne xoñijömü. Ngueje c'ü ne ra mama c'ü e bronce c'ü mi bübü cja o pjeme c'ü e statua, 'ñe cja c'o q nzō'ō.

'Cjá xo rrü bübü xe 'na reinu c'ü rguí zö'ö na nguiyo; nuc'ü, rrä zézhí nza cja 'na t̄ëzi c'ü me na zézhí, xo ra manda texe cja ne xoñijömü. C'ü e reinu c'ü, ra chjotü nzá texe c'o 'ñaja reinu, o dyojui nza cja'a 'ma cjó c'o pjë ya'bü co 'na t̄ëzi, ijxi nzhench'e c'ü; je rgá cjanu c'ü e reinu c'ü. Ngueje c'ü ne ra mama c'ü e t̄ëzi c'ü mi bübü cja o jo'o c'ü e statua.

'Nu'tsc'e xo i jñandague o ngua'a 'ñe o ñimo c'ü e statua, nde'e c'ü mi t̄ëzi, nde'e c'ü mi pëjo c'o ya vi ndā'ā. Nuc'ü, ne ra mama c'ü

xe ra bübü 'na goviérjnu c'ü dya nda rga zëzhi, na ngue nde'e c'ü rră zëzhi, nde'e c'ü ri jiyö.

'Jã c'o va cja'a vi jñandague c'ü e t'ëzi c'ü mi chjanavi o pëjo, je rga cjanu c'ü e reinu c'ü, na ngue c'o rey c'o dya nda rga zëzhi, ra chjüntüji c'o o t'ijuë c'o rey c'o xe rră zëzhi, nguec'uā ra ngäräji na jo'o 'ñe dya ra chüji, pero dya ra sö'ö ra mbëzhi 'natjo reinu. Jã c'o ga cja'a c'ü e t'ëzi, dya sö'ö ra chjanavi c'ü e pëjo, je rga cjanu c'ü e reinu c'ü.

"Ma xe ri manda c'o nte'e c'o, Mízhocjimi ra 'ñes'e 'naja c'ü ra manda, dya ijk ta nguarü rgá manda; anguezze ra chjotü texe c'o 'ñaja c'o xo ri manda. Dya cjó xe ra bübü c'ü ra manda, nguejxtjo anguezze ra manda. Nu'tsc'e ni t'écjañõmü, nujyo, ngueje c'ü ne ra mama c'ü e ndojo c'ü i tsjich'igue, c'ü o 'ne ya'bü o ngua'a c'ü e statua, nguec'uā ijk co nzhench'e na jo'o texe c'ü e statua —eñe e Daniel.

C'ü e rey Nabucodonosor me mi dyä'ä na puncjü, na ngue c'o jña'a c'o vi mama e Daniel. Nuc'uā o ndüñijõmü cja o jmi'i e Daniel, cjá nú o mama:

—Na cjuana, c'ü e Mízhocjimi c'ü in ma't'üigueji, ngueje c'ü xe nda na nojo que na ngue c'o 'naja diösi, 'ñe xe nda na zëzhi. Xo ngueje c'ü manda cja yo rey yo cárä cja ne xoñijõmü. Xo ngue c'ü jizhi c'o dya cjó sö'ö ra mbärä. Na ngueje nu'tsc'e o dya'c'ü i pärägue c'ü e t'ijí c'ü ró cjich'igö.

Nuc'uā c'ü e rey Nabucodonosor o unü e Daniel na puncjü o regalo c'o me ma jo'o. Xo 'ñes'e ro mbëzhi gobernador, ro manda cja c'o jñiñi a Babilonia. Xo unü ro manda texe cja c'o me mi pärä c'o mi cárä a Babilonia.

Nuc'uā 'ma ya mi manda e Daniel, o mbeñie c'o jñi'i o dyoji, nguec'uā va dyötü e Nabucodonosor ro 'ñes'eji anguezzeji, ngue c'uā pjë c'o ro mbëzhiji a Babilonia. C'ü e rey, o tsja'a jã c'o nzí va dyörü e Daniel, o unü pjë c'o mbëzhi c'o jñi'i së'ë.

C'uā jã va pant'aji cja sivi c'o o dyoji e Daniel

Daniel 3 *(Hebreos 11.34)*

C'ü e rey Nabucodonosor o manda c'o o mbëpji ro dyät'äji 'na statua c'ü mi dyavü o oro. C'ü e statua, mi pë's'i 'na treinta metro c'ü ma ndä'ä; c'ü ma mbät'ä, mi pë's'i 'na jñi'i metro. Cjá nú o manda c'uā o bö'büji cja 'na batjü c'ü mi xijji Dura.

'Ma ya vi nguarü vi bö'büji c'ü e statua, c'ü e rey o zojnnü texe c'o pje mi pjézhi cja c'o país jā c'o mi manda c'ü, ngue c'uá ro ēji ro 'ne consagraoji c'ü e statua. 'Ma ya vi jmurü nzá texeji cja c'ü e batjü nu jā c'o mi böbü c'ü e statua, nuc'uá c'ü e bëzo c'ü mi mama c'o o jñ'a a c'ü e rey, o ña'a na jens'e va mama:

—Dyäräji na jo'o c'ü e jñ'a c'ü rá xi'tsc'öji, zö jā c'o ndé in menzumügueji, zö pjé c'o ma jñ'a in ñagueji. 'Ma rí dyäräji ra zünü c'o trompeta 'ñe c'o flauta, 'ñe texe c'o ndé zünt'üji 'ñe c'o pjé'biji, nu'ma, ijax tí ndüñijömügueji rí ma't'üji ne statua nu dyavü o oro nu o manda e Nabucodonosor ro dyät'äji. Nu c'ü dya ra ndüñijömü rgá ma't'ü nu, nuc'ü, ijax ta pant'aji cja 'na horrjnu jā c'o rrä tjë'ë o sivi —eñe c'ü e bëzo va mama.

Nuc'uá 'ma o dyäräji o zünü c'o trompeta, 'ñe c'o pjé ndé mi pjé'biji, texe c'o nte'e o ndüñijömüji va ma't'üji c'ü e statua. Xo ma bübü nu c'o o dyoji e Daniel c'o mi ngueje e Sadrac, 'ñe e Mesac 'ñe e Abed-nego. Anguezeji dya go ndüñijömüji a jmi'i c'ü e statua, dya xo go ma't'üji c'ü. Nuc'uá jā nzí bëzo c'o mi caldeo, o möji o ma ngös'üji c'ü e rey; 'ma o zät'äji cja o jmi'i c'ü, o xipjiji ga cjavä:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, sido rí bübüjtjogue. Nu'tsc'e i mandague ro ndüñijömü texe yo nte'e rvá ma't'üji c'ü e statua, 'ma ro dyäräji ro zünü c'ü e trompeta 'ñe c'o pjé ndé pjé'biji. Xo i mamague, 'ma cjó c'o dya ro ndüñijömü rvá ma't'ü c'ü, ro pant'aji cja 'na horrjnu c'ü rrä tjë'ë. C'ü rvá écøjume, ngue rá xi'ts'ijme bübü jā nzí israelita c'o dya cö'tc'ü 'ñi'i; ngueje c'o i 'ñies'egue ra mbézhi na nojo vã a Babilonia. Anguezeji, dya ma't'üji c'o in ts'itague, dya xo ma't'üji c'ü e statua c'ü i mandague o bö'büji. Nuc'o, ngueje e Sadrac, 'ñe e Mesac 'ñe e Abed-nego —eñe c'o bëzo c'o vi ma cõste.

Nuc'uá e Nabucodonosor me go üdü na puncjü, cjá nú o manda o ma siji e Sadrac, 'ñe e Mesac 'ñe e Abed-nego. 'Ma o säji, o ña'a c'uá c'ü e rey va xipjiji:

—¿Cjo mejme, dya in ma't'ügueji c'o ín ts'itagö, 'ñe dya xo in ma't'ügueji c'ü e statua c'ü ró mandagö o dyät'äji? Nudya, 'ma ndo rí dyäräji c'o zünt'üji, 'ñe c'o pjé ndé pjé'biji, ¿cjo in bübüji rí ndüñijömüji rgui ma't'ügueji c'ü e statua? Na ngue 'ma dya rí tsjaji ga cjanu, nu'ma, ijax ta pant'aji dya, cja 'na horrjnu jā c'o rrä tjë'ë o sivi. Nu'ma, ¿pjé ma diösi c'ü ra sö'o ra ñanc'agueji? —eñe e Nabucodonosor.

Cjá nú o ndünrrü c'uá c'o jñ'i së'ë va xipjiji c'ü e rey:

—Dya ni jyodü pjë xe rá xi'ts'ijme, na ngue ya ró mamajme que dya rá ma'tügójme c'o in diösigue, ni xo ri ngueje c'ü e statua, na ngue Mizophjimi c'ü rí ma'tügójme, ngueje c'ü ra ñangajme, nguec'uã dya ra ndüçüjme c'ü e sivi. Pero zö dya ra ñangagójme c'ü, ijk tí xi'ts'ijme c'ü dya rá ma'tügójme c'o ts'ita c'o in ma'tügue, dya xo rá ndüñijomüjme a jmi'i c'ü e statua —eñe va mama e Sadrac, 'ñe e Mesac 'ñe e Abed-nego.

Nuc'uã, 'ma o dyärä ga cjanu c'ü e rey Nabucodonosor, ijk co mbagü o jmi'i, na ngue me go üdü na puncjü. Cjá nú o xipji c'uã c'o o mbëpjji ro pa'tüji c'ü e horrjnu xe 'na yencho vez c'ü rvá pa'a, que 'ma ot'ü mi tjëë. Cjá nú o manda c'uã jã nzí bëzo c'o xe nda ma zëzhi c'o mi ngueje o tropa angueze, ro jyüt'üji c'o jñi'i së'ë, cjá rrü pant'aji cja c'ü e horrjnu.

Nuc'uã, 'ma o pant'aji cja sivi nzá jñi'i c'o së'ë, o mbedye o sivi cja c'ü e horrjnu, ijk co ngäcä c'o tropa, nguec'uã va ndüji, na ngue vi pat'ü na puncjü c'ü e horrjnu.

Nuc'uã e Nabucodonosor o pizhi na puncjü, o böbü na zëzhi, cjá nú o dyönü c'o 'naja bëzo c'o mi unü consejo:

—¿Cjo dya jñitjo bëzo c'o o jyüt'üji, cjá nú o pant'aji cja ne horrjnu?

Cjá nú o ndünrüji c'uã va mamaji:

—Jä, mi jñitjo c'o.

Cjá nú o mama c'uã c'ü e rey:

—Maco ijk tí jandagö 'na nziyo bëzo yo dya cjá tjüt'ü, na nzhöt'ütjoji a nde'e cja ne sivi, nza cja c'ü dya pjë ri cjadi. Nu na nguiyo bëzo, jñetse nza cja 'na o t'il o diösni nu.

Nuc'uã e Nabucodonosor o chëzhi cja o ngojxtji c'ü e horrjnu, cjá nú o mama:

—Sadrac, Mesac, Abed-nego, o mbëpjits'ejji c'ü e Mizophjimi c'ü bübü a jens'e, pedyeji cja ne horrjnu, chjä'dägueji ga 'ñevä.

Nuc'uã c'o së'ë o mbedyeji cja c'ü e horrjnu. 'Ma o zät'äji cja o jmi'i c'ü e rey, o chëzhi c'uã texe c'o pjë mi pjëzhi c'o ma cä'ñ nu, ngue c'uã ro jñandaji c'o së'ë, c'o dya vi ndë'ë cja c'ü e sivi. Xo nuji c'ü dya vi ndë'ë ne rí 'naja c'o o ñijxteji; ni xo ri ngueje c'o o bituji, dya xo mi jyärä o bipji c'o.

Nuc'uã e Nabucodonosor o mama ga cjavä:

—Me na nojo c'ü e Mizophjimi c'ü ma'tü e Sadrac 'ñe e Mesac 'ñe e Abed-nego, na ngue o ndäjä c'ü o anxë o 'ne ñana yo o mbëpjji yo ejme angueze. Anguezeji, dya go tsjaji c'ü e jña'a c'ü rvá mamagö;

o ne'e c'ü ot'ü ro ndüji que c'ü ro ma'tüji 'naño diösi c'ü dya ngue o Mizophcjimi.

'Nguec'uā nudya rí mandagö, 'ma cjó c'o ra zadü c'ü o Mizophjimi yo sē'ē yo, nuc'ü, ra mbö'tüji c'ü, cjá rrü dyocüji ndé ts'i përaso, xo ra yä'tbäji c'ü o ngumü, zö jā c'o ma jñiñi o jā c'o ma país ri menzumü, zö pjë c'o xo ma jña'a ri ña'a. Je ga cjanu c'ü rí mandagö, na ngueje ojtjo xe 'na diösi c'ü so'ö ra ñante jā c'o nzí va tsja'a c'ü e Mizophjimi c'ü ma'tü yo sē'ē —eñe va mama c'ü e rey Nabucodonosor.

Nuc'uā c'ü e rey o 'ñies'e c'o jñi'i sē'ē, ngue c'uā xe nda ro mbëzhiji na nojo que na ngueje c'ü ot'ü mi pjëzhiji.

C'uā jā va nguich'ī e Nabucodonosor c'ü xe 'na t'ijī

Daniel 4.1-15

'Na nu xõmü, c'ü e rey Nabucodonosor o nguich'ī 'na t'ijī. Nu c'ü e t'ijī o tsjapü me go pizhi, me xo go mbeñe. Nuc'uā o zojjnü c'o vinado, 'ñe c'o 'ñaja c'o me mi pärä, ngue c'uā ro 'ne xipjiji pjë mi ne ro mama c'ü e t'ijī c'ü vi nguich'ī anguezze. 'Ma ya vi jmürüji nzá texeji, o ña'a c'uā c'ü e rey va xipjiji c'ü e t'ijī c'ü vi nguich'ī. Pero dya go so'ö ro mamaji pjë mi ne ro mama c'ü.

Ya vi nguarü o säjä e Daniel, c'ü xo mi xijji Beltsasar. Nuc'uā c'ü e rey o zopjü e Daniel va xipji:

—Nu'tsc'e Beltsasar, in mandague cja yo 'ñaja yo me pärä. Rí pärägö bübü cja in mü'bügue o espíritu c'o diösi, nguec'uā so'ö rí pärägue c'o dya cjó pärä, zö me rrä s'ëzhi c'o. Nguec'uā rí ö'tc'ü rí xitsi pjë ne ra mama c'ü e t'ijī c'ü ró cjich'igö.

'Nujyo, ngueje yo ró janda cja c'ü e t'ijī: Mi jandagö 'na za'a c'ü me ma ndä'ä, c'ü mi 'ne'e a nde'e cja ne xoñijömü. Nu c'ü e za'a, me ma zëzhi c'ü, xo mi sido mi te'e na ndä'ä c'ü ijx co zät'ä a jens'e. Nguec'uā texe yo nte'e yo cärrä cja ne xoñijömü, mi so'ö ro jñandají na jo'o c'ü. C'o o xi'i c'ü e za'a, me mi c'angatjo, me xo ma zö'ö ma jñetse, xo mi quis'i na puncjü o ndäns'i; mi bübü pjë ro zil'i texe c'o mi chëzhi cja c'ü e za'a c'ü. Cja o xörü c'ü e za'a, ma 'ñe tsjötü na puncjü o animale. Cja o dyëë c'ü e za'a, mi ät'ä o t'oxü c'o pjë ndé ma s'ü'lü.

"Ma rma cjich'igö yo, 'nangü ró janda ma sjöbü 'na anxë c'ü vi 'ñeje a jens'e, mi mapjü na jens'e mi mama: "Tumbüji ne za'a, cjá rrü dyopcüji o dyëë, xo rí ts'üpüci texe o xi'i, 'ñe xo rí pjö'tbüji yo o

ndäns'i. Xo ra c'ueñe texe yo animale yo tsjötü cja o xörü, xo 'ñe yo s'ü'ü yo cäs'ä cja yo o dyëza. Pero dya rí ts'ü'sbüji nu o tronco 'ñe yo o dyü'ü, rí jyësitjoji xe ra nguejme cja yo pjiño yo cja'a cja batjü, nguec'uã ra c'agü co c'o xa'a c'o jäbä 'ma xörü. Xo ra pötü c'ü o pjeñe, ya ri mbeñe nza cja 'na animale, xo ra za'a o pjiño nza cja 'na animale", eñe.

'Xo mama c'ü e anxë: "Ra mezhe 'na yencho cjë'ë c'ü rguí tsja'a ga cjanu, nguec'uã yo nte'e yo cärä texe cja ne xoñijömü ra mbäräji me na zëzhi Mízhocjimi c'ü bübü a jens'e. Ngueje c'ü manda cja yo rey, cjapü ra manda c'ü ne'e anguez; 'ma ne'e, xo cjapü ra manda 'na nte'e zö ri próve", eñe va mama c'ü e anxë c'ü vi 'ñeje a jens'e —eñe e Nabucodonosor.

O sido o ña'a c'uã c'ü e rey, o xipji e Daniel:

—Ngueje yo ró cjich'ígö cja c'ü e t'íjí. Nguec'uã nu'tsc'e Beltsasar, xitsi dya, pjë ne ra mama yo. Nu c'o ñaja c'o me pärä, dya sö'ö ro mbäräji pjë ne ra mama yo, pero nu'tsc'e ra só'ö rí pärägue, cjá rrí xitsco, na ngueje bübü cja in mü'bügue o espíritu c'o diösi —eñe e Nabucodonosor.

C'uã jã va mama e Daniel, c'ü mi ne ro mama c'ü e t'íjí c'ü o nguich'í e Nabucodonosor

Daniel 4.16-37

Nuc'uã e Daniel me co sentio, o mezhe como 'na hora c'ü dya pjë mi mama, na ngue o pizhi 'ma o mbäräji pjë mi ne ro mama c'ü e t'íjí c'ü vi nguich'í c'ü e rey. Pero e Nabucodonosor o xipji e Daniel:

—Nu'tsc'e Beltsasar, dya ra pi'ts'i c'ü e t'íjí, ni xo ri ngueje c'ü ne ra mama c'ü.

Nuc'uã e Daniel o xipji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'écjañömü, quera ri ngueje c'o nte'e c'o nuc'ügue na ü'ü, c'o ro tsjapüji ro sufre c'o mama c'ü e t'íjí ra ts'a'a. Nu c'ü e za'a c'ü i jñandague, ijxi ngue'tsc'e ni t'écjañömü. Jã c'o nzí vi jñandague ma zëzhi c'ü e za'a, 'ñe xo o te'e na ndää, je xo ga cjatsc'e dya nu, na ngue xo i tegue, cjá nú o zë'ts'i, na ngue jã c'o ndé gui mandague cja ne xoñijömü. Jã c'o nzí va tsjapüji c'ü e za'a, je xo rga cjanu rgá tsja'c'ü Mízhocjimi c'ü bübü a jens'e. Na ngueje ra pjongüts'üji cja yo nte'e, nguec'uã rí mimi jã c'o cärä yo animale. Xo rí sigue o pjiño nza cja'a yo nzhünü, xo ra c'agüts'ü co c'ü e xa'a c'ü jäbä 'ma xörü. Ra mezhe 'na yencho cjë'ë rgá ts'a'c'ügue ga cjanu,

hasta 'ma cja rí unügue ngüënda que Mizophjimi c'ü bübü a jens'e ngueje c'ü manda texe cja yo rey; xo ngueje c'ü cjapü ra manda c'ü e nte'e c'ü ne'e angueze.

'Nu c'ü o ngua'a c'ü e za'a, 'ñe c'o o dyü'lü c'o o mandaji ro jyëziji ro nguejmetjo a jõmü, ne ra mama que 'ma ra cjogü c'o cjë'ë c'o rí mimigue co c'o animale, nu'ma, ra ch'a'c'ü ndo rí mandatjogue na yeje. Nguec'uã ni t'ëcjañõmü, dyätcä yo rá xi'ts'i dya. Dya cjá rí tsjague c'o na s'o'o; c'ü rí tsjague, ngueje c'ü rí pjös'ü c'o ts'ipröve, c'o dya pjë pë's'i. 'Ma rí tsjague ga cjanu, xã'ma ra sóö rí mimitjo na jo'o, dya pjë xo ra bë'ts'i —eñe e Daniel va xipji c'ü e rey Nabucodonosor.

Texe c'o o mama e Daniel va xipji e Nabucodonosor, ndé go zädä c'o. Na ngue 'ma ya vi cjogü 'nacjë ndeze 'ma o nguich'í c'o t'íjí, o tsja'a 'na nu pa'a, c'ü e rey mi nzhöt'ütjo cja o terraza c'ü e palacio a Babilonia, mi mamatsjë ga cjavã: "Me na nojo ne Babilonia, me xo na zö'ö. Co c'ü me na zëtscö, ró ät'ägö nu, nguec'uã ro mbézhi ne ndajjñiñi nu jã ro mandagö; ró ät'ägö nu, nguec'uã ra mbäräji c'ü me na zëtscö", eñe c'ü e rey.

Dya be xo mi cjuarü ro ña'a c'ü, 'ma o dyärä 'na jña'a c'ü vi 'ñeje a jens'e, c'ü mi mama ga cjavã: "Dyärägue yo rá xi'ts'i, rey Nabucodonosor. Ndeze nudya, dya cjá rí mandague, na ngue ra pjongüts'üji cja yo nte'e, nguec'uã rí mimi jã c'o cárä yo animale. Xo rí sigue o pjiño nza cja'a yo nzhünü. Ra mezhe 'na yencho cjë'ë rgá ts'a'c'ügue ga cjanu, hasta 'ma cjá rí unügue ngüënda que Mizophjimi c'ü bübü a jens'e manda texe cja yo nación yo bübü cja ne xoñijõmü. Xo ngueje c'ü cjapü ra manda c'ü e nte'e c'ü ne'e angueze", eñe c'ü e jña'a c'ü vi 'ñeje a jens'e.

C'ü e ndäjme c'ü, ijax co xöcüji e Nabucodonosor cja c'o nte'e, xo za'a o pjiño 'ñe o t'ëbi nza cja o nzhünü. Xo mi c'agü co c'ü e xa'a c'ü mi jäbä 'ma xörü. C'o o ñijxte, o te'e nza cja o xi'i o águila; c'o o xöjö, xo te'e nza cja o xöjö o águila.

'Ma o cjogü c'o yencho cjë'ë, o nzhogü na yeje o pjeñe e Nabucodonosor, o mbézhitjo nza cja 'ma ot'ü. Cjá nú o mama c'uã va ma't'ü Mizophjimi:

—Rí ma't'ügö c'ü bübü a jens'e; ngueje c'ü ijxi rey. Me na jo'o 'ñe me na nojo texe c'o cja'a angueze. Angueze cjapü jujticia texe yo nte'e, dya cjó juajjnü. Xo pärä jã rga tsjapü yo nte'e yo me cjapü na nojo, ngue c'uã ra zädä 'ma dya cjá pjë ri pjézhiji. Angueze cja'a texe c'o ne'e, cja ne jens'e 'ñe cja ne xoñijõmü. Dya cjó bübü c'ü ra ts'a'sbü

c'o cja'a, dya xo bübü cjó ra dyönü pjë ni tsja'a ga cjanu —eñe e Nabucodonosor.

C'uā jā va xörü e Daniel c'o jña'a c'o mi cuat'ü cja c'ü e ndüngümü

Daniel 5

'Ma o cjogü c'o cjë'ë, ndo go mbëzhi rey 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Belsasar.

'Na nu pa'a, e Belsasar o tsja'a 'na mbaxua nu jā c'o o mbita 'na mil bëzo c'o pjë ndé mi pjëzhi cja c'ü e xoñijömü a Babilonia. 'Ma o ziji o xëdyi, xo ziji na puncjü o vinu. 'Ma ya mi mbëtī e Belsasar, o manda o ma tjëji c'o copa c'o mi dyavü o oro 'ñe c'o mi dyavü o plata, c'o vi ma pjongü e Nabucodonosor c'ü nú tata cja c'ü e ndanintsjimi a Jerusalén, cjá nú o tū'ü a Babilonia. 'Ma o tjëji c'o copa, o xich'iji o vinu, cjá nú o zi'i c'uā c'o xe nda mi manda, xo mi ma't'üji c'o o ts'itaji c'o mi dyavü o oro, 'ñe c'o mi dyavü o plata 'ñe c'o mi bronce, xo 'ñe c'o mi t'ëzi, 'ñe c'o mi za'a 'ñe c'o mi ndojo.

Nuc'uā 'ma cjá nzhänt'ä ma cjadi c'ü e mbaxua, 'nangua jñetse 'naja o dyë'ë o bëzo, c'ü o opjü cja 'na ndüngümü nu jā c'o ma cäji. Nuc'uā o pizhi na puncjü c'ü e rey, me mi mbi'i. Cjá nú o mbürü o mapjü c'uā, mi ma't'ü nzá texe c'o vinado 'ñe c'o mi pârã c'o tanse, 'ñe c'o 'ñaja c'o me mi pârã. 'Ma o säji, o ña'a c'ü e rey va xipjiji:

—Nu c'ü ra xörü pjë pjëzhi c'ü jüs'ü cja ne ndüngümü, 'ñe xo ra xitsi pjë ne ra mama, nuc'ü, rá manda ra jyecheji o bitu c'o na mbaja, xo ra unüji ra ndeve 'na tjeve c'ü ri dyavü o oro, 'ñe xo ra mbëzhi c'ü 'na jñi'i bëzo c'ü ra manda texe cja nu ín xoñijömigö —eñe e Belsasar.

Pero ne rí naja c'o bëzo, dya go sö'ö ro mama pjë mi ne'e ro mama c'o jña'a c'o vi jñu's'ü c'ü e dyë'ë. Nuc'uā c'ü e rey, me go pizhi na puncjü, iqx c'o jyagü c'ü o jmi'i. Nuc'uā c'ü o nana c'ü e rey o mama:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, sido rí mimigue. Dya xo rí sñigue, na ngue cja nu in xoñijömigue bübü 'na bëzo c'ü dyojjui o espíritu c'o diösi, ngueje c'ü mi xipji pjë mi ne ro mama c'o tñjí c'o mi cñichñi c'ü ndo ni tatague —eñe va mama c'ü nú nana c'ü e rey.

Nuc'uā c'ü e rey o zojjnü e Daniel. 'Ma o säjä e Daniel, c'ü e rey o zopjü va xipji:

—Daniel, ¿cjo ngue'tsc'e 'naja c'o o ma pjongü mi tatagö cja c'ü e xoñijõmi a Judá, cjá nú o siji ga 'ñevä? 'Ma sõ'ö rí xörügue yo jña'a, cjá rrí xitsi pjé ne ra mama, nu'ma, rá mandagö ra jye'ts'ejí o bitu c'o na mbaja. Xo ra dya'c'üji 'na tjeve c'ü dyavü o oro, 'ñe xo rí pjézhigue c'ü na jñi'i bëzo c'ü ra manda texe cja nu ín xoñijõmögö —eñe e Belsasar.

Cjá nú o ndünrrü c'uã e Daniel va mama:

—Nu'tsc'e ni t'ecjañomü, o t'its'ü c'ü ndo nu Nabucodonosor, in párägue na jo'o já va tsja'a Mízhocjimi c'ü bübü a jens'e, o tsjapü c'ü dya cjá pjé ro mbëzhi c'ü ndo ni pajpague 'ma o nguïjjñi c'ü me ma nojo 'ñe me ma zëzhitsjé. Zö in párägue texe yo, nutsc'e dya ijxi i humillao in mü'bü, in sido in ciatjo c'o na s'o'o, in cjacü me na nots'ügue. Xo i tsjapü o burla Mízhocjimi c'ü bübü a jens'e, na ngue i manda o ma tüji c'o copa c'o tsja'a cja c'ü o ndanintsjimi, i xich'iji o vino, cjá ni siji. Dya nguejxtjo c'o i tsjague c'o, xo i ma't'ü c'o ts'ita c'o dyavü o oro 'ñe c'o dyavü o plata 'ñe c'o dyavü o bronce 'ñe c'o dyavü o t'ëzi, 'ñe c'o dyavü o za'a, 'ñe c'o o ndojo; c'o ts'ita c'o, dya äräji ni xo jandaji. Nu'tsc'e, dya in ne rí ma't'ü c'ü ijxi mejme Mízhocjimi, c'ü dacüji c'ü rgá bübüji. Nguec'uã va mbëjjñe c'ü e dyë'ë c'ü o 'ne jñu's'ü yo jña'a yo: MENE, MENE, TEKEL, UPARSIN.

'Yo jña'a yo, ne ra mama ga cjavä: MENE ne ra mama "Mízhocjimi o mbezhe c'o pa'a c'o vi mandague, ya tsjapü o chjorü c'o". TEKEL ne ra mama "O zü'tc'üji cja báscula, pero dya jyüts'ü". UPARSIN ne ra mama "C'ü ni mandague, ya chjörü c'ü, ndo ra manda dya c'o menzumü a Media 'ñe a Persia" —eñe e Daniel va xipji c'ü e rey.

Nuc'uã 'ma o nguarü o mama e Daniel c'o mi ne'e ro mama c'o jña'a c'o, e rey Belsasar go manda go jyecheji e Daniel o bitu c'o ma mbaja, 'ñe xo go ndepeji 'na tjeve c'ü mi dyavü o oro. Cjá xo nú o manda o xipjiji texe c'o nte'e que e Daniel mi ngueje c'ü na jñi'i bëzo c'ü ro manda cja c'ü e reinu.

Nu c'ü e xõmü c'ü, o 'ñe mbö'tüji c'ü e rey Belsasar, o tsja'a e Darío c'ü mi rey a Media. Cjá nú o manda; anguezze ya mi édyi 'na sesenta y dos cjë'ë 'ma o mbürü o manda.

C'uā jā va tsja'a Mizhocjimi, dya go jyëzi c'o líō ro zaji e Daniel

Daniel 6
(Hebreos 11.33)

Nuc'uā c'ü e rey Darío o xōcü c'ü e reinu, nguec'uā va bübü 'na ciento veinte estado; o 'ñes'e 'na gobernador nzī 'na estado. Xo 'ñes'e 'na jñi'i bëzo c'o mi pjëzhi príscidente, ngueje c'o mi manda cja c'o gobernador; e Daniel mi ngueje 'naja c'o príscidente. E Daniel xe nda mi pārā jā rvá tsja'a c'o o bëpji, na ngue xe nda mi pë's'i na jo'o o pjeñe que na ngueje c'o 'ñaja príscidente 'ñe c'o gobernador. Nguec'uā c'ü e rey o 'ñes'e e Daniel ro manda nzá texe jā c'o mi manda anguezze.

Nuc'uā c'o 'ñaja bëzo c'o ndé mi manda, o üdüji. Nguec'uā mi jodüji jā rvá chö'tbüji rrā cja'a e Daniel c'o na s'o'o, cjá rrū ma ngös'üji c'ü e rey, pero dya pjë go chö'tbüji, na ngue anguezze mi cja'a na jo'o c'o o bëpji.

E Daniel mi jñi'i ma ndüñijömü pama, mi öttü Mizhocjimi ro mbös'ü; nguec'uā c'o gobernador 'ñe c'o pjë ndé mi pjëzhi, o möji cja c'ü e rey o ma xipjiji:

—Nu'tsc'e in rey, rí sido rí bübüjtjogue. Texe yo gobernador, 'ñe yo príscidente, 'ñeje yo pjë ndé pjëzhi, ró quejmejme que nu'tsc'e rí dyät'ä 'na ley, cjá rrī firjma. C'ü e ley c'ü, ra zöö 'na zana rgá bübü. Nu c'o pa'a c'o, 'ma ra bübü 'na nte'e c'ü pjë c'o ra dyötü o diösi, o pjë c'o ra dyötü 'na bëzo c'ü dya ri ngue'tsc'e, nu'ma, c'ü ra tsja'a ga cjanu, ijk ta pant'aji cja c'ü e pozo nu jā na cā'ä c'o líō.

'Nguec'uā, rí ö'tc'üjme ni t'écjañomü, rí firjmague ne ley, nguec'uā dya cjó ra söö ra pötü. Na ngue je ga cjanu ga manda c'o ley c'o ät'ä c'o tsja'a a Media 'ñe a Persia, na ngue nu c'o, dya cjó söö cjó ra pötü c'o —eñeji va xipjiji c'ü e rey.

Nuc'uā c'ü e rey Darío o ne'e c'o jña'a c'o vi mama c'o gobernador 'ñe c'o pjë ndé mi pjëzhi, nguec'uā va firjma c'ü e ley.

'Ma o mbärä e Daniel c'ü e ley c'ü vi firjma c'ü e rey, o cjogü cja c'ü o ngumü, cjá nú o ndüñijömü va ma'tü Mizhocjimi, na ngue pama pama mi cja'a ga cjanu. Nuc'uā o jmürü jā nzī c'o gobernador 'ñeje c'o príscidente, cjá nú o möji cja o ngumü e Daniel. 'Ma o zät'äji, o chö'tüji ma ma'tü Mizhocjimi. Nuc'uā ijk co nzhogü go möji cja o jmi'i c'ü e rey, o ma xipjiji ga cjavä:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, ı dyät'ägue 'na ley c'ü ro zö'ö 'na zana rvá mezhe. Nu c'o pa'a c'o, 'ma ro bübü 'na nte'e c'ü pjë c'o ro dyötü o diösi, o pjë c'o ro dyötü 'na bëzo c'ü dya ri ngue'tsc'e, nu'ma, c'ü ro tsja'a ga cjanu, ijk to pant'aji cja c'ü e pozo nu jã c'o na cã'ä c'o lío. ¿Cjo dya cjuana c'o?

O ndünrrü c'uã c'ü e rey va mama:

—Jã'ä, na cjuana c'o. C'ü e ley c'ü, ijk ta zädä c'uã jã c'o ga manda c'o ley c'o tsja'a a Media 'ñe a Persia.

Cjá nú o sido o mama c'o gobernador:

—So e Daniel, ngueje 'naja c'o israelita c'o vi siji a Judá; angueze dya cö'tbü 'ñi'i c'ü e ley c'ü ı dyät'ägue, na ngue ró jãndajme jñi'i ga ma't'ü c'ü o Mizhocjimi pama.

Nu 'ma o dyärä ga cjanu c'ü e rey, me go ndumü, nguec'uã texe c'ü e pa'a hasta c'ü vi nzhä'ä, o jyodü jã rvá mbös'ü e Daniel, nguec'uã dya ro 'ñech'eji jã c'o ma cã'ä c'o lío. Pero c'o gobernador 'ñe c'o pjë ndé mi pjëzhi, o xipjiji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, in pärägue na jo'o jã ga cja'a o ley c'o tsja'a a Persia 'ñe a Media, na ngue 'ma cjó c'o firjma 'na ley, dya cjá sö'ö ra pötüji c'ü.

Nuc'uã c'ü e rey o manda o ma siji e Daniel, cjá nú o 'ñech'eji jã c'o ma cã'ä c'o lío. Nuc'uã c'ü e rey o xipjiji e Daniel:

—Rí negö ra mböxc'ü c'ü e Mizhocjimi c'ü in ma't'ügue, ngue c'uã dya pjë ra tsja'c'ü yo lío —embe.

Nuc'uã 'ma ya vi 'ñech'eji é Daniel jã c'o ma cã'ä c'o lío, o jünji 'na trrarojo, cjá nú o ngo'büji c'ü e pozo. Nuc'uã c'ü e rey o cuatü o sello co c'ü o anilio. Cjá ná 'ñeje c'o pjë ndé mi pjëzhi, xo cuatüji o sello co c'o o anilioji, nguec'uã dya cjó ro sö'ö ro ngübü nu c'ü.

Nuc'uã c'ü e rey o ma'a cja c'ü o palacio, pero dya pjë go zi'i. 'Ma o dyobü, dya xo go sö'ö ro ïjí, na ngue mi mbeñe e Daniel. C'ü na yeje nu pa'a, c'ü e rey ts'i vi nanga, cjá nú o ma na niji cja c'ü e pozo nu jã c'o vi 'ñech'eji e Daniel. 'Ma o zät'ä, o mapjü va mama:

—Daniel, o mbëpjits'ü c'ü e Mizhocjimi c'ü ijxi bübütxo, c'ü pama pama in ma't'ügue, ¿cjo o sö'ö o ñanc'ä cja c'o lío?

Cjá nú o ndünrrü c'uã e Daniel va mama:

—Nutsc'e in rey, ín Mizhocjimigö o ndäjä c'ü o anxë o 'ne ngo'tbü o ne'e yo lío, nguec'uã dya pjë go tsjacö yo, na ngue Mizhocjimi pärä c'ü dya rí cjagö c'o na s'o'o cja o jmi'i angueze, xo 'ñetsc'e ni t'ëcjañomü, in pärägue c'ü dya pjë rí cjagö c'o rrä s'o'o.

'Ma o dyära ga cjanu c'ü e rey, me go mäjä na püncjü, na ngue mi bübüütjo e Daniel. Cjá nú o manda o pjons'üji c'ü. 'Ma o pjons'üji, o nuji c'ü dya pjë mi cja'a, dya xo vi xögüji, na ngue vi 'ñejme Mizhocjimi.

Nuc'uã c'ü e rey, o manda o ma siji c'o bëzo c'o vi mama mi cja'a na s'o'o e Daniel, na ngue mi ma'tü Mizhocjimi. Cjá nú o manda o pant'aji cja c'ü e pozò nu jã c'o mi cä'ã c'o lío, xo 'ñe c'o o t'iji 'ñe c'o o suji. Dya be mi zät'äji a ndü'bü c'ü e pozò 'ma ya vi ngäcäji, cjá nú o zaji, o tsja'a c'o lío.

Nuc'uã c'ü e rey o dyät'ä 'na carta c'ü o mbëjjñe texe cja c'o jñiñi, 'ñe c'o ndajjñiñi c'o bübü cja ne xoñijömü, zö pjë c'o ndé ma jña'a mi ñaji. C'ü e carta mi mama ga cjavä: "Nutscö rí rey, rí pen'c'eli ne carta, nguec'uã rí päräji que rí negö ri 'ñejmegueji 'ñe rí ma'tüji c'ü o Mizhocjimi e Daniel, na ngue anguezze ijxi bübüütjo y dya ra nguarü. Je xo ga cjetonu c'ü o reinu, dya ra nguarü rgá manda. C'ü o Mizhocjimi e Daniel ñana c'o ejme anguezze, xo cja'a c'o me na nojo a jens'e 'ñe cja ne xoñijömü. Anguezze o ñana e Daniel, nguec'uã c'o lío, dya go zaji nu", eñe c'ü e carta c'ü o dyät'ä c'ü e rey Darío.

E Daniel o mbëzhi prísideñte 'ma mi manda c'ü e rey Darío, c'ü mi tsja'a a Media. Xo va cjetonu, 'ma o mbëzhi rey e Ciro c'ü mi tsja'a a Persia.

C'uã jã va tsja'a e Daniel, o dyötü Mizhocjimi ro mbös'ü c'o israelita

Daniel 9.1-19

'Ma mi bübü e Daniel a Babilonia, o xorü c'o jña'a c'o vi dyopjü c'ü e profeta Jeremías, nguec'uã va mbärä c'ü ro cjogü 'na setenta cjë'ë c'ü rví nguejme c'ü e jñiñi a Israel jã c'o va yä'l'äji 'ma o chüji; dya cjó ro dyät'ä na jo'o c'ü, hasta 'ma cjá ro cjogü c'o setenta cjë'ë. Na ngue je va cjanu va xipji Mizhocjimi c'ü e profeta Jeremías.

E Daniel ya mi tita, xo mi pärä c'ü dya cjá ro mezhe 'ma ro zädä c'o pa'a c'o vi mama Mizhocjimi. E Daniel mi ma'tü Mizhocjimi, mi xipji ga cjavä: "Nu'tsc'e Mizhocjimi, me na nots'ügue, me xo na zë'ts'i, xo in cjague texe c'o in mama. Rí päräjme que ró cjagöjme c'o na s'o'o cja in jmigue, dya ró cjajme c'o mama in jnague; pero rí ö'tc'üjme rí perdonaozüjme, xo rí tsävgäjme libre cja yo menzumü a Babilonia. Nu'tsc'e in Mizhocjimits'ügöjme i pjongü co i poder c'o in

mboxtitagöjme 'ma ma cāji a Egipto, nguec'uā o mbārā texe c'o nte'e c'ü me na zé'ts'igue. Pero nutscöjme ró cjajme c'o na s'o'o, dya ró ä'tc'äjme. Nguec'uā texe yo nte'e cjapüji burla c'ü e jñiñi a Jerusalén; xo 'ñetscöjme rí menzumüjme nu, ndé cjacüjme burla, na ngue rí pë's'i ín s'ocügöjme. Nudya, ín Mizhocjimits'ügöjme, dyärä yo jña'a yo rí xii'ts'ijme, dya xo rí jyëzi nu in nintsjimi xe ra nguejme jā c'o ga cja'a dya, yät'ä. C'ü rgá ö'tc'ügöjme yo, dya ngue c'ü rgá cjajme na jo'o dya, jiyö; c'ü rgá ö'tc'ügöjme yo, ngueje c'ü rí pârâjme c'ü me na jontets'e", eñe e Daniel va ma'tü Mizhocjimi.

C'uā jā va mama Mizhocjimi c'ü ro mimi rey 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Ciro

Isaías 44.26—45.13

E Darío o mbëzhi rey 'na yecjë a Babilonia. 'Ma o ndü'ü angueze, ndo go mbëzhi rey c'ü nú sobrenu c'ü mi chjü'ü Ciro, nu c'ü mi tsja'a a Persia. 'Ma o mbëzhi rey e Ciro, ya vi zö'ö como 'na sesenta y ocho cjé'ë ndeze 'ma ot'ü o dyëdyi e Nabucodonosor c'o israelita ga ma a Babilonia.

Como 'na ciento cincuenta cjé'ë ante que ro mbëzhi rey e Ciro, Mizhocjimi vi zopjü c'ü e profeta Isaías vi xipji ga cjavä:

—Rí xipjigö ne jñiñi a Jerusalén ra zädä 'ma ndo ra ngäräjtjo vã o nte'e; xo rí xipjigö yo 'ñaja jñiñi a Judá, ra zädä 'ma ra dyät'äji na yeje yo ngumü yo ya rguí yä'täji. Xo rí xipjigö e Jerusalén ra zädä 'ma ndo ra dyät'ätjöji na yeje jā c'o ma cja'a 'ma ot'ü, xo ra dyät'äji na yeje ne ndanintsjimi nu bübü vã —eñe Mizhocjimi va xipji e Isaías.

Mizhocjimi xo mama que o juajjnü e Ciro ngue c'uā ro ndöpü texe c'o 'ñaja rey. E Isaías go sido go mama jā va cja'a va mama Mizhocjimi:

—Mizhocjimi ra xipji ga cjavä e Ciro: “Rá pjöxc'ü na puncjü, nguec'uā rí pârâgue que nguetskö e Jehová, o Mizhocjimi yo israelita. Nutscö ró zo'c'ü co in chjügue, xo ró da'c'ü rí pjëzhi rey, zö dya mi pâcägö. C'ü rgá cjagö ga cjanu, ngueje c'ü rgá juëtsëgö yo o mboxbëche e Israel yo ró juajjnügö. Nguetskö rí Mizhocjimigö, dya xe bübü 'na diösi c'ü ri nza cjazgö. Nutscö rá cja'c'ü ra zé'ts'i, zö dya in pâcägö, ngue c'uā texe yo nte'e yo cárä ndeze jā ni mbes'e, hasta jā ni nguibi e jyarü, ra mbârâji c'ü nguejxtjozgö rí Mizhocjimi, dya cjó xe bübü c'ü ri manda. Nguetskö rí pjös'ü yo nte'e, ngue c'uā ra

ngārāji na jo'o; xo nguetscō rí cjapūgō ra sufreji. Nguetscō rí cjagö texe yo", ra 'ñeñe Mizhocjimi rgá xipji e Ciro.

'Mizhocjimi xo mama ga cjavā: "Jā c'o ga cja'a 'ma ëjē o dyebe, je ni 'ñeje cja yo ngōmū yo bübü a jens'e, cjá na säjä cja ne xoñijōmū nguec'uā ga te'e na jo'o yo planta, na ngue siñi na jo'o cja ne jōmū, je xo ga ciatjonu 'ma rí intsjimigö yo nte'e, nguec'uā ra ngārāji na jo'o. Juéjme c'ü e nte'e c'ü ra jñuncügō ngüienda, rgá xitsi: ¿Pjenga in cjacügö ga cjanu?, ra 'ñenze. Na ngue c'ü e pëjo, dya sō'ö ra xipji c'ü e nte'e c'ü ät'ä o s'abä: ¿Pjenga in cjacügö ga cjanu? C'ü e s'abä, dya xo sō'ö ra xipji c'ü o dyät'ä: Nu'tsc'e, dya in pjéchi rí tsjague nu in bëpji. Je xo ga ciatjonu 'na t'i'i, dya sō'ö ra xipji c'o o tata: ¿Pjenga i sizgöji cja ne xoñijōmū?"

'Mizhocjimi xo mama: "Nu'tsc'eji in israelitagueji, nguetscō in Mizhocjmigueji, ngue'tsc'eji in ntetsc'öji. ¿Cjo rí jñuncügöji ngüienda rgui dyönngüji pjë pjézhi c'ü rí cja'c'ügöji? ¿Cjo cjá rí xitscöji pjë mbëjé c'ü ni jyodü rá cjagö? Nutscö ró ät'ägö ne xoñijōmū 'ñe texe yo cárä nu, xo ró ät'ägö ne jens'e 'ñe texe yo bübü nu. Nguetscō ró juajnnü c'ü e nte'e c'ü ra mbëzhi na nojo. Rá pjös'ügö angueze, nguec'uā dya rrä s'ezhi c'o ra tsja'a. Ngueje angueze c'ü ndo ra dyät'ä na yeje ne Jerusalén nu in ndajjñiñigö, nu ya rguí yä't'äji. Xo ra ngama libre c'o israelita c'o ri cárä cja 'naño xoñijōmū. Angueze, dya ra dyörü o t'opjü c'ü rguí tsja'a ga cjanu", eñe Mizhocjimi.

C'uā jā rvá ngārā c'o israelita 'na setenta cjë'ë a Babilonia

Jeremías 25.10-14; 29.10

'Ma mi bübü c'ü e profeta Jeremías, Mizhocjimi o zopjü va xipji c'o jña'a c'o ro xipji c'o nte'e. C'ü e jña'a, mi mama ga cjavā:

—Texe ne jñiñi vā, ijk ta yä't'äji nu, dya cjá rrä jo'o. Ngueje e Nabucodonosor c'ü rey a Babilonia c'ü ra tsja'a ga cjanu. Ra mezhe 'na setenta cjë'ë c'ü rguí manda texe cja yo nación yo bübü, ra mbëpji c'ü. 'Ma ra zädä c'o setenta cjë'ë, nutscö rá jünpu o ngüienda c'ü e rey 'ñe c'o ri menzumü a Babilonia; je ga cjanu rgá ngõt'üji c'o na s'o'o c'o rguí tsjaji.

O mezhe ts'ë c'uā, e profeta Jeremías o dyopjü 'na carta c'ü o mbenpe c'o israelita c'o ya vi dyëdyiji a Babilonia. C'ü e carta mi mama ga cjavā: "Mizhocjimi mama ga cjavā: 'Ma ra zädä c'o setenta cjë'ë c'o rguí manda c'o rey a Babilonia, nutscö rá pjöxc'üji, rá

cumplegö c'ü ya rvá xi'ts'iji, c'ü rá cja'c'üji rí nzhogüji na yeje ga 'ñevâ a Jerusalén", eñe c'o jña'a c'o mi jüs'ü cja c'ü e carta.

Nguec'uã 'ma o mbëzhi rey e Ciro, ya mi ngue ro zädä c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi.

C'uã jã va nzhogü c'o israelita o möji cja c'ü o xoñijömüji, 'ma mi rey e Ciro

2 Crónicas 36.22-23; Esdras 1.1—4.2;

2 Reyes 17.24-33; Esdras 4.3—5.1

C'ü o jña'a Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Esdras, je jüs'ü nu, jã c'o va zädä c'o jña'a c'o vi mama c'ü e profeta Jeremías, 'ñe c'ü e profeta Isaías. C'o jña'a c'o o jñu'sü e Esdras, je ga cjavã c'o: Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'ü e rey Ciro, nguec'uã va zopjü, 'ñe xo mbenpe 'na jña'a c'o israelita c'o mi cärä texe jã c'o mi manda angueze. C'o jña'a, je ma cjavã c'o:

—Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, ijxi ngueje c'ü o dyacö nu rgá mandagö texe cja yo 'ñaja yo manda cja ne xoñijömü. Angueze o xitsi rá ä'tbä na jo'o c'ü o ndanintsjimi c'ü vá bübü a Jerusalén. Nguec'uã texets'ügueji in menzumüji a Israel, Mizhocjimi ra mböxc'üji; sö'ö rí nzhogü rí möcjeji a Jerusalén, rí ma dyät'äji c'ü o ndanintsjimi in Mizhocjimigueji.

'Texe c'o ra ma'a a Jerusalén, ni jyodü ra mbös'üji c'o, ra tsja'a c'o ri chängumüji c'o ra nguejmetjo, ra unüji o plata 'ñe o oro 'ñe o animale, 'ñe pjé c'o ndé ra ne ra unüji rgá mbös'üji c'o, ngue c'uã ra sö'ö ra dyät'äji c'ü o ndanintsjimi Mizhocjimi, c'ü vá bübü a Jerusalén —eñe c'ü e jña'a c'ü o xipjiji c'o israelita.

Nguec'uã va mbedye o möji, mi pa'a c'o titá c'o mi tsja'a cja c'ü e tribu a Judá 'ñe c'ü e tribu a Benjamín, xo 'ñe c'o mböcjimi 'ñe c'o levita. Xo ma'a texe c'o nte'e c'o vi 'ñünbü o mü'bü Mizhocjimi ro möji, ro ma pjösteji. C'o mi chängumüji o mbös'üji c'o o ma'a, o unüji c'o xe nda mi jyodü cja c'ü e bëpji.

C'ü e rey Ciro o manda 'naja c'o o mbëpji, o ma'a o ma nzhö'ö c'o copa c'o mi dyavü o oro, 'ñe c'o mi dyavü o plata, c'o je mi tsja'a cja c'ü o ndanintsjimi Mizhocjimi, c'o ya vi mezhe vi tũ'ü a Babilonia c'ü e rey Nabucodonosor.

Je va cjanu va nzhogü na puncjü c'o israelita, o möji cja o xoñijömüji. Nu c'o o nzhogü o ma'a cja c'ü o jniñiji, mi cjapü o xo'ñiji 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Zorobabel. Nuc'ü, o mbëzhi gobernador

a Jerusalén. Xo mi pa'a 'na mböcjimi c'ü mi chjū'ü Jesúa. Texe c'o o nzhogü o möji cja o xoñijomüji, mi söji como 'na cincuenta mil o nte'e.

'Ma o zät'äji a Jerusalén, o dyät'äji 'na altar nu jā c'o mi bübü c'ü 'naja 'ma dya be mi yä't'äji a Jerusalén. Cjá nú o mbö't'üji o animale c'o o mbä'sbäji Mizhocjimi; mi pö't'üji 'ma xörü 'ñe 'ma nzhä'ä, ngue c'uã Mizhocjimi ro mbörü anguezoji, na ngue mi süji c'o nte'e c'o bëjxtjo mi cärä nu.

Nuc'uã o mbürü o jyäbäji c'ü e ndanintsjimi. 'Ma o dyä'tbäji o cimiento c'ü e ndanintsjimi, c'o mböcjimi o böbüji c'uã, cjá nú o zünt'üji c'o o trompetaji; nu c'o levita mi pjë'biji c'o xijji címbalo. C'o nte'e me mi töji, xo mi unüji 'na pöjö Mizhocjimi ma mamaji:

—Mizhocjimi me na jonte, dya ra nguarü rgá juëtsquëgöji c'ü.

Texe c'o nte'e me mi mäji, na ngue ya ma pjürü ma ät'äji c'ü e ndanintsjimi. Nguec'uã me mi mapjüji ma ma't'üji Mizhocjimi.

'Ma ya mi ät'äji c'o barda c'o mi cjot'ü a Jerusalén, o säjä c'uã jā nzñ bëzo c'o mi menzumü a Samaria, o 'ne mamaji:

—Rí ne rá pjöxc'ügöjme rí jyäbäji ne ndanintsjimi, na ngue nutscöjme xo rí ma'tc'öjme Mizhocjimi. Na ngueje ndeze 'ma o ëzgöjme ga 'ñevä e Esar-hadón c'ü mi rey a Asiria, rí pö'tügöjme o animale, cjá rrü pä'sbäjme Mizhocjimi —eñe va mama c'o samaritano.

C'o nte'e a Samaria, mi ma't'üji Mizhocjimi, pero xo mi ma't'üji c'o ts'ita c'o mi ma't'ü c'o nte'e c'o mi cärä 'naño país. Nguec'uã e Zorobabel 'ñe e Jesúa 'ñe c'o 'ñaja israelita, dya go neji c'o jña'a c'o vi mama c'o Samaritano; nguec'uã va xipjiji c'o:

—Dya sö'ö rá pjö'sügöji rá ät'ägöji ne ndanintsjimi, ijxi nguetsjëzgöjme rá ä'tbäjme o nintsjimi Mizhocjimi, na ngue je va cjanu va xitscöjme e Ciro c'ü rey a Persia.

Nuc'uã c'o nte'e c'o mi tsja'a a Samaria, o mbürü o jyodü jā rvá tsjapüji ro tögü o mü'bü c'o israelita, ngue c'uã dya cjá ro sido ro pëpjiji rvá dyät'äji c'ü e nintsjimi.

Xo tsja'a c'o samaritano o möji cja o jmi'i jā nzñ bëzo c'o mi unü o consejo c'ü e rey Ciro, o ma unüji o t'opjü nguec'uã ro xipjiji c'ü e rey que dya ro jyëziji c'o israelita xe ro dyät'äji c'ü e nintsjimi.

Nuc'uã c'o bëzo c'o mi unü o consejo c'ü e rey, dya go jyëziji c'o israelita xe ro dyät'äji c'ü e ndanintsjimi texe c'o cjë'ë c'o xe mi pjëzhi rey e Ciro, ni xo ri ngueje 'ma mi pjëzhi rey c'ü o t'i'i. Ndo go mbürü go dyät'ätjoji na yeje, 'ma cjá mbëzhi rey a Persia 'na bëzo c'ü

mi chjū'ū Darío, c'ü xo mi chjū'ū c'ü e rey c'ü ot'ü mi manda, 'ma mi bübü e Daniel.

Nu c'o pa'a c'o mi manda c'ü e rey Darío, mi bübü 'na yeje bëzo c'o mi ngueje o profeta Mízhocjimi, 'naja c'ü mi chjū'ū Hageo, 'naja c'ü mi chjū'ū Zácarías. Nzá yeje c'o profeta c'o, mi xipjivi c'o nte'e c'o jñ'a c'o mi unü Mízhocjimi ra mamavi.

C'uā jā va tsja'a c'ü e profeta Hageo, o zopjü c'o israelita c'o vi nzhogü a Jerusalén

Hageo 1.1-15

Mízhocjimi o xipji c'ü e profeta Hageo ro ma zopjü c'ü e gobernador a Judá c'ü mi ngueje e Zorobabel, cjá ná 'neje c'ü mi manda cja c'o mböcjimi, c'ü mi chjū'ū Josué; angueze xo mi chjū'ū Jesúa. Mízhocjimi o xipji c'ü e profeta Hageo:

—Yo nte'e mamaji c'ü dya be sädä ra dyät'äji na yeje nu ín nintsjimigö.

Xo xipji Mízhocjimi e Hageo que ro mama ga cjavā rvá zopjü c'o nte'e:

—Nu'tsc'iji, ¿cjo ya zädä rí mimigueji cja o ngumü yo na chjöñü, mientra que ín nintsjimigö sido s'odütjo? Nutscö rí Mízhocjimigö, me na zëtsi, rí xi'ts'iji rí mbeñegueji na jo'o c'o in cjaji. Nu'tsc'iji in tüjmüji na puncjü, xo in podüji na puncjü, pero ts'ëtjo c'o in pjongüji. Xo in ñönüji, pero dya in njmiji; xo in siji o ndeje, pero sido in netjoji. Xo in tégueji na jo'o o bitu, pero dya pac'üji. 'Ma cjó c'o pëpjitsc'iji, ts'i ni chjotütjo c'ü tõjö.

'Nutscö rí Mízhocjimigö, me na zëtsi, rí xi'ts'iji que rí mbeñeji na jo'o c'o in cjaji.

'Möcjeji cja t'efe, rí ma chüji o za'a, cjá rrí dyät'äji na yeje nu ín nintsjimigö. Nutscö rá mäjä rga bübügo nu, xo rá jí'ts'iji c'ü me na zëtsco. Nu'tsc'iji in jodüji na puncjü, pero ts'ëtjo c'o in töt'üji; c'o in pë's'igueji cja in nzumüji, chjëntjui c'ü ro juipjigö c'o, nguec'uā ga mböt'ü c'o.

'Je ga cjanu ga ts'a'a, na ngue ín nzumügö sidotjo jā c'o ma cja'a ndeze 'ma o yä'täji, maco nu'tsc'iji me in cja rí jocüji in nzumütsjëgueji. Na ngue c'ü in cjagueji ga cjanu, nguec'uā dya ga 'ñeje o dyebe, 'ñe ne xoñijömü, dya xo unü c'o in podügueji 'ñe c'o in tüjmügueji. Nguetsco ró cjapügö c'ü dya ro 'ñeje o dyebe cja in xoñijömügueji, 'ñe cja yo t'efe, ngue c'uā dya ro jogü yo ndëjxü, ni

xo rí ngueje yo uva, 'ñe yo pjë ndé in podügueji, 'ñe yo in tūjmüji, nguec'uā xo ga bëzhi pjë rí sigueji, 'ñe c'ü ra zi'i yo in animalegueji —eñe Mizhocjimi va xipji c'o nte'e.

E Zorobabel, 'ñe e Josué 'ñe c'o 'ñaja nte'e, me go züji 'ma o dyäräji c'o jña'a c'o vi xipji Mizhocjimi ro mama c'ü e profeta Hageo.

Mizhocjimi xo xipji e Hageo ro zopjü c'o nte'e rvá xipjiji:

—Mizhocjimi mama ga cjavā: “Nguetsö Mizhocjimi, rí bübügö co nu'tsc'eji”.

Je va cjanu va tsja'a Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Zorobabel c'ü mi gobernador, 'ñe e Josué c'ü mi ndamböcjimi, 'ñe texe c'o 'ñaja nte'e, nguec'uā va mbürü o dyätäji na yeje c'ü o nintsjimi Mizhocjimi c'ü me na zëzhi.

C'uā jā va tsja'a c'ü e profeta Zacarías, xo zopjü c'o israelita c'o vi nzhogü a Jerusalén

Zacarías 1.1-6; 4.6-10; 7.8-14

'Ma ya mi édyi yeje cjéë ma manda c'ü e rey Darío, Mizhocjimi o zopjü e Zacarías va xipji:

—Nutsö rí Mizhocjimi, me na zëtsi, o üngügö na puncjü, na ngue c'o vi tsja'a c'o in titagueji. Nguec'uā yo jña'a yo rrā xi'ts'igö dya, rí xipjigue yo nte'e yo menzumü cja ne jñiñi vā.

Nuc'uā e Zacarías o zopjü c'o nte'e va xipjiji ga cjavā:

—Mizhocjimi mama ga cjavā: “Nzhogueji cja ín jmigö, ngue c'uā xo rá nzhogügö cja in jmigueji. Dya rí tsjagueji c'o o tsja'a c'o in titagueji, na ngue o ejë c'o ot'ü profeta o 'ñe xipji anguezeli ro nzhogüji cja ín jmigö, ro jyëziji c'o na s'o'o 'ñiji nu jā c'o mi nzhodüji, ro jyëziji c'o na s'o'o c'o mi cjaji. Pero anguezeli dya go ne'e ro dyäräji.”

Xe go sido go mama e Zacarías c'o jña'a c'o vi xipji Mizhocjimi ro mama:

—Nudya, ¿jā je bübü dya c'o in titagueji? ¿Cjo sido ra bübütjo c'o profeta? Anguezeli ya ndé ndüji, pero c'o jña'a c'o ró xipjigö c'o profeta ro xipji c'o in titagueji, ndé go zädä c'o, nguec'uā va nzhogü o mü'büji, xo mamaji ga cjavā: “Mizhocjimi o tsja'a jā c'o nzí va mama ro tsja'a, o castigaozüji na ngue c'o na s'o'o c'o rmi cjagöji”.

'Na nu pa'a, Mizhocjimi o ndäjä 'naja o anxë o ma xipji ga cjavā e Zacarías:

—Mizhocjimi penpe 'na jñ'a e Zorobabel ga xipji: “Zö na puncjü o nte'e yo in bünc'oji vä, zö xo na zëzhiji, pero dya ngueje c'ü rguí söö rí dyät'ägueji ne nintsjimi; ngueje c'ü ín Espíritugö c'ü ra mböxc'ügueji rí dyät'ägueji nu”.

Xe go sido go ña'a c'ü e anxë va xipji e Zacarías:

—C'ü dya ni jyëziji e Zorobabel ra dyät'ä ne nintsjimi, o dyojuí 'ma ri bübü 'na t'eje cja o xo'ñi c'ü dya ri jëzi ra mbons'ü, pero Mizhocjimi bübü co anguez, nguec'uã c'ü e t'eje c'ü, dya ra ts'a's'ü c'ü rguí dyät'ä ne nintsjimi.

'E Zorobabel ngueje c'ü o dyä'tbä o cimiento ne nintsjimi, xo ngueje anguez, ra cjuatü; ngueje c'ü rguí pärägueji que ngueje Mizhocjimi c'ü o ndäcjägö rá 'ñe xi'ts'igöji yo jña'a yo. Na ngue c'o dya go ngö'tbü 'ñi'i 'ma cjá ma pjürü ma t'ät'ä ne nintsjimi, me ra mäji 'ma ra nuji c'ü ya rguí cjuatü e Zorobabel —eñe c'ü o anxë Mizhocjimi.

Mizhocjimi xe go zopjütjo c'ü e profeta Zacarías va xipji:

—Nujyo, ngueje yo ró mamagö: “Tsjagueji na jo'o o jujticia, ndé pötqui ñuji c'o in dyoji. Dya rí tsjapügueji ra sufre c'o ndixü c'o dya cjá 'ñeje o xíra, dya xo rí tsjapügueji ra sëzhi c'o dya cjá 'ñeje o tata 'ñe o nana, ni xo ri ngueje c'o dya menzumü cja in jñiñigueji. 'Ñe c'o pröve, dya xo rí tsjapügueji ra sëzhi c'o. Dya rí mbeñeji rí tsjapüji na s'o'o c'o ni mintegueji.” Je va cjanu rvá xipjigö c'o nte'e —eñe Mizhocjimi va xipji e Zacarías.

Mizhocjimi xe go sido go xipjito e Zacarías:

—Nutscö ró täjä ín Espíritugö o 'ne 'ñünbü o mü'bü c'o profeta c'o ot'ü mi cära, nguec'uã va zopjüji c'o nte'e. Pero c'o nte'e, dya go ne'e ro dyäräji. Texeji go pjünüji, cjá nú o tsjapü c'ü dya mi äräji. O tsjapü o meze o mü'büji, nguec'uã dya ro dyäräji c'o jña'a c'o mi xipjiji.

'Nuc'uã o üngügö na puncjü, nguec'uã ró cjapügöji jää c'o nzí va tsjacöji, dya xo ró ätägöji 'ma mi matcö ro pjös'ügö c'o. Nguec'uã xo ró pjö'tügöji nza cja'a 'ma pjë c'o pjö'tü o ndäjma, nguec'uã je sta ndé go zät'ätji cja o jñiñi c'o dya mi pärä anguez, Nu cja c'ü e jñiñi nu jää c'o ot'ü mi cära c'o, dya cjá mi söö cjó ra mimi. Na ngue vi tsjajji c'o na s'o'o, c'ü e jñiñi c'ü ot'ü me ma zö'ö, dya cjá ma jo'o dya —eñe Mizhocjimi va xipji e Zacarías.

C'uã jã va cja'a va nguarü va dyät'äji c'ü e ndanintsjimi a Jerusalén

Esdras 6.15-17

Ndeze 'ma o mbürü c'o israelita o pëpjiji na yeje, o mezhe 'na nziyo cjë'ë va dyät'äji c'ü e ndanintsjimi. C'o pa'a c'o, xe mi manda a Persia c'ü e rey Darío; ngueje c'ü o ngöt'ü texe c'o gasto c'o o ts'a'a 'ma o dyät'äji c'ü e ndanintsjimi.

Nuc'uã, 'ma o nguarü o dyät'äji c'ü e nintsjimi, c'o israelita o mbeñeqi Mizhocjimi va mbä'sbäji na puncjü o animale; xo unüji 'na pójö, na ngue vi mbös'üji.

C'uã jã rvá cja'a c'ü e nte'e c'ü ro 'ne mbös'ü c'o israelita

Zacarías 9.9; 12.10; 13.7

(Mateo 21.5; Juan 12.15; Apocalipsis 1.7; Juan 19.34-37; Mateo 26.31; Marcos 14.27)

'Ma mi profeta e Zacarías, Mizhocjimi o zopjü va xipji:

—Xipjigue c'o nte'e a Israel ra mäji, na ngue ra ejë 'na rey c'ü ra 'ne ngamaji libre, 'ñe xo ra tsjapüji jujticia. Nuc'ü, ri ngueje 'na nte'e c'ü dya ri cjapü na nojo; 'ma ra ejë c'ü, rva chägätjo 'na burru.

Mizhocjimi xo xipji e Zacarías:

—Texe c'o nte'e ra jñandají c'ü e nte'e c'ü vi chjocüji.

'Na nu pa'a, ndo go xipji:

—'Ma ra ndü'ü c'ü e mbörü, texe c'o ndençjürü c'o ri tsäjä, ra mböt'ü c'o.

C'uã jã va tsja'a c'ü e reina Vasti, dya go tsja'a c'ü vi manda c'ü e rey Asuero

Ester 1.1—2.4

'Ma o ndü'ü c'ü e rey Darío, na puncjü c'o israelita c'o xe ma cätjo a Persia. C'ü e bëzo c'ü cjá mimi rey, mi chjü'ü Asuero. C'ü e bëzo c'ü, mi manda cja 'na ciento veinte estado, mi pjürü ndeze jã c'o xijji a India, mi sät'ä nu jã c'o xijji Etiopía.

'Ma ya mi pë's'i jñi'i cjë'ë ma manda c'ü e rey Asuero, o tsja'a c'uã 'na mbaxua, o mbita c'o 'ñaja bëzo c'o pjë ndé mi pjëzhi cja c'o jñiñi jã c'o mi manda angueze. C'ü vi mbita e Asuero c'o nte'e c'o, ngueje c'ü rví jíchiji texe c'o na jo'o c'o mi pë's'i c'ü, nguec'uã ro

mbārāji c'ü me ma nojo angueze. O jmürü nzá texeji a Susa, na ngue cja c'ü e jñiñi c'ü, je mi bëbü nu c'ü o palacio c'ü e rey.

O zöö nde cjéë va tsjaji c'ü e mbaxua c'ü. Nuc'uã 'ma o cjogü c'o pa'a c'o vi tsjaji c'ü e mbaxua, c'ü e rey Asuero xo mbita texe c'o nte'e c'o mi cárā a Susa, nguec'uã ro tsjaji xe 'na mbaxua. O jmürüji c'uã nzá texeji cja o tji'i c'ü e palacio. Xe go mezhe 'nanzo va tsjaji c'ü e mbaxua. Nu jã c'o o jmürü o ziji o jñonü, me ma chjönü nu. C'o tjüjjnü c'o mi tägäji, ñaja c'o mi dyavü o oro, ñaja c'o mi dyavü o plata. C'o vaso 'ñe c'o mojmü, ndé mi dyavü o oro c'o.

C'ü e reina c'ü mi chjü'ü Vasti, mi ngueje o su'u c'ü e rey. Angueze xo dyät'ä o jñonü, nu jã c'o o mbita texe c'o o su'u c'o bëzo c'o vi mbita c'ü e rey. Pero dya 'natjo c'uã o ziji o jñonü; 'naño jã mi cárā c'o bëzo, 'naño jã mi cárā c'o ndixü.

C'ü na yencho pa'a, 'ma ya mi ngueje ro nguarü c'ü e mbaxua, c'ü e rey Asuero ya mi mbëtä. Nuc'uã o manda ro ma siji c'ü e reina Vasti, nguec'uã c'o vi mbita c'ü, ro mbārāji jã ma cja'a c'ü e reina Vasti, na ngue me ma zöö 'na ndixü. Pero c'ü e reina dya go ne'e ro tsja'a c'o vi xipjiji, nguec'uã va üdü na puncjü c'ü e rey.

Nuc'uã c'ü e rey, o zojjnü c'o bëzo c'o me mi pärä. 'Ma o säji, o dyönüji pjë mi mama c'ü e ley ro tsjapüji c'ü e reina, na ngue dya vi tsja'a c'o vi manda c'ü e rey. Anguezeji o ndünrüji ga cjavä:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, 'ma in negue, sö'ö rí dyät'ägue 'na jña c'ü ijax ta mama que e Vasti dya cjá reina dya c'ü, dya cjá xo sö'ö ra jñantc'ägue c'ü. Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, sö'ö rí jyodügue xe 'na ndixü c'ü rrä chjönü c'ü ra tsja'a reina. C'o jña'a c'o rí dyät'ägue, rí pëjjñegue texe cja c'o jñiñi jã c'o in mandague, nguec'uã c'o ndixü ra respetao c'o o xíra rgá dyätäji, dya ra tsjaji jã c'o va tsja'a e Vasti.

Nuc'uã c'ü e rey, o nguijjni c'ü ma jo'o c'o vi mama c'o bëzo c'o me mi pärä. O tsja'a c'uã ga cjanu, o dyät'ä o xiscömü c'o o mbëjjñe cja c'o ñaja jñiñi jã c'o ndé mi manda c'ü. C'o xiscömü mi t'opjü jã c'o nzí ma ña'a c'o nte'e nzí 'na jñiñi, ngue c'uã ro mbārāji texe cja c'ü e xoñijomü c'o jña'a c'o vi dyät'ä c'ü e rey.

C'uã jã va mbëzhi reina e Ester

Ester 2.5-20

Cja c'ü e jñiñi a Susa, mi bëbü 'na bëzo c'ü mi israelita; angueze mi chjü'ü Mardoqueo. Nuc'ü, je mi menzumü a Jerusalén; ndé go ëjë c'ü, 'ma o ma'a e Nabucodonosor a Judá o ma ë'ë c'o nte'e c'o ma cã'a

nu. E Mardoqueo vi chezhe 'naja o prima c'ü mi chjū'ü Ester, mi cjapü o t'ijjuë c'ü, na ngue ya vi ndü'ü c'o o tata c'ü e xunt'i. E Ester mi ngueje 'na xunt'i c'ü me ma zöö.

Co bëzo c'o vi manda c'ü e rey ro ma jyodüji o xunt'i c'o ma chjönü, ngue c'uā ro juajjnü anguezze cjó ngueje c'ü ro mbëzhi reina, ndé go zidyiji e Ester jā c'o mi cärä c'o 'ñaja ndixü c'o mi tsäjä c'ü e rey. Nuc'uā e rey Asuero o ne'e na puncjü e Ester. Nguec'uā o nguijjñi que ngueje c'ü ro tsjapiü reina, pero e Ester dya go mama jā je mi menzumü, dya xo go mama cjó mi ngueje o dyoji, na ngue e Mardoqueo vi xipji c'ü dya cjó ro xipji jā je mi menzumü c'ü.

E Mardoqueo pama pama mi pa nzhöt'ü cja o xo'ñi c'ü e palacio jā c'o mi cärä c'o ndixü, nguec'uā ro mbärä cjo mi bübüütjo na jo'o e Ester, 'ñe cjo mi nuji na jo'o.

Nuc'uā c'ü e rey o zidyij e Ester cja c'ü o palacio; nguejxtjo e Ester xe nda go ne'e, que rí ngueje c'o 'ñaja xunt'i. Nuc'uā 'ma o jñu'sbü c'ü o corona, ngue c'uā ro tsja'a reina, o ts'a'a 'na trrambaxua.

C'uā jā va tsja'a e Mardoqueo, 'ma o mbärä que mi ne ro mbö't'üji c'ü e rey

Ester 2.21-23

E Mardoqueo pama pama mi jürü cja o ngojxti c'ü e palacio, na ngue pjë c'o mi pjëzhi cja c'ü e rey. 'Na nu pa'a 'ma mi jürü nu, o dyärä c'o mi mama 'na yeje bëzo c'o mi pjörü c'ü e rey. Anguezevi mi jodü jā rva mbö't'üvi c'ü e rey. Nuc'uā e Mardoqueo o ma xipji e Ester c'o vi dyärä anguezze. Nuc'uā e Ester o ma xipji c'ü e rey Asuero. 'Ma o mbärä c'ü e rey Asuero, o manda o jñünpüji ngüienda c'o yeje bëzo. 'Ma o mbäräji que ijxi mejme mi mbeñevi ga cjanu, c'ü e rey o manda o ndün's'üji nzá yeje c'o bëzo c'o. Texe c'o o ts'a'a 'ma, o jñu's'üji cja c'ü e libro c'ü mi jüs'ü c'o mi ts'a'a cja c'ü e xonijömü nu jā c'o mi manda c'ü e rey Asuero.

C'uā jā va tsja'a e Amán, mi ne ro mbö't'ü texe c'o israelita

Ester 3

'Na nu pa'a, c'ü e rey o juajjnü 'na bëzo c'ü mi chjū'ü Amán, o unü ro manda texe cja c'o 'ñaja bëzo c'o pjë mi pjëzhi. Nguec'uā texe c'o mi cärä cja o ngojxtji c'ü e palacio, mi pë'sc'ü ro ndüñijömüji cja o jmi'i e Amán, na ngue je vi manda ga cjanu c'ü e rey. Pero e Mardoqueo, dya mi ndüñijömü cja o jmi'i e Amán, dya xo mi ñüñi.

Nuc'uā c'o mi pjörü c'ü o ngojxtji c'ü e palacio, pama pama mi önūji e Mardoqueo pjënga dya mi ndüñijömü a jmi'i e Amán, jā c'o nzī va manda c'ü e rey Asuero. E Mardoqueo mi xipji anguezeji c'ü dya mi ndüñijömü, na ngue mi israelita. Nuc'uā c'o mi cārā cja c'ü e ngojxtji o ngös'üji e Amán, o xipiji c'ü dya mi ndüñijömü e Mardoqueo. 'Ma o mbärä e Amán c'o mi cja'a e Mardoqueo, go üdü na puncjü. Nuc'uā e Amán o nguïjjni c'ü dya nda ro sëzhi e Mardoqueo, 'ma nguejxtjo angueze ro ndü'ü. Ngu'e uā va mbeñe c'ü xe nda rvá jo'o 'ma ro ndü'ü texe c'o israelita c'o mi cārā a Persia, nguec'uā xe nda ro sufre e Mardoqueo.

Nuc'uā e Amán o ma zopjü c'ü e rey va xipji:

—Cārā na puncjü c'o israelita co nutscöji, xo cārāji cja c'o 'ñaja jñiñi jā c'o ndé in mandague. Pero dya cjaji c'o in mandague, dya xo cō'tc'ügue 'ñiji c'o. 'Naño ley c'o pë's'iji. Nguec'uā 'ma in cijjjñigue na jo'o yo rí mbeñegö, dyät'ägeue dya 'na jña'a c'ü ra manda ra mbö't'üji texe c'o nte'e c'o. 'Ma rí mandague ra ts'a'a ga cjanu, nu'ma, rá ch'unügö na puncjü o t'opjü, nguec'uā ne jñiñi vā ra mbë's'i na puncjü o t'opjü —eñe e Amán.

Nuc'uā c'ü e rey o ts'o't'ü c'ü o anilio c'ü mi jüt'ü cja o dyë'ë, cjá nú o unü e Amán va xipji:

—Jñant'ma yo rá xi'ts'i; nutscö dya rí negö c'o in ch'opjügue. Jñünü ne anilio, tsjague c'o in mbeñegue na jo'o —eñe c'ü e rey.

Nuc'uā e Amán o zojjnü c'o mi opjü c'o jña'a c'o mi manda c'ü e rey, cjá nú o manda o dyopjüji c'o jña'a c'o ro mbenpeji c'o gobernador c'o mi cārā cja c'o 'ñaja jñiñi. Nu c'o xiscömü, mi t'opjü jā c'o nzī ma ñaji cja c'o jñiñi jā c'o ndé mi cārāji. Cja c'o ya mi nguarü jña'a, mi jüs'ü o tjü'ü c'ü e rey, cjá ma nguat'ü c'ü o sello. Nuc'uā ijk co mbedye c'o bëzo c'o ro ma zogü c'o xiscömü, o ndëdyiji c'o carta, o ma zogüji cja c'o jñiñi jā c'o ndé mi cārā c'o israelita. Nu c'ü e carta mi jüs'ü que ro mbö't'üji texe c'o bëzo 'ñe c'o ndixü c'o mi israelita; dya ro tsja'a, zö cjá mi lëlëtjo, zö ya mi titaji. Je xo mi jüs'ü nu c'ü e pa'a c'ü vi mbä's'äji, ngue c'uā 'natjo pa'a ro mbö't'üji nzá texe c'o israelita. C'ü e pa'a c'ü, ngueje c'ü e trece c'ü e zana c'ü mi chjü'ü Adar. Xo mi mama nu, texe c'o ro tsja'a o dyë'ë, ijk to tsjapü o cja'a c'o mi pë's'i c'o nte'e c'o ro mbö't'üji.

C'uā jā va ma'a e Ester cja o jmi'i c'ü e rey

Ester 4.1—5.8

Nuc'uā 'ma o mbārā e Mardoqueo que e Amán mi ne'e ro mbö'tü texe c'o israelita, me go sentio c'uā. Nguec'uā va jye'e o bitu c'o ma sārā, xo vos'ü o bozivi cja o ñi'i, cjá nú o mimi cja o ngojxtji c'ü o palacio c'ü e rey, na ngue dya mi sö'ö cjó ro cjogü ro ñavi c'ü e rey, 'ma mi je'e o bitu ga cjanu. Texe c'uā jā ndé mi cārā c'o israelita, 'ma o dyäräji que ro ndüji, ijk co jyeji c'o bitu c'o mi jeji 'ma cjo c'o mi tū'ü. Xo o mbempjēji, 'ñe me mi huëji, na ngue mi sentioji.

Nuc'uā c'ü e reina Ester, 'ma o mbārā c'ü mi jürü e Mardoqueo cja c'ü e ngojxtji, 'ñe mi je'e c'o bitu c'o ma sārā, o mbenpe o bitu c'o ro jye'e, nguec'uā ro ts'o's'ü c'o ma sārā. Pero e Mardoqueo dya go ne'e ga cjanu. Nuc'uā c'ü e reina o ndäjä 'naja c'o o mbëpji o ma dyönü pjé mi cja'a, nguec'uā mi je'e c'o bitu c'o ma sārā. Nuc'uā e Mardoqueo o xipji c'ü e mbëpji, c'o ro ts'a'a. E Mardoqueo o xipji ga cjanu c'ü e mbëpji, ngue c'uā e Ester ro mbārā pjé mbëjë c'o ro ts'a'a, ngue c'uā xo ro ma ñavi c'ü e rey, ro dyötü c'ü dya ro jyëzi ro mbö'tüji c'o israelita. Nuc'uā c'ü mi pëpi c'ü e reina, o ējē o 'ne xipji e Ester texe c'o vi mama e Mardoqueo. Nuc'uā e reina Ester o mama:

—Nzhogügue nu jā c'o vá bübü e Mardoqueo, ma xipji que dya cjó sö'ö ra cjogü ra ñavi ne rey, nguejxtjo 'ma ra zojjnü anguez. Na ngue bübü 'na ley c'ü mama, 'ma cjó c'o ra tsja'a ra cjogü 'ma dya zojjniji, nu'ma, ijk ta mbö'tüji c'ü e nte'e c'ü. Xo mama c'ü e ley, 'ma ra tsja'a c'ü e rey ra ûtü c'ü o vasto nu jā c'o bübü c'ü e nte'e c'ü o cjogü, nu'ma, ijkxi säjä, zö dya vi zojjnü. Xo rí xipjigue c'ü ya sö'ö 'na zana c'ü dya zoncügö rá magö cja o jmi'i c'ü.

Cjá nú o ma'a c'uā c'ü e mbëpji, o ma xipji e Mardoqueo c'o vi mama c'ü e reina.

Nuc'uā e Mardoqueo xo mbenpe 'na jña'a e reina Ester va xipji:

—Nu'tsc'e, in bübügue cja c'ü e palacio. Pero dya rí tsjijñigüe majxä dya pjé ra ts'a'c'ü 'ma ra mbötcüjme. 'Ma dya pjé rí tsjague rgui ñangagöjme, Mizhocjimi ra ñangagöjme c'ü, pero nu'tsc'e 'ñe c'o in pjamiliague, rí chügueji. Xo 'ñetjo; ná ri ngueje Mizhocjimi c'ü o 'ñexc'e rí tsjague reina, nguec'uā ra sö'ö rí pjöxcöjme —eñe e Mardoqueo.

Nuc'uā c'ü o mbëpji e Ester o ma xipji c'o vi mama e Mardoqueo. Nuc'uā cjá ndo nú o ndätjo na yeje e Ester c'ü o mbëpji, o ma xipji ga cjavä e Mardoqueo: "Rá cjaxä c'o in xitsi, pero ot'ü rí

mague rí ma jmutü texe c'o israelita c'o cārā cja ne jñiñi a Susa, rí mandague ra mbempjéji 'na jñipa cjá ná 'na jñixömü. Nutscö 'ñe c'o ndixü c'o ín mbépjigö, xo rá mbempjégöjme. Nuc'uã ejá rrü magö cja c'ü e rey, rá ma ñabe, zö dya ri zoncügö c'ü. Dya ra tsja'a, zö rá tūgö", eñe c'ü e mbépjí, va xipji e Mardoqueo c'o jña'a c'o vi mama e Ester.

Nuc'uã e Mardoqueo o tsja'a jã c'o nzí va xipji e Ester; texe c'o israelita o jmurüji, ejá nû o mbempjéji 'na jñipa, ejá ná 'na jñixömü.

C'ü na jñi'i nu pa'a, e Ester o jye'e c'o q bitu o reina, ejá nû o ma'a c'uã jã c'o ma bübü c'ü e rey. Nu c'ü e rey ma jñ'ü ejá c'ü q trono. 'Ma o jñanda mi böbü e Ester cja c'ü e ndentji, o mäpä c'uã, ejá nû o ütü c'ü q vasto c'ü mi dyavü o oro. Nuc'uã c'ü e reina Ester o cjogü, o ndönbü q fi'i c'ü e vasto. Nuc'uã c'ü e rey o dyönü:

—¿Pjë mbéjé c'ü in negue, reina Ester? ¿Pjë mbéjé c'ü in ne'e rí dyörügue dya? Nutscö rí bünc'ö rá da'c'ü nde'e yo rí pë's'c'ö, 'ma rí dyötcü.

O ndünrrü c'uã e Ester o mama:

—C'ü rí ö'tc'ü ni t'ecjañomü, ngue c'ü rí mague rá ma siji 'na jñõnü c'ü ró manda o dyä'tc'äji, xo rí möguevi e Amán.

Nuc'uã c'ü e rey o manda o zojjniji e Amán, nguec'uã ro ejë ro 'ne ziji c'ü e jñõnü c'ü vi dyät'ä c'ü e reina. 'Ma ya ma siji c'ü e jñõnü, c'ü e rey o dyönü e Ester:

—¿Pjë mbéjé c'ü in negue? Mangue pjë mbéjé c'ü in negue, nutscö jo rá da'c'ü; 'ma rí dyötcü nde'e yo rí pë's'igö, ijk tá da'c'ü —eñe c'ü e rey.

Nuc'uã c'ü e reina Ester o mama:

—C'ü rí ö'tc'ü, ngueje c'ü rí 'ñetjovi na yeje ra xõrü e Amán, rá siji o jñõnü c'o ró ät'ägö. Cjá xo rá xi'ts'i ra xõrü, c'ü rí ne'e rá ö'tc'ü —eñe e Ester.

C'uã jã va tsja'a c'ü e rey Asuero o gradecio e Mardoqueo

Ester 6.1-13

Nu c'ü e xõmü c'ü, c'ü e rey Asuero dya mi söö ro ijí. Nguec'uã va manda o ma tjéji c'ü e libro c'ü mi jüs'ü texe c'o mi ts'a'a jã c'o mi manda anguezze, ngue c'uã ro xõrüji. Nuc'uã o mbürü o xõrüji c'ü e libro. 'Ma o zät'äji nu jã c'o mi jüs'ü jã va cja va cõste e Mardoqueo, 'ma mi ne ro mbö'tüji c'ü e rey, ro tsja'a c'o yeje bëzo, nuc'uã c'ü e rey o dyönü c'o q mbépjí:

—¿Pjë unüji e Mardoqueo 'ma o tsja'a ga cjanu?

Nuc'uā c'o mbëpji o mama:

—Ojtjo, dya pjë go unüji c'ü.

Nuc'uā c'ü e rey o tsja'a tönü va mama:

—¿Cjó ngueje c'ü bëbü dya cja c'ü e ndentji? —eñe.

C'ü e ndajme c'ü, ya vi säjä e Amán cja c'ü e palacio, ya mi bëbü cja c'ü e ndentji. C'ü vi 'ñeje angueze, ngueje c'ü ro 'ñe dyötü o sjëtsi c'ü e rey, nguec'uā ro ndün'sü e Mardoqueo cja c'ü e horca c'ü ya vi dyätä.

Nuc'uā c'o mbëpji c'ü e rey o mama:

—Ngueje e Amán c'ü bëbü a tji'i —eñeji.

Cjá nú o mama c'uā c'ü e rey:

—Xipjiji ra cjogü.

Nuc'uā 'ma o cjogü e Amán, o ña'a c'ü e rey va xipji:

—¿Pjë ni jyodü rá cjapü 'na bëzo c'ü rí ne'e rá s'iyagö? —eñe c'ü e rey.

Nuc'uā e Amán o nguijjñitsjë que ijk mi ngueje angueze c'ü ro s'iya c'ü e rey, nguec'uā va mama ga cjavä:

—Nutscö rí mangö c'ü ra cäji 'naja c'o bitu c'o in jegue, cjá ná 'ñe 'na pjadü c'o in chägägue, cjá xo rrü jñüji 'na corona. Nuc'uā, cjá rrü zojjnüji 'na bëzo c'ü xe nda pjëzhi na nojo jã c'o in mandague, ra 'ñe jyeche c'o bitu c'ü e bëzo c'ü in ne'e rí s'iyague, xo ra jñu'sbü c'ü e corona. 'Ma ra nguarü ra tsja'a c'o, c'ü e bëzo c'ü in ne'e rí s'iyague, ra chägä c'ü e pjadü. Nuc'uā c'ü e bëzo c'ü xe nda pjëzhi na nojo, ra zidyi a nde'e cja ne jñiñi c'ü e bëzo c'ü in ne'e rí s'iyague, cjá rrü mapjü ga cjavä rgá xipji c'o nte'e: "Je ga cjavä ga tsja'a c'ü e rey Asuero, 'ma ne'e cjó ra s'iya c'ü", ra 'ñeñe c'ü e bëzo —eñe e Amán.

Nuc'uā c'ü e rey o xipji e Amán:

—So xädä rí ma tsägue c'o bitu c'o rí jegö, xo rí ma sigue c'ü e pjadü, 'ñe rí jñigue c'ü e corona, cjá rrü ma tsjague texe jã c'o nzí vi mamague dya. C'ü rí negö rá s'iyagö, ijkxi ngueje c'ü e israelita c'ü ni chjü'ü Mardoqueo.

Nuc'uā e Amán ijk co ma'a, o ma cä'ä c'ü e bitu c'ü mi je'e c'ü e rey, cjá nú o ma siji c'ü e pjadü, cjá xo nú o jyeche c'ü e bitu e Mardoqueo, cjá nú o nguijjñü c'ü e pjadü c'ü mi chägä e Mardoqueo, o zidyi a nde'e cja c'ü e jñiñi, mi mapjü e Amán, mi xipji ga cjavä c'o nte'e:

—Je ga cjavä ga tsjapü c'ü e rey 'na bëzo c'ü ne'e ra s'iya —mi eñe e Amán.

'Ma o nguarü o nzhöt'üvi, e Mardoqueo o nzhogü o ma'a cja o ngojxtji c'ü e palacio. E Amán o ma'a c'uā na niji cja o ngumü me mi tseje; dya mi jizhi c'ü o jmi'i 'ma o zät'ä cja o ngumü.

C'uā jā c'o va manda e Amán, o dyät'äji jā c'o ro ndün's'üji e Mardoqueo

Ester 5.9-14

Nuc'uā e Amán o ma'a cja o ngumü, me mi mäjä na puncjü. Pero 'ma o mbedye, o jñanda que e Mardoqueo mi böbü cja o ngojxtji c'ü e palacio, pero e Mardoqueo dya go ndüñijömü a jmi'i c'ü. Nguec'uā me go udü, pero o huantatsjé c'ü o mbecuë. 'Ma o zät'ä cja o ngumü, o ngös'ü c'ü o su'u 'ñe c'o o dyoji que nguexjtjo anguezze me mi s'iyaji, mi cja'a c'ü e rey; c'o 'ñaja c'o mi cärä cja c'ü e palacio, dya nda mi s'iyaji c'o. Xo mama ga ejavä:

—E reina Ester o mbitazü ne pa'a dya, ró sjime o jñönü co c'ü e rey; dya cjo xe go mbitaji, nguexjtjozgö.

Xo mama:

—C'ü e reina ndo go mbitazütjo rá magö ra xörü, rá ma sjime o jñönü co c'ü e rey. Pero texe yo, dya pjë ni muvi na ngue, dya jo'o rgá sö'ö 'ma rí chjëbe e Mardoqueo c'ü e israelita, na ngue anguezze, dya ndüñijömü cja ín jmingö, dya xo cötcü 'ñiji.

Nuc'uā c'ü o su'u 'ñe c'o o dyoji, o xipjiji e Amán:

—C'ü rí tsjague, dyät'ä 'na horca nu jā c'o rí chjün's'ü c'ü. Ra xörü rí xipjigue c'ü e rey ra dya'c'ü sjëtsi rí chjün's'ügue e Mardoqueo cja c'ü e horca. 'Ma ya rgui cjuartü rí chjün's'ü, ra sö'ö rí mëvi c'uā c'ü e rey, rí ma siji o jñönü co c'ü e reina.

Nuc'uā e Amán o nguïjjñi ma jo'o ga cjanu, nguec'uā o manda o ma dyät'äji c'ü e horca.

C'uā jā va mbö't'üji e Amán

Ester 6.14—8.2

Dya go mezhe c'uā 'ma o säjä c'o o mbëpji c'ü e rey, o 'ñe zidijji e Amán, nguec'uā ro ma ziji o jñönü co c'ü e reina Ester. Nuc'uā c'ü e rey ndo go yepe go dyönüütjo c'ü e reina:

—¿Pjë in ne'e rí dyörügue? Pjë c'o rí dyörügue, ijk tá da'c'ü —eñe c'ü e rey.

Nuc'uā e reina Ester o ndünrü va mama:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañomü, 'ma in s'iyanzgö, 'ñe 'ma xo rí ñegue, rí ö'tc'ü rí ñangagö 'ñe yo ín dyocjöjme. Na ngue nutscö 'ñe yo ín dyocjöjme, ya mamaji ijk ta chjotcøjme, na ngue ya bübü 'na xiscõmü c'ü jüs'ü ga cjanu.

Nuc'uã c'ü e rey Asuero o ndünrrü va mama:

—¿Pjë in mamague? ¿Cjó ngueje c'ü e nte'e c'ü cja'a ra mbö'tc'ügueji?

Nuc'uã e Ester o ndünrrü va mama:

—Ngueje e Amán nu nugojme na ü'lü.

'Ma o dyärä e Amán c'o vi mama e Ester, me go pizhi c'uã, dya cjá mi sö'ö ro 'ñömü nu jā c'o ma jü'ü. Nuc'uã me go üdü na puncjü c'ü e rey, cjá nú o mbedye o ma'a a tji'i jā c'o mi cja'a o za'a c'o mi quis'i o pjruta.

Nuc'uã e Amán o ndüñijömü cja o jmi'i c'ü e reina, o dyötü c'ü dya ro jyëzi ro mbö'tüji, na ngue e Amán o mbärä c'ü ijk to mbö'tüji. 'Ma ma ötü que ro mbös'ü, e Amán me mi sü'ü, nguec'uã ijk co tunü, o dyos'ü cja c'ü e tjüjjnu nu jā mi tägä e Ester. Nuc'uã 'ma o nzhogü c'ü e rey, o jñanda e Amán c'ü mi os'ü nu jā c'o mi jü'ü c'ü e reina. Nguec'uã o nguïjjni c'ü e rey pjë c'o mi ne'e ro tsjapüji c'ü e reina, ro tsja'a e Amán. Nguec'uã xe nda go üdü. O manda c'uã c'o o tropa o pênc'hiji e Amán. Nuc'uã 'naja c'o tropa o mama:

—Cja o ndentji c'ü o ngumü e Amán, bübü 'na horca c'ü o manda o dyät'äji, nguec'uã ra ndün's'üji e Mardoqueo —eñe c'ü e tropa.

Nuc'uã c'ü e rey o manda ro ma ndün's'üji nu e Amán. Nuc'uã c'o tropa o tsjaji jā c'o nzí va mandaji, o ma ndün's'üji e Amán cja c'ü e horca c'ü vi manda anguezze ro dyät'äji ngue c'uã ro ndün's'üji e Mardoqueo. C'ü e pa'a c'ü, c'ü e rey Asuero o unü e reina Ester c'ü o ngumü e Amán. Nuc'uã e Mardoqueo o ma'a cja o jmi'i c'ü e rey, na ngue e reina Ester ya vi xipji c'ü e rey que mi primovi e Mardoqueo; ngue c'uã c'ü e rey o unü e Mardoqueo c'ü e anilio c'ü vi unü e Amán. Nuc'uã e reina Ester o 'ñes'e e Mardoqueo ro mbörü texe c'o mi pë's'i e Amán.

C'uã jã va tsja'a c'ü e rey Asuero, o unü sjëtsi c'o israelita ro pjendiotsjëji

Ester 8.3—10.3

Nuc'uã e reina Ester o ma'a na yeje o ma ñavi c'ü e rey. 'Ma o cjogü e reina Ester ro ma ñavi c'ü e rey, o ndüñijömü cja o jmi'i c'ü, me mi huëë. O dyötü c'uã ro pötü c'o jña'a c'o vi dyät'ä e Amán c'ü mi mama c'ü pë'sc'ü ro chjorü c'o israelita; o xipji ga cjavä:

—Ma rí ñegue ni t'ecjañömü, dyät'ägue 'na jña'a c'ü ra mama que dya ra ts'a'a c'o o mama e Amán, na ngue dya ro huantagö 'ma ro jandagö ro mbö'tüji yo ín dyocjöjme —eñe e Ester.

Nuc'uã c'ü e rey o xipji c'ü e reina Ester 'ñe e Mardoqueo:

—Dyät'äguevi o jña'a c'o rí ñeguevi, cjá rrí jñu'süguevi ín chjügö, cjá rrí sellaoguevi co c'ü ín aniliogö. Na ngue c'o jña'a c'o o dyät'ä e Amán, dya sö'ö rá cjapügö ra ojtjo c'o, na ngue jüs'ü ín chjügö, xo o sellao c'ü. Pero rí da'c'üvi sjëtsi rí dyät'ävi 'na dadyo jña'a c'ü ra mbös'ü c'o israelita.

Nuc'uã o zojjnüji c'o bëzo c'o mi opjü c'o jña'a c'o mi mama c'ü e rey ro dyopjüji, o ëji c'uã o 'ñe dyopjüji texe c'o jña'a c'o o mama e Mardoqueo; je va cjanu va dyät'äji 'na dadyo jña'a. Cjá nú o mbenpeji c'o mi manda cja c'o 'ñaja jñiñi nu jã c'o ndé mi bübü c'o israelita c'o mi cärä cja o xoñijömü c'ü e rey Asuero.

Nu c'o jña'a c'o o mama e Mardoqueo, o dyät'äji jã c'o ma ñaji cja c'o jñiñi. Cja c'ü e jña'a, mi jüs'ü que c'o israelita mi sö'ö ro pjendioji, 'ma cjó c'o ro ne'e pjë ro tsjapüji, nu jã c'o ndé mi cäräji. O zädä c'uã c'ü e pa'a 'ma ro mbö'tüji c'o israelita, pero anguezesi, ya mi te'betoji ro ts'a'a c'ü e chü'ü. C'o israelita o jmürüji texe cja c'o jñiñi nu jã c'o ndé mi cäräji, cjá nú o mbö'tüji texe c'o mi nuji na ü'ü. Xo mbö'tüji nzá dyéch'a c'o o t'i'i e Amán. Nuc'uã o söyaji, cjá nú o tsjaji o mbaxua; me mi mäji na ngue vi ndöji.

Nuc'uã c'ü e rey, o unü c'ü rví mbëzhi na nojo e Mardoqueo, texe jã c'o mi manda anguezesi; nguejxtjo c'ü e rey xe nda ro mbëzhi na nojo.

C'uã jã va nzhogü ga ma a Jerusalén e Esdras 'ñe c'o 'ñaja israelita

Esdras 7

Ya vi mezhe como 'na setenta y cinco cjëë ndeze 'ma o nzhogü a Jerusalén e Zorobabel 'ñe na puncjü o israelita. C'ü e dadyo rey c'ü

mi manda a Persia mi chjū'ū Artajerjes; mi ngueje o t'i'i e Asuero. Xo mi bëbü a Persia 'na israelita c'ü mi chjū'ū Esdras. Anguez, mi ngueje 'na mböcjimi c'ü mi pärä na puncjü c'o mi jüs'ü cja c'o ley c'o vi jñu's'ü e Moisés.

'Na nu pa'a, e Esdras o ma'a jā c'o mi bëbü c'ü e rey, o ma dyötü sjëtsi ro nzhogü a Jerusalén, ro möji c'o 'ñaja israelita. C'ü e rey o unü sjëtsi e Esdras, na ngue Mizhocjimi mi bëbü co e Esdras. Nuc'uā c'ü e rey o unü na puncjü o oro 'ñe o plata c'o israelita, nguec'uā ro jyezheji c'ü e ndanintsjimi c'ü mi bëbü a Jerusalén.

Nuc'uā e Esdras o jmütü nzá texe c'o nte'e c'o mi ne'e ro nzhogü ro möji cja c'ü o jñiñiji; c'o o jmürü, o zöö como 'na mil quiniento o bëzo, co c'o o pjamiliaji. O nzhodijü 'na nziyo zana, cjá zät'äji a Jerusalén. 'Ma o zät'äji, o mbürü o jociiji c'ü e nintsjimi. Nuc'uā e Esdras o zojjnü na puncjü o mböcjimi, cjá nú o xipjiji ro sido ro mbëpiji Mizhocjimi nza cja'a 'ma otü. Xo o xorü c'ü o jña'a Mizhocjimi, nguec'uā ro dyärä c'o nte'e, nguec'uā xo ro tsjaji jā c'o ma ne'e Mizhocjimi.

C'uā jā va nzhogü e Nehemías ga ma a Jerusalén, ro ma jocü c'o barda

Nehemías 1—4

Cja c'o bëzo c'o mi pépi c'ü e rey Artajerjes, mi bëbü 'na israelita c'ü mi chjū'ū Nehemías. Nuc'ü, ngueje c'ü mi ènbi o vinu c'ü e rey. 'Ma ya vi mezhe trece cjë'ë ndeze 'ma vi nzhogü e Esdras ga ma a Jerusalén, e Nehemías o dyärä que dya be mi jociiji c'o barda c'o mi cot'ü c'ü e jñiñi a Jerusalén, nguec'uā me go sentio.

Nuc'uā c'ü e rey o jñanda mi triste e Nehemías, ngue c'uā va xipji ga cjavā:

—¿Pjë ni tristegue? Dya jñetse majxā ri sö'dyëgue. Nguec'uā pe pjë c'o in mbeñegue.

Cjá nú o ndünru c'uā e Nehemías va xipji c'ü e rey:

—Nu'tsc'e ni t'ëcjañõmü, c'ü rgá tristegö, ngueje c'ü in jñiñigöjme a Jerusalén c'ü xe s'odütjo, dya cjó be jocü na jo'o c'ü.

Cjá nú o mama c'uā c'ü e rey:

—¿Pjë sö'ö rá cjagö rga pjöxc'ü?

Nuc'uā e Nehemías o dyötü Mizhocjimi ro jíchi pjë mbëjë c'ü ro dyötü c'ü e rey. Cjá nú o dyötü c'uā c'ü e rey ro unü sjëtsi ro ma'a a Jerusalén, nguec'uā ro ma jociiji c'o barda. Nuc'uā c'ü e rey o unü

sjëtsi ro möji, xo xipji ro sido ro jocüji c'o barda hasta que ro nguarü c'o. C'ü e rey o 'ñe me e Nehemías ro tsja'a gobernador a Jerusalén, 'ñe cja c'o 'ñaja jñiñi c'o mi tsja'a a Judea. Nguec'uã va möji e Nehemías na puncjü o nte'e.

'Ma o zät'äji a Jerusalén, e Nehemías o jmutü c'o o dyoji, nguec'uã ro mbürüji c'ü e bëpji. Pero 'ma ya mi pëpjiji ma dyät'äji c'ü e ndüngümü, o säjä c'uã 'na jñi'i bëzo c'o dya mi israelita. Ma ëji ma 'ñe cjapüji burla c'o israelita, xo ma 'ñe jonbüji o chü'ü. Nuc'uã c'o israelita c'o mi pëpjiji, me mi pjöngüéndaji na puncjü, ngue c'uã ro pjendioji 'ma ro 'ñe zöji. 'Ma mi pëpjiji, xo mi jünji o arjmaji. Nguec'uã c'o mi nu'u na ü'ü c'o israelita, mi süji ro chëzhiji, na ngue e Nehemías mi animao c'o nte'e, ngue c'uã ro sido ro pëpjiji.

C'uã jã va zopjüji c'o israelita, o tsja'a c'ü e profeta Malaquías

Malaquías 1.1, 6-8; 2.7-9, 11-13; 3—4

C'o pa'a c'o, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Malaquías; nuc'ü, mi ngueje naja c'o o profeta Mizhocjimi. Mizhocjimi o xipji e Malaquías c'ü ro zopjü c'o nte'e, ro xipjiji ga cjavä:

—'Na t'i'i me ne'e c'ü o tata, 'ñe 'na mbëpji respetao c'ü o lamu. 'Ma nguezgö in Tatagueji, ¿pjenga dya in nezgöji? 'Ma xo nguezgö in Jmugueji, ¿pjenga dya in respetaozgöji? Nu'tsc'ejí in mböcjimiji, in cjacütjogöji o burla 'ma in päscägöji o animale gui mbenzgöji, na ngue in dacüji c'o ngorö, 'ñe c'o dya sö'ö ra nhodü na jo'o, 'ñe c'o sö'dyë; ngue c'o in dacöji c'o. ¿Cjo in cjijñigüeji na jo'o c'o in cjagueji?

Mizhocjimi xe go xipjitjo e Malaquías que ro zopjü c'o mböcjimi rvá xipjiji ga cjavä:

—Nu'tsc'ejí in mböcjimiji, ngue'tsc'ejí ni jyodü rí mangueji c'o na cjuana rgui zopjügueji yo nte'e, ngue c'uã ra mbäräji c'o in jñagö. Na ngue ngueje c'ü rvá juan'c'ügöji c'ü. Pero nu'tsc'ejí ya in xögügueji cja c'ü e 'ñiji c'ü na jo'o, dya in cjagueji c'o mama in leygö. Ngue in s'ocügueji c'ü dya ni ne'e yo nte'e ra dyäräji in jñagö.

'Na ngue c'ü dya in jizhigueji na jo'o yo in leygö, 'ñe dya xo in ätcägöji in jñagö, rá cjapügö ra nuc'üji na ü'ü yo nte'e, dya cjá ra respetao'süji, na ngue 'ma in cjagueji o jujticia, nde'e yo in unüji favor, nde'e yo jiyö —eñe e Malaquías va xipji c'o mböcjimi c'o jña'a c'o vi mama Mizhocjimi.

Xe go ña'a c'uã e Malaquías va zopjü texe c'o nte'e:

—Mizhocjimi mama ga cjavā: “C'o menzumü a Judá 'ñe a Israel o tsjaji c'o na s'o'o, o chjüntüji c'o ndixü c'o menzumü 'naño jñiñi, c'o ma't'ü pjë c'o ndé ma ts'ita. Nu c'o cja'a ga cjanu, dya rá pjös'ügö c'o; zö pjë c'o ri pääscäji rgá mbenzeji, pero dya iqx tá cö'tbügö 'ñi'l'i c'o.”

Malaquías 3.1—4.4

(Lucas 1.76; 7.27; Apocalipsis 6.17)

’Mizhocjimi c'ü me na zëzhi mama ga cjavā: “Rá täjä c'ü ín mbëpjigö, nguec'uã ra jocü na jo'o c'ü e 'ñiji, ante que rá ëgö”.

Xo mama ga cjavā e Malaquías va xipji o jña'a Mizhocjimi c'o nte'e:

—Nu c'ü in te'begueji, 'nangü rgá cjogütjo cja o nintsjimi c'ü. Je rgá cjanu rgá ëjë c'ü e nte'e c'ü me in negueji; ngueje c'ü ra tsjapü ra zädä c'o jña'a c'o o mama Mizhocjimi ndeze mi jinguã.

’Pero, ¿cjó ngueje c'ü ra huanta c'ü e pa'a 'ma ra ëjë c'ü? ¿Cjó ngueje c'ü ra söö ra böbüütjo cja o jmi'i, c'ü dya ra tseje, na ngue c'o na s'o'o c'o rví tsja'a? Na ngue c'ü o mbëpjí Mizhocjimi, ri nza cja'a sivi 'ma ra ëjë c'ü, nguec'uã ra nditsquïji texe c'o rrâ s'o'o; ri nza cja'a 'na xago c'ü tjitsí c'o na s'o'o. Nuc'ü, ra säjä ra 'ñe mimi, ejá rrü nditspí o nzhumü c'o mböcjimi, c'o ngueje o mboxxbëche c'ü ndo nu Leví, chjëntjui 'ma ejó c'o tjitsí cja sivi o plata 'ñe o oro.

’Mizhocjimi mama ga cjavā: “Ma ya rguí nditspíji o nzhumü c'o mböcjimi, ra söö ra mbäscäji c'o rguí mbenzegöji, pero ra tsjaji jä c'o nzí rgá negö. Nutscö rá mäjä, na ngue c'o ri pääscä c'o menzumü a Judá 'ñe a Jerusalén; me rá mäjägö nza cja'a 'ma ot'ü.”

’Mizhocjimi c'ü me na zëzhi, xo mama: “Nutscö rá ëgö rá 'ñe jün'c'üji nguarü, rá mamagö cjó ngueje c'o céro 'ñe c'o mbëchjine, 'ñe c'o cjapü ra sufre c'o o mbëpjí, 'ñe c'o cjapü ra sufre c'o ndixü c'o dya ejá 'ñeje o xirä, 'ñe c'o cjapü ra sufre c'o jyoya. Xo rá mamagö cjó ngueje c'o nu'u na ü'ü c'o nte'e c'o menzumü 'naño jñiñi, 'ñe c'o dya cöt'ü 'ñiji ra dyätcäji. Nguetscö in Jmugueji, dya rí pötü ín pjeñegö; nguec'uã xe in bëbüütjogueji. Ma ri jiyö, ya rva chjo'tc'ügöji.

Nu'tsc'ejí in xögüji cja c'o ín leygö, jä c'o nzí va xögü c'o in tataji, 'ñe c'o in paleji, ejá ná 'ñeje c'o in mboxxpalegueji, dya in ne rí tsjagueji c'o. Rí xi'tsc'öji rí tsjapü ra nzhogü in mü'bügueji cja ín jmigö, nguec'uã rá nzhogü rá nuc'ügöji na jo'o. Pero nu'tsc'ejí in mamaji: ¿Pjë pjëzhi c'ü na s'o'o c'ü ró cjajme, nguec'uã gui xitsijme rá nzhogüjme cja in jmigue?, in enzeji. Nutscö xo rí xi'tsc'öji: ¿Cjó ro

nguījjñi majxā ro tsja'a 'na nte'e ro pōnngü c'o ngueje ín tsjagö? Pero nuc'ü, ngueje c'ü in cjagueji c'ü. Pero xe in önngrütjoji: ¿Pjē pjézhi c'ü ró pōnnc'ügójme?, in enzeji. Rí xi'tsc'öji; nzá in texegueji in pōnngüji, na ngue dya in dacügöji c'o diezmo 'ñe c'o ofrenda c'o ni jyodü rí dyacüji. Nguec'uā rá cja'c'ü rí suffregueji. C'ü rí tsjagueji, chügueji dya c'o diezmo, nguec'uā ra bübü pjé ra zí'i c'o pëpjí cja ín nzumügö. 'Ma rí tsjagueji ga cjanu, ijk tá intsjimits'üji, ngue c'uā dya pjé ra bë'ts'iji, ra mboncjüts'üji na puncjü. Dya rá jëzi ra ejé c'o pjé ndé ma ts'i animale ra 'ñe chjo'tc'ü c'o in tūjmüji 'ñe c'o in podüji. Nguec'uā texe yo jñiñi ra mamaji me in bübügueji na jo'o, na ngue nu'tsc'equi ri pë'sc'equi 'na xoñijömü c'ü me rrä jo'o", eñe Mizhocjimi.

'Mizhocjimi xo mama ga cjavā: "C'o jña'a c'o in xitscöji me na s'o'o c'o. Pero xe in matmatjogueji: ¿Pjē pjézhi c'o ró xi'tsc'öjme?, in enzeji. Nu'tsc'equi in mamagueji: ¿Pjē ni muvi dya c'ü rgá ätäji Mizhocjimi? ¿Pjē ni muvi 'ma rá ndumügöji rga mamaji rí cja ji na s'o'o a jmi'i c'ü? Maco rí jandagöji yo me cjakütsjé na nojo, cárätjoji na jo'o. Zö me cja ji c'o na s'o'o, pero xe nda na jo'o ga mimiji, dya cjo castigaoji. Je ga cjanu gui mamagueji." Ngueje c'o o mama Mizhocjimi —eñe e Malaquías.

E Malaquías xo mama ga cjavā:

—C'o mi ätpä o jña'a Mizhocjimi o ñatsjéji, mi mamaji c'ü me na jonte Mizhocjimi. Nuc'uā Mizhocjimi o dyärä na jo'o c'o mi mama c'o. Nguec'uā va dyätä 'na libro nu já c'o o jñu'sbü o tjü'lü c'o, na ngue mi ätäji c'ü, xo mi ma'tbüji o tjü'lü. C'o ra tsja'a ga cjanu, Mizhocjimi ra tsjapü o nte'e c'o, na ngue je mama ga cjavā: "Nza cja'a 'na bëzo c'ü perdonao c'ü o t'i'i 'ma cja'a c'o na s'o'o, je xo ga cja tjo nu rga perdonao c'o, na ngue 'ma o tsjají c'o na s'o'o, o nzhogü o mü'büji. Xo ra ejé 'na pa'a c'ü me ri zärrä nza cja 'na horrjnu c'ü me na pa'a. Nujnu, je ra ndé'e nu texe c'o cja'a na s'o'o, ra ndéji nza cja ga ndé'e o s'apjadü. Pero nu c'o ejme ín chjügö, nuc'o, dya pjé ra tsja'a c'o. Mbeñegueji c'o jña'a c'o ró unügö c'ü ín mbëpjigö e Moisés; nuc'o, ngueje c'o ley c'o mi jyodü ri tsjagueji c'o." Ngueje yo xi'tsc'equi Mizhocjimi —eñe e Malaquías.

Malaquías 4.5-6

(Mateo 17.10-13; Lucas 1.17)

E Malaquías xe go zopjütjo c'o nte'e va xipjiji:

—Mizhocjimi mama ga cjavā: "Nutscö rá tän'c'äji e profeta Elías, ante que ra ejé c'ü e pa'a 'ma rá ejégö. C'ü e pa'a c'ü, me rrä

s'ëzhi, me xo rí sëgueji. E Elías, ngueje c'ü ra tsjapü ra jo'o c'o tata 'ñe c'o o t'i; xo 'ñe c'o t'i, ra joji co c'o o tataji. 'Ma dya ra tsjaji ga cjanu, nu'ma, ijk tá ëgö ra 'ñe jünpuëgoji o ngüënda, rá chjotügö texe c'ü o jñiñi c'o." Ngue yo jña'a yo o mama Mizzocjimi —eñe e Malaquías va xipji c'o nte'e.

C'uã jã ma cja'a 'na bëzo c'ü mi chjû'ü Job

Job 1.1-5

Cja c'ü e xoñijõmü c'ü mi chjû'ü Uz, mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjû'ü Job. E Job ma jonte, xo mi cja'a na jo'o, 'ñe xo mi ma't'ü Mizzocjimi; dya mi cja'a c'o na s'o'o. Angueze mi tsâjä 'na yencho t'i, cjá ná 'na jñi'i xunt'i. Xo mi tsâjä 'ha yencho mil o ndenchjürü, 'ñe 'na jñi'i mil o camello, 'ñe 'na tsich'a ciento o yonda o nzhünü, cjá ná 'na tsich'a ciento o burru. Xo mi tsâjä na puncjü o mbëpji. Angueze mi ngueje 'na bëzo c'ü me mi pë'si na puncjü.

C'o t'i e Job, mi cjaçi o mbaxua cja o ngumüji; nzí 'na anguezeji mi cja'a o mbaxua c'ü e pa'a c'ü mi toca, xo mi mbitaji nzá jñi'i c'o o cjûji, cjá ma ziji c'o jñönü.

'Ma mi cjuarü mi ts'a'a c'o mbaxua, e Job mi pötü o animale cjá ma mbä'sbä Mizzocjimi, nguec'uã ro perdonaoji c'o o t'i 'ñe c'o o xunt'i; ná rví tsjaji c'o na s'o'o, ná rví zadüji Mizzocjimi a mbo'o cja o mü'büji.

C'uã jã va sufre e Job

Job 1.6—2.10

'Na nu pa'a, e Satanás c'ü dya jo'o o zätä cja o jmi'i Mizzocjimi. Nuc'uã Mizzocjimi o dyönü c'ü dya jo'o va xipji:

—¿Jã je vi 'ñegue dya?

O ndünrü c'uã e Satanás o mama:

—Ró ma nzhödögö texe cja ne xoñijõmü —eñe.

Nuc'uã Mizzocjimi o xipji e Satanás:

—¿Cjo dya i jñandague c'ü ín mbëpjigö e Job? Dya bübü cja ne xoñijõmü 'na bëzo c'ü ri cja'a na jo'o nza cja'a angueze. Ijk na cjuana ejmezügö c'ü, dya pë'si o pjeñe c'o na s'o'o —eñe Mizzocjimi.

Nuc'uã o ndünrü e Satanás o mama:

—E Job ejmets'ügue c'ü, na ngue in intsjimigue na puncjü. Pero 'ma rí jñünbü texe c'o pë'si, rí jñant'ma jã rgá zanc'ü —eñe e Satanás.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Satanás:

—Sö'ō rí tsjapügue 'na preva. Bübü dya cja in dyëgue texe c'o pë's'i c'ü; tsjapügue c'ü rí ñe'e. Pero anguez, dya rí chjörügue —eñe Mizhocjimi.

'Na nu pa'a, c'o ə t'i'i e Job ma cjaji 'na mbaxua, ma siji o jñōnū cja ə ngumü c'ü e nzhasë'ë. Nuc'uā o säjä 'na bëzo cja ə ngumü e Job o 'ñe xipji ga cjavä:

—Rma cägöjme ga manu rma huâjmajme co c'o nzhünü; c'o burru bëxtjo ma ñönü nu jã rma pëpjigöjme. Nuc'uā 'hangü o säjä c'o nte'e c'o xijji sabeo, o 'ñe mbö't'üji texe c'o mbëpji, cjá nú o dyëdyiji texe c'o nzhünü 'ñe c'o burru; nguejxtjozgö ró c'ueñe, nguec'uā rvá 'ñe xi'ts'i c'o o ts'a'a.

Dya be mi cjuarü mi ña'a c'ü, 'ma o säjä c'ü 'na mbëpji c'ü o 'ñe mama ga cjavä:

—O ndögü 'na rayo c'ü o mbö't'ü texe c'o ndëenchjürü, 'ñe c'o 'ñaja mbörü; nguejxtjozgö ró c'ueñe, nguec'uā rvá 'ñe xi'ts'i.

Dya be xo mi cjuarü mi ña'a c'ü e mbëpji c'ü, 'ma ya ndo ma sätjo c'ü 'naja mbëpji; anguez o 'ñe mama:

—O ejë 'na jñi'i grupo o caldeo o 'ñe põniji c'o camello, o mbö't'üji c'o ín dyocjöjme; nguejxtjozgö ró c'ueñe, nguec'uā rvá 'ñe xi'ts'i —eñe c'ü e mbëpji.

Dya be mi cjuarü mi ña'a c'ü, 'ma ya ndo ma sätjo xe 'na mbëpji c'ü o 'ñe xipji e Job:

—C'o in ch'igue 'ñe c'o in xunt'igue, ma siji o jñōnü cja ə ngümü c'ü e nzhasë. Nuc'uā o ejë 'na trrandâjma c'ü ijk co tunbü c'ü e ngumü, o ndüji nzá texeji; nguejxtjozgö ró c'ueñe, nguec'uā rvá 'ñe xi'ts'i —eñe c'ü e mbëpji.

Job 1.20-22

(1 Timoteo 6.7)

Nuc'uā 'ma o dyärä ga cjanu e Job, o xü't'ü c'o ə bitu, xo 'ñaxa ə ñi'i, na ngue me mi sentio. Cjá nú o ndüñijomü va ma't'ü Mizhocjimi, o xipji: "Ma o muxcügöji, dya pjë ró jüngö; 'ma rá tñ'ü, dya pjë xo rá jünögö. In Mizhocjimits'ügö, ngue'tsc'e ı dyacü texe c'o rmi pë's'igö, xo ngue'tsc'e ı jñünngügö texe c'o. Rí ma't'ügö in chjügue, ín Mizhocjimits'ügö", eñe e Job.

E Job, dya go tsja'a c'o na s'o'o rvá mama majxä Mizhocjimi dya mi pärä c'ü mi cja'a.

Job 2.1-10

Xe 'na pa'a, e Satanás o yepe o ma'a cja o jmi'i Mizhocjimi; Mizhocjimi o xipji:

—¿Já je vi 'ñegue dya? —embe.

E Satanás o ndünrrü va mama:

—Ró ma nhodü texe cja ne xoñijömü —eñe.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Satanás:

—¿Cjo dya in jandague c'ü ín mbëpjigö e Job? Dya bübü xe 'na bëzo c'ü ri cja'a na jo'o nza cja'a angueze. Me ëjmezügö na puncjü c'ü, nguec'uā dya cja'a c'o na s'o'o. Xe ëjmezütjogö c'ü, zö ya ró da'c'ü sjëtsi in jñünbügue texe c'o mi pë's'i angueze.

Nuc'uā e Satanás o xipji Mizhocjimi:

—E Job sido ma'tc'ügue c'ü, na ngueje dya cjó tjötpü o cuérjpo.

Pero 'ma pjë c'o ra tsja'a c'ü o cuérjpo, rí jñant'ma já rgá zanc'ügue c'ü.

Nuc'uā Mizhocjimi o xipji e Satanás:

—Angueze bübü dya cja in dyëgue, pero dya rí pö't'ügue c'ü.

Nuc'uā e Satanás o ma'a, o ma tsjapü o zö'dyë e Job, o pjäs'ä na puncjü o xâxâ c'o me ma xâma; c'o xâxâ mi quis'i ndeze cja o ñi'i hasta cja o ngua'a. Nguec'uā e Job o ma mimi a nde'e cja o bozivi, cjá nú o jñü'ü 'na mëndemojmü c'ü mi xõt'ü já c'o ma xâma.

Nuc'uā c'ü o su'u o xipji:

—Ma ngueje Mizhocjimi c'ü cja'c'ü rí sëzhigue na puncjü, ¿cjo xe rí ma'tütjo angueze? ¿Pjenga dya in sadügue c'ü, cjá rrï chügue 'na vá diji? Ga cjanu, dya cjá rí sëzhigue —embe.

Pero e Job o ndünrrü va mama:

—Nu'tsc'e in ñague nza cja 'na ndixü c'ü dya pârâ Mizhocjimi.

Na ngue 'ma rí recibidogöji texe c'o na jo'o c'o dacügöji angueze, xo ni jyodü rá recibidogöji c'o na s'ëzhi —eñe e Job.

Zö me go sufre e Job, pero dya go mama c'o na s'o'o rvá zadü Mizhocjimi.

C'uā já va 'ñe nguiñiji e Job, o tsja'a c'o o amigo

Job 2.11—3.26

Mi bübü 'na jñi'i bëzo c'o mi pötü ma ñuji e Job; 'naja c'ü mi chjü'ü Elifaz, 'naja c'ü mi chjü'ü Bildad, 'naja c'ü mi chjü Zofar. 'Ma o mbäräji c'o vi tsja'a e Job, o ëji ro 'ñe nguiñiji c'ü.

'Ma ya mi ngue ro säji nu jã c'o mi jürü e Job, o jñandaji, pero dya go mbäräji majxä mi ngueje c'ü, na ngueje dya cjá ma jo'o ma jñetse. 'Ma cjá unüji ngüënda mi ngueje c'ü, nuc'uã me go huëji, cjá nú o ndagü c'o q̄ bituji, xo vos'üji o bozivi cja q̄ ñiji. Cjá nú o mimiji jã c'o mi jürü e Job. O mezhe 'na yencho pa'a cjá ná 'na yencho xõmü va mimitjoji, pero dya cjó go ña'a. Na ngue o jñandaji c'ü me mi sufre na puncjü c'ü. Nuc'uã e Job o mbürü o ña'a va mama:

—Quera dya iqx to bübü c'ü e pa'a 'ma o muxcüji. ¿Pjenga dya ró tûgö a mbo'o cja q̄ pjeme mi nana, o xo ngueje c'ü e ndâjme 'ma o muxcü? Na ngue 'ma rvá cjanu, ya rva sôyagö dya, dya pjé ri pë's'i c'ü ro mbeñe —eñe e Job.

C'uã jã va ña'a e Elifaz va zopjü e Job

Job 4—5

Nuc'uã o ña'a e Elifaz va mama:

—Nu'tsc'e mi jíchigue na puncjü o nte'e, mi cjapügue ra zëzhi c'o mi tögü q̄ mü'bü. Xo mi zopjügue c'o dya mi nzhodü na jo'o cja o 'ñiji Mizhocjimi. ¿Cjo rí jyombeñegue c'o jña'a c'o mi mamague, nuduya tocats'ü rí sufregue?

'Nudya xo rí xi'ts'i rí tsjijjñigue; ¿cjo bübü 'na bëzo c'ü in pârâgue mi cja'a na jo'o, c'ü ro tsja'a Mizhocjimi ro jyëzi ro sufre? Ya ró nugö, nguec'uã rí pârâgö, ngueje c'o cja'a c'o na s'o'o c'o jëzi Mizhocjimi ra sufre.

Xo mama e Elifaz:

—Me na jo'o 'ma ra tsja'a Mizhocjimi, ra tsjapü ra sufre 'na nte'e, ngue c'uã ra unü ngüënda c'ü e nte'e que dya jo'o c'o cja'a. Nguec'uã iqx tí unügue ngüënda pjé ni tsja'c'ü Mizhocjimi rí sufregue.

C'uã jã va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Elifaz

Job 6—7

Nuc'uã e Job o ndünrrü va mama:

—C'ü rgá quejjagö, ngueje c'ü me rí sëzhi na puncjü. Na ngue 'ma dya ri sufregö, ¿pjé ro cja'a ro quejjagö? Na ngue 'na burru, dya mapjü 'ma pë's'i pjé ra zi'i, 'ñe dya xo yu'u c'ü e nzhünü, 'ma pë's'i pjé ra zi'i.

"Na nte'e c'ü sufre, 'ma 'ñeje q̄ amigo, ni jyodü ra juëtsëji c'ü sufre, ra zopjüji na jo'o c'ü, zö ri cjijjñiji c'ü dya mi ätä Mizhocjimi.

Pero nu'tsc'eji, dya ga cjatsc'eji nu, na ngue, dya in xitsiji o jña'a c'o ra mböxcü rá sentiogö na jo'o.

'Jítsixäji jäängueje c'o na s'o'o c'o in mangueji ró cjagö. 'Ma rí jítsiji c'o, dya cjá rá quejjagö.

Nuc'uā e Job o ma'tü Mízhocjimi, o mama: "Me sö'ö na ü'ü ín mü'bü c'ü rgá sufregö, nguec'uā me rí quejjagö. Quera iqx ti jyëtsqui ro tügö 'na vá diji. Na ngueje xe nda rvá jo'o ga cjanu, que rí ngueje c'ü sido rá sufregö. Dya cjá rí huantagö, dya cjá xo rí ne'e rá sido rá bübüögö. Jyëtsqui rá tügö, na ngueje dya pjë ni muvi c'ü rgá bübüögö."

C'uā jäängueje e Bildad va zopjü e Job

Job 8

O ña'a c'uā e Bildad va xipji e Job:

—¿Cjo rí sido rí reclamaogue Mízhocjimi, c'ü ni sufregue? ¿Cjo sido rí ñague o jña'a c'o chjëntjui nza cja'a 'ma vü'lü o trrandäjma? Mízhocjimi c'ü me na zëzhi, dya cjapü ra sufre c'o nte'e c'o cja'a na jo'o; anguez cjapü ra sufre nguejxtjo c'o cja'a na s'o'o. C'o in ch'ligue, o tsja'a c'o na s'o'o c'o, nguec'uā Mízhocjimi o tsjapü o ngötü o nzhumü c'o.

'Jyodügue Mízhocjimi c'ü me na zëzhi, cjá rrí dyötügue ra juë'tsc'ë. 'Ma in cjague c'o na jo'o, Mízhocjimi ra mböxc'ü, ra dya c'ü rí mimigue na jo'o. Nu c'o mi pë's'igue 'ma ot'ü, dya rguí chjënjui c'o cjá rí pë's'igue, na ngue xe nda rrä puncjü c'o.

'Iqx tí dyärä na jo'o yo rá xi'ts'i; Mízhocjimi dya jëzi c'ü e nte'e c'ü cja'a na jo'o, dya xo pjös'ü c'o cja'a na s'o'o. Nguec'uā 'ma mejme dya in cjague c'o na s'o'o, Mízhocjimi ra mböxc'ü, nguec'uā ra sö'ö ndo rí mäjätjo rgui mimigue.

C'uā jäängueje e Bildad, 'ma o nguarü o ña'a e Bildad

Job 9—10

Ndo go ndünrrü c'uā e Job va mama:

—Jäängueje c'ü ijxi mejme c'o in mamague. Pero, ¿jäängueje tsjapü 'na nte'e c'ü dya cja'a na s'o'o, ngue c'uā ra pjendiotsjë 'ma ra tsja'a Mízhocjimi ra jñünnpü o nguarü? Na ngue 'ma ro tsja'a Mízhocjimi ro tsjapü 'na mil o tönü 'na nte'e, c'ü e nte'e dya ro sö'ö ro ndünrrü ni rí 'naja c'o tönü c'o. Mízhocjimi me na nojo c'ü, 'ñe me

pārā na puncjü; 'ma cjó c'o ro ne'e ro jyonbü o chū'ū c'ü, dya pjë iqx to tsjapüji c'ü, na ngue angueze sö'ö iqx ta chjotü c'o ri jodü o chū'ū.

'Ngueje Mzhocjimi c'ü cjapü ra 'ñomü yo t'ej, xo ngueje angueze c'ü tunbü c'o, y dya cjó sö'ö ra ts'a's'ü c'ü. Xo ngueje angueze c'ü cjapü ra cjogü o ñijjömü, nguec'uā ga mbi'i ne xoñijömü. 'Ma ro ne'e Mzhocjimi ro xipji c'ü dya ro mbes'e e jyarü, dya iqx to mbes'e 'ma. 'Ma xo ro xipji c'ü dya ro juëns'i yo tanse, dya xo ro juëns'i yo. Nguetsjë angueze o dyät'ä ne jens'e, dya cjó go mbös'ü. Angueze xo nzhodü a xes'e cja c'o ndeje c'o bübü cja c'o trrazapjü.

'Zö me ri cjagö na jo'o, dya sö'ö rá tjüntügö c'ü; angueze ngueje c'ü e juesti c'ü ra jñuncügö ngüienda. C'ü sö'ö rá cjagö, nguejxtjo c'ü rá ötü ra juëtsquë. 'Ma ro cja'a ro zojjnögö cja juesti c'ü, 'ñe 'ma xo ro ma'a angueze, rí pärägö c'ü dya iqx to ngö'tbü 'ñi'i c'o jña'a c'o ro mamagö.

'Quera ri bübü 'naja c'ü ri pjëzhi na nojo c'ü ro böbü a nde'e Mzhocjimi 'ñezi, ngue c'uā dya ro jyézi que Mzhocjimi xe ro tsjacü ro sufregö, 'ñe dya cja xe ro pitsi. Nu 'ma je rvá cjanu, dya ro sū'ü rva pjendiogö cja o jmi'i Mzhocjimi.

E Job xo go xipji e Bildad:

—Rá zopjügö Mzhocjimi rga xipji ga cjavä: "In Mzhocjimits'ügö, dya rí xitsitjo que rí cjagö c'o na s'o'o; c'ü rí negö rí xitsi, ngueje pjë mbëjë c'ü na s'o'o c'ü ró cjagö. Maco nguetsjëts'c e i dyacü ro bübügö, ¿cjo in cjijjñigue na jo'o c'ü in cjacü rá sufregö? ¿Cjo xo in cjijjñigue na jo'o c'ü in unügue favor c'o cja'a na s'o'o? ¿Cjo in jandague yo ts'a'a, jã c'o nzí ga jñanda yo nte'e? Ngue'tsc'e i dyäcägö, pero nudya ndo in ne'e rí pötci. Mbënegue que i dyäcägö co o péjo; ¿cjo rí tsjacü rá pjëzhitjogö o xijömü? I dyacügö c'ü rgá bübügö, i pjöxcü, xo i pjöcü 'ma ró tegö, nguec'uā rí bübüütjo dya. Pero nudya rí pärägö na jo'o que ya iqx mi mbeñe cja in mü'bügue, pjë c'o ri tsjacü. Nu'tsc'e mi jandgatjogö, ngue c'uā ri ñu'u cjo ro cjagö c'o na s'o'o, nguec'uā ro sö'ö ri tsjacügö ro cjöt'ügö c'o na s'o'o c'o rva cjagö. 'Ma ró cjagö c'o na s'o'o, nu'ma, iqx tá cjöt'ügö c'o, pero 'ma dya pjë rí cjagö, dya nda sö'ö rí mäjägö, na ngue 'ma in cjacügö rá sufre, xo in bëchqui ín tseje. ¿Pjenga i jyézi o muxcü mi nanagö? Xe ma jo'o 'ma ro tügö ante que cjó c'o ro jñandgagö. Xe nda rvá jo'o 'ma nzí rvá tegö, nzí rva tügö, o dyojui 'ma dya iqx to bübügö. Na ngue ts'ëtjo nu rgá bübügö, jyëtsqui rá söyagö, jyëtsqui rá mäjägö, zö me ri ts'ëtjo, ante que rá tügö." Je ga cjanu rga xipjigö Mzhocjimi —eñe e Job va xipji e Bildad.

C'uā jā va ña'a e Zofar va zopjü e Job

Job 11

Nuc'uā ndo go ndünrrü e Zofar va xipji e Job:

—Nu'tsc'e in xipjigue Mizhocjimi que dya in cjague c'o na s'o'o. Quera ro ña'a Mizhocjimi, ngue c'uā ro ndün'tc'ü. Angueze ro jí'ts'igue texe c'o dya in pärägue, na ngue me na s'ëzhi c'o, nguec'uā dya cjó ga mbärä jā je ga cja'a c'o. Je rva cjanu rvi pärägue que Mizhocjimi dya nda cja'c'ü rí sufregue jā c'o gui merecido.

'Mizhocjimi pärä cjó ngueje c'ü na mbëchjine, xo janda jā ngueje c'o na s'o'o, o majxä pëzhigue que dya unü ngüënda angueze. Dyötigue Mizhocjimi ra perdonotaots'ü in nzhumü, cjá rrí tsjague c'o na jo'o. 'Ma bübü c'o na s'o'o cja in mü'bügue, tsjapügue ra c'ueñe c'o; dya rí jyëzigue ra cjogü cja in nzumügue c'o dya jo'o. Ga cjanu ra söö rí mimigue na jo'o, dya rí pë's'i pjë xe rí súñ, ni pjë rgui tseje. Xo rí jyombeñegue texe c'o mi sufregue, na ngue ya rguí cjogü c'o; o dyojui nza cja o ndeje c'o cjogü, dya cjá nzhogü. 'Ma rí tsjague yo, ra söö rí mimi na jo'o, dya cjá rí pë's'i pjë rí mbeñegue; Mizhocjimi ra mbö'c'ü, nguec'uā ra söö rí ijí na jo'o. Dya pjë ra pi'ts'i 'ma rí soyague.

C'uā jā va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Zofar

Job 12.1—13.19

Nuc'uā e Job o ndünrrü va mama:

—¿Cjo in pëzhgueji ngue'tsc'eji c'o bëzo c'o xe nda pärä cja ne xoñijõmü? ¿A poco 'ma rí chügueji, dya cjá ra bübü cja ne xoñijõmü o nte'e c'o ri pärä na puncjü nza cjatsc'eji? Pero xo 'ñetscö rí pärägo na puncjü nza cjatsc'eji, dya in töciügoji rgá päräji. ¿Pjë ma nte'e c'ü dya ri pärä dya yo in xitscöji? 'Ma ot'ü, Mizhocjimi mi ätcägö 'ma pjë c'o rmi ötügo c'ü. Pero nudya, nu'tsc'eji ín amigots'ügoji, dyenbi in ejacütjoji o burla, zö dya rí cjagö c'o na s'o'o.

'Mizhocjimi unü c'ü rguí mimi texe yo bübü cja ne xoñijõmü. Yo tita me päräji, na ngue c'o cjë'ë c'o ya mimiji, o unü ro mbäräji na jo'o. Pero Mizhocjimi me pärä 'ñe me na zëzhi, angueze ijxi cja'a c'o mbeñe ra tsja'a. 'Ma pjë c'o cjapü Mizhocjimi ra s'odü, dya cjó ijxi söö ra jocü c'o. 'Ma xo ra tsja'a Mizhocjimi cjó c'o ra zürü cjá rrü ngot'ü, dya cjó söö ra 'ñeme libre. 'Ma ra tsja'a Mizhocjimi c'ü dya ra jyëzi ra ëjë o dyebe, dya ijk ta ëjë. Pero 'ma ra tsjapü ra ëjë o dyebe, nu'ma, ijk ta mbo'o na puncjü o ndeje texe ne xoñijõmü. Mizhocjimi

me na zëzhi, ijxi cja'a texe c'o mbeñe ra tsja'a. Mizhocjimi je xo ëch'ë cja o dyë'ë c'o onpiunte, 'ñe c'o onpiiji. Ngueje Mizhocjimi c'ü cjapü ra bëzhi o pjeñe c'o nte'e c'o me pärä. Xo cjapü ra loco c'o juesti, nguec'uã dya cjá ra mbäräji pjë cjaji. Xo cjapü c'ü dya cjá ra manda c'o rey, xo jëzi c'ü ra zidyiji cja pjörü c'o, cjapü c'ü dya cjá pjë ra mbë'siji. Xo cjapü c'ü dya cjá ra pëpji c'o mböcjimi, 'ñe xo cja'a Mizhocjimi, cjapü que dya cjá ra manda c'o nte'e c'o manda.

'Texe yo, ndé ró jandatsjëgö yo, 'ñe ró ärätsjëgö yo. Nu c'o in pärägueji, xo rí pärägö c'o; dya in töcügöji gui pärägueji, na ngue xo rí pärägö. Pero xe nda rí negö rá ñabe Mizhocjimi c'ü me na zëzhi. Nu'tsc'ejí in cädäji c'o na cjuana, 'ma in mamagueji c'o in bëchjineji; nza cjatc'ejí c'o dyäte c'o dya jocü c'o nte'e c'o so'dyë.

'Nu'tsc'ejí in pjös'iji Mizhocjimi gui mangueji que rí cjagö c'o na s'o'o. Pero, ¿pjë ro ts'a'a 'ma ro jñün'c'ügueji o ngüënda Mizhocjimi? ¿Cjo ro söö ri dyonpügueji nza cja'a 'ma ri nguejxtjo 'na bëzo c'ü? Zö in unügueji o favor Mizhocjimi gui zocügöji, pero 'ma dya mejme c'o in mangueji, ijk ta huënchc'igueji 'ma c'ü.

'Dyäräji na jo'o texe yo rá xi'tsc'öji. Ijk tá mamagö c'ü na cjuana, dya rí cjagö c'o na s'o'o. Na ngue 'ma ro jñüncügöji ngüënda, ijk to jñetse ga cjanu. 'Ma cjo c'o söö ra jizhi c'o na s'o'o c'o in mangueji ró cjagö, nu'ma, dya pjë rá mamagö, xe nda na jo'o rá tügö 'ma.

C'uã jã va tsja'a e Job, o ma't'ü Mizhocjimi

Job 13.20—14.22

Nuc'uã e Job o ma't'ü Mizhocjimi va mama: "In Mizhocjimits'ügö, rí ö'tc'ü rí dyacü 'na yeje cojsa c'o rá ö'tc'ü. 'Ma rí dyacügö c'o, nu'ma, dya rá tsegö cja in jmigue. C'o rí ö'tc'ügö, ngueje c'ü dya cjá xe rí tsjacü rá sufregö, dya cjá xo rí tsjacügö rá súñ na puncjü. Nguec'uã 'ma rí matcü, jo rá tjünrügö, o 'ma jiyö, ot'ü rá zo'c'ügö, nu'tsc'e rí chjünrü. Xitsigö c'o na s'o'o c'o ró cjagö, dyacügö rá pärägö pjë mbëjë c'o. ¿Pjenga in tsjögüe, dya in ne'e rí jñandgagö? ¿Pjenga in ejacü nza cja'a 'ma ri nguezgö 'naja c'o nuc'ügue na ü'ü? In ejacü me rá sufre, o dyojui 'ma ri jyütcü in cuagö co o cadena, me xo in jandague pjë ndé rí cjagö. Ya ni ma ni chjorü nu rgá bübügö, nza cja ga chjorü 'ma pjë c'o ya dya'a; xo nza cja'a 'na bitu c'ü ya ni dyöt'ü o dyoxü.

'Yo nte'e chjéntjoji nza cja'a 'na ngõmü c'ü cjogü, dya cjá xe nzhogü. 'Ma ocüji 'na xijñõ, xe sö'ö ra mbes'etjo o ts'i dyéxijñõ, dya ijax ta ojtjo texe c'ü. Zö ya rguí tita c'o o dyü'ü, zö ya xo rguí ma'a ra dya'a c'ü e nguaxijñõ, pero 'ma ra zö'ö c'ü e dyüxijñõ que ya na c'a'a c'ü e jõmüs, ijax ta tetjo na yeje, ndo ra mbes'etjo o ts'i dyéxijñõ. Pero 'ma tú'ü 'na nte'e, dya sö'ö ra tetjo na yeje. 'Ma ra ndü'ü c'ü e nte'e, ¿jä je rguí ma'a c'ü? Mientra ri bübüütjo ne jens'e, dya ra sö'ö ra nanga 'na nte'e nu cja c'ü e t'o'o nu jä c'o ri dyögü, dya ra zö'ö cja c'ü o t'ijí.

'Quera ri tsjõtcütjogö cja 'na t'o'o 'ma ya rva tügö, je ri tsjõtcütjogö nu, hasta 'ma cjá ro ndis'i c'ü in mbecuëgue. Ya ri päscätjo 'na pa'a, 'ma ri mbenzegö. 'Ma ra ndü'ü 'na nte'e, ¿cjo xe ra nzhogü ra mimitjo? 'Ma je rva cjanu, nutscö ro te'begö texe c'ü e tiempo c'ü ro nestao, hasta 'ma cjá ro söya c'o rgá sufregö. Nu'tsc'e ri matcügö, nutscö ro tjün'tc'ü; ri ñugügö na jo'o, na ngue, ngue'tsc'e i dyäcägö.

"Ma tunü 'na t'eje, ijxi juarü texe; y c'o ndojo, jä c'o ndé sürü pjöt'ü c'o. Jä c'o ga cja'a ga chjöt'ü 'na ndojo 'ma cjogü o ndeje a xes'e, 'ñe jä c'o xo ga nguech'e o jõmüs c'ü e ndeje 'ma ejé o dyebe, je xo ga cjanu gui tsjapügue ra bëzhi c'ü rguí ne'e ra bübü 'na nte'e. Nu'tsc'e in Mizhocjimigue, xe nda na zë'ts'igue, que na ngue 'na nte'e; in cjapü ra sufre, cjá rrí jyézi. Nguec'uã 'ma ya ni ndü'ü, dya cjá jñetse c'ü o jmi'i nza cja'a 'ma ot'ü. 'Ma ya ni ndü'ü 'na nte'e, dya cjá unü ngüënda majxã nu'tbüji na jo'o c'o o t'i'i o majxã cjapüji ra sufre c'o.

C'uã jä va ña'a na yeje e Elifaz va zopjü e Job

Job 15

Go ndünrii c'uã na yeje e Elifaz, va xipji e Job:

—¿Cjo ro tsja'a 'na bëzo c'ü me pärä, ro mama o jña'a c'o dya ni muvi, jä c'o nzí gui tsjague dya? Nu'tsc'e in ñague, pero dya in pärä pjë pjëzhi c'o in mamague. 'Na bëzo c'ü me pärä, dya ñatjo ga cjac'uã c'ü, na ngue anguezze ijxi pärä na jo'o c'o mama. Pero nu'tsc'e in cjapügue c'ü dya pärä pjë cja'a Mizhocjimi; in cjapügue c'ü dya ni muvi c'ü rgá ma'tügöji c'ü. C'ü dya ni tsjague na jo'o, cja'c'ü rí mamague o jña'a c'o dya cjuana, nza cja ga ña'a c'o nte'e c'o na mbëchjine. Dya ni jyodü rá mamagö c'ü dya in cjague na jo'o, na ngue jä c'o gui ñague, ijxi jñetsetjo c'ü dya in cjague c'o na jo'o.

'Dyäärä'ma c'ü rá xi'ts'igö; ngueje c'o ya ró nugö, ngueje c'o o jítsigö c'o nte'e c'o me párä. Anguezeji xo jíchiji c'o, o tsja'a c'o o tataji. 'Na nte'e c'ü cja'a c'o na s'o'o, dya bübü na jo'o c'ü; dya mezhe ga mimi, 'ñe me sufre. 'Ma pjë c'o ärä c'ü cjojxt'ü, ijxi sú'lü; 'ma pëzhi que dya cja' pjë ra tsjapüji, ngueje 'ma ndo va ëjë c'o mbé'ë, pjë c'o va 'ñe pönbüji c'ü. Angueze ri pëzhi c'ü dya ra nguarü rgá sufre, na ngue ri pëzhi cjo' c'o ra ëjë ra 'ne chjocü co o tjëdyi. Je ga cjanu ga tsjapüji ra sufre c'ü, na ngue me ne'e ra chüvi Mizophjimi c'ü me na zëzhi.

C'uã jã va ndünrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Elifaz

Job 16—17

(1 Timoteo 2.5)

Nuc'uã e Job o ndünrü va mama:

—Ya me ró ärägö yo jña'a ga cjanu; nu'tsc'eji nzí c'ü ri juëtsquëgöji, dyënbi in cjacütjoji rá sufre. ¿Cjo dya ra chjorü yo jña'a yo dya pjë ni muvi? ¿Pjë pjëzhi c'ü cja'c'ü rí xitscö ga cjanu? 'Ma ri ngue'tsc'eji ri sëzhiji jã c'o rgá sëzhigö dya, nutscö xo ro ñagö nza cjac'seji, me ro 'ñõ'mü ín ñigö rva cja'c'üji o burla, cja rrü xi'ts'iji na puncjü o jña'a.

'Nutscö rmi bübügö na jo'o, pero Mizophjimi o tsjacü rá sufregö, o dyoju'i ma ri nguetscö c'ü xijji blanco nu jã c'o pjat'üji o flecha, na ngue ya me chöcü na puncjü c'o rgá sufregö. Nguec'uã rvá jegö o bitu c'o na ãrã, xo ró ü's'ü o jõmü cja ín ñigö. In jmigö ya me pjänt'ä, nguejxtjo rgá huëgö, dya cja xo rí janda na jo'o. Rí sufregö texe yo, zö dya cjo pjë ró cjacöcö c'o na s'o'o.

'Pero rí pärägö que bübü a jens'e 'naja c'ü pärä texe yo rí cjacö, ngueje c'ü ra ña'a por nutscö. Yo ín amigogö, me cjacütjoji o burla, pero me rá huëgö rga ma'tügö Mizophjimi, xâ'ma ra ngötcü 'ñi'i. Quera ri bübü 'naja c'ü ro böbü a nde'e Mizophjimi 'ñezgö, ro ña'a por nutscö a jmi'i Mizophjimi, nza cja ga tsja'a 'na abogado ga ñana 'na nte'e 'ma cujsaji.

Nuc'uã e Job o ma'tü Mizophjimi va mama: "Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, sô'ö rí ñangagö, ¿cjó jo ra tsja'a c'o, 'ma dya ngue'tsc'e? Nu'tsc'e i tsjapügue ro bëzhi o pjeñe yo bëzo yo na zocügö, dya rí jyëzi ra ndöcüji."

Cja ndo nú o zopjü e Job c'o o amigo, va xipjiji:

—Chjä'dägueji dya, nzá in texegueji, xe rí 'ne zocüji. Pero dya ijx tá töt'ügö a ndets'ejí 'naja c'ü xe nda ri pârã. Ni ma'a ni cjogü yo pa'a yo rgá bübügö; c'o rmi mbeñe ro cjagö, ni ma'a ra bëzhi c'o. Dya cjá xe bübü pjé rá cjagö, nguejxtjo rá te'be rá tû'ü; c'o dyoxü c'o ra ngâzgö, rá cjapü nzí 'ma ri ngueje ín dyocjöme c'o.

C'uã jã va ndünrrü e Bildad, 'ma o nguarü o ña'a e Job

Job 18

O ndünrrü c'uã e Bildad va mama:

—¿Jinguã rí jyëzigue c'o jñ'a'a c'o in mamague? Mbeñegue na jo'o pjé mbëjé c'o in mamague, nuc'uã cjá rrû ñagöji. C'ü e nte'e c'ü cja'a c'o na s'o'o, ra jñïnbüji o pjeñie, ngue c'uã dya cjá ra mbeñe na jo'o; o dyojui 'ma ro juë'chbeji o sivi, nguec'uã dya cjá ri janda jã rgá nzhodü na jo'o. C'ü e nte'e c'ü, ri chjëntjui nza cja 'na xijjñõ c'ü ya ni dyot'ü o dyü'ü, 'ñe ya xo ni ma'a ra dyot'ü c'o o dyëxijjñõ. Angueze dya ra 'ñeje o t'i'i cja c'ü o jñiñi, ni xo ri ngueje o bëche; ri ojtjo cjó ra mimi cja c'ü o ngumü. Nguec'uã 'ma ra mbäräji texe cja ne xoñijomü jã va castigaoji c'ü e nte'e c'ü, me ra pizhiji. Je ga cjanu ga nguarü c'ü ni bübü c'ü e nte'e c'ü cja'a na s'o'o, c'ü dya ejme Mizhocjimi.

C'uã jã va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Bildad

Job 19

(1 Juan 3.2)

Nuc'uã o ndünrrü e Job va xipji e Bildad:

—¿Jinguã rí jyëzigueji c'ü ni tsjacügöji rá sëzhi? Zö ri mejme rva cjagö c'o na s'o'o, jo nguezgö ro züvgügö Mizhocjimi, dya ngue'tsc'ejí. Nu'tsc'ejí in pëzhgueji c'ü xe nda in cjagueji c'o na jo'o que na nguezgö, ndäjmetjo gui mbenngueji yo rí sëzhigö dya. Pero ngue Mizhocjimi c'ü o ngot'ü o 'ñiji, nguec'uã dya ra sö'ö rá cjogügö; o tsjapü o bëxomü c'ü ín 'ñijigö.

'Xo jñünnngü texe c'o mi muví c'o rmi pë's'igö, nguec'uã yo nte'e, mamaji que na s'ozgö, nguec'uã ga tsjacü Mizhocjimi rá sufregö. 'Ma rí ma't'ü 'naja ín mbëpjigö, dya tjüntcü zö me ro ma't'ügö. 'Ma rí chëzhigö a jmi'i c'ü ín sugö, dya säcjä. C'o ín cjuärjmagö, me s'ogüji.

'Pero rí pârágö c'ü ijxi bübü c'ü ín ñantegö; ngueje angueze c'ü ra ñangagö 'ma ra jñüncüji ngüenda ga 'ñecjuã cja ne xoñijomü. Zö

ya rguí dya'a ín ts'inguegö 'ma rá tū'ū, pero rí pārāgö que rá janda Mizhocjimi. Nguetscō rá jandagö, dya cjó ra jñanda cjá rrū xitsigö.

C'uā jā va ndünrrü e Zofar

Job 20

O ndünrrü c'uā e Zofar va mama:

—Nu'tsc'e in cjacü ra üngügö, nguec'uā ijk tá xi'ts'i dya yo rí mbeñegö. In pārāgue jā ga cja ga ts'a'a ndeze 'ma mi bübü c'ü ot'ü bēzo cja ne xoñijömü. 'Na nte'e c'ü cja'a na s'o'o, dya mezhe ga mimi na jo'o; 'natjo ts'i ndājme c'ü ni mäjä. Zö me cjakütsjë na nojo 'na nte'e, 'fie xo cjakü c'ü me pārā, pero ra zädä 'ma ra ojtjo; ri nza cja o pjonzhiünü c'o ni ma ra mbézhi o jõmü.

'A jens'e ra mbārāji c'o na s'o'o c'o vi tsja'a c'ü e nte'e c'ü; texe yo nte'e yo cārā cja ne xoñijömü ra mamaji que na cjuana vi tsja'a c'o na s'o'o c'ü. Ngueje yo ya mbeñe Mizhocjimi rgá tsjakü ra sufre c'o cja'a na s'o'o, y je rgá cjanu rgá tsjaküji c'o.

C'uā jā va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Zofar

Job 21

O ndünrrü c'uā e Job va mama:

—Dyärägueji na jo'o yo jña'a yo rā xi'tsc'öji, ngue c'uā rí yembeñegueji c'o ya i xitscöji. Dyäräji yo rā mamagö. Nu 'ma rá cjuarü rá ñagö, sö'ö rí chjennguegöji 'ma rí ñeji.

'Xitscöji, ¿pjenga sido bübüütjo c'o cja'a na s'o'o? Zö ya titaji, pero sido pē's'itjoji na puncjü. C'o o pjamiliaji bübüütjoji na jo'o; Mizhocjimi dya cjakü ra sufre c'o. C'o o animaleji sido i'iji, dya tū'ū c'o.

"Ma ya ngue ra ndū'ū c'o cja'a na s'o'o, bübü c'o xe na zézhitjo, me xo mäjätjoji, dya pjë mbeñeji. Xo bübü o nte'e c'o me sëzhi; anguezeki tūji y dya pārāji jā ga cja'a 'ma mäjä 'na. Pero 'ma ya ndū'ū yo nte'e, ndé jñaxtjoji, na ngue ndé xo saji c'o, cja'a c'o dyoxü.

'Nguec'uā rí xi'tsc'öji, ¿pjenga in cjakü in juëtsquëgöji? Ndé bëchjine texe c'o in mamagueji.

C'uā jā va ndünrrü e Elifaz

Job 22

O ndünrrü c'uā e Elifaz va mama:

—C'ü ni castigaots'ü Mizhocjimi, dya ngue c'ü ni tsjague c'o na jo'o; c'ü ni castigaots'ü c'ü, ngueje c'o me na s'o'o c'o in cjague. Nu'tsc'e, 'ma mi pë's'igue na puncjü, dya mi pjös'ügue c'o ts'i próve; 'ma mi xi'ts'i ri pe'sbegue o t'opjü c'o, mi ötüğue ro peñats'üji c'o o bituji, zö dya cjá mi cã'ä pjë ro jye'e c'o. 'Ma cjó c'o mi ne'e o ndeje, dya mi unügue o ndeje ro zil'i. 'Ne 'ma cjó c'o xo mi sät'ä, dya xo mi unügue pjë ro zil'i. 'Ma mi pë's'igue na puncjü, mi cjapü ya mi mandague cja ne xoñijömü. Nu'tsc'e xo mi cjapügue ra sufre c'o ndixü c'o dya cjá siji nú xíra, 'ñe c'o jyoya. Nguec'uã nudya tö'c'ügue o nzhumü, me xo in sügue na puncjü.

"Ma rí nzhogügue cja o jmi'i Mizhocjimi, 'ñe xo rí jyëzi c'o na s'o'o c'o in cja'a, anguezze ra mböxc'ü. 'Ma pjë c'o rí dyötügue c'ü, anguezze ra dyärä; nu'tsc'e xo rí cumplegue c'o ya rgui xipji rí tsjague. 'Ma rí tsjague ga cjanu, texe c'o rí tsjague, ndé ra jogü c'o.

C'uã jã va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Elifaz

Job 23—24

O ndünrrü c'uã e Job va mama:

—Nudya ndo rá yepe rá quejjatjogö, na ngue Mizhocjimi me cjacü rá sufre. Quera ri pärägö jã ro tö'tü Mizhocjimi, ngue c'uã ro magö cja o jmi'i anguezze, ro ma xipjigö que me rí sufre, zö dya rí cjagö c'o na s'o'o. Rí pë's'igö na puncjü o jña'a yo rva pjendiotsjögö.

'Pero 'ma rí jodügö Mizhocjimi nu jã c'o ni mbes'e e jyarü, anguezze dya je bübü nu. 'Ma xo rí jodü nu jã c'o ni nguibi e jyarü, dya xo rí tö'tügö nu c'ü. 'Ma je rrä jodügö ga ma cja norte, dya rí jandagö nu c'ü; 'ma rí pjünügö rgá janda ga ma cja sur, dya xo rí jandagö c'ü. Pero anguezze pärä texe yo rí cjagö. 'Ma ro tsja'a ro nutcügö texe yo rí cjagö c'ü, ijk to jñetse que dya pjë bübüzgö c'o na s'o'o. Nutscö sido rí nzhodiügö cja c'ü e 'ñiji c'ü o jítsigö anguezze, dya rí xõögö nu.

'Pero 'ma pjë c'o mbeñe anguezze ra tsja'a, ijkxi cja'a c'ü, y dya pjë bübü c'ü ra sö'ö ra tsjapü ra pötü o pjeñe. Y nu c'o ya mbeñe ra tsja'a co nuzgö, ijk ta tsja'a. Nguec'uã rí sügö c'ü; nguejxtjo rgá mbeñegö c'ü, ijkxi pitsigö na puncjü.

C'uã jã va ndünrrü e Bildad

Job 25

O ndünrrü c'uã e Bildad va mama:

—Mizhocjimi me na zëzhi, dya xe bübü 'naja c'ü ri manda, nguejxtjo anguez. Nguec'uā, *¿jā rgá sō'ö 'na nte'e ra mama que dya pjé cja'a c'o na s'o'o a jmi'i Mizhocjimi?* E zana 'ñe yo tanse me juëns'iji, pero a jmi'i Mizhocjimi, chjëntjui c'ü dya ri juëns'iji. 'Ma je ga cjanu ga jñetse e zana 'ñe yo tanse cja o jmi'i Mizhocjimi, *¿jā rgá cja rgá jñetse dya 'ma 'na nte'e c'ü me cja'a na s'o'o, c'ü chjëntjui nza cja 'na dyoxü c'ü dya pjé ni muvi?*

C'uā jā va ndünrrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a e Bildad

Job 26.1-4; 27.1-12

O ndünrrü c'uā e Job va mama:

—Nudya rí sufregö, *¿cjo in pëzhgue in pjöxcö co yo jña'a yo in xitscö?* *¿Cjó ngueje c'ü o mböxc'ügue, ngue c'uā ri mamague yo jña'a yo?* *¿Cjó ngueje c'ü o jí'ts'i ri ñague ga cjanu?* Na ngue yo jña'a yo cjá i xitsi, dya pjé ijxi pjöxcügö yo.

E Job xo mama ga cjavā:

—Nza ärä Mizhocjimi que mientras dya be ri tūgö, sido rá mamagö que dya ró cjagö c'o na s'o'o, dya rá jëzi c'ü sido rí xitsigö que ró cjagö c'o na s'o'o, na ngue dya *in pë's'igue o rräjso*. Dya xo rá jëzi rga mama c'ü dya ró cjagö c'o na s'o'o, na ngue dya rí pë's'i pjé rga tsegö.

C'o vi nguarü jña'a c'o o mama e Job

Job 29—31

Xe go sido go ñatjo e Job va mama:

—Quera xe ro sō'ö ro nzhogügö cja c'o pa'a c'o ya cjogü, 'ma me mi pjöxcügö Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e, 'ñe 'ma xo mi bübü cja ín jmigö c'ü. Nu c'o pa'a c'o, xo mi cärä cja ín jmi'i c'o ín ch'igö. Xo rmi jürügö nu jā c'o jmürü c'o nte'e.

"Ma mi jandgagö c'o nte'e, 'ñe 'ma xo mi äcä rá ñagö c'o, me mi mamaji c'ü rmi cjagö c'o na jo'o. Na ngue nutscö rmi pjös'ügö c'o jyoya, 'ñe c'o ts'i pröve c'o dya cjó ijx mi ne'e ro mbös'ü. Nutscö xo rmi castigaogö c'o mi cjapü na s'o'o c'o nú minteji, dya rmi jëzigö xe ro sido ro tsjaji ga cjanu. Texe c'o nte'e mi äräji na jo'o c'o rmi xipjigö, dya cjó mi ñia'a 'ma rmi zopjügöji. Nutscö rmi xipjigö pjé ro tsjaji, mi nza cjazgö 'na rey c'ü bübü a xo'ñi cja o tropa. 'Ma dya mi mäjä c'o nte'e, nutscö rmi juëtsëgöji.

'Pero nudya, anguezeji me cjacütjoji o burla, pjë c'o ndé mamaji ga ndenngueji. Me s'ogüji, nguec'uā dya ga chëzhiji cja ín jmigö, o 'ma jiyö, chëzhiji, cjá ná zoscüji ín jmigö. Dya cjá rí ne'e rá bübüögö, na ngue Mizophjimi me cjacü rá sufregö, o dyoju 'ma ri techque ín dyizi, cjá rrū juancjüzü na zëzhi.

'Nza ärä Mizophjimi c'ü dya cjó ró cjapügö c'o na s'o'o, dya cjó xo ró cja'a ro onpügö. Na ngue 'natjo Mizophjimi c'ü o dyäcäji a mbo'o cja o pjeme c'ü ín nanaji; jää c'o va unü Mizophjimi ro mimi yo 'ñaja nte'e, je xo va cjanu va dyacü ro mimigö c'ü.

'Nutscö rmi pjös'ügö c'o próve, xo rmi pjös'ügö c'o ndixü c'o dya cjá mi 'ñeje o xña. 'Ma rmi pë's'igö na puncjü, dya rmi mamagö majxä ngueje c'o ro tsjacü ro mimigö na jo'o. Dya xo rmi mäpägö c'o rmi pë's'igö.

"Ma rmi jandagö jää ga juëns'i e jyarü, 'ñe jää ga nizana e zana 'ma nzħodü a jens'e, dya ijk tó ma't'ügö yo. 'Ma ro cjagö ga cjanu, nu'ma, ro merecido c'ü ro castigaozü Mizophjimi. Na ngue dya rva ma't'ügö c'ü, ri chjëntjui c'ü ro cädägö angueze.

"Ma mi sufre c'o nte'e c'o mi nugügö na ü'ü, dya ijk tó mäjägö; dya xo ró mäjägö na ngue c'ü rví ndöt'ü o nzħumü c'o. Dya xo ró sadügöji, ni xo ró ötü Mizophjimi que ro mbö't'ü c'o.

'Quera ro zinzigöji cja 'na jueſi, ngue c'uā ro dyärä yo jña'a yo rí mamagö. Nutscö jo ro jū's'ü cja 'na xiscõmü texe c'o ya ró mamagö, cjá rrū firjma. Nguec'uā Mizophjimi ro mama cjo mejme yo rí mamagö, cjo dya mejme —eñe e Job va mama c'o ya ni nguarü jña'a.

C'uā jää va zopjüji e Job, o tsja'a 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Eliú

Job 32—37

'Ma o nu'u c'o jñi'i o amigo e Job que angueze mi sido mi mama c'ü dya vi tsja'a c'o na s'o'o, dya cjá xe go sido pjë ro xipjiji c'ü.

Nuc'uā 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Eliú, dya cjá xe go huanta c'ü o mbecuë, na ngue e Job mi mama c'ü dya vi tsja'a c'o na s'o'o, pero Mizophjimi mi cjapü ro sufre. E Eliú xo üdü co c'o jñi'i o amigo e Job, na ngue dya cjá go mbärä pjë ro ndüntüji e Job. E Eliú o nde'be o nguarü o ña'a c'o o amigo e Job, na ngue xe mi nzħasë c'o. Pero 'ma o jñanda angueze que dya cjá mi pârä pjë ro ndünrüji, dya cjá xe sö'ö ro huanta, nguec'uā va mama:

—Na ngue c'ü cjá xe rí t'itjögö y nu'tsc'eji ya in titaji, nguec'uã dya rmi cja'a ro ñagö. Ró mbeñegö c'ü xe nda na jo'o ro ña'a yo tita, na ngue xe nda päräji que na ngueje yo t'i'i. Pero na cjuana, nzá texe yo nte'e ndé pë's'iji o pjeñe, na ngue Mizhocjimi c'ü me na zëzhi o unü yo nte'e c'ü o Espíritu anguez.

'Nguec'uã nu'tsc'e Job, dyärägue yo ín jñaögö; dyärä na jo'o yo rá xi'ts'i. Ijx tá mamagö c'o na cjuana, c'o rí mbeñegö. Nu'tsc'e cjá ná 'ñezi, rí jñaxtjovi a jmi'i Mizhocjimi; na ngue xo dyäcägö co o pëjo c'ü. Nguec'uã dya pë's'ü rí sëgü, na ngue dya rá mandats'ügö.

'Mizhocjimi pë's'i na puncjü jã rgá zocügöji c'ü, pero nutscöji dya rí uniügöji o ngüenda. Bübü 'ma cja'a Mizhocjimi, cjapü ra nguich'í o t'íjí yo nte'e, o cjapü ra jñandají 'na visión. Je ga cjanu ga zopjü Mizhocjimi yo nte'e, ngue c'uã ra züji 'ñe xo ra jyëziji c'o na s'o'o c'o cjaji. Je ga cjanu ga ñana Mizhocjimi yo nte'e, dya jëzi ra ndüji.

'Bübü 'ma cja'a Mizhocjimi, castigao 'na nte'e ga mbenpe o nguëjme c'o me na ti'ü. Nguec'uã texe c'o jñonü, zö me rrä quijmi rgá jñetse, dya ijx ta zi'i, na ngue ri s'o'o c'o.

Pero 'ma bëjxtjo ri bübü cja o jmi'i anguezze 'na anxë c'ü je rví juajjnüji cja 'na mil c'o o dyoji, ngue c'uã ro ña'a por anguezze, ro mama que dya mi cja'a c'o na s'o'o, c'ü me ri juëtsë, 'ñe c'ü xo ro ña'a por anguezze rvá xipji Mizhocjimi: "Dya rí tsjapügue ra ndü'ü nu, na ngue ya ró tot'ügö pjë rga cjöt'ü, ngue c'uã dya ra ndü'ü nu", ro 'ñeñe c'ü e anxe, nu'ma, c'ü o cuërjpo c'ü e nte'e, ijx to jogü, ya ndo ri nza cja'a jã c'o ma cja'a 'ma cjá mi t'itjo. Nuc'uã 'ma ro tsja'a c'ü e nte'e c'ü, pjë c'o ro dyötü Mizhocjimi, Mizhocjimi ijx to unü c'o ro dyörü c'ü e nte'e c'ü; me xo ro mäjä c'ü e nte'e rvá jñandba o jmi'i Mizhocjimi, xo ro juntaji co c'o ñaja nte'e, ro tópüji o tjöjö Mizhocjimi. Xo ro mama: "Ró tüs'ügö ín nzhumü, ró cjagö c'o na s'o'o, pero Mizhocjimi dya ne'e ro castigaozü; c'ü o tsja'a anguezze, dya jyëzgui ro tü'ü y xe sö'ö rá jandatjo ne jya's'ü". Je ga cjanu ga tsjapü Mizhocjimi yo nte'e, na puncjü ga ñana, dya jëzi c'ü ra ndüji, jëzi c'ü sido ra jñandatjoji ne jya's'ü.

Xe go ñatjo e Eliú va mama:

—Nu'tsc'eji xe nda in pärägueji, dyäräji yo ín jñaögö. O ngö'ö 'na nte'e ärä na jo'o yo jña'a, jã c'o ga cja ga mbärä ín tegöji, cjo na quijmi 'na jñonü o jiyö. Je xo ga cjanu, rgá nuji c'o o mama e Job, cjá rrä mamaji jã ngue c'ü xe nda na jo'o. Na ngue e Job mama ga cjavä: "Nutscö dya ró cjagö c'o na s'o'o, pero Mizhocjimi dya ne'e ra

tsjacü o jujticia", eñe. ¡Dya xe bëbü 'naja c'ü ri nza cja e Job! Angueze me mäjä ga tsjapütjo burla Mízhocjimi, o dyojuí nza cja 'ma cjo c'o me mäjä ga zi'i o ndeje; ña'a nza cja'a 'ma ri juntaji c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o. Xo mama e Job que dya pjë tõjõ 'na bëzo 'ma ne'e ra jovi Mízhocjimi.

'Mízhocjimi cjo'tü nzí 'na nte'e segün jã c'o ga tsja'a c'ü e nte'e; cjapü que ra unüji 'na nte'e c'o merecido. Ijx na cjuana que Mízhocjimi c'ü me na zëzhi, dya ijxi cja'a c'o na s'o'o. Angueze ijxi mandatsjë texe cja ne xoñijõmü, dya cjo 'ñe unü c'ü na zëzhi, ngue c'uã ro manda.

'Mízhocjimi janda, 'ñe xo pärä na jo'o texe c'o cja'a 'na nte'e. Dya bëbü o bëxõmü c'o xe nda rrä potjü, nu jã c'o ri sö'ö ra tsjõjõ c'o cja'a na s'o'o.

Go sido go ñatjo c'uã e Eliú va mama:

—Nu'tsc'e Job, ¿cjo in pëzhigue na jo'o c'ü ni mamague que Mízhocjimi ni jyodü ra dya'c'ü o rrajsö? Na ngue i xipjigue Mízhocjimi: "¿Pjë ni muvi dya, c'ü dya rá cjaçö c'o na s'o'o?", i 'ñeñegue. Yo nte'e, cja ngueje 'ma jã sojí na t'ü, 'ma cja jodüji cjo ra ñanaji cja o dyë'ë c'o xe nda na zëzhi. Pero dya jodüji Mízhocjimi c'ü o dyätä yo nte'e. Angueze ngueje c'ü pjösü yo nte'e, zö me rrä s'ëzhi c'ü ri sufreji. Zö ri mangue que dya in jandague Mízhocjimi, che'begue ra mböxc'ü angueze, na ngue ya pärä pjë pjëzhi c'ü in sufregue.

E Eliú xe go sido go mamañjo ga cjavä:

—Pësquitjo ts'ë pacencia, jo rá jí'ts'igö, na ngue xe rí pë's'igö na püncjü o jña'a c'o rga ñanagö Mízhocjimi. Angueze me na zëzhi, 'ñe me pärä na puncjü. Ne ri 'naja xöpünte sö'ö ra chjënji c'ü. Dya cjo sö'ö cjo ra xipji pjë mbëjë c'ü ni jyodü ra tsja'a angueze, ni cjo ra xipji c'ü o tsja'a na s'o'o.

'Mízhocjimi me na nojo, nguec'uã dya sö'ö rá päräji jã ga cja'a angueze; dya xo sö'ö rá pezheji c'o cje'ë c'o pë's'i angueze.

'Ngueje Mízhocjimi c'ü cjapü ra jyäbä o xitsji cja ne xoñijõmü, xo ngueje angueze c'ü cjapü ra 'ñeje o trradyebe. Nguec'uã ga nguejmetjo cja o ngumü yo nte'e, nguec'uã xo ra mbäräji c'ü ngueje angueze c'ü cja'a ga cjanu. Mízhocjimi xo cjapü c'o animale ra cjogüji cja o cuëvaji, je ra tsjõji nu.

'Ngueje Mízhocjimi c'ü xo cjapü ra ndüsü o dyebe yo ngõmü, xo cjapü je rguí c'ogü nu c'ü e rayo. Nu'tsc'e Job, pë's'igue pacencia, dyärä yo rí xi'tsc'ö. Mbeñegue jã ga cja'a c'o me na nojo c'o cja'a

Mizhocjimi. Dya sö'ö rá pārāgöji jā ga cja'a Mizhocjimi c'ü me na zézhi, na ngue, anguezze me na zézhi, 'ñe me xo na jo'o c'o cja'a. Nguec'uã yo nte'e me sūpüji o jmi'i; cja o jmi'i anguezze, dya pjë ni muvi c'o me pārā.

C'uã jā va ndünrrü Mizhocjimi va zopjü e Job

Job 38—41

Nuc'uã Mizhocjimi o zopjü e Job a nde'e cja 'na jmunchjézhē, va xipjii:

—¿Cjó ngue'tsc'e, nguec'uã gui mamague c'ü dya rí cjagö na jo'o? Jā c'o ga cja'a gui ñague, ijxi jñetsetjo c'ü dya pjë in pārāgue. Ix tí mbeñegue jā rgui chjünrrü yo t'önü yo rá cja'c'ügö dya. ¿Jā je mi bübügue 'ma ró ät'ägö ne xoñijõmū? Chjünrrü dya, majxã mejme in pārāgue.

'¿Cjo ya i xipjigue 'na vez ro jyas'ü, 'ñe ro mbes'e e jyaru? ¿Cjo in pārāgue jā ga cja'a c'ü na mbät'ä ne xoñijõmū? Xitsi, majxã mejme in pārāgue texe yo. ¿Cjó ngueje c'ü cjapü ra ndich'i o së'ë cja c'o ndeje c'o po'o cja trrazapjü, nguec'uã ga meze c'ü e ndeje nza cja'a 'ma ri ngueje o ndojo? ¿Cjo ngue'tsc'e in cjapü ra junta c'o tanse c'o bübü cja e ngárseje? ¿Cjo xo ngue'tsc'e in cjapü ra jyadü yo tanse yo xiji e moza? ¿Cjo ngue'tsc'e in xique jā ma hora ra mbes'e c'ü e tanse c'ü pes'e 'ma xôriü? ¿Cjo sö'ö rí xipjigue yo ngõmü ra dya'c'ü o ndeje? 'Ma rí xique c'ü e rayo ra ma'a 'na parte, ¿cjo ra ndünrrü rgá xi'ts'igue: "Rí bübüto vã, xitsi pjë rá cja'a"? Nu'tsc'e mi negue ri jñuncügö ngüienda, ¿cjo xe in mbeñe pjë c'o rí xitsi?

O ndünrrü c'uã e Job va mama:

—¿Pjë jo ra sö'ö rá tjünrrügö, na ngue dya pjë ni muvizgö? Xe nda na jo'o rá co't'ü in tegö, dya cja pjë xe rá mama. Ya na yeje rvá ñagö, dya cja xe rí pë's'i pjë rá mamagö.

Nuc'uã Mizhocjimi o yepe o ña'a a nde'e cja c'ü e jmunchjézhē, va zopjü e Job:

—Jítsigö dya c'o in pārāgue, chjünrrügue dya yo jña'a yo rá önnç'ü. ¿Cjo in cja'a sido rí xitscö c'ü dya rí cjagö na jo'o, ngue c'uã ra jñetse c'ü dya pjë vi tsjague c'o na s'o'o? ¿Cjo me na zë'ts'igue nza cjazgö? ¿Cjo xo in ñague nza cja'a rgá ñagö, c'ü me t'ärä na jens'e? 'Ma je ga cjanu, jizhigue c'ü me na nojotsc'e 'ñe c'ü me na zë'ts'i. O 'ma jiyö, tsjapügue ra sufre c'o cjapü me na nojotsjë, ngue c'uã ra

unüji ngüienda ngue'tsc'e na nots'ügue. 'Ma rí tsja'a ga cjanu, nu'ma, ijx tá párägö que me na zë'ts'igue, nguec'uã vi chöpügue c'o.

C'uã jã va ndünrü e Job, 'ma o nguarü o ña'a Mizzhocjimi

Job 42.1-6

O ndünrü c'uã e Job va mama:

—Rí párägö que sõ'ö rí tsjague texe, dya pjë bübü c'o dya ra sõ'ö rí tsjague. C'ü rmi pã'c'ágö, nguejxtjo c'ü rmi ärägö jã ga cjatse'e. Pero nudya, rí jantc'ã co ín chötsjégö. Nguec'uã nudya, je rí jürü cja xijomü 'ñe cja bozivi, rgá yembeñe c'o ró mamagö.

C'uã jã va tsja'a e Job, o dyötü Mizzhocjimi ro perdonao c'o o amigo

Job 42.7-17

(Santiago 5.11)

'Ma o nguarü o ña'a Mizzhocjimi va zopjü e Job, xo zopjü e Elifaz va xipji:

—Üngüögö na puncjü co nu'tsc'e 'ñe co yo yeje in amigogue, na ngue dya i mamagueji c'o na cjuana jã ga ciazgö, jã c'o nzí va mama c'ü ín mbëpjigö e Job. Nguec'uã nudya, rí sigueji 'na yencho toro, cjá ná 'na yencho ngarjnero, cjá rrí möji rí ma ñuji c'ü ín mbëpjigö e Job. Nuc'uã rí pã'säji c'o animale rgui mbenzeji, na ngue c'o in s'ociügueji. C'ü ín mbëpjigö e Job ra dyötcüögö rá perdonao's'ügöji. Nutscö rá ätägö c'ü, dya rá cja'c'ü rí sufreji, zö mi jyodü ri sufregueji, na ngue dya i mamají c'o na cjuana jã ga ciazgö, jã c'o nzí va tsja'a c'ü ín mbëpjigö e Job.

Nuc'uã e Elifaz 'ñe e Bildad, cjá ná 'ñeje e Zofar, o möji, cjá nú o tsjaji jã c'o nzí va xipjiji Mizzhocjimi. Mizzhocjimi o dyätä e Job 'ma o ma'tbü o tjü'ü, o perdonao c'o jñi'i bëzo.

'Ma o nguarü e Job o dyötü Mizzhocjimi ro perdonao c'o o amigo, Mizzhocjimi o intsjimi na puncjü e Job, nguec'uã xe nda go mbë's'i na puncjü que na ngue 'ma ot'ü. Na ngue o tsäjä 'na catorce mil o ndëncjhürü, xo tsäjä 'na 'ñanto mil o camello, 'ñe 'na mil yonda o nzhünü, cjá ná 'ñe 'naja mil o burru. Xo go tsäjjo na yeje 'na yencho o t'i'i, cjá ná 'na jñi'i o xunt'i.

'Ma o nguarü yo, e Job xe go mimitjo 'na ciento cuarenta cjë'ë, xe go mbärätjo c'o o bëche, 'ñe c'o o mboxxbëche, cjá ná 'ñeje c'o o t'i'i anguezeji. E Job ya mi titá na jo'o, 'ma o ndü'ü c'ü.

Yo Salmo

Salmo 1

Me mäjä ga mimi 'na nte'e 'ma dya ätpä ə jña'a c'o cja'a na s'o'o, 'ñe dya xo cja'a jä c'o nzí ga tsja'a anguezeji. Me xo mäjä 'ma dya juntaji c'o cjapü burla Mizhocjimi. Nuc'ü, me mäjä ga mimi c'ü, na ngue me ne'e ra tsja'a c'o mama ə ley Mizhocjimi; xõmü ndempa mbeñe jä rgá dyätä c'o.

C'ü e nte'e c'ü cja'a ga cjanu, chjëntjui nza cja'a 'na za'a c'ü 'ne'e cja nendare, c'ü tsjë'ma tsjë'ma unü ə pjruta, y c'o ə xi'i, dya ts'i ni dyot'ü c'o. Texe c'o ra tsja'a c'ü e nte'e c'ü ätpä ə jña'a Mizhocjimi, ndé ra mbedye na jo'o c'o.

Pero c'o cja'a c'o na s'o'o, dya ga cjanu ga tsjapüji c'o. Anguezeji chjëntjoji nza cja o paxa c'o tunü o ndäjma 'ma pitsiji o ndëjxü, na ngue anguezeji ojtjo pjë rguí pjendioji 'ma ra jñünpuji ngüënda, ra tsja'a Mizhocjimi. Nguec'uã, dya sõ'o ra juntaji co c'o cja'a na jo'o 'ma ya rva cäji cja ə jmi'i Mizhocjimi.

Mizhocjimi pjörü, 'ñe xo pjös'ü c'o cja'a na jo'o, pero c'o cja'a na s'o'o, ijk ta chjorü c'o cjaji.

Salmo 2

(Hechos 4.25-26; 13.33; Hebreos 1.5; 5.5; Apocalipsis 12.5; 19.15-16)

¿Pjë cja'a jmürü yo nte'e yo dya ma'tü Mizhocjimi? ¿Pjë cja'a cijijñiji jä dya rgá dyätäji Mizhocjimi? Maco dya ijkxi sõ'o ra zädä c'o mbeñe ra tsjaji. Yo rey 'ñe yo pjë ndé pjëzhi cja ne xoñijömü, jodüji jä rgá tsjapüji c'o na s'o'o Mizhocjimi c'ü ngueje ə Jmuji, 'ñe c'ü o juajjnü angueze. Anguezeji mapjüji ga mamaji: "Mójö rá nugöji jä rga cjapüji, ngue c'uã dya cjá ra mandazüji nu ín Jmugöji", eñeji.

Mizhocjimi c'ü manda a jens'e, ra ndenbetjo rgá tsjapü o burla c'o. Nuc'uã angueze ra üdü, c já rrü ña'a na zëzhi rgá pizhi anguezeji, 'ñe xo ra xipjiji: "Ya ró emegö 'na rey c'ü je ra manda a Sión c'ü ngueje ín ch'egö c'ü na sjü'ü", ra 'ñeñe Mizhocjimi.

Rá xipjigö dya yo nte'e c'ü o mama Mizhocjimi; angueze o xitsi ga cjavä: "Ngue'tsc'e ín ch'itsc'ö; nudya ró da'c'ügö c'ü rgui bübügue. Dyötcügö, jo rá da'c'ü rí mandague cja yo nte'e yo cära texe cja ne xoñijömü. 'Ma dya ra dyä'tc'äji, ra sõ'o rí chjotügue c'o, ə dyojui 'ma cjo c'o ri jün 'na t'ëzi, c já rrü mbärä 'na s'äbä c'ü ri dyavü o péjo", enze Mizhocjimi.

Nudya, nu'tsc'eji in reygueji, 'netsc'eji pjë c'o ndé pjë'ts'iji, tsjacjuanaji rgui dyätäji Mizhocjimi, nguec'uã rí mimiji na jo'o.

'Ñejmegueji Mizhocjimi co texe in mü'büji, na ngue 'ma rí tsjagueji ga cjanu, me ra mäjä in mü'bügueji rgui mimiji. Xo rí 'ñejmegueji c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda; tsjaji texe c'o ra mama c'ü, ngue c'uã dya ra üdü, cjá rrũ mbö'tc'üji. Na ngue 'nanga üdütjo c'ü. C'o nte'e c'o ēch'ë o mü'bü que angueze ra mbös'üji, me mäjä ga mimi c'o.

Salmo 8

(Mateo 21.16; Hebreos 2.5-9)

Mizhocjimi, ín Jmuts'ügójme, me na nojo in chjügue texe cja ne xoñijõmü. Yo bübü a jens'e, ngue yo ni jñetse c'o me na nojo c'o sö'ö rí tsjague. In 'ñünbügue o mü'bü yo ts'it'i 'ñe yo lëlë, ngue c'uã ga ma'tc'üji in chjügue. Nguec'uã ra mbörü o tseje c'o sannc'ü in chjügue 'ñe c'o dya ä'tc'ä in jñague.

'Ma rí jandagö ne jens'e nu i dyät'ägue, 'ñe ne zana 'ñe yo seje yo i tsjapügue ro bübü cja ne jens'e, rí mamagö: "¿Pjë pjëzhi dya yo nte'e, nguec'uã gui mbeñegue yo?" Na ngue i tsjapügue ro mbëzhiji xe ri ts'iquëji que na ngueje yo anxë. Ndé xo i tsjapügue ro mandaji texe cja yo i dyät'ägue, ndé i unügue ro tsjapü o cjaji texe yo, nza cja yo nzhiün 'ñeje yo ndenchjürü, 'ñe c'o 'ñaja animale c'o dya 'ñeje o jmu'u. Xo i unügue ro mandaji texe cja yo s'ü'ü, 'ñe cja yo jmö'ö 'ñe pjë c'o ndé xo cä'ä cja ndeje.

Mizhocjimi, ín Jmuts'ügójme, me na nojo in chjügue texe cja ne xoñijõmü.

Salmo 19

Ne jens'e jizhi jä ga cja'a c'ü me na nojo Mizhocjimi, xo jizhi jä va cja'a va dyät'ä Mizhocjimi yo bübü nu. Yo xõmü 'ñe yo ndempa, jizhiji jä ga cja'a c'o me pärä Mizhocjimi. Zö dya ña'a yo pjë ndé go dyät'ä Mizhocjimi, pero co c'ü na zö'ö yo, ijxi jñetsetjo texe cja ne xoñijõmü que ngue angueze c'ü o dyät'ä texe yo.

Mizhocjimi o dyä'tbä o ngumü e jyarü cja ne jens'e. Nguec'uã e jyarü me mäjä 'ma pjürü ra nhodü, chjëntjui nza cja 'na bëzo c'ü cja ni chjüntütjo c'ü pedye cja o cuarrto. Xo chjëntjui 'na trrabëzo c'ü jodü ra jizhi jä ga cja'a c'ü me na zëzhi. E jyarü je ni mbes'e cja 'na lado ne jens'e, cjá na xinch'i hasta 'ma ra zät'ä c'ü 'nanguarü. Dya cjó bübü c'ü ra sö'ö ra tsjöjö, ngue c'uã dya ra chöt'ü c'ü o pa'a c'ü.

Me na jo'o o ley Mizhocjimi, na ngue jizhi jä rgá mimi na jo'o 'na nte'e. Me xo na jo'o c'o mama Mizhocjimi ga manda, na ngue cjapü ra mbärä na jo'o 'na nte'e c'ü dya pjë pärä. C'o o mandamiento Mizhocjimi me na jo'o c'o, na ngue cjapü ra mäjä o mü'bü yo nte'e,

xo cjapü ra bübü o jya's'ü cja o mü'büji, nguec'uā ra mbäräji jā rgá mimiji na jo'o. 'Ma cja'a na jo'o 'na nte'e, 'ñe xo ëjme Mízhocjimi, nu'ma, c'ü e nte'e xögü cja c'o na s'o'o c'o cja'a. C'o o mandamiento Mízhocjimi ndé na jo'o nzá texe c'o; xe nda na jo'o c'o, que na ngue c'o oro c'o me ni muvi, 'ñe xe nda na õ'õ que na ngue o miel o ngünjnü.

In Mízhocjimits'ügö, c'o in mandamientogue, ngueje c'o xitsi jā rga mimigö, na ngue 'ma rá cjagö texe c'o, nu'ma, rí dyacü 'na premio. ¿Cjó ngueje c'ü unütsjë ngüënda texe c'o na s'o'o c'o cja'a? In Mízhocjimits'ügö, pönngütjo c'o na s'o'o c'o ró cjagö, c'o dya ró unügö ngüënda majxä rvá cjagö.

Tsjapü ra ojtjo cja ín mü'bügö c'o rí cjijñi me na notsjëzgö; dya rí jyëzi ra ndöcügö c'o. 'Ma rí tsjague ga cjanu, ri nguetscö 'na bëzo c'ü ri cja'a na jo'o, dya ri pë's'i ín nzhumügö. Rí ö'tc'ü rí mäjä rgui dyärägue c'o jña'a c'o rí mamagö, xo rí mäjä rgui pärä c'o pjeñe c'o bübü cja ín mü'bügö, nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, xo ngue'tsc'e ín 'nantegö.

Salmo 22

(Mateo 27.35-46; Marcos 15.24-34; Hebreos 2.12)

Mízhocjimi, ín Tatats'ügö, ¿pjë vi jyëzgui dya? ¿Pjenga dya in ne'e rí 'ñe pjöxcü? ¿Pjenga dya in cötcü 'ñi'i 'ma rí ma'tc'ügö? In Mízhocjimits'ügö, xómü ndempa rí ma'tc'ü, pero nu'tsc'e dya in ätcä; nguec'uā dya rgá mimigö na jo'o.

Pero nu'tsc'e me na jots'ü, dya in tū'ü in nzhumü; nu'tsc'e in bünc'e a nde'e a Israel nu jā c'o ma'tc'üji in chjügue. C'o ín mboxpalegöjme o jñut'ü o mü'bü ri pjös'ügue c'o, nguec'uā vi tsamague libre c'o; 'ma o dyö'tc'üji ri pjös'ügue c'o, nu'tsc'e i tsamague libre c'o, nguec'uā dya va bëzhi o tseji.

Pero nutscö, dya pjë pjëtsigö, nza cjacü 'na dyoxü c'ü dya pjë ni muvi; dya nezgö yo nte'e. Texe c'o jandgagö me cjacüji o burla, me möcü o neji 'ma jandgaji, 'ñe xo juant'a o ñiji, cjá na mamaji: "Nujnu, mama que ëjme Mízhocjimi; maco dya va ëjë dya Mízhocjimi ra 'ñe mbös'ü, majxä me s'iyaji nu".

Pero je ngue'tsc'e i tsjapü o muxcü mi nana. Ndeze 'ma mi jöcütjogö c'ü, xo i jítsi rá te'be rí pjöxcü. Ante que ro muxcü mi nanagö, ijxi ngue'tsc'e ín Mízhocjimits'ügö, ngue'tsc'e mi pjöcügö. Dya rí jyëzgui, na ngue bëjxtjo bübü c'o rga sufregö, y dya cjó xe rí pë's'i cjó ra mböxcü, ijxi nguejxtjotsc'e.

Yo nte'e yo nugü na ü'ü, bëjxtjo bübü cja ín jmingö yo, nza cja o nzħünü c'o me na öjste. Anguezeji xo chjentji nza cja o lio c'o me ngāxä ga nzama o neji, ga ne ra zagüji. Anguezeji o tsjacüji me rõ sufre, nguec'uā dya cjá rmi pārā pjē ro cjagö, mi nza cjazgö o ndeje c'o pjödūji, y ojto jā rgui ma'a. In nzho'dyegö, ya ndé jñont'ü yo. Me co sufre ín mü'bügö, o dyoju'i ma ri ngueje o céra c'o rrā tjech'e. Dya cjá ga zētsigö, ya dyot'ü ín te'e nza cja 'na mēteja, ya xo 'nunt'ü ín ts'jñi a xes'e cja ín tegö. Nu'tsc'e in jétsqui rá tūgö dya, nguec'uā rá nzhogü rá pjējōmütjogö.

Yo nugügö na ü'ü, me nza cja o dyo'o c'o xinch'i cja ín jmingö, ga ne ra zagüji; o chjocüzüji ín dyé'e 'ñe ín cua'a. Ya me jnetsetjo ín nzho'dyegö, na ngue me rí sufre; ijxi sō'ö rá pezhetjogö yo. Yo nugü na ü'ü, dya c'ueñeji, sido jandgatjoji. O ngangaji ín bitu, cjá nú o eñeji o puesta, nguec'uā ro nuji cjó ro ndōjö, cjá rrū ngana c'o. Pero nu'tsc'e ín Mizzocjimits'ügö, dya rí c'ueñe cja ín jmingö; chjä'dä na niji rí 'ñe pjöxcü. Dya rí jyézi ra mbötcügöji co o tjëdyi, dya xo rí jyézi ra zagügö yo dyo'o. ¡Ñangagö, ngue c'uā dya ra zagü yo lio; ngue c'uā dya xo ra dyöscü yo nzħünü!

Rá xipjigö texe yo ín cjuārjma que me na jontets'ügue, xo rá ma'tc'ü in chjü'ü co c'o 'ňaja c'o jmürü ga ma'tc'ügue. Nu'tsc'eji in israelitagueji, o mboxbëchets'üji e Jacob, in ējmegueji Mizzocjimi, ma'tbügueji o tjü'ü c'ü. Zö me go tsjacö o burla yo nte'e 'ma rmi sufregö, pero Mizzocjimi o 'ñe mböxcü, dya go jyétsqui. Angueze o dyärä 'ma ró ötögö ro mböxcü.

In Mizzocjimits'ügö, nutscö rá ma'tc'ü in chjügue cja in nintsjimi, xo rá zopjügö c'o 'ňaja nte'e c'o ejme in chjügue, rá xipjiji texe c'o in cjague, xo rá cumplets'ü texe c'o ró xi'ts'i ro cjagö.

Nu'tsc'eji in pröveji, siji o xëdyi hasta 'ma cja rí nñmiji, nu'tsc'eji in jodüji Mizzocjimi, ma'tbüji o tjü'ü, ngue c'uā rí mimigueji na puncjü o cjé'e. Texe yo nte'e 'ñe texe yo jñiñi yo bübü cja ne xoñijomü, mbeñegueji Mizzocjimi, chjä'dägueji rí 'ñe ndüñijomüji cja o jmi'i angueze. Na ngue Mizzocjimi ngueje c'ü e rey c'ü manda texe cja c'o jñiñi. Texetsc'eji in bübüji na jo'o, nñüñigueji rgui ma'tbüji o tjü'ü Mizzocjimi. Xo 'netsc'eji ya ngue rí chüji, ma'tügueji angueze, na ngue dya in pë's'itsjégueji c'ü ni bübüji.

C'o ín mboxbëchegö ra ma'tbüji o tjü'ü Mizzocjimi, ra mamaji c'uā jā ga cja angueze, texe c'o pa'a c'o ra mimiji; nu c'o cjá ndé ra mimiji, xo ra xipjiji que me na jo'o texe c'o cja'a Mizzocjimi.

Salmo 23

(Juan 10.11, 14; Apocalipsis 7.17)

Mizhocjimi ngueje c'ü pjöcögö, nguec'uã dya pjë ra bëtsigö. Ngueje c'ü cjacü rá sôyagö na jo'o, nza cja 'ma ri nguezgö 'na ndêncjhjürü c'ü édyiji nu jã c'o cja'a o pjiño c'o me c'angütjo, 'ñe me xo na törü nu jã sõ'ö ra söya. Xo cjacü rá bübügö na jo'o, o dyojuí 'ma ri sidyiji 'na ndêncjhjürü ra ma zi'i o ndeje nu jã c'o dya cjuádi na zézhi c'ü e ndeje. Mizhocjimi dacü c'ü rgá zézhigö 'ma tõgü ín mü'bü, xo sinzi cja o 'ñiji c'o na jo'o, nguec'uã ga jñetse jã ga cja'a c'ü me na nojo o tjü'ü angueze. Zö ri nhodügö nu jã c'o bübü o peligro rga tügö, pero dya pjë rá sügö, na ngue nu'tsc'e ín Jmuts'ügö in bübügue co nuzgö. In xitsigö o jña'a c'o cjacü rá pärägö que zö ri bübü o peligro, dya rá sügö c'o, o dyojuí 'ma ri cja'a 'na mbörü, ri pjörü co c'ü o dyeza 'na o ndêncjhjürü, ngue c'uã dya ra ëjë c'o animale c'o na s'o'o, ra 'ñe zaji.

In cjacü rá mimigö na jo'o, o dyojuí 'ma ri dyacügö ro si'i o jñonü cja 'na mexa, zö ri jandgatjogö c'o nugü na ü'ü. Xo in cjacü rá mäjägö, o dyojuí 'ma ri xisqui cja ín ñigö o 'ñechjë c'o na jo'o ga jyära. Nguec'uã me ír mäjägö, dya pjë bëtsi, o dyojuí 'ma me ri nizhi ín copa c'ü rrä si'i. Nu'tsc'e ín Mizhocjimitsc'ö, me na jontets'ügue, nguejxtjots'e ré pjöxcü texe c'o pa'a c'o rá mimigö. Xo rá ma mimigö cja in nzumügue, dya ra nguarü rga mimigö nu.

Salmo 24

Texe ne xoñijomü ngueje o cja'a Mizhocjimi nu, 'ñe texe yo planta yo cja'a nu; xo 'ñe nzá texe yo nte'e 'ñe yo animale yo cárä nu, ndé ngue o cja'a Mizhocjimi yo. Na ngue, angueze o dyä'tbä o cimiento ne xoñijomü cja yo mar 'ñe cja yo ndare.

¿Cjó ngue c'ü ra sõ'ö ra nguís'í cja o t'eye Mizhocjimi? ¿Cjó xo ngue c'ü ra sõ'ö ra cjogü a mbo'o cja o nintsjimi Mizhocjimi, ngue c'uã ra ma'tbü o tjü'ü angueze? C'ü ra sõ'ö ra cjogü nu, ngue c'ü e nte'e c'ü dya ri cijjjñi c'o na s'o'o gá pjeñe cja o mü'bü, c'ü dya ri ma'tü o ts'ita, 'ñe c'ü dya xo ri nänbä o tjü'ü Mizhocjimi rgá jura, cja rrü mama o bëchjine.

C'ü e nte'e c'ü dya ri cja'a yo na s'o'o yo, Mizhocjimi c'ü eme libre yo nte'e ra intsjimi c'ü, ra unü c'ü rguí jogü cja o jmi'i angueze. Ngueje yo ni jyodü ra tsja'a texe c'o nte'e c'o jodü jã rgá bübüji cja o jmi'i Mizhocjimi, c'ü ngueje o Mizhocjimi e Jacob.

¡Nu'tsc'eki in cáraji cja ne jñiñi, xocüji c'o ngojxtji, ngue c'uã ra cjogü ne rey nu me na nojo! ¿Cjó ngueje ne rey nu me na nojo? Nujnu, ngueje e Jehová nu me na zëzhi, nu dya sũ'ü ga ma'a cja chû'ü.

¡Nu'tsc'eki in cáraji cja ne jñiñi, xocüji c'o ngojxtji, ngue c'uã ra cjogü ne rey nu ma na nojo! ¿Cjó ngueje ne rey nu me na nojo? Nujnu, ngueje e Jehová nu me na zëzhi. ¡Anguez ngue 'na rey nu me na sjû'ü!

Salmo 32 (*Romanos 4.7-8*)

Me mäjä c'ü e nte'e c'ü ya perdonaoji texe c'o na s'o'o c'o vi tsja'a. 'Ma cja'a Mizhocjimi xipji 'na nte'e que dya cjá tû'ü o nzhumü, nu'ma, me mäjä c'ü e nte'e, dya cjá xo cjijñi jã rgá tsja'a c'o na s'o'o.

'Ma dya be rmi xipjigö Mizhocjimi c'o na s'o'o c'o rvá cjagö, me rmi sufregö, rmi chjëpa rma quejjagö, na ngue xõmü ndempa mi castigaozü. Nguec'uã ín cuérjpogö ya mi ma'a ro dyot'ü nza cja 'na ndänä c'ü dyot'ü e jyarü.

Pero 'ma ró mamagö: "Rá xipjigö Mizhocjimi texe c'o na s'o'o c'o ró cjagö", ijk tó cja'a jã c'o rvá mamagö, ró xi'ts'i texe c'o na s'o'o c'o rmi cjagö, dya pjë ró cädä. Nu'tsc'eki perdonaozü texe c'o ín nzhumögö. Nguec'uã 'ma ra sufre c'o nte'e c'o ëjmets'ügue, anguezeli ra ma'tc'üji in chjügue. Nuc'uã zö rrü ëjë o trrareje c'o me rrä zëzhi, pero dya pjë ra tsjapüji. Ngue'tsc'eki in ñangagö, xo in pjöcü, nguec'uã dya pjë rá cjagö, nguec'uã xo rí mäjä rgá tõ'ü o tjöjö.

Mizhocjimi mama ga cjavä: "Rá pjö'c'ügö, 'ñe xo rá jít's'i ín 'ñijigö; xo rá xi'ts'i pjë rí tsja'a. Dya rí tsjague nza cja c'ü e pjadiü, o nza cja'a c'ü e semila c'ü dya ne'e ra dyätä o jmu'u. Nuc'o, nestao cja ra ngü'tbüji o frenu, ngue c'uã ra dyärä c'o", eñe Mizhocjimi.

Nu c'o cja'a na s'o'o, me ra sufre c'o, pero c'o te'be rí pjös'ügue, ra mäji, na ngue ijk tí tsjague ga cjanu. Nu'tsc'eki ya perdonaozüji Mizhocjimi, mäjägueji rgui ma'tbüji o tjû'ü. Na ngue dya cjá in cjijñiji c'o na s'o'o cja in mü'bügueji.

Salmo 37

Dya ra ünc'ü na ngue ri bübü na jo'o c'o cja'a c'o na s'o'o, dya xo rí ñepegue c'o pë's'i c'o. Na ngue dya ra mezhe ra chjorüji, anguezeli ri chjëntjoji o pjiño c'o dyot'ü, cjá na chjorü. 'Nech'e cja in mü'bügue Mizhocjimi, tsjague c'o na jo'o, mimigue cja ne xoñijomü, pero dya

rí jyombeñegue c'o q jña'a Mizhocjimi. Nguejxtjo angueze rí mäpägue rgui ma'tü; angueze xo ra dya'c'ü c'o ra ne'e in mü'bügue.

Dyotügue Mizhocjimi ra mböxc'ü texe cja c'o in mbeñe rí tsjague; 'ñejmegue c'ü, angueze ra mböxc'ü. Mizhocjimi ra jizhi jā ga cjatsc'e, nguec'uā ra jñetse que na jo'o c'o in cjague, ri chjéntjui nza cja ga jñetse e jyarü 'ma nde nu pa'a.

Tsjapü ra söya in mü'bügue cja Mizhocjimi; che'begue ra mböxc'ü; dya ra ünc'ü na ngue c'o me mäjä ga tsja'a c'o na s'o'o. C'o nte'e c'o, me cjijñiji c'o na s'o'o c'o cjaji. Jyëzi c'ü e t'üdü, c'uenbegue c'ü; dya ra ünc'ügue, na ngue 'ma ra ünc'ügue, ná rí tsjague c'o na s'o'o. C'o cja'a c'o na s'o'o, ra chjorü c'o, pero c'o jüt'ü q mü'bü que Mizhocjimi ra mbös'üji, ra ch'unü ra ngäräji na jo'o cja ne xoñijömü. Dya ra mezhe ra chjorü c'o cja'a na s'o'o; zö ri jñandagueji jā c'o mi bübü c'o, pero dya cjá rí chöt'üji, na ngue ya ri ojtjoji. Pero c'o te'be que Mizhocjimi ra mbös'ü anguezeji, ra ch'unüji ne xoñijömü, xo ra mimiji na jo'o nu.

C'o nte'e c'o cja'a c'o na s'o'o, me nuji na ü'ü c'o cja'a c'o na jo'o, me xo jodüji jā rgá tsjapüji ra sufre c'o. Pero Mizhocjimi tjenbetjo c'o cja'a c'o na s'o'o, na ngue párä que va säjä c'ü e pa'a 'ma ra jñünpü o ngüenda c'o. C'o nte'e c'o cja'a c'o na s'o'o, cjübüji o tjëdyi xo 'ñe o flecha, ngue c'uā ra mbö'tüji c'o nte'e c'o cja'a c'o na jo'o 'ñe c'o dya pjë tëjme. Pero co nu c'o q tjëdyitsjëji, ngue c'o rguí pjü'mütsjëji cja o mü'büji y nu c'o q flechaji ra 'huagü c'o.

'Na nte'e c'ü cja'a na jo'o, zö dya ri pë's'i na puncjü o t'opjü, xé nda na jo'o ga mimitjo c'ü, que na ngueje 'na nte'e c'ü pë's'i na puncjü, pero cja'a c'o na s'o'o. Na ngue Mizhocjimi ra chjotü c'o cja'a na s'o'o; pero ra mbös'ü c'o cja'a na jo'o. Mizhocjimi pjörü c'o cja'a na jo'o; angueze ra unüji 'na herencia c'ü dya ra chjorü.

'Ma ra säjä c'o me na s'ézhi, dya ra bëzhi q tseje c'o cja'a na jo'o; 'ma ra ts'a'a o tjijmi, anguezeji ri pë's'iji pjë ra ziji. Pero c'o cja'a c'o na s'o'o a jimi'i Mizhocjimi 'nandgá chjorütjoji, nza cja o xëgo o ngarjnero 'ma tjüt'üji, na ngue pjëzhi nza cja o bipji, cjá 'nanga chjorütjo. Nu c'o cja'a na s'o'o, pes'oji c'o pjë ni jyodü anguezeji, pero dya cjõt'üji; pero c'o ejme Mizhocjimi, juëtsëji c'o dya pjë pë's'i, xo unüji c'o ni jyodü anguezeji.

C'o nte'e c'o cja na jo'o, Mizhocjimi intsjimi c'o, ra unüji ne xoñijömü ra tsjapüji q cjaji, pero c'o nte'e c'o üji Mizhocjimi, Mizhocjimi ra chjotü c'o. Mizhocjimi jíchi pjë ra tsja'a 'na nte'e, ngue

c'uā ra nzhodü cja c'ü e 'ñiji c'ü na jo'o. 'Ma ra nügü, dya ra nguejme nu, ijsx ta nanga c'ü, na ngue bübü cja o dyé'ë Mizophjimi.

Ndeze 'ma cjá rmí t'itecjö, hasta nudya ya rí tita, dya jā rí jandagö o nte'e c'o ējme Mizophjimi c'o pjë ri bëzhi, dya xo rí jandagö c'o o t'iji ri örüji pjë ra ziji. Texe yo pa'a, anguezeli juētsëji c'o nú minteji, pe'sbeji c'o ni jyodü c'o; ngue c'uā ga intsjimi na puncjü Mizophjimi c'o o t'iji.

Cueñegue cja c'o na s'o'o, tsjague c'o na jo'o, ngue c'uā dya ra nguarü rgui mimigue na jo'o. Na ngue Mizophjimi cja'a na jo'o jujticia; dya jëzi c'o cja'a c'o na jo'o, pero nu c'o cja'a na s'o'o, chjotü c'o, nguec'uā dya ra tsäji o t'iji.

C'o cja'a c'o na jo'o, ra ch'unüji ne xoñijömü ra tsjapü o cjaji, y dya ra nguarü rgá mimiji nu. C'o cja'a na jo'o, päräji na jo'o c'o mamaji, xo ñaji o jña'a c'o na jo'o. C'o o jña'a Mizophjimi je bübü cja o mü'büji; nguec'uā dya söö ra yójxt'ü o nguaji rgá tsjaji c'o na s'o'o.

C'o nte'e c'o na s'o'o, me pjörüji pjë cja'a c'o nte'e c'o na jo'o, na ngue ne ra mbö'tüji c'o. Pero Mizophjimi dya ra jyëzi pjë ra tsjapüji c'o. 'Ma ra zidyiji cja jueci c'o nte'e c'o cja'a na jo'o, Mizophjimi ra mbös'ü c'o, nguec'uā dya ra xijji que o tsja'a c'o na s'o'o c'o.

'Nech'e in mü'bügue Mizophjimi, dyätägue c'ü, dya rí pedye cja o 'ñiji. Anguezelra dya c'ü ne xoñijömü rí tsjapü in tsjague, y rí jñandague jā rgá chjotüji c'o cja'a c'o na s'o'o. Rí jandagö jā ga cja c'o nte'e c'o cja'a c'o na s'o'o, me cjapütsjëji na noji, o dyoju 'na xijñö c'ü me chüdü o dyé'ë. Pero 'nanga chjorütjoji; 'ma rí jodügö, dya cjá rí töötügö c'o.

Jñandaxágue c'o nte'e c'o nzhodü na jo'o; anguezeli dya cjaji c'o na s'o'o. Nguec'uā ra zädä 'ma ra ngäräji na jo'o, dya pjë ra mbeñeji. Pero c'o dya cja'a jā c'o nzï ga ne Mizophjimi, ra zädä 'ma ijsx ta chjotüji texe c'o. Pero Mizophjimi pjös'ü c'o cja'a c'o na jo'o, 'ma va ëjë c'o pa'a c'o na s'ëzhi.

Mizophjimi pjös'ü c'o cja'a na jo'o, nguec'uā ga söö ra c'ueñesi cja o dyé'ë c'o cja'a na s'o'o, na ngue c'o cja'a na jo'o o dyötüji Mizophjimi ro mbös'üji.

Salmo 51

In Mizophjimits'ügö, rí ö'tc'ü rí juëtsquëgö. Na ngue me na jontets'ügue 'ne me xo in nezgö, rí ö'tc'ü rí perdonaozü c'o na s'o'o c'o rõ cjagö. Rí ö'tc'ü rí pechque ín mü'bü; chjitsquï c'o ín nzhumügö.

Rí pārāgö que dya ró ä'tc'ägö in jñague; rí sido rí mbeñetjo c'o na s'o'o c'o ró cja'a. Rí unnc'ö ngüienda me na s'o'o cja in jmigue c'o ró cjagö. Nguec'uã c'ü rgui castigaozügö, ijxi jñetse que na jo'o gui tsjague o jujticia, na ngue rí merecidogö c'o.

Ndeze 'ma dya be mi jmuxcügö, ya ijk mi bübü cja ín mü'bügö c'o na s'o'o; ijk na cjuana na s'ozgö ndeze 'ma o muxcü mi nanagö. Nu'tsc'e in negue rá cjagö c'o na jo'o co texe ín mü'bü; ngue'tsc'e in 'ñünngü ín mü'bügö nguec'uã rí ne'e rá cjagö c'o na jo'o.

Jã c'o ga cja'a ga xis'iji o cjil' na nte'e c'ü só'o o lepra ngue c'uã ra jogü, xo rí ö'tc'ü rí perdonaozügö ngue c'uã ra jogüzü cja in jmigue. Jã c'o xo ga tsja'a 'na mbenche c'ü tjöt'ü na zëzhi ga mbedye o bitu ngue c'uã ra chjizï na jo'o, je xo ga cjanu rgá ö'tc'ü rí pechque ín mü'bügö, ngue c'uã ra chjizï c'o ín nzhumügö, ñe xo rrä t'öxü nza cja o xitsji.

Rí ö'tc'ü rí perdonaozü c'o na s'o'o c'o ró cjagö, ngue c'uã ndo rá mäjätjogö na yeje. Na ngue nudya me rí sufregö, nza cja ga sufre 'na nte'e c'ü 'huapcüji o ndo'dye. Rí ö'tc'ü rí jyombeñegue c'o na s'o'o c'o ró cjagö, ngue c'uã dya cja xo rá mbeñegö c'o.

Xo rí ö'tc'ü rí cambiazü ín mü'bügö, ngue c'uã dadyo rgá nguijjñi, ngue c'uã xo rá ne'e rá cjagö jã c'o nzï gui ñegue. Dya rí chäcjä cja in jmigue, dya xo rí sinngui c'ü in Espíritugue. Tsjacü ndo rá mäjätjogö jã c'o nzï rma mäjägö 'ma ot'ü, 'ma cja vi 'ñevguëtjogö libre. 'Ñünngü ín mü'bügö, ngue c'uã rá jodü rá cjagö jã c'o nzï gui ñegue.

'Ma rí tsjague ga cjanu, nu'ma, rá zopjügö c'o 'ñaja nte'e c'o dya ä'tc'ä in jñague, rá xipjiji jã rgá nhodüji cja in 'ñijigue, nguec'uã ra jyëziji c'o na s'o'o c'o cja.

In Mizzhjimits'ügö, ngue'tsc'e ín ñantegö, nguec'uã rí ö'tc'ü rí pönngütjo c'o na s'o'o c'o ró cjagö, na ngue ín s'ocügö c'ü vi ndü'ü 'na nte'e. 'Ma rí tsjague ga cjanu, nutscö rá mamagö que me na jots'ügue.

Ro só'o ro pö'tügö 'na animale c'ü ro mbä'sc'ägueji, ngue c'uã ri perdonaozü c'o ró cjagö, pero nuc'o, dya ngue c'o in negue c'o. C'o in negue c'ü rá da'c'ü ín mü'bügö, ñe xo rá mamagö que ró cjagö c'o na s'o'o. 'Ma cjo c'o ra tsja'a ga cjanu, nu'tsc'e dya rí xique majxä dya ra só'o rí recibidogue c'o.

'Ma xo ra ne'e in mü'bügue, rí ö'tc'ü rí pjös'ü texe yo cärä cja ne t'ele a Jerusalén, nu ni chjü'ü Sión, ngue c'uã xo ra nhogü o mü'büji, dya cja xe ra tsjaji c'o na s'o'o. Nguec'uã 'ma rá cajme jã c'o

nzī vi xitsijme rá pō't'ujme o animal, cjá rrū pā'sc'äjme cja c'ü e altar, nu'tsc'e me rí mäjä rgui recibidogue c'o.

Salmo 73

Me na jo'o ga mbös'ü Mizhocjimi yo nte'e yo cárā a Israel, yo dya mbeñe c'o na s'o'o cja q mü'büji. Pero nutscö ya mi ngue ro cjagö c'o na s'o'o. Na ngue rmi jandagö bübü na jo'o c'o dya ëjme Mizhocjimi, nguec'uã rmi mbidiagö c'o.

Na ngue anguezeli dya sufreji 'ma ya ngue ra ndüji, na jo'o ga zötjoji, chjéntjui 'ma dya ri tū'ü q nhumüji. Dya cjogüji c'o na s'ëzhi nza cja'a c'o 'ñaja nte'e; dya pë'sc'ü pjë ra mbeñeli, na ngue bübüji na jo'o. Nguec'uã, cjapü me na notsjéji, xo cjapiji c'o na s'o'o c'o 'ñaja nte'e. Anguezeli dya pjë bëzhi pjë ra ziji, nguec'uã me na piji; sido jodüji cjó ra tsjapüji c'o na s'o'o c'o mbeñe cja q mü'büji, ngue c'uã xe ra mbë's'iji na puncjü.

C'o cja na s'o'o, sadüji Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e; xo sadüji yo bübü cja ne xoñijomü. Nguec'uã Mizhocjimi ra tsjapü ra nhogü yo o nte'e ga ma cja q jñiniji, na ngue ga manu ra chöt'üji texe c'o ni jyodü, nguec'uã ra mimiji na jo'o.

C'o nte'e c'o cja'a c'o na s'o'o, mamaji: "Jä rgá mbärä Mizhocjimi yo rí cjagöji? Maco je vá bübü ga ma a jens'e", eñeli.

Jñant'maji texe yo cja'a c'o na s'o'o; anguezeli cáräji na jo'o, pë's'iji texe c'ü ni jyodüji. Nguec'uã rí mamatsjégö: "Pjë dye'e dya, c'ü rí cjagö c'o na jo'o? Pjë ni muvi texe c'o? Na ngue me rí sëzhigö na puncjü texe yo pa'a; ndeze 'ma xörü me rí sufregö." Ma xo ro mamagö: "Rá cjagö c'ü cja'a yo cja'a na s'o'o", 'ma ro cjagö ga cjanu, ri chjéntjui c'ü ro onpügö c'o ä'tc'ä in jñague, na ngue ro cädagö que me na jontetsc'e.

'Ma ró cjíjjñigö: "Pjenga cárā na jo'o yo cja'a na s'o'o?", me ma s'ëzhi, dya mi sö'o ro pärägö pjë na ngue c'o, hasta 'ma cjá ró cjogügö a mbo'o cja q nintsjimi Mizhocjimi. Cjá ró pärägö jääga cja'a ga nguarü anguezeli. Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ya in mbeñegue jäärgui tsjapügue ra sufreji, ri nza cja 'na bëzo c'ü na jo'o ga nhodü, pero 'nandgá yójxt'ü, iix ta zobü a jõmü.

C'o cja'a na s'o'o, 'nandgá chjorütjo c'o, me xo ra züji na puncjü. Anguezeli 'nandgá chjorütjoji, chjéntjui 'ma cjó c'o cjich'í 'na tijí, pero 'ma ra zö'ö, 'nanga ojtjo c'o ma cjich'í. Je xo rgá cjanu rgá jñetse c'o cja'a na s'o'o; 'ma rí böbügue rí jñünpu ngüienda c'o, dya xo ra jñetse majxä me mi pjëzhitsjé na nojo c'o.

Nutscö rmi mbidiagö c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o. Pero me ma ü'ü ma zö'ö ín mü'bügö, na ngue mi nza ciazgö 'na animale c'ü dya pârâ jâ ga ejatsc'e. Pero cjá ró mbeñegö na jo'o, nguec'uã sido rí nzhdögö cja in 'ñigue, na ngue in cüncögö co ín jodyëgö.

Nu'tsc'e in jítsigö jâ rga magö, ngue c'uã 'ma ya rguí nguarü, nu'tsc'e rí dyacügö c'o me na jo'o 'ñe me xo na zö'ö. Dya cjó rí pë's'igö ga ma a jens'e c'ü ra mböxcügö, nguejxtjotsc'e ín Mizophimitsc'ö. 'Ma in bübügue co nuzgö, dya pjë rí negö yo bübü cja ne xoñijõmü.

Ni ma ra chjorü c'ü na zëtscö; xo 'ñe ín mü'bügö, ni ma ra tögü nu, pero nu'tsc'e in cjacü ra zëzhi ín mü'bügö, nguec'uã sido rá bübügö co nu'tsc'e. C'o xögü cja in 'ñigue, ra chjorü c'o, na ngue ijk tí chjotügue c'o. Pero nutscö rá chëzhigö cja in jmigue, na ngue, ngueje c'ü xe nda na jo'o c'ü sö'ö rá cjagö. Rá éch'ë cja ín mü'bügö que rí pjöxcügö, xo rá mamagö jâ ga cja'a texe c'o in cjague.

Salmo 96

Töpügueji 'na dadyo tjöjö Mizophimi; töpügueji Mizophimi, nu'tsc'eji in bübüji texe cja ne xoñijõmü. Töpügueji Mizophimi; ma'tbüji o tjü'ü. Pama pama rí zopjügueji yo nte'e rgui xipjiji que ngueje Mizophimi c'ü sö'ö ra ngamaji libre.

Xipjigueji texe yo nte'e yo cárä cja yo jñiñi 'ñe cja yo ndajjñiñi, c'uã jâ ga cja'a c'ü me na nojo Mizophimi, 'ñe c'o me na nojo c'o cja'a anguezze. Na ngue Mizophimi me na nojo, nguec'uã ni jyodü rá ma'tbüji o tjü'ü. Anguezze xe nda na zëzhi que na ngueje yo 'ñaja diösi. C'o o diösi c'o 'naño jñiñi, dya pjë ni muvi c'o, pero Mizophimi me na zëzhi, na ngue o dyät'ä ne jens'e.

Cja o jmi'i Mizophimi bübü na puncjü o jya's'ü; me na nojo 'ñe me xo na zö'ö cja o nintsjimi c'ü. Nu'tsc'eji in nteji in cáräji cja yo jñiñi, ma'tügueji Mizophimi, xipjigueji que me na zëzhi anguezze, 'ñe me xo na zö'ö. Ma'tbügueji o tjü'ü Mizophimi, na ngue anguezze merecido que rá ma'tc'oji c'ü. Jñügueji cja o nintsjimi Mizophimi c'o rgui mbeñegueji c'ü.

Nu'tsc'eji in cáräji texe cja ne xoñijõmü, ma'tbügueji o tjü'ü Mizophimi, cja c'ü o nintsjimi c'ü me na zö'ö. Mbiqueji cja o jmi'i Mizophimi, na ngue me na zëzhi c'ü. Texetsc'eji in ma't'üji Mizophimi, xipjigueji c'o 'ñaja nte'e c'o jâ c'o ndé cárä que Mizophimi ngueje 'na rey. Anguezze o dyät'ä na jo'o ne xoñijõmü,

ngue c'uā dya ra 'ñömü, xo ngueje angueze c'ü manda cja yo jñiñi, ndé jyéztjo ga manda, dya cjó unü o favor.

Me ra mäjä ne jens'e 'ñe ne xoñijömü. Me xo ra yu'u yo mar 'ñe pjë c'o ndé bübü nu, rgá ma'tüji Mizhocjimi. Me ra mäjä c'o batjü 'ñe texe c'o bübü nu. Me xo ra mapjü rgá mäjä c'o xijñö, 'ñe c'o pjë ndé ma za'a, cja o jmi'i Mizhocjimi c'ü va ñejé. Jã'ã, angueze va ñejé ra 'ñe manda cja ne xoñijömü, angueze ra 'ñe tsjapü na jo'o o jujticia nzá texe yo jñiñi yo bübü cja ne xoñijömü.

Salmo 100

Texetsc'eji in cáraji cja ne xoñijömü, mäjägueji rgui tópüji o tjõjõ Mizhocjimi. Mäjägueji rgui ma'tüji angueze, ra mäjä in mü'bügueji rgui chézhiji cja o jmi'i c'ü.

Unügueji ngüenda c'ü ijxi Mizhocjimi c'ü ín Jmugöji. Angueze o dyäcägöji, nguec'uā o cjatscöji c'ü. Nguetscöji o nte'e c'ü, xo nguetscöji c'o ndenchjürü c'o pjörü c'ü.

Chjá'dägueji cja o ngojxtji c'ü o ndanintsjimi c'ü, cjá rrí toji rgui tsjogüji a mbo'o. ¡Unügueji o pöjö c'ü, ma'tbüji o tjú'ü! Na ngue Mizhocjimi me na jonte; dya ra nguarü rgá nezegöji c'ü, dya xo ra nguarü rgá xitscöji c'o na cjuana c'ü.

Salmo 103

Na jo rá ma'tbü o tjú'ü Mizhocjimi co texe ín mü'bügö, 'ñe co texe ín aljmagö. Rá ma'tü Mizhocjimi co texe ín pjéñi, dya rá jyombeñe ne rí 'naja c'o o tsja'a va mböxcü.

Ngueje angueze c'ü perdonaozü texe c'o na s'o'o c'o rí cja'a; ngueje c'ü xo cjacü ra ndixqui 'ma rí sö'dyégö. Ngueje c'ü cjacü rá bübütgö, 'ma ya ngue rá tü'ü, na ngue me juëtsquëgö c'ü. Ngueje c'ü dacü texe c'o ni jyongügö, xo cjacü ra zëtscö nza cja'a c'o águila c'o mezhe ga mimi.

Mizhocjimi ngueje c'ü cjapü jujticia c'o cjapüji ra sufre. Xo ngueje c'ü o tsjapü o mbärä e Moisés 'ñe c'o israelita nu c'o o 'ñiji, 'ñe c'o me na nojo c'o mi cja'a angueze.

Mizhocjimi me na jonte, me xo s'iyazüji; angueze dya ts'i ni üdü y mezhe ga mböxcüji. Dya sido huënhgijji, dya sido ünnüji c'ü. Dya cjacü rá sufregöji jã c'o nzí rgá merecidogöji. C'uā jã ga cja ga jyadüvi ne jens'e co ne xoñijömü, je xo ga cjatjonu c'ü me na nojo 'ñe c'ü me na jonte Mizhocjimi ga mbös'ü c'o nte'e c'o ätpä o jña'a angueze.

Mizhocjimi o tsjapü o jyadü na jē'ē cja ín jmingöji texe c'o ma s'o o c'o rmi cjagöji, o dyojuí nza cja ga jyadüvi na jē'ē nu jā pes'e e jyarü co nu jā vá quibi. Mizhocjimi me juëtsē c'o nte'e c'o ätpä o jña'a, o dyojuí 'na tata c'ü me juëtsē c'o o t'i'i. Na ngue anguez pärä que dya ga zëtscöji, xo pärä que rí xijömütjogöji.

Yo nte'e, dya mezhe ga mimiji, chjëntjoji nza cja'a o pjiño c'o jo ca nzhänä cja batjü, pero 'ma va säjä o trrandäjma, ijxi 'huacü c'o, ngue c'uä ga dyot'üji. Ga cjanu, dya cja jñetse majxä pjë c'o mi cja'a nu jā c'o mi 'ne'e c'o. Pero c'ü ni juëtsête Mizhocjimi, dya ra nguarü c'ü; anguez ra sido ra bübü co nu c'o ma'tbü o tjü'ü 'ñe xo cjadi c'o mama o jña'a anguez, ra sido ra mbös'ü c'o. Xo ra mbös'ü c'o ätpä c'o o ley 'ñe dya jyombeñei ra tsjaji c'o manda anguez.

Mizhocjimi vá bübü a jens'e, anguez manda texe cja yo bübü. Ma'tügueji Mizhocjimi, nu'tsc'eji in anxëji me na zëts'iji, 'ñe in cjadi c'o mama anguez. Ma'tügueji Mizhocjimi, nu'tsc'eji o tropats'üji, nu'tsc'eji in cjadi c'o ne'e anguez. Texe c'o o dyätä Mizhocjimi, ni jyodü ra ma'tbüji o tjü'ü c'ü, nzá texe jā c'o manda anguez. Rá ma'tbügö o tjü'ü Mizhocjimi co texe ín mü'bügö.

Salmo 104

Rá ma'tbü o tjü'ü Mizhocjimi co texe ín mü'bügö.

Mizhocjimi ín Jmuts'ügö, me na sjüts'ügue. Me böxc'ügue o jya's'ü nza cja'a 'ma ri jegue o bitu. Ngue'tsc'e i tsjapü o chüdü ne jens'e, nza cja'a 'ma cjó c'o cjapü ra ximi 'na corjtina. Ngue'tsc'e in bö'bü c'o o pila c'ü in nzumügue, cja c'o ndeje c'o bübü a jens'e. C'ü e ndäjma, in cjapü in mbëpjigue c'ü; in cjapü nza cja'a 'ma ri ngueje in tsarrogue c'ü, na ngue sints'i nu jā c'o in ne'e rí mague. Xo ngueje in mbëpjigue c'ü e sivi c'ü tjé'e.

I dyätägue ne xoñijömü nu jā c'o sö'ö ra bübü na jo'o, nguec'uä ra sidotjo nu, dya ra 'ñömü. C'ü e mar mi co'bü ne xoñijömü, nza cja'a 'ma ri ngue 'na bitu c'ü ri je'e 'na nte'e; c'o ndeje mi co'bü c'o t'ejc'e. Pero nu'tsc'e i huënh'i c'o ndeje, nguec'uä va ndä's'äji; o c'ueñei na zëzhi 'ma o dyäräji c'ü in jñague c'ü nza cja'a 'ma ri yürü. Nguec'uä va jñetse c'o t'ejc'e 'ñe c'o batjü; c'o ndeje, je ma mboji nu jā c'o ya vi xipjigue, nguec'uä dya cja xe ra ngobüji ne xoñijömü nza cja'a 'ma ot'ü.

Nu'tsc'e in pëjjñegue c'ü e ndeje c'ü po'o cja c'o mbereje, ga zöbü ga ma'a cja c'o 'ñinzhe c'o cjogü a nde'e cja t'ejc'e. C'ü e ndeje c'ü, ngueje c'ü si'i c'o burru t'ejc'e, 'ñe c'o 'ñaja animale c'o cära nu.

Cja c'o xijjñō c'o cja'a cja c'o nendare, je va 'ñe ät'ä nu o t'oxü c'o s'ü'ü, je xo tōji cja c'o dyéxijjñō.

Ngue'tsc'e in rriegogue c'o t'eje, ndeze nu jā c'o in bübügue; co c'o ngõmü, in cjapü ra 'ñeje o dyebe cja ne xoñijõmü. Nguec'uã ga te'e c'o pjiño c'o ra zi'i c'o animale. Xo in cjapü ra te'e c'o ts'iplanta c'o éch'ë 'ñeje c'o tūjmü yo nte'e, ngue c'uã ra mbedye cja ne xoñijõmü c'o ra ziji. Je ga cjanu ga bübü o tjõmëch'i c'o cjapü ra zézhi yo nte'e, 'ñe c'ü e vinu c'ü cjapü ra möji, xo 'ñeje c'ü e este c'ü cos'iji cja o cuérjpoji.

C'o ndeje c'o in pëjjñegue, ngueje c'o cjapü ra te'e na jo'o c'o pjë ndé ma za'a c'o i 'ñeç'h'egue, 'ñe c'o sjësõnù c'o vá cja'a a Líbano. Cja o dyë'ë c'o sjësõnù, je ät'ä nu o t'oxü c'o s'ü'ü; cja c'o za'a c'o xiji xivatji, je bübü nu c'o cigüeña. Cja c'o t'eje c'o na ndä'ä, je bübü nu c'o cabra t'eje. Cja c'o trrandojo c'o bodü nu, je tsjöjö nu c'o cjua'a.

I dyät'ägue ne zana 'ñe ne jyarü, ngue c'uã ra mbärä yo nte'e pjë ma pa'a 'ñe pjë ma zana cáräji. In cjapügue ra bëxõmü na jo'o 'ma xõmü. Nuc'uã na puncjü o animale c'o pedye nu jā c'o oxüji 'ma ndempa. C'o lío, me ngäxä ga jyodüji pjë ra ziji; te'beji que Mizhocjimi ra unü pjë ra ziji. Pero 'ma pes'e e jyarü, ndo nzhogü ra mötjoji cja c'o o cuëvaji. Nuc'uã, ngue yo nte'e yo pedye ra möji cja o bëpjiji; pëpjiji hasta 'ma cjá ra nzhä'ä.

In Jmuts'ügö, na puncjü yo pjë ndé i dyät'ägue; na jo'o vi mbeñegue 'ma i dyät'ägue texe yo. Ne xoñijõmü nizhi co yo i dyät'ägue.

Je xo bübü cja ne xoñijõmü c'o mar c'o me na mbät'ä, nu jā c'o xo na cä'ä na puncjü o animale c'o na nojo 'ñe c'o ts'iquë. Cja c'o mar, je nzhodü nu c'o barco, je xo bübü nu c'ü e trra animale c'ü xijji leviatán, nu c'ü je eñe cja c'o mar c'ü.

Texe yo nte'e 'ñe yo animale, ndé in pjörügue yo, in unü pjë ra ziji 'ma ni jyodü. Nu'tsc'e in unügue pjë ra ziji; anguezeli jmutüji c'o in unügue. 'Ma in xocü in dyëgue gui unügue c'ü ni jyodüji, anguezeli bübüji na jo'o. Pero 'ma dya in pjös'ügue c'o, me súji; 'ma in cjapügue dya cjá ra sò'ö ra tsjons'ü o jñüji, ijxi tüji, ndo yepe pjëzhitjoji o xijõmü. Pero 'ma ndo vá pëjjñegue in jñü'ü, ra ngärätjo c'o 'ñaja c'o ri nza cja anguezeli, ngue c'uã chjëntui c'ü cjá ri dadyo ne xoñijõmü.

C'ü me na nojo Mizhocjimi, dya chjorü c'ü. Mizhocjimi me möjä ga nu'u yo o dyät'ä anguezeli. Ne xoñijõmü me mbi'i 'ma cja'a Mizhocjimi janda nu; me xo pjüt'ü o bipji 'ma tjörü c'o t'eje.

Nudya xe rí bëbüütjo, rá tõpü o tjõjõ Mizophjimi c'ü ngue ín Jmugö. Quera na jo'o rgá nu'u Mizophjimi yo ín pjeñegö, na ngue nguejxtjo angueze c'ü ejacü rá mäjä. Quera ro chjorü cja ne xoñijõmü texe yo tû'ü o nzhumü; quera ro ndû'ü texe c'o cja'a na s'o'o.

Rá ma'tbü o tjû'ü Mizophjimi co texe ín mü'bëögö; rá mamagö me na jonte c'ü.

Salmo 110

(Lucas 20.41-44; Hechos 2.34-36; Hebreos 10.12-13)

Mizophjimi o xipji c'ü ín Jmugö: "Mimigue cja ín jodyëgö xo rí mandague, hasta 'ma cjá rá da'c'ü rí mandague cja c'o nuc'ügue na ü'ü", embe.

Ndeze a Sión, Mizophjimi ra dya'c'ü c'ü e bastón c'ü rgui mandague. Nguec'uá ra sö'ö rí mandague cja yo nuc'ü na ü'ü, zö dya ri ne'e ra dyä'tc'ägueji.

'Ma ra zädä c'ü e pa'a c'ü rí mandague, texe yo in ntegue ra chëzhiji cja in jmigue, ngue c'uã ra tsjaji c'o rí xipjigue, 'ñe xo ra bëbüji co nu'tsc'e nu jã c'o me na zö'ö. Jã c'o ga cja'a c'o xa'a c'o jääbä 'ma xõrü, je xo ga cjanu rgá jñetse c'o ri cära cja in jmigue, me rrä zézhiji, o dyojuí 'ma cjá ri t'itjoji.

Mizophjimi ya jura ra tsja'a 'na cojsa; angueze iqx ta cumple c'ü o mama: "Ngue'tsc'e 'na mböcjimi, c'uã jã nzí ma cja'a e Melquisedec; dya ra nguarü rgui tsjague mböcjimi".

Mizophjimi je bëbü cja in jodyëgue c'ü; c'ü e pa'a c'ü ra üdü c'ü, iqx ta chjottü texe c'o rey c'o bëbü cja ne xoñijõmü, xo ra mama pjë ma castigo ra unüji nzí 'na jñiñi; xo ra mbö'tü c'o xe nda manda cja ne xoñijõmü, cjá rrü jmutü c'o rguí ndû'ü.

'Ma ri pa'a cja 'ñiji, ra zi'i o ndeje cja 'na mbereje; c'ü e ndeje c'ü ra zi'i, ra unü juërsa c'ü.

Salmo 115

In Mizophjimits'ügöjme, nu'tsc'e me na jontets'ü, 'ñe me xo in s'iayazújme, nguec'uã rí ö'tc'üjme rí pjöxcüjme, rí ñangagöjme cja o dyë'ë yo cja'a na s'o'o, ngue c'uã ra jñetse que ngue'tsc'e me na zë'tsc'e y dya nguetsjëzgöjme. C'o cja'a na s'o'o, me ejacügöjme o burla ga xitsigöjme ga cjavä c'o: "¿Jã je bëbü c'ü in Mizophjimigueji?" Nutscöjme rí xipjigöjme ga cjavä c'o: "In Mizophjimigöjme je bëbü a jens'e c'ü; angueze o dyät'ä texe c'o o ne'e c'ü".

Yo օ ts'ita yo dya էjme Mizhocjimi, o dyät'äji co o oro 'ñeje co o plata; texe yo ts'ita, bëzotjo c'ü o dyät'ä yo. Texe yo ts'ita pë's'iji o neji, pero dya sö'ö ra ñaji. Xo pë's'iji o ndöji, pero dya sö'ö ra jñandajji. Bübü օ ngöji, pero dya sö'ö ra dyäräji; bübü օ böxüji, pero dya sö'ö pjë ra mbüns'üji. Pë's'iji օ dyëji, pero dya sö'ö pjë ra ndörüji; bübü օ nguaji, pero dya sö'ö ra nzhodüji. Nu yo ts'ita yo, dya pedye ne rí 'na jña'a cja օ neji.

C'o nte'e c'o ät'ä c'o ts'ita, 'ñe c'o էjme c'o, ijxi jñaxtjoji c'o ts'ita, na ngue dya pjë unüji ngüienda.

Nu'tsc'oji in israelitaji, che'begueji ra mböxc'üji Mizhocjimi, na ngue, anguezze pjöxcüji, 'ñe xo pjöcüji. Nu'tsc'oji in mböcjimiji, che'begueji ra mböxc'üji Mizhocjimi, na ngue, ngueje c'ü pjöxcügöji, 'ñe xo pjöcüji. Texetsc'oji in ma't'üji Mizhocjimi, che'begueji ra mböxc'üji anguezze, na ngue, ngueje c'ü pjöxcüji, 'ñe xo pjöcüji. Mizhocjimi ya mbenzegöji c'ü, ya ra intsjimizüji; ra intsjimi c'o israelita, 'ñe c'o օ mböcjimiji. Xo ra intsjimi texe c'o էjme anguezze, zö ri ts'iquë, zö rrä nojo. Mizhocjimi xe nda ra jñu'sbü rgá intsjimitsc'oji, nu'tsc'oji 'ñeje c'o in ch'iji. Mizhocjimi c'ü o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijömü ra tsja'a co nu'tsc'oji texe c'o ya mama.

Ne jens'e ngue օ cjaja Mizhocjimi nu; ne xoñijömü, ngue yo nte'e yo օ ch'unü nu. Nu c'o o ndü'ü cjá nú o dyögüji cja ne xoñijömü, dya cjá sö'ö xe ra ma't'ü Mizhocjimi c'o. Pero nutscöji rá ma't'üji Mizhocjimi, nudya 'ñe texe yo pa'a yo xe rá mimiji cja ne xoñijömü.

Möjö rá ma'tbüji օ tjü'ü Mizhocjimi.

Salmo 121

Rá nä's'äxägö cja yo t'eje, rá janda jää rguí 'ñeje c'ü ra mböxcügö. C'ü ra 'ñe mböxcügö, ijxi nguetsjë Mizhocjimi c'ü o dyät'ä ne jens'e 'ñe ne xoñijömü. Anguezze dya ra jyëtsc'i rí tunü 'ma ra yöjxt'ü in cuague; anguezze dya ra ïjji, na ngue pjö'c'ügue c'ü. Anguezze dya ijxi ïjji; dya nunca ïjji c'ü pjörü yo nte'e a Israel.

Mizhocjimi ngueje c'ü pjö'c'ügue c'ü; dya jëzi cjó pjë ra tsja'c'ügue c'o na s'o'o, anguezze bübü cja in jmigue, ngue c'uã ra mböxc'ü. Anguezze pjö'c'ü, ngue c'uã dya pjë ra tsja'c'ü e jyarü 'ma ndempa, ni xo ri ngueje e zana 'ma xõmü. Mizhocjimi ra mbö'c'ü cja c'o peligro; nguec'uã dya rí chügue.

Mizhocjimi ra mbö'c'ü 'ma rí pedyegue cja in nzumü 'ma xörü, xo ra sits'i na jo'o 'ma nzhä'ä 'ma rí nzhogü. Angueze ra mbö'c'ü texetjo yo pa'a, dya ra nguarü rgá mbö'c'ügue c'ü.

Salmo 133

Jñandaji c'ü me na jo'o 'ñe me na zö'ö 'ma 'natjo c'uã jã bübü yo cjuärjma, 'ñe 'ma xo pötü ga s'iyaji. O dyojui 'ma ri ngueje o perfume c'o me na jo'o ga jyäärä, c'o mi xi'sbiji cja o ñi'i e Aarón, cjá ma zöbü cja c'o o c'üdü, hasta 'ma ra zät'ä cja c'o o bitu. Jã c'o ga cja'a c'ü na quïjmi c'ü e perfume c'ü, je ga cjanu ga nu'u Mizhocjimi 'ma jmürü yo cjuärjma. Xo o dyojui c'ü e xa'a c'ü jääbä cja c'ü e t'eje a Hermón, 'ñe cja c'o t'eje a Sión. Je ga cjanu ga intsjimi Mizhocjimi yo nte'e, na ngue nu jã c'o jmürü c'o cjuärjma, je ngueje nu pëjjñe o bendicio Mizhocjimi nu, ngue c'uã ra mezhe rgá mimi yo nte'e, dya ra ndüji.

Salmo 139

Mizhocjimi, nu'tsc'e iñ flugü, nguec'uã in pâcâgö. In pârâgue texe c'o rí cjagö; ndeze na jé'ë in pârâgue texe c'o rí mbeñegö. In pârâgue texe nu jã rí nzhodügö, in pârâgue texe c'o rí cjagö.

Dya be xo pedye c'ü e jña'a cja ín tegö y nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, ya in pârâtjogue texe c'ü rá mamagö. In pjötcügö ín xo'ñi 'ñe ín xüjtü, in pjöcügö na jo'o. Texe yo in cjague me na zö'ö yo, nutscö dya rí surü rá pârâ; me xo na nojo, nguec'uã dya rgá tendiogö yo.

¿Jã je rga magö c'ü dya ri bübü in Espírituge? ¿Jã je rga magö c'ü dya ri bübügue? Na ngue 'ma ro cjís'igö a jens'e, je in bübügue nu; y 'ma je ro magö ro ma tsjöjö a ndü'bü nu jã c'o pa'a c'o ya ndü'ü, je xo in bübügue nu. 'Ma ro cja'a ro magö ro ma tsjöjö nu jã c'o vá pes'e e jyarü, o ngueje nu jã c'o vá quibi, je xo ri chöcügö nu y c'ü in jodyégue, dya ro jyëtsqui. 'Ma ro mamagö: "Rá ma tsjögö nu jã na bëxomü, ngue c'uã dya ra chöcügö Mizhocjimi", ro eñetsjégö, pero zö ro cjagö ga cjanu, c'ü e bëxomü dya ro tsjötcügö c'ü. Na ngue c'ü e xõmü me ri jya's'ü nza cja'a 'ma ri ndempa, na ngue cja in jmigue, ne xõmü 'ñe ne ndempa jñaxtjovi.

Ngue'tsc'e i dyätcä nu ín cuérjpogö a mbo'o cja o pjeme c'ü mi nanagö. Rí ma'tc'ü in chjü'ü, na ngue me na nojo yo in cjague 'ñe me xo na zö'ö yo. Rí pârâgö ngue'tsc'e in cjague texe yo me na nojo, nguec'uã me rí quentjogö. Zö dya cjó mi sö'ö ro jñandgagö 'ma ma forma ín cuérjpogö a mbo'o cja o pjeme mi nanagö, nu'tsc'e ya ijx mi pârâgue jã ma cja rma formagö nu, na ngue in chögue o jñanda ín

cuërpogö 'ma ma jogü; texe yo bübü cja ín cuërpogö, ya ndé mi jüs'ü cja in librogue, nguec'uā dya go bëzhi ne rí 'naja yo.

Nu'tsc'e Mizhocjimi, me na nojo c'o in pjeñegue, 'ñe me na puncjü c'o. 'Ma ro cja'a ro pezhegö c'o, xe nda rvá puncjü que na ngue yo ñoxõmù. Zö ri ïjigö, nu'tsc'e dya in bëbütjogue cja ín jmigö. Nu'tsc'e Mizhocjimi, pö't'ügue c'o cja'a na s'o'o, tsjapü ra c'ueñe cja ín jmigö c'o pö't'ünte, na ngue anguezoji mamaji que in cjague na s'o'o, dya xo respetaoji in chjügue.

In Jmuts'ügö, nutscö rí nugö na ü'ü c'o nuc'ügue na ü'ü, me xo dacügö na puncjü o mbecuë 'ma rí nu'u que dya netsc'eji. Rí s'ögö co texe ín aljmagö c'o, xo rí cjapügö ín enemigogö c'o. Nu'tsc'e ín Mizhocjimits'ügö, ñugügö na jo'o, ñutcü ín mü'bü, sögü cjo na jozü, ñutcü yo ín pjeñe. Nugü cjo rí nzhodügö cja c'o 'ñiji c'o na s'o'o, sinzi rga ma'a cja c'ü e 'ñiji c'ü ra zinzi nu jää c'o ijk tá bëbütjo, dya rá tü'ü.

Yo Proverbio

1.7-8 'Ma ra tsja'a 'na nte'e ra züpu a jmi'i Mizhocjimi, c'ü e nte'e ra mbürü ra mbärä na jo'o c'ü. C'o nte'e c'o dya cö'tbü 'ñi'i Mizhocjimi, dya ne ra dyäräji 'ma cjo c'o va 'ñe jíchiji o jña'a c'o me ni muvi. Dyärägue, ín ch'its'ügö, dyätägue c'o jña'a c'o xi'ts'i ni tatague, dya xo rí tsjapügue menu c'o jña'a c'o xi'ts'igue ni nana, 'ma xi'ts'i jää ngue c'o na jo'o rí tsjague.

3.5-6 Rí che'begue co texe in mü'bü que ra mböxc'ü Mizhocjimi; dya rí tsjijñigue majxä in pärätsjë na jo'o jää rgui tsjapü. Texe c'o in mbeñe rí tsjague, dyötü Mizhocjimi ra ts'a'a jää c'o nzï ga ne'e anguez. 'Ma rí tsjague ga cjanu, anguez ra intsjimits'ü.

3.9-10 C'o ndéjxü c'o ot'ü rí chagü, 'ñe pjë c'o ndé ot'ü rí pjongü cja in juãma, unügue Mizhocjimi rgui mbeñe. 'Ma rí tsjague ga cjanu, Mizhocjimi ra dya'c'ü ra nizhi c'o in ch'üjmü 'ñe c'o in tapangogue, dya pjë ra bë'ts'i.

3.11-12 (Hebreos 12.5-11; Apocalipsis 3.19) In ch'itsc'o, dya rí tsjapügue menu c'o ni castigaots'ü Mizhocjimi, dya xo ra ünc'ü 'ma huénch'igue c'ü. Jää c'o ga cja'a 'na tara c'ü huénch'i, 'ñe xo pärä c'ü o t'i'i c'ü me s'iya, ngue c'uā ra jyézi c'o na s'o'o c'o cja'a, je xo ga cjatjonu ga tsja'a Mizhocjimi, castigao c'o me s'iya, 'ma cjaji c'o na s'o'o. 3.27-28 'Ma cjo c'o in tünpuçgue o nzhün'bëpji, o 'ma cjo c'o pjë ni jyodü, 'ma in jüngue rí unü o rí tsjö'tü, nu'ma, ijk tí tsjague ga cjanu.

Dya rí xipji: "Ná 'ma rí mague cjá rrí 'ñeje ra xõrü, jo ra da'c'ü", rí 'ñembe. Dya ga jo'o ga cjanu, maco ri pë's'igue c'o rí unü.

4.10 In ch'itsc'ö, dyäärä yo rí xi'tsc'ö. 'Ma rí tsjague ga cjanu, nu'ma, ra mezhe na puncjü o cjé'ë rgui mimigue.

4.14 Dya rí dyocjeji c'o cja'a na s'o'o, dya xo rí tsjague c'o cja'a c'o.

4.23-27 (Hebreos 12.13) Pjörügue na jo'o jää ga nguijjñi in mü'bü 'ñe in pjeñegue. Na ngue c'o rí tsjjijñi, ngue c'o rí tsjague c'o. Dya rí mamague o bëchjine, dya xo rí santegue. Jñandague na jo'o nu jää c'o in nzhodügue, ngue c'uã rí nzhodügue jää c'o na jo'o. Dya rí xõgügue cja c'ü e 'ñiji c'ü na jo'o, dya rí tsjague c'o na s'o'o.

5.1-20 Nu'tsc'e ín ch'itsc'ö, dyätcägö dya, dya rí jyombeñegue yo rí jí'ts'igö. C'ueñegue cja o jmi'i c'o ndixü c'o cja'a na s'o'o, dya rí chëzhigue cja o ngojxtji c'o o ngumü c'o. Mizhocjimi ra intsjimits'ügue na puncjü 'ma rí mäpägue nguejxtjo nu in sugue nu i chjüntüvi 'ma cjá mi t'itjogue. Rí mäpägue c'ü, nza cja 'na ts'i supjant'ije c'ü me na zö'ö. Angueze ra mä'c'ägue c'ü; ngue c'ü rgui mäcje rgui mimivi c'ü. Na ngue, ¿pjë rí tsja'a rí jyodügue 'naño ndixü? ¿Pjë rí tsjague rí cheñegue c'o?

6.6-11 Nu'tsc'e 'ma na ndemets'ü, 'ma dya in ne'e rí pëpji, jñandague jää ga tsja'a yo xancjä, ngue c'uã rí chjümbeñe. Zö dya bübü cjó ra xipji jää rgá tsjapüji, pero nuyo, jmutü o jñõnüji 'ma ts'a'a o dagrëxü, cjá na mbë's'itjoji, ngue c'uã dya ra bëzhi pjë ra ziji. Nu'tsc'e na ndemets'ü, ¿jää hora rí ñangague? ¿Jinguã rí sögue a t'iji? Pe in cjijjñigue xe sò'ö rí söyague 'na ts'indäjme. Pero rí xi'tsc'ö, 'ma rí tsjague ga cjanu, 'nandgui prövegue; ri chjëntjui 'ma ro ëjë 'na mbë'ë cjá in nzumügue, pjë c'o ro 'ñe põnü, na ngue dya mi te'begue majxä ro ëjë c'ü.

6.16-19 Bübü 'na yencho cojsa c'o dya ne'e Mizhocjimi rá cjaji; angueze ijxi s'o'o c'o. Angueze dya ne'e rá cjapütsjëji na nozüji 'ñe c'ü me ri pârâgöji. Dya xo ne'e c'ü rá mamagöji o bëchjine. Dya xo ne'e rá pö't'üji c'o dya pjë cjacüji. Dya xo ne'e angueze rá cjijjñiji a mbo'o cja ín mü'büji jää rga cjapüji na s'o'o yo ín mintegöji, cjá rrü möcjöji na niji, rá ma cjaji c'o na s'o'o c'o ya ró mbeñeji. Dya xo ne'e que rá mamagöji o bëchjine 'ma ra zoncüji rá möjö cja o jmi'i c'ü e juesti, rá ma cjaji testigo. Mizhocjimi dya xo ne'e rá camaji ra chü'ü c'o na jo'o ga ngäärä.

6.20-35 In ch'itsc'ö, mbeñegue na jo'o c'o jí'ts'igue c'ü ni tatague, dya xo rí jyombeñegue c'o jña'a c'o xi'ts'i ni nana. Na ngue c'o o jña'a Mizhocjimi c'o jí'ts'ivi, chjëntjui nza cja 'na sivi c'ü ni jñetse nu jää c'o

in nzhodügue. Y c'ü ni huënhc'igue c'o, ngue c'ü ra mböxc'ü rí nzhodü cja c'ü e 'ñiji c'ü ra zints'iji jā c'o rí bübüütjogue. Nguec'uā 'ma rí nzhodügue cja c'ü e 'ñiji c'ü, dya ra sö'ö ra dyon'c'ü c'o ndixü c'o na s'o'o.

8.22-36 C'ü e sabiduría je mama ga cjavā: "Mizhocjimi ya iqx mi pësquigö ndeze mi jinguā c'ü, ante que ro mbürü ro dyätä texe yo bübü. Mizhocjimi o dyäcägö ndeze 'ma dya pjë mi bübü, 'ma dya be xo mi ätä anguezze ne xoñijömü. 'Ma ma ätä Mizhocjimi ne jens'e, je xo mi bübügö nu. 'Ma xo mi cja'a Mizhocjimi mi xipji c'o ndeje c'o po'o cja mar, que dya ro mbedyeji nu jā c'o ya vi xipji anguezze ro bübü c'o, xo rmi bübügö nu co anguezze, rmi pjö's'übe. Pama pama rmi cjapügö ro mäjä c'ü, me xo rmi mäjägö texe c'o pa'a cja o jmi'i anguezze. Me rí mäpägö yo o dyätä anguezze cja ne xoñijömü, me rí mäpägö yo nte'e. Nudya, ín ch'itsc'oji, dyäräji yo rí xi'tsc'oji; tsjaji yo, ngue c'uā rí mäji rgui mimiji. Na ngue, c'ü e nte'e c'ü ra chöcügö, ra chötü c'ü rgui mimi na jo'o y Mizhocjimi ra nu'u na jo'o c'ü e nte'e c'ü."

10.1 'Na t'i'i c'ü cja'a na jo'o, cjapü ra mäjä c'o o tata c'ü, pero 'na t'i'i c'ü dya ne ra dyärä, cjapü ra sëzhi c'o.

10.5 C'ü e t'i'i c'ü pëpji 'ma ts'a'a o dagräxü, na jo'o ga mbeñe c'ü. Pero c'ü e t'i'i c'ü itjo, bëchpi o tseje c'o o tata.

10.12 (1 Pedro 4.8) 'Ma cjó c'o nu'u na ül'ü c'ü 'na nte'e, ngueje c'ü rguí mbürü ra bübü o chü'ü. Pero 'ma cjó c'o s'iya yo nú minteji, ra perdonao 'ma pjë c'o vi tsjapüji c'ü.

10.19 C'ü e nte'e c'ü ña'a na puncjü, jyopü na puncjü c'ü. Pero c'ü e nte'e c'ü pärä ra tsja'a na jo'o, ijxi mbeñe na jo'o pjë pjëzhi c'ü ra mama.

11.1 Bübü o nte'e c'o pjë c'o pö'ö, cjapü c'ü dya ra pesa na jo'o c'o o básculaji. C'ü ni tsjaji ga cjanu, me s'o'o Mizhocjimi c'o. Pero Mizhocjimi me mäjä 'ma cja'a 'na nte'e pesa na jo'o c'o pö'ö.

11.24-26 C'ü e nte'e c'ü unü na puncjü 'ma cjó c'o pjë ni jyodü, ra ch'unü xe nda ra mbë's'i na puncjü c'ü. Pero c'ü e nte'e c'ü pë's'itjo c'o ro sö'ö ro unü, ra zädä 'ma dya cjá pjë ri pë's'i c'ü. C'ü e nte'e c'ü pë's'i na puncjü o tjöö, y dya ne'e ra mbö'ö c'o ndëchjö rgá mbös'ü c'o dya pë's'i pjë ra zil'i, nuc'ü, ra zadüji c'ü, ra xipjiji que na s'o'o. Pero c'ü e nte'e c'ü ra mbö'ö c'o o ndëchjö rgá mbös'ü c'o dya pjë pë's'i, ra xipjiji que na jonte c'ü.

12.4 'Ma na jonte 'na ndixü, 'ñe me tjümbeñe na jo'o, nu'ma, me mäjä c'ü o xïra, na ngue yo nte'e ra mamaji na jonte c'ü e ndixü.

Pero 'ma dya jonte c'ü e ndixü, nu 'ma, ra bëchpi o tseje c'ü nú xïra; ri chjéntjui nza cja'a 'ma ro nguich'i o dyoxü cja o cuérjpo c'ü e bëzo, ejá rrü dyö'tbü o ndo'dye, ngue c'uã ya rguí ma'a ra nguarü.

12.10 C'o nte'e c'o na jonte, me s'iyaji c'o o animaleji. Pero c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o, dya cö'tbüji 'ñiji c'o o animaleji, zö ri sufre c'o.

12.11 C'ü e nte'e c'ü pëpi na jo'o c'ü o juãjma, dya ra bëzhi pjë ra zi'i c'ü. Pero c'ü e nte'e c'ü jã c'o ndé nzhöt'ü y dya pëpji, dya tjümbeñe na jo'o c'ü.

12.15 C'ü dya tjümbeñe, pëzhi que na jo'o texe c'o pjeñe c'o cijjñi anguezze. Pero c'ü e nte'e c'ü tjümbeñe, xo ätpä o jña'a c'o unü o consejo.

12.22 Mizophjimi ijxi s'o'o c'o nte'e c'o mama o bëchjine. Pero anguezze mäpä c'o nte'e c'o mama c'o na cjuana.

12.27 C'ü e nte'e c'ü na ndeme, 'ma ra ma'a a bëcjua, zö pjë c'o ra zürü c'ü, pero dya ra unü gana ra xüns'ü ejá rrü jñaxa, na ngue me na ndeme c'ü. Pero me na jo'o 'ma dya ndeme 'na nte'e.

13.1 'Na t'i'i c'ü pärä c'o na jo'o, ärä c'ü xipji nú tata, pero c'ü e t'i'i c'ü dya cja'a na jo'o, dya ätä c'ü, cjapütjo o burla 'ma huënh'i c'ü.

13.4 C'o nte'e c'o na ndeme, pjë c'o me ne'e o mü'bü c'o, pero dya sürüji ra tsjapü o cjaji. C'o nte'e c'o dya ndeme, sürüji c'o ne'e o mü'büji.

13.24 'Na tara c'ü dya huënh'i o t'i'i, 'ma pjë c'o cja'a c'o na s'o'o, dya ijxi s'iyaji 'ma c'ü e t'i'i. Pero nu 'ma ra tsja'a c'ü e tara ra huënh'i c'ü o t'i'i ndeze 'ma ejá ts'iquë, nu'ma, ijk na cjuana s'iya c'ü o t'i'i.

14.23 C'ü e nte'e c'ü pëpji, ra ndöjö c'ü. Pero c'ü e nte'e c'ü chjëpa ga ñaji c'o o dyozi, ra pröve c'ü.

14.25 C'ü e nte'e c'ü mama c'o na cjuana 'ma cujpaji de testigo, na jo'o gá testigo c'ü. Na ngue 'ma mama c'o na cjuana, ñana 'na nte'e c'ü dya ni tsja'a c'o na s'o'o. Pero c'ü e nte'e c'ü na s'o'o gá testigo, dyavü o bëchjine mama c'ü.

14.30-31 Me mäjä ga mimi 'na nte'e, c'ü dya mbeñe c'o na s'o'o cja o mü'bü. Pero c'ü e nte'e c'ü mbidia c'o pë's'i c'o 'naño nte'e, nu'ma, ra zö'dyë hasta cja o ndo'dye, o dyojui 'ma ri cãä o dyoxü c'o rguí ma ra tsjapü ra chjorü. Nu c'ü e nte'e c'ü cjapü na s'o'o c'o pröve, chjéntjui c'ü ri cjapü dya ni muvi Mizophjimi c'ü o dyät'ä c'o nte'e c'o. Nu c'ü e nte'e c'ü juëtsë c'o pröve, 'ñe xo pjös'ü c'o, jizhi que me na jonte Mizophjimi.

14.34 'Ma cja'a jã c'o nzï ga ne'e Mizophjimi c'o nte'e c'o cära cja 'na

país, nu'ma, ni muvi 'ma c'ü e país cja ə jmi'i angueze. Pero 'ma cja'a na s'o'o c'o cārā cja 'na país, nu'ma, ijxi bëzhiji ə tseji 'ma.

15.1-4 'Ma tjünrü na jo'o 'na nte'e 'ma cjó c'o üdü ga ñavi, nu'ma, rändis'i ə t'üdü c'ü mi üdü, na ngue c'ü vi zopjüji na jo'o. Pero 'ma t'üdü rgá ndünrü, xe nda ra üdü 'ma c'ü 'na.

15.5 Nu c'ü e t'i'i c'ü cja'a c'o ne'e, dya cō'tbü 'ñi'i c'o jña'a c'o xipji c'ü nú tata. Pero c'ü e t'i'i c'ü cjapü ngüénda c'o jña'a c'o xipji nú tata, ijx ta mbärä c'o na jo'o c'ü.

15.6 Cja ə ngumü c'ü e bëzo c'ü cja'a na jo'o, bübü texe c'o ni jyodü nu, pero cja ə ngumü c'ü cja'a na s'o'o, dya xo ni zö'ö c'o tōjō, ni xo ri ngue c'o pönü c'ü.

15.8-9 Mízhocjimi dya ne'e 'ma va ëjë c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o, pjë c'o va 'ñe päsä ga mbeñéji angueze, pero na jo'o ga jñanda 'ma va 'ñe ma'tbü ə tjü'ü angueze c'o nte'e c'o cja'a na jo'o.

15.17 Xe nda na jo'o ga mimiji cja 'na ngumü nu jā c'o siji zö ri nguejxtjo o c'âjnâ, pero ndé pötü ga s'iyaji, que na ngue nu jā c'o saji o ts'ingue, pero me pötü ga ñuji na ü'ü.

15.20 C'ü e t'i'i c'ü me pârä c'o na jo'o, cjapü ra mäjä c'o ə tata. Pero c'ü e t'i'i c'ü dya ne ra dyärä, ijxi jñetse c'ü dya respectao c'o.

15.22 Bübü 'ma mbeñé 'na nte'e pjë pjëzhi c'o ra tsja'a, pero dya ijxi pedye jā c'o nzí ga mbeñé, na ngue dya örü o consejo, ngue c'uä ra xipjiji cjo na jo'o c'o mbeñé, cjo jiyö. Pero 'ma ot'ü ra tsja'a 'na nte'e ra ñaji c'o pjëchi ra unü o consejo, nu'ma, ra mbedye na jo'o c'o ri mbeñé ra tsja'a.

16.1-3 Yo nte'e, mbeñéji pjë mbëjë c'o ra tsjaji, pero ngueje Mízhocjimi c'ü mama cjo ra ts'a'a o jiyö. Bübü o nte'e c'o cjjñni na jo'o texe c'o cjaji. Pero Mízhocjimi pâtpä ə mü'büji cjo cjaji c'o na jo'o cjo jiyö. 'Ma pjë c'o ən mbeñé rí tsjague, dyötü Mízhocjimi ra mböxc'ü. 'Ma rí tsjague ga cjanu, ra mbedye na jo'o c'o ən mbeñé rí tsjague.

16.5 Mízhocjimi ijxi s'o'o c'o cjjñntsjë cja ə mü'bü que me na jo'o o me pârä na puncjü. Mízhocjimi dya ra juëtsé c'o, ijx ta castigao c'o cja'a na s'o'o.

16.8 Bübü o nte'e c'o tōjō na puncjü o t'opjü, na ngue onpüji yo ní minteji. Pero xe nda na jo'o 'ma ra tsja'a na jo'o 'na nte'e, zö dya nda ra ndöjö.

16.9 Yo bëzo mbeñé pjë ra tsjaji, pero ngueje Mízhocjimi c'ü cjapü ra ts'a'a jā c'o nzí ga ne'e angueze.

16.18 'Ma cjó c'o cjjñni cja ə mü'bü que xe nda na jo'o o xe nda pârä

que na ngue c'o 'ñaja nte'e, nu'ma, ra zädä 'ma ra chjorü texe c'o mbeñe ra tsja'a c'ü e nte'e c'ü.

16.20 C'ü e nte'e c'ü cö'tbü 'ñiji o jña'a Mzhocjimi, bübü na jo'o, 'ñe me xo möjä c'ü, na ngueje ejme Mzhocjimi.

16.25 Bübü o 'ñiji c'o cjijjñi yo nte'e que na jo'o, pero 'ma ra tsja'a yo nte'e ra ndëpiji c'o, ra zädä 'ma ra ndüji.

16.32 Xe nda na jo'o 'ma ra tsja'a 'na nte'e ra dominaotsjë y dya ts'i rguí üdü, que na ngueje 'ma ro ma'a cja chü'ü, ro ma ndöpü texe c'o nte'e c'o ri cärä cja ha jñini.

17.1 Xe nda na jo'o 'ma me möjä ga mimi c'o cärä cja 'na ngumü, zö ri dyonxëdyitjo c'o ri bübü ra ziji, que na ngueje 'ma ri bübü na puncjü pjë ra ziji, pero me ri chütsjëji.

17.5 'Ma cja'a 'na nte'e cjapü burla c'o nte'e c'o próve, xo cjapü burla Mzhocjimi c'ü o dyät'ä c'ü e próve. C'ü e nte'e c'ü ra möjä 'ma cjó c'o ri sufre, ra zädä 'ma xo ra tsjapüji ra sufre c'ü, na ngue vi möjä 'ma mi nzhumü c'ü 'naja.

17.22 'Ma möjä o mü'bü 'na nte'e, pjös'ü ra ndis'i 'ma sö'dyë c'ü o cuérjpo. Pero 'ma ndüjmü o mü'bü 'na nte'e, o dyoju 'ma ijk ti sät'ä cja o ndo'dye c'ü e nguëjme c'ü ri sö'ö.

17.23 C'o nte'e c'o na s'o'o, jünji o merio c'o ch'unüji, ngue c'uã dya ra tsjaji na jo'o o jujticia.

17.27-28 Nu c'ü e nte'e c'ü pärä na jo'o, dya ña'a na puncjü c'ü, dya xo ts'i ni üdü. Y c'ü e nte'e c'ü dya tjümbeñe, xiji me pärä na puncjü 'ma dya ña'a.

18.5 Dya jo ga tsja'a c'o jueci c'o unü o favor c'o nte'e c'o cja'a na s'o'o y dya cjapüji jujticia c'o dya pjë cja'a.

18.9 C'ü e nte'e c'ü dya ne ra pëpji, 'ñe c'ü e nte'e c'ü pjë c'o ndé yä't'ä, ndé jñaxtjo c'o, nza cja'a 'ma ri cjuärjmavi.

18.22 Me na jo'o 'ma cjó c'o ra chöt'ü 'na ndixü c'ü tjümbeñe, ra tsjapü o su'u; na ngue, ngueje Mzhocjimi c'ü o intsjimi va unü c'ü.

19.14 C'o ín tatagöji, ngueje c'o socüzüji o ngumü, 'ñe pjë c'o ndé socüzüji. Pero ngueje Mzhocjimi c'ü dacüji o ndixü c'o tjümbeñe, rá cjapü ín sugöji.

19.17 'Ma cjó c'o pjös'ü c'o próve ga unü c'o ni jyodü, chjëntjui que ri ngueje Mzhocjimi c'ü ri pe'sbeji o t'opjü; angueze ra ngõ't'ü na jo'o c'o pjös'ü c'o próve.

19.18 'Ma cja'a na s'o'o c'ü in ch'igue 'ma cjá ts'iquë, castigaogue c'ü, ngue c'uã ra dyä'tc'ä. Na ngue 'ma cjá rí huënc'higue 'ma ya rrä nojo c'ü, bübü 'ma dya cjá ra dyä'tc'ä.

- 19.19 C'ü e nte'e c'ü üdü na puncjü, pjë c'o ndé sufre c'ü, nguejxtjo c'ü ni üdü. 'Ma ra jyät'ä o chü'ü, xe nda ra jñus'ü rgá sufre c'ü.
- 19.21 Yo nte'e mbeñe pjë ra tsjaji, pero ngueje. Mizhocjimi c'ü cjapü ra zädä jã c'o nzí ga ne'e angueze.
- 19.27 In ch'itsc'ö, dya rí tsö'tbügue 'ñiji c'o jña'a c'o cja'c'ü rí xögügue cja c'ü e 'ñiji c'ü na jo'o.
- 20.1 O vinu, 'ñe pjë c'o ndé ni tî'í yo nte'e, cjapü ra santeji, xo cjapü ra jyodüji o chü'ü. C'ü e nte'e c'ü ë'ë na puncjü o vinu, dya pârâ pjë cja'a c'ü.
- 20.4 C'ü e nte'e c'ü na ndeme, dya pa huãjma, zö ya rva säjä o tjäjma. Nguec'uã 'ma ra säjä o dagräxü, angueze ra ma dyötü o ndëjxü c'o 'ñaja nte'e, pero dya cjo ra mbös'ü.
- 20.7 'Ma tü'ü 'na bëzo c'ü cja'a na jo'o, me mäjä c'o o t'i'i, na ngue, dya bübü pjë rguí tseji, na ngue c'ü rví tsja'a na s'o'o c'ü o tataji.
- 20.10 Bübü o nte'e c'o pjë c'o pöö, cjapü dya ra pesa na jo'o c'o o básculaji, o 'ma jiyö, cujpaji o juarü c'o dya édyiji na jo'o. C'ü ni tsjaji ga cjanu, me s'o'o Mizhocjimi c'o.
- 20.11 Zö cja ri t'itjo 'na nte'e, pero co c'o cja'a, je jñetse nu cjo cja'a na jo'o o maxque cja'a na s'o'o.
- 20.20 C'ü e nte'e c'ü sadü c'ü nú tata o ngueje c'ü nú nana, ra ma'a jã c'o me na bëxomü 'ma ra ndü'ü c'ü.
- 20.22 (Romanos 12.17-19) Dya rí mangue: "Jo rá nzhopcügö c'ü e nte'e c'ü o tsjacü c'o na s'o'o", rí 'ñeñe. C'ü rí tsjague, rí che'be ra mböxc'ügue Mizhocjimi; angueze ra ñanc'ague c'ü.
- 20.25 Cjogü peligro 'na nte'e 'ma ot'ü cjapü 'na promesa Mizhocjimi, cjá dya na cumple, na ngue ot'ü xipji, cjá na yembeñetjo.
- 21.2 Bübü o nte'e c'o cjjijni que na jo'o texe c'o cjaji, pero ngueje Mizhocjimi c'ü pârâ cjo na jo'o c'o mbeñei o jiyö.
- 21.13 C'ü e nte'e c'ü dya cö'tbü 'ñiji 'ma pjë c'o örü c'o pröve, ra zädä 'ma pjë c'o xo ra bëzhi angueze, pero dya cjo ra ngö'tbü 'ñiji, 'ma pjë c'o xo ri örü.
- 21.31 C'ü e bëzo jäs'ä na jo'o c'ü o pjadü, ngue c'uã ra ma'a cja chü'ü, pero ngueje Mizhocjimi c'ü unü ra ndöjö cja c'ü e chü'ü.
- 22.1-2 Xe nda na jo'o 'ma ra mamaji que na jonte 'na nte'e, zö ri pröve, que na ngue 'ma ri pë's'i na puncjü o merio y ri mamaji que na s'o'o c'ü. C'o nte'e c'o pë's'i na puncjü 'ñe c'o nte'e c'o pröve, ndé jyëztjoji cja o jmi'i Mizhocjimi, na ngue ngueje angueze c'ü o dyät'ä nzá yeje c'o.
- 22.6 Jíchigue yo in ch'igue c'ü na jo'o gá 'ñiji, ngue c'uã zö ya ri

titaji, dya ra xōgūji cja c'ü e 'ñiji c'ü.

22.9 C'ü e nte'e c'ü ra juētsē c'o pröve, cjá rrū unü pjë ra zi'i, Mizophjimi ra intsjimi c'ü e nte'e c'ü.

22.15 C'ü cjapü dya ra ne'e ra dyärä yo t'i'i 'ma zopjüji; je bübü cja o mü'büji c'ü. Pero 'ma ra mbäräji rgá huench'iji yo, nu'ma, ra jyëziji c'o na s'o'o c'o cja.ij.

22.16 'Na nte'e c'ü cjapü na s'o'o c'o pröve, ngue c'uã xe ra jñus'ü c'o ri pë's'i, ra zädä 'ma xo ra pröve c'ü. Je xo rgá cjanonu 'ma ra tsja'a c'ü e nte'e, xe ra unü más t'opjü c'o nú mi ricoji.

22.24-25 Dya rí dyocjeji c'o nte'e c'o ndäjmetjo ga üdü. 'Ma jiyö, ná xo rí xöpü rí tsjague c'o cja'a c'o. Na ngue 'ma rí tsjague ga cjanu, in mü'bügue ra bübü cja peligro, na ngue c'ü e tjürü c'ü, ri chjëntjui nza cja 'na trampa c'ü ro zü'c'ü.

22.29 C'ü e nte'e c'ü cja'a na jo'o c'o o bëpji, ra ch'unü ra mbëpi o rey c'ü, y dya ra mbëpi c'o dya pjë pjetzhi.

23.4-5 Dya rí jyodü jā rgui tsjague rico; jyombeñegue c'ü e pjeñe c'ü. Zö ra zädä rí ricogue, pero 'nandgá chjorütjo c'o ri pë's'igue, ri chjëntjui 'ma ro mbeje o juaja c'o, cjá rrū nanga rvá ma'a nza cja'a 'ma ri ngueje 'na xüjnü.

23.10-11 Dya rí pötigüe o lugar c'o ndojo c'o bübü cja o squina c'ü in juãjmague, na ngue je va cjanu va dyät'äji c'o lindero ndeze mi jinguã. Dya xo rí ñe'e rí chjënbigue o juãjma c'o jyoya, na ngue bübü 'naja c'ü me na zëzhi c'ü pjös'ü c'o; angueze sö'ö ra castigaots'ü rgá tsjapüji o jujticia c'o.

23.13-14 Dya rí sü'ü rgui pärä in ch'igue 'ma cja'a na s'o'o. Na ngue dya ra ndü'ü, 'ma rí pärägue c'ü. Angueze ra jyëzi c'o na s'o'o, nguec'uã dya ra bëzhi.

23.20-21 Dya rí dyocjeji c'o nte'e c'o tñi, dya xo rí dyocjeji c'o ñõnü na puncjü. Na ngue c'o tñi, 'ñe c'o me ñõnü, ra zädä 'ma ra pröveji; xo 'ñe c'o na ndeme, ya ri dyavü o zëbitu c'o xe ri jeji.

23.26 In ch'itsc'ö, tsjague co texe in mü'bü yo rí xi'tsc'ö, dya rí xõgügue cja ín 'ñijigö.

23.29-35 ¿Cjó ngueje c'ü sufre? ¿Cjó ngueje c'ü sö'ö na ü'ü? ¿Cjó ngueje c'ü jät'ä o chñ'ü? ¿Cjó ngueje c'ü me quejja? ¿Cjó ngueje c'ü pë's'i o herida y dya pärä jā va cja'a c'o? ¿Cjó xo ngueje c'ü c'änga a nzhö'ö? Texe yo, ngueje yo cja'a c'o tñi, c'o me jodü pjë ndé ra chjanbaji c'o vinu rgá tñi. Dya rí tsö'tbügue 'ñi'i c'o vinu, zö me rrä mbaja rgui jñandague c'o, zö me xo ri juëns'i nu jā c'o ri po'o, o ri cñijñigue me rrä jo'o rgá dat'ü 'ma rrä sigue c'o; dya ijk tí tsö'tbü 'ñiji

c'o. Na ngue 'ma rí cjuarü rí sigue c'o, rí sögue na ü'ü, o dyoju 'ma ro zac'ü 'na c'ijmi. In chögue pjë c'o ndé ri janda c'o, in mü'bügue ra mbeñe c'o na s'o'o gá pjeñe. Ri nza cjatsc'e 'na nte'e c'ü je nhodü cja mar co 'na barco c'ü me juät'ä c'o ola, o 'ma jiyö, je ri bübü cja o punta c'ü e za'a c'ü böbü a nde'e cja c'o barco, y c'ü e nte'e ri bübü peligro ra ndögü. Nu'tsc'e rí mamague ga cjavä: "O mbäräzüji, pero dya ró sölö na ü'ü, xo ndaxcüji pero dya ró sentio. 'Ma rá sögö a t'ijí, xe rá ma jodügö más o vinu."

24.1 Dya rí mbidiague yo nte'e yo cja'a na s'o'o, dya xo rí ñe'e rí nhodügueji yo.

24.17-18 Dya rí mäjägue 'ma ra ndöt'ü o nzhumü c'o nuc'ugue na ü'ü, dya xo ra mäjä in mü'bügue 'ma ri sufre c'o. Na ngue Mizophjimi dya ne'e c'ü rí tsjague ga cjanu. Na ngue 'ma rí tsjague ga cjanu, Mizophjimi xe nda ra castigaots'ügue que na ngue anguez.

24.29 'Ma cjó c'o pjë ra tsja'c'ü, dya rí mamague: "Jä c'o nzí va tsjacügö c'ü e nte'e c'ü, je xo ga cjanu rga cjatügö".

25.17 Dya ndäjmetjo rgui ma tsjiñi c'ü in amigogue; ná ra ma xicha c'ü, y ra mbürü ra nuc'ü na ü'ü.

25.21-22 (Romanos 12.20-21) 'Ma sät'ä c'o nuc'ugue na ü'ü, unügue pjë ra zi'i c'o. 'Ma xo neji o ndeje, unügue o ndeje ra zi'i c'o. 'Ma rí tsjague ga cjanu, xa'ma ra tseji. Mizophjimi xo ra ngö'tc'ü c'o vi tsjague.

25.28 'Na nte'e c'ü dya pjëchi ra dominaotsjë, cja'a c'o na s'o'o c'o va ejë cja o pjeñe, nguec'uä chjëntjui nza cja'a 'na jñiñi c'ü ya yät'ä c'o o barda, y ojtjo pjë rgui pjendio 'ma ra ts'a'a o chü'ü.

26.3 Yo pjadü ni jyodü ra nda's'üji co o látigo yo, yo burru ni jyodü ra ngü'tbüji o jaquima yo, y yo nte'e yo dya ne'e ra dyärä, ni jyodü ra mbäräji co 'na za'a yo.

26.11 (2 Pedro 2.22) Jä c'o ga cja'a 'na dyo'o c'ü nzhogü sitjo c'o ya ni zogü, je xo ga cjatjonu 'na nte'e c'ü dya ne'e ra dyärä, sido ne'e ra nzhogü ra tsjatjo c'o na s'o'o c'o ya tsja'a 'ma ot'ü.

26.13-14 C'ü e nte'e c'ü dya ne'e ra pëpjì, matatjo ga cjavä: "Dya rá pedyegö dya; na ngue bübü 'na lío cja 'ñiji, je xo nhodü cja calli", eñe. Jä c'o ga cja'a ga xinch'i c'o ngojxtji 'ma xogü 'ñe 'ma cjoü, je xo ga cjatjonu c'ü e nte'e c'ü na ndeme, xinch'itjo cja c'ü o ngama, dya ne'e ra nanga.

26.17 C'ü e nte'e c'ü pa metio cja 'na chü'ü nu jä dya pë'sc'ü pjë ra nu'u, chjëntjui c'ü ro ma pëñchbi o ngö'ö 'na dyo'o c'ü na sate.

26.20-21 'Ma ojtjo o za'a c'o ra ndë'ë, c'ü e sivi ra juëch'ëtsjë c'ü. Je

xo ga cjadonu 'ma ra tsja'a 'na nte'e ra jyëzi c'o bëchjine c'o pezhe, nu'ma, ra nguariü c'ü e chü'ü c'ü ya vi mbürü. 'Ma rí dyüt'ü o tjeme cja sivi, ra sido ra ndë'ë c'ü e sivi; xo 'ñe 'ma rí 'ñorü o za'a. Je xo ga cjadonu 'ma ra metio 'na nte'e c'ü ijxi jodü o chü'ü, xe nda ra bübü o chü'ü.

26.27 C'ü e nte'e c'ü ö'bü 'na t'ore ngue c'uã ra zo'o c'ü 'naja, ra zädä 'ma ri nguetsjë anguezze c'ü ra zo'o nu. 'Ma cjó c'o xo tütü 'na ndojo ngue c'uã ra zöbü ra ma ndibi c'ü 'naja, ra tsja'a 'ma ri nguetsjë anguezze c'ü ra ndibi c'ü e ndojo.

27.1 (Santiago 4.13-16) Dya rí tsjapütsjë na nojo, rgui mamague pjë pjëzhi c'o rí tsjague ra xörü. Na ngue dya in pärägue pjë pjëzhi c'o ra ts'a'a ra xörü.

28.3 'Ma ra tsja'a 'na nte'e c'ü pröve, pjë c'o ra pönbü c'ü nú mi prövevi, chjëntjui nza cja'a 'ma ro ëjë 'na trradyebe c'ü ro chjotü texe c'o ndëjxü c'o ri cja'a.

28.13-14 C'ü e nte'e c'ü cädä c'o na s'o'o c'o cja'a, dya ra mimi na jo'o c'ü. Pero c'ü mama pjë mbëjë c'o o tsja'a 'ñe xo jëzi c'o, nuc'ü, ra juëtsë Mizophjimi c'ü, ra perdonao c'o na s'o'o c'o vi tsja'a. Me mäjä c'ü e bëzo c'ü ejme Mizophjimi, pero c'ü dya cö'tbü 'ñiji Mizophjimi, ra säjä o nzhumü c'o rguí sufre c'ü.

28.19-20 Nu c'ü pëpi na jo'o o juâjma, hasta poncjü o jñõnü c'o ra z'i'i; pero nu c'ü nhodü co c'o dya pëpjì, ijxi pröve na jo'o c'ü, dya pë's'i pjë ra z'i'i. 'Ma cjó c'o pëpjì na jo'o ngue c'uã ra ndõjö o t'opjü, Mizophjimi ra unü c'o na jo'o c'o. Pero 'ma cjó c'o me jodü dä rgá mbë's'i na puncjü, zö ri cjapü na s'o'o c'o nú minteji, Mizophjimi ijax ta castigao c'o.

28.23 Zö ra huënh'iji 'na nte'e, pero ra zädä 'ma ra mama: "Xe nda na jo'o va mböxcü c'ü e nte'e c'ü o huënhgui que na ngueje c'ü e nte'e c'ü o xitsi na jo'o rma cjagö".

28.25 C'ü e nte'e c'ü cjapütsjë na nojo o me pärä, jät'ä o chü'ü c'ü. Pero c'ü e nte'e c'ü te'be que Mizophjimi ra mbös'ü, ra mimi na jo'o, dya pjë ra bëzhi c'ü.

29.17 Huënh'igue c'ü in ch'i'i 'ma cja'a c'o na s'o'o, ngue c'uã ra tsjapü ra mäjä in mü'bügue, dya pjë rí mbeñe.

30.2-4 Texe cja yo bëzo yo cära, nguezgö c'ü dya ijxi tjümbeñe, dya rí pärägö c'o pärä yo 'ñaja nte'e. Nutscö dya pjë jítsigö c'o bëzo c'o me pärä na puncjü. Dya rí pärägö jää ga cja'a c'o pärä Mizophjimi. ¿Cjó ngueje c'ü o nguís'ë a jens'e, cjá nú o zöbüjtjo na yeje? ¿Cjó ngueje c'ü söö ra ngot'ü yo ndajma cja o dyëë? ¿Cjó ngueje c'ü o

јyüt'ü yo ndeje cja 'na mabitu? ¿Cjó ngueje c'ü o dyät'ä na jo'o nu jā c'o jnorü ne xoñijömü? ¿Pjé ni chjü'ü c'ü? ¿Pjé ni chjü'ü c'ü o t'i'i, 'ma in pärägue?

30.7-9 (Mateo 6.11) In Mizophimits'ügö, bübü yeje cojsa c'o ró ö'tc'ü; dyacügö c'o, ante que rá tügö: Tsjapü ra c'ueñe cja ín mü'bügö c'o dya jo'o gá pjene, ngue c'uã dya rá mamagö o bëchjine. Dya rí tsjacügö rá pë's'i na puncjü o t'opjü, ni xo rí tsjacü rá pröve. Dyacü rá sigö nguejxtjo c'o ni jyongü, na ngue 'ma ri poncejüzü, ro söö ro mama: “¿Cjó ngueje Mizophimi? Dya ni jyongügö c'ü”, ro eñegö. 'Ñe 'ma ri bëtsi pjé rá s'i, ná ro sannc'ügö in chjügue, cjá rrü pönü c'o rví jyongügö.

30.24-28 Cja ne xoñijömü, bübü 'na nziyo ts'i animale c'o xe nda pärä que na ngueje c'o nte'e c'o me pärä: C'o xancjä. Nuc'o, dya ga zëzhiji, pero jmutüji o jñönüji 'ma zänto, ejá na mbë's'itjoji, ngue c'uã dya ra bëzhi pjé ra ziji 'ma sépa. C'o cjua'a. Nuc'o, dya xo ga zëzhiji, pero päräji jää rgá mbörütsjéji, na ngue cäräji jää c'o bodü o ndojo. C'o t'axä. Nuc'o, dya 'ñeji o reyji c'ü ra xipjiji jää je rguí möji, pero forjmaji na jo'o 'ma jää c'o pöji, nza cja o tropa c'o forjma na jo'o jää nzhodüji. C'o mexe. Nuc'o, ts'iquë c'o, xo söö ra pench'itjoji cja o dyë'ë, pero sät'äji hasta cja o palacio o rey.

31.10-31 ¿Cjó ngueje c'ü ra chöt'ü na ndixü c'ü me tjümbeñe? Na ngue, c'ü e ndixü c'ü, xe nda ni muvi que na ngueje 'na ndojo c'ü me na zöö. O mü'bü c'ü o xíra c'ü e ndixü c'ü, pärä na jo'o que c'ü e ndixü ra jyodü jää rgá tsjapü, ngue c'uã c'o o pjamilia dya pjé ra bëzhi. Y c'ü e bëzo, dya pë'sc'ü ra pönü, o ra tsja'a c'o na s'o'o rgá jyodü jää rgá unü c'o ni jyodü c'o o pjamilia, na ngue ri pë's'i texe c'o ni jyodü cja c'ü o ngumü.

C'ü e ndixü jodü jää rgá mäjä c'ü o xíra, y dya ra üdü. Je ga cjanu ga tsja'a c'ü e ndixü texe c'o pa'a c'o mimi. C'ü e ndixü c'ü me tjümbeñe, ts'i ni nanga 'ma xörü, ngue c'uã ra dyä'tbä o jñönü c'o o t'i'i 'ñe c'o o mbëpji angueze. Me xo na jonte c'ü e ndixü c'ü, na ngue pjös'ü c'o ts'i pröve c'o dya pjé pë's'i.

C'ü e ndixü c'ü tjümbeñe, pärä na jo'o jää rgá zopjü c'o o pjamilia, dya xo cjapü me rrä notsjë, y trata na jo'o texe c'o nte'e c'o päjji. C'ü e ndixü, xo zopjü texe c'o cärä cja o ngumü, ngue c'uã ra tsjaji na jo'o. Angueze xo pëpji, ngue c'uã ra mbë's'i pjé ra z'l'i.

C'ü o xíra 'ñe c'o o t'i'i c'ü e ndixü c'ü, me mäpäji c'ü, xo xipjiji ga cjavä: “Cärä na puncjü o ndixü c'o cja'a na jo'o, pero ngue'tsc'e c'ü xe nda na jonte de nzá texe c'o”.

Dya ni muvi 'na ndixū zö me na chjönü, 'ma dya ējme Mizophjimi. Pero c'ü e ndixū c'ü ējme Mizophjimi, me ra mamaji que na jo'o 'na ndixū c'ü.

C'o o ts'a'a ndeze 'ma mi bübü c'o profeta hasta 'ma go mus'üji e Jesús

C'o pa'a c'o o dyät'äji c'ü e Antiguo Testamento, dya mi jü's'üji c'o fecha jä c'o nzí rgá jü's'ügöji dya. Nutscöji rí pezheji jä nzí cjë'ë ya cjogü ndeze 'ma mamaji que o mus'üji e Jesucristo. Bübü 'ma xo rí jü's'üji yo yeje letra d. C.; nujjyo, ne ra mama "después de Cristo". Nguec'uã 'ma rí xorügöji 1986, o sea, 1986 d. C., ne ra mama que ya cjogü 'na mil novecientos ochenta y seis cjë'ë ndeze 'ma o mus'üji e Jesucristo.

Texe c'o o ts'a'a cja c'ü e Antiguo Testamento, o ts'a'a ante que ro mus'üji e Cristo, nguec'uã yo pa'a dya, 'ma rí ne rá mamagöji 'na fecha 'ma pjë c'o o ts'a'a c'o pa'a c'o, rí tjä'tä rgá pezheji c'o cjë'ë, rí pjütüji ndeze c'ü e cjë'ë 'ma o mus'üji e Cristo, cjá rrü pezheji ga ma a xütjü. Nguec'uã c'o fecha c'o mi bübü mi jinguã, rí jü's'üji yo yeje letra yo: a. C.; nujjyo ne ra mama "ante que ro mus'üji e Cristo". Nguec'uã 'ma rí töt'üji 'na fecha c'ü mama 100 a. C., ne ra mama 'na ciento cjë'ë ante que ro mus'üji e Cristo; 500 a. C. xo ne ra mama 'na ts'i'ch'a ciento cjë'ë ante que ro mus'üji e Cristo.

'Ma mi ne ra mama o fecha c'o mi cärä 'ma o dyät'äji c'ü e Antiguo Testamento, mi mamaji jä nzí cjë'ë mi édyi ma manda 'na rey cja 'na país, 'ma pjë c'o mi ts'a'a. Je ga cjanu ga mama c'o fecha c'ü e Antiguo Testamento, nguec'uã dya rí töt'ügöji nu 'na fecha c'ü rva ëji yo letra a. C.

C'o nte'e c'o studia o historia, cja'a ra jyodüji pjë ma fecha o ts'a'a c'o mama c'ü e Antiguo Testamento. Anguezéji ya cierta o mbäräji pjë ma cjë'ë 'ma o ts'a'a na puncjü c'o o ts'a'a 'ma mi bübü c'ü e rey David, cjá ná 'ñeje c'o xe go ts'a'a más a xo'ñi. Ya xo mbäräji más o menos pjë ma cjë'ë o ts'a'a, c'o o ts'a'a ndeze 'ma mi bübü e Abraham, hasta 'ma mi bübü e David.

Nujjyo, ngueje jä nzí fecha 'ma o ts'a'a yo rá nuji dya:

E Abraham mi bübü como c'ü e cjë'ë 2000 a. C.

E Moisés mi bübü como c'ü e cjë'ë 1400 ó 1300 a. C.

E David o mbürü o manda como c'ü e cjë'ë 1000 a. C.

C'o tropa a Asiria, o yä'täji c'ü e jñiñi a Samaria como c'ü e cjë'ë 722 ó 721 a. C.

E Daniel 'ñe c'o 'ñaja israelita, o dyëdyiji a Babilonia como c'ë cjë'ë 606 a. C.

C'o tropa caldeo, o ndöpüji c'ü e rey Joacim c'ü cjë'ë 598 ó 597 a. C.

C'o tropa caldeo o yä'täji c'ü e jñiñi a Jerusalén c'ü e cjë'ë 587 a. C.

C'ü e rey Ciro o jyëzi c'o israelita ro nzhogüji a Judá c'ü e cjë'ë 536 a. C.

C'ü e profeta Malaquías, o zopjü c'o nte'e como c'ü e cjë'ë 400 a. C.

'Ma mi bübü e Malaquías hasta 'ma o mus'üji e Jesús, o mezhe como 'na nziyo ciento o cjë'ë. Texe c'o cjë'ë c'o, xijji Período Intertestamentario, c'ü ne ra mama c'o cjë'ë c'o o jyadüvi c'ü e Antiguo Testamento 'ñe c'ü e Nuevo Testamento.

C'uã jã ma cja'a, 'ma mi manda c'o griego

C'o ya ni nguarü c'o mama c'ü e Antiguo Testamento, ngueje c'o jña'a c'o o mama c'ü e mböcjimi c'ü mi chjü'lü Esdras, 'ñe c'o jña'a c'o o mama e Nehemías c'ü mi gobernador, cjá ná 'ñeje c'o jña'a c'o o mama c'ü e profeta Malaquías. C'o cjë'ë 'ma mi bübü c'o, ngueje 'ma mi manda c'o rey c'o mi menzumü a Persia; anguezeki mi mandaji cja na puncjü o jniñi, xo mi mandaji a Judá.

Zö ya vi jyëziji c'o israelita ro nzhogüji a Judá ro 'ne jocüji na jo'o c'ü q'ndanintsjimi Mizhocjimi, 'ñe c'ü e barda c'ü mi ejot'ü c'ü e jniñi a Jerusalén, pero xe mi jyodü ro tsjatjoji c'o mi manda c'ü e rey a Persia.

C'ü e rey Artajerjes, o 'ñes'e e Nehemías ro tsja'a gobernador a Judá. Pero 'ma o ndü'lü e Nehemías, c'o rey a Persia o jyëziji ro tsja'a gobernador a Judá c'o ndamböcjimi. Je va cjanu va mbürü o manda c'o ndamböcjimi; nguec'uã na puncjü o bëzo c'o go mbürü go jyodü jã rvá tsjapüji, ngue c'uã ro mbëzhiji ndamböcjimi. Anguezeki mi ne ro mbëzhiji me rvá noji, dya cjá xe mi cjaji para ro mbëpiji Mizhocjimi.

Nuc'uã, 'ma xe go cjogü como 'na ciento o cjë'ë, c'o menzumü cja c'ü e país a Grecia xe nda go mbëzhiji na zëzhiji. C'o nte'e c'o mi cärä cja na puncjü o jniñii, go mbürü go tsjaji c'o tjürü c'o mi cja'a c'o griego, xo go mbürü go ñaji c'ü e jña'a griego.

C'ü e cjë'ë 330 a. C., c'ü e rey a Grecia c'ü mi jü'sbüji Alejandro el Grande, go ndöpü texe c'o país nu jã c'o ot'ü mi manda c'o

menzumü a Persia. Pero dya go mezhe 'ma go ndū'ū. Angueze dya mi 'ñeje o t'i'i c'ü ro sō'ō ro mbēzhi rey, nguec'uā c'o general c'o mi manda cja c'o q tropa angueze, o xōcüji 'na nziyo parte c'o país nu jā c'o vi manda e Alejandro. Yeje c'o parte c'o o xōcüji, mi ngueje c'ü e país a Egipto, 'ñe c'ü e país a Siria.

C'ü e general c'ü mi chjū'ū Tolomeo, o mbēzhi rey a Egipto. Angueze o juajjnü c'ü e Puerto a Alejandría, ngue c'uā ro mbēzhi o ndajjñiñi c'ü e país a Egipto. C'ü e jñiñi a Alejandría, ngueje c'ü e rey Alejandro c'ü o dyät'ä, 'ma xe mi bübüjtjo.

C'ü e general c'ü mi chjū'ū Seleuco, o mbēzhi rey a Siria, 'ñe texe cja c'o jñiñi c'o mi bübü cja c'ü e lado oriente a Siria. Angueze o juajjnü c'ü e jñiñi a Antioquía, ngue c'uā ro mbēzhi o ndajjñiñi c'ü e país a Siria.

C'ü e país a Judá, mi bübü a nde'e a Egipto 'ñe a Siria, nguec'uā c'o yeje rey mi huëvi cjó ngueje c'ü ro tsjapü o cja'a c'ü e país a Judá. 'Ma cjá vi mbürütjo, c'ü e rey Tolomeo o cierta o tsjapü o cja'a c'ü, nguec'uā c'ü e país a Judá je mi tsja'a a Egipto; o cjogü más de 'na ciento o cjé'ë va ts'a'a ga cjanu.

E Tolomeo, mi ngueje 'na rey c'ü ma jonte; angueze o nu'u na jo'o c'o israelita. Angueze xo jyëzi c'ü e ndamböcjimi ro mbēzhi gobernador cja c'ü e jñiñi a Judá, xo jyëzi c'o israelita ro sido ro ma't'üji Mizhocjimi. C'o pa'a c'o, na puncjü o israelita c'o dya mi bübü a Judá, je mi bübüji ga ma a Egipto 'ñe cja c'o 'ñaja país.

Na puncjü c'o israelita c'o dya cjá mi tendio c'ü e jña'a hebreo, na ngue 'ma o teji, ngueje c'ü e jña'a griego c'ü mi ña'a anguezeji. Nguec'uā dya mi tendioji pjë mi mama c'ü e Antiguo Testamento, na ngue mi t'opjü cja c'ü e jña'a hebreo.

C'ü ndo go mbēzhi na yeje rey cja c'ü e país a Egipto, mi ngueje 'naja o t'i'i e Tolomeo. Angueze o zopjü jā nzī israelita c'o mi ña'a c'ü e jña'a griego, o xipjiji que ro nuji pjë mi mama c'ü e Antiguo Testamento, cjá rrū jñu's'üji cja jña'a griego. C'ü e traducción c'ü o tsjaji, o jñu'sbüji Septuaginta c'ü. C'ü e bëpji c'ü, je go tsjaji ga ma a Alejandría como c'ü e cjé'ë 278 a. C. C'ü e Septuaginta, go zät'ä texe cja c'o xoñijomü jā c'o ndé mi manda c'o griego, nguec'uā na puncjü o nte'e c'o mi xorüji c'ü.

Na puncjü o israelita c'o xo mi ña'a c'ü e jña'a arameo; c'ü e jña'a c'ü, mi tsja'a ro chjëntjui c'ü e jña'a hebreo. Nuc'uā, jā nzī israelita c'o mi ña'a c'ü e jña'a arameo, o traducioji c'ü e Antiguo Testamento cja c'ü e jña'a arameo. Pero xe go jñu'sbüji na puncjü o

jña'a c'o dya ma ñeñ cja c'ü e Antiguo Testamento, o dyojui 'ma ro dyät'äji 'na comentario. C'ü e traducción c'ü, o jñu'sbüji "c'o Targum".

C'o israelita c'o mi cärä na jéñ a Judá, mi neji ro sido ro ma't'üji Mizhocjimi, pero dya mi sö'ö ro möji cja c'ü e ndanintsjimi a Jerusalén ro ma ma't'üji Mizhocjimi, na ngue ma jéñ. Nguec'uã va mbürü o dyät'äji o nintsjimi c'o mi ts'iquë c'o o jñu'sbüji sinagoga.

C'o sinagoga, dya mi pë's'i o altar nu jää c'o ro mbä'sbüji o animale Mizhocjimi rvá mbeñeji, na ngue, nguejxtjo cja c'ü e ndanintsjimi nu jää c'o mi sö'ö pjë ro mbä'sbüji Mizhocjimi. Cja c'o sinagoga, ngueje nu jää c'o mi jmurü c'o israelita, ngue c'uã ro ma't'üji Mizhocjimi; je mi oraoji nu, xo mi xörüji c'ü e Antiguo Testamento, 'ñe xo mi tōji o salmo. Bübü 'ma mi cjogü a xo'ñi 'na bëzo, mi xörü c'ü e Antiguo Testamento, ejá ma zopjü c'o nte'e, mi xipiji pjë mbëejë c'ü mi ne'e Mizhocjimi ro tsja'a anguezeji.

'Ma mi cärä 'na dyéch'a bëzo c'o mi israelita cja 'na jñiñi, anguezeji mi ät'äji 'na sinagoga nu jää c'o mi jmurüji chjüma chjüma, ngue c'uã ro ma't'üji Mizhocjimi. C'o pa'a c'o mi soyaji, ngueje 'ma mi jmurüji.

C'o sinagoga xo mi cjapüji o salón de clase, nu jää c'o mi pa'a c'o t'i'i c'o mi israelita, mi pa meyaji ro xörüji c'ü e jña'a hebreo, ngue c'uã ro sö'ö ro xötpüji c'ü o ley Mizhocjimi. Na puncjü o bëzo c'o mi israelita iix mi jü'p'ü mi xötpüji c'ü o ley Mizhocjimi; nu c'o bëzo c'o, mi jü'sbüji rabí, c'ü ne ra mama xöpunte, o sea, "maestro".

Cja c'ü e distrito a Judá, mi cärä na puncjü o israelita nu. Xo mi cärä na puncjü o israelita a Galilea c'ü je mi bübü cja c'ü e lado norte a Israel. Pero a nde'e a Judá 'ñe a Galilea, mi bübü 'na jñiñi c'ü mi chjü Samaria, ngue c'uã c'o nte'e c'o mi cärä nu, mi xijji samaritano c'o.

'Ma ot'ü, mi cärä a Samaria dyavü o nte'e c'o mi israelita. Pero 'ma o ñeñ c'o rey a Siria o 'ne ndöpüji c'o israelita c'o mi cärä cja c'ü e distrito a Israel, xo ndöpüji c'o israelita c'o mi cärä a Samaria, ejá nú o dyëdyiji na puncjü anguezeji ga ma'a cja c'o 'naño país. Nuc'uã c'o rey a Siria o ñeñ a Samaria o nte'e c'o dya mi israelita, o 'ne ngäräji co c'o 'ñaja israelita c'o xe mi cärätjo a Samaria. Nuc'uã na puncjü o israelita c'o dya vi dyëdyiji, o chjüntüji co c'o ndixü c'o dya mi israelita; xo va cjatjonu c'o bëzo c'o dya mi israelita, o chjüntüji co c'o ndixü c'o mi israelita.

'Ma o ma'a e Zorobabel 'ñe c'o 'ñaja israelita ga ma a Jerusalén, ngue c'uā ro ma dyät'äji na yeje c'ü e ndanintsjimi c'ü vi yä'tä c'o me Babilonia, ngueje c'o samaritano c'o o ma xipjiji e Zorobabel 'ñe c'o 'ñaja israelita que anguezoji mi ne'e ro pjö's'üji rvá dyät'äji c'ü e ndanintsjimi. Pero e Zorobabel dya go ne'e ga cjanu, na ngue c'o samaritano, dya ma jo'o jā c'o ma ma'tüji Mizhocjimi. Nguec'uā va üdü c'o samaritano, o ünbüji c'o israelita.

'Ma o cjogü c'o cjé'e, c'o samaritano xo dyät'ätsjéji o nintsjimiji. C'ü e nintsjimi, je go dyät'äji a xes'e cja 'na t'eye c'ü mi chjü'ü Gerizim. Xo mi tjétsjéji c'ü o jña'a Mizhocjimi, c'ü mi ngueje c'o ts'i'ch'a libro c'o vi dyät'ä e Moisés. Anguezoji o mbürü o mamaji que xe nda ma jo'o c'ü e religión c'ü mi pë's'iji que na ngueje c'ü e religión c'ü mi pë's'i c'o israelita c'o mi cárä a Judá 'ñe a Galilea. Nu c'o israelita ndo mi mamaji que c'ü o religión anguezoji, mi ngueje c'ü ijax ma cjuana, dya xe mi bübü 'na. Je va cjanu va üji c'o israelita 'ñe c'o samaritano, mi pötü ma chüji.

C'uā jā ma nuji na ü'ü c'o israelita, mi cja'a e Antíoco Epífanies c'ü mi rey a Siria

Ndeze 'ma mbëzhi rey e Tolomeo, texe c'o rey a Egipto mi mandji a Judá, o mezhe va ts'a'a ga cjanu. Pero 'na nu pa'a, ndo go mbürü go chütjo na yeje c'o rey a Egipto 'ñe a Siria. Nuc'uā c'ü e cjé'e 198 a. C., ndo ngueje c'o rey a Siria c'o ndo go manda a Judá.

O mezhe ts'ë va nuji na jo'o c'o israelita, mi cja'a c'o rey a Siria, pero c'ü e cjé'e 175 a. C., go mbürü go manda a Siria c'ü e rey Antíoco Epífanies. Anguez mi ngueje 'na rey c'ü me ma s'o'o, na ngue pjë c'o ndé mi cjapü c'o israelita. Me xo mi jodü jā rvá tsjapü, ngue c'uā c'o nte'e c'o mi cárä cja c'o jñiñi jā c'o mi manda c'ü, ro ndépiji c'o tjüriü c'o mi pë's'i c'o griego, 'ñe xo ro ma'tüji c'o diösi c'o mi ma'tü c'o.

E Antíoco o jyodü 'na dadyo nte'e c'ü ro mbëzhi ndamböcjimi, c'ü ro tsja'a c'o mi manda anguez, ngue c'uā ro tsjapüji c'o israelita ro tsjaji c'o o tjüriü c'o griego. Je va cjanu va 'ñes'e ro tsja'a ndamböcjimi 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Jasón; anguez mi ngueje o cjuärjma c'ü ot'ü mi pjëzhi ndamböcjimi. E Jasón o jyodü jā rvá tsjapü, ngue c'uā c'o israelita ro ndépiji o tjüriü c'o griego.

Mi bübü o israelita c'o o gujsta c'o o tjüriü c'o griego, nguec'uā va tsjaji c'o mi ne'e e Jasón; anguezoji o jñu'sbüji "helenista". Pero xo mi cárä o israelita c'o go sido go dyätäji c'o o ley Mizhocjimi;

anguezeji o jñu'sbüji asideo. Nuc'uã 'ma o cjogü jñi'i cjë'ë ndeze 'ma o 'ñes'eji ro mbëzhi ndamböcjimi e Jasón, o tsja'a 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Menelao, o xipji c'ü e rey Antíoco que ro unü na puncjü o t'opjü, 'ma ro 'ñes'e ro mbëzhi ndamböcjimi. Je va cjanu va tsja'a e Antíoco, o 'ñes'e e Menelao ro tsja'a ndamböcjimi, o pjongüji e Jasón. Dya nda 'märä na jo'o, pero cjac'ü dya mi mboxbéche cja e Aarón c'ü e Menelao. 'Ma o nu'u ga cjanu c'o asideo, go üdüji c'uã, na ngue anguezeji mi ätpäji c'ü o ley Mizhocjimi c'ü mi mama que nguejxto c'o o mboxbéche e Aarón c'o ro tsja'a ndamböcjimi.

'Na nu pa'a, c'ü e rey Antíoco 'ñe c'o o tropa o möji o ma zöji c'o tropa egipcio. Nu c'o israelita o dyäräji que e Antíoco ya vi ndü'ü, pero dya mi mejme. 'Ma o mbärä e Jasón c'o mi mama c'o nte'e, anguezze o nhögü a Jerusalén, cjá nú o mbëzhitsjë ndamböcjimi. Pero 'ma o mbärä e Antíoco pjë pjëzhi c'o mi ts'a'a, o nguejjni que c'o israelita dya cjá mi ne'e ro dyätäji c'ü, nguec'uã va dyëdyi c'o o tropa ga ma a Jerusalén, o ma mbö'tüji na puncjü o israelita, xo go zürüji c'o 'ñaja, cjá nú o mböji c'o, ngue c'uã ro mbëzhiji esclavo. E Antíoco xo pjongü c'o mi ja'ä cja c'ü e ndanintsjimi c'o me mi muvi, cjá nú o ndunü a Antioquia, c'ü mi ngueje c'ü e ndajjñiñi a Siria.

Nuc'uã 'ma o cjogü xo ndo 'na yeje cjë'ë, c'ü e rey Antíoco 'ñe c'o o tropa, ndo go nhögü go ma zötjoji c'o egipcio.

C'o pa'a c'o, c'o romano ya vi zëzhiji na puncjü; anguezeji je micäräji cja c'ü e país a Italia; c'ü o ndajjñiñi mi chjü'ü Roma. C'o romano, dya mi neji que e Antíoco ro tsjapü o cja'a c'ü e jñiñi a Egipto, nguec'uã va ndäji jää nzü bëzo c'o o ma'a o ma ñaji e Antíoco, ngue c'uã ro xipjiji que ro nhögütjo a Siria, dya ro chüji c'o egipcio. E Antíoco, zö dya mi ne'e, pero o tsja'a c'o vi xipjiji. Pero go üdü na puncjü, nguec'uã je ngueje c'o israelita c'o ndo go pencuë. Nuc'uã o ndäjä 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Apolonio, c'ü mi manda cja c'o o tropa. O xipji ro dyëdyi na puncju o tropa, ngue c'uã ro ma mbö'tüji c'o israelita c'o mi cárä a Jerusalén.

C'o israelita o jñandaji 'ma ma ëjë c'o tropa, pero mi pëzhiji que dya pjë ro tsjapiji c'o, na ngue, anguezeji dya pjë vi tsjaji c'ü ro tsjapü ro üdü c'ü e rey Antíoco. C'o tropa go zätäji a Jerusalén 'na pa'a 'ma mi söya c'o israelita, cjá nú o mbö'tüji texe c'o bëzo c'o o chötüji, xo go zürüji na puncjü o ndixü 'ñe o t'i'i, cjá nú o mböji, ngue c'uã ro mbëzhiji o esclavo. Xo dyätäji 'na cuartel bëxjto cja c'ü e ndanintsjimi, nguec'uã mi pö'tüji texe c'o ma chëzhi cja c'ü e ndanintsjimi.

Nuc'uā texe c'o israelita c'o dya vi zürüji, 'ñe c'o dya go mbö't'üji, o c'ueñeji o möji cja 'naño jñiñi. Xo 'ñeje c'o mböcjimi, o zugüji c'ü e ndanintsjimi, cjá nú o c'ueñeji.

Nuc'uā c'ü e rey Antíoco, o dyät'ä 'na ley c'ü mi mama jã rvá tsja'a texe c'o nte'e c'o mi cárā cja c'o país jã c'o mi manda c'ü, mi xipiji que ro ma't'üji c'o diösi c'o mi ma't'ü angueze. C'ü e ley c'ü, xo mi mama que mi ngueje 'na delito c'ü me ma s'o'o 'ma ro söyaji c'o pa'a c'o mi mama o jña'a Mzhocjimi que mi jyodü ro söyaji, xo mi delito 'ma ro circuncidaoji c'o ts'it'i, o 'ma ro xörüji c'ü o ley Mzhocjimi c'ü vi unü e Moisés.

E Antíoco o ndäjä c'o o mbëpji angueze, ngue c'uā ro möji texe cja c'o jñiñi a Judá, ro ma dyä'tbäji o nintsjimi c'o diösi c'o dya ma cjuana. C'o nte'e o tsjapüji a juérjsa ro mbö't'üji o animale, cjá rrü mbä'sbäji c'o diösi c'o dya cjuana. Xo tsjapüji ro zipiji o ts'ingue o cuchi. Texe c'o nte'e c'o dya mi ne'e ro tsja'a c'o mi mama c'ü e ley c'ü, mi pö't'üji c'o.

C'o nte'e c'o dya mi israelita c'o mi cárā a Judá, o nuji ma jo'o c'ü e ley c'ü vi dyät'ä e Antíoco, na ngue, anguezeji mi ma't'üji c'o dya mejme diösi. Xo 'ñeje c'o israelita c'o mi xijji helenista, o nguejmeji de acuerdo ro tsjaji c'o mi mama c'o ley c'o, na ngue mi gujstaji ro tsjaji c'o o tjürü c'o griego. Pero xe nda ma puncjü c'o israelita c'o mi asideo; na puncjü anguezeji o c'ueñeji, o ma tsjöji cja majyadü, na ngue, dya mi ne'e ro jyéziji c'ü o ley Mzhocjimi.

C'o o tropa c'ü e rey Antíoco, o mbö't'üji na puncjü o asideo; o zürüji 'na bëzo c'ü mi chjü'ü Eleazar, cjá nú o mbö't'üji nguejxtjo o bärä, na ngue dya go ne'e ro z'i o nguecuchi. Mi bübü 'na ndixü c'ü o tsjapüji ro jñandatjo jã ma tsjapüji ro sufre nzá yencho c'o o t'i'i, hasta va mbö't'üji c'o. C'ü vi mbö't'üji c'o, ngue c'ü dya vi ne'e ro tsjaji c'o na s'o'o c'o vi mama o ley Mzhocjimi que dya cjó ro tsja'a.

C'ü xe nda na s'o'o c'ü o tsja'a c'ü e rey Antíoco, ngueje c'ü o tsjapü ro mbëzhi o nintsjimi e Júpiter c'ü o ndanintsjimi Mzhocjimi. E Júpiter mi ngueje 'na diösi c'ü dya mi mejme, c'ü mi ma't'ü c'o romano. Nuc'uā c'ü e zana diciembre de c'ü e cjë'ë 167 a. C., e Antíoco o mbürü o mbä's'ä o animale nu. Xo tsjocü 'na cuchi a mbo'o cja c'ü e ndanintsjimi, cjá nú o mbä'sbä e Júpiter. Me ma s'o'o c'o vi tsja'a c'ü e rey, na ngue Mzhocjimi vi xipji c'o israelita que dya ro ziji o nguecuchi, ni xo ro mbä'sbäji angueze c'o. C'ü e profeta Daniel vi mama que ro ējē 'na rey c'ü ro 'ne tsja'a c'o me na s'o'o a mbo'o cja

c'ü o ndanintsjimi Mizhocjimi; o mama c'o jña'a c'o, 'na nziyo ciento o cjé'e ante que ro tsja'a ga cjanu c'ü e rey Antíoco.

C'uā jā va tsja'a e Matatías 'ñe c'o o t'i'i, ngue c'uā dya cjá nda ro sufre c'o israelita

O cjogü c'uā como 'na 'ñanto zana, ndeze 'ma o tsja'a c'ü e rey Antíoco o mbürü o mbä'sbä o animale e Júpiter a mbo'o cja o ndanintsjimi Mizhocjimi. Nuc'uā 'na mböcjimi c'ü mi israelita o jyodü jā rvá tsjapü, ngue c'uā dya cjá nda ro sufre c'o israelita. Angueze mi chjū'ü Matatías.

'Na bëzo c'ü pjë mi pjëzhi cja o goviérjnu c'ü e rey Antíoco, o xipji e Matatías ro mbö'tü 'na animale, cjá rrü mbä'sbä 'na diösi c'ü dya ma cjuana. Pero e Matatías dya go ne'e ro tsja'a ga cjanu. Nuc'uā c'ü o mbëpjí c'ü e rey o jyodü xe 'na bëzo c'ü o tsja'a c'o mi manda c'ü. Nguec'uā e Matatías o mbö'tü c'ü e bëzo c'ü, na ngue c'ü o ley Mizhocjimi mi mama que c'o israelita mi jyodü ro mbö'tüji pjë c'o ma israelita c'ü ri ma'tü o ts'ita. E Matatías o yä'tä c'ü e altar 'ñe xo go mbö'tü c'ü o mbëpjí c'ü e rey.

Nuc'uā, angueze 'ñe c'o tsich'a o t'i'i o c'ueñeji, je ma tsjöji cja majjvadü. Nuc'uā c'o 'ñaja israelita, ts'ë ts'ë va ndeñeji co anguezeji, na ngue xo mi ne'e ro sido ro dyätpäji c'ü o ley Mizhocjimi. Nu 'ma ya ma puncjüji, o mbürü o zöji c'o nte'e c'o mi nuji na ü'ü; 'ma xömü mi pöji cja c'o jñiñi a Judá, mi pa yä'tbäji o altar c'o diösi c'o dya cjuana, xo mi circuncidaoji c'o ts'it'i c'o dya be mi circuncidaoji. Xo mi pö'tüji c'o israelita 'ñe c'o sirio c'o pjë mi pjëzhi cja c'ü e goviérjnu, na ngue mi cjacüji c'o 'ñaja israelita ro ma'tüji o diösi c'o dya mejme.

E Matatías ya mi titá c'ü, nguec'uā dya go mezhe go ndü'ü. Pero ot'ü o juajjnü c'ü na jñi'i o t'i'i c'ü mi chjū'ü Judas, o 'ñes'e ro manda cja c'o o tropa. E Judas dya mi sü'ü cja chü'ü c'ü. Angueze mi manda cja c'o tropa israelita, nguec'uā sido mi pöji cja c'o jñiñi, mi pa cja o chü'ü. 'Ma mi söji, jñi'i va ndöpüji c'o tropa a Siria. C'o nte'e go mbürü go jñu'sbüji "Macabeo" e Judas; c'ü e jña'a "macabeo" ne ra mama "c'ü ya'bü co 'na marjto". O mezhe c'uā, angueze 'ñe texe c'o o pjamilia, ndé go mbürü go jñu'sbüji "C'o Macabeo". Anguezeji xo mi jü'sbüji asmoneo, na ngue je ma cjanu mi chjū'ü 'naja c'o o mboxitaji.

Nuc'uā, 'ma ya vi ndöpüji c'o sirio, e Judas o sö'ö o nzhogü a Jerusalén o 'ne jocü c'ü e ndanintsjimi. E Judas 'ñe c'o o tropa, o

tunbüji c'ü e altar c'ü iqx mi bübü cja c'ü e ndanintsjimi, na ngue c'o nte'e, vi mbä'säji nu o animale va mbeñeji c'o diösi c'o dya mejme.

'Ma o nguarü o tunbüji c'ü e altar, o dyätäji c'uã 'na dadyo altar. Nuc'uã c'ü e cjé'ë 164 a. C., c'o mböcjimi Macabeo, ndo go mbä'sbätjoji o animale c'ü iqx na cjuana Mizhocjimi. Ya vi zö'ö jñi'i cjé'ë ndeze 'ma o tsja'a c'ü e rey Antíoco, vi mbürü vi mbä'sbä o animale e Júpiter. C'o israelita me go mäji, nguec'uã va tsjaji 'na trrambaxua c'ü o mezhe 'nanzo; 'ñe xo go mamaji que tsjé'ma tsjé'ma ro tsjaji c'ü e mbaxua c'ü. C'ü e mbaxua c'ü, o jñi'sbüji Janukká, o sea, mbaxua nu jää c'o o dedicaoji na yeje c'ü e ndanintsjimi.

'Ma o mbärä c'ü e rey Antíoco texe c'o vi ts'a'a, me go üdü na puncjü xo mbeñe ro mbö'tü nzá texe c'o israelita, pero o ndü'ü ante que ro tsja'a c'o vi mbeñe. C'o israelita xe go sufrejoji cja q dyé'ë c'o 'ñaja rey a Siria. C'o tropa a Siria o mbö'tüji e Judas cja 'na chü'ü. Nuc'uã e Jonatán, c'ü mi ngueje o cjuärjma e Judas, ndo go manda cja c'o tropa israelita.

'Ma o cjogü como 'na yeje cjé'ë, e Jonatán xo go mbëzhi ndamböcjimi, 'ñe xo go mbëzhi gobernador a Judá, pero 'na nu pa'a, xo go mbö'tüji c'ü. Nguec'uã ya nguejxtjo e Simón c'ü xe mi quejme; ya vi ndü'ü c'o nziyo o cjuärjma. Angueze ndo go mbëzhi dadyo ndamböcjimi 'ñe dadyo gobernador a Judá.

C'o cjé'ë c'o, c'o israelita ya vi convencioji c'o menzumü a Siria, ngue c'uã ro jyëziji ro mandatsjëji anguezeji, 'ñe xo ro jyëziji ro ma'tüji Mizhocjimi jää c'o nzí ma neji. Pero e Simón o mbö'tüji c'ü, cjá ná 'ñe yejo o t'i'i. C'ü xe 'naja o t'i'i e Simón, mi chjü'ü Juan Hircano; ngueje c'ü ndo go mbëzhi ndamböcjimi, 'ñe xo go manda a Judá. C'o pa'a c'o, c'ü e país a Judá ya mi jü'sbüji Judea.

E Juan Hircano o mbë's'i na puncjü, 'ñe me xo ma zëzhi. O ma'a c'uã, o ma jyonbü o chü'ü, cjá nü o ndöpü jää nzí jñiñi c'o bëjxtjo mi bübü a Judea. Cja c'o nte'e c'o o ndöpü e Juan Hircano, xo mi bübü c'o idumeo. Anguezeji mi mboxbëcheji cja c'ü ndo nu Esaú, c'ü xo mi chjü'ü Edom. Anguezeji je mi menzumüji 'naño jñiñi, pero 'ma o ma'a c'o árabe o ma jyonbüji o chü'ü, o c'ueñeji cja c'ü o jñiñiji, je go 'ñe ngäräji cja c'ü e lado sur a Judea.

C'ü e rey Juan Hircano o dyönü c'o idumeo, cjo mi ne'e ro mbë's'iji c'ü e religión c'ü mi pë's'i c'o israelita, o ro mbedyeji a Juda. Nuc'uã c'o idumeo o mamaji que ro zütüji c'ü e religión c'ü mi pë's'i c'o israelita. Nguec'uã texe c'o bëzo c'o idumeo o circuncidaoji c'o.

C'ü vi nguarü asmoneo c'ü o manda 'ñe c'ü xe nda ma zëzhi, mi ngueje c'ü e rey c'ü mi chjū'ü Alejandro Janeo; anguezze o ndū'ü c'ü e cjé'e 78 a. C.

C'o israelita c'o mi xiji asideo mi bübü yeje grupo c'o, 'naja c'ü mi xiji saduceo, ndó 'naja c'ü mi xiji fariseo.

C'o saduceo, me neji que dya cjá ro manda a Judea c'o sirio, ne pjé c'o ndé ma país c'ü ri 'naño. Anguezeli mi neji que ro mandatsjé c'o israelita, nguec'uā mi pjö's'üji c'o asmoneo c'o mi pjézhi ndamböcjimi 'ñe xo mi mandaji. Anguezeli o mbürü o ndépiji jā nzí o tjürü c'o griego. Xo mi cjapüji me mi muvi c'ü e ndanintsjimi 'ñe c'o mböcjimi c'o mi pëpji nu; mi cjijñiji que xe nda ma jo'o ma ma't'üji Mzhocjimi 'ma mi pásbäji o animale. C'o saduceo, dya mi creoji majxā mi cärā o anxë, dya xo mi creoji que 'na nte'e mi sō'ö ro mimitjo na yeje, zö ya rví ndū'ü. Nguejxtjo mi creoji c'o mi mama c'o tsilch'a libro c'o vi dyät'ä e Moisés.

C'o fariseo, mi cjijñiji que c'o asmoneo c'o mi manda, dya cjá mi jyodü xe ro chüji c'o sirio, na ngue c'o sirio ya vi jyéziji c'o israelita ro zütüji c'ü o religióntsjejí, 'ñe c'o o tjürüji. Dya xo mi neji jā c'o ma tsja'a c'o asmoneo mi chüji c'o 'naja nte'e, ngue c'uā ro sō'ö ro mbézhiji rey.

C'o fariseo mi xötpüji na jo'o c'o o ley Mzhocjimi, xo mi cja'a ro tsjaji c'o mi mama c'ü e ley. Xo mi cja ro dyätäji jā nzí tjürü c'o dya ijk mi mama c'ü o ley Mzhocjimi.

C'o fariseo mi gujstaji c'ü e dadyo tjürü c'ü mi pë's'iji o xöpünte cja c'o sinagoga; c'o xöpünte mi jizhiji c'o o ley Mzhocjimi. Anguezeli mi cjijñiji xe nda ma jo'o ma ma't'üji Mzhocjimi ga cjanu, que na ngue c'ü mi pásbäji o animale cja c'ü e ndanintsjimi. C'o fariseo, dya nguejxtjo mi creoji cja c'o libro c'o vi dyät'ä e Moisés, xo mi creoji nzá texe c'o jüs'ü cja c'ü e Antiguo Testamento, me xörüji c'o salmo 'ñe c'o 'naja libro c'o vi dyät'ä c'o profeta. Anguezeli, mi creoji que mi bübü o anxë, xo mi creoji que 'na nte'e mi sō'ö ro bübüti na yeje, zö ya rví ndū'ü.

C'uā jā va manda a Israel c'ü e pjamilia c'ü mi chjū'ü Herodes

C'o cjé'e c'o, yeje o t'i'i c'ü e rey Alejandro Janeo mi huëvi cjó ngueje c'ü ro mbézhí dadyo rey a Judea. A Judea, mi bübü 'na idumeo c'ü mi pjézhi na nojo; anguezze mi chjū'ü Antípatro. E Antípatro o mbös'ü ro mbézhí rey c'ü e t'i'i c'ü dya nda ma zëzhi, na

ngue mi mbeñe que 'ma ya ri rey c'ü e t'i'i, angueze ro jyodü jā rvá pjongü, ngue c'uā ro mimi rey; mi te'be que dya ro mezhe 'ma ro ts'a ga cjanu.

C'o cjéë c'o, c'o romano c'o mi cárā cja c'ü e país c'ü mi chjū'ü Italia, ya vi zézhiji, ya mi pjürü mi mandaji texe cja ne xoñijömü. C'ü e cjéë 65 a. C., c'ü e general romano c'ü mi chjū'ü Pompeyo, o ma'a o ma zöji c'o nte'e c'o mi cárā a Jerusalén. C'o romano o mamaji que ro mbézhi rey c'ü e bözo c'ü mi pjös'ü e Antípatro. E Antípatro mi ne'e ro tsja'a rey c'ü, nguec'uā va tsja'a texe c'o o sō'ö, ngue c'uā c'o romano ro nuji na jo'o c'ü. Nuc'uā, c'o romano o 'ñes'eji e Antípatro ro manda cja c'ü e distrito a Judea.

E Antípatro mi 'ñeje 'na o t'i'i c'ü mi chjū'ü Herodes; angueze o 'ñes'eji ro mbézhi gobernador a Galilea. Ngueje angueze c'ü o jñu'sbüji Herodes el Grande. C'ü e cjéë 40 a. C., c'o romano o 'ñes'eji e Herodes ro mbézhi rey a Judea, pero o mezhe jñi'i cjéë, cjá sō'ö o ndöpü c'o nte'e c'o mi cárā a Jerusalén, cjá xo nu o mbürü o manda a Judea.

E Herodes mi ngueje 'na nte'e c'ü me ma s'o'o. O mbö't'ü texe c'o o pjamilia c'o Macabeo c'o xe mi quejme, xo go mbö't'ü yeje o su'u, cjá ná 'ñe 'na jñi'i c'o o t'i'i. Angueze xo mi ma't'ü c'o ts'ita, nguec'uā c'o israelita mi ünbüji c'ü. E Herodes mi ne'e que c'o israelita ro nuji na jo'o angueze. Nguec'uā va manda o dyät'äji na jo'o c'ü e ndanintsjimi c'ü mi bübü a Jerusalén. Angueze me mi gujsta ra dyät'ä o ngumü c'o me na zö'ö.

E Herodes mi rey a Judea 'ma o mus'üji e Jesús. Ngueje ne Herodes nu, nu o manda o mbö't'üji na puncjü o ts'it'i a Belén, pero dya go mezhe 'ma go ndü'ü. E Herodes el Grande mi 'ñeje 'naja o t'i'i c'ü mi chjū'ü Arquelao. Angueze o mbézhi rey, 'ma o ndü'ü c'ü nú tata, pero xo mi ngueje 'na rey c'ü me ma s'o'o. Nguec'uā c'o romano, o ndäji 'na gobernador c'ü o 'ne manda a Judea, ngue c'uā dya cjá ro manda c'ü e rey. E Pilato, 'ñe e Félix, xo 'ñe e Festo, ngueje c'o gobernador romano c'o nädäji cja c'ü e Nuevo Testamento.

E Herodes el Grande xe mi 'ñeje 'naja o t'i'i c'ü mi chjū'ü Herodes Antipas; angueze go mbézhi gobernador a Galilea. Ngueje angueze c'ü o manda o mbö't'üji e Juan el Bautista. Xo ngueje e Herodes Antipas c'ü o jñiünpu o ngüenda e Jesús, 'ma o tsja'a e Pilato o manda o zidyiji e Jesús cja o jmi'i c'ü.

'Naja o bécche e Herodes el Grande, o manda o mbö't'ü c'ü e apóstol Jacobo. E Herodes el Grande xo mi 'ñeje 'na o mboxbécche c'ü

mi chjū'ü Herodes Agripa; ngueje c'ü o dyära c'o jña'a c'o o mama c'ü e apóstol Pablo va pjendiotsjé a jmi'i e Festo c'ü mi gobernador romano.

'Ma mi manda a Judea 'ñe a Galilea c'o gobernador romano, 'ñe c'o o pjamilia c'ü e rey Herodes el Grande, o jyéziji c'o israelita ro ndépiji c'o o tjürütsjéji 'ñe c'ü o religióntsjéji. C'o romano, dya mi cö'tbüji 'ñi'i c'o mi cja'a c'o israelita, mientras que dya ro chüji c'ü e goviérjnu romano, 'ñe 'ma ro sido ro ngöt'üji c'o ndünchömü, 'ñe c'o 'ñaja impuesto. C'o israelita, dya mi nuji na jo'o c'o romano, pero na puncjü o israelita c'o mi cjöt'ü c'o o impuestoji, ngue c'uã dya ro üdü c'o romano, cjá pjë rrü tsjapüji c'o.

C'o mi cobra c'o impuesto a Judea, mi israelita c'o; ngueje c'o xiji "publicano". Anguezeji mi pëpiji c'ü e goviérjnu romano ma cobraji c'o o dyotsjéji. Nguec'uã me mi nuji na ü'ü c'o, mi cja'a c'o 'ñaja israelita. 'Naja c'o o discípulo e Jesús, mi ngueje 'na publicano.

Zö ngueje c'o romano c'o mi manda, pero c'o israelita mi pöji cja c'o o menzumütsjéji c'o mi ngueje c'ü e Sanedrín, ngue c'uã ro xipjiji pjë pjézhi c'o ro tsjaji. Cja c'ü e Sanedrín mi bübü nu c'ü e ndamböcjimi, xo mi bübü nu c'o mi mböcjimitjo 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, cjá ná 'ñeje c'o tita c'o pjë mi pjézhi, zö dya ndé mi mböcjimiji. C'ü e Sanedrín, ngueje c'o mi jünpü o ngüénda c'o israelita, 'ma pjë c'o mi cjadi.

Na puncjü o israelita c'o mi ne'e ro zöji o chü'ü c'o romano; anguezeji mi jü'sbüji zelote. Nuc'ü, ngueje c'ü mi xiji 'naja c'o o discípulo e Jesús.

'Ma o jmus'ü e Jesús, mi bübü o israelita c'o mi cárä texe cja c'o país nu jā c'o mi manda c'o romano. Na puncjü o nte'e c'o dya mi israelita, o nuji que ma jo'o ma ma't'ü Mizhocjimi c'o israelita.

Anguezeji o gujstaji 'ma o mbäräji que ijxi 'natjo Mizhocjimi c'ü bübü. Xo mbürü o nguüjjñiji que c'o o ley c'o israelita mi jizhi jā rvá mimi na jo'o c'o nte'e. Nguec'uã, na puncjü o nte'e c'o o mbëzhi israelita. Xo na puncjü o nte'e c'o dya go mbëzhi israelita, pero go creoji que 'natjo Mizhocjimi c'ü bübü; anguezeji xo móji cja c'o sinagoga, ngue c'uã ro jmürüji co c'o israelita rvá ma't'üji Mizhocjimi.